NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

NTNUs STYRE

har møte

Onsdag 7. desember 2016, kl. 8.00 - 16.00
Møtested: Hovedbygget, Gløshaugen, Rådssalen

S-sak 71/16 **Tilsetting av prorektor for nyskaping**
Notat. U.off., Offl. § 25, 1. ledd

S-sak 72/16 **Tilsetting av instituttleder ved institutt for samfunnsmedisin og sykepleie**
Notat. U.off., Offl. § 25

S-sak 73/16 **Tilsetting av instituttleder ved institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap, Fakultet for medisin og helsevitenskap.**
Notat. U.off., Offl. § 25

S-sak 74/16 **Tilsetting av instituttleder ved Institutt for psykisk helse (IPH), Fakultet for medisin og helsevitenskap**
Notat. U.off., Offl. § 25

S-sak 75/16 **Tilsetting av instituttleder ved Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk (ISB), Fakultet for medisin og helsevitenskap**
Notat. U.off., Offl. § 25

S-sak 76/16 **Tilsetting av instituttleder ved Institutt for lærerutdanning - SVT-1341**
Notat. U.off., Offl. § 25

S-sak 77/16 **Tilsetting av instituttleder ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse - SVT-1342**
Notat. U.off., Offl. § 25

S-sak 78/16 **Klage over oppsigelse i prøvetid**
Notat. Unntatt off. jf offl. § 13, jf. fvl. § 13

S-sak 79/16 ***Æresdoktor 2017***
Notat. U.off., Offl. § 26, 2. ledd

S-sak 80/16 **Årsplan og rammefordeling for 2017, samt langtidsutsikter 2018-2020**
Notat

S-sak 81/16 Internrevisjon ved NTNU – organisering og instruks
Notat

S-sak 82/16 Medvirknings- og medbestemmelsesordninger ved fakultet og institutt
Notat

S-sak 83/16 Styrings – og delegasjonsreglement ved NTNU
Notat

S-sak 84/16 Etablering og drift av fagenheter og sentre ved NTNU
Notat

S-sak 85/16 SINTEFs Råd – Oppnevning av 1 medlem for resten av inneværende periode frem til 31.12.2017
Notat

S-sak 86/16 Opptaksrammer for studieåret 2017/18
Notat

S-sak 87/16 Forslag til ny fellesemneordning ved NTNU
Notat

S-sak 88/16 Emnestørrelse ved NTNU
Notat

S-sak 89/16 Forslag til endringer i NTNUs studieforskrift
Notat

S-sak 90/16 Skikkethetsnemnda - Oppnevning av leder og studentrepresentanter
Notat

S-sak 91/16 Godkjenning av protokoll fra styrets møte 7.12.2016

<u>Orienteringssaker:</u>

O-sak 28/16 Rektors orienteringer

O-sak 29/16 Omorganisering etter fusjon – gjennomføring – risikovurdering pr ultimo november
Notat

O-sak 30/16 NTNUs eierinteresser i aksjeselskaper
Notat. U.off., Offl. § 23.1

O-sak 31/16 Vedlikehold og vedlikeholdsetterslep - status og planer
Notat

O-sak 32/16 Ny rammefordelingsmodell (RFM)
Notat

* * * * *

Neste møte i Styret er mandag 23.1.2017

* * * * *

Sakskart, saker og protokoller for styrets møter legges ut på
http://www.ntnu.no/adm/styret

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Unntatt offentlighet	Arkiv-Saksnr
ST 71/16	S-sak 71/16 Tilsetting av prorektor for nyskaping	X	2016/29903
ST 72/16	S-sak 72/16 Tilsetting av instituttleder ved institutt for samfunnsmedisin og sykepleie	X	2016/29903
ST 73/16	S-sak 73/16 Tilsetting av instituttleder ved institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap, Fakultet for medisin og helsevitenskap	X	2016/29903
ST 74/16	S-sak 74/16 Tilsetting av instituttleder ved Institutt for psykisk helse (IPH), Fakultet for medisin og helsevitenskap	X	2016/29903
ST 75/16	S-sak 75/16 Tilsetting av instituttleder ved Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk (ISB), Fakultet for medisin og helsevitenskap	X	2016/29903
ST 76/16	S-sak 76/16 Tilsetting av instituttleder ved Institutt for lærerutdanning - SVT-1341	X	2016/29903
ST 77/16	S-sak 77/16 Tilsetting av instituttleder ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse - SVT-1342	X	2016/29903
ST 78/16	S-sak 78/16 Klage over oppsigelse i prøvetid	X	2016/29903
ST 79/16	S-sak 79/16 Æresdoktor 2017	X	2016/29903
ST 80/16	S-sak 80/16 Årsplan og rammefordeling for 2017, samt langtidsutsikter 2018-2020		2016/29903
ST 81/16	S-sak 81/16 Internrevisjon ved NTNU – organisering og instruks		2016/29903
ST 82/16	S-sak 82/16 Medvirknings- og medbestemmelsesordninger ved fakultet og institutt		2016/29903
ST 83/16	S-sak 83/16 Styrings – og delegasjonsreglement ved NTNU		2016/29903
ST 84/16	S-sak 84/16 Etablering og drift av fagenheter og sentre ved NTNU		2016/29903
ST 85/16	S-sak 85/16 SINTEFs Råd – Oppnevning av 1 medlem for resten av inneværende periode frem til 31.12.2017		2016/29903
ST 86/16	S-sak 86/16 Opptaksrammer for studieåret 2017/18		2016/29903
ST 87/16	S-sak 87/16 Forslag til ny fellesemneordning ved NTNU		2016/29903
ST 88/16	S-sak 88/16 Emnestørrelse ved NTNU		2016/29903

ST 89/16	S-sak 89/16 Forslag til endringer i NTNUs studieforskrift		2016/29903
ST 90/16	S-sak 90/16 Skikkethetsnemnda - Oppnevning av leder og studentrepresentanter		2016/29903
ST 91/16	S-sak 91/16 Godkjenning av protokoll fra forrige møte		
OS 29/16	O-sak 29/16 Omorganisering etter fusjon – gjennomføring – risikovurdering pr ultimo november		2016/29903
OS 30/16	O-sak 30/16 NTNUs eierinteresser i aksjeselskaper	X	2016/29903
OS 31/16	O-sak 31/16 Vedlikehold og vedlikeholdsetterslep - status og planer		2016/29903
OS 32/16	O-sak 32/16 Ny rammefordelingsmodell (RFM)		2016/29903

NTNU **S-sak 80/16**
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
29.11.2016
Saksansvarlig: Frank Arntsen
Saksbehandler: Marianne Dyresen og Hanne Bergfjord

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Årsplan og rammefordeling for 2017, samt langtidsutsikter 2018-2020

Tilråding:

1. Styret vedtar årsplanen som beskrevet i saken.
2. Styret vedtar hovedfordeling av bevilgning for 2017 slik den fremkommer av tabellen.
3. Styret gir Rektor fullmakt til å gjøre mindre justeringer som følge av endelige innplasseringer i ny organisering, samt etter mottak av tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet.
4. Styret ber Rektor orientere om det samlede budsjettet for 2017 når dette er klart.

Tall i tusen kr.	**Historikk**	**Fordeling**
År	***2016***	***2017***
Bevilgning fra departementet	**5 941 490**	**6 116 472**
Fordeling av bevilgningen:		
Ramme drift fakultetene og VM	3 136 838	**3 248 715**
Fellesadministrasjonen	479 816	**516 619**
Universitetsbiblioteket	184 034	**192 536**
Drift og vedlikehold, eiendom og bygninger	868 000	**921 024**
Øremerkede bevilgninger	25 084	**30 300**
SUM ramme drift (RD)	**4 693 772**	**4 909 194**
Ramme fellestiltak (RF)	**245 176**	**260 138**
Rekrutteringsstillinger og andre øremerkede midler	464 840	**522 056**
Strategiske satsinger, vit.utstyr og omstilling	309 657	**326 117**
SUM ramme strategi og omstilling (RSO)	**774 497**	**848 173**
Forskuttering, incentivmidler EU	20 000	**23 000**
Fusjonskostnader	85 000	**35 000**
Andre fordelinger (bl.a. øremerket tildeling til utstyrsmidler teknologibygg og campus)	109 879	**8 900**
Usikkerhetsmargin (ufordelt)	48 194	**32 067**
SUM øvrige fordelinger og usikkerhetsmargin	**263 073**	**98 967**
SUM fordeling	**5 976 518**	**6 116 472**

Formål med saken
Formålet med saken er å vedta årsplan for 2016, herunder fordeling av budsjettrammer.

Saken er en oppfølging av sakene S-22/16, S-49/16 og S-63/16. Styret vedtok grove budsjettrammer og de 3 hovedprioriteringene i august. Videre ble de fem målene som inngår i utviklingsavtalen med KD vedtatt i oktober. I etterkant av disse vedtakene har vi fått statbudsjettet og arbeidet videre med konkretisering og detaljering av planverket. Nytt i denne saken er den detaljerte rammefordelingen. Styret bes særlig vurdere hvordan usikkerheten i bevilgningen fra KD skal håndteres.

For ordens skyld gjøres oppmerksom på at det samlede budsjettet for 2016 legges frem for styret i mars, etter mottak av tildelingsbrev, ferdigstillelse av årsregnskapet og kostnadsbudsjetter.

1. Innledning

Årsplanen er kortsiktig og operativ, og gir organisasjonen rammer for arbeidet i 2017. Årsplanen inneholder ikke det komplette planverket for NTNU, men fokuserer på hovedprioriteringene som gjelder *felles for hele NTNU*. Den langsiktige forankringen for åsplanen finnes i fusjonsplattformen som oppfattes å være i tråd med strategiplanen. Fusjonsplattformen er ikke et ordinært strategidokument, men danner et felles fundament for det sammenslåtte NTNU. Årsplanen inneholder beskrivelser av hovedprioriteringene med mål og økonomiske rammer. For å følge opp faglig utvikling foreslås et sett indikatorer. Avslutningsvis inneholder saken forslag til budsjettfordeling og en svært forenklet risikovurdering.

2. Rammebetingelser for årsplanen

Kunnskapsdepartementets bevilgning, krav og forventninger blir tydeliggjort i tildelingsbrev og styringsbrev/etatsstyringsdialog. Statsbudsjettet som ble fremlagt 6. oktober innebærer ingen vesentlige endringer i styringssignaler fra KD. Ønsket om *økt kvalitet* er grunnlaget for prioriteringene og signalene i langtidsplanen følges opp. Det ble innført ny målstruktur for sektoren fra 2015. KD har definert 4 langsiktige sektormål og våre virksomhetsmål skal støtte opp under disse. Kunnskapsdepartementet har startet en prosess med utvikling av flerårige utviklingsavtaler med institusjonene og innfører ny finansieringsmodell for sektoren.

I forslag til statsbudsjett foreslås det at ny finansieringsmodell innføres med halv effekt i 2017 og med full effekt fra 2018. Flere institusjoner i sektoren har arbeidet for utsettelse av innføringen til 2018 og vi er kjent med at dette er et diskusjonstema i budsjettforhandlingene på Stortinget. Erfaringer fra de siste årenes budsjettforhandlinger er at også det såkalte «avbyråkratiseringskravet» kan øke gjennom forhandlingene. Disse to faktorene kan medføre en reduksjon i bevilgning på rundt 27 millioner kroner. Det forventes ikke avklaring på dette før helt oppunder jul, så vi må være forberedt på å håndtere en eventuelt redusert bevilging.

En reduksjon bør kunne ivaretas ved følgende tre alternative løsninger, eller en kombinasjon av disse;

- Ingen endring i fordelingen, dvs at vi bygger ned avsetninger.
- Redusert bevilgning dekkes inn av usikkerhetsmarginen (er satt til 32 mill.kr. i fordelingen).
- Reduksjon i tiltak innenfor Ramme strategi og omstilling. Det vil være mest aktuelt å fordele færre egenfinansierte rekrutteringsstillinger.

I forslag til statsbudsjett mottar NTNU en bevilgning på 6 116 472 tusen kroner til fordeling for 2017, en nominell økning på 2,9 % sammenlignet med fjoråret. Vi mottok flere engangsbevilgninger i 2016 (bl.a. til fusjon og utstyr til Teknologibygget). Hvis vi korrigerer veksttallene for engangsbevilgningene vil den nominelle veksten i 2017 være på 4,7 %, noe som innebærer en realvekst på 1,9 %. Realveksten skyldes i hovedsak økt studiepoengproduksjon, nye studieplasser og nye rekrutteringsstillinger.

NTNU vektlegger langsiktig styring av økonomien. Rammefordelingen for 2017 ses i et lenger perspektiv der vi vurderer både forventninger om fremtidig bevilgning, utvikling i kostnadsnivå og nivået på avsetningene av ubrukte bevilgninger. Utgangspunktet for forslaget til rammefordeling er at det forventes en liten realnedgang i bevilgningene fram mot 2020, hovedsakelig som følge av fortsatt trekk knyttet til «avbyråkratisering» (detaljer i vedlegg). Nivået på ubrukte bevilgninger forventes å ligge på et akseptabelt nivå ved inngangen til 2017.

Samlet sett vurderes rammebetingelsene som gode for å ta ønskede grep i 2017, selv om en mulig reduksjon i bevilgning i forhold til forslag til statsbudsjett selvsagt er uheldig.

3. Hovedprioriteringer

Styret vedtok i august tre likeordnede hovedprioriteringer for perioden 2017-2020. De tre hovedprioriteringene varer i utgangspunktet i tre år, og det samme gjelder målene som inngår i utviklingsavtalen med departementet. De resterende virksomhetsmålene er i utgangspunktet ettårige og oppdateres i den årlige planprosessen.

3.1 Ett NTNU

Denne hovedprioriteringen handler primært om integrasjon av de fire fusjonerte enhetene, hvordan vi utvikler oss som institusjon til beste for alle partnerne og legger til rette for å høste gevinster av fusjonen. NTNU ønsker å gjennomføre en god fusjonsprosess som er kunnskapsbasert og med god medvirkning fra studenter og ansatte. Ved inngangen til 2017 vil vi ha vedtatt ny administrativ organisering og organisering av instituttnivået. Store deler av 2017 må brukes til å iverksette ny organisasjon, legge til rette for samarbeid på tvers og skape synergier. Samtidig står vi foran et lederskifte i august 2017, og har som ambisjon å videreutvikle god ledelse. Hovedprioriteringen «Ett NTNU» vil favne et bredt spekter av aktiviteter, eksempelvis utvikling av en felles NTNU-identitet, faglig integrasjon, strategisk arbeid med studieporteføljen, arbeidsmiljøtiltak, gjennomgang av administrative støtteprosesser og tiltak for effektivisering av driften.

For 2017 foreslår vi følgende virksomhetsmål:

1. Vi skal implementere ny organisering som fremmer kvalitet og skaper faglig synergi.
2. Vi skal heve kvaliteten i studieporteføljen gjennom samordning og effektivisering.
3. Vi skal forbedre, standardisere og digitalisere utvalgte arbeidsprosesser.

Ressurser

Hovedprioriteringens karakter innebærer en stor andel av arbeidet som skal gjøres finansieres over ramme drift på alle nivå i organisasjonen. Hovedprioriteringen har også bevilgninger over SO-ramma og fakultetene bidrar med egen finansiering av relaterte prosjekter.

I henhold til prosjektplanen for fusjonen settes det av 35 mill.kr til fullføring av «Fusjonsprosjektet» i 2017. Dette vil for 2017 i all hovedsak være knyttet til IT-relaterte kostnader som følge av fusjonen. Det legges inn ytterligere 15 mill.kr til omstillingskostnader i 2017 for å dekkes både lønn for ansatte som ikke har fått en varig innplassering i ny organisering og kompetanseutvikling for de som trenger dette for innplassering/omstilling.

Som ledd i å forenkle, standardisere og digitalisere utvalgte arbeidsprosesser vil det i 2017 blant annet settes av ca 38 mill.kr til innfasing av nytt els-system og videre arbeid med av digital vurdering innenfor utdanningsområdet. I tillegg kommer 5 mill.kr i prosjektmidler til oppstart av arbeid med flere gjennomgående prosesser, og utvikling av et felles rammeverk.

Det vil også prioriteres midler inn mot campusinfrastruktur og videreutvikling av tjenestetilbud innenfor IKT. (bl.a 22 mill.kr øremerket over RSO-ramma). Eksempler er oppgradering av trådløst nett, samt videreutvikling av samhandlingsverktøy (Skype etc). Dette er prioriteringer som blant annet er viktige for å gjennomføre tiltak nevnt i avsnittet over.

3.2 Nasjonal premissleverandør

Hovedprioriteringen favner NTNUs nasjonale og regionale samfunnsoppdrag. Vi ønsker å være Norges mest attraktive studiested, og en foretrukken samarbeidspartner og arbeidsgiver. Som nasjonal kunnskapsleverandør skal vi utdanne kandidater med høy og relevant kompetanse. Vår profil som profesjonsuniversitet er styrket gjennom fusjonen. Vi skal styrke forskningsgrunnlaget for profesjonsutdanningene og videreutvikle praksisdelen med tanke på kvalitet og relevans. Vår strategi innebærer en satsing på innovasjon og nyskaping fra hele den faglige bredden og på alle nivåer i organisasjonen. Vi ønsker å være en drivkraft for entreprenørskap og nyskaping og vil styrke satsingen på forskningsbasert innovasjon gjennom samarbeid mellom klynger og sentre (SFI/FME/NCE). For å realisere våre ambisjoner kreves det et tett og systematisk samarbeid med samfunns- og arbeidsliv. I 2016 skal det utarbeides en egen politikk for dette arbeidet. De påfølgende årene har implementering og gjennomføring av politikken høy prioritet. Vi skal bygge en campus som skal støtte opp under den omstillingen som Norge står overfor, og som skal bidra til å realisere visjonen «Kunnskap for en bedre verden». Våre universitetscampus skal fremstå som attraktive og levende, hvor de fysiske omgivelsene og infrastrukturen stimulerer og inspirerer til læring, forskning, formidling og nyskaping på høyt nivå.

For 2017 foreslår vi følgende virksomhetsmål:

4. Vi skal øke vår relevans og videreutvikle vårt samarbeid med arbeidslivet gjennom å implementere politikkene for samarbeid med arbeidslivet og for etter- og videreutdanning.
5. Vi skal styrke profesjonsutdanningenes forskningsgrunnlag og relevans.
6. Vi skal øke nyskapingsaktiviteten med utspring fra klynger og sentre.
7. Vi skal planlegge en fremtidsrettet, samlet campus som kan bli modell for fremtidige offentlige utbygginger i Norge.
8. Vi skal skape fleksible læringsarealer på alle campus som er tilpasset nye læringsformer.

Ressurser

Ressurser til gjennomføring av de 3 første målene ligger i hovedsak i ramme drift på alle nivå i organisasjonen. Fakultetene bidrar med egen finansiering av relaterte prosjekter. Som ledd i å styrke nyskapingsaktiviteten kjøper NTNU tjenester fra TTO på cirka 12,5 mil.kr i 2017. I tillegg tildeles drøyt 8 mill.kr til strategiske tiltak knyttet til nyskaping internt ved NTNU.

Når det gjelder målene relatert til campus har vi mottatt ca 20 mill.kr i øremerkede midler fra KD knyttet videre planlegging av et samlet campus. I tillegg er det i budsjettet til Eiendomsavdelingen satt av ressurser til pilotprosjekter innenfor campusutvikling.

3.3 Sterke, internasjonalt orienterte fagmiljøer

Denne hovedprioriteringen bygger opp under visjonen om å bli et internasjonalt fremragende universitet som leverer «kunnskap for en bedre verden». NTNU skal være et internasjonalt orientert universitet som har høy kvalitet i all forskning og kunstnerisk virksomhet. Vi ønsker å ha flere fagmiljøer som hevder seg verdenstoppen og forskning som setter tydelige spor etter seg. Vår utdanning skal holde høy faglig og pedagogisk kvalitet, og vi har satt i verk flere tiltak for å styrking av undervisningskvaliteten gjennom satsingen NTNU Toppundervisning, eksempelvis utvikling av et pedagogisk meritteringssystem.

Samarbeid med institusjoner i andre land er et virkemiddel for å heve kvaliteten i vår egen virksomhet. Internasjonalisering må være en integrert del av aktiviteten ved alle NTNUs fagmiljøer – i studieprogrammer, i forskningsaktivitet og i nyskapingsinitiativ. Våre fagmiljøer skal samarbeide med fremragende fagmiljøer over hele verden og rekruttere studenter og ansatte derfra. Samarbeid innen det europeiske utdannings-, forsknings- og innovasjonsområdet er en hovedprioritet for NTNUs internasjonale samarbeid. Formidling og kommunikasjon skal styrke NTNUs synlighet og omdømme ute i verden.

For 2017 foreslår vi følgende virksomhetsmål:

9. Vi skal bli en mer aktiv internasjonal aktør gjennom å implementere Internasjonal handlingsplan i hele organisasjonen.
10. Vi skal videreutvikle og styrke forskningskulturen gjennom å implementere Publiseringspolitikken i hele organisasjonen.
11. Vår forskning og kunstneriske virksomhet skal holde høyt internasjonalt nivå og vi skal skape flere verdensledende fagmiljøer
12. Vi skal styrke den pedagogiske kompetansen og utvikle et system for pedagogisk meritting.

Ressurser og insentiver

Hovedprioriteringens karakter innebærer en stor andel av arbeidet som skal gjøres finansieres over ramme drift på alle nivå i organisasjonen. Hovedprioriteringen har også bevilgninger over SO-ramma og og både fakulteter og institutter bidrar med egne strategiske midler og med egenfinansiering i EU-prosjektene. I tillegg er det også kvalitets-insentiver i budsjettfordelingsmodellene på ulike nivå.

Tiltak som direkte eller indirekte skal bidra til å lykkes i Horisont 2020 har betydelig finansiering over ramme strategi og omstilling. NTNU Toppforskningsprogrammet tildeles i sum for 2017 en bevilgning på rundt 63 mill kroner i SO-midler. I dette ligger bl.a midler til Stjerneprogram, Onsager Fellowship-program og egenfinansiering inn i de store NFR-støttede forskningssentraene. (SFI/SFF/FME/SFU). Internasjonal

handlingsplan gis en bevilgning på 8 mill kr (herunder bl.a. prosjektetableringsmidler EU). Et betydelig antall stipendiat- og post.doc-stillinger er også øremerket toppforskning, og det tilrettelegges for videre drift NTNUs Brussel-kontor.

4. Indikatorer

For 2017 ønsker vi å benytte KDs styringsparametere som indikatorer på resultatutvikling. Parameterne gir ikke et dekkende bilde av resultatutviklingen, men er valgt ut på områder departementet vil vie ekstra oppmerkosmhet. NTNU ønsker å kjøre en prosess for å utvikle egne indikatorer som supplement til KDs parametere. En slik prosess bør gjøres i sammenheng med forestående strategiarbeid. I påvente av dette arbeidet foreslås det at kun KDs styringsparametere brukes for intern oppfølging i 2017.

Sektormål 1: Høy kvalitet i utdanning og forskning	1. Andelen bachelorkandidatar i et kull som gjennomfører på normert tid (DBH) 2. Andelen masterkandidatar i et kull som gjennomfører på normert tid (DBH) 3. Andelen ph.d.-kandidater som gjennomfører innen seks år (DBH) 4. Faglig tidsbruk (timer) per uke blant heltidsstudenter (Studiebarometeret) 5. Skår på hvordan studentene oppfatter studiekvaliteten (Studiebarometeret) 6. Antall publikasjonspoeng per faglig årsverk (DBH) 7. Verdien av Horisont 2020-kontrakter per FoU-årsverk (Forskingsrådet/NIFU) 8. Andelen utreisende utvekslingsstudenter på Erasmus+ av totalt antall studenter (DBH)
Sektormål 2: Forskning og utdanning for velferd, verdiskaping og omstilling	9. Andelen masterkandidatar sysselsatt i relevant arbeid et halvt år etter fullført utdanning (NIFU/Kandidatundersøkelsen) 10. Bidragsinntekter fra Forskingsrådet per faglig årsverk (DBH) 11. Andre bidrags- og oppdragsinntekter utenom EU og Forskingsrådet per faglig årsverk (DBH) 12. Antall forretningsideer per faglig årsverk (DBH) 13. Andelen forskingsinnsats i MNT-fag (NIFU/FoU-statistikken)
Sektormål 3: God tilgang til utdanning	14. Kandidatmåltall på helse- og lærarutdanningane
Sektormål 4: Effektiv, mangfoldig og solid høyere utdanningssektor og forskningssystem	15. Antall studiepoeng per faglig årsverk (DBH) 16. Andelen kvinner i dosent- og professorstillinger (DBH) 17. Andelen midlertidig tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger (DBH) 18. Andelen av samlingene og objektene ved universitetsmuseet som er tilstrekkelig sikret og bevart (DBH)

5. Rammefordeling

Prinsippene for rammefordelingen og for fordelingen av trekk knyttet til avbyråkratisering og effektivisering ble grundig diskutert tidlig i høst og er beskrevet i styresaken om «Planleggingsrammer og budsjettfordeling for 2017».

2017 blir et år med store endringer for organisasjonen. Forslaget til rammefordeling legger vekt på forutsigbarhet og trygghet for enhetene, uten endringer i insentivene knyttet til primærvirksomheten. Fordelingen innebærer en tydelig føring om effektivisering av det administrative støtteapparatet. Samlet sett er det vekst i rammen til fakultetene og dermed rom for vekst i primærvirksomheten. Nivået på SO-rammen sikrer en strategisk innretning med mulighet for å støtte opp om hovedprioriteringene og realiseringen av ambisjonene i Fusjonsplattformen.

NTNU fordeler fordeler bevilgningen på tre budsjettrammer: Ramme drift (RD), ramme felleskostnader (RF) og ramme strategi- og omstillingsmidler (RSO). I tillegg vil øremerkede bevilgninger fra KD skilles ut særskilt i budsjettene. For å håndtere usikkerhet budsjetteres det inn en usikkerhetsmargin.

Tabellen under viser forslag til fordeling av bevilgningen for 2017, samt endringstall i forhold til 2016. Det er særlig ett forhold det er viktig å påpeke. Endringen i administrativ organisering der funksjoner flyttes fra fakultetene til fellesadministrasjonen gjør at det kan se ut som om fellesadministrasjonen har høyere %-vis vekst enn fakultetene. Reelt sett er det en nedgang i fellesadministrasjonens ramme som følge av effektiviseringen.

Tall i tusen kr.	**Historikk**	**Fordeling**	**Planleggingsrammer**			***Endring, 2016-2017***		
År	***2016***	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***	***Kroner***	***Prosent***	
Bevilgning fra departementet	**5 941 490**	**6 116 472**	**6 284 565**	**6 456 504**	**6 631 040**	***174 983***	***2,9 %***	
Fordeling av bevilgningen:								
Ramme drift fakultetene og VM	3 136 838	**3 248 715**	3 404 089	3 511 174	3 614 757	*111 876*	*3,6 %*	
Fellesadministrasjonen	479 816	**516 619**	500 568	497 045	493 416	*36 803*	*7,7 %*	*
Universitetsbiblioteket	184 034	**192 536**	197 734	203 667	209 777	*8 502*	*4,6 %*	
Drift og vedlikehold, eiendom og bygninger	868 000	**921 024**	955 352	983 112	1 011 706	*53 024*	*6,1 %*	**
Øremerkede bevilgninger	25 084	**30 300**	31 118	32 052	33 013	*5 216*	*20,8 %*	
SUM ramme drift (RD)	**4 693 772**	**4 909 194**	**5 088 861**	**5 227 049**	**5 362 668**	***215 422***	***4,6 %***	
Ramme fellestiltak (RF)	**245 176**	**260 138**	**267 279**	**275 297**	**283 556**	***14 962***	***6,1 %***	
Rekrutteringsstillinger og andre øremerkede midler	464 840	**522 056**	525 002	521 066	523 660	*57 216*	*12,3 %*	***
Strategiske satsinger, vit.utstyr og omstilling	309 657	**326 117**	354 652	384 392	414 423	*16 460*	*5,3 %*	
SUM ramme strategi og omstilling (RSO)	**774 497**	**848 173**	**879 654**	**905 457**	**938 083**	***73 676***	***9,5 %***	
Forskuttering, incentivmidler EU	20 000	**23 000**	23 000	23 000	23 000	*3 000*		
Fusjonskostnader	85 000	**35 000**	-	-	-	*-50 000*		
Andre fordelinger (bl.a. øremerket tildeling til utstyrsmidler teknologibygg og campus)	109 879	**8 900**				*-100 979*		
Usikkerhetsmargin (ufordelt)	48 194	**32 067**	25 771	25 700	23 732	*-16 127*		
SUM øvrige fordelinger og usikkerhetsmargin	**263 073**	**98 967**	**48 771**	**48 700**	**46 732**	***-164 106***	***-62,4 %***	
SUM fordeling	**5 976 518**	**6 116 472**	**6 284 565**	**6 456 504**	**6 631 040**	***139 954***	***2,3 %***	

* Økningen her skyldes i all hovedsak at oppgaver knyttet til basis IT, variabel lønn og dokumentasjonsforvaltning er flyttet fra fakultet til fellesadministrajon. (Totalt 60 mill.kr)

** Økningen forklares i hovedsak med ny husleie til teknologibygg på Kalvskinnet (27 mill) og husleie nytt areal i Gjøvik og Ålesund på ca 11 mill.kr. I tillegg økes bevilgning til vedlikehold med 10 mill.kr som ledd i nedbygging av vedlikeholdsetterslep.

*** Med bakgrunn i økt uttelling i nytt finansieringssystem økes nivået på tildeling til rekr.stillinger økes med 17 mill.kr f.o.m 2017. I tillegg ligger en opptrapping av tidligere tildelte rekrutteringsstillinger fra departementet

Usikkerhetsmargin

Det legges foreløpig opp til usikkerhetsmargin på drøye 30 mill.kr for 2017. Denne posten er primært tenkt å skulle dekke usikkerhet knyttet til eventuelle inntektsendringer i endelig statsbudsjett, men også uforutsette endringer i kostnadsutviklingen. Hvorvidt, og evt i hvor stor grad, ny finansieringsmodell skal ha budsjetteffekt fra 2017, er fortsatt til forhandling. Dersom ny modell ikke får budsjetteffekt før i 2018, vil endelig ramme for NTNU for 2017 reduseres med 17 mill.kr. De foregående år har også endelig prosentsats for avbyråtratiseringstrekk fra departementet økt som resultat av budsjettforhandlingene på Stortinget.
For langtidsperioden er usikkerhetsmarginen nå lagt på et relativt lavt nivå, men med et tilsvarende, økende handlingsrom lagt inn i potten for strategiske satsninger.

Ramme drift (RD); Fakultetenes rammer

Bevilgningene til fakultetene er beregnet med fusjonspartnernes gamle rammefordelingsmodeller, deretter dekomponert per instiutt og administrative enhet, for så å settes sammen igjen i tråd med ny organisering. Dette er nærmere beskrevet i styresaken om planleggingsrammer. Den samlede rammen til ordinær drift ved fakultetene og VM øker med 198 mill. kr fra 2016 til 2017. Endringen består av pris- og lønnskompensasjon, avbyråkratiseringskutt, endring pga nye studieplasser og resultatbevilgningen fra KD. Realendring i fakultetenes rammer før flytting av oppgaver til nivå 1 er vekst på 2,35%. Detaljer for den enkelte enhet fremkommer av vedlegg.

Ramme drift (RD); Fellesadministrasjonen

Bevilgningen til fellesadministrasjonen er overordnet sett beregnet ved å legge sammen fusjonspartnernes rammer for fellesadministrative tjenester og justere for pris- og lønnsvekst. Effektiviseringstrekket er innarbeidet i rammene og er på til sammen på 45 mill. kr i 2017. Fordelingen mellom de ulike avdelingene i fellesadministrasjonen er deretter justert og dimensjonert i henhold til hvor de respektive oppgavene og ressursene er plassert i den nye organisasjonen.

Ramme drift (RD); Universitetsbiblioteket
Reelt sett økes bevilgningen til universitetsbiblioteket kun med ordinær pris-og lønnsvekst fra 2016 til 2017. Tekniske flyttinger knyttet til ny organisering gjør at veksten fra 2016 til 2017 ser større ut i tabellen over. Fra 2015 til 2016 var det imidlertid en større endring i tildelingen til universitetsbiblioteket. For at hele nye NTNU skulle få samme tilganger til litteraturbaser som gamle NTNU, økte tildelingen til biblioteket med omtrent 7,5 mill.kr for 2016. Det er dette økte nivået fra 2016 som nå videreføres for 2017.

Ramme drift (RD): Bevilgning til drift og vedlikehold (internhusleie)
Fordeling til drift og vedlikehold utgjør totalt 931 mill.kr for 2017. Denne tildelingen er sammensatt av flere komponenter.

Gamle NTNU viderefører sin internhusleiemodell også i 2017. Eiendom og drift vil gjennom denne modellen motta ca 650 mill.kr i 2017.

Ved de tidligere høgskolene legges det ikke opp til innføring av internhusleieordning i 2017, men en videreføring av tidligere modell, hvor all husleie og tilhørende driftskostnader belastes sentralt. Fordeling til denne type kostnader er for 2017 realbudsjettert. I dette ligger en betydelig husleieøkning spesielt ved tidligere HiST. Nytt teknologibygg medfører økte husleiekostnader på ca 27 mill.kr. Også ved tidligere HiÅ og HiG vil husleiekostnadene i 2017 øke med hhv ca 3 og 8 mill.kr som følge av nytt areal i nye bygg i. Total bevilgning gitt til dekking av husleie og drift ved de tidligere høgskolene er 343 mill.kr

I tillegg til de ordinære tildelingene til drift og vedlikehold, ønsker NTNU gjennom en opptrapping å legge spesielt til rette for å ta igjen deler av vedlikeholdsetterslepet gjennom en ekstrabevilgning til Eiendom. Det ble i 2016 tildelt 10 mill.kr ekstra til dette. For 2017 er denne tildelingen 20 mill.kr. I kommende fire års periode vil dette samkjøres med campusprosjektet ved NTNU.

Det arbeides med utvikling av en ny internhusleiemodell for hele sektoren. Denne modellen vil tas i bruk fra og med budsjettåret 2018. Den vil bygge på prinsipper om normert areal og at areal utover en gitt arealnorm vil måtte belastes den enkelte enhets driftsramme. For NTNU vil det legges opp til at bevilgning som gis knyttet til internhusleie inkluderes i ny rammefordelingsmodell.

Ramme felles (RF)
Bevilgning til fellestiltak for 2017 er i hovedsak beregnet som en pris- og lønnsjustering av bevilgning 2016 for gamle NTNU. Noen fellestiltak-midler fra de tidligere høgskolene (f.eks. en del lisenser, kontingenter etc.) er også inkludert i denne rammen fra og med 2017.

I tillegg er midler som tidligere var bevilget til Eksperter i Team gjennom ramme felles (studieavdelingen) nå tatt ut av ramme felles og lagt over i basisbevilgningen til Fakultet for økonomi, som skal overta ansvaret for denne ordningen fra 2017.

Øvrige fordelinger
«Forskuttering incentivmilder EU» er midler som Rektor deler ut direkte til fagmiljøer som oppnår EU-prosjekter. Dette er en forskuttering som går til fratrekk på de respektive fakultetenes rammer ved neste budsjettfordeling. (midler fordelt ut i 2016 går til fratrekk i budsjettfordeling for 2018)

Midler fordelt til planlegging Campusutvikling er øremerket bevilgning i statsbudsjett 2016.

Detaljert budsjettfordeling, Ramme strategi og omstilling (RSO)
Bevilgningene over Ramme strategi og omstilling går til å finansiere/delfinansiere store strategiske satsninger og omstillinger ved NTNU. Disse bevilgningene er midlertidige (3-8 år) og omfatter rekrutteringsstillinger, vitenskapelig utstyr, samt sentrale NTNU-satsinger, som for eksempel bidrag inn i sentra for fremragende forskning (SFF), sentra for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og tematiske satsningsområder.

Rammen er todelt, hvorav den ene delen (522 mill.kr 2017) omfatter tildeling til rekrutteringsstillinger og øremerkede bevilgninger fra KD (i hovedsak til Kavliinstituttet), mens den andre delen (326 mill.kr av ramma i 2017) går til vitenskapelig utstyr og spesifikke NTNU-satsninger som skal bygge opp under hovedprioriteringene.

NTNU fikk for 2017 tildelt 17 nye rekrutteringsstillinger i statsbudsjettet. I tillegg til denne økningen foreslås å øke rammen til rekrutteringsstillinger med 17 mill.kr som følge av økt bevilgning i ny finansieringsmodell fra departementet. Dette vil gi rom for tildeling av ytterligere anslagsvis 25 stillinger i 2017.

Tabellen viser total fordeling strategi-og omstillingsmidler 2017 (eks rekr.stillinger og øremerkede midler fra KD).

For 2017 utgjør den samlede tildelingen til RSO-rammen i underkant av 14% av total bevilgning. Med bakgrunn i arbeidet med ny rammefordelingsmodell tilstrebes en gradvis økning av denne ramma frem til 2021, med et mål om at RSO-ramma da skal utgjøre 15% av total bevilgning. Foreløpig legges inn en opptrapping på totalt 70 mill.kr fra 2018-2020.

Budsjettfordelingen til spesifikke NTNU-satsninger viser også en liten realvekst fra 2016 til 2017. I tillegg legges det opp til en høyere kostnad enn bevilgning for 2017, gjennom å bruke av tidligere oppsparte RSO-midler. De foregående årene har det ikke blitt brukt så mye strategi-og omstillingsmidler som det har blitt bevilget, og det planlegges derfor å finansiere RSO-aktivitet for cirka 60 mill.kr i 2017 gjennom bruk av tidligere balanseførte midler.

(Av 385 mill.kr er altså 60 mill.kr foreslått finansiert gjennom bruk av tidligere ubrukte midler fordelt til RSO)

Nye satninger hvor det legges til rette for RSO-midler fra 2017 er i stor grad knyttet til digitalisering og utvikling innenfor ulike deler av virksomheten, samt omstilling og kompetanse-utvikling i ny organisasjon.

	2017
Forskning og kunstnerisk virksomhet	**161 181**
NTNU Toppforskning	64 151
Tematiske satsningsområder	20 700
Internasjonal handlingsplan/Brusselkontor/Utreisestøtte	17 800
Forskningsmidler tidl HiST	16 630
HUNT	15 000
NMKII (bygg, simulator etc)	10 000
Muliggjørende teknologi; IKT, Biotek, Nano	8 000
Karriereutvikling for forskere/postdocløft	5 500
Kavliinstituttet, NTNUs egenandel	2 400
Publiseringsfond	1 000
Digitalisering/utvikling	**75 600**
Utvikle IKT tjenestetilbud/campusinfrastruktur	22 000
Digital vurdering/digitalisering av utviklingsområdet	19 700
Innfasing nytt els-system	17 900
Arbeid med gjennomgående prosesser	9 000
BOTT-samarbeidet: saks- og arkivsystem.	4 000
Prosjekt "Levende bilder - visuell kommunikasjon på NTNU	3 000
Utdanning og læringsmiljø	**41 807**
NTNU Toppundervisning	20 900
Utdanningsstrategiske tiltak	14 707
Rekruttering/profilering	6 200
Ledelse , medvirkning og ressurser	**39 650**
IKT (inkl informasjonssikkerhet)	19 300
Omstilling/kompetansetiltak	15 000
Likestilling	4 350
SEFAS/SEPI - språkopplæring	1 000
Vit-utstyr	**33 000**
Vitenskapelig utstyr	33 000
Nyskaping	**24 000**
TTO	15 500
Nyskaping/næringsutvikling	8 500
Øvrig	**10 600**
Strategimidler til fordeling Gjøvik	3 200
Starmus	3 000
Strategimidler til fordeling Ålesund	2 400
Biennale landkampanje/Internasjonal profilering av NTNU	2 000
Totalsum	**385 838**

6. Overordnet risikovurdering av årsplan og rammefordeling

Hovedprioriteringer og mål for 2017 er begrunnet i vurderinger av utfordringene organisasjonen har og som blant annet er omtalt i Årsrapporten til KD. Eksempler er for lav gjennomføring og stort frafall i utdanningene, ønske om større endringshastighet på utdanning, samt mer innovativ og digital utdanning. På forskningsområdet er det for eksempelvis for dårlig tilslag på EU-finansiering og de skarpeste konkurransearenaene (eks. ERC og Fripro). Det er fortsatt behov for tiltak for å øke kvaliteten i bredden, samtidig som vi har for få miljøer i internasjonal toppklasse. I tillegg har ambisjonene i fusjonsplattformen og målene for fusjonen gitt viktige føringer.

Risikoen for svikt i gjennomføring av årsplan og budsjett for 2017 vurderes som lav. Planverket er godt gjennomarbeidet, og plansiden bedre kvalitetssikret enn tidligere år som følge av at deler av målene inngår i utviklingsavtalen med KD, samt at flere av målene er en konsekves av prosesser med utvikling av politikker etc.

Det er kun gjennomført en foreløpig og svært forenklet risikovurdering av årsplanen og rammefordelingen for 2017. En oppdatert og mer omfattende risikovurdering legges frem sammen med årsbudsjettet i styremøtet i mars.

Vellykket gjennomføring av årsplan og budsjett for 2017 vil i stor grad avhenge av at fusjonsaktivitetene går i henhold til plan og ikke skaper uforutsette utfordringer for organsiasjonen, enten det handler om IT-tekniske endringer eller faglig integrasjon. Det vil også være viktig at lederskiftet gjennomføres uten at vi mister for mye fremdrift i arbeidet. For øvrig vil stabil tilgang til ekstern finansiering, rekruttering av de beste, talentutvikling og systematisk oppfølging og utvikling av medarbeiderne, god utdanningsledelse, samt forbedring av systemer for styring og kontroll, herunder standardisering og effektivisering av det teknisk-/administrative støtteapparatet være kritiske suksessfaktorer.

Det iverksettes ikke spesielle tiltak utover de som allerede er en del av fusjonsprosjektet for å sikre realisering av årsplan 2017.

Vedlegg – ytterligere detaljer årsplan og rammefordeling

Bevilgning fra Kunnskapsdepartementet i langtidsperioden

NTNU vektlegger langsiktig styring av økonomien, og før vi fordeler årets bevilgning gjør vi vurderinger av framtidsutsiktene både når det gjelder inntekt fra KD, kostnadsutvikling og nivået på ubrukte bevilgninger, samt utviklingen i totale inntekter og styringen av totaløkonomien.

Bevilgning fra Kunnskapsdepartementet
Bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet (KD) er delt i to deler; basis- og resultatbevilgning. Basisbevilgningen skal sikre stabilitet og tar utgangspunkt i en historisk fastsatt ramme. Resultatdelen er en funksjon av oppnådde resultater på utvalgte indikatorer innenfor undervisning og forskning. Med virkning fra 2017 foreslås også endringer i finansieringsmodellen for sektoren, uten at dette forventes å gi omfattende endringer for NTNU fordi vi er såpass store og har en betydelig bredde i virksomheten.

Beregning av inntekt fra KD er basert på hvordan vi tror vi utvikler oss målt ved indikatorene i KDs finansieringsmodell. Det er utarbeidet tre forskjellige bevilgningsscenarier; realistisk, optimistisk og pessimistisk. Det realistiske scenariet er funnet ved å lage prediksjoner basert på historiske trender og annen underliggende informasjon, både på NTNU- og sektornivå, mens de to andre scenariene bygger på at NTNU holder seg på et historisk lavt/høyt nivå på indikatorene i forhold til sektoren. Det bemerkes at scenariene ikke speiler NTNUs ambisjonsnivå.

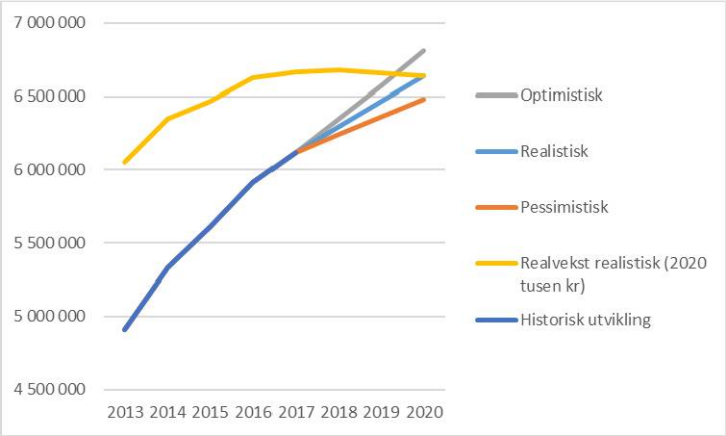

I perioden 2016 til 2019 forventes det en bevilgningsvekst på 524 mill. kr, hvorav 547 mill. kr er pris- og lønnskompensasjon. Totalt sett forventes altså en realnedgang på 23 mill. kr løpet av i perioden. Hovedforklaringen til at det totalt sett forventes en reduksjon i bevilgning gjennom langtidsperioden er avbyråkratiseringskuttet. (Regjeringens effektiviseringsreform) Dette kuttet forventes å utgjøre ca 132 mill. kr i perioden 2016-2018. Studiepoengproduksjonsbevilgningen og basisbevilgningen til nye studieplasser forventes å ha en samlet vekst på 95 mill. kr, mens resultatbevilgning fra forskningsindikatorene forventes å øke med 4 mill. kr i perioden. I langtidsbudsjettet benyttes det realistiske scenariet, og det forventes at bevilgningen fra KD vokser til over 6,6 mrd. kr i perioden. Dette medfører ikke vesentlige endringer i inntektsberegningen sammenlignet med forrige års langtidsbudsjett da det fortsatt legges opp til en tilnærmet nullvekst i realbudsjettet.

Tabellen under viser beregnede bevilgningsinntekter 2014-2020 (tusen kr). I 2017 mottar vi bevilgning gjennom KDs nye finansieringsmodell, som gjør det vanskelig å framstille bevilgningen som et resultat av bevilgning i 2016 justert for endringer. Vi bygger derfor opp bevilgningsrammen på nytt, det vil si at for 2017 viser vi faktiske tall for alle komponenter som til sammen utgjør bevilgningen. Fra og med 2018 går vi tilbake til å vise rammen som et resultat av fjorårets bevilgning justert for endringer i uttelling på utdanningsinsentiver, forskningsinsentiver, nye studieplasser osv.

Beregnede bevilgningsinntekter 2014-2020							
(tall i mill. kr)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inntekter							
Sum tilskudd fra departementet forrige år	4 909 772	5 329 664	5 611 918		6 116 472	6 284 565	6 456 504
Endring forskningsinsentiver	38 278	1 806	41 653	551 868	432	2 262	1 208
Endring utdanningsinsentiver	38 617	37 341	54 147	1 508 187	16 283	16 148	16 215
Endring studieplasser	51 707	38 784	29 804	33 087	20 802	16 051	9 170
Andre endringer	117 932	60 150	54 061	3 885 988	8 168	-6 582	0
Avbyråkratisering		-32 919	-40 300	-29 253	-42 815	-43 992	-45 196
Estimert pris- og lønnsjustering	173 358	177 092	163 723	166 597	165 222	188 054	193 137
Sum tilskudd fra departementet	**5 329 664**	**5 611 918**	**5 915 005**	**6 116 472**	**6 284 565**	**6 456 504**	**6 631 040**
Pris- og lønnskompensasjon	3,50 %	3,30 %	2,90 %	2,80 %	2,70 %	3,00 %	3,00 %

Utvikling i totale inntekter
Inntekter fra bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet ventes å utgjøre mellom rundt 1,9 mrd kr i 2016. Det er ingen signaler om reduksjoner i BOA-inntektene som skulle til behov for tiltak i bevilgningsøkonomien i langtidsperioden.

Kostnader og avsetningsnivå ubrukte bevilgninger
Nivået på ubrukte bevilgninger ved NTNU var ved utgangen av 2015 totalt 11,5% av bevilgning (670 mill.kr). I 2016 forventes en nedbygging av avsetningsnivået i størrelsesorden 80 til 250 mill.kr. Dette skyldes delvis en avsetning i balansen for overførte feriedager inn i 2017 (teknisk prinsippendring ift kostnadsføring, uten likviditetseffekt), og delvis en planlagt aktivitet utover bevilgningsnivå i 2016.

Detaljert rammefordeling for 2017

Tabellen viser oppsummering av driftsrammer til fakultetene og VM.

Fakultet	2016	2017	Endring	*Endring %*	Effektivisering	*Flytting oppgaver**	Bevilgning 2017
Fakultet for arkitektur og design	118 971	126 330	**7 359**	*6,2 %*	-484	-1 773	124 073
Det humanistiske fakultet	285 777	292 495	**6 718**	*2,4 %*	-1 427	-6 478	284 590
Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk	506 475	559 525	**53 050**	*10,5 %*	-5 602	-5 120	548 804
Fakultet for ingeniørvitenskap	531 433	587 003	**55 570**	*10,5 %*	-6 046	-11 908	569 049
Fakultet for medisin og helsevitenskap	521 198	533 609	**12 410**	*2,4 %*	-10 075	-10 697	512 836
Fakultet for naturvitenskap	379 007	386 702	**7 695**	*2,0 %*	-1 947	-7 440	377 315
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap	541 262	587 985	**46 723**	*8,6 %*	-7 165	-9 966	570 854
Fakultet for økonomi	193 306	204 941	**11 635**	*6,0 %*	-1 751	-952	202 238
Vitenskapsmuseet	60 315	61 218	**903**	*1,5 %*	-502	-1 760	58 956
Sum	**3 137 745**	**3 339 808**	**202 063**	***6,4 %***	**-35 000**	**-56 093**	**3 248 715**

*Basis IT, dokumentforvaltning, variabel lønn flyttes fra fakultetene til fellesadministrasjonen
*Administrative årsverk på de gamle fellesadministrasjonene på Gjøvik og Ålesund som flyttes til fakultetene

Kolonne 3 i tabellen viser bevilgningen beregnet via eksisterende inntektsfordelingsmodeller, *før* avbyråkratiseringstrekket og endring som følge av flytting av oppgaver legges inn. Under oppsummeres de mest vesentlige forhold og produksjonsendringer som påvirker fakultetenes bevilgning:

- AD: Økning på masterkandidater. Svak nedgang forskning resultat pga publiseringspoeng og EU.
- HF: Svak nedgang på masterkandidater. Nedgang forskning resultat pga publisering.
- IE: Sterk økning på studiepoengproduksjon, avlagte doktorgrader og BOA-inntekter.
- IV: Sterk økning avlagte doktorgrader og BOA-inntekter.
- MH: Nedgang avlagte doktorgrader og andel BOA-inntekter.
- NT: Nedgang i avlagte doktorgrader, BOA-inntekter og andel publiseringspoeng.
- SU: Økning studiepoengproduksjon, masterkandidater og avlagte doktorgrader.
- ØK: Nedgang studiepoengproduksjon HHiT. (Økning skyldes styrking av Eksperter i Team)
- VM: Svak økning forskning resultat pga tverrfaglig veiledning av doktorgrader.

Endringer i trekk, fakultetenes rammer
Som en forberedelse til overgangen til en ny felles rammefordelingsmodell for NTNU fjerner vi en del av de tidligere trekkene i fakultetenes rammer som bl.a gikk til å finansiere kopinoravgift og NTNU Videre og finansierer dette gjennom fellesadministrasjonens rammer.

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
01.11.2016 FA/TWB
Saksansvarlig: Frank Arntsen
Saksbehandler: Trude W. Bersvendsen

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Internrevisjon ved NTNU - organisering og instruks

Tilråding:
Styret slutter seg til rektors forslag om å organisere internrevisjonen ved NTNU ved å kjøpe tjenesten eksternt.

Instruks for internrevisjon ved NTNU vedtas og trer i kraft umiddelbart.

Formål med saken
Saken er en oppfølging av styresak 21/16 om «Behov for internrevisjon ved NTNU», der styret vedtok å opprette en internrevisjonsfunksjon ved NTNU. Rektor ble bedt om å finne en hensiktsmessig organisasjonsform for internrevisjonen.

Formålet med saken er å informere styret om rektors forslag til organisering av internrevisjon ved NTNU og å be styret om å vedta «Instruks for internrevisjon ved NTNU».

1. Organisering av internrevisjon

I styresak 21/16 ble det redegjort for flere måter å organisere internrevisjonen på. Videre ble det fremlagt erfaringer fra sektoren og rektors vurderinger så langt.

De fleste som har etablert internrevisjonsfunksjon i staten, har valgt å kjøpe tjenesten eksternt. Dette fordi det sikrer spesialkompetanse, uavhengighet og habilitet, gir fleksibilitet og samlet en effektiv og målrettet ressursbruk. Erfaring fra andre viser at eksternt kjøp av tjenesten er mindre kostnadskrevende i forhold til en egen enhet med faste ansatte.

UiO har etablert en egen enhet, og har erfart at en liten enhet kan ha utfordringer med hensyn til faglig bredde og robusthet, slik at den er mindre fleksibel overfor variasjoner i behovet for internrevisjonstjenester. UiB har i flere år kjøpt internrevisjonstjenestene eksternt, og er fornøyd med at oppdragene blir gjennomført av en uavhengig part som har spesialkompetanse på området, på en kostnadseffektiv måte. UiS, UiA, UiN og HiB samarbeider om å etablere en felles internrevisjonsenhet, slik at de kan revidere hverandre. De er i oppstartsfasen, og bruker mye tid på kompetansebygging internt. En slik organisering krever mye intern tid til administrasjon og at man gradvis bygger opp kompetanse. Vi vurderer at en slik organisering vil være mer kostnads- og tidkrevende over tid, og med lav effektivitet i en oppstartsfase, sammenlignet med å kjøpe tjenesten. Ved bruk av interne ressurser vil man lettere komme opp i situasjoner som rolleblanding og –

konflikter og inhabilitet. Eksterne ressurser vil lettere sikre uavhengighet og eventuelle habilitetsvurderinger.

Rektor vurderer det slik at ved å kjøpe tjenesten eksternt, vil man få på plass en kompetent internrevisjon raskt og som til enhver tid er fleksibel i forhold til behov og oppdrag, på en kostnadseffektiv måte. Med hensyn til styrets vedtak om effektivisering og organisering ved NTNU, vil kjøp av tjenesten eksternt påføre NTNU lavere varige kostnader, sammenlignet med å ha en egen internrevisjonsenhet.

På grunn av Finansdepartementets nye krav om internrevisjon, er det mange statlige virksomheter som skal innføre internrevisjon. Statens innkjøpssenter, DIFI[1], er derfor i ferd med å utarbeide en felles rammeavtale for internrevisjon som alle statlige virksomheter kan og bør benytte. NTNU vil benytte seg av denne, da det antas at den vil gi både lavere pris og bedre kvalitet på tjenesten enn å utarbeide en rammeavtale alene.

2. Instruks for internrevisjon ved NTNU

Finansdepartementet har i rundskriv R-117 satt krav til innretting av internrevisjoner i statlige virksomheter. Kravene er beskrevet og ivaretatt i vedlagte instruks, som er basert på anbefalt mal for internrevisjonsinstruks fra NIRF[2]. Styret har lite innvirkning på innholdet i instruksen da den beskriver krav satt fra Finansdepartementet. Instruksen legges frem for vedtak fordi det står i instruksen at den skal godkjennes av styret.

Det som kan diskuteres er om internrevisjonen skal forholde seg administrativt til rektor eller ikke. Vi foreslår at internrevisjonen forholder seg administrativt til rektor. Alternativet er at internrevisjonen forholder seg administrativt til styret. Da bør det opprettes et revisjonsutvalg bestående av et utvalg av styrets medlemmer. Rektor foreslår at man ikke oppretter flere administrative organer, men benytter seg av eksisterende administrasjon.

Vedlegg:
Instruks for internrevisjon ved NTNU

[1] DIFI: Direktoratet for forvaltning og IKT
[2] NIRF: Norges Interne Revisorers Forening

Instruks for internrevisjon ved NTNU

Formål

Internrevisjonen skal fremme og beskytte NTNUs verdier gjennom å gi risikobaserte og objektive bekreftelser, råd og innsikt.

Internrevisjonen er en uavhengig, objektiv bekreftelses- og rådgivningsfunksjon som har til hensikt å tilføre merverdi og forbedre organisasjonens drift. Internrevisjonen skal bidra til at NTNU oppnår sine målsetninger ved å evaluere og forbedre effektiviteten og hensiktsmessigheten av organisasjonens prosesser for styring og kontroll.

Organisasjonsmessig plassering

Internrevisjonen rapporterer direkte til NTNU-styret. NTNU-styret er internrevisjonens oppdragsgiver. Det innebærer at NTNU-styret:

- Godkjenner internrevisjonsinstruksen.
- Godkjenner internrevisjonens budsjett og årsplan, inkludert vesentlige endringer i planen gjennom året.
- Utpeker og godkjenner internrevisjonssjef.
- Mottar rapporter på internrevisjonens utførelse i forhold til planen og eventuelt andre forhold.
- Minst årlig, mottar rapport om status på risikostyring og kontroll ved NTNU.

Administrativt forholder internrevisjonen seg til rektor.

Myndighet og ansvar

Internrevisjonen har hele virksomheten som sitt virkeområde.
Internrevisjonen har møterett i ledermøter og skal ha tilgang til all dokumentasjon, personell, eiendeler og opplysninger som er nødvendig for å gjennomføre sine oppgaver.
Internrevisjonssjef har direkte og uinnskrenket tilgang til NTNUs styre.
Internrevisor skal ikke ha operasjonelt ansvar eller myndighet, eller involvere seg i aktiviteter som kan påvirke uavhengigheten eller objektiviteten.
Internrevisjonen har et eget ansvar for å være kompetent, proaktiv og fremtidsfokusert.
Internrevisjonens virksomhet baseres på IIAs[3] definisjon av internrevisjon, kjerneprinsipper, etiske regler og internasjonale standarder for profesjonell utøvelse av internrevisjon.

Planlegging, gjennomføring, rapportering og oppfølging

Internrevisjonen i samarbeid med rektor utarbeider forslag til plan overfor NTNU-styret for internrevisjon med årlige revisjonsmål.
Ved gjennomføring av revisjoner holdes rektor løpende orientert om funn av vesentlig betydning.
Rapporter fra de enkelte revisjoner stiles til NTNU-styret, med tilsvar fra revidert enhet og kvalitetssikring av fakta. Internrevisjonen utarbeider en årsrapport som legges frem for NTNU-styret.

[3] The Intitute of Internal Auditors (IIA) er en internasjonal bransjeorganisasjon for internrevisorer. IIA tilbyr kurs og utdanning med tilhørende sertifiseringsordninger, forskning gjennom The IIA Research Foundation, og utgir standarder og retningslinjer for utøvelsen av faget internrevisjon.

Rektor følger opp at revidert enhet iverksetter tiltak som besluttes som følge av revisjonsanbefalingene. Internrevisjonen skal følge opp hvordan organisasjonen håndterer de anbefalinger som gis fra internrevisjonen.
Dersom internrevisjonssjef konkluderer med at ledelsen har godtatt et risikonivå som kan være uakseptabelt for organisasjonen, kan internrevisjonssjef sammen med rektor ta opp forholdene med departementet.

Bekreftelsesoppdrag
Internrevisjonens bekreftelsesoppdrag kan omfatte alle typer områder relatert til virksomhetsstyring, risikostyring og kontroll. Bekreftelsesoppdragene kan omfatte [listen er ikke uttømmende]:

- målrettet og kostnadseffektiv bruk av ressurser
- virksomhetskultur
- plan- og strategiarbeid
- forebygging og avdekking av misligheter
- pålitelig rapportering av virksomhetsdata
- helhetlig risikostyring
- etterlevelse av regelverk, krav fra overordnet departement og øvrige kvalitetskrav
- IT-governance og IT-sikkerhet

Rådgivningsoppdrag
Internrevisjonen kan innenfor sitt kompetanseområde gi råd og veiledning for å bidra til forbedringer. Internrevisjonen skal vurdere om rådgivningen påvirker eller kan oppfattes å påvirke internrevisjonens objektivitet. Rådgivningsoppdrag inngår i årsplanen.

Andre oppgaver
For å bidra til best mulig dekning og til å unngå dobbeltarbeid, bør internrevisjonen dele informasjon og samordne aktiviteter med andre interne og eksterne leverandører av bekreftelses- og rådgivningstjenester i det omfang som er hensiktsmessig. Riksrevisjonen skal motta årsplan, enkeltrapporter og årsrapport fra internrevisjonen.

Interne forbedringer i internrevisjonsfunksjonen
Internrevisjonssjef er ansvarlig for å gjennomføre evalueringer og forbedringer av egen funksjon og aktiviteter, både løpende og periodisk. Resultater og forbedringer skal rapporteres til NTNU-styret.

Gyldighet
Denne instruks er godkjent av NTNU-styret 7. desember 2016 og trer i kraft umiddelbart.

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige Universitet

S-sak 82/16

25.11.16
Saksansvarlig: Ida Munkeby
Saksbehandler: Per Kjøl

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Medvirknings- og medbestemmelsesordninger ved fakultet og institutt

Tilråding:

1. Normalordningen på fakultetsnivå er styrer. Rektor kan etter begrunnet tilråding fra dekan innføre fakultetsråd. Tilrådingen skal basere seg på råd fra sittende fakultetsstyre, ansatte, studenter og drøftinger i LOSAM.

   Styrets/Rådets sammensetning, mandat og oppgaver følger av styringsreglementet.

2. Instituttene kan velge mellom følgende ordninger:
   - Instituttstyre
   - Instituttråd
   - Utvidet ledergruppe

   Dekanen vedtar, etter tilråding fra instituttleder, om medvirkningsordningen ved instituttet skal være styre, råd eller utvidet ledergruppe. Tilrådingen skal basere seg på råd fra det nåværende medvirkningsorganet ved instituttet, ansatte, studenter og drøftinger i LOSAM.
   Organenes sammensetning, mandat og oppgaver følger av styringsreglementet.

3. Overgangsordninger

   De nye medvirknings- og medbestemmelsesorganene ved fakultet og institutt innføres fra 1.8.2017.

   Styret gir rektor fullmakt til å fastsette overgangsordninger for fakultetstyrer og medvirkningsordninger ved instituttene innenfor rammene som er beskrevet i saksframlegget.

Bakgrunn:

Når det gjelder faktaopplysninger om og forhistorien til dagens medvirkningsordninger bygger den foreliggende styresaken i hovedsak på framlegget i Styresak O-sak 26/16.
I en tidligere styresak (S-sak 46/15) heter det i rektors saksframstilling til styret:

> «Det foreslås at mandat for alle fakultetsstyrer i NTNU i 2016 blir som for NTNU i dag. Eventuelle styrefunksjoner under første nivå (styrenivå) fra 2017 må senere vurderes i sammenheng med arbeidet med ny faglig organisering. Når organiseringen av fakulteter er bestemt i februar 2016 er det naturlig å drøfte eventuelle styrefunksjoner nærmere.»

I tillegg til ny faglig organisering av fakultet og institutter, har NTNU fått en noe annen profil bl.a. med en større innslag av 3- og 4-årige profesjonsstudier og innenfor fagfelt som NTNU ikke har hatt tidligere. Det

betyr at samfunnsinteressene fra større deler av arbeidslivet er forsterket. Institusjonen er også geografisk spredd slik at en må ta i bruk kommunikasjonsformer for å utvikle en felles identitet og kultur. Dette må skje gjennom bærekraftige medvirkningsordninger.

Problemstilling

Universitetsloven forutsetter at ansatte og studenter sikres bred medvirkning. Det er et lederansvar å legge til rette for den direkte medvirkningen. Medbestemmelsen ivaretas mellom partene iht. Hovedavtalen.

Den øvrige medvirkningen og medbestemmelse ligger innenfor rommet

Problemstillinger som reiser seg er:

- På hvilke(t) nivå skal institusjonen ha styrer eller råd eller andre ordninger?
- Hva skal være organenes mandat og oppgaver: besluttende (styrer) eller rådgivende (råd)
- Må ordningene ved fakultetene og instituttene være like og bør vi innføre felles bestemmelser om sammensetning og mandat?
- Hvilke overgangsordninger vil det være behov?

Det synes allment akseptert at eventuelle styrer eller råd ved fakultetene skal ha ekstern representasjon og ekstern leder. Det er heller ikke kommet forslag i debatten som tilsier at en bør vurdere andre løsninger enn styrer, råd og utvidede ledergrupper og de øvrige medvirkningsfora ved instituttene som nedfelt i styringsreglementet. Selv om vi i Norden finner andre ordninger som akademiske nemder og professorråd, er ikke tiden moden for å innføre slike fora allerede nå. Det er heller ikke uttrykt behov om å endre at en ekstern representant leder fakultetsstyrer eller – råd.

Dagens medvirkning- og medbestemmelsesordninger ved NTNU

NTNU har et omfattende system for medvirkning og medbestemmelse. Medvirkning er nedfelt i univl. og i NTNUs styringsreglement, mens medbestemmelse er den gjennomgående tråden i hovedavtaleverket som regulerer forholdet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver.

Det kan være nyttig å klargjøre begrepene medvirkning og medbestemmelse slik begrepene er brukt i dette notatet:

- Medvirkning forstås som muligheten til å uttale seg om et saksforhold før en beslutning treffes. Slik medvirkning praktiseres ved NTNU kan den være direkte f.eks. i form av allmøter – personalmøter, rådgivende organer/fora og gjennom direkte kontakt mellom leder og ansatte som blir mest berørt av en beslutning. Synspunkter som kommer fram inngår i beslutningsprosessen, men beslutningen tas av en leder.

- Ved medbestemmelse er ansatte med på å treffe en beslutning eller ved å forhandle fram avtaler med arbeidsgiver. Medbestemmelse er vanligvis indirekte ved at den skjer gjennom valgte representanter i styrer eller samarbeidsorganer hjemlet i hovedavtaleverket.

Samlet sett er systemet rundt medvirkning og medbestemmelser godt utbygd, men muligens noe komplisert. Ansatte er bredt representert i institusjonsstyret og i styrene ved fakultetene. Det samme gjelder instituttstyrer eller –råd. I de utvidede ledergruppene ved instituttene er majoriteten vitenskapelig tilsatte, men da i en annen funksjon enn ansatterepresentanter.

Hovedavtalen sikrer ansattes innflytelse på arbeidsvilkårene gjennom informasjon, drøfting og forhandling og gjennom tilpasningsavtalen også direkte medvirkning. Arbeidstakerorganisasjonene og representanter for arbeidsgiver møtes regelmessig i SESAM og LOSAM.

Ordningene for medvirkning og medbestemmelse i Hovedavtalen ivaretar ikke studentenes interesser. Studentene har likevel kanaler for å ha innflytelse på beslutninger generelt, men ikke minst på spørsmål som gjelder studier og utdanning. Pr. i dag er de representert i styret, fakultetsstyrene og i de fora som er opprettet ved instituttene. FUS og FUL har også studentrepresentanter. Det samme gjelder det nyopprettede FUI. To representanter for studenttinget deltar for øvrig også i dekanmøtene. Ved fakultetene har fakultetstillitsvalgte (FTV-er) god kontakt med dekanatet, store institutter har tilsvarende ordninger, og de har regelmessige møter med prorektor/studiesjef. Studenttinget er høringsinstans i prinsipielle og større saker.

Medvirkning ved andre norske og nordiske universiteter

Beskrivelsen nedenfor omfatter medvirkningsorganer i form av styrer og råd ved utvalgte universitet i Norge, Sverige, Danmark og Finland. Hovedfokus er på organer på fakultetsnivå. Utvalget omfatter både tradisjonelle breddeuniversitet og institusjoner som har en mer teknologisk profil. En sammenligning forutsetter at ansatte i de fire landene stort sett har samme rettigheter nedfelt i hovedavtaler og arbeidsmiljølovgivning.

Generelt kan en si at alle institusjonene har styrer med samme oppgaver og ansvar som ved NTNU. Alle har eksterne representanter. Forskjeller ligger i andelen eksterne. I flere av styrene har eksterne representanter som representerer samfunnsinteressene flertall. Styrene kan ledes av rektor eller et regjeringsoppnevnt eksternt medlem. Noen har også organ som har likhetstrekk med våre råd for samarbeid med arbeidslivet eller med det bredt sammensatte kollegierådet som ble innført i en kort periode med basis av universitetsloven fra midt på 90-tallet.

Universitetene i Oslo og Bergen har fakultetsstyrer som vedtar de store linjene for utviklingen av fakultetet. Fakultetsstyrene har 9 - 11 medlemmer, hvorav to – tre eksterne. Vitenskapelig tilsatte inkl. dekan og prodekan utgjør majoriteten i styret.

I Oslo er normalordningen instituttstyrer. En kan imidlertid også velge instituttråd. Begge fora behandler samme typen saker, men med ulik binding for instituttleder. Sammensetning er ikke presist angitt utover at organene kan ha maks 9 medlemmer.

Ved Universitet i Bergen skal instituttene ha råd med 9 – 13 medlemmer. Disse er rådgivende for instituttleder og behandler i hovedsak den samme type saker som ved UiO. Ved UiB kan rådet også avgi uttalelser på vegne av instituttet.. Uten å ha eksakt oversikt er de vitenskapelig tilsatte godt representert. Ved begge institusjoner skal organene ha studentrepresentanter og kan ha eksterne medlemme.

Fakultetsrådet ved Kunglige Tekniska Högskolan (KTH) ledes av dekan og består for øvrig av 12 medlemmer; tre eksterne, tre studenter og i tillegg til dekanen seks med vitenskapelig eller kunstnerisk kompetanse, dvs. at vitenskapelig tilsatte har flertall. Dekanen representerer fakultetet i fora med beslutningsmyndighet.

Uppsala universitet har «nämnder» som øverste beslutningsorgan ved fakultetene. Ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetet har «nämnden» 13 medlemmer; av disse er sju vitenskapelig tilsatte. Instituttene har en «styrelse» som øverste beslutningsorgan og som ledes av institutt-lederen (prefekten). Ved matematisk institutt består «styrelsen» av åtte medlem; prefekten og i tillegg 4 er vitenskapelig tilsatte. Danmarks Tekniske Universitet (DTU) har ikke fakultet, men institutter som ligger under rektoratet (direktionen). Styringsreglementet sier eksplisitt at universitetet har en ubrutt ledelseslinje med et personlig ansvar for lederne i linjen. Lederne pålegges imidlertid å ta ansatte og studenter med råd og trekke dem inn i beslutningsprosessen i viktige saker.

Syddansk universitet (SDU) har også en ordning med stor myndighet til personer i lederlinjen. F.eks. fastsetter dekan budsjettet innenfor tildelt ramme. Iht sine statutter skal fakultetene ha akademiske råd. Organet har i hovedsak en rådgivende funksjon dels overfor rektor, dels overfor fakultetets ledelse. Rådet består av dekan, fem vitenskapelig ansatte, tre studenter og i «ikke-akademiske saker» tre teknisk-administrative ansatte.

Århus Universitet (AU) opererer også med akademiske råd ved sine fakultet. Rådet gir først og fremst råd til dekanen. Ved instituttene opprettes et forum med inntil 25 medlemmer. Alle interne grupper skal være medlemmer «der skal sikres en passende repræsentation». Rådet er rådgivende overfor instituttlederen med det formål å bidra til transparens og legitimitet i alle beslutninger vedrørende akademiske spørsmål. Rådet har også rett til å uttale seg til dekanen.

Alto-universitetet omtaler seg selv om konsern inndelt i høyskoler ledet av en dekan. Universitetet har et professorråd som er rådgivende organ overfor universitetsledelsen. Samtlige fast tilsatte professorer er medlemmer. De øvrige representantene er utpekt av rektor. Universitetet har også en «kommitté för akademiska ärenden» med 19 medlemmer: ni professorer, seks fra andre grupper i vitenskapelige eller teknisk-administrative stillinger og fire studenter. Komiteen har betydelig beslutningsmyndighet f.eks. vedrørende undervisningsplaner og eksamensforskrifter.

Fakultet, høyskoler og institutter har gjerne medvirkningsorganer ved fakultet og institutt der gruppen akademikere er relativ stor eller har flertall alene, eventuelt sammen med studenter. Inntrykket er at de fleste er rådgivende, men det finnes eksempler på styrer med beslutningsmyndighet. I begge tilfeller er funksjonen gjerne begrenset til saker som dreier seg om studier og utdanning. Alle de formelle medvirkningsformer og –arenaer vi finner ved NTNU, er tatt i bruk. I tillegg er det flere eksempler på rådgivende organer som opererer under betegnelser som akademiske nemnder, komiteer for akademiske spørsmål ol. Disse kan være et supplement til råd og styrer eller alene være enhetens medvirkningsorgan.. Disse har en overvekt av vitenskapelig tilsatte. Til forskjell fra NTNU er valgfriheten jevnt over mindre i den forstand at ordningene ved fakultetene og instituttene er mer ensartede.

Evalueringer og erfaringer

Det er ikke innhentet informasjon gjennom en åpen høring denne gangen. Det er likevel grunn til å tro at synspunktene i hovedsak er godt kjente fra tidligere høringsrunder. Spørsmålet om styrer, råd, medvirkning og medbestemmelse er belyst gjennom en evaluering Rokkansenteret utførte i 2008, i en omfattende oppsummering av innkomne høringsuttalelser på samme tidspunkt og gjennom en løpende debatt ved NTNU. Senest i 2012/13 ble spørsmålet drøftet, og det foretatt justeringer. I hvilken grad oppslutning om de ulike alternativene har endret seg, har vi ikke oversikt over, men synspunktene er trolig er relativt stabile.

Ifølge Rokkansenterets rapport påpeker informamentene på at avstanden mellom ”topp” og ”bunn” i organisasjonen er stor. «(…) Kontakten mellom lederne på ulike nivå er styrket, men det er gjennomgående slik at de ansatte føler at de har for lite innflytelse på viktige beslutninger. En hovedgrunn er at de i mindre grad enn tidligere deltar på viktige beslutningsarenaer.” Noen kobler dette til det faktum at styrene ved fakultet og institutt på dette tidspunkt ble erstattet av råd. Rapporten anviser imidlertid ikke tydelig hvilke endringer som trengs. Det var bl.a. ikke noe krav i undersøkelsen om å gjeninnføre instituttstyrene.

I oppsummeringen av den interne høringen i 2008 pekes det på at organisasjonsmodellen i prinsippet gir fakultet og institutt relativt stor autonomi. NTNUs interne satsninger og andre overordnede føringer ble likevel opplevd som såpass styrende at den reelle faglig-strategiske autonomien på instituttnivå beskrives som liten. Samtidig kunne tilbakemeldingene leses som et uttrykk for at man i hovedsak var tilfreds med måten fakultet og institutt ble ledet, idet flertallet gav uttrykk for at de ikke ønsket endringer bl.a. i rådsmodellen.

I 2013 ble dagens valg mellom tre løsninger innført for instituttenes del.

1. Utvidet ledergruppe
2. Institutt-/seksjonsstyre
3. Instituttråd-/seksjonsråd

Fakultetsstyret godkjenner ordningen ved instituttene/seksjonene etter forslag fra instituttleder/ seksjonsleder. Institutt ved samme fakultet kan ha ulike medvirknings- og medbestemmelses-ordninger.

Noen dekaner har åpnet for at instituttene kan ha ulike ordninger, mens andre har bestemt at samme løsning skal benyttes ved hele fakultetet. Ifølge framlegg i O-sak 26/16 har 20 institutt valgt styrer, mens 32 foretrukket råd eller utvidede ledergrupper. Fakultetsstyrene ved DMF, IVT, AB og Vitenskapsmuseet har vedtatt samme ordning ved alle sine enheter; Vitenskapsmuseet styre, de tre andre utvidet ledermøte. Ved SVT og HF er ulike ordninger tatt i bruk, men de fleste har innført instituttstyre. Som supplement skal hvert institutt ha medvirkningsorganer i form av personalmøter for alle ansatte og forum for ansatte i undervisnings- og forskerstilling.

NTNU gjennomførte høsten 2012 en større arbeidsmiljøundersøkelse med flere spørsmål som kaster lys over ansattes opplevelse av medvirkning på sin arbeidsplass. Spørsmålene dreide seg om innflytelse og medvirkning, tillit til ledelsen, rettferdighet i betydningen at ansatte opplever at prosedyrer og fremgangsmåte i beslutninger som angår deres arbeid er rettferdige og Informasjonsflyt i betydningen at informasjon kommer på riktig tidspunkt, er relevant, tydelig og forståelig

Resultatene viser at det er små forskjeller mellom enhetene ved NTNU, og i gjennomsnitt ligger skårene på alle tema i overkant av 3 av 5 mulige. Det er en indikasjon på at organisasjonen har et forbedringspotensial. Jevnt over skårer ledere noe høyere enn sine tilsatte, dvs. at ledere har en mer positiv vurdering av sin egen håndtering enn det ansatte har av sin leder. Et positivt funn er at ansatte har stor tillit til sin ledelse, der skåren er 3.9 av 5 mulige.

Det ser ut til å være grunnlag for å trekke én konklusjon basert på Rapporten fra Rokkansenteret høringsuttalelser, arbeidsmiljøundersøkelsen og pågående debatten i Universitetsavisa: Ansatte opplever å ikke ha god tilstrekkelig medvirkning og innflytelse på virksomheten.

Argumenter for og mot styrer og råd

Den senere tids debatt har i stor grad dreid seg om medvirkningsordninger ved instituttene. Det er kommet divergerende synspunkt. Det er imidlertid ikke fra noe hold kommet forslag om å innføre andre medvirkningsordninger enn styrer, råd, utvidede ledergrupper supplert med allmøter og forum for vitenskapelig tilsatte.

Valg mellom de to aktuelle ordningene synes mer å være en diskusjon der generelle og prinsipielle synspunkter på organisasjon og ledelse er det avgjørende, og der systematisk vurdering av erfaringer ikke tillegges avgjørende vekt.

- Den ene argumentasjonsrekken for styrer bygger på prinsippet om at universitetet skal styres kollegialt. Det argumenteres med at styrer best sikrer demokrati, god medvirkning, reell medbestemmelse i og med at styrer fatter vedtak. I og med at styrer er et formelt organ kreves det offentlige saklister, saksunderlag som grunnlag for vedtak som forplikter lederen og referat som er gode informasjonskilder. Selv om råd også opererer med sakliste og referater som ivaretar informasjonsbehovet, forplikter ikke rådene lederen. Utvidede ledergrupper forplikter heller ikke lederen, beslutningsprosessene blir mindre gjennomsiktig og beslutningene svakere dokumentert.
- En annen argumentasjonsrekke tar utgangspunkt i det prinsipielt problematiske ved å ha styrer på flere nivå ved en institusjon som bygger på linjeprinsippet; dvs. der rektor står ansvarlig overfor styret, dekaner ansvarlig overfor rektor etc. Mer pragmatisk pekes det på at formaliseringen, byråkratiseringen og ressursbruken som følger med styrer ikke kan forsvares sett opp mot det smale handlingsrommet og den avgrensede myndigheten organet har.

Vurderinger

Selv om vi ikke har ferske data og systematisert kunnskap om erfaringene, er det godt dokumentert at medvirkning og medbestemmelse kan tas bedre vare på utover det Hovedavtalen sikrer. Det kan være en fordel innføre mer permanente løsninger, uavhengig av valg-/styreperiode. Det må da vurderes hvilke formelle ordninger som kan fungere over lengre tid.

Oppsummering av situasjonen ved utvalgte nordiske universiteter viser at det benyttes ulike organer/fora. De fleste har likevel i større grad enn ved NTNU valgt standardiserte løsninger, og de synes å helle i retning av rådgivende organer.

Standardisering: Et sentralt spørsmål er i hvilken grad en skal innføre standardisere ordninger. Vi har i løpet av de siste periodene praktisert to standardiserte ordninger ved fakultetene. som ser ut til å ha fungert godt. Det kan ha sammenheng med at fakultetene er overbygninger med lignende strategiske, koordinerende og administrative oppgaver. Selv om størrelsen er svært ulik, er ikke variasjonen så stor at det ikke har kommet ønsker om lokalt tilpassede ordninger.

Ved instituttene er behovet for formell styring mindre enn på fakultetsnivået, mens behovet for reell direkte medvirkning kan være større. Kvaliteten i medvirkningen ved instituttene vil avhenge av god ledelse, og ikke så mye av formelle styrings- eller rådsorganer. Ut fra en slik betraktning kan et forslag være at instituttene verken skal ha styre eller råd.

Variasjonen mellom instituttene både mht. størrelse og faglig profil og virksomhet er langt mer omfattende og tilsier behov for å kunne velge ulike løsninger. På den annen side har instituttene langt på vei de samme oppgavene, likeledes instituttlederne, og de er nederste forvaltningsnivå. For å imøtekomme behovet for lokale tilpasninger kan andre virkemidler enn styrer eller råd tas i bruk.

Styrer eller råd: Vitenskapelige ansatte har en legitim interesse for å delta i akademiske spørsmål, jf. nordiske løsninger. Ut fra et styrings- og ledelsesperspektiv er et rådgivende organ å foretrekke. Den levner ikke tvil om styringslinjen rektor – dekan – instituttleder og det personlige ansvaret linjelederne har overfor overordnet leder. Innføring av styrer resulterer imidlertid i doble rapporteringslinjer og vil gjøre dekan/instituttleder ansvarlig både overfor sitt lokale styret og overordnet leder.

Sett fra et medbestemmelsesperspektiv er beslutningsmyndighet det mest egnede. Den må i så fall avgrenses til å gjelde innenfor de rammer som settes av overordnet myndighet, dvs. overordnet styre eller overordnet leder. En mer pragmatisk tilnærming tilsier at det ut fra lokale forhold bør åpnes for både styrer og råd ved fakultetene og styrer, råd og utvidede ledergrupper ved instituttene.

Styrer har normalt som en av sine viktigste oppgaver å tilsette og avsette lederen for virksomheten. Styrene ved fakultet ved fakultet og institutt har ikke en slik myndighet. Myndigheten er også begrenset til å gjelde

innenfor lederens fullmakter. Det er likevel mulig å trekke et skille mellom styre og råd. Styrer forstås i denne sammenheng som et organ som fatter beslutninger/vedtak som er bindende for lederen av fakultet/institutt. Rådet er rådgivende for lederen ved enheten som på grunnlag av rådene fatter sin beslutning De to ordningene bør som i gjeldende reglement, behandle de samme sakene. Dersom et institutt/fakultet skal avgi uttalelse til overordnet nivå, kan rådets synspunkt følge saken.

Noen institutter er tydelige på at de ikke ønsker råds- eller styringsorganer; de sier at i forhold til virksomhetens størrelse vil det fungere unødvendig byråkratiserende. Fakultetene bør derfor kunne velge andre løsninger ved instituttene basert på lokale forhold i form av utvidede ledermøter. Ledermøtene er også rådgivende.

Da det ble åpnet for flere medvirkningsordninger ved instituttene, vedtok man samtidig en komplisert og omfattende prosess for å velge ordning. Prosessen bør kunne forenkles både når det gjelder å innføre råd ved fakultetene og valg av ordning ved instituttene. Samtidig må prosessen gi legitimitet. F.eks. kan dette skje ved at dekan/instituttleder eller ansatte reiser spørsmålet internt. Dekan/instituttleder innhenter råd fra ansatte og studenter gjennom personalmøter og kontakt med studenttillitsvalgte og avleverer sin vurdering før beslutningen fattes av overordnet myndighet. Tilrådingen drøftes i LOSAM.

Medvirkningsorganene bør beskjeftige seg med overordnede strategiske spørsmål. Dette er i tråd med mandat og oppgaver slik de er beskrevet gjeldende styringsreglement. Verken erfaring eller forslag gir etter vår vurdering grunnlag for å endre mandat og oppgaver i vesentlig grad.
Ordningen med ekstern styreleder av fakultetsstyrene synes å fungere godt. Selv om det er prinsipielle forskjeller mellom styrer og råd, viser erfaring at de i praksis fungerer relativt likt. Derfor bør også fakultetsråd ha ekstern leder.

Det samme prinsippet kan anvendes på instituttstyrer- og råd. Alternativt ledes organene av instituttleder. Utvidet ledergruppe ledes av instituttleder.

Andre rådgivende organer: Instituttene er til dels store, flere med ca 200 ansatte. Ansatte- og student-representanter i styrer eller råd vil relativt sett være få. Det reduserer den reelle mulighet for å forankre beslutninger i den samlede staben og lette implementeringen. Til det er det nødvendig med langt større fora og medvirkningsarenaer for å sikre ansattes reell medvirkning.

Gjeldende styringsreglement inneholder allerede følgende bestemmelser:

> ***Andre medvirkningsordninger***
>
> *Personalmøte som omfatter alle tilsatte ved instituttet. Møtet skal særlig gi råd ved utarbeidelsen av strategiske bemanningsplaner og årsplaner.*
>
> *Forum for tilsatte i undervisnings- og forskerstilling. Forumet skal særlig gi råd vedrørende forskningssatsinger, emneportefølje og studieprogram*
>
> *Disse fora møtes minst én gang i semesteret og kommer med tilrådning før behandling i utvidet ledergruppe, instituttstyre eller instituttråd.*

Slike ordninger kan videreføres slik de er beskrevet i styringsreglementet.

Overgangsordninger

Det vil ta noe tid å få på plass nye medvirkningsarenaer ved de nye enhetene. Enhetene skal ha godkjente ordninger, det skal gjennomføres valg i henhold til valgreglementet og eksterne skal utpekes.

De nye organene bør tas i bruk 1.8.2017 for å være i takt med den ordinære funksjonsperioden på 4 år som starter på samme tidspunkt. Vi må derfor inntil videre finne overgangsordninger. Det er særlig kritisk på fakultetsnivået fordi medlemmer i fakultetsstyret utgjør en del av ansettelsesutvalget for vitenskapelige stillinger.
I en overgangsperiode bør en finne så enkle løsninger som mulig, samtidig som organene har nødvendig legitimitet. Vi vil skissere følgende løsninger:

Fakultetsnivået
Ved fakultet som er uforandret eller der det gjort relativt små endringer, forlenges dagens styre.

Ved fakultet som er endret ved at nye institutter/fagmiljøer er kommet til eller skilt ut men kjernen i fakultetet er videreført suppleres styret med én felles representant for det vitenskapelige personale ved NTNU Gjøvik og NTNU Ålesund og tilsvarende én felles representant for studentene. Denne utpekes henholdsvis av hovedtillitsvalgte og Studenttinget. Denne kommer fra miljøet/instituttet ved NTNU Gjøvik/NTNU Ålesund som blir en del av fakultet.

Dagens ansettelsesutvalg videreføres

Ved Fakultet for økonomi utpekes de eksterne representantene av rektor etter forslag fra påtroppende dekan. Interne representanter for ansatte og studenter utpekes henholdsvis av hovedtillitsvalgte og studenttinget. Én representant for de tilsatte i undervisnings- og forskerstillinng skal komme fra Institutt for internasjonal forretningsdrift ved NTNU Ålesund.

Instituttnivået
Ved videreføring av dagens institutt, eventuelt med små justeringer, videreføres dagens ordning og sammensetning.

Ved sammenslåtte institutt brukes utvidede ledergrupper inntil ny ordning innføres 1.8.2017.

NTNU **S-sak 83/16**
Norges teknisk-naturvitenskapelige
Universitet
Dato: 23.11.2016
Saksansvarlig: Ida Munkeby
Saksbehandler: Åshild Margrethe Revhaug

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Styrings – og delegasjonsreglement ved NTNU

Tilråding:

1. Styret vedtar NTNUs styringsreglement og NTNUs delegasjonsreglement del I
2. Styret tar til orientering rektors videredelegasjoner i NTNUs delegasjonsreglement del II

---

1. Bakgrunn

Styret ved NTNU vedtok i styremøte 24.11.15 nytt styringsreglement og delegasjonsreglement for NTNU. Reglementene skal samlet sett sikre oversikt over organisering, oppgave og myndighetsfordeling ved NTNU. Reglementene slik de forslå ved vedtakelse for styret i 2015, var av midlertidig karakter grunnet behov for overgangsordning for året 2016. Dels på grunn av at dokumentene var midlertidige, og dels grunnet omorganiseringen av NTNU etter fusjonen, har det vært behov for en gjennomgang og revidering av dokumentene.

Dokumentene vil samlet vise de endringer i organisasjonen som vedtas av styret og rektor. Ved gjennomgangen av dokumentene er det tatt sentrale grep for klargjøre hva som skal vedtas av styret, og hva som kan avgjøres av rektor. Av denne grunn er delegasjonsreglementet nå bestående av to deler, hvor del en omhandler NTNUs styrets delegasjoner til rektor, og del II omhandler rektors videredelegasjoner. Styringsreglementet vedtas av styret i sin helhet.

Herværende styresak er justert i tråd med rektors tilrådning i styrets sak om styrings – og rådsorganer. Dersom det likevel er behov for justeringer på enkelte punkter her, ber rektor om styrets fullmakt til å endre styringsreglementet i tråd med styrets vedtak i nevnte sak.

Det er tatt inn sentrale bestemmelser fra Hovedregler for økonomiforvaltningen ved NTNU som omhandler styrets ansvar og styrets videredelegasjoner til rektor. I tillegg er det inntatt bestemmelser fra NTNUs økonomiintruks, i delegasjonsreglementet. Det som ikke er tatt inn, er ulike prosedyrer/retningslinjer som på sikt skal tas inn i ny politikk for ledelse og virksomhetsstyring, som etter planen skal bli ferdig i 2017. I dokumentene er det tidvis benyttet begrep som «politikk», «retningslinje», og «prosedyre». En politikk (policy) regulerer overordnede føringer og prinsipper, samt tydeliggjør roller og ansvar gjennom å definere hvem som har ansvaret for hva innenfor det området policyen gjelder for. Med retningslinjer menes anbefalinger for praksis som skal gi beslutningsstøtte og være basert på beste tilgengelige kunnskap. Når det er tale om prosedyrer, forstås

beskrivelse(r) av hvordan aktiviteter, kontroller, oppfølging og rapportering skal gjennomføres for å håndtere risiko og fast- satte krav på en målrettet og effektiv måte.

For arbeidet med styringsreglementet og delegasjonsreglementet har det vært nedsatt en arbeidsgruppe og en referansegruppe. For å sikre størst mulig bredde i innspill og kvalitetssikring, har det har vært et formål å nedsette en bred arbeidsgruppe, samt deltakelse fra representanter fra Gjøvik og Ålesund.

Etter planen vil dokumentene etter vedtakelse legges ut elektronisk med lenker til tilstøtende, sentrale dokumenter for slik å sikre tilgjengelighet internt i NTNU.

2.1 Styringsreglementet

Styringsreglementet beskriver organiseringen og oppgavefordelingen ved NTNU. I særdeleshet beskriver reglementet ansvarsfordelingen mellom styret og rektor. Sistnevnte oppfyller universitets- og høyskolelovens krav om styrets instruks til rektor, jf. universitets- og høyskoleloven § 9-2. Det er ikke krav om at instruksen skal foreligge som et særskilt dokument, men fordelingen mellom styret og rektor, må eksplisitt fremgå. Styringsreglementet implementerer i tillegg Kunnskapsdepartementets hovedinstruks om økonomiforvaltningen ved statlige høyskoler og universiteter, da det er krav om at styret følger bestemmelsene i instruksen.

Oversikten over NTNUs sentrale ledelsesfunksjoner, utvalg og nemnder, fremgår av styringsreglementet. Dette er justert med oversikt over de nye fakultetene. Reglementet inneholder videre oversikt over hvilke styringsformer fakultetene og instituttene har/kan ha, og hvilke ansvarsområder som tilligger dekaner og instituttledere.

Reglementet punkt 3.2 fastsetter i dag at fakultetene skal ha styrer. Punktene 3.2.2 – 3.2.4 er justert i tråd med styresak om styrings- og rådsorganer som fremlegges samtidig. Her åpnes det for at fakultetene kan velge å ha fakultetsråd, men at normalordningen fortsatt er fakultetsstyrer. Tilsvarende justeringer er gjort i kapittel 4 i styringsreglementet, som omhandler styring og ledelse av instituttene. Slik reglementet fremlegges styret videreføres instituttenes valgfrihet ved hvilke medvirknings – og medbestemmelsesorganer som instituttene kan ha.

I 2.8.2 om andre faste utvalg, er det tatt inn et punkt om Forvaltningsutvalget for de treårige ingeniørutdanningene (FUI). I tillegg er det under 2.8.2 tatt inn likestillings – og mangfoldsutvalg, som ble nedsatt av rektor høsten 2016.

2.2 Delegasjonsreglementet

Delegasjonsreglementet skal gi en oversikt over hvordan myndighet og fullmakter er fordelt ved NTNU. Reglementet ble først utformet som et midlertidig dokument i overgangsåret 2016. Reglementet er etter foreliggende forslag endret i strukturen, slik at det består av to deler. Del I omhandler styrets delegasjon av myndighet og fullmakter til rektor, og del II synliggjør rektors videredelegasjoner.

Del I krever styrevedtak, og tydeliggjør ansvarsdelingen mellom styret og daglig ledelse (rektor) mens del II kan endres av rektor, eller av den rektor bemyndiger. Fordelen med å gjøre det slik, er at

virksomheten selv lettere får oversikt over fullmakter og delegasjoner i NTNU, samt at endringer i mindre grad vil måtte fremlegges styret for vedtakelse. Del II vil da være til styrets orientering, og ikke kreve styrevedtak.

2.2.1 Overordnede føringer

Delegasjonsreglementet del I, er utformet med det klare utgangspunkt om at universitetsstyret i størst mulig grad skal kunne fungere som et overordnet, strategisk styre for NTNUs virksomhet. Styrets virksomhet er i hovedsak av strategisk, og dels av kontrollerende karakter innen mange ulike områder. Universitetet som virksomhet har behov for at det fattes tidsriktige strategiske avgjørelser for å best kunne løse de oppgaver og ivareta de funksjoner som følger av universitetets samfunnsoppdrag med å sørge for høy kvalitet innen utdanning, forskning og formidling, samt kunne hevde seg internasjonalt. I Ot. prp. nr. 79 (2003-2004) s. 74, peker departementet på at det ved innføringen av Kvalitetsreformen var en uttalt målsetting å styrke styrets evne til å arbeide strategisk og overordnet. Departementet viser i samme dokument til at det er behov for en ytterligere styrking av styrenes strategiske rolle. Styrets strategiske, overordnede ansvar for at den faglige virksomhet holder høy kvalitet, samt ansvaret for oppfølgingen av NTNUs samlede virksomhet på overordnet nivå, bør utgjøre styrets hovedfunksjon. Delegasjonsreglementet del I, er derfor utformet med føring om at styret i størst mulig grad skal kunne virke strategisk og overordet. Det som dermed kan delegeres til universitetets klagenemnd og til rektor, delegeres derfor, se nærmere punkt 3.1 og punkt 2.2. Universitets – og høyskoleloven oppstiller imidlertid enkelte begrensninger i delegasjon, ved å utrykke at særskilt kompetanse (myndighet) tilligger «styret selv». Her har lovgiver oppstilt et delegasjonsforbud, og slike saker må dermed fremlegges styret for vedtakelse. Andre delegasjonsforbud kan følge av særskilte eksplisitte bestemmelser i lov, f.eks. uhl. § 12-3 om eiendomsforvaltning, eller av departementets tildelingsbrev, mv.

2.2.2 Hastefullmakt til rektor

Nytt punkt i delegasjonsreglementet er bestemmelse om hastefullmakt til rektor mellom styremøtene, punkt 3.2. Etter lovens ordlyd kan denne fullmakten tildeles valgt rektor, jf. §10-2, annet ledd, bokstav b. Imidlertid er det grunn til å tolke bestemmelsen analogisk, slik at fullmakt også kan tildeles en ansatt rektor. Dette er lagt til grunn av Kunnskapsdepartementet. For ordens skyld hitsettes bestemmelsen:

«Rektor avgjør saker i det omfang disse ikke kan utsettes til styret kan komme sammen i møte. Rektor kan også gis fullmakt til å avgjøre løpende saker som bør avgjøres før det neste styremøte, og som ikke kan anses som viktige nok til at ekstraordinært møte innkalles. I sak om avskjed eller suspensjon kan rektor bare beslutte kortvarig suspensjon i tjenesten i påvente av styrets behandling.»

2.2.3 Internkontroll, politikker, mv.

Andre punkter som styret gjøres oppmerksom på, er punkt 4.1 om internkontroll, hvor det foreslås at rektor selv gis fullmakt til å vedta politikker, etter forutgående drøfting med styret, samt at rektor gis fullmakt til å fastsette NTNUs felles kvalitetsstandarder, prosedyrer og retningslinjer. Formuleringen

«rektor selv» innebærer et delegasjonsforbud for rektor. I sentrale saker, slik som vedtakelse av politikker, vil det være nødvendig av legitimitetshensyn at rektor selv må foreta beslutningen.

2.2.4 Utdanningsvirksomhet

Punkt 4.6 følgende, omhandler utdanningsvirksomheten. For å sikre brukervennlighet og tilgjengelighet, er fullmaktene på dette området beskrevet nærmere enn ren henvisning til forskriftene. I del er dermed rektors fullmakter beskrevet. Så fremt formuleringen «rektor selv» ikke er benyttet, innebærer dette at fullmaktene langt på vei kan delegeres og er delegert. Disse vil man da finne i delegasjonsreglementet del II.

3. Orientering til styret – delegasjonsreglementet del II

Ettersom rektors videredelegasjoner er skilt ut i egen del, fremlegges denne delen til styrets orientering. Styret gjøres oppmerksom på enkelte punkter. Overordnet synspunkt er at delegasjon av myndighet og fullmakt fra rektor er ønskelig for å sikre effektiv drift av virksomheten, så fremt dette ikke er avskåret fra overordnet myndighet, lov eller annet. Adgangen må imidlertid avveies opp mot hensynet til forsvarlig drift og legitimitetshensyn. Rektor kan delegere myndighet og fullmakter videre til sine prorektorer, direktører, viserektorer og dekaner så fremt annet ikke er bestemt. Prorektorer, direktører, dekaner, og viserektorer kan delegere videre dersom annet ikke er bestemt. Se punkt 2.1.

På studieområdet er svært mange fullmakter delegert videre fra rektor, til prorektor, avdelingsledere og dekaner. Se punkt 3.2 følgende. Målet er å gi en oversiktlig fremstilling som henger sammen med del I.

Reglementet har ett nytt punkt 3.1 om internkontroll og prosesseierskap. Hensikten er å forbedre virksomhetsstyringen, ved å stadfeste at rektor gir fullmakt til å utøve prosesseierskap for NTNUs gjennomgående arbeidsprosesser til prorektorer og direktør for organisasjon og direktør for økonomi – og eiendom. Det foreslås videre å klargjøre at prorektorer og direktører har fullmakt til å fastsette NTNUs felles prosedyrer og retningslinjer for gjennomgående arbeidsprosesser. Videre tas inn bestemmelse om at prorektor/direktør også har fullmakt til å gjennomføre kontrolltiltak på alle nivå i organisasjonen for gjennomgående prosesser.

I forslaget til reglementer er viserektors fullmakter og område i mindre grad omtalt. Viserektor vil ha en særegen posisjon i virksomheten, utenfor ordinær linjeledelse. Ut fra stillingsutlysningen til viserektorstillingene for Ålesund og Gjøvik, fremgår det at viserektors viktigste oppgaver er å representere og posisjonere NTNU som institusjon overfor regionalt arbeidsliv, koordinere den interne faglige virksomheten og utvikle det tverrfaglige samarbeidet, initiere medvirkningsbaserte prosesser, samt delta i institusjonens strategiske arbeid.

Det er viktig å ta hensyn til behovet for klare lederlinjer og oversikt over NTNU som virksomhet som sådan, og det er derfor ønskelig å se på fullmaktsbehovet i et helhetlig overblikk. NTNU er hierarkisk oppbygd, med klare lederlinjer fra rektor til dekaner og instituttledere. Dersom viserektor skal tildeles særskilte fullmakter gitt av rektor, prorektorer eller direktører, skal dette i regelen fremgå skriftlig, for å oppfylle krav i forskrift og reglement.

Ettersom det foreløpig er uklart på hvilke områder det kan tenkes at viserektorene skal ha særskilte fullmakter, foreslås det en overordnet bestemmelse inntas i delegasjonsreglementet, punkt 2.2:

«Viserektorer i Gjøvik og i Ålesund kan tildeles særskilte fullmakter av rektor.»

Ettersom punktet er inntatt i del II, kan bestemmelsen derved endres av rektor, uten at en slik endring vil måtte fremlegges styret. Rektor antar at det er behov for at viserektors rolle videreutvikles innen rammene av ny organisering ved NTNU. Av denne grunn er det er ønskelig at viserektors fullmakter beskrives nærmere i delegasjonsreglementet på sikt.

Vedlegg:

NTNUs styringsreglement og NTNUs delegasjonsreglement

Styringsreglement for

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Fastsatt av Styret 7. desember 2016[1]

[1] Forrige styringsreglement ble fastsatt 24.11.2015.

1. Formål med reglementet

Styringsreglementet for NTNU har som formål å beskrive universitetets organisering og oppgavefordeling.

Det overordnede rammeverket for NTNUs virksomhet er Lov om universiteter og høgskoler av 1. april 2005 (heretter forkortet uhl.) og Hovedinstruks fra Kunnskapsdepartementet om økonomiforvaltningen ved statlige universiteter og høgskoler, fastsatt 10. juli 2014.

For å lette oversikten er sentrale deler av tekster i loven og instruksen tatt inn i reglementet. I tillegg til Styringsreglementet har styret vedtatt delegasjon av myndighet og fullmakter til rektor ved NTNU (del I i Delegasjonsreglementet for NTNU).

Figuren under viser reglementets plass i dokumenthierarkiet.

2. NTNUs sentrale organisering

2.1 NTNU skal ha

- Styre, jf. uhl. kap. 9
- Rektor, jf. uhl § 10-1 og S-sak 17/05
- Prorektorer for
    - Utdanning
    - Forskning
    - Nyskaping
- Økonomi- og eiendomsdirektør
- Organisasjonsdirektør
- Viserektorer
    - Viserektor i Ålesund
    - Viserektor i Gjøvik
- Fakulteter
- Vitenskapsmuseet

2.2 Styret

2.2.1 Styrets ansvar og oppgaver

Styret er det øverste organet ved institusjonen. Styrets ansvar og oppgaver er fastsatt i uhl. § 9-1 og § 9-2, og ytterligere presisert i Hovedinstruksen fra Kunnskapsdepartementet:

Uhl § 9-1. Ansvar for institusjonens virksomhet

(1) Styret er det øverste organet ved institusjonen. Det har ansvar for at den faglige virksomheten holder høy kvalitet og for at institusjonene drives effektivt og i overensstemmelse med de lover, forskrifter og regler som gjelder, og de rammer og mål som gis av overordnet myndighet.

(2) Alle beslutninger ved institusjonen truffet av andre enn styret, treffes etter delegasjon fra styret og på styrets ansvar. Styret kan delegere sin avgjørelsesmyndighet til andre ved institusjonen i den utstrekning det ikke følger av denne lov at styret selv skal treffe vedtak, eller det er andre særlige begrensninger i adgangen til å delegere.

Uhl § 9-2. Styrets oppgaver

(1) Styret skal trekke opp strategien for institusjonens utdannings- og forskningsvirksomhet og annen faglig virksomhet og legge planer for den faglige utvikling i samsvar med de mål som er gitt av overordnet myndighet for sektoren og institusjonen.

(2) Styret skal fastsette mål og resultatkrav og har ansvaret for at institusjonens økonomiske ressurser og eiendom disponeres i overensstemmelse med bestemmelser om dette gitt av overordnet myndighet, og etter forutsetninger for tildelte bevilgninger eller andre bindende vedtak.

(3) Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse av virksomheten. Styret skal fastsette instruks for institusjonens daglige ledelse.

(4) Styret selv fastsetter virksomhetens interne organisering på alle nivåer. Organiseringen må sikre at studentene og de ansatte blir hørt.

(5) Styret skal hvert år, etter nærmere retningslinjer gitt av departementet, avgi årsregnskap med redegjørelse for resultatene av virksomheten og legge frem forslag til budsjett for kommende år.

(6) Det skal i størst mulig grad være åpenhet om styrets arbeid.

Hovedinstruksen fra Kunnskapsdepartementet presiserer styrets ansvar og oppgaver ytterligere (merk: oversikten er ikke fullstendig):

- Styret har budsjettdisponeringsmyndighet og kan delegere denne helt eller delvis til ansatte ved institusjonen. Alle delegeringsvedtak og vedtak om disponeringer skal dokumenteres skriftlig.
- Styret skal planlegge med både ettårig og flerårig perspektiv tilpasset institusjonens egenart. Styret skal fastsette en langsiktig plan og planperiodens lengde. Styret avgjør om det skal utarbeides et flerårig budsjett i tilknytning til institusjonens langsiktige plan.
- Styret skal hvert år fastsette en årsplan for institusjonen. I tilknytning til årsplanen skal styret utarbeide en disponeringsplan. Disponeringsplanen bør periodiseres på en hensiktsmessig måte og innrettes slik at det kan føres løpende kontroll med kostnader og inntekter.

- Styret har ansvaret for at institusjonen oppfyller de mål og resultatkravene som er fastsatt i tildelingsbrevet, og skal informere departementet om vesentlige avvik i forhold til tildelingsbrevet eller planlagt forbruk straks det får kjennskap til slike avvik.
- Styret skal avlegge delårs- og årsregnskap med det innhold og i samsvar med KDs krav. Styret må påse at årsregnskapet er fullstendig, pålitelig og gir et rettvisende bilde av institusjonens økonomiske stilling. Årsregnskapet skal undertegnes av styrets medlemmer.
- Styret skal sende inn årsrapport og delårsrapporter til den instans, med det innhold og innen de frister som Kunnskapsdepartementet fastsetter. Årsrapporten skal undertegnes av styrets medlemmer.
- Styret har ansvaret for at institusjonen har effektive og hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer slik at fastsatte mål og resultatkrav kan følges opp, ressursbruken er effektiv og institusjonen drives i samsvar med gjeldende lover og regler.
- Styret skal fastsette hovedregler for økonomiforvaltningen ved institusjonen. Hovedreglene fremkommer i styringsreglementet og delegasjonsreglement for NTNU. Derav fastsettes:

  - Når NTNU planlegger å ta i bruk nye systemer eller gjøre vesentlige endringer i eksisterende systemer, skal styret på et tidlig stadium i planleggingen orientere Riksrevisjonen og konsultere Kunnskapsdepartementet
  - Styret avgjør om NTNU skal forestå alle deler av arbeidet på lønns- og personalområdet eller regnskapsområdet selv eller om institusjonen skal nytte annen tjenesteyter godkjent av Finansdepartementet.

2.2.1 Styrets sammensetning

Styret består av 11 medlemmer, men er utvidet med fire medlemmer frem til 1.8.2017, jfr. uhl. § 9-3 og vedtak i S-sak 8/15, 12/15

- Ekstern styreleder
- 4 representanter for ansatte i undervisnings- og forskerstilling, derav én tilsatt i midlertidig vitenskapelig stilling
- 1 representant for de teknisk-administrativt ansatte
- 2 studentrepresentanter
- 3 eksterne representanter

- I tillegg følgende fire medlemmer fram til 1.8.2017:
  - 1 vitenskapelig ansatt
  - 1 teknisk- administrativt ansatt
  - 1 studentrepresentant
  - 1 ekstern representant som representerer regional kompetanse knyttet til de tidligere høgskolene.

2.3 Rektors oppgaver

Rektor er NTNUs øverste leder. NTNU har ordning med ansatt fremfor valgt rektor, som betyr at rektor er øverste leder både for faglig og administrativ virksomhet.

§ 10-1. Rektor

(1) Rektor skal ansettes på åremål med mindre rektor er valgt etter § 10-2. Styret selv foretar utlysning og ansettelse av rektor. Ansettelsesprosessen skal sikre at rektor har faglig og ledelsesmessig legitimitet, og at studentene og de ansatte blir hørt. Styret bestemmer om det skal

gis innstilling, og hvem som skal innstille.

(2) Rektor er daglig leder for institusjonens faglige og administrative virksomhet i samsvar med de rammer og pålegg som styret fastsetter.

(3) Rektor er sekretær for styret og skal i samråd med styrets leder forberede og gi tilrådning i de sakene som legges frem for styret. Rektor har rett til å delta i møter i alle institusjonens styrer, råd og utvalg.

(4) Rektor er ansvarlig for iverksetting av styrets vedtak, og for at disponering av ressurser og eiendom skjer i samsvar med de vedtak som er truffet av styret.

(5) Rektor skal på styrets vegne påse at den samlede økonomi- og formuesforvaltning skjer i samsvar med departementets generelle bestemmelser om økonomiforvaltningen og forutsetninger for tildeling av bevilgninger.

(6) Rektor utarbeider og legger frem for styret budsjettforslag og årsregnskap og holder styret løpende orientert om regnskapets stilling i forhold til budsjettet og andre forhold av betydning for institusjonens virksomhet.

Styrets delegasjon av fullmakter til rektor fremkommer av NTNUs delegasjonsreglement del I.

2.3.1 Rektors særlige oppgaver som ikke følger uttrykkelig av loven

I tillegg til oppgavene uttrykkelig nevnt i universitets – og høgskoleloven skal rektor:

- profilere og posisjonere NTNU som forsknings- og utdanningsinstitusjon nasjonalt og internasjonalt
- initiere og lede institusjonelle strategiprosesser og påse at strategiene følges opp
- sørge for at det utøves god faglig ledelse med vekt på kvalitet i hele organisasjonen
- utvikle velegnede teknisk-/administrative tjenester
- skape en positiv organisasjonskultur og et godt og produktivt arbeidsmiljø
- sørge for at institusjonen har effektive og hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer slik at fastsatte mål og resultatkrav kan følges opp, ressursbruken er effektiv, rapporteringen er pålitelig og at institusjonen drives i samsvar med gjeldende lover og regler.

2.3.2 Rektors ansvar for planarbeidet

Rektor har overordnet ansvar for planarbeidet ved NTNU. Langsiktig planlegging ivaretas gjennom strategisk plan som skal legges fram til behandling i styret før planperioden tar til. Rektor har videre ansvar for at det utarbeides årsplan som hvert år legges fram til behandling i styret. I tilknytning til årsplan utarbeides et budsjett (en disponeringsplan) som viser de løpende kostnader og inntekter. Rektor har overordnet ansvar for at fastsatte mål og resultatkrav følges opp og gjennomføres innenfor tildelte rammer, herunder rapportering og kontroll av resultater og informerer styret om dette.

2.3.3 Rektors særlige ansvar for universitetets eierinteresser

Rektor har ansvar for at spørsmål om NTNUs opprettelse av eller inntreden i egne rettssubjekter,

herunder kapitalinnskudd, samt strategisk salg av aksjer, blir lagt frem for vedtak i styret.

Rektor har ansvar for at rapportering til departementet blir foretatt i henhold til departementets retningslinjer i selskap der staten eier så mange aksjer at de representerer 50 prosent eller mer av stemmene, eller hvor NTNU på grunn av eierposisjon eller ved statlig kontroll av selskapsinteresser mv. har dominerende innflytelse.

Rektor har ansvar for at NTNUs eierinteresser forvaltes i henhold til departementets retningslinjer om styring og kontroll. Rektor har ansvar for å overholde informasjonsplikten overfor styret og departementet om sentrale spørsmål knyttet til selskapenes virksomhet for å sikre at statens eierinteresser forvaltes på en forsvarlig måte.

2.3.4 Rektors ansvar for eksternt finansiert aktivitet
Rektor har ansvar for at bidrags- og oppdragsaktiviteten, underbygger NTNUs strategiske prioriteringer og forvaltes i henhold til Kunnskapsdepartementets reglement om statlige universiteters og høyskolers forpliktende samarbeid og erverv av aksjer. Den eksternt finansierte virksomheten er underlagt de ordinære styringsorganer og det ordinære linjeansvaret.

2.3.5 Rektors ansvar for styring og forvaltning i samsvar med økonomiregelverket i Staten
Rektor har ansvar for at all styring og forvaltning av økonomiske midler, eiendeler, bygninger og øvrige verdier forvaltes i samsvar med økonomiregelverket i Staten, KDs hovedinstruks og andre gjeldende bestemmelser. Rektor har ansvar for at det foreligger (politikker og retningslinjer slik at organisasjonens arbeid tilfredsstiller gjeldende bestemmelser.

2.3.6 Rektors ansvar for personalarbeidet ved NTNU
Rektor har ansvar for å organisere, lede, kontrollere og fordele arbeidet, innenfor de rammene lov- og avtaleverk, samt lønnspolitikk og personalreglement, setter. Dette innebærer at rektor skal innstille til tilsetting i teknisk/administrative stillinger som skal tilsettes av styret, samt lede tilsettingsrådet for Fellesadministrasjonen i saker der organisasjonsdirektøren har innstillende myndighet eller er inhabil. I tillegg skal rektor opptre som arbeidsgivers partsrepresentant i saker i henhold til Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen i Staten, herunder lede SESAM, jf. tilpasningsavtalen pkt. 5.1.

2.3.7 Rektors ansvar for helse,- miljø,- og sikkerhet, og beredskapsarbeid
Rektor er ansvarlig på styrets vegne for at universitetet har et tilfredsstillende arbeid innen helse, miljø,- og sikkerhet og beredskap.

2.3.8 Rektors ansvar for informasjonssikkerhet ved NTNU
Rektor utøver på styrets vegne ansvaret for informasjonssikkerhet ved universitetet, herunder ansvar for at behandlingen av personopplysninger skjer på en sikker og trygg måte. Rektor er øverste behandlingsansvarlig i henhold til personopplysningsloven og helseforskningsloven.

2.4 Rektors ledergrupper

Rektor bestemmer selv organiseringen av sine ledergrupper.

2.4.1. Rektors sentrale lederteam (rektoratet)
Rektors lederteam består av rektoratet med rektor og prorektor for forskning, prorektor for utdanning, og prorektor for nyskaping. I tillegg utgjør direktør for økonomi og eiendom og direktør for organisasjon en del av rektoratet.

2.4.2 Dekanmøtet
Dekanmøtet er et rådgivende organ for rektor, og består av rektoratet og dekanene ved de enkelte fakultet og Vitenskapsmuseet og viserektorene. I tillegg deltar leder og nestleder av Studenttinget.

2.5 Prorektorenes, direktørenes og viserektorenes ansvar og oppgaver
Prorektorene, direktørene og viserektorene utøver innen deres respektive ansvarsområder, oppgaver på rektors vegne. Prorektorenes, direktørenes og viserektorenes oppgaver fastsettes gjennom delegasjon fra rektor, jf. delegasjonsreglementet del II.

2.6 Fellesadministrative enheter
Foruten rektors stab er det følgende fellesadministrative enheter ved NTNU:

Under prorektor for utdanning:
- Avdeling for studieadministrasjon
- Avdeling for utdanningskvalitet
- Avdeling for studenttjenester
- Universitetsbiblioteket

Under økonomi- og eiendomsdirektøren:
- Avdeling for virksomhetsstyring
- Økonomiavdelingen
- Avdeling for campusservice
- Eiendomsavdelingen

Under organisasjonsdirektøren:
- HR- og HMS-avdelingen
- Kommunikasjonsavdelingen
- Avdeling for dokumentasjonsforvaltning
- IT-avdelingen

2.7 NTNUs nemnder

2.7.1 NTNUs klagenemnd
NTNU har en egen klagenemnd, jf. uhl. kap. 3-5
Klagenemnda består av fem medlemmer.

2.7.2 NTNUs skikkethetsnemnd
NTNU har en egen skikkethetsnemnd som skal behandle tvil om studenters skikkethet og avgi innstilling til NTNUs klagenemnd, jf. uhl. § 4-10, jf. forskrift om skikkethetsvurdering § 6. Nemnda består av ni medlemmer.

2.7.3 NTNUs nemnd for sidegjøremål
NTNUs nemnd for sidegjøremål er nedsatt etter vedtak i styret S-35/13 for å behandle klage på avslag om sidegjøremål for ansatte. Nemnda består av tre medlemmer: et eksternt styremedlem, en representant fra arbeidstakersiden, og en representant fra arbeidsgiversiden.

2.8 Faste utvalg

2.8.1 Lovpålagte faste utvalg
Rektor nedsetter lovpålagte utvalg slik loven krever.

NTNU har følgende faste lovpålagte utvalg:
- Arbeidsmiljøutvalget (AMU) jf. aml. kap. 7
- Læringsmiljøutvalget (LMU), jf. uhl. § 4-3
- Tilsettingsorganer, jf. uhl. §§ 6-3 flg. og tjenestemannsloven § 5

2.8.2 Andre faste utvalg
Styret nedsetter følgende sentrale utvalg ved NTNU.
- Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS)
- Forvaltningsutvalget for de treårige ingeniørutdanningene (FUI)
- Forvaltningsutvalget for de femårige lektorutdanningene (FUL)
- Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA).

Rektor nedsetter følgende faste utvalg ved NTNU.
- Utdanningsutvalget
- Forskningsutvalget
- Forskningsetisk utvalg
- Likestillings – og mangfoldsutvalget

NTNU skal i henhold til Tilpasningsavtalen ved NTNU, jf. Hovedavtalen i Staten, ha følgende utvalg:
- Sentralt samarbeidsutvalg (SESAM) og Lokale samarbeidsutvalg (LOSAM)

2.9 Institusjoner administrativt underlagt NTNU jf. uhl. § 1-4 (4)
NTNU er tildelt administrativt ansvar for følgende institusjoner, men hvor disse selv har ansvar for sin faglige virksomhet og underlagt andre organer i faglig sammenheng:

- Bibsys (Enhet for nasjonalt biblioteksamarbeid i UH-sektoren)
- Artsdatabanken
- Renate (Nasjonalt senter for realfagsrekruttering)
- Matematikksenteret (Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen)
- Skrivesenteret (Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforsking)

3. Organisering, styring og ledelse av nivå 2

3.1 Fakultetene og særegne enheter
NTNUs faglige og administrative virksomhet på nivå 2 er organisert i følgende enheter:

- Fakultet for arkitektur og design (AD)
- Det humanistiske fakultet (HF)

- Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk (IE)
- Fakultet for ingeniørvitenskap (IV)
- Fakultet for medisin og helsevitenskap (MH)
- Fakultet for naturvitenskap (NV)
- Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU)
- Fakultet for økonomi (ØK)
- NTNU Vitenskapsmuseet

Fakultetene og Vitenskapsmuseet er inndelt i institutter. Instituttene kan organiseres i faggrupper.

3.2 Ledelse og styring ved fakultet og NTNU Vitenskapsmuseet

3.2.1 Fakultetene, Vitenskapsmuseet, skal ha følgende organer:

- Fakultetsstyre/museumsstyre som hovedregel
- Dekan/Museumsdirektør
- Prodekan som er dekanens stedfortreder

- Tilsettingsråd for teknisk-administrative stillinger
- Ansettelsesutvalg for undervisnings- og forskerstillinger
- Lokalt samarbeidsutvalg (LOSAM), jf. NTNUs tilpasningsavtale

3.2.2 Fakultets- og museumsstyrenes mandat

Fakultets- og museumsstyrene er enhetens øverste organ. Styrene har ansvar for å fastsette mål og strategier for enheten og foreta prioriteringer innenfor rammer gitt i regelverk og overordnede nivås beslutninger. Dette ivaretas ved at styrene selv tar stilling til:

- Strategi
- Årsplaner og handlingsplaner
- Strategiske personalplaner
- Intern fordeling av bevilgning og budsjett
- Forskningssatsinger og forskningsprofil
- Studieprogram
- Studiekvalitet
- Virksomhet- og økonomirapportering
- Intern organisering
- Saker av prinsipiell betydning

Dersom fakultetet har valgt fakultetsråd, skal rådet behandle tilsvarende saker.

Dersom det er uenighet mellom dekan og fakultetsstyret/styret om hvor beslutningsmyndigheten ligger, avgjøres spørsmålet av Rektor.

3.2.3 Sammensetning

Styrene ved fakultet og Vitenskapsmuseet, har følgende sammensetning:

- Ekstern styreleder
- 4 vitenskapelig tilsatte, derav én representant for midlertidig tilsatte i undervisnings – og

forskningsstilling
- 2 studentrepresentanter
- 1 representant for teknisk-administrativt tilsatte
  3 eksterne representanter i tillegg til styreleder

Dersom fakultetet har valgt fakultetsråd, skal sammensetningen være tilsvarende som for fakultetsstyret.

I hver valgkrets velges et tilsvarende antall rekkefølgevararepresentanter. Det skal oppnevnes minst 2 rekkefølgevararepresentanter for de eksterne.

Dekan/museumsdirektør er sekretær for styret og møter fast med talerett.

3.2.4 Valg og oppnevning
De interne medlemmene velges i henhold til NTNUs valgreglement. De fast tilsatte velges for 4 år, studentrepresentantene og de midlertidig tilsatte for ett år.

De eksterne medlemmene og styreleder/rådsleder oppnevnes av rektor etter forslag fra dekan/ museumsdirektør. Det skal foreslås minst 8 eksterne kandidater som rektor kan velge blant. I gruppen eksterne representanter skal det oppnevnes like mange kvinner og menn.

3.2.5 Opprettelse av utvalg
Dekan og museumsdirektør kan opprette særskilte midlertidige utvalg for bestemte saksområder eller bestemte sakstyper. Sammensetningen skal være i samsvar med uhl. § 4-4 og likestillingsloven.

Dekan og museumsdirektør kan delegere avgjørelsesmyndighet til slike utvalg med mindre delegasjonsadgangen er avgrenset i lov eller av overordnet organ.

3.2.6 Organisering av fakultetets/museets ledelse og administrasjon
Dekan kan oppnevne eller tilsette prodekaner. Prodekanene benytter fortrinnsvis inntil 50 % av arbeidstiden på oppgaven.

Dekan gis fullmakt til å organisere fakultetets ledelse og administrative virksomhet. Dette skjer i henhold til Hovedavtalens bestemmelser om medbestemmelse. Styret, eventuelt med fullmakt delegert til rektor, avgjør saken dersom partene ikke kommer til enighet.

3.2.7 Dekanene og museumsdirektørens oppgaver
Dekanene og museumsdirektøren er enhetens øverste leder. De skal påse at virksomheten drives innenfor rammene gitt i regelverk, overordnets nivås beslutninger og styrenes vedtak.

Dekanen og museumsdirektøren har overordnet ansvar for alle oppgaver som ikke eksplisitt er lagt til styrene og har generell fullmakt til å avgjøre løpende saker, med de begrensninger som følger av NTNUs delegasjonsreglement.

Dekanen og museumsdirektøren rapporterer direkte til sitt styre i saker som inngår i styrets fullmakter og for øvrig til rektor. Dekanen og museumsdirektøren inngår i rektors ledergruppe.

Dekanen og museumsdirektørens viktigste oppgaver er å:

- lede og utvikle virksomheten ved enheten med fokus på kjerneoppgavene
- forberede saker for enhetens styre og iverksette styrets vedtak
- lede enhetens ansettelsesutvalg/tilsettingsutvalg
- delta i institusjonens strategiske arbeid, sørge for at enheten har oppdaterte strategier og at disse følges opp
- skape en positiv organisasjonskultur og stimulere til et produktivt og godt arbeidsmiljø
- påse at det utøves god faglig ledelse med vekt på kvalitet i undervisning og forskning
- sørge for velegnede teknisk-administrative tjenester
- representere og posisjonere enheten og fremme internt og eksternt samarbeid
- legge forholdene til rette for studentenes lærings- og arbeidsmiljø
- representere arbeidsgiver, sikre at ansatte blir hørt og ivareta organisasjonenes medbestemmelse
- påse at enheten har effektive og hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer slik at fastsatte mål og resultatkrav kan følges opp, ressursbruken er effektiv, rapporteringen er pålitelig og at institusjonen drives i samsvar med gjeldende lover og regler (internkontroll).

3.2.8 Tilsetting av dekaner og museumsdirektør

Styret tilsetter dekaner og museumsdirektør etter innstilling fra et innstillingsutvalg, jf. uhl. § 6-4 og § 11-1(3).

3.2.9 Prodekanenes oppgaver

Dekanen fastsetter prodekanenes oppgaver og myndighet. Dekanene utpeker en av prodekanene til sin stedfortreder. Prodekanene rapporterer til dekanen.

4. Organisering, styring og ledelse av nivå 3

4.1 Ledelse og styring ved instituttene

4.1.1 Organer ved instituttene

- Tilsatt instituttleder

Instituttene skal ha følgende organer:

- Alternative medvirknings- og medbestemmelsesorganer
    1. Utvidet ledergruppe
    2. Instituttstyre
    3. Instituttråd

Fakultetsstyret, eller dekan der det er fakultetsråd, godkjenner ordningen ved instituttene etter forslag fra instituttleder.

4.1.2 Organenes mandat og møtefrekvens
Instituttstyret tar beslutninger innenfor myndighetsområdet som er delegert til instituttet, mens instituttråd og utvidet ledergruppe er rådgivende organer for instituttleder.

Organene skal behandle følgende saker:
- Strategi
- Årsplaner og handlingsplaner
- Strategiske personalplaner
- Intern fordeling av bevilgning og budsjett
- Forskningssatsinger og –profil
- Emneportefølje og studieprogram
- Studiekvalitet
- Intern organisering
- Saker av prinsipiell betydning

Organene skal kalles sammen minst 2 ganger i semesteret og ellers ved behov. Møtene skal legges til tidspunkt som sikrer medvirkning fra ansatte og studenter. Det lages innkalling og referat fra møtene som gjøres tilgjengelig for tilsatte og studenter.

Dersom det er uenighet mellom instituttleder og instituttstyret om hvor beslutningsmyndigheten ligger, avgjøres spørsmålet av dekanen.

4.1.3 Sammensetning
Utvidet ledergruppe ledes av instituttleder og består av instituttets ledergruppe supplert minst med:
- 2 valgte representanter for fast tilsatte i undervisnings- og forskerstilling
- 1 valgt representant for midlertidig tilsatte i undervisnings- og forskerstilling
- 1 valgt representant for teknisk-administrativt tilsatte
- 2 valgte studentrepresentanter

Instituttstyre og instituttråd kan ledes av instituttleder, en ekstern styreleder blant de to eksterne medlemmene eller en av de tre valgte representantene for fast tilsatte.

Sammensetning for instituttstyre eller instituttråd:
- 3 valgte representanter for fast tilsatte i undervisnings- og forskerstilling
- 1 valgt representant for midlertidig tilsatte i undervisnings- og forskerstilling
- 1 valgt representant for teknisk-administrativt tilsatte
- 2 valgte studentrepresentanter
- 2 eksterne medlemmer tilsatt ved et annet institutt ved NTNU eller utenfor NTNU

4.1.4 Valg og oppnevning
De interne medlemmene velges i henhold til NTNUs valgreglement. De fast tilsatte velges for 4 år, studentrepresentantene og de midlertidig tilsatte for ett år.

4.1.5 Andre medvirkningsordninger
I tillegg skal hvert institutt ha følgende medvirkningsorganer:
Personalmøte som omfatter alle tilsatte ved instituttet. Møtet skal særlig gi råd ved utarbeidelsen av

strategiske bemanningsplaner og årsplaner.
Forum for tilsatte i undervisnings- og forskerstilling. Forumet skal særlig gi råd vedrørende forskningssatsinger, emneportefølje og studieprogram

Disse fora møtes minst én gang i semesteret og kommer med tilrådning før behandling i utvidet ledergruppe, instituttstyre eller instituttråd.

4.1.6 Instituttleder

Instituttlederen er enhetens daglige leder. Vedkommende skal påse at virksomheten drives innenfor rammer gitt i regelverk, overordnet nivås beslutninger og instituttstyrets vedtak og har generell fullmakt til å avgjøre løpende saker, med de begrensninger som følger av NTNUs delegasjonsreglement. Instituttlederen rapporterer til sitt styre i saker som inngår i styrets fullmakter og for øvrige til sin dekan. Instituttleder inngår i dekanens ledergruppe.

Instituttleders viktigste oppgaver er å:

- lede og utvikle virksomheten ved enheten med fokus på kjerneoppgavene
- forberede saker for enhetens styre og iverksette styrets vedtak
- delta i institusjonens strategiske arbeid og sørge for at enheten har oppdaterte strategier og at disse følges opp
- skape en positiv organisasjonskultur og stimulere til et produktivt og godt arbeidsmiljø for studenter og ansatte
- påse at det utøves god faglig ledelse med vekt på kvalitet i undervisning og forskning
- sørge for velegnede teknisk-administrative tjenester
- representere og posisjonere enheten og fremme internt og eksternt samarbeid
- legge forholdene til rette for studentenes lærings- og arbeidsmiljø
- representere arbeidsgiver, sikre at ansatte blir hørt og ivareta organisasjonenes medbestemmelse
- påse at enheten har effektive og hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer slik at fastsatte mål og resultatkrav kan følges opp, ressursbruken er effektiv, rapporteringen er pålitelig og at institusjonen drives i samsvar med gjeldende lover og regler (internkontroll).

4.1.7 Tilsetting av instituttleder

Fakultetsstyret tilsetter instituttleder etter innstilling fra et innstillingsorgan, jf. uhl. § 6-4 og § 11-1(3).

4.1.8 Opprettelse av utvalg

Instituttleder kan opprette særskilte midlertidige utvalg for bestemte saksområder eller bestemte sakstyper. Instituttledelsen skal normalt være med og sammensetningen for øvrig skal være i samsvar med uhl § 4-4 og likestillingsloven.

Instituttleder kan delegere avgjørelsesmyndighet til slike utvalg med mindre delegasjonsadgangen er avgrenset av lov eller overordnet organ.

Forretningsorden for fakultetsstyrer, og museumsstyret

1.1 Møteinnkalling

Det avholdes minst 2 styremøter i semesteret etter en fastlagt møteplan. Styrelederen innkaller ellers i samråd med dekanen/museumsdirektøren til møter når det trengs.

Innkalling og saksdokumenter sendes styrets medlemmer i rimelig tid, og minst 10 dager før ordinære styremøter.

Innkalling, sakliste og offentlige sakspapirer for styremøtene gjøres kjent via enhetens hjemmeside parallelt med at papirene sendes medlemmene.

1.2 Møtene

Dersom styreleder er fraværende, utpeker styret en setteleder blant de eksterne medlemmene.

Fakultetsstyrene og museumsstyret skal behandle sakene i møte. Møtene holdes for åpne dører.

Styret kan innby utenforstående til å delta i forhandlingene med talerett, men uten stemmerett.

1.3 Vedtaksførhet og avstemmingsregler

Styret er vedtaksført når mer enn halvparten av medlemmene er til stede og avgir stemme.

Styrets medlemmer har stemmeplikt og kan ikke stemme blankt. Avstemming skjer ved stemmetegn, og vedtak treffes med alminnelig flertall av de avgitte stemmene. Ved stemmelikhet har styrets leder dobbeltstemme.

1.4 Protokoll

Det føres vedtaksprotokoll fra styremøtene med opplysninger om:

- hvem som er til stede
- hvordan det enkelte medlem har stemt
- eventuelle stemmeforklaringer og protokolltilførsler

Stemmeforklaringer og protokolltilførsler skal leveres under møtet.
Protokollen gjøres allment kjent på enhetens hjemmeside senest én uke etter møtet.

1.5 Møteplikt og forfall

Medlemmene har plikt til å møte og delta i forhandlingene hvis de ikke har gyldig forfall. Ved forfall gis sekretæren beskjed slik at varamedlem kan innkalles.

Delegasjonsreglement for

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Fastsatt av Styret 7. desember 2016[1]

[1] Forrige delegasjonsreglement ble fastsatt 24.11.2015.

Innhold

Delegasjonsreglement for 1
1. Del I formål 4
1.1 Prinsipper 4
2. Styret 5
2.1 Styret selv - delegasjonsforbud 5
2.2 Styrets delegasjon til universitetets klagenemnd 5
3. Rektor 6
3.1 Styrets delegasjon av myndighet og fullmakt til rektor 6
3.2 Hastefullmakt 6
3.3 Stedfortrederfunksjon 6
4. Myndighet og fullmakter knyttet til funksjonsområder 6
4.1 Internkontroll 6
4.1.1 Rapportering til DBH og andre rapporteringskilder 6
4.2 Anmeldelse av straffbare forhold 6
4.3 Vedtakelse av forelegg 7
4.4 Erstatningsansvar 7
4.5 Fullmakt til å reise forliksklage 7
4.6 Utdanningsvirksomhet 7
4.7 Økonomi og ressursforvaltning 8
4.8 Utsatt publisering 9
4.9 Forvaltning av NTNUs eierinteresser 9
1. Del II formål 11
2. Lederes generelle oppgaver 11
3. Rektors videredelegasjoner knyttet til funksjonsområder 12
3.1 Internkontroll og prosesseierskap 12
3.2 Studier og forskerutdanning 12
3.2.1 Opptak og rangeringsregler 12
3.2.2 Frister, eksamen og vitnemål 13
3.2.3 Fusk, forstyrrende atferd 13
3.2.4 Studieplan, emnebeskrivelser, opprettelse av studier og emner 13
3.2.5 Avgjøre søknader, inngå utdanningsplan, master- og doktorgradsavtale 14
3.2.6 Sensorer, karakterbeskrivelser 15
3.2.7 Privatister 15
3.2.8 Utfyllende regler, forelesninger, eksamen, klage over formelle feil ved eksamen 15
3.3 Økonomi og ressursforvaltning 16
3.3.1 Bruk av bevilgninger og andre inntekter 16

3.3.2 Budsjettdisponeringsmyndighet 16
3.3.3 Erstatningsansvar 16
3.3.4 Bidrags – og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA) 16
3.4 Eiendomsforvaltning 17
3.5 Personal/HR 17
3.5.1 Arbeidsgiveransvaret 17
3.5.2 Tilsetting og opphør av tjeneste 18
3.5.3 Arbeidsgiverpart etter Hovedavtalen/Hovedtariffavtalen i Staten 18
3.5.4 Tariffspørsmål 18
3.6 Helse, miljø og sikkerhet 18
3.6.1 Bedriftshelsetjenesten (BHT) 19
3.7 Informasjonssikkerhet 19

DEL I

STYRETS DELEGASJON AV MYNDIGHET OG FULLMAKTER TIL REKTOR VED NTNU

Fastsatt av styret 7. desember 2016

1. Del I formål

Fordelingen av myndighet og fullmakter i NTNU, er gjengitt i dette dokumentet om styrets delegasjon av myndighet og fullmakter til rektor, (del I) og rektors videredelegasjoner ved NTNU (del II). Reglementet del I er vedtatt av NTNUs styre. Reglementet del II vedtas av rektor.
Delegasjonsreglementet må ses i sammenheng med NTNUs styringsreglement som beskriver organiseringen av virksomheten. Dokumentene gjelder med virkning fra 1.1.2017.

Lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (heretter forkortet uhl.) legger all myndighet og alt ansvar til NTNUs styre, som derved skal påse at NTNU drives i samsvar med gjeldende regler og rammeverk. Samlet utgjør ovennevnte dokumenter styrets instruks til rektor, jf. uhl. § 9-2 tredje ledd.

1.1 Prinsipper

Med delegasjon menes tildeling av kompetanse (myndighetsområde), uten at den som delegerer, oppgir egen kompetanse. Delegasjoner forutsetter instruksjonsmyndighet, og kan alltid trekkes tilbake av delegererende organ dersom myndigheten ikke utøves innen gitte rammer og forutsetninger. Dette innebærer at all delegert myndighet utøves under forutsetning av etablerte systemer for virksomhetsbasert kvalitetssikring og internkontroll. All delegasjon tar utgangspunkt i at styret utgjør NTNUs øverste ledelsesorgan, og at rektor alene står ansvarlig for styret.

Myndighets- og fullmaktsfordelingen tar utgangspunkt i at universitetsstyret delegerer myndighet til rektor, samt til universitetets klagenemnd der lov om universiteter og høgskoler åpner for slik delegasjon. Rektor kan i alminnelighet videredelegere sin myndighet for å sikre en effektiv arbeidsfordeling ved NTNU. Slik delegasjon skal skje under forutsetning av rektors ansvar for virksomhetskontroll overfor styret. Delegasjoner skal i regelen være eksplisitte og dokumenterbare.

Adgangen/myndigheten til å forplikte NTNU over tredjemann følger budsjettdisponeringsmyndigheten, med mindre noe annet følger av lov, særregler eller vedtak.

Reglementet legger opp til følgende arbeidsfordeling:

- Saker som i henhold til uhl. avgjøres av "Styret selv eller institusjonens klagenemnd" delegeres til NTNUs Klagenemnd.
- Styret benytter "Rektor selv" når styret begrenser rektors adgang til videredelegering.
- Rektor orienterer Styret om sin videredelegasjon. Rektors videredelegeringer fremgår av dokumentet del II.

2. Styret

NTNU ledes av universitetsstyret som i henhold til universitets- og høgskoleloven er universitetets øverste organ, og som har ansvar og myndigheten for driften av universitetet, jf. Lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 9-1. Styret har alminnelig delegasjonsadgang, bortsett fra der loven gir myndighet til «styret selv» eller det er andre særlige begrensninger i adgangen til å delegere. Alle beslutninger ved institusjonen truffet av andre enn styret, treffes etter delegasjon fra styret og på styrets ansvar.

2.1 Styret selv - delegasjonsforbud

Avgjørelser av overordnet karakter bør i alminnelighet treffes av institusjonens øverste organ. Beslutninger som loven bestemmer skal treffes av styret selv er:

1. Virksomhetens interne organisering (jf. § 9-2 nr. 4), jf. også NTNUs tilpasningsavtale
2. Vedtak om sammensetning av styret (jf. § 9-3 nr. 2 første punktum og § 9-3 nr. 3 første punktum),
3. Vedtak av reglement for valg til styret (jf. § 9-4 nr. 9)
4. Vedtak om ansatt rektor (jf. § 10-4)
5. Vedtak om at personer i visse stillinger ikke skal være valgbare til institusjonens styre (jf. § 9-4 nr. 6),
6. Vedtak om at prorektor trer inn hvis rektor har forfall eller må fratre sitt verv (§ 10-5 nr. 2).
7. Styret må selv treffe vedtak om sammensetningen av NTNUs ansettelsesutvalg som foretar ansettelse i undervisnings- og forskerstillinger, jf. uhl § 6-3 nr. 1 andre punktum, samt fastsette regler om innstilling og bestemme hvem som kan innstille mm, jf. uhl § 6-3 nr. 5
8. Vedtak om generelle bestemmelser om avleggelse av og gjennomføring av eksamen (§ 3-9 nr. 7)
9. Unntak fra lovens regler om at sensur skal foreligge innen tre uker etter eksamen (§ 3-9 nr. 4 andre og tredje punktum, jf. første punktum).
10. Utnevnelse av medlemmer til NTNUs skikkethetsnemnd, jf. forskrift om skikkethetsvurdering § 7
11. Adgangsbegrensning til studier jf. § 3-7 (5)

12d. Funksjoner som er nevnt i § 9-2, men hvor uttrykket «styret selv» ikke er benyttet:

   a. vedtak om institusjonens budsjett og
   b. overordnede strategiske beslutninger vedrørende utdanning og forskning,
   c. utøve det overordnede tilsynet med økonomi- og eiendomsforvaltningen ved institusjonen.

13. Vedtak om å kjøpe og avhende fast eiendom, jf. uhl. § 12-3

Loven med forskrifter innebærer dermed at styret ikke kan delegere ovennevnte saker.

2.2 Styrets delegasjon til universitetets klagenemnd

Styret delegerer til NTNUs klagenemnd å fatte vedtak jf. punkt 1 til 6:

1. Vedtak i sak om klage over formelle feil til eksamen (§ 5-2),
2. Vedtak om annullering av eksamen eller prøve (§ 4-7),
3. Vedtak om inndragning og vedtak om karantenetid grunnet forfalskning mv. (§ 3-7),
4. Vedtak om utestenging fra institusjonen, bortvisning og tap av retten til å gå opp til eksamen (§ 4-8),
5. Vedtak om at en student ikke er skikket for et yrke og eventuell utestengning fra studiet på dette grunnlag (§ 4-10),
6. Vedtak om salærnedsettelse ved advokatbistand (§ 4-8).

2.2.1 Medlemmer av universitetets klagenemnd

Styret delegerer til rektor å utnevne medlemmer til universitetets klagenemnd.

3. Rektor

Rektor ved NTNU er ansatt og daglig leder for institusjonens faglige og administrative virksomhet, jf. uhl. § 10-1. Rektor er ifølge loven sekretær for styret og forbereder saker og gir tilrådninger i faglige og administrative saker for styret i samråd med styreleder, og er på styrets vegne ansvarlig for drift av eiendom og økonomi – og formuesforvaltning. Se nærmere beskrivelse av rektors ansvar i Styringsreglementet for NTNU.

3.1 Styrets delegasjon av myndighet og fullmakt til rektor

Styret delegerer til rektor beslutningsmyndighet så fremt delegering ikke er avskåret i loven eller andre steder, eller følger av styrets delegasjonsvedtak.

3.2 Hastefullmakt

Rektor gis fullmakt til å avgjøre løpende saker som bør avgjøres før det neste styremøte, og som ikke anses som viktige nok til at ekstraordinært møte innkalles, jf. uhl. § 10-2. Delegasjonen gjelder ikke saker som tilligger styret selv å avgjøre.

3.3 Stedfortrederfunksjon

Styret vedtar at prorektor for forskning er stedfortreder for NTNUs rektor.
Styret vedtar at rektor ved stedfortreders fravær kan bemyndige sine øvrige prorektorer eller direktører å opptre som stedfortreder.

4. Myndighet og fullmakter knyttet til funksjonsområder

4.1 Internkontroll

Rektor gis fullmakt til å etablere, gjennomføre, følge opp og dokumentere NTNUs helhetlige system for internkontroll og risikostyring. Den interne kontrollen er virksomhetsovergripende, dvs. at den *ikke* er begrenset til økonomiområdet, men gjelder alle sider ved virksomheten.

Rektor selv gis fullmakt til å vedta politikker, etter forutgående drøfting med styret.

Rektor gis fullmakt til å fastsette NTNUs felles kvalitetsstandarder, prosedyrer og retningslinjer.

4.1.1 Rapportering til DBH og andre rapporteringskilder

Rektor gis fullmakt til å godkjenne rapportering til Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) og andre kilder.

4.2 Anmeldelse av straffbare forhold

Styret delegerer til rektor å anmelde straffbare forhold, samt avgi uttalelse om allmenne hensyn

foreligger til påtalemyndigheten. Kun rektor selv kan anmelde NTNUs egne ansatte.

4.3 Vedtakelse av forelegg

Styret gir rektor selv fullmakt til å vedta forelegg på vegne av universitetet (foretaksstraff). Dersom rektor vurderer å nekte å vedta forelegg, må styret selv avgjøre saken.

4.4 Erstatningsansvar

Styret gir rektor fullmakt til å inngå forlik eller innrømme erstatningsansvar og utbetale erstatning, innen rammen av særskilt fullmakt gitt av Kunnskapsdepartementet.

Fullmakten gjelder de saker der NTNU selv skal dekke beløpet innenfor egne budsjettrammer.

I saker som gjelder erstatning over det angitte nivået i fullmaktsdokumentet (Tildelingsbrev) skal saken forelegges Kunnskapsdepartementet til avgjørelse.

Nærmere vilkår og bruk av fullmakten er presisert i særskilt vedlegg til tildelingsbrevet.

4.5 Fullmakt til å reise forliksklage

Styret gir rektor fullmakt til å reise forliksklage, og til å møte i forliksrådet i saker der departementet ellers ville være part, jf. uhl. § 12-2.

4.6 Utdanningsvirksomhet

4.6.1 Delegasjon gjennom fastsettelse av forskrifter

Styret delegerer myndighet til rektor gjennom fastsettelse av studie- og opptaksforskrifter ved NTNU. Der forskriftene anvender «fakultetet» eller «fakultetet selv» innebærer dette at fakultetets myndighet utøves på delegasjon fra rektor.

NTNU har følgende studie- og opptaksforskrifter som er fastsatt av styret:

- Forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Forskrift for graden dr.philos. ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Forskrift om opptak til studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Forskrift om opptak til praktisk-pedagogisk utdanning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Forskrift for integrert ph.d. utdanning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Praksisforskrift for sivilingeniørutdanningen ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Rektors adgang til å vedta utfyllende regler framgår av studieforskriften. Styret har i studie-, ph.d.- og opptaksforskriftene delegert myndighet til rektor der det er behov for en sentral koordinering.

4.6.1.1 Opptak

Rektor har fullmakt til å:

- oppnevne opptakskomitéer
- fastsette retningslinjer for unntak fra generell studiekompetanse
- fastsette retningslinjer for dokumentasjon av realkompetanse og behandling av slike søknader

4.6.1.2 Avgifter

Rektor har fullmakt til å fastsette eksamensavgift for privatister samt fastsette avgift for utstedelse av duplikatvitnemål.

4.6.1.3 Retningslinjer, utfyllende regler, prosedyrer

Rektor har fullmakt til å:

- fastsette utfyllende regler til studieforskriften for sivilingeniørutdanningen, den 3-årige ingeniørutdanningen og den 5-årige lektorutdanningen
- fastsette retningslinjer for gjennomføring av praksis
- fastsette retningslinjer ved behandling av saker om fusk/forsøk på fusk til eksamen
- fastsette prosedyrer for etablering av nye studier og nærmere krav om hva som skal fremgå av studieplan og emnebeskrivelser

4.6.1.4 Studieprogram, sensorer, studieår, eksamensperioder og tilrettelegging

Rektor har fullmakt til å:

- opprette ph.d.-program
- fastsette krav om inntil 90 nye studiepoeng for tildeling av ny grad innenfor sivilingeniørutdanningen og de 5-årige lektorutdanningene
- endre navn på studieprogram
- oppnevne ekstern(e) sensorer i emnet Eksperter i team (EiT)
- fastsette når studieåret starter og slutter og fastsette eksamensperiodene
- avgjøre søknader om tilrettelagt vurdering for studenter med særskilte behov.

4.7 Økonomi og ressursforvaltning

4.7.1 Utbetalinger til rektor

Styreleder gis fullmakt til å godkjenne utbetalinger til rektor. Fullmakten kan delegeres videre til direktørnivå. Denne skal være skriftlig og angi avgrensning i utbetalinger til rektor.

4.7.2 Budsjettdisponeringsmyndighet

Styret delegerer budsjettdisponeringsmyndighet til Rektor.

4.7.3 Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA)
Styret gir rektor fullmakt til å inngå avtaler/kontrakter med eksterne finansieringskilder.

Rektor er ansvarlig for at den nødvendige faglige og økonomiske oppfølgingen av BOA-prosjektene blir ivaretatt, samt at BOA-virksomheten oppfyller gjeldende krav.

Fullmakten kan delegeres videre til ansatte på lavere nivå innenfor de gitte retningslinjer for slik delegasjon.

4.7.4 Randsoneaktivitet
Styret selv fatter vedtak om organisering av BOA som randsoneaktivitet, dersom slik organisering medfører opprettelse eller eierskap i aksjeselskap.

Vedtak om organisering av BOA uten opprettelse eller eierskap i aksjeselskap, delegeres til rektor.

4.8 Utsatt publisering
Styret gir rektor fullmakt til å utsette publisering av forskningsresultater jf. uhl. § 1-5, inntil 6 måneder om gangen, inntil to ganger (6 + 6).

4.9 Forvaltning av NTNUs eierinteresser
Kunnskapsdepartementet har gitt NTNU fullmakt til å forvalte statens eierinteresser på vegne av departementet. Departementets retningslinjer for hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves skal legges til grunn. Nærmere vilkår og bruk av fullmakten er presisert i Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev med vedlegg.

4.9.1 Generalforsamlingsfullmakt
Styret delegerer generalforsamlingsfullmakten til rektor. Rektor gis fullmakt til å representere NTNU på ordinær eller ekstraordinær generalforsamling i de selskaper NTNU har eierinteresser i. Styremedlemmer velges av generalforsamlingen.

4.9.2 Inntreden i rettssubjekter, aksjekjøp – og salg
Styret selv vedtar opprettelse av eller inntreden i egne rettssubjekter, herunder kapitalinnskudd, og strategisk salg av aksjer. Styret skal kunne godtgjøre at eierskapet er av faglig interesse.

Styret delegerer til rektor å selge aksjer, hvor salget ikke er av strategisk karakter.
Det forutsettes at Styret holdes orientert ved salg.

4.9.3 Erverv og avhending av fast eiendom, og eiendomsforvaltning
Styret selv foretar erverv og avhending av fast eiendom.

4.9.3.1 Daglig eiendomsforvaltning
Styret delegerer til rektor myndighet til å utøve den daglige eiendomsforvaltning.

4.9.3.2 Fullmakt til å inngå avtaler om leie, mv.
Styret gir rektor fullmakt til å inngå avtaler om leie og bortleie av grunn, stiftelse og forvaltning av

servitutter og bruksrettigheter som ikke påvirker NTNUs bruk av egne eiendommer og arealer i nevneverdig grad og som ikke er av prinsipiell art.

4.9.3.3 Forvaltning av stiftelser (fond og legater)
Styret delegerer forvaltningsansvaret for eiendeler tilhørende stiftelser som forvaltes av NTNU til rektor. Fullmakten til å oppnevne felles styre delegeres til rektor.

4.10 Personal/HR

4.10.1 Arbeidsgiveransvaret
Styret gir rektor fullmakt til å følge opp og utøve styrets arbeidsgiveransvar i virksomheten. Delegasjonen gjelder arbeidsgiveransvaret ut over det som følger av styret selv.

4.10.2 Arbeidsgiverpart etter Hovedavtalen/Hovedtariffavtalen i Staten
NTNUs øverste partssammensatte organ i henhold til Hovedavtalen i staten er SESAM (Sentralt samarbeidsutvalg). Styret gir rektor fullmakt til å opptre som arbeidsgiverpart i henhold til Hovedavtalen/hovedtariffavtalen i Staten.

4.11 Helse, miljø og sikkerhet (HMS)
Styret delegerer til rektor ansvaret for oppfølgingen av helse, miljø og sikkerhet,- og beredskapsarbeidet ved NTNU.
Dette innebærer at rektor gis myndighet til å sørge for at lovens krav til vernetjeneste (verneombud og AMU) og bedriftshelsetjeneste, samt internkontrollsystem og beredskapssystemer og planer, er på plass.

4.12 Informasjonssikkerhet
Styret delegerer nødvendige fullmakter til rektor for å sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet ved NTNU som virksomhet.

4.13 Likestilling
Styret delegerer nødvendige fullmakter til rektor for å påse at universets lovpålagte plikt, jf. uhl. § 6-2 om å arbeide for at likestilling mellom kjønnene, innenfor alle typer stillinger, både faglige og administrative, følges opp.

DELII

REKTORS VIDEREDELEGASJON AV MYNDIGHET OG FULLMAKTER VED NTNU

1. Del II formål

Dette dokumentet gir en oversikt over hvordan myndighet, herunder delegasjoner og fullmakter, er fordelt fra rektor og videre i NTNU med virkning fra 1.1.2017. Delegasjonsreglementet må leses i samsvar med NTNUs styringsreglement, som beskriver organiseringen av virksomheten.

Del II vedtas av rektor eller den rektor bemyndiger.

2. Lederes generelle oppgaver

Lederne disponerer de ressurser som er tildelt enheten for å utføre de oppgaver og nå de mål som gjelder for virksomheten, innen gitte rammer som følger av regelverk og overordnede vedtak. Dette omfatter personale, økonomi, organisasjon og infrastruktur.
Se for øvrig styringsreglementet og oppgaver og ansvar for dekaner og for instituttledere.

2.1 Rektors delegasjon av myndighet og fullmakter

Rektor kan delegere myndighet og fullmakter videre til sine prorektorer, direktører, viserektorer og dekaner så fremt annet ikke er bestemt. Viserektorer kan gis særskilte fullmakter av rektor. Prorektorer, direktører, dekaner, og viserektorer kan delegere videre dersom annet ikke er bestemt. Rektor kan delegere til virksomhetens utvalg så fremt delegasjon ikke er avskåret i lov eller annet. Slik beslutningsmyndighet kan ikke delegeres videre.

2.2 Viserektorer i Ålesund og i Gjøviks fullmakter

Viserektorer i Gjøvik og i Ålesund kan tildeles særskilte fullmakter av rektor.

2.3 Stedfortrederfunksjon

Ledere på to nivåer ved NTNU, dvs. rektor og dekan/museumsdirektør, skal ha en fast stedfortreder som trer i funksjon med tilsvarende fullmakter og myndighet som den leder man fungerer for.

3. Rektors videredelegasjoner knyttet til funksjonsområder

3.1 Internkontroll og prosesseierskap

Rektor gir fullmakt til å utøve prosesseierskap for NTNUs gjennomgående arbeidsprosesser til prorektorer og direktører. Prorektorer og direktører har fullmakt til å fastsette NTNUs felles prosedyrer og retningslinjer for gjennomgående arbeidsprosesser.

Prorektor/direktør har også fullmakt til å gjennomføre kontrolltiltak på alle nivå i organisasjonen for gjennomgående arbeidsprosesser.

Dekan/museumsdirektør har fullmakt til å fastsette supplerende, lokale retningslinjer for den interne kontroll ved fakultetet og utøve denne innenfor de rammer som følger av sentralt gitte bestemmelser.

3.1.1 Rapportering til DBH og andre rapporteringskanaler

Rektor delegerer fullmakt til å godkjenne rapportering til statistikk om høyere utdanning (DBH) og andre kilder videre til prorektor for forskning, prorektor for utdanning, direktør for organisasjon og direktør for økonomi og eiendom. Fullmaktene kan delegeres videre til aktuelle avdelingsledere.

3.2 Studier og forskerutdanning

Styret har gjennom fastsettelse av studie- og opptaksforskrifter delegert myndighet, se delegasjonsreglementet del I.

Rektor har videredelegert fullmakter til å fatte avgjørelser innen studieområdet til Prorektor for utdanning, dekaner, samt Forvaltningsutvalget for de 5-årige lektorutdanningene (FUL), Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS) og Forvaltningsutvalget for de 3-årige ingeniørutdanningene (FUI).

3.2.1 Opptak og rangeringsregler

Rektor gir Prorektor for utdanning fullmakt til å:

- foreta opptak og avgjøre søknad om overgang til annet studieprogram. Delegeres videre til avdelingsleder.
- fastsette hvilke adgangsregulerte studieprogram det kan søkes overgang til. Delegeres videre til avdelingsleder.
- avgjøre søknader om unntak fra kravet om generell studiekompetanse og utsatt studiestart. Delegeres videre til avdelingsleder.
- vedta tap av studierett etter manglende fremleggelse av originaldokument ved opptak. Delegeres videre til avdelingsleder.

Dekan er av rektor gitt fullmakt til å:

- foreta opptak til ph.d.-utdanning
- foreta opptak til studieretninger
- fastsette fordeling av opptakstall til studieretningene i et studieprogram
- fastsette rangeringsregler for opptak til studieretninger
- fastsette rangeringsregler for opptak til videreutdanning som ikke bygger på fullført grad
- fastsette rangeringsregler for søkere til ph.d.-emner hvis emnet har begrenset antall studieplasser
- fastsette andre rangeringsregler enn de ordinære for opptak til studieprogram og enkeltemner som er oppdragsfinansiert
- fastsette karakterkrav ved opptak til masterprogram
- fastsette faglige krav for søkere som er unntatt fra krav om generell studiekompetanse
- fastsette kravene i opptaksprøver for billedkunst, utøvende musikk, musikkvitenskap og musikkteknologi og regler for opptaksprosessen
- vedta at det ut fra faglige hensyn bare kan gis overgang til et studieprogram fram til et visst nivå i studieprogrammet

3.2.2 Frister, eksamen og vitnemål

Rektor gir Prorektor for utdanning fullmakt til å:

- fastsette frister for registrering og betaling av semesteravgift, oppmelding til eksamen, lokale søknadsfrister, ettersendingsfrister ved lokale opptak og frist for å søke overgang. Delegeres videre til avdelingsleder.
- fastsette regler for avvikling av eksamen, herunder også instruks for faglærer, sensorer, studenter og eksamensvakter. Delegeres videre til avdelingsleder.
- fastsette frister for å trekke seg fra eksamen. Fullmakten delegeres videre til avdelingsleder.
- avgjøre søknader om å arrangere skriftlig eksamen under tilsyn utenfor eksamensperioden. Delegeres videre til avdelingsleder.
- fastsette tidsperiode for utsatt eksamen. Delegeres videre til avdelingsleder.
- avgjøre søknader om dispensasjon fra oppmeldingsfrist. Delegeres videre til avdelingsleder.
- avgjøre søknader om gyldig fravær ved skriftlig eksamen under tilsyn og muntlig eksamen. Delegeres videre til avdelingsleder.
- fastsette særskilt oppmeldingsfrist for privatister. Delegeres videre til avdelingsleder.
- fastsette bestemmelser om utforming av vitnemål og Diploma Supplement.

3.2.3 Fusk, forstyrrende atferd

Rektor gir Prorektor for utdanning fullmakt til å fremme saker om fusk og grovt forstyrrende/klanderverdig atferd for NTNUs klagenemnd - delegeres videre til avdelingsleder

3.2.4 Studieplan, emnebeskrivelser, opprettelse av studier og emner

Rektor gir dekan fullmakt til å:

- fastsette studieplan og emnebeskrivelser, se imidlertid pkt. 3.2.6.1- 3.2.6.3
- opprette og nedlegge studier på mindre enn 60 studiepoeng
- opprette og nedlegge emner (unntatt for sivilingeniørutdanningen og de 3-årige ingeniørutdanningene)
- fastsette krav om inntil 90 nye studiepoeng for enkelte utdanninger ved tildeling av ny grad (unntatt for sivilingeniørutdanningen, de 3-årige ingeniørutdanningene og de 5-årige lektorutdanningene)

3.2.4.1 Studieplaner for sivilingeniørutdanningen

Rektor gir Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS) fullmakt til å vedta studieplan (herunder oppretting /nedlegging av emner, studieretninger og hovedprofiler) og læringsmål etter forslag fra fakultetene.

3.2.4.2 Studieplaner for de 3-årige ingeniørutdanningene

Rektor gir Forvaltningsutvalget for de 3-årige ingeniørutdanningene (FUI) fullmakt til å vedta studieplan (herunder oppretting /nedlegging av emner, studieretninger og hovedprofiler) og læringsmål etter forslag fra fakultetene.

3.2.4.3 Studieplaner for de 5-årige lektorutdanningene

Rektor gir Forvaltningsutvalget for de 5-årige lektorutdanningene (FUL) fullmakt til å vedta studieplan (studieretninger og hovedprofiler) og læringsmål etter forslag fra fakultetene, som forvalter de disiplinfaglige emnenes innhold.

3.2.5 Avgjøre søknader, inngå utdanningsplan, master- og doktorgradsavtale

Rektor gir dekan fullmakt til å:

- avgjøre søknader om adgang til å fremstille seg for dr.philos. prøven
- avgjøre søknad om permisjon og om studentene må begrunne søknader om permisjon i studieprogram med praksis
- avgjøre søknad om deltidsstudier
- avgjøre søknader om å få eksamensoppgaven på annet språk enn norsk eller undervisningsspråket
- avgjøre søknad om fjerde og femte gangs forsøk på eksamen
- avgjøre søknader om adgang til forbedring av karakter i adgangsbegrensede emner, for studenter som har fullført studieprogrammet
- avgjøre søknad om godskriving og faglig godkjenning
- avgjøre søknader om godkjenning av utdanning som faglig jevngod med grad/utdanning
- avgjøre søknader om gyldig fravær ved andre vurderingsformer enn eksamen under tilsyn
- inngå utdanningsplan
- inngå avtale om masteroppgaven
- inngå avtale ved opptak til ph.d.-utdanning
- vedta endring av individuell plan for ph.d.-studiet

3.2.6 Sensorer, karakterbeskrivelser

Rektor gir dekan fullmakt til å:

- oppnevne sensorer og klagekommisjon
- oppnevne klagesensorer for Eksperter i team (EiT)
- fastsette fagspesifikke beskrivelser av vurderingskriteriene til karakterskalaen

3.2.7 Privatister

Rektor gir dekan fullmakt til å fastsette regler for adgang til eksamen for privatister, samt å avgjøre om vilkårene for oppmelding er tilstede for privatister.

3.2.8 Utfyllende regler, forelesninger, eksamen, klage over formelle feil ved eksamen

Rektor gir dekan fullmakt til å:

- fastsette utfyllende regler til studieforskriften (unntatt for sivilingeniørutdanningen, de 3-årige ingeniørutdanningene og de 5-årige lektorprogrammene)
- vedta begrensninger i adgangen til visse forelesninger
- gi adgang til deltakelse for andre enn emnets studenter på kurs og øvelser hvis det er ledig kapasitet
- avgjøre at muntlig prøve ikke skal være offentlig
- gi unntak fra kravet om at master- /hovedoppgaver, som skrives på engelsk, skal ha et sammendrag på skandinavisk språk
- avgjøre klage over formelle feil ved eksamen som førsteinstans
- oppnevne veileder for ph.d.-kandidater
- oppnevne bedømmelseskomité for doktorgradsavhandling

3.2.9 Tap av studierett, advarsel for grovt forstyrrende atferd

Rektor gir dekan fullmakt til å:

- vedta tap av studierett pga. forsinkelse/manglende studieprogresjon
- vedta tap av studierett ved manglende betaling av semesteravgift
- vedta tvungen avslutning av doktorgradsutdanning
- gi skriftlig advarsel på grunn av grovt forstyrrende atferd

3.2.10 Tildele grad

Rektor gir dekan fullmakt til å tildele grad/yrkesutdanning og utstede vitnemål.

3.3 Økonomi og ressursforvaltning

Innenfor økonomiområdet er ansvar og delegasjon av myndighet fastsatt i Styringsreglement og delegasjonsreglementet for NTNU. Utfyllende krav til økonomi- og ressursforvaltning finnes i økonomiregelverket for staten, samt i interne styringsdokumenter.

3.3.1 Bruk av bevilgninger og andre inntekter

Rektor gir dekan generell fullmakt til å disponere bevilgninger til fakultetet og andre inntekter fakultetet skaffer seg med grunnlag i fullmakter til å drive eksternt finansiert virksomhet. Fullmakten kan delegeres innenfor de gitte retningslinjer for slik delegasjon.

3.3.2 Budsjettdisponeringsmyndighet

Rektor delegerer budsjettdisponeringsmyndighet til prorektorer, direktører, og dekaner for disposisjoner som gjelder innenfor deres enhet. Delegert budsjett-disponeringsmyndighet kan delegeres videre og alle delegasjoner skal være skriftlig.

Alle disposisjoner som medfører økonomiske forpliktelser skal bekreftes av en som har budsjettdisponeringsmyndighet.

3.3.3 Erstatningsansvar

Rektor fullmakt til å utbetale erstatning i henhold til budsjettdisponeringsmyndigheten jf. pkt. 3.3.2, og innenfor de rammer som Kunnskapsdepartementet setter, jf. delegasjonsreglementet del I, pkt. 4.4.

3.3.4 Bidrags – og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA)

Rektor gir dekan generell fullmakt til å disponere bevilgninger til fakultetet/enheten og andre inntekter fakultetet/enheten skaffer seg med grunnlag i fullmakter til å drive eksternt finansiert virksomhet. Se imidlertid avsnittet om EU-finansierte prosjekter.

Den eksternt finansierte virksomheten er underlagt de ordinære styringsorganer og det ordinære linjeansvaret. Dekanens ansvar og fullmakter gjelder derfor generelt også den eksternt finansierte virksomheten.

Normalordningen ved NTNU er at operativt ansvar og fullmakter med noen begrensninger er tillagt instituttnivået. Dekanen er likevel ansvarlig for at den bidrags- og oppdragsfinansierte aktiviteten fungerer tilfredsstillende innenfor sitt ansvarsområde og har fullmakt til å iverksette nødvendige tiltak for oppfølgning av denne virksomheten. For alle BOA-prosjekter skal det foreligge en skriftlig kontrakt eller avtale mellom NTNU og ekstern finansieringskilde.

Rektor gir dekan fullmakt til å signere kontrakter om bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet innenfor sitt linjeansvar.

Dekan kan delegere til instituttleder å signere kontrakter som medfører ansvar og forpliktelser som ligger innenfor NTNUs standard kontraktsvilkår og med kontraktssum fra den eksterne finansieringskilde på inntil kr. 10 millioner kroner.

Dersom den eksterne finansieringskilden krever det, skal kontrakten skrives under av dekanus eller den dekanus bemyndiger, eller av rektor eller den rektor bemyndiger.

I henhold til vedtak i NTNUs styre 7.12.2005 skal kontrakter av uvanlig art eller av stor størrelse forelegges NTNUs styre.

3.3.4.1 EU- finansierte prosjekter

For prosjekter finansiert av EU-programmer skal søknader kvalitetssikres iht. fastsatte rutiner og retningslinjer. Søknadene skal underskrives av dekan eller den dekanen bemyndiger eller av rektor eller den rektor bemyndiger.

For alle EU-kontrakter (Grant Agreements) og samarbeidsavtaler knyttet til Horisont 2020, samt avtaler knyttet til prosjekter under EØS finansieringsordningen (EEA og Norway Grants), må signering av søknad og samarbeidsavtaler skje på rektornivå.

Søknader og avtaler om fellesgrader innenfor Erasmus Pluss signeres av rektor.

Rektor gir Prorektor for forskning fullmakt til å underskrive søknad og samarbeidsavtaler på NTNUs vegne («Legal Signatory»), for Grant Agreements og prosjekter under EØS-finansieringsordningen.

3.3.4.2 Søknader til større senter-ordninger

Søknader til større senter-ordninger skal kvalitetssikres og godkjennes av rektor eller den rektor bemyndiger.

3.4 Eiendomsforvaltning

Rektor har gitt fullmakt til økonomi – og eiendomsdirektør. Eiendomssjef er på vege av direktør for økonomi – og eiendom gitt fullmakt til å signere avtaler vedrørende NTNUs eiendommer.

3.5 Personal/HR

3.5.1 Arbeidsgiveransvaret

Rektor gir prorektorer, direktører (herunder direktører for § 1-4 virksomhet), dekaner og museumsdirektør, fullmakt til å følge opp og ivareta universitetsstyrets arbeidsgiveransvar i den enkelte driftsenhet/det enkelte ansvarsområde, herunder utøve styringsretten som forstås som retten til å lede, fordele og kontrollere arbeidet, samt iverksette tiltak for at arbeidsmiljøet skal være forsvarlig innen respektiv enhet.

Delegasjonen gjelder nødvendige fullmakter for å ivareta styrets arbeidsgiveransvar ut over det som følger av styrets og rektors egne oppgaver, samt innenfor de begrensninger og forpliktelser som følger av lov, forskrift, avtaler og annet.

Fullmakten kan delegeres videre til respektive underordnede ledere med personalansvar innen de rammer som følger av styringsreglement og personalreglement ved NTNU.

3.5.2 Tilsetting og opphør av tjeneste

Rektor har gitt fullmakter for å tilsette og fremme sak om oppsigelse, slik det fremgår av NTNUs personalreglement, fremforhandlet med tjenestemannsorganisasjonene og godkjent av departementet. Fullmaktene følger av personalreglementet for vitenskapelig ansatte, og personalreglement for teknisk/administrativt ansatte.

3.5.3 Arbeidsgiverpart etter Hovedavtalen/Hovedtariffavtalen i Staten

NTNUs øverste partssammensatte organ i henhold til Hovedavtalen i staten er SESAM (Sentralt samarbeidsutvalg).

Rektor bemyndiger organisasjonsdirektøren til å lede SESAM med fullmakt til å gjennomføre drøftinger og forhandlinger på arbeidsgivers vegne.

Rektor delegerer til organisasjonsdirektøren å lede årlige lønnsforhandlinger, lønnsforhandlinger på særlig grunnlag og andre sentrale forhandlinger etter Hovedtariffavtalen. Unntatt herfra er lønnsforhandlinger og andre forhandlinger som gjelder dekaner, museumsdirektør, direktører, prorektorer og viserektorer.
Organisasjonsdirektøren kan delegere ovennevnte oppgaver videre.

3.5.4 Tariffspørsmål

Dekan, prorektorer, organisasjonsdirektør, direktør for økonomi- og eiendom, museumsdirektør og avdelingsledere i fellestjenesten har fullmakt til innenfor Hovedtariffavtalen i Statens bestemmelser å:

- fastsette lønn ved tilsettinger
- eventuelt endre lønn inntil 12 mnd. etter ansettelse etter Hovedtariffavtalene 2.5.5 nr. 3
- foreslå lønnsendringer etter Hovedtariffavtalenes 2.5.1 (Årlige forhandlinger)
- foreslå lønnsendringer etter Hovedtariffavtalenes 2.5.3 (Særlig grunnlag)

3.6 Helse, miljø og sikkerhet

Rektor delegerer til organisasjonsdirektøren myndighet til å sørge for tilfredsstillende tjenester for helse, - miljø,- og sikkerhet (HMS), herunder sikkerhetsberedskap, bedriftshelsetjeneste og vernetjeneste, ved NTNU.

Oppfølgingen av HMS-tjenesten ved NTNU er delegert fra organisasjonsdirektøren til HR-leder. Leder med personalansvar (linjeleder) har etter delegasjon fra rektor ansvar og myndighet for at det gjennomføres helse- miljø, og sikkerhetsarbeid innenfor sitt eget ansvars- og arbeidsområde, slik at bestemmelsene gitt i og i medhold av arbeidsmiljøloven overholdes.

Leder med personalansvar har ansvar for realisering av enhetens målsetting, strategi og planer innen HMS. Dette innebærer koordinering av HMS-arbeidet ved enheten, samt føre kontroll med at dette utføres i tråd med lover, forskrifter og NTNUs bestemmelser.

Ledere kan fordele definerte oppgaver knyttet til ulike deler av HMS-arbeidet til ansatte ved enheten, for eksempel HMS-koordinator, lokal strålevernsansvarlig o.l. All fordeling av oppgaver skal

dokumenteres skriftlig jf. internkontrollforskriften § 5. Ansvaret kan ikke delegeres til andre.

HMS-tilrettelegging ved institutt- og fakultetsspesifikke studentarealer inngår i de respektive enhetenes ansvar. For øvrige studentarealer (auditorier, undervisningsarealer o.l.) legges ansvaret på den stabsavdeling som er ansvarlig for arealene.

3.6.1 Bedriftshelsetjenesten (BHT)

NTNUs bedriftshelsetjeneste (BHT) er en egenordning og har en fri og uavhengig stilling i arbeidsmiljøspørsmål ved NTNU. Enheten er organisert som en egen enhet under HMS-seksjonen i HMS- og HR-avdelingen. Bedriftshelsetjenesten utfører sine oppgaver på delegert fullmakt fra rektor, og rapporterer til rektor ved organisasjonsdirektøren i faglige spørsmål.
Bedriftshelsetjenesten kan ikke instrueres i spørsmål som gjelder den faglige virksomheten.

3.7 Informasjonssikkerhet

Rektor delegerer til organisasjonsdirektøren å utøve det daglige behandleransvaret, jf. personopplysningsloven § 2, jf. § 14.

Rektor delegerer til organisasjonsdirektøren myndighet til å godkjenne, koordinere og iverksette nødvendige tiltak, herunder pålegge fakultetene plikter for å sikre at behandlingen av personopplysninger skjer i henhold til NTNUs mål og overordnete retningslinjer og lovbestemte krav, og at informasjonssikkerheten fungerer tilfredsstillende.

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
29.11.16
Saksansvarlig: Helge Klungland
Saksbehandlere: Arnulf Omdal, Trond Singsaas

S-sak 84/16

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Etablering og drift av fagenheter og sentre ved NTNU

Tilråding:

Styret tar til etterretning rektors veiledende retningslinjer for etablering og drift av fagenheter og sentre ved NTNU.

---

1 Bakgrunn for saken

Denne styresaken er utløst av vedtakene om instituttstruktur (S-sakene 31/16 og 46/16). Ved noen av instituttene med krevende lederspenn vil det være aktuelt med lederfunksjoner som kan supplere ordinær instituttledelse. Her vil det være hensiktsmessig å opprette enkelte fagenheter der lederfunksjonen gis et avgrenset utvalg fullmakter.[1]

Saken om faglig organisering aktualiserer også sentrenes plass i organisasjonsstrukturen. De fleste sentrene vil ha sin tilhørighet ved et institutt, og noen kan være knyttet direkte til fakultetsnivået. I lys av sentermangfoldet og ny fakultets- og instituttstruktur er det naturlig å belyse sentrenes plass ved NTNU i denne fjerde og siste styresaken om faglig organisering fra 2017.

Tydelige rutiner og klare ansvarslinjer er forutsetninger for god faglig ledelse ved fakultet og institutt. Formålet med denne styresaken er å etablere rammer for et tydelig plassert arbeidsgiver- og økonomiansvar ved fag- og senterenhetene ved NTNU.

***

Som ledd i kvalitetssikringen av denne saken ble et utkast til styreframlegg sendt ut på en innspillsrunde til dekaner og viserektorer. Innspillene som kom inn gav viktige bidrag til justeringer av styreframlegget (jfr. vedlegg 2). Utkastet er også gjennomgått av juridisk kompetanse og personalavdelingen ved NTNU.

[1] I en tidligere styresak (S-sak 30/10) ble intern organisering av instituttene behandlet, og vedtaket den gang er relevant for deler av denne sakens forhold. Rektor mener likevel at det er hensiktsmessig å fremme en noe mer utfyllende sak nå som også inkluderer sentre, og som tar høyde for den nye instituttstrukturens betydelige spenn i faglig sammensetning og enhetsstørrelse.

2 Fagenheter på instituttene[2]

Arbeidet med ny instituttstruktur har avdekket behov for fagenheter ved institutt der lederen har delegert myndighet til å ivareta en enkelte lederoppgaver. Det er to grunner til dette. For det første er det behov for stedlig ledelse ved fagenheter i Gjøvik som inngår i institutt i Trondheim. For det andre vil flere meget store institutt ha behov for en intern understruktur. Snittstørrelsen på instituttene vil være høyere for tilsatteårsverk og studenttall i 2017 enn de er i dag fordi tallet på institutt reduseres fra dagens 70 til 54 neste år. For tilsatte øker snittet med om lag 30% fra dagens 70 til 90 årsverk i 2017.[3] Ved Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie og Institutt for lærerutdanning vil det eksempelvis være anslagsvis 280-320 tilsatte fordelt på 220 - 250 årsverk. Med instituttstørrelser som dette kan det melde seg et behov supplerende lederfunksjoner utover daglig instituttledelse for mindre deler av et institutt.

I Gjøvik er for øvrig 5 fagenheter allerede etablert som en konsekvens av styrets vedtak i S-sak 31/16, og enhetenes institutt-tilknytning er fastsatt av rektor (jfr. S-sak 46/16).

2.1 En mangfoldig instituttstruktur bør gi rom for fleksible løsninger

Fordelt på 8 fakultet representerer de 54 instituttene fra 2017 et bredt register i fagprofiler, sammensetning og tallet på tilsatte og studenter. Derfor bør NTNU være åpen for et dynamisk mangfold i organisering av fagmiljøene innenfor rammene av fastsatt fakultets- og instituttstruktur. Det vil være store variasjoner i behovet for å danne fagenheter, og ulikhetene mellom fakultetene og internt på et fakultet peker mot fleksible løsninger. Inngangsspørsmålet vil være om instituttleder har behov for å delegere myndighet videre og utover nestlederfunksjonene ved et institutt. Dersom svaret er bekreftende, er det opp til instituttleder og dekan å avgjøre hvilke del av et institutt som bør utstyres med en lederfunksjon tillagt arbeidsgiverfunksjoner. Prinsippene for dannelsen av en slik fagenhet vil være faglig oppgavefellesskap i form av forskning, utdanning eller fagområdet generelt.

2.2 Delegasjon og aktuelle lederoppgaver ved fagenhetene

Prinsippet om enhetlig linjeledelse ved NTNU ligger til grunn for faglig organisering, styrende dokument og følgelig også for intern organisering ved instituttene. I henhold til Styringsreglementet for 2016 (pkt. 4.1.6) er instituttlederens viktigste oppgaver å

- lede og utvikle virksomheten ved enheten med fokus på kjerneoppgavene
- forberede saker for enhetens styre og iverksette styrets vedtak
- delta i institusjonens strategiske arbeid og sørge for at enheten har oppdaterte strategier og at disse følges opp
- skape en positiv organisasjonskultur og stimulere til et produktivt og godt arbeidsmiljø for studenter og ansatte
- påse at det utøves god faglig ledelse med vekt på kvalitet i undervisning og forskning
- sørge for velegnede teknisk-administrative tjenester og effektiv drift av virksomheten
- representere og posisjonere enheten og fremme internt og eksternt samarbeid

---

[2] I de to tidligere styresakene 31/16 og 46/16 er 'fagseksjon' brukt som betegnelse for fagenhetene i Gjøvik. I dette saksframlegget brukes begrepet *fagenhet* i stedet for 'fagseksjon' og eventuelt 'faggruppe'. Det gjøres fordi benevnelsen seksjon allerede er i bruk. Fagseksjon brukes ved Fakultet for lærer- og tolkeutdanning og betegner faggrupper der seksjonsleder ikke har delegerte lederoppgaver. Begrepet er også i bruk ved enhetene i Gjøvik. Dessuten er seksjoner en administrativ enhet i NTNUs administrative linjestruktur.

[3] Utregnet fra en total populasjon på 4840 årsverk, derav 2260 UF-årsverk (2015-tall).

- legge forholdene til rette for studentenes lærings- og arbeidsmiljø
- representere arbeidsgiver, sikre at ansatte blir hørt og ivareta organisasjonenes medbestemmelse
- påse at enheten har effektive og hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer slik at fastsatte mål og resultatkrav kan følges opp, ressursbruken er effektiv, rapporteringen er pålitelig og at institusjonen drives i samsvar med gjeldende lover og regler.
- sørge for at internkontroll utøves og fungerer i samsvar med fastsatte regler og rutiner.

Den strategiske profilen til instituttlederstillingen er tydelig og betydelig. Nestleder/nestledere og kontorsjef ved instituttene vil medvirke til å avlaste instituttlederens lederspenn. Aktuelle gjøremål tillagt lederfunksjonen ved fagenheten bør være avgrenset til et mindre utvalg faglige lederoppgaver. Lederfunksjonen bør ikke dimensjoneres for høyt, og den skal ikke skape behov for flere administrative ressurser. Myndigheten som tildeles lederfunksjonen skal ikke gi et nytt 4. forvaltningsnivå på linje med instituttene.

Delegasjonsreglementet for NTNU definerer delegasjon som …

> *… tildeling av kompetanse (myndighetsområde), uten at den som delegerer, oppgir egen kompetanse. Delegasjoner forutsetter instruksjonsmyndighet, og kan alltid trekkes tilbake av delegererende organ dersom myndigheten ikke utøves innen gitte rammer og forutsetninger. Dette innebærer at all delegert myndighet utøves under forutsetning av etablerte systemer for virksomhetsbasert kvalitetssikring og internkontroll. All delegasjon tar utgangspunkt i at styret utgjør NTNUs øverste ledelsesorgan, og at rektor alene står ansvarlig for styret.*

Det vil være formålstjenlig at leder for fagenhet får sine fullmakter fra instituttleder etter godkjenning fra dekanen. At dekanen er godkjenningsinstans medvirker til at lederens myndighetsspenn kan vurderes helhetlig og på tvers av fakultetets instituttstruktur. Kjernen i enhetslederens delegerte oppgaver vil være:

Arbeidsgiverfunksjonen
Medarbeidersamtaler for enhetens/deler av enhetens medarbeidere
Ordinær personaloppfølging gjennom arbeidsåret
Sikre medvirkning for tilsatte i henhold til avtaleverket

Økonomiforvaltning
Dersom leder gis budsjettdisponeringsmyndighet, må det nødvendigvis opprettes et eget kostnadssted (K-sted) i økonomisystemet for fagenheten. Forvaltning av enhetens tildelte budsjett skjer i henhold til NTNUs hovedregler, instrukser og øvrige rammer for økonomiforvaltningen.

Medvirkning i møter og prosesser
Delta i ledermøter ved instituttet
Bidra i et avgrenset utvalg prosesser, som strategiarbeid og lokale lønnsforhandlinger.

Fakultetet avgjør selv om fagenheter bør ha en viss grad av selvstendig økonomi eller ikke. Budsjettrammen for en fagenhet bør framkomme gjennom konkrete bevilgninger basert på årlige behovsvurderinger.

Alle delegasjoner inklusive budsjettdisponeringsmyndighet skal være skriftfestet (Delegasjonsreglementet, 2.4.2). Lederens myndighetsområde bør gjøres kjent for fagenhetens tilsatte.

Fakultets- og instituttledelsen bør sikre at tilsatte som går inn i lederfunksjoner gis hensiktsmessig inngang til lederrollen. Alle som er tildelt budsjettdisponeringsmyndighet er eksempelvis ansvarlig for at disponeringer skjer i henhold til vedtatte mål og planer, og for at budsjetterte rammer ikke

overtrekkes. Fortrinnsvis bør medarbeidere som skal utøve lederfunksjonen på fagenheter inkluderes i NTNUs lederutviklingsprogram.

2.3 Etablering, rekruttering og omfang

Fakultetet avgjør selv hvilke institutt som bør ha fagenheter med en lederfunksjon tillagt delegerte fullmakter. Etablering av fagenheter godkjennes av dekan etter forslag fra instituttleder. Det skal være en forutgående prosess med involvering av det aktuelle fagmiljøet og tillitsvalgte. Etableringer av fagenheter skal ikke fungere som videreføringer av dagens institutt.

Leder for fagenhet oppnevnes av dekan etter forslag fra instituttleder. Instituttleder involverer fagenhetens tilsatte som del av beslutningsprosessen.

Én høringsinstans (SVT-fakultetet) mener at retningslinjene bør kunne åpne for muligheten til å rekruttere til lederfunksjonen gjennom intern utlysning og intervjuprosess. Lederstillinger ved NTNU må utlyses eksternt. Siden det er et poeng i seg selv at leder ved en fagenhet hentes fra fagmiljøet selv, er det ikke hensiktsmessig med ekstern utlysning.

En annen høringsinstans (DMF) foreslår at retningslinjene bør kunne åpne for at en fagenhetsleder kan være midlertidig tilsatt ved instituttet. Siden lederfunksjonen ved fagenheter vil kunne anses som ordinær drift, bør ikke en midlertidig tilsatt gå inn i en slik funksjon. Gjøres det, kan det stilles spørsmål ved grunnlaget for den midlertidige tilsettingen, i alle fall for den delen av stillingen som utgjør fagenhetsledelse.

Leder av en fagenhet rekrutteres fra stillingsgruppen undervisning- og forskerstilling, dvs. professor, førsteamanuensis, dosent, førstelektor eller amanuensis/universitetslektor. Fortrinnsvis bør enhetslederen være tilsatt på førstestillingsnivå. Denne vurderingen er i tråd med flere innspill fra høringsinstansene.

Omfang

I høringsutkastet som lå til grunn for innspillsrunden het det at lederfunksjonen ved fagenheter burde tilsvare en begrenset del av et årsverk og inntil 50%. I innspillene støtter dekanene at lederfunksjonen normalt bør ligge innenfor 50%, men muligheten bør være tilstede for å kunne overskride denne rammen i særskilte tilfeller.

NTNU bør ha et nøkternt forhold til hvor mye ressurser institusjonen kan bruke totalt sett på lederfunksjoner. Daglig ledelse av institutt ved NTNU vil bestå av leder/nestleder(e) og kontorsjef. Oppretting av fagenheter skal være et supplement til den daglige instituttledelsen for å håndtere et mindre utvalg faglige lederoppgaver. Samtidig vil det kunne forekomme tilfeller der omfang utover 50% for en lederfunksjon bør vurderes. Rektor støtter derfor høringsinstansene i at lederfunksjonen normalt skal være inntil 50%.

Ordningen fastsettes av dekan etter drøfting med organisasjonene.

2.4 Veiledende retningslinjer for etablering og ledelse av fagenheter ved instituttene

Rektor legger til grunn følgende veiledende retningslinjer for etablering og drift av fagenheter ved instituttene, der leder har delegerte fullmakter:

1. *Instituttene ved NTNU representerer et bredt spekter i form av fagprofiler, sammensetning og tallet på tilsatte og studenter. NTNU skal derfor være åpen for et fleksibelt mangfold i organisering av fagmiljøene innenfor rammene av fastsatt fakultets- og instituttstruktur. Intensjonen med de veiledende retningslinjene er derfor at de skal kunne åpne for lokale og fleksible tilpasninger ut fakultetenes og instituttenes behov.*

2. *Inndeling i fagenheter ved institutt godkjennes av dekan etter forslag fra instituttleder. Det skal være en forutgående prosess med involvering av det aktuelle fagmiljøet og tillitsvalgte. Oppretting av fagenheter skal ikke fungere som videreføringer av tidligere institutt.*
3. *Leder for fagenhet oppnevnes av dekan etter forslag fra instituttleder. Lederen skal være fast tilsatt og normalt ha førstestillingsnivå ved instituttet. Lederfunksjonen representerer normalt en begrenset del av et årsverk opptil 50%. Oppnevningsperioden bør om mulig tilpasses instituttlederens funksjonsperiode.*
4. *Leder for fagenhet får sine fullmakter fra instituttleder etter at disse er godkjent av dekanen. Delegering av oppgaver og myndighet gjøres i henhold til styrings- og delegasjonsreglementene og andre rammer og bestemmelser ved NTNU.*
5. *Delegasjoner og fullmakter, herunder eventuell budsjettdisponeringsmyndighet, skal være skriftlige og beskrive innhold og rammer for lederutøvelsen. Fullmaktene skal gjøres kjent for fagenhetens medarbeidere.*
6. *Aktuelle lederoppgaver innenfor rammen av NTNUs reglement vil i første rekke være på områdene personal, økonomi og medvirkning i instituttledelse:*
    - *Arbeidsgiverfunksjonen, herunder personaloppfølging gjennom arbeidsåret, medarbeidersamtaler og sikre medvirkning og informasjon*
    - *Økonomi, bl.a. styring og forvaltning av budsjettramme der budsjettdisponeringsmyndighet er tildelt lederfunksjonen*
    - *Delta i ledermøter på instituttet og i aktuelle prosesser som strategi- og plan-/budsjettarbeid*
7. *Fakultetsledelsen sørger for at tilsatte som går inn i lederfunksjoner gis en hensiktsmessig inngang i hvordan lederrollen utøves. Fortrinnsvis bør de aktuelle medarbeiderne inkluderes i lederutviklingsprogram.*

3 Sentre ved NTNU

Ved NTNU er det mange enheter og faggrupper som benevnes 'senter', og en avgrensning må til. I denne styresaken blir hovedtemaet NFR-sentrene SFF, SFI og FME, i lys av omfang og faglig-strategisk betydning. Samtidig gjør gjennomgangen det naturlig med et blikk på et utvalg andre sentertyper.

Kriteriene for hvilke sentre som er tatt med her er at NTNU er vertsinstitusjon og at enhetene har et eget kostnadssted i universitetets økonomisystem (med et par unntak). Med disse utvalgskriteriene adderer tallet seg opp til 35 enheter. NTNU er faglig ansvarlig for de aller fleste enhetene. Brorparten av dem er midlertidige, og noen er uten tidsbegrensning.

Sentrene som omtales utgjør en omfattede faglig og tverrfaglig virksomhet med et samlet årlig budsjettvolum på vel 900 mill. kr. Enhetene er pragmatisk gruppert i 4 kategorier:

1. Norges forskningsråds sentre SFF, SFI og FME[4]
2. Diverse andre forskningssentre ved NTNU, med forskjellig finansiering

[4] **SFF**= Senter for fremragende forskning
SFI= Senter for forskningsdrevet innovasjon
FME= Forskningssenter for miljøvennlig energi

3. Nasjonale og regionale sentre, i hovedsak finansiert av Helsedirektoratet
4. § 1-4-4 sentre[5], finansiert i hovedsak av tildelinger fra KD og Utdanningsdirektoratet. For Artsdatabanken er dessuten Klima- og miljødepartementet en viktig finansieringskilde.

Sentergruppene har ulike oppgaver og særtrekk:

Tabell 1. Oppgaver, særtrekk og eierskap ved sentrene og §1-4-4-enheter

Gr.	Senterkategori	Sentrenes oppgaver	Hvem beslutter sentrenes oppgaver?	Finansiører	Eierskap	Faglig ansvar	Arb.giver-ansvar for sentrenes tilknyttede medarbeidere	Tilsettings-forhold ved sentrene selv?	Sentrenes finansierings-periode
1	**Norges forskningsråds SFF, SFI og FME**	Forskning	NTNU, NFR, konsortiet	NTNU, NFR, konsortiet	NTNU som prosjekt-ansvarlig	NTNU	NTNU og partnerne i konsortiet	NEI	Midlertidige. SFF 10 år SFI & FME 8 år
2	**Diverse andre forskningsentre ved NTNU**	Forskning	Finansiørene	Mange, bl.a NFR, NTNU, Kavlistiftelsen, KGJebsenstift., RHF Midt-Norge, Hydro, m.fl.	NTNU	NTNU	NTNU	Noen JA Andre NEI	Noen midlertidige, andre uten tids-begrensning
3	**Nasjonale og regionale kunnskapsssentre**	Forskning Formidling Tjenesteutvikl. Nettverksdrift	Helsedirektorat, NFR, NTNU	Helsedirektorat, BUF-direktorat, NFR, NTNU	NTNU	NTNU	NTNU	JA	Midlertidig:1 Ikke tidsbegr: 3
4	**KD og Utdanningsdir.: §1-4-4 enheter**	Formidling Tjenesteutvik. Forvaltning Noe forskning	KD og Utdanningsdir.	KD, Utdanningsdir. Klima- og miljø-departementet	KD, Utdanningsdir	KD, Utdann.dir. Styrene ved Bibsys og Artsdatabanken	NTNU	JA	Uten tids-begrensning

- Et grunnleggende skille går mellom sentre med og uten tidsbegrensning, her forstått som tidsbegrenset ekstern finansiering.
- NTNU bestemmer senterets tilknytning i linjeorganisasjonen når NTNU er eier og faglig ansvarlig.
- For NFRs SFF, SFI og FME skriftfestes sentrets opplegg og gjøremål i kontrakt mellom NFR og NTNU på basis av utlysning og søknad.
- For gruppe 3- og 4-sentrene gir departement/direktorat oppdraget til enhetene i tildelings-/oppdragsbrev.
- Gruppe 4- enhetene avviker fra de andre sentertypene ved at KD/Utdanningsdirektoratet er eier og faglig ansvarlig. Enhetene er ikke underlagt NTNUs styringsorgan. Men sentrene er administrativt tilknyttet NTNU ved at universitetet har arbeidsgiveransvaret for enhetenes tilsatte og fordi NTNU er regnskapsfører for sentrene.

3.1 Forskningssentrene SFF, SFI og FME

NTNU er vertsinstitusjon for en rekke forskningssentre med tildeling fra Norges forskningsråd, som pr. i dag er 4 SFF, 7 SFI og 4 FME:

[5] **§1-4-4-enheter**: Enhetstypen har sin lovhjemmel i universitets- og høyskoleloven, der det heter at KD kan "… i samråd med institusjonen legge driften av en nasjonal fellesoppgave til en bestemt institusjon, uten at institusjonens egne styringsorgan har ansvaret for den faglige virksomheten".

Tabell 2: SFF, SFI og FME-sentrene med NTNU pr. oktober 2016

Senterkategori	Sentre med NTNU som vertsinstitusjon	Fakultet	Institutt
NFR - FME	CenSES – Centre for Sustainable Energy Studies	HF	ITK
NFR - FME	Vannkraft	IVT	IEP
NFR - FME	ZEB – The Research Centre on Zero Emission Buildings	AB	IBHT
NFR - FME	ZEN – The Research Centre on Zero Emission Neighbourhoods in Smart Cities	AB	
NFR - SFF	CBD – Centre for Biodiversity Dynamics	NT	IB
NFR - SFF	CEMIR – Senter for Molekylær Inflammasjonsforskning	DMF	IKM
NFR - SFF	CNC – Centre for Neural Computation	DMF	Kavli
NFR - SFF	NTNU AMOS – Centre for Autonomous Marine Operations and Systems	IVT	IMT
NFR - SFI	CASA – Centre for Advanced Structural Analysis	IVT	IKT
NFR - SFI	CIUS – Centre for Innovative Ultrasound Solutions	DMF	ISB
NFR - SFI	iCSI – Industrial Catalysis Science and Innovation	NT	IKP
NFR - SFI	Metal Production	NT	IMT
NFR - SFI	MOVE – Marine Operations in Virtual Environments	NTNUÅ	AMO
NFR – SFI	SAMCoT – Sustainable Arctic Marine and Coastal Technology	IVT	IBAT
NFR - SFI	SUBPRO – Subsea production and processing	NT	IKP

Gjennom sine krav og retningslinjer for SFF-, SFI- og FME-sentrene gir NFR en del rammer for organisering og ledelse, og elementer av disse er innarbeidet i avsnitt 3.1.1 under.

Over tid har det utviklet seg et godt samspill og formålstjenlig praksis mellom forskningssentrene og NTNU. Med tiden har en større andel av NFR-sentrene blitt knyttet til et vertsinstitutt og i noe mindre grad direkte til fakultetsnivået. Samtidig skal det understrekes at NTNU har en pragmatisk tilnærming til om et senter skal ligge på fakultets- eller instituttnivå. Organisatorisk forankring vurderes i hvert enkelt tilfelle. For tverrfakultære sentre har erfaringen vist at det kan være hensiktsmessig med en tilknytning direkte på fakultetsnivå. NFR gir positive tilbakemeldinger på NTNUs pragmatiske tilnærming til sentrenes organisatoriske plassering.

Senterleder er gitt fullmakt til å oppfylle alle senterets kontrakter med finansiørene. Dette betyr og forutsetter at senterlederen skal ha budsjettdisponeringsmyndigheten for senterets budsjettrammer. Uansett tilknytning til fakultet eller institutt er senterleder faglig ansvarlig for senterets aktiviteter. Senterleder har innstillende myndighet ved tilsetting av medarbeidere som tilknyttes senteret. Videre har senterleder vanligvis personalansvar for et nærmere avklart utvalg av sentermedarbeiderne. Senterets kostnadssted skal ha en selvstendig plass i økonomisystemet. Nærmere avklaringer av senterleders fullmakter gis av dekan ved vertsfakultetet.

Fra senterlederhold understrekes det at dekaners og instituttlederes nære forhold til sentrene gjennom senterstyrene er en av flere nøkkelfaktorer for at et senter utvikler seg positivt og i henhold til ambisjoner og planer.

IVT-fakultetet har skriftfestet sine sentererfaringer i form av prinsipp for styring og økonomiforvaltning, og enkelte elementer er innbakt i avsnitt 3.1.1.

3.1.1 Veiledende retningslinjer for etablering og drift av NFR-forskningssentrene SFF, SFI og FME, og eventuelt andre tilsvarende sentre

Med basis i NTNUs erfaringer og NFRs egne krav og retningslinjer legger rektor til grunn følgende veiledende retningslinjer for etablering og drift av SFF, SFI og FME, og eventuelt andre tilsvarende sentre:

1. *NFR-sentrene SFF, SFI og FME er midlertidige enhetsdannelser og organiseres som prosjekt.*
2. *Styrings- og lederfunksjoner og formell status for senteret er fastsatt gjennom NFRs krav og retningslinjer. Senteret skal ha et styre, en senterleder og en egen administrativ leder/koordinator. Senteret er ikke selvstendig rettssubjekt, og kan ikke påta seg arbeidsgiveransvar. Medarbeiderne tilknyttet senteret har sine tilsettingsforhold i sine hjemmeorganisasjoner.*
3. *Sentre tilknyttes et vertsfakultet. Om et senter skal tilknyttes et vertsinstitutt eller ikke vurderes i hvert enkelt tilfelle. For tverrfakultære sentre vil det ofte være nyttig at senteret tilknyttes vertsfakultetet direkte. For sentre som tilknyttes et vertsinstitutt, vil det vanligvis være til instituttet med størst fagbidrag inn i senteret. Når et senter skal tilknyttes et vertsinstitutt bør aktuell instituttleder være med i søknadsprosessen i forkant av sentertildelingen.*
4. *Senterstyret er besluttende organ ved sentret. Styrets hovedansvar er å rapportere årlig på kontrakten med NFR og for øvrig sørge for optimale rammer for senterets arbeid. Vertsfakultetets dekanat bør være representert i styret. Ved tverrfakultære sentre bør involverte dekanater være med i senterstyret.*
5. *Senterleder har fullmakt til å oppfylle alle senterets kontrakter med finansiørene. Dette betyr blant annet at senterlederen har budsjettdisponeringsmyndigheten for senterets budsjettrammer. Lederen er videre innstillende myndighet ved tilsetting av medarbeidere som knyttes til senteret. Ut over dette fastsettes senterlederens myndighetsområde av dekanen ved vertsfakultetet. Senterlederens oppgaver vil vanligvis omfatte utvikling av planer/budsjett/rapporter, inngåelse og oppfølging av avtaler, rekruttering av medarbeidere, og å skaffe til veie ressurser. Senterleder kan ha personalansvar for utvalgte medarbeidere tilknyttet senteret. Fullmaktene til senterleder skal gjøres kjent for medarbeiderne som er tilknyttet senteret.*
6. *Senterets kostnadssted skal ha en selvstendig plass i økonomisystemet.*
7. *Senteret kjøper forskningsressurser/timer og infrastrukturtjenester fra vertsinstitutt og fra andre partnerne ved senteret. Det inngås avtaler om dette.*
8. *Budsjett og økonomiavtaler mellom senter og partnere baseres på totalkostmodellen (TDI), som betyr at alle direkte og indirekte (overhead) kostnader inngår i budsjett, regnskap og avtaler.*
9. *Overhead går som hovedregel til den part eller enhet som har de indirekte kostnadene til aktuelle ressurser og tjenester. Til vanlig vil det være vertsenheten. Nærmere avklaringer og fordelingsprinsipp legges inn i avtalen mellom senteret og partnerne.*
10. *Det skal ikke bygges opp større avsetninger ved et senter.*
11. *Det er viktig at senter, vertsfakultet og vertsinstitutt tidlig i perioden har dialog om og konkretiserer planer for hva som skal skje ved senterets tilknyttede medarbeidere etter avslutning av sentervirksomheten.*

3.2 Diverse andre forskningssentre med forskjellig finansiering

I denne sentergruppen inngår her:

Tabell 3: Diverse andre forskningssentre ved NTNU

Sentra med NTNU som vertsinstitusjon	Fakultet	Institutt
CCIS Center for Cyber and Information Security	NTUiG	AIMT
Center for Health Promotion Research	SVT	ISH
Centre for Digital Life Norway – DLN	NT	IBT
HUNT forskningssenter	DMF	ISM
K.G. Jebsen - senter for myelomforskning	DMF	IKM
K.G. Jebsen Senter for genetisk epidemiologi	DMF	ISM
K.G. Jebsen Senter for hjertetrening (CERG)	DMF	ISB
Kavli Institute for Systems Neuroscience/Senter for hukommelsesbiologi	DMF	
Norsk senter for barneforskning (NOSEB)	SVT	
NTNU Aluminium Product Innovation Center (NAPIC)	IVT	IPM
Senter for toppidrettsforskning	DMF	INM

Eierskap, styring, ledelse, organisatorisk plassering

- NTNU er eier av sentrene og beslutter senterledelse og organisatorisk plassering
- Sentrene inngår som del av NTNU-organisasjonen ved i overveiende grad å være tilknyttet institutt.
- Med instituttvedtaket (S-sak 46/16) blir Kavli Institute del av instituttstrukturen ved MH-fakultetet. Norsk senter for barneforskning endrer status fra 3.-nivåenhet på SVT-fakultetet til å bli del av Institutt for pedagogikk og livslang læring ved SU-fakultetet.
- Om lag halvparten av sentrene er uten tidsbegrensning.

3.2.1 Veiledende retningslinjer for andre forskningssentre

Elementer av veiledende retningslinjer over (avsnitt 2.4 og 3.1.1) kan være relevante prosedyrer i forbindelse med oppretting av denne type sentre ved fakultetene.

3.3 Helsesektoren: Sentre finansiert i hovedsak av Helsedirektoratet

NTNU er vertsinstitusjon for 4 sentre som i hovedsak er finansiert av Helsedirektoratet:

Tabell 4: Sentre finansiert i hovedsak av Helsedirektoratet

Sentra med NTNU som vertsinstitusjon	Fakultet	Institutt
Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming (NAKU)	FHS	
Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA)	Samfunnsforsk*	Avd.
Regionalt kunnskapssenter for barn og unges psykiske helse og barnevern (RKBU)	DMF	
Senter for omsorgsforskning	NTNUiG	AHOS

*) NTNU Samfunnsforskning AS, der NAPHA er en av avdelingene.

Samlet har de 4 sentrene omlag 80 årsverk og 75 mill. kr i inntekt. Senter for omsorgsforskning har en tidsavgrenset bevilgning fra NFR i perioden 2007-2020. De 3 andre sentrene er uten tidsbegrenset finansiering, og mottar årlige oppdrag og øremerket finansiering fra Helsedirektoratet.

Eierskap, styring, ledelse, organisatorisk plassering

- Vertsinstitusjonen defineres som eier i avtaler og tildelingsbrev. NTNU har derfor et samlet faglig og administrativt ansvar.

- Senter for omsorgsforskning er en fagseksjon under Avdeling Helse, omsorg og sykepleie i Gjøvik. NAPHA er en avdeling ved NTNU Samfunnsforskning AS. NAKU og RKBU er underlagt sine respektive dekaner (FHS og DMF).
- Med basis i styrevedtaket i S-sak 46/16 blir NAKU og RKBU del av Institutt for psykisk helse. Senter for omsorgsforskning videreføres sammen med Avdeling Helse, omsorg og sykepleie og blir enhet tilknyttet Institutt for helsevitenskap Gjøvik.

3.3.1 Veiledende retningslinjer

Elementer av veiledende retningslinjer over (avsnitt 2.4 og 3.1.1) kan være relevante prosedyrer i forbindelse med oppretting av denne type sentre fakultetene.

3.4 Kunnskapssektoren: § 1-4-4-enheter/sentre finansiert av KD og Utdanningsdirektoratet

Over år har KD opprettet 17 såkalte §1-4-4 – enheter/sentre. 10 av sentrene har sine mandat for ulike fagområder for skole og barnehage, de 7 andre ivaretar i hovedsak fellesadministrative oppgaver for UH-sektoren. Vedlegg 1 viser KDs omfattende understruktur i enheter og selskaper inklusive §1-4-4-enhetene.

NTNU er vertsinstitusjon for 5 § 1-4-4 - sentre/enheter:

Tabell 5: § 1-4-4- enheter under KD og Utdanningsdirektoratet

Senterkategori	Sentra med NTNU som vertsinstitusjon*	Fakultet	Institutt
§1-4-4 KD	Artsdatabanken		
§1-4-4 KD	Bibsys		
§1-4-4 KD	Nasjonalt senter for realfagsrekruttering		
§1-4-4 Utdanningsdir	Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen		
§1-4-4 Utdanningsdir	Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning		

*) I tillegg er NTNU vertsinstitusjon for gruppen Universell med noen få årsverk

Enhetene er uten tidsbegrensning. Samlet har de 5 enhetene ca.110 årsverk og årlig tildeling/inntekter på omlag 180 mill. kr.

Eierskap, styring, ledelse, organisatorisk plassering

- Enhetene eies av KD. 3 av dem har direkte rapporteringslinjer til KD, mens matematikk- og skrivesentrene rapporterer til Utdanningsdirektoratet. KD og Utdanningsdirektoratet har årlige styringsdialoger med enhetene. Artsdatabanken og Bibsys har egne styrer oppnevnt av KD.
- § 1-4-4 – enhetene er administrativt tilknyttet NTNU, som har arbeidsgiveransvar for enhetenes tilsatte. Tildelingsbrev med mål og oppgaver kommer som øremerket tildeling til NTNU og til sentrene. NTNU fører enhetenes regnskap. Egne avtaler regulerer forholdet mellom enhetene og NTNU.
- Matematikk- og skrivesentrene inngår i gruppen med 10 nasjonale sentre for opplæringssektoren.
- Ingen av enhetene har formell organisatorisk tilknytning til basisorganisasjonen NTNU ved at enhetens leder rapporterer til en NTNU-leder. Det er imidlertid både faglig samarbeid mellom NTNU og §1-4-4-enhetene og for øvrig også fysiske tilknytningspunkt.

3.4.1 Under vurdering: § 1-4-4 – enhetenes plass i kunnskapssektoren

I en bred gjennomgang av KDs underliggende virksomheter foreslår Gjedremutvalget[6] at KD bør opprette et sentralt forvaltningsorgan for universitets- og høyskolesektoren, der blant annet Artsdatabanken, Bibsys og Nasjonalt senter for realfagsrekruttering bør vurderes lagt inn. Utvalget foreslår også at tallet på nasjonale sentre i opplæringen bør reduseres vesentlig. Sentre med positiv effekt på kvaliteten i utdanningen kan eventuelt videreføres.

Det er et dilemma at NTNU har arbeidsgiveransvar for alle tilsatte ved de 5 §1-4-4-enhetene i Trondheim, men er avskåret fra å utøve faglig ansvar. KD vil trolig treffe beslutning om den videre understrukturen under departementet tidlig i 2017. Ett utfall kan bli at noen av enhetene knyttes nærmere til sine vertsinstitusjoner.

I Fusjonsplattformens avsnitt 3.4 heter det at "NTNUs vertskap for nasjonale opplæringssentra innenfor matematikk og skriving forutsetter godt samspill med forskningsmiljøene og skal utnyttes som et fortrinn innenfor etter- og videreutdanningsmarkedet." I dette ligger et uttalt ønske om tettere faglig tilknytning mellom sentre og NTNU, slik at universitetet kan dra sterkere faglig nytte av sitt ansvar som vertsinstitusjon for matematikk- og skrivesentrene.

*****

Vedlegg:

1. Kunnskapsdepartementets underliggende enheter pr. januar 2016
2. Innspillsrunden med a) kort oppsummering av innspill, b) innspillene og c) utkast til styreframlegg pr. 14.10.16.

[6] *Kunnskapssektoren sett utenfra. Gjennomgang av organiseringen av de sentraladministrative oppgavene i kunnskapssektoren.* Rapport til Kunnskapsdepartementet 6. januar 2016

Vedlegg 1

Enheter underlagt Kunnskapsdepartementet (januar 2016).

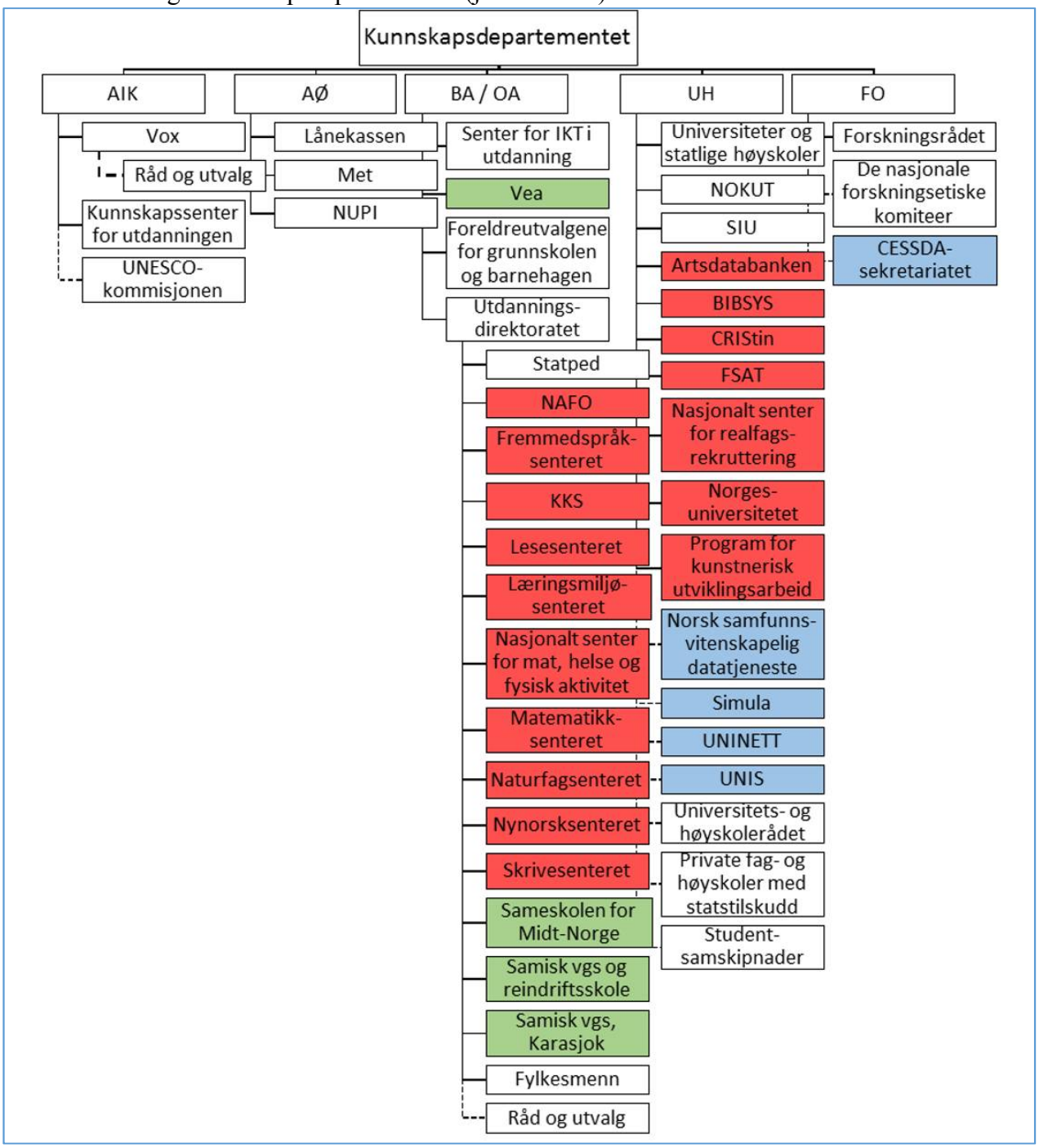

Fargekoder: ***Rød:*** *1-4-4-organ.* ***Blå:*** *aksjeselskap.* ***Grønn:*** *Skoler.* *<u>Heltrukket linje:</u> Styring. Stiplet linje: Sekretariat, eierskap, tilskudd o.l.*

<u>Kilde:</u>

Kunnskapssektoren sett utenfra. Gjennomgang av organiseringen av de sentraladministrative oppgavene i kunnskapssektoren. Rapport til Kunnskapsdepartementet 6. januar 2016 (Gjedrem-utvalget). Link: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--rapport-kunnskapssektoren-sett-utenfra/id2469897/

Vedlegg 2: S-sak *Etablering og drift av fagenheter og sentre ved NTNU*

Innspillrunde: kort oppsummering av sentrale innspill

Invitasjon sendt til:

- 11 fakultet i Trondheim, påtroppende økonomidekan, NTNUiG og NTNUiÅ

Prorektor for faglig integrasjon har mottatt innspill fra:

- DMF, HF, NT, SVT, FHS, FLT

A. Generelt om dokumentet

Det er enkelte innspill som går på forholdet fagenheter/sentre, behov for å tydeliggjøre skillet utredende deler/retningslinjene, og å klarstille forholdet mellom instituttleder, fagenhetsleder og studieprogramledelse:

Utfall:

- Dokumentet er justert strukturelt for å styrke sammenhenger og forskjeller i dokumentets deler.
- Forholdet mellom linjeorganisasjonen og studieprogramledelse er et viktig tema og vil bli knyttet opp til mulige justeringer og suppleringer i kvalitetssystemet i løpet av våren 2017.

B. Innspill kronologisk

2 Fagenheter

En mangfoldig instituttstruktur ved NTNU bør gi rom for fleksible løsninger

Flere høringsinstanser mener at den utredende tekstens beskrivelse av instituttmangfoldet bør reflekteres i innledningen av de veiledende retningslinjene.

Utfall:

- Det er lagt inn et nytt punkt 1 i retningslinjene som tar høyde for mangfold og lokal fleksibilitet.

2.3 Etablering, rekruttering og omfang/
2.4 Veiledende retningslinjer for etablering og ledelse av fagenheter ved instituttene

Omfang av lederfunksjonen

I høringsutkastet het det at fagenheter burde tilsvare en begrenset del av et årsverk og inntil 50%. I innspillene støtter dekanene at lederfunksjonen normalt bør ligge innenfor 50%, men muligheten bør være tilstede for å kunne overskride denne rammen i særskilte tilfeller.

Utfall:

- Rektor støtter høringsinstansenes innspill om at lederfunksjonen normalt skal være inntil 50%, men at det kan forekomme tilfeller der omfang utover 50% kan vurderes.
- Terskelen skal være høy terskel for å vurdere omfang utover 50%: Det presiseres i saksframlegget at NTNU bør ha et nøkternt forhold til hvor mye ressurser institusjonen kan bruke totalt sett på lederfunksjoner.

Formell kompetanse for en fagenhetsleder
Flere høringsinstanser foreslår at retningslinjene åpner for at en fagenhetsleder kan være universitetslektor/amanuensis.

Utfall:
- Retningslinjene justeres til at lederen normalt skal ha førstestillingsnivå.

Tilsettingsforhold for den som går inn i lederfunksjonen ved en fagenhet
En instans (DMF) peker på at i særskilte tilfeller bør retningslinjene kunne åpne for medarbeidere i en lederfunksjon som er midlertidig tilsatt.

Utfall:
- Innspillet kan ikke tas til følge. Det vises til begrunnelsen i styreframleggets avsnitt 2.3.

Intern utlysning av lederfunksjon + intervju?
En instans (SVT) kommenterer at retningslinjene bør kunne åpne for muligheten til å rekruttere gjennom intern utlysning og intervjuprosess.

Utfall:
- Innspillet kan ikke tas til følge. Det vises til begrunnelsen i styreframleggets avsnitt 2.3.

3 Sentre ved NTNU og deres plass i organisasjonen

3.2 1 Veiledende retningslinjer for etablering og drift av NFR-forskningssentre

Senterleders fullmakter
To høringsinstanser (HF, NT) har innspill på forslaget om senterleders fullmakter.

Utfall:
- Innspillene tas i overveiende grad til følge.

***** notat slutt *****

NTNU
Det medisinske fakultet

Dato 07.11.2016 Referanse 16/5391

Notat

Til:	Arnulf Omdal, Rektors stab for faglig integrasjon
Kopi til:	Instituttledere DMF, Solrun Valen, Heidi Vifladt, Elin Aasen
Fra:	Dekan Bjørn Gustafsson, DMF
Signatur:	

Innspill på faglig inndeling ved instituttene fra DMF

DMF har diskutert saken i sitt ledermøte og mottatt innspill fra institutter og fra FHS på det som angår «fagenheter» ved instituttene. FHS sender også sine innspill direkte. Fra fakultetsnivå har dekanen følgende innspill og kommentarer til notatet om faglig inndeling ved instituttene:

Fakultetet støtter sterkt en formalisering av enheter under instituttnivå. Ved det nye MH-fakultetet oppleves dette som avgjørende for å kunne ivareta ledelse av og medvirkning ved store institutter, både ut fra antall ansatte, antall studieprogram og omfang på økonomi, inkludert BOA. Overordnet er det viktig at retningslinjer for faglig inndeling ved instituttene ikke blir begrensende for lokale behov og virksomhetens egenart. Dette må tas høyde for når det lages felles retningslinjer ved at disse er veiledende og åpner for lokale tilpasninger. Ved at dekan gis myndighet til å godkjenne variasjoner innenfor en ramme gitt i veiledende retningslinjer av Styret, kan dette sikres.

Konkrete innspill:

- Begrepet «fagenhet» oppfattes å være begrensende og ikke i tråd med notatets argumentasjon om at organisering kan begrunnes i annet enn faglige forhold, slik som for eksempel geografi. En alternativ og mer åpen betegnelse som i dag brukes ved DMF er *instituttgruppe*. Vi foreslår at dette erstatter «fagenhet».
- Enhetlig linjeledelse fra rektor – dekan – instituttleder – gruppeleder må ligge tydelig til grunn som en ramme for organisering under instituttene. Av dette følger også klargjøring av fullmaktskart, ansvar- og myndighetsområder. Dette kan presiseres i forslaget.
- Til punkt 2 under kapittel 2.3: Ved flere store institutter med stor eksternfinansiering er det et begrenset antall vitenskapelig ansatte i *fast* vitenskapelig stilling. Disse skal ivareta mange ulike roller og funksjoner. For å unngå at trykket på fast vitenskapelig ansatte blir for stort bør ordlyden modereres slik at det åpnes for alternative løsninger: «… Lederen *bør fortrinnsvis* være fast tilsatt i en *vitenskapelig stilling* ved instituttet. …»

Postadresse Postboks 8905 MTFS 7491 Trondheim
Org.nr. 974 767 880 E-post: dmf-post@medisin.ntnu.no http://www.ntnu.no/dmf
Besøksadresse Medisinsk teknisk forskningssenter Olav Kyrres gt 9
Telefon + 47 72 82 07 00 **Telefaks** + 47 73 59 88 65
Adm.koordinator Arild Skaug Hansen arild.hansen@ntnu.no Tlf: + 47 91875431

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

- Til samme punkt bør det også justeres slik at det åpnes for at lederfunksjonen kan utgjøre større andel enn 50%. Det vil være ulike behov for lederkapasitet avhengig av virksomhetens karakter og antall ansatte. Samtidig er det ikke ønskelig å knytte opp vitenskapelig ansatte i unødvendig stor andel til gruppelederfunksjonen da dette vil gå ut over den vitenskapelige aktiviteten. Likevel bør det tas høyde for ulike behov og det foreslås følgende endring: «… Lederfunksjonen representerer en begrenset del av et årsverk *normalt* opptil 50%. *Ved behov kan omfanget utvides midlertidig eller permanent av dekan*. …»
- Det er behov for at notatet sier noe om forholdet mellom studieprogram og «fagenhet» for å unngå uklarheter om studieprogrammenes plass i organisasjonen.
- Det bør presiseres at forskningsgrupper som har funksjon som sentra og dermed egne senternavn i profileringsøyemed, ikke nødvendigvis er å regne som «fagenhet» på nivå 4 i organisatorisk sammenheng.
- Notatet som ligger til grunn for innspillsrunden inneholder både omtale, vurderinger og veiledende retningslinjer. Det bør tydeliggjøres hva som utgjør de formelle rammene for organisering under instituttnivå - gjerne kalt veiledende retningslinjer - slik at styret vedtar disse og ikke hele utredningen. Det betyr også at elementer fra utredningen bør vurderes tatt inn i retningslinjene.
- Veiledende retningslinjer for organisering av enheter under instituttene må være fleksible og åpne tilstrekkelig for lokale tilpasninger ut fra virksomhetens behov og karakter.

Faglig inndeling ved instituttene – høringssvar fra FHS

FHS har sendt disse punktene som innspill til høringen både direkte fra fakultetet, og via DMF som innspill til deres uttalelse:

Vi ønsker at følgende presiseres på punkt 2 under 2.3 *Veiledende retningslinjer for etablering og ledelse av fagenheter der leder har delegerte fullmakter*: Her står det at lederfunksjonen representerer en begrenset del av et årsverk opptil 50%. Vi mener at det for enkelte store fagenheter vil være nødvendig å ha opp mot 100% stilling. Lederspenn vil være avgjørende.

Vi ser et klart behov for å tydeliggjøre en ledelsesstruktur med fullmakter innen personal og økonomi, og er derfor positive til at det nå fremmes forslag til retningslinjer for et formalisert nivå 4. Notatet legger opp til et dynamisk mangfold av varierte og fleksible løsninger for å ivareta ulike behov, og at fagenheter kan bygges ut fra ulike typer av oppgavefellesskap. Dette støtter vi, og vi vil fremheve viktigheten av at utdanning nevnes spesifikt som eksempel på et slikt oppgavefellesskap. Vi er spørrende til både formuleringen og intensjonen i «…ikke fungere som videreføringer av tidligere institutt» (pkt. 1).

Selve retningslinjene (pkt 2.3) består av 6 punkter (1-6). Fokuset på mangfold, fleksibilitet, og ulike typer av oppgavefellesskap som tas opp innledningsvis i notatet savnes imidlertid i selve retningslinjene. Om retningslinjene leses isolert, finner vi ingen prinsipper for hverken fleksibilitet eller inndeling av fagenheter. Vi mener at retningslinjene bør tydeliggjøre dette.

Vi støtter prinsippet om at fagmiljøene og tillitsvalgte involveres i prosessen med oppretting av fagenheter. Vi støtter også tydelige beskrivelser av oppgaver og myndighetsområde for en nivå 4 leder, og at det skal være muligheter for deltakelse i opplærings- og utviklingsprogram for denne lederen.

Vi savner i notatet tanker om hvordan fag, og spesielt utdanning (ved studieprogramleder), kobles opp mot nivå 4. Med våre utdanninger følger det en kompleksitet og et mangfold av oppgaver som krever nærhet og god samhandling mellom den faglige utdanningsledelsen og den nærmeste leder med personal- og økonomiansvar. Dette mener vi det er viktig å ha fokus på i det videre arbeidet med faglig inndeling.

Vi savner også prinsipper for størrelse på en fagenhet. Med de relativt omfattende oppgavene som er tiltenkt en leder på nivå 4, i inntil 50 % stilling, er det klare grenser for hvor stor en slik fagenhet kan være (se også det første avsnittet som omhandler lederfunksjon, oppgave- og lederspenn og stillingsstørrelse).

Det bør presiseres at sentra som har funksjon som ulike forskningsgrupper, og som har etablerte senternavn for tydelig profilering, har ingen direkte sammenheng til organisering på 4. nivå.

Når nivå 4 skal defineres og etableres, må geografiske hensyn også tas internt i Trondheim. Utdanninger og fagmiljø på Tungasletta 2 eksemplifiserer dette. Det er vanskelig å se for seg en fremtid uten minst en nivå 4 leder på Tunga.

Grenseoppgangen mellom studieprogramleder/studieprogramleders oppgaver og ansvar og ledernivået for øvrig i instituttet og fakultetet synes uklar. MH blir et fakultet hvor tre studieprogrammene er på campus i Ålesund og/eller Gjøvik i tillegg til Trondheim.

Studieprogrammene er også ulikt organisert ettersom medisinerstudiet er organisert på fakultetsnivå, men de treårige profesjonsutdanningene fra tidligere HiST er i institutt. Denne grenseoppgangen må avklares videre.

Mvh

Solrun Johanne Valen
Dekan FHS

Vigdis Kristiansen
Seniorrådgive FHS

Trondheim 8.11.2016

NTNU

Fakultet for lærer- og tolkeutdanning

Dato 08.11.2016 Referanse 2016/5391/OYSTEIWO

Notat

Til:	Arnulf Omdal
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for lærer- og tolkeutdanning

Innspillsrunde: styresak om Faglig inndeling ved instituttene

Fakultet for lærer- og tolkeutdanning (FLT) viser til rektors notat av 14.10.2016 om faglig inndeling ved instituttene og til særskilt e-post fra Arnulf Omdal av 27.20.2016, og vi takker for invitasjonen til å komme med innspill. Vårt innspill er i tillegg kommunisert i instituttledermøtet ved SVT-fakultetet 2. november.

FLT støtter i hovedsak forslaget til retningslinjer, og vi mener det er hensiktsmessig med veiledende retningslinjer med et visst handlingsrom for å ivareta mangeartede behov i organisasjonen.

FLT har følgende merknader til forslaget:

- Det er foreslått at lederfunksjonen for fagenheter skal representere en begrenset del av et årsverk opptil 50 %. FLT mener at ledere for fagenheter må kunne ha en lederfunksjon som utgjør mer enn 50 % dersom det er grunner som tilsier dette. Vi foreslår følgende endring i teksten (tilleggstekst gitt i versaler):
  Lederfunksjonen representerer NORMALT en begrenset del av et årsverk OG NORMALT opptil 50 %.
  Alternativ formulering:
  Lederfunksjonen utgjør en avgrenset del av et årsverk, alternativt et fullt årsverk.
  FLT begrunner forslaget slik:
  - I forbindelse med utredningen av den faglige organiseringen av Institutt for lærerutdanning, drøftes blant annet fagenhetenes størrelse. Delprosjektgruppen for faglig organisering av lærerutdanningen har drøftet hva som er et hensiktsmessig antall ansatte per fagenhet, og et tall på maksimalt 50 ansatte per fagenhet har vært nevnt i diskusjonen. Selv om utredningen skulle komme fram til et noe lavere maksimumstall, vil instituttets størrelse likevel tilsi at en lederfunksjon på inntil 100 % kan være påkrevet for de største fagenhetene.
  - Etter retningslinjene vil lederne kunne få et bredt arbeids- og ansvarsområde med faglig ansvar, fullt personalansvar, budsjettdisponeringsmyndighet og ansvar for god

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
	E-post:	Rotvoll allé 1	+47 73 55 98 50	Øystein Wormdal
7491 TRONDHEIM	postmottak@flt.ntnu.no		Telefaks	
	http://www.ntnu.no		+47	Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

medvirkning fra medarbeiderne. For å sikre reelt gode muligheter til å utøve lederoppgavene, mener FLT at det vil være hensiktsmessig med en adgang til bruk av større andeler av årsverk enn 50 %, og at det i enkelte tilfeller vil kunne være behov for at fagenhetslederfunksjonen utgjør 100 %.

  - Det fusjonerte NTNU vil ha institutter av svært ulik størrelse og med svært varierende behov. FLT ser det som klart uhensiktsmessig at det skal gjelde felles retningslinjer for NTNU hvor omfanget av lederoppgaven er begrenset i en slik grad. Retningslinjene er ment å ha en veiledende funksjon, og instituttleder og dekan vil ha best forutsetninger for å vurdere behovet for ressurser til ledelse ved den enkelte enhet.

- Det er foreslått at leder for fagenhet skal være fast tilsatt i en undervisnings- og forskerstilling ved instituttet. FLT foreslår følgende alternative formulering:
  Lederen skal normalt skal være fast ansatt på førstestillingsnivå ved instituttet.
  FLT anser det som hensiktsmessig at det gis mulighet for å benytte ansatte uten førstestillingskompetanse som faggruppeledere, selv om dette ikke er ment som en hovedordning, og det kan i enkelte tilfelle være hensiktsmessig å tillage faggruppeleder med en annen kompetanse.

NTNU

Det humanistiske fakultet

Dato	Referanse
07.11.2016	2016/5391/HSS

Notat

Til:	Rektor v/Arnulf Omdal
Fra:	Det humanistiske fakultet *Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur*

Faglig inndeling ved instituttene – innspill fra Det humanistiske fakultet

Det humanistiske fakultet takker for invitasjon til å komme med innspill av 14. oktober 2016, og vil i det følgende komme med kommentarer knyttet til veiledende retningslinjer for etablering og drift av NFR-forskningssentre (avsnitt 3.2.1).

Siden 2011 har Det humanistiske fakultet vært vertsfakultet for FME CenSES. Med utgangspunkt i den erfaringen det har gitt oss, mener vi det er behov for en justering av punkt 5 i avsnitt 3.2.1. Slik det nå er formulert, er dette punktet selvmotsigende. Det står at dekanen skal godkjenne myndighetsområdet, samtidig som det står detaljert hva myndighetsområdet skal være. Ut fra vår erfaring, er det ikke naturlig eller ønskelig at senterleder har personalansvar for alle medarbeidere tilknyttet senteret. Det vil for eksempel være uheldig om stipendiater tilknyttet senteret skal ha senterleder som nærmeste overordnede, framfor en leder ved den partnerinstitusjonen de er tilsatt ved. Det samme gjelder forskere ved institusjonen som er tilknyttet senteret med deler av stillingen sin (institusjonens egenandel). For administrativt tilsatte i senteret, vil det kunne være fordeler knyttet til det å ha tilhørighet til en administrativ seksjon i vertsfakultetets administrasjon. I tillegg er det i punktet foreslått at senterleder sidestilles med instituttleder, uten at sentre har den samme plassen i institusjonens linjestruktur som instituttene.

Med utgangspunkt i begrunnelsen over, foreslår Det humanistiske fakultet at den foreslåtte teksten i punkt 5 erstattes med følgende tekst:

Senterleder har budsjettdisponeringsmyndighet over senterets årlige budsjettramme, og er innstillende myndighet ved tilsettinger som knyttes til senteret. Ut over dette, fastsettes senterlederens myndighetsområdet av dekanen ved vertsfakultetet. Senterlederens oppgaver kan omfatte utvikling av planer/budsjett/rapporter, inngåelse og oppfølging av avtaler, rekruttering av medarbeidere, samt det å skaffe til veie ressurser. Senterleder kan ha personalansvar for utvalgte medarbeidere tilknyttet senteret. Fullmaktene til senterleder skal være kjent for senterets medarbeidere.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@hf.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Bygg 2, nivå 5, Dragvoll

Telefon
+47 73 59 65 95
Telefaks
+47 73 59 10 30

Saksbehandler
Hanne Siri Sund
Tlf: +47 73 59 66 30

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU
Fakultet for naturvitenskap og teknologi

Dato 08.11.2016 Referanse 16/5391

Notat

Til:	Arnulf Omdal, Stab for faglig integrasjon
Kopi til:	Prorektor Helge Klungland, prosjektleder Trond Singsaas
Fra:	Fakultet for naturvitenskap og teknologi
Signatur:	

Innspillsrunde: sak om faglig inndeling av instituttene

Fakultet for naturvitenskap og teknologi har diskutert det mottatte utkastet til styrenotat om faglig inndeling av instituttene og organisering av ulike typer sentre ved NTNU i sine ledermøter 01.11.2016 og 08.11.2016 som grunnlag for dette innspillet.

Innledningsvis vil fakultetet påpeke at i høringsrunden om faglig organisering ved NTNU etter fusjonen uttrykte fakultetet at det ikke var ønskelig med et formalisert nivå 4 ved det kommende Fakultet for naturvitenskap (NV-fakultetet). Den vedtatte instituttstrukturen for NV-fakultetet har heller ikke skapt behov for formalisering av nivå 4. Fakultetets vurdering er at de nye instituttene ikke blir større når det gjelder fast vitenskapelig ansatte enn at dette er håndterbart på instituttnivå.

Spesifikke kommentarer til utkastet til styrenotat

Fakultetet støtter at det må være åpent for et dynamisk mangfold i organiseringen av fagmiljøene innenfor rammene av fastsatt fakultets- og instituttstruktur. Størrelse, faglig innretning og organisering samt strategiske valg er noen av faktorene som vil påvirke denne organiseringen.

Fakultetet er videre enig i at etablering av fagenheter ikke gir et nytt fjerde forvaltningsnivå eller være en måte å videreføre tidligere institutt. Spesielt er fakultetet opptatt av at etableringen av mer formaliserte fagenheter som ivaretar arbeidsgiverfunksjonen og økonomiforvaltning IKKE må medføre økt byråkratisering og behov for økte administrative ressurser.

Fakultetet mener det er svært viktig at myndigheten til å etablere fagenheter der leder har delegerte fullmakter ligger hos dekanen.

Fakultetet ser at det i enkelte tilfeller kan være behov for at leder av en fagenhet utøver rollen i mer enn 50% av sin stilling. Samtidig må NTNU i denne sammenheng vurdere hvor mye ressurser institusjonen totalt sett skal bruke på lederfunksjoner. Forøvrig har ikke fakultetet noen kommentarer til de foreslått retningslinjene.

Postadresse
Realfagbygget
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@nt.ntnu.no
http://www.nt.ntnu.no

Besøksadresse
Realfagbygget D1
Høgskoleringen 5
7034 Trondheim

Telefon
+ 47 73 59 41 97
Telefaks
+ 47 73 59 14 10
Tlf: + 47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Fakultetet er per dato vertskap for et SFF- og 3 SFI-senter og deltar i flere FME-senter. Fakultetet er enig i at både institutt- og fakultetsnivå kan ivareta vertsfunksjonen for et senter avhengig av faglig sammensetning av senteret og styringsmessige behov.

I retningslinjene er det uklarhet i forhold til vertsrollen/vertsenheten ved at en utelukkende snakker omtaler ”vertsinstitutt” i punkt 9. Her bør det endres til ”vertsenheten”.

Det er en uklarhet mellom punkt 9 og 10 i forhold til BOA-inntekter. Fakultetet forstår det dithen at punkt 10 omhandler inntekter og insentiver via NTNUs budsjettfordeling. Dette bør klargjøres i teksten.

Dette står i beskrivelsen av dagens situasjon:

«Videre har senterleder personalansvaret for sentermedarbeiderne»

Spørsmåler er derfor hvem som er sentermedarbeiderne – kun koordinator, eller alle de som er ansatt på senterets K-sted som PhD, postdocs og forskere? Hittil har senterleder kun hatt personalansvar for koordinator ved NT. Samtidig har dette skapt uklarhet blant de andre som er knyttet til senteret, særlig siden senterleder i praksis er leder for de ansatte finansiert over senterets K-sted og godkjenner ressursbruk og fordeling av oppgaver.

Dette står i forslag til fremtidig ordning:

1. «Senteret er ikke selvstendig rettssubjekt, og kan ikke påta seg arbeidsgiveransvar. Medarbeiderne tilknyttet senteret har sine tilsettingsforhold i sine hjemmeorganisasjoner.»

   Her tolker fakultetet det slik at senterleder ikke kan ha personalansvar.

2. «Senterleder har videre personalansvar for senterets tilknyttede medarbeidere»

   Her er det, i motsetning til det som er tatt opp i punktet over, imidlertid åpnet for at personalansvar er utvidet fra å gjelde kun de som er ansatt på K-stedet (koordinator og midlertidig vitenskapelige/rekrutteringsstillinger) til kanskje også å gjelde faste vitenskapelige som er tilknyttet senteret. Det er derfor behov for at teksten klargjøres i forhold til senterleders personalansvar.

Fakultetet har ingen erfaring med andre forskningssentre som omhandles i notatet og derfor heller ingen spesifikke kommentarer til organisering av disse.

NTNU

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

Dato	Referanse
08.11.2016	2016/5391/TA

Notat

Til:	Arnulf Omdal
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur

Innspillsrunde - Faglig inndeling ved instituttene

Vi viser til rektors notat der fakultetene inviteres til å komme med innspill. Saken har vært drøftet i SVT-fakultetets instituttledermøte 2. november.

Vi støtter i hovedsak forslaget til retningslinjer, og mener det er klokt at de skal være veiledende. Instituttenes virksomhet er så mangeartet at det er hensiktsmessig med et visst handlingsrom.

Vi har likevel noen merknader:

- Vi mener ledere for fagenheter må kunne ha en **lederfunksjon som normalt utgjør 50 – 100 % av et årsverk**. Det er to grunner til dette:
  - I forbindelse med utredningen av den faglige organiseringen av Institutt for lærerutdanning, drøftes bl.a. <u>størrelsen på fagenhetene</u>. Et tall på maksimum 50 ansatte per fagenhet har vært nevnt i diskusjonen. Selv om utredningen skulle komme fram til et noe lavere maksimumstall, vil størrelsen likevel tilsi at en lederfunksjon på inntil 100 % kan være påkrevet for de største fagenhetene.
  - Etter retningslinjene vil lederne kunne få et <u>bredt arbeids- og ansvarsområde</u> med faglig ansvar, fullt personalansvar, budsjettdisponeringsmyndighet og ansvar for god medvirkning fra medarbeiderne.

- I retningslinjene foreslås at leder for fagenhet skal være fast ansatt i en undervisnings- og forskerstilling ved instituttet. Vi foreslår at **leder *normalt* skal være ansatt på førstestillingsnivå**. Dette vil gi en åpning for å kunne ansette universitetslektor på fagenheter som ikke vil ha forskningsoppgaver. Eksempelvis kan dette være en fagenhet som primært har praksisadministrasjon/-koordinering som sin primære funksjon.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
	E-post:	Paviljong C, NTNU Dragvoll	+47 73 59 19 00	Tore Amundsen
7491 Trondheim	postmottak@svt.ntnu.no		Telefaks	
	http://www.ntnu.no		+47 73 59 19 01	Tlf: +47 73 59 19 70

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

- I retningslinjene foreslås at leder for fagenhet oppnevnes av dekan etter forslag fra instituttleder og at instituttleder involverer fagenhetens ansatte som en del av beslutningsprosessen. Vi foreslår følgende: **Instituttleder foreslår leder overfor dekan etter konsultasjoner med faggruppen og, dersom instituttleder ønsker det, intern utlysning og intervjuprosess**. Bakgrunnen er at vi ønsker å åpne for prosesser der interesserte kan få anledning til å melde sin interesse for lederfunksjonen.

- Når det gjelder det organisatoriske nivået for sentre, vil vi foreslå at et **senter ikke nødvendigvis trenger å knyttes til nivå 4**. Sentre kan ha så vidt ulike funksjoner, og betegnelsen senter kan også være aktuell å bruke for mindre formaliserte organisasjonsenheter enn nivå 4.

Vennlig hilsen

Marit Reitan
Dekan

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Dato
Saksansvarlig: Helge Klungland
Saksbehandlere: Arnulf Omdal, Trond Singsaas

S-sak XX/16

Innspillsrunde

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Faglig inndeling ved instituttene

Utkast, versjon 14.10.16

Tilråding:

1. Styret tar til etterretning rektors veiledende retningslinjer for etablering og drift av fagenheter der leder har delegerte fullmakter.

2. Styret tar til etterretning rektors veiledende retningslinjer for etablering og drift av forskningssentre i NFR-regi.

---

1 Bakgrunn for saken

Arbeidet med ny instituttstruktur har avdekket behov for fagenheter ved institutt der lederen har delegert myndighet til å ivareta en del lederoppgaver. Det er to grunner til dette. For det første er det behov for stedlig ledelse ved fagenheter i Gjøvik som inngår i institutt i Trondheim. For det andre vil flere store institutt ha behov for en intern understruktur. Snittstørrelsen på instituttene vil være høyere for tilsatteårsverk og studenttall i 2017 enn de er i dag fordi institutt-tallet reduseres fra dagens 70 til 54 neste år. For tilsatte øker snittet med om lag 30% fra dagens 70 til 90 årsverk i 2017.[1] Ved Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie og Institutt for lærerutdanning vil det eksempelvis være anslagsvis 280-320 tilsatte fordelt på 220 - 250 årsverk. Med instituttstørrelser som dette kan det melde seg et behov for å supplere instituttledelsen med lederfunksjoner som kan ivareta daglig arbeidsgiveransvar for mindre deler av ett eller flere instituttet.

Denne styresaken er følgelig utløst av vedtakene i S-sakene 31/16 og 46/16. Den handler om rammer for etablering og drift av fagenheter der lederen har fått delegert myndighet til å ivareta en del arbeidsgiveroppgaver.

I Gjøvik er for øvrig 5 fagenheter allerede etablert som en konsekvens av styrets vedtak i S-sak 31/16. Enhetenes institutt-tilknytning er fastsatt av rektor, jfr. S-sak 46/16.

I en tidligere styresak (S-sak 30/10) ble intern organisering av instituttene behandlet, og vedtaket i saken var:

[1] Utregnet fra en total populasjon på 4840 årsverk, derav 2260 UF-årsverk (2015-tall).

1. Dersom det er behov for intern formell organisering av instituttene, skal det foreligge et eksplisitt fullmaktskart som viser hvilken myndighet og hvilke oppgaver som legges til faggruppene og faggruppelederen og andre tilsvarende ledere.
2. Den interne organiseringen skal sikre at personaloppfølging og medvirkning fra ansatte og studenter blir godt ivaretatt.
3. Delegasjon av myndighet eller tildeling av oppgaver må skje innenfor rammene av gjeldende reglementer. Rektor utarbeider nærmere retningslinjer for eventuelle begrensninger i delegasjonsadgang.
4. På grunnlag av forslag fra institutt og etablerte forhandlingsprosesser godkjenner dekanus den interne organisering inkl. fullmaktskartet.
5. Dekanus godkjenner etter forslag fra instituttleder ledere av faggrupper. Instituttlederen konsulterer faggruppen før forslaget fremmes overfor dekanus.

Vedtaket fra 2010 er relevant for deler av denne sakens forhold. Rektor mener likevel at det er hensiktsmessig å fremme en noe mer utfyllende sak nå. Fusjonen forserer behovet for faglig inndeling ved noen av instituttene, og i denne saken inkluderes sentre fordi sentrene er fagenheter som har en plass i fakultets- og instituttstrukturen.

Tydelige rutiner og klare ansvarslinjer er forutsetninger for god faglig ledelse ved instituttene. Formålet med styresaken er å etablere rammer for et tydelig plassert arbeidsgiver- og økonomiansvar ved fag- og senterenheter ved institutt og fakultet.

2 Fagenheter på instituttene[2]

Fordelt på 8 fakultet representerer de 54 instituttene fra 2017 et bredt register i fagprofiler, sammensetning og tallet på tilsatte og studenter. Derfor bør NTNU være åpen for et dynamisk mangfold i organisering av fagmiljøene innenfor rammene av fastsatt fakultets- og instituttstruktur. Det vil være store variasjoner i behovet for å etablere fagenheter ved instituttene. Forskjellene mellom fakultetene og variasjonene internt på et fakultet peker mot fleksible løsninger. Inngangsspørsmålet vil være om instituttleder har behov for å delegere myndighet videre og utover nestlederfunksjonene ved et institutt. Dersom svaret er bekreftende, er det opp til instituttleder og dekan å avgjøre hvilke del av et institutt som bør utstyres med en lederfunksjon tillagt arbeidsgiverfunksjoner. Prinsippene for dannelsen av en slik fagenhet kan være geografisk (jfr. Gjøvik) eller, som i Trondheim, faglig oppgavefellesskap i form av forskning, utdanning eller fagområde generelt.

Formelt kan en slik fagenhet gjerne oppfattes som et 4. ledelsesnivå. Men delegasjonene som tildeles lederfunksjonen for fagenheten skal være relativt avgrensede. Myndigheten skal ikke gi et nytt 4. forvaltningsnivå på linje med instituttene.

Fakultetet avgjør selv hvilke institutt som bør ha fagenheter der lederfunksjonen er tillagt delegerte fullmakter. Etablering av fagenheter godkjennes av dekan etter forslag fra instituttleder. Det skal være en forutgående prosess med involvering av det aktuelle fagmiljøet og tillitsvalgte. Etableringer av fagenheter skal ikke fungere som videreføringer av dagens institutt.

[2] I de to tidligere styresakene 31/16 og 46/16 er 'fagseksjon' brukt som betegnelse for fagenhetene i Gjøvik. I dette saksframlegget brukes begrepet *fagenhet* i stedet for 'fagseksjon' og eventuelt 'faggruppe'. Det gjøres fordi benevnelsen seksjon allerede er i bruk. Fagseksjon brukes ved Fakultet for lærer- og tolkeutdanning og betegner faggrupper der seksjonsleder ikke har delegerte lederoppgaver. Dessuten er seksjoner en administrativ enhet i NTNUs administrative linjestruktur.

2.1 Aktuelle lederoppgaver ved fagenhetene

I henhold til Styringsreglementet for 2016 (pkt. 4.1.6) er instituttlederens viktigste oppgaver å

- lede og utvikle virksomheten ved enheten med fokus på kjerneoppgavene
- forberede saker for enhetens styre og iverksette styrets vedtak
- delta i institusjonens strategiske arbeid og sørge for at enheten har oppdaterte strategier og at disse følges opp
- skape en positiv organisasjonskultur og stimulere til et produktivt og godt arbeidsmiljø for studenter og ansatte
- påse at det utøves god faglig ledelse med vekt på kvalitet i undervisning og forskning
- sørge for velegnede teknisk-administrative tjenester og effektiv drift av virksomheten
- representere og posisjonere enheten og fremme internt og eksternt samarbeid
- legge forholdene til rette for studentenes lærings- og arbeidsmiljø
- representere arbeidsgiver, sikre at ansatte blir hørt og ivareta organisasjonenes medbestemmelse
- påse at enheten har effektive og hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer slik at fastsatte mål og resultatkrav kan følges opp, ressursbruken er effektiv, rapporteringen er pålitelig og at institusjonen drives i samsvar med gjeldende lover og regler.
- sørge for at internkontroll utøves og fungerer i samsvar med fastsatte regler og rutiner.

Aktuelle lederoppgaver ved fagenhetene vil være et mindre utvalg av instituttlederens gjøremål. Delegasjonsreglementet for NTNU definerer delegasjon som …

> *… tildeling av kompetanse (myndighetsområde), uten at den som delegerer, oppgir egen kompetanse. Delegasjoner forutsetter instruksjonsmyndighet, og kan alltid trekkes tilbake av delegererende organ dersom myndigheten ikke utøves innen gitte rammer og forutsetninger. Dette innebærer at all delegert myndighet utøves under forutsetning av etablerte systemer for virksomhetsbasert kvalitetssikring og internkontroll. All delegasjon tar utgangspunkt i at styret utgjør NTNUs øverste ledelsesorgan, og at rektor alene står ansvarlig for styret.*

Det vil være formålstjenlig at en leder for fagenhet får sine fullmakter fra dekanen etter forslag fra instituttleder. At dekanen er godkjenningsinstans medvirker til at lederens myndighetsspenn kan vurderes helhetlig og på tvers av fakultetets instituttstruktur. Kjernen i enhetslederens delegerte oppgaver vil være:

Arbeidsgiverfunksjonen
Medarbeidersamtaler for enhetens/deler av enhetens medarbeidere
Ordinær personaloppfølging gjennom arbeidsåret
Sikre medvirkning for tilsatte i henhold til avtaleverket
Koordinere og fastsette arbeidsplaner, dersom dette ikke er sentralisert til instituttet selv

Økonomiforvaltning
Dersom leder gis budsjettdisponeringsmyndighet, må det nødvendigvis opprettes et eget kostnadssted (K-sted) i økonomisystemet for fagenheten. Forvaltning av enhetens tildelte budsjett skjer i henhold til NTNUs hovedregler, instrukser og øvrige rammer for økonomiforvaltningen.

Medvirkning i ledelse av instituttet
Deltaking i instituttets ledermøter
Medvirkning i strategiarbeid, bemanningsplaner og lokale lønnsforhandlinger

Fakultetet avgjør selv om fagenheter bør ha en viss grad av selvstendig økonomi eller ikke. Budsjettrammen for en fagenhet bør framkomme gjennom konkrete bevilgninger basert på årlige behovsvurderinger.

Alle delegasjoner inklusive budsjettdisponeringsmyndighet skal være skriftfestet (Delegasjonsreglementet, pkt. 2.4.2). Lederens myndighetsområde bør være kjent for fagenhetens tilsatte.

Fakultets- og instituttledelsen bør sikre at tilsatte som går inn i lederfunksjoner gis hensiktsmessig inngang til lederrollen. Alle som er tildelt budsjettdisponeringsmyndighet er eksempelvis ansvarlig for at disponeringer skjer i henhold til vedtatte mål og planer, og for at budsjetterte rammer ikke overtrekkes. Fortrinnsvis bør medarbeidere som skal utøve lederfunksjonen på fagenheter inkluderes i NTNUs lederutviklingsprogram.

2.2 Omfang og rekruttering

Lederfunksjonen bør tilsvare en begrenset del av et årsverk og maksimalt 50%. Ordningen fastsettes av dekan etter drøfting med organisasjonene.

Leder for fagenhet på et institutt oppnevnes av dekan etter forslag fra instituttleder. Instituttleder involverer fagenhetens tilsatte som del av beslutningsprosessen.

2.3 Veiledende retningslinjer for etablering og ledelse av fagenheter der leder har delegerte fullmakter

Rektor legger til grunn følgende veiledende retningslinjer for etablering og drift av fagenheter ved instituttene:

1. Inndeling i fagenheter ved institutt godkjennes av dekan etter forslag fra instituttleder. Det skal være en forutgående prosess med involvering av det aktuelle fagmiljøet og tillitsvalgte. Oppretting av fagenheter skal ikke fungere som videreføringer av tidligere institutt.
2. Leder for fagenhet oppnevnes av dekan etter forslag fra instituttleder. Lederen skal være fast tilsatt i en undervisnings- og forskerstilling ved instituttet. Lederfunksjonen representerer en begrenset del av et årsverk opptil 50%. Oppnevningsperioden bør om mulig tilpasses instituttlederens funksjonsperiode.
3. Leder for fagenhet får sine fullmakter fra dekanen etter forslag fra instituttleder. Delegering av oppgaver og myndighet gjøres i henhold til styrings- og delegasjonsreglementene og andre rammer og bestemmelser ved NTNU.
4. Delegasjoner inklusive eventuell budsjettdisponeringsmyndighet skal være skriftlige og beskrive innhold og rammer for lederutøvelsen. Fullmaktene skal være kjent for fagenhetens medarbeidere.
5. Aktuelle lederoppgaver ved en fagenhet vil i første rekke være på områdene personal, økonomi og medvirkning i instituttledelse:
    - Personalområdet, bl.a. fordeling/koordinering av arbeidsoppgaver/-planer, personaloppfølging gjennom arbeidsåret, medarbeidersamtaler, sikre medvirkning og informasjon
    - Økonomi, bl.a. styring og forvaltning av budsjettramme der budsjettdisponeringsmyndighet er tildelt lederfunksjonen

- Medvirkning i ledelse av instituttet, bl.a. deltaking i instituttledermøter, bidra i plan- og budsjettprosesser

6. Fakultetsledelsen sørger for at tilsatte som går inn i lederfunksjoner gis en hensiktsmessig inngang i hvordan lederrollen utøves. Fortrinnsvis bør de aktuelle medarbeiderne inkluderes i lederutviklingsprogram.

3 Sentre ved NTNU og deres plass i organisasjonen

Saken om faglig organisering aktualiserer sentrenes plass i organisasjonsstrukturen. De fleste av sentrene ved NTNU er midlertidige, og noen er uten tidsbegrensning. For de aller fleste sentrene står NTNU som faglig ansvarlig. I lys av sentermangfoldet og den nye fakultets – og instituttstrukturen er det naturlig å belyse sentrenes plass i basisorganisasjonen og i hvilken grad NTNU kan påvirke organisatorisk plassering.

3.1 Sentertyper

Ved NTNU er det mange enheter og faggrupper som benevnes 'senter', og en avgrensning må til. I denne korte gjennomgangen er tatt med sentre/enheter der NTNU er vertsinstitusjon og der enhetene har et kostnadssted i økonomisystemet (med et par unntak). Med disse utvalgskriteriene adderer tallet seg opp til rundt 35 enheter. Sentrene utgjør en omfattede faglig og tverrfaglig virksomhet med et samlet årlig budsjettvolum på vel 900 mill. kr.

Sentrene er her pragmatisk gruppert i 4 kategorier:

1. Norges forskningsråds sentre SFF, SFI og FME[3]
2. Diverse andre forskningssentre ved NTNU, med forskjellig finansiering
3. Nasjonale og regionale sentre finansiert av Helsedirektoratet
4. § 1-4-4 sentre[4], finansiert i hovedsak av tildelinger fra KD og Utdanningsdirektoratet. For Artsdatabanken er Klima- og miljødepartementet en viktig finansieringskilde med omlag 30 mill. kr. årlig.

Sentrene har ulike oppgaver og særtrekk:

[3] **SFF**= Senter for fremragende forskning
SFI= Senter for forskningsdrevet innovasjon
FME= Forskningssenter for miljøvennlig energi

[4] **§1-4-4-enheter**: Enhetstypen har sin lovhjemmel i universitets- og høyskoleloven, der det heter at KD kan "… i samråd med institusjonen legge driften av en nasjonal fellesoppgave til en bestemt institusjon, uten at institusjonens egne styringsorgan har ansvaret for den faglige virksomheten".

Tabell 1. Oppgaver og ansvar ved sentre og §1-4-4-enheter

Gr.	Senterkategori	Sentrenes oppgaver	Hvem beslutter sentrenes oppgaver?	Finansiører	Eierskap	Faglig ansvar	Arb.giver-ansvar for sentrenes tilknyttede medarbeidere	Tilsettings-forhold ved sentrene selv?	Sentrenes finansierings-periode
1	**Norges forskningsråds SFF, SFI og FME**	Forskning	NTNU, NFR, konsortiet	NTNU, NFR, konsortiet	NTNU som prosjekt-ansvarlig	NTNU	NTNU og partnerne i konsortiet	NEI	Midlertidige. SFF 10 år SFI & FME 8 år
2	**Diverse andre forskningsentre ved NTNU**	Forskning	Finansiørene	Mange, bl.a NFR, NTNU, Kavlistiftelsen, KGJebsenstift., RHF Midt-Norge, Hydro, m.fl.	NTNU	NTNU	NTNU	Noen JA Andre NEI	Noen midlertidige, andre uten tids-begrensning
3	**Nasjonale og regionale kunnskapsssentre**	Forskning Formidling Tjenesteutvikl. Nettverksdrift	Helsedirektorat, NFR, NTNU	Helsedirektorat, NFR, NTNU	NTNU	NTNU	NTNU	JA	Midlertidig:1 Ikke tidsbegr: 3
4	**KD og Utdanningsdir.: §1-4-4 enheter**	Formidling Tjenesteutvik. Forvaltning Noe forskning	KD og Utdanningsdir.	KD, Utdanningsdir. Klima- og miljø-departementet	KD, Utdanningsdir	KD, Utdann.dir. Styrene ved Bibsys og Artsdatabanken	NTNU	JA	Uten tids-begrensning

- Et grunnleggende skille går mellom sentre med og uten tidsbegrensning, her forstått som finansieringsperiode.
- NTNU bestemmer senterets tilknytning til linjeorganisasjonen når NTNU er eier og faglig ansvarlig.
- For NFRs SFF, SFI og FME skriftfestes sentrets opplegg og gjøremål i kontrakt mellom NFR og NTNU på basis av utlysning og søknad.
- For gruppe 3- og 4-sentrene gir departement/direktorat oppdraget til sentre/enheter i tildelings-/oppdragsbrev.
- Gruppe 4- enhetene avviker fra de andre ved at KD/Utdanningsdirektoratet er eier og faglig ansvarlig. Enhetene er ikke underlagt NTNUs styringsorgan. Men NTNU har arbeidsgiveransvaret for enhetenes tilsatte ved at medarbeiderne er tilsatt ved universitetet.

3.2 Forskningssentrene SFF, SFI og FME

NTNU er vertsinstitusjon for en rekke forskningssentre med tildeling fra Norges forskningsråd, 4 SFF, 7 SFI og 4 FME:

Tabell 2: SFF, SFI og FME-sentrene med NTNU pr. oktober 2016

Senterkategori	Sentre med NTNU som vertsinstitusjon	Fakultet	Institutt
NFR - FME	CenSES – Centre for Sustainable Energy Studies	HF	ITK
NFR - FME	Vannkraft	IVT	IEP
NFR - FME	ZEB – The Research Centre on Zero Emission Buildings	AB	IBHT
NFR - FME	ZEN – The Research Centre on Zero Emission Neighbourhoods in Smart Cities	AB	
NFR - SFF	CBD – Centre for Biodiversity Dynamics	NT	IB
NFR - SFF	CEMIR – Senter for Molekylær Inflammasjonsforskning	DMF	IKM
NFR - SFF	CNC – Centre for Neural Computation	DMF	Kavli
NFR - SFF	NTNU AMOS – Centre for Autonomous Marine Operations and Systems	IVT	IMT

Senterkategori	Sentre med NTNU som vertsinstitusjon	Fakultet	Institutt
NFR - SFI	CASA – Centre for Advanced Structural Analysis	IVT	IKT
NFR - SFI	CIUS – Centre for Innovative Ultrasound Solutions	DMF	ISB
NFR - SFI	iCSI – Industrial Catalysis Science and Innovation	NT	IKP
NFR - SFI	Metal Production	NT	IMT
NFR - SFI	MOVE – Marine Operations in Virtual Environments	NTNUÅ	AMO
NFR - SFI	SAMCoT – Sustainable Arctic Marine and Coastal Technology	IVT	IBAT
NFR - SFI	SUBPRO – Subsea production and processing	NT	IKP

Gjennom sine krav og retningslinjer for SFF-, SFI- og FME-sentrene gir NFR en del rammer for organisering og ledelse, og elementer av disse er innarbeidet i oppsummeringen under.

Over tid har det utviklet seg et godt samspill og formålstjenlig praksis mellom forskningssentrene og NTNU. Med tiden har en større andel av NFR-sentrene blitt knyttet til et vertsinstitutt og i noe mindre grad direkte til fakultetet. Samtidig skal det understrekes at NTNU har en pragmatisk tilnærming til om et senter skal ligge på fakultets- eller instituttnivå. Organisatorisk forankring vurderes i hvert enkelt tilfelle. For tverrfakultære sentre har erfaringen vist at det kan være hensiktsmessig med en tilknytning direkte på fakultetsnivå. NFR gir positive tilbakemeldinger på NTNUs pragmatiske tilnærming om den organisatoriske senterplasseringen.

NTNU har en innarbeidet praksis på at senterleder skal ha utvidete fullmakter på linje med en instituttleder. Dette prinsippet skriver NTNU inn i senterkontraktene med NFR. Uansett sentertilknytning til fakultet eller vertsinstitutt er senterleder faglig ansvarlig for senterets aktiviteter. Senterleder har innstillende myndighet ved tilsettinger som tilknyttes senteret. Videre har senterleder personalansvaret for sentermedarbeiderne og budsjettdisponeringsmyndigheten for senterets budsjettrammer. Senterets kostnadssted i økonomisystemet er atskilt fra instituttet.

Fra senterlederhold understrekes det at dekaners og instituttlederes nære forhold til sentrene gjennom senterstyrene er en av flere nøkkelfaktorer for at et senter utvikler seg positivt og i henhold til ambisjoner og planer.

IVT-fakultetet har skriftfestet sine sentererfaringer i form av prinsipp for styring og økonomiforvaltning, og enkelte elementer er innbakt i avsnitt 3.2.1.

3.2.1 Veiledende retningslinjer for etablering og drift av NFR-forskningssentre

Med basis i NTNUs erfaringer og NFRs egne krav og retningslinjer legger rektor til grunn følgende veiledende retningslinjer for etablering og drift av NFR-forskningssentre:

1. NFR-sentrene SFF, SFI og FME er midlertidige enhetsdannelser og organiseres som prosjekt.
2. Styrings- og lederfunksjoner og formell status for senteret er fastsatt gjennom NFRs krav og retningslinjer. Senteret skal ha et styre, en senterleder og en egen administrativ leder/koordinator. Senteret er ikke selvstendig rettssubjekt, og kan ikke påta seg arbeidsgiveransvar. Medarbeiderne tilknyttet senteret har sine tilsettingsforhold i sine hjemmeorganisasjoner.
3. Sentre tilknyttes et vertsfakultet. Om et senter skal tilknyttes et vertsinstitutt eller ikke vurderes i hvert enkelt tilfelle. For tverrfakultære sentre vil det ofte være nyttig at senteret tilknyttes vertsfakultetet alene. For sentre som tilknyttes et vertsinstitutt, vil det vanligvis være til instituttet med størst fagbidrag inn i senteret. Når et senter skal tilknyttes et vertsinstitutt bør aktuell instituttleder være med i søknadsprosessen i forkant av sentertildelingen.

4. Senterstyret er besluttende organ ved sentret. Styrets hovedansvar er å rapportere årlig på kontrakten med NFR og for øvrig sørge for optimale rammer for senterets arbeid. Vertsfakultetets dekanat bør være representert i styret. Ved tverrfakultære sentre bør involverte dekanater være med i senterstyret.
5. Senterleder har ved NTNU utvidete fullmakter på linje med instituttleder. Nærmere spesifisering av senterlederens myndighetsområde godkjennes av dekanen ved vertsfakultetet. Senterleder er innstillende myndighet ved tilsettinger som knyttes til senteret. Senterleder har videre personalansvar for senterets tilknyttede medarbeidere og budsjettdisponeringsmyndighet over senterets årlige budsjettramme. Fullmaktene til senterleder bør være kjent for senterets medarbeidere. Senterlederens oppgaver vil i første rekke være å utvikle planer/budsjett/rapporter, inngå og følge opp avtaler, rekruttere medarbeidere, personaloppfølging og skaffe til veie ressurser.
6. Senterets kostnadssted skal ha en selvstendig plass i økonomisystemet.
7. Senteret kjøper forskningsressurser/timer og infrastrukturtjenester fra vertsinstitutt og fra andre partnerne ved senteret. Det inngås avtaler om dette.
8. Budsjett og økonomiavtaler mellom senter og partnere baseres på totalkostmodellen (TDI), som betyr at alle direkte og indirekte (overhead) kostnader inngår i budsjett, regnskap og avtaler.
9. Overhead går som hovedregel til den part eller enhet som har de indirekte kostnadene til aktuelle ressurser og tjenester. Til vanlig vil det være vertsinstituttet. Nærmere avklaringer og fordelingsprinsipp legges inn i avtalen mellom senteret og partnerne.
10. Ph.d- og postdoc-tilsettingene knyttes til hjemmeinstituttet for fagområdet (professor/veileder). Det gir best utgangpunkt for fordeling av BOA-inntekter og insentiver senterpartnerne imellom.
11. Det skal ikke bygges opp større avsetninger ved et senter.
12. Det er viktig at senter, vertsfakultet og vertsinstitutt tidlig i perioden har dialog om og konkretiserer planer for hva som skal skje ved senterets tilknyttede medarbeidere etter avslutning av sentervirksomheten, spesielt for forskere og teknisk personale.

3.3 Diverse andre forskningssentre med forskjellig finansiering

I denne sentergruppen inngår her:

Tabell 3: Diverse andre forskningssentre ved NTNU

Sentra med NTNU som vertsinstitusjon	Fakultet	Institutt
CCIS Center for Cyber and Information Security	NTUiG	AIMT
Center for Health Promotion Research	SVT	IHS
Centre for Digital Life Norway – DLN	NT	IBT
HUNT forskningssenter	DMF	ISM
K.G. Jebsen - senter for myelomforskning	DMF	IKM
K.G. Jebsen Senter for genetisk epidemiologi	DMF	ISM
K.G. Jebsen Senter for hjertetrening (CERG)	DMF	ISB
Kavli Institute for Systems Neuroscience/Senter for hukommelsesbiologi	DMF	
Norsk senter for barneforskning (NOSEB)	SVT	IPL
NTNU Aluminium Product Innovation Center (NAPIC)	IVT	IPM
Senter for toppidrettsforskning	DMF	INM

Eierskap, styring, ledelse, organisatorisk plassering

- NTNU er eier av sentrene og beslutter senterledelse og organisatorisk plassering
- Sentrene inngår som del av NTNU-organisasjonen ved i overveiende grad å være tilknyttet institutt. Kavli Institute ligger direkte under dekan.
- Med instituttvedtaket (S-sak 46/16) blir Kavli Institute del av instituttstrukturen ved MH-fakultetet. Norsk senter for barneforskning endrer status fra 3.-nivåenhet på SVT-fakultetet til å bli del av Institutt for pedagogikk og livslang læring ved SU-fakultetet.
- Om lag halvparten av sentrene er uten tidsbegrensning.

3.3.1 Veiledende retningslinjer for senterdannelser på fakultets-/instituttnivå

Elementer av veiledende retningslinjer over (avsnitt 2.3 og 3.2.1) kan være relevante prosedyrer i forbindelse med oppretting av denne type sentre ved fakultetene.

3.4 Helsesektoren: Sentre finansiert i hovedsak av Helsedirektoratet

NTNU er vertsinstitusjon for 4 sentre som i hovedsak er finansiert av Helsedirektoratet:

Tabell 4: Sentre finansiert i hovedsak av Helsedirektoratet

Sentra med NTNU som vertsinstitusjon	Fakultet	Institutt
Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming (NAKU)	FHS	
Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA)	Samfunnsforsk*	Avd.
Regionalt kunnskapssenter for barn og unges psykiske helse og barnevern (RKBU)	DMF	
Senter for omsorgsforskning	NTNUiG	AHOS

*) NTNU Samfunnsforskning AS, der NAPHA er en av avdelingene.

Samlet har de 4 sentrene omlag 80 årsverk og 75 mill. kr i inntekt. Senter for omsorgsforskning har en tidsavgrenset bevilgning fra NFR i perioden 2007-2020. De 3 andre sentrene er uten tidsbegrenset finansiering, og mottar årlige oppdrag og øremerket finansiering fra Helsedirektoratet.

Eierskap, styring, ledelse, organisatorisk plassering

- Vertsinstitusjonen defineres som eier i avtaler og tildelingsbrev. NTNU har derfor et samlet faglig og administrativt ansvar.
- Senter for omsorgsforskning er en fagseksjon under Avdeling Helse, omsorg og sykepleie i Gjøvik. NAPHA er en avdeling ved NTNU Samfunnsforskning AS. NAKU og RKBU er underlagt sine respektive dekaner (FHS og DMF).
- Med basis i styrevedtaket i S-sak 46/16 blir NAKU og RKBU del av Institutt for psykisk helse. Senter for omsorgsforskning videreføres sammen med Avdeling Helse, omsorg og sykepleie og blir enhet tilknyttet Institutt for helsevitenskap Gjøvik.

3.4.1 Veiledende retningslinjer

Elementer av veiledende retningslinjer over (avsnitt 2.3 og 3.2.1) kan være relevante prosedyrer i forbindelse med oppretting av denne type sentre ved fakultetene.

3.5 Kunnskapssektoren: § 1-4-4-enheter/sentre finansiert av KD og Utdanningsdirektoratet

Over år har KD opprettet 17 såkalte § 1-4-4 – enheter/sentre. 10 av sentrene har sine mandat for ulike fagområder for skole og barnehage, de 7 andre ivaretar i hovedsak fellesadministrative oppgaver for UH-sektoren. Vedlegg 1 viser KDs omfattende understruktur i enheter og selskaper.

NTNU er vertsinstitusjon for 5 § 1-4-4 - sentre/enheter:

Tabell 5: §1-4-4- enheter under KD og Utdanningsdirektoratet

Senterkategori	Sentra med NTNU som vertsinstitusjon*	Fakultet	Institutt
§1-4-4 KD	Artsdatabanken		
§1-4-4 KD	Bibsys		
§1-4-4 KD	Nasjonalt senter for realfagsrekruttering		
§1-4-4 Utdanningsdir	Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen		
§1-4-4 Utdanningsdir	Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning		

*) I tillegg er NTNU vertsinstitusjon for gruppen Universell med noen få årsverk

Enhetene er uten tidsbegrensning. Samlet har de 5 enhetene ca.110 årsverk og årlig tildeling/inntekter på omlag 180 mill. kr.

Eierskap, styring, ledelse, organisatorisk plassering

- Enhetene eies av KD. 3 av dem har direkte rapporteringslinjer til KD, mens matematikk- og skrivesentrene rapporterer til Utdanningsdirektoratet. KD og Utdanningsdirektoratet har årlige styringsdialoger med enhetene. Artsdatabanken og Bibsys har egne styrer oppnevnt av KD.
- § 1-4-4 - enhetene er administrativt knyttet til NTNU, som har arbeidsgiveransvar for enhetenes tilsatte. Tildelingsbrev med mål og oppgaver kommer som øremerket tildeling til NTNU og til sentrene, som fører enhetenes regnskap. Egne avtaler regulerer forholdet mellom enhetene og NTNU.
- Matematikk – og skrivesentrene inngår i gruppen med 10 nasjonale sentre for opplæringssektoren.
- Ingen av enhetene har formell organisatorisk tilknytning til basisorganisasjonen NTNU ved at enheten rapporterer til en NTNU-leder. Der er imidlertid både faglig samarbeid mellom NTNU og §1-4-4-enhetene og for øvrig også fysiske tilknytningspunkt.

3.5.1 Under vurdering: § 1-4-4 – enhetenes plass i kunnskapssektoren

I en bred gjennomgang av KDs underliggende virksomheter foreslår Gjedremutvalget[5] at KD bør opprette et sentralt forvaltningsorgan for uh-sektoren, der blant annet Artsdatabanken, Bibsys og Nasjonalt senter for realfagsrekruttering bør vurderes lagt inn. Utvalget foreslår videre at tallet på nasjonale sentre i opplæringen bør reduseres vesentlig. Sentre med positiv effekt på kvaliteten i utdanningen kan eventuelt videreføres.

Det er et dilemma at NTNU har arbeidsgiveransvar for alle tilsatte ved de 5 §1-4-4-enhetene i Trondheim, men er avskåret fra å utøve faglig ansvar. KD vil trolig treffe beslutning om den videre

[5] *Kunnskapssektoren sett utenfra. Gjennomgang av organiseringen av de sentraladministrative oppgavene i kunnskapssektoren.* Rapport til Kunnskapsdepartementet 6. januar 2016

understrukturen under departementet tidlig i 2017. Ett utfall kan bli at noen av enhetene knyttes nærmere til sine vertsinstitusjoner.

I Fusjonsplattformens avsnitt 3.4 heter det at "NTNUs vertskap for nasjonale opplæringssentra innenfor matematikk og skriving forutsetter godt samspill med forskningsmiljøene og skal utnyttes som et fortrinn innenfor etter- og videreutdanningsmarkedet." I dette ligger et uttalt ønske om tettere faglig tilknytning mellom sentre og NTNU, slik at universitetet kan dra sterkere faglig nytte av sitt ansvar som vertsinstitusjon for matematikk- og skrivesentrene.

*****

Vedlegg:

1. Kunnskapsdepartementets underliggende enheter pr. januar 2016

Vedlegg 1

Enheter underlagt Kunnskapsdepartementet (januar 2016).

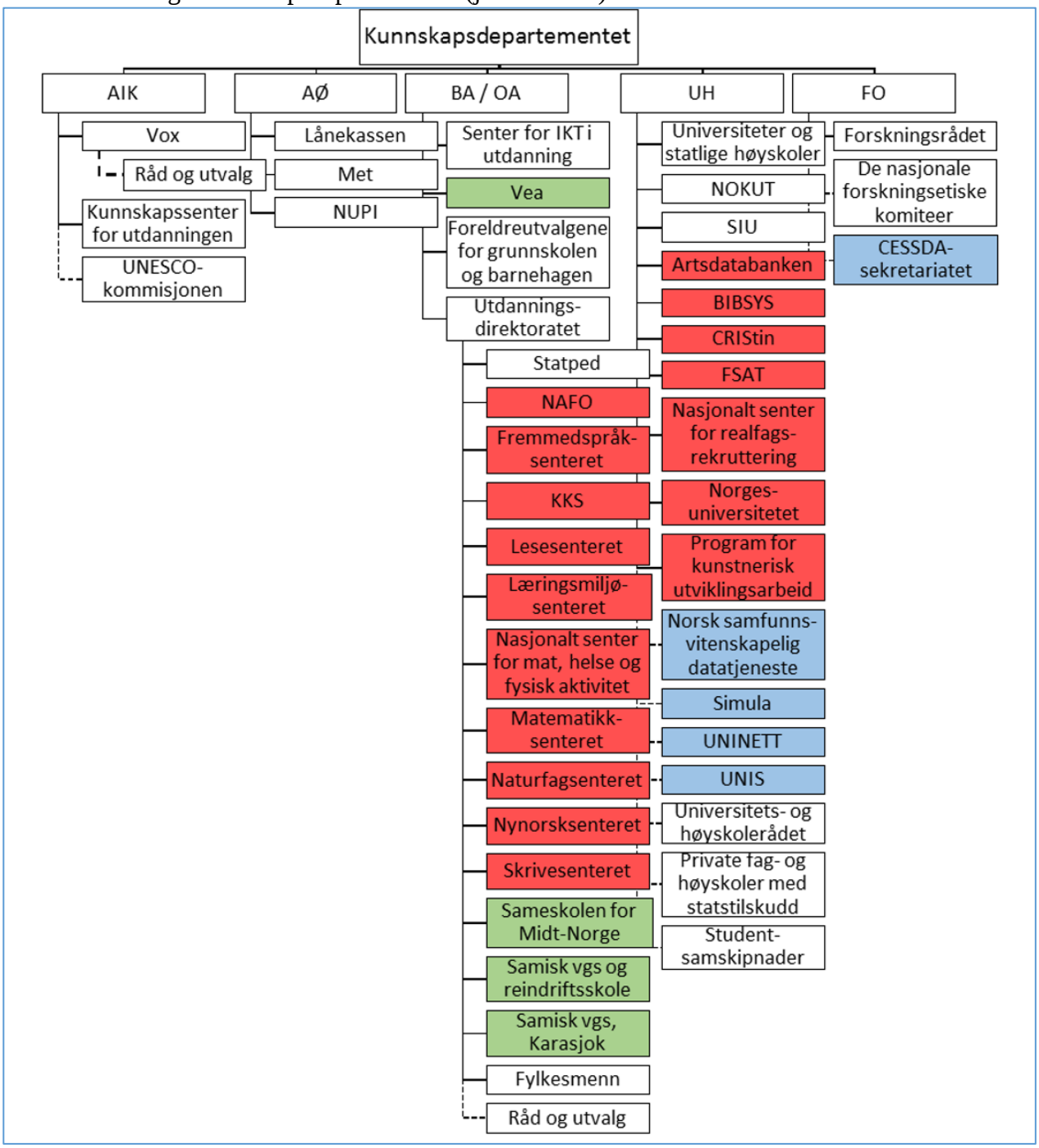

Fargekoder: ***Rød:*** *1-4-4-organ.* ***Blå:*** *aksjeselskap.* ***Grønn:*** *Skoler.* *<u>Heltrukket linje:</u> Styring. Stiplet linje: Sekretariat, eierskap, tilskudd o.l.*

<u>Kilde:</u>

Kunnskapssektoren sett utenfra. Gjennomgang av organiseringen av de sentraladministrative oppgavene i kunnskapssektoren. Rapport til Kunnskapsdepartementet 6. januar 2016 (Gjedrem-utvalget). Link: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--rapport-kunnskapssektoren-sett-utenfra/id2469897/

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
24.11.2016
Saksansvarlig: Ida Munkeby
Saksbehandler: Beate K. Reinertsen
Arkiv:2013/14631

S-sak 85/16

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: SINTEFs Råd - Oppnevning av 1 medlem for resten av perioden frem til 31.12.2017

Tilråding:

Styret oppnevner

Spesialrådgiver Kjetil Staalesen

som LOs representant i SINTEFs Råd for perioden frem til 31.12. 2017.

Staalesen erstatter Grethe Fossli, som er gått over i annen stilling.

Bakgrunn:

SINTEF har meddelt at LOs medlem i SINTEFs Råd – Grethe Fossli - er gått over i annen stilling i LO. Hun mener selv det er naturlig at hun trer ut av rådet. Det må derfor oppnevnes etterfølger for resten av perioden frem til 31.12.2017. Kjetil Staalesen er foreslått som hennes etterfølger.

Sammensetningen av rådet er gitt i vedlagte statutter.
For perioden 1.1.14 – 31.12.17 er følgende oppnevnt i rådet:

Ledelsen:

- Rektor (fast medlem/ordfører i Rådet)
- Prorektor for nyskaping (fast medlem/varaordfører i Rådet)
- Prorektor for forskning (fast medlem)
- Prorektor for utdanning (fast medlem)

Fakultetene ved NTNU:

Medlemmer:

AB-fakultetet:	Prodekan Annemie Wyckmanns
IME-fakultetet:	Prodekan, Professor Bjarne E. Helvik
IVT-fakultetet:	Professor Olav Bolland
NT-fakultetet:	Dekan Anne Borg

Utskrift: 30.11.16 15:03

SVT-fakultetet: Prodekan Torberg Falch
DMF: Prodekan Hilde Grimstad
HF: Dekan Anne Kristine Børresen

Varamedlemmer:
- Universitetslektor Robert Næss
- Dekan Fredrik Shetelig
- Prodekan Øyvind Gregersen
- Inst.leder Maria Letizia Jaccheri

Universitetet i Oslo:
- Fakultetsdirektør Jarle Nygard
- Professor Frank Eliassen
- Med varamedlem: Dekan Morten Dæhlen

Landsorganisasjonen i Norge:
- LO-sekretær Are Tomasgard
- Avdelingsleder Grethe Fossli
- Med varamedlem: Rådgiver Olav H. Lie

Norges Forskningsråd:
- Forskningsdirektør Helge Jansen, Hydro Aluminium
- Teknologidirektør Ragnar Tronstad, Elkem Solar
- Med varamedlem: P.t. ingen vara (S-sak 18/16 - rektor fullmakt til oppn. hvis behov)

Næringslivets Hovedorganisasjon:
- Direktør Knut E. Sunde
- Leder Inge-Jan Henjesand
- Direktør Aina Valland
- Med varamedlemmer:
    - Daglig leder Daniel Ras-Vindal
    - Fagsjef Sindre Finnes

TEKNA:
- President Lise Lyngsnes Randeberg
- Generalsekretær Ivar Horneland Kristensen
- Med varamedlem: Direktør Bente Brunsgård

SINTEFs Styre:
- Stortingsrepresentant Lisbeth Berg Hansen, Stortinget
- Direktør Anita Utseth, Det norske
- Prosjektleder Per Ola Ulseth, Fovea
- Med varamedlem: Konserndirektør Jon Brandsar, Statkraft

Vedlegg:
SINTEFs statutter

Vedtekter for Stiftelsen SINTEF

Vedtatt av SINTEFs Råd 3. desember 2008

SINTEF

SINTEF Konsernstab
Desember 2009

Vedtekter for Stiftelsen SINTEF

Vedtatt av SINTEFs Råd 3. desember 2008

Disse vedtektene erstatter organisasjonens opprinnelige vedtekter som ble vedtatt av NTHs professorråd 26. januar 1950, revidert av SINTEFs representantskap 31. mars 1950, 6. februar 1953, 24. november 1961, 23. april 1971, 2. februar 1976 og av SINTEFs råd 10. desember 1980, 9. desember 1992, 28. april 1993, 18. desember 1995, 20. april 1999, 26. januar 2000 og 18. april 2007. Nåværende ordlyd ble godkjent av Stiftelsestilsynet 21. oktober 2009.

I disse vedtekters tekst er benyttet følgende betegnelser:

SINTEF:	Stiftelsen SINTEF
NTNU:	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
NTH:	Universitetet i Trondheim, Norges tekniske høgskole

§ 1 Foretaksnavn, opprettelse og forretningskommune

Stiftelsens navn er Stiftelsen SINTEF. Stiftelsen er opprettet av NTHs professorråd den 26. januar 1950 under navnet Selskapet for industriell og teknisk forskning ved Norges tekniske høgskole.

SINTEF er morforetak i SINTEF-konsernet. SINTEF-konsernet består av SINTEF og foretak hvor SINTEF til enhver tid innehar eiermajoriteten.

SINTEF har sitt sete i Trondheim.

§ 2 Formål og grunnkapital

Stiftelsen SINTEF er en allmennyttig forskningsstiftelse. Den har som formål å bidra til utvikling av samfunnet gjennom å utføre forskning innenfor naturvitenskap, teknologi (herunder også bygg- og anleggsfag), og helse- og samfunnsfag i samarbeid med Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, nedenfor kalt NTNU. Formålet realiseres gjennom oppbygging av egen kompetanse på høyeste nivå og et tett samvirke med NTNU, og i samarbeid med næringsliv, forvaltning og andre forsknings- og utdanningsinstitusjoner.

SINTEF har ikke erverv til formål. Stiftelsen kan delta i forskningsforetak som ikke har erverv til formål og i foretak som i hovedsak er basert på SINTEF-konsernets forskningsresultater.

SINTEFs grunnkapital er NOK 69,3 millioner.

§ 3 SINTEFs organer

Styret er SINTEFs øverste organ og utøver som konsernstyre stiftelsens eierinteresser i hel- og deleide datterselskaper. I tillegg har SINTEF et råd ("Rådet") og en valgkomité. Daglig leder står for den daglige ledelse av virksomheten.

§ 4 Styret: Sammensetning og valg

1. Styret skal ha 9 medlemmer.

2. Av styrets medlemmer skal 2 med 1 varamedlem ha hovedstilling ved NTNU og 4 med 2 varamedlem skal være fra næringslivet eller den offentlige forvaltning. Ett av de sistnevnte medlemmer med varamedlem utpekes av Norges forskningsråd. De øvrige medlemmer utpekes av Rådet, som også utpeker styrets leder og nestleder.

   Alle valg gjelder for 2 år ad gangen, med adgang til gjenvalg 2 ganger. For styrets leder kan dette fravikes for ett ekstra gjenvalg.

3. 3 av styrets medlemmer skal være fast ansatte i SINTEF-konsernet og velges etter bestemmelsene om ansattes representanter i Stiftelsesloven.

§ 5 Styret: Ansvar og vedtaksførhet

1. Styret skal sørge for forsvarlig forvaltning og organisering av virksomheten i SINTEF og SINTEF-konsernet.

2. Styret er beslutningsdyktig når minst halvdelen inklusive styreleder eller nestleder er til stede eller deltar i styrebehandlingen. En beslutning krever at flertallet av de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møteleder har stemt for.

§ 6 Rådet: Sammensetning og valg

1. SINTEFs råd består av 28 medlemmer.

   Av disse skal 25 oppnevnes av NTNUs styre:
   - 11 medlemmer, inkludert NTNUs rektor, med 4 varamedlemmer, skal ha hovedstilling ved NTNU. Disse fordeles slik at alle fakulteter som har avtalefestet samarbeid med SINTEF, er representert i rådet,
   - 2 medlemmer med 1 varamedlem oppnevnes etter forslag fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo,
   - 3 medlemmer med 2 varamedlemmer oppnevnes etter forslag fra Næringslivets Hovedorganisasjon,
   - 2 medlemmer med 1 varamedlem oppnevnes etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge,
   - 2 medlemmer med 1 varamedlem oppnevnes etter forslag fra Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening,
   - 2 medlemmer med 1 varamedlem oppnevnes etter forslag fra Norges forskningsråd.
   - 3 medlemmer med 1 varamedlem oppnevnes etter forslag fra SINTEFs styre.

   I tillegg skal 3 medlemmer med personlige varamedlemmer velges av og blant de ansatte i SINTEF-konsernet.

2. Funksjonstiden for rådets medlemmer er 4 år. Det er adgang til gjenoppnevning/gjenvalg, men med begrensning til 8 års sammenhengende funksjon. Regelen om maksimal funksjonstid gjelder ikke der rektor i annen egenskap har vært medlem av rådet.

3. Styret ved NTNU oppnevner ordfører og varaordfører i Rådet, blant Rådets medlemmer.

§ 7 Rådet: Ansvar og vedtaksførhet

1. Rådet skal føre tilsyn med at stiftelsens formål fremmes i samsvar med vedtektene og rådets egne beslutninger, og det skal være styrets rådgiver.

   Rådet holder møter minst to ganger i året. For øvrig innkalles til møte i Rådet når ordføreren finner det nødvendig, eller når minst 5 av dets medlemmer forlanger det. Innkalling skjer normalt med minst 14 dagers varsel.

   Rådets møter ledes av ordfører eller varaordfører i dennes fravær. Rådet er beslutningsdyktig når minst halvparten av dets medlemmer inklusive ordfører eller varaordfører er til stede. Med mindre noe annet følger av uttrykkelig bestemmelse i vedtektene krever en beslutning at flertallet av de rådsmedlemmer som deltar i behandlingen av en sak, har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møteleder har stemt for. I de tilfeller hvor vedtektene stiller krav om 2/3 flertall, beregnes flertallet ut fra de medlemmer som deltar i behandlingen av en sak, med mindre noe annet følger av uttrykkelig bestemmelse.

2. Rådet har følgende oppgaver:

   - Velge styrets leder, nestleder og øvrige medlemmer med varamedlemmer slik som angitt i § 4 nr 2. Rådet kan med 2/3 flertall avsette styremedlemmer når vilkårene i stiftelsesloven § 29 annet ledd er oppfylt. Nytt styremedlem skal da velges i samsvar med § 4 nr 2,
   - Gi råd til styret om større utvidelser, innskrenkninger eller omlegginger av virksomheten, spesielt slike som berører større personalgrupper, som krever større investeringer eller antas å medføre særlig økonomisk risiko,
   - Gi råd til styret i spørsmål om strategi og utviklingsplaner,
   - Få seg forelagt til orientering styrets driftsplaner for den følgende planperiode og eventuelt avgi uttalelse overfor styret om dette,
   - Få seg forelagt årsregnskapet for stiftelsen og konsernet til orientering,
   - Fastsette godtgjørelse til styrets medlemmer,
   - Velge stiftelsens revisor,
   - Velge medlemmer til valgkomiteen,
   - Beslutte omdanning av stiftelsen i henhold til styrets forslag.

§ 8 Valgkomiteen

Valgkomiteen skal forberede valg av de styremedlemmer som skal utpekes av Rådet etter § 4 nr 2. Valgkomiteens forslag skal følge saksdokumentene til Rådets møte.

Valgkomiteen består av 3 av Rådets medlemmer. Rådets ordfører er valgkomiteens leder. Medlemmene velges av Rådet for 2 år, dog ikke ut over funksjonstiden i Rådet. Det er anledning til gjenvalg 2 ganger.

Rådet kan utarbeide nærmere instruks for valgkomiteens arbeid.

§ 9 Daglig leder

SINTEF skal ha en daglig leder som skal ha det ansvar og den myndighet som følger av stiftelseslovens regler og de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Daglig leder deltar i Styrets og Rådets møter. Daglig leder er konsernsjef i SINTEF-konsernet.

§ 10 Vedtektsendringer

Beslutning om å endre vedtektene fattes av Rådet i henhold til forslag fra styret med 2/3 flertall. Styret skal innhente uttalelse fra NTNU. Vedtektsendringer skal godkjennes av Stiftelsestilsynet.

§ 11 Oppløsning

1. Beslutning om oppløsning treffes av Rådet når minst 2/3 av samtlige medlemmer i Rådet stemmer for dette, og det foreligger en innstilling fra styret som anbefaler oppløsning. Styret skal på forhånd innhente uttalelse fra NTNU og slike organer som i henhold til lov eller avtale har rett til å uttale seg. Beslutning om oppløsning skal godkjennes av Stiftelsestilsynet.

2. Ved oppløsning skal SINTEFs eiendeler - etter at forpliktelsene er dekket – fordeles på institusjoner ved eller utenfor NTNU, som kan videreføre anvendt forskning og utvikling etter den intensjon som har ligget til grunn for SINTEFs virksomhet. Det er en forutsetning at midlene overføres til institusjon uten erverv til formål. Det skal i størst mulig utstrekning sørges for at virksomhet som er organisert med særlig sikte på sine varige forpliktelser overfor omverdenen, kan videreføres.

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige Universitet

S-sak 86/16

29.11.16
Saksansvarlig: Berit J. Kjeldstad
Saksbehandler: Ken Stebergløkken
Jon Inge Resell
Beate Helen Sortevik Revis
Arkiv: 2016/25438

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Opptaksrammer for studieåret 2017/18

Tilråding:

1. NTNU har i studieåret 2017/18 en samlet opptaksramme på **13105** studieplasser. I tillegg kommer **530** på forkurs og **1290** plasser på norskkurs.

2. Opptaksrammen og tekniske føringer for opptak for de enkelte studiene og de ufordelte studieplassene er i studieåret 2017/18 fastsettes som i vedlegg 1-3.

3. Rektor får følgende fullmakter for opptaket i 2017/18:

   a) Fordele ufordelte rammer for henholdsvis sivilingeniørstudiene og de enkelte fakultet i samråd med Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen og de aktuelle fakultetene.
   b) Til å tildele nye studieplasser til grupper av studier eller som en generell utvidelse av opptaksrammen gitt at NTNU får dette.
   c) Til å overføre eventuelle ledige plasser mellom kvoter i samråd med fakultetene. Dette inkluderer også kategoriene for trinndelte norskkurs 2017/18 i samråd med Det humanistiske fakultet.
   d) Fastsette hvilke emner som skal adgangsbegrenses i studieåret 2017/18, med tilhørende opptaksramme. De skal fastsettes innen utgangen av februar 2017.

4. Rangeringsreglene for masterprogrammene i entreprenørskap fastsettes som beskrevet i vedlegg 4.

5. Styret er tilfreds med at utviklingsavtalen med KD følges opp med konkrete tiltak for utvikling av studieporteføljen.

Bakgrunn

Denne saken gjelder opptaksrammen for studiene som skal tilbys fra NTNU i studieåret 2017/18. I styresak 62/16 vedtok NTNUs styre studieporteføljen for neste studieår. Det ble her lagt som en forutsetning at det ikke gis ekstra basisbevilgninger eller ekstra strategi- og omstillingsbevilgninger ved opprettelser av studier og studieretninger. Det forutsettes dermed at studieplasser på nye studier tas av fakultetets totale ramme.

Prosessen i årets sak har vært slik at de nåværende fakultetene ved NTNU i 2016 har foreslått opptaksrammer for sin studieprogramportefølje. Studieprogramporteføljen vil fra 1/1-17 være plassert i den nye fakultetsstrukturen. Den totale opptaksrammen for de nye fakultetene vil derfor være summen av opptaksrammen for den nye studieprogramporteføljen til fakultetene.

Fakultetene ble bedt om å planlegge sine forslag ut fra forventet budsjettramme og de undervisningsressursene for øvrig som er tilgjengelig i neste studieår. Forslaget som blir lagt fram for styret er basert på en helhetlig vurdering. Gjennom å sette opptaksrammer for hvert enkelt studium konkretiserer styret NTNUs utdanningsprofil for kommende studieår i volum. Alle studier ved NTNU er adgangsbegrenset (S-sak 48/06). Når en institusjon vedtar adgangsbegrensning for å begrense opptaket pålegges det i Universitets- og høyskolelovens § 3-7, punkt 5 institusjonens styre å fatte vedtak om opptaksrammen for hvert enkelt studium:

> *Når kapasitetshensyn eller ressurshensyn krever det, kan styret selv regulere adgangen til det enkelte studium eller deler av det, innenfor de rammer og mål som gis av departementet.*

Ut over å være styringsredskap for institusjonens ledelse, er en opptaksramme for hvert studium styrende for opptaksprosessen, en garanti overfor søkerne om hvor mange studieplasser det er på hvert studium og et redskap for gjennomføring av opptaket.

Studieporteføljeutvikling og utviklingsavtalen med Kunnskapsdepartementet (KD)

Et av punktene i utviklingsavtalen NTNU inngår med KD er «NTNU skal heve kvaliteten i studieporteføljen gjennom samordning og effektivisering.» Dette er identisk med virksomhetsmål 2 under hovedprioriteringen «Ett NTNU», som ble vedtatt av styret i sak 49/16. Virksomhetsmålet og utviklingsavtalen følges opp med flere konkrete tiltak i 2017.

Arbeidsgruppene for faglig integrasjon leverer sine innstillinger ved årsskiftet. Anbefalingene fra disse skal videre følges opp av fakultetene i prosessen for utvikling av studieprogramporteføljen både på kort og lang sikt. Fakultetene skal også legge fram en treårsplan for styret i juni 2017 angående utvikling av studieporteføljen. Dette kan medføre endringer i studieprogramporteføljen, noe som igjen kan gi utslag på hvordan de ulike studieprogrammene skal dimensjoneres. Utredningen i forbindelse med utarbeidelse av den nye rammefordelingsmodellen viser også at det er noe overproduksjon innen enkelte områder. Å ha et høyere antall møtte studenter, eller en høyere opptaksramme, enn det NTNU har basisbevilgning for kan føre til en overproduksjon i forhold til basisbevilgningen. Det vil være viktig å følge opp dette når NTNU skal ha sin helhetlige gjennomgang av studieporteføljen. Med bakgrunn i de vedtatte opptaksrammene og opptaket i studieåret 2017/18 vil fakultetene ha en samlet oversikt over sin studieportefølje. Dette vil være med å gi et godt grunnlag for NTNU å se denne i en helhetlig sammenheng i det videre arbeidet i 2017/18.

NTNU skal definere en kvalitetsstandard for studieporteføljen gjennom å utvikle og få vedtatt en politikk for studieporteføljeutviklingen ved NTNU. I 2017 begynner vi dette arbeidet ved å gjennomgå og analysere NTNUs strategier, politikker og andre føringer relatert til kvalitet i studieporteføljen.

Styrket studieprogramledelse er et vesentlig satsingsområde der flere tiltak skal sikre gjennomføringsevnen. Det må her utvikles gode modeller for organiseringen av studieprogramråd, særlig for studieprogram som går på tvers av campus. Det er allerede flere av studieprogrammene som har ett felles studieprogramråd, og det er ventet at det vil komme flere samordninger i prosessen fram til studieåret 2018/19.

Opptaket i 2016

Det er noen utfordringer med å framstille gode historiske sammenlignbare data når det gjelder tidligere opptaksrammer og møtt-tall gjennom DBH. Dels skyldes dette ulike rutiner for registrering, ulike rutiner på hva som har inngått i opptaksrammer og dels faglige omorganiseringer både før og etter fusjonen. I følgende tabell er det derfor fokus på opptaket høst 2016.

Tabell 1: Opptak gjennom Samordna Opptak og lokale opptak til gradsgivende studieprogram

Nivå	Opptaksramme høst 2016	Møtt høst 2016
Årsstudium	1347	1449
Bachelor	5024	5425
Grunnskolelærer	370	362
2-årig master	1650	1518
2-årig internasjonal master	860	720
5-årig master	1980	1938
6-årig profesjonsstudium	213	215
Totalsum	**11444**	**11627**

Dersom vi i tillegg regner med opptak til videreutdanninger, praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), bachelor y-vei og tres og forkurs for ingeniørutdanningene blir det totale møtt-tallet for høst 2016 på 12 925.

Innen årsstudier og bachelor er det noe høyere møtt enn vedtatt opptaksramme. Noe av dette skyldes at enkelte studieprogram fikk en bedre møttandel enn tidligere år. Det er også en andel av studiene som erfaringsvis har hatt stort frafall tidlig i studiene og det er derfor overbooket i forhold til opptaksrammen for å ta høyde for et slikt frafall.

Opptaksrammer 2017/18

I de innmeldte opptaksrammene har NTNU nå totalt 43 årsstudier, 103 bachelorprogram, 78 toårige masterprogram, 57 toårige internasjonale studieprogram, 28 antall femårige masterprogram og 2 profesjonsutdanninger. I tillegg har vi 25 videreutdanninger, 13 erfaringsbaserte masterprogram og 3 forkurs. Flere av bachelor og masterprogrammene har opptak direkte til studieretningene slik at antall studietilbud vi har opptak til vil være på ca. 420 studietilbud.

Tabell 2: Opptaksrammer studieåret 2017/18

Nivå	Opptaksramme 2017/18	Herav opptak vår 2018
Årsstudium	1352	15
Bachelor*	5167	
2-årig master	1667	51
2-årig int. master	869	
Erfaringsbasert master	234	45
5-årig master	2347	
6-årig profesjonsutdanninger	213	
Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU)	270	
Videreutdanning**	589	141
Ufordelt	397	
Totalsum	**13105**	**252**
Forkurs***	530	150
Norskkurs	1290	650

*Bachelor inkluderer deltid og y-vei/tres (y-vei og tres er varianter for søkere til ingeniørutdanning som enten mangler generell studiekompetanse eller spesielle opptakskrav), 2-årig og erfaringsbasert master inkluderer deltid

**Videreutdanning er i hovedsak studiepoenggivende utdanning som bygger på fullført lavere grad.

***Forkurs inkluderer forkurs for ingeniør og maritime fag, forkurs for ingeniørutdanningen og et halvt års realfagskurs.

Opptaksrammen for 2017/18 er på totalt 13 105 i tillegg til 530 plasser på forkurs og 1290 plasser på norskkurs. Dersom vi sammenligner rammen for høst 2016 i tabell 1 med de tilsvarende nivåene for høst 2017 er det en økning på totalt 58 plasser. Dette er hovedsakelig innen bachelorprogram og noe innen toårig masterprogram. Økningen fordeler seg over flere studieprogram og det er ingen studieprogram som har en uforholdsmessig stor økning i opptaksrammen.

Eventuelle nye studieplasser som måtte komme i revidert statsbudsjett våren 2017, blir inkludert dersom det blir aktuelt. I statsbudsjettet for 2016 fikk NTNU tildelt 120 plasser, og vi fikk 45 plasser i revidert nasjonalbudsjett. Disse ble, etter dialog med fakultetene, fordelt før opptaket for høsten 2016.

I tråd med tidligere praksis har en del fakultet, samt sivilingeniørutdanningene gjennom Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS), en ufordelt ramme. Dette gir fakultetene og FUS en fleksibilitet i opptaket. FUS vurderer forslagene fra fakultetene og holder av ca. 10 % som brukes til ufordelte plasser. Når søkertallene er klare i juni vil rektor, etter råd fra FUS, vurdere fordelingen av disse plassene. NTNU har slik en fleksibilitet til å tilby studieplasser på studier som har godt søkergrunnlag og bra kvalitet på søkere.

I opptaket blir det tatt høyde for frafall fra ja-svar til møtt ved at det overbookes på bakgrunn av historikk. Slik minimeres behovet for å etterfylle studiene etter hovedopptaket. Dette gir også større sannsynlighet for at studentene som vil få tilbud om opptak får dette så tidlig som mulig. Det er også rom for at fakultetene kan overbooke dersom de har kapasitet for å ta høyde for forventet frafall underveis i studiet. Dersom opptaksrammen ikke blir fylt på et studium kan overskytende plasser supplere opptaksrammen på andre studier dersom fakultet selv ønsker det.

Tabell 3: Opptaksrammer per fakultet og kandidatproduksjon for 2015

Fakultet	**Opptaksramme 2017/18**	**Herav opptak vår 2018**	**Kandidat-produksjon 2015**
Det humanistiske fakultet	1634 (1290*)	(650*)	541
Fakultet for arkitektur og design	393		255
Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk	1936 (530**)	165 (150**)	974
Fakultet for ingeniørvitenskap	1759		1161
Fakultet for medisin og helsevitenskap	2128	187	1221
Fakultet for naturvitenskap	1119		527
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap	2698	15	1564
Fakultet for økonomi	1256	35	722
Ufordelt 5-årig og 2-årig teknologiutdanning (FUS)	182		
Totalsum	**13105**	**252**	**6965**

*Norskkurs

**Forkurs (forkurs for ingeniør og maritime fag, forkurs for ingeniørutdanningen og et halvt års realfagskurs.)

I kandidatproduksjonen inngår det antall høgskolekandidater, kandidater med bachelorgrader, mastergrader, PPU, videreutdanning i ABIOK, helsesøster og jordmor, kandidater på integrert masterprogram og master- og profesjonsutdanninger med lengde 5-6 år.

Kandidatproduksjon viser datagrunnlaget som inngår i beregning for uttelling for kandidater i statsbudsjettet for 2017. Dette er hentet fra «Orientering om forslag til statsbudsjettet 2017 for universiteter og høgskolar». Tallene viser kandidater som har bestått grader i 2015, og kandidater som er etterrapporterte med beståtte grader i 2014. Departementet legger til grunn at etterrapporterte tall for ett år etter at graden er avlagt, også skal gjelde for datagrunnlaget framover. Plasseringen av kandidatproduksjon er foretatt etter hvor studiene ville blitt plassert etter ny fakultetsstruktur.

Kandidatproduksjonen omfatter utdanninger av varighet fra ett til seks år. Det vil si at denne er resultatet av antall møtte studenter bakover i tid. Derav er det ikke nødvendigvis en direkte korrelasjon mellom opptaksrammer for studieåret 2017/18 og kandidatproduksjon 2015. Det er også enkelte utdanninger som ikke har kandidatproduksjon da de ikke fører fram til en grad eller regnes med i de utvalgte videreutdanningene.

Vurdering av forvaltningsutvalgene og fakultetenes innmeldinger

Fakultetene ble bedt om å oppgi maksimal kapasitet på sine studieprogram. Det vil si hvor mange studieplasser NTNU kan øke med høsten 2017 innenfor dagens rammebetingelser og infrastruktur, gitt 60/40-finansiering fra departementet til institusjonen. Flere fakulteter melder om at de er i utgangspunktet positive til en økning og stiller til dialog på kort varsel dersom NTNU får flere studieplasser i statsbudsjett eller revidert nasjonalbudsjett. De melder samtidig om at det for en del studieprogram er begrensninger i veiledningskapasitet. I lys av faglig integrasjon og flere mulige omlegginger er det også en del som er avventende da de ønsker å se studieporteføljen og kapasitet i en helhetlig sammenheng. Det må her også være et fokus på at en økning i kvantitet ikke må gå på bekostning av kvalitet på studentene som får opptak.

SVT- og HF-fakultetet har meldt et ønske om å øke med totalt 17 plasser fordelt på 3 av lektorutdanningene. Disse studieprogrammene har gode søkertall og mål om å skape større og bedre studiemiljø. Forvaltningsutvalget for lektorutdanningen (FUL) støtter derfor disse økningene.

Opptaksrammene for de femårige grunnskolelærerutdanningene, GLU 1-7 og GLU 5-10, er uendret i forhold til opptaksrammene for de tilsvarende tidligere 4-årige yrkesutdanningene ved FLT. Fordelingen mellom de aktuelle fagområdene er også tilsvarende som de nedlagte retningene innen de 4-årige løpene.

Forslaget fra forvaltningsutvalget for sivilingeniør (FUS) for 5- og 2-årige norske teknologiprogram er på 1893 plasser, herav 1575 på 5-årig master i teknologi. Totalt på teknologiprogrammene, inklusive internasjonale studieprogram, er rammen på 2197 plasser.

DMF økte med 15 plasser på medisinstudiet i 2016 etter bevilgning i statsbudsjettet. Dette var et stort løft for fakultetet og ser det som utfordrende å øke ytterligere i 2017/18. Fakultetet er positive til en eventuell økning på lengre sikt.

I juni 2014 økte HF opptaksrammene for norskkursene med 60 plasser. De ønsker å videreføre disse plassene slik at det for 2017/18 tilbys totalt 1290 plasser på de trinndelte norskkursene. Kapasiteten er nå bra og NTNU imøteser at HF opprettholder dette antallet plasser. Fordeling av plassene til norskkursene er gitt i vedlegg 3. Rektor kan gjøre justeringer mellom kvoter og kategorier etter dialog med fakultetet.

Opptakskrav for entreprenørskap ved SU-fakultetet

Det nyopprettede 2-årige masterprogrammet Master of Science in Entrepreneurship ved SU-fakultetet skal ha egne rangeringsregler. Skal det være egne rangeringsregler for masterprogram skal dette fastsettes av styret med hjemmel i Forskrift om opptak til studier ved NTNU, § 31, 3. ledd. Rangeringsreglene for dette studieprogrammet skal følge samme rangering som de to andre studieprogrammene innen entreprenørskap:

NTNUs entreprenørskole (master i teknologi/siv.ing)
Master i entreprenørskap -studieretning for realvitenskapelig profil og
-studieretning for samfunnsvitenskapelig profil.

Rangeringsreglene er gitt i vedlegg 4.

Vedlegg 1: Opptaksrammer for studieåret 2017/2018

Vedlegg 2: Opptakstekniske føringer

Vedlegg 3: Trinndelte norskkurs studieåret 2017/18

Vedlegg 4: Rangeringsregler for master i entreprenørskap

Vedlegg 1: Opptaksrammer for 2017/18

Opptaksrammer fordelt på fakultet, studiested, nivå og studieprogram	Studiested	Nivå	Ramme 2017/18	Herav int. utenfor EU	Herav int. innenfor EU	Evt. våropptak (av totalramme)	Garanti	Studier under FUS
Det humanistiske fakultet								
Dance Knowledge, Practice and Heritage (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	20					
Dance Studies - Master s Programme	Trondheim	2-årig int. master	8	2	4			
English Linguistics and Language Acquisition (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	10	4	4			
Allmenn litteraturvitenskap - masterstudium	Trondheim	2-årig master	5				C	
Arkeologi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	10					
Drama og teater - masterstudium	Trondheim	2-årig master	8				C	
Engelsk - masterstudium	Trondheim	2-årig master	10				C	
Europastudier - masterprogram	Trondheim	2-årig master	17					
Filosofi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	7				C	
Film- og medievitenskap masterstudium m/studieretninger:	Trondheim	2-årig master						
Filmvitenskap	Trondheim	2-årig master	7				C	
Medievitenskap	Trondheim	2-årig master	8				C	
Fonetikk - masterstudium	Trondheim	2-årig master	0					
Fransk - masterstudium	Trondheim	2-årig master	4				C	
Historie - masterstudium m/studieretninger:	Trondheim	2-årig master						
Historie	Trondheim	2-årig master	22					
Klassiske fag	Trondheim	2-årig master	3					
Likestilling og mangfold - masterstudium	Trondheim	2-årig master	13					
Kunst og politikk - masterstudium	Trondheim	2-årig master	5				C	
Kulturminneforvaltning - masterstudium	Trondheim	2-årig master	10					
Film- og videoproduksjon - masterstudium	Trondheim	2-årig master	10					
Musikk, utøvende - masterstudium	Trondheim	2-årig master	15					
Musikkteknologi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	5					
Musikkvitenskap - masterstudium m/studieretninger:	Trondheim	2-årig master						
Komposisjon	Trondheim	2-årig master	2					
Musikkvitenskap	Trondheim	2-årig master	13				C	
Nordisk språk og litteratur - masterstudium	Trondheim	2-årig master	10				C	
Religionsvitenskap - masterstudium	Trondheim	2-årig master	7				C	
Studier av kunnskap, teknologi og samfunn (STS) - masterstudium	Trondheim	2-årig master	15					
Tysk - masterstudium	Trondheim	2-årig master	4				C	
Lektorutdanning i historie - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	25					
Lektorutdanning i språkfag - masterstudium (5-årig) m/studieretninger:	Trondheim	5-årig master						
Engelsk	Trondheim	5-årig master	45					
Fransk	Trondheim	5-årig master	7					
Nordisk	Trondheim	5-årig master	33					
Tysk	Trondheim	5-årig master	7					
Arkeologi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	40					
Drama og teater - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	30					
Europastudier med fremmedspråk - bachelorstudium m/studieretninger:	Trondheim	Bachelor						
Europastudier med engelsk	Trondheim	Bachelor	35					
Europastudier med fransk	Trondheim	Bachelor	5					
Europastudier med spansk	Trondheim	Bachelor	10					
Europastudier med tysk	Trondheim	Bachelor	5					
Filosofi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	25					
Fonetikk - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	5					
Fremmedspråk - bachelorstudium m/studieretninger:	Trondheim	Bachelor						
Engelsk	Trondheim	Bachelor	60					
Fransk	Trondheim	Bachelor	7					
Spansk	Trondheim	Bachelor	10					
Tysk	Trondheim	Bachelor	7					
Filmvitenskap - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	25					
Film- og videoproduksjon - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	20					
Historie - bachelorstudium m/studieretninger	Trondheim	Bachelor						
Antikkens kultur og klassiske fag	Trondheim	Bachelor	10					
Historie	Trondheim	Bachelor	85					
Kunsthistorie - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	20					
Kulturminneforvaltning - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	20					
Musikk, utøvende - bachelorstudium (4-årig)	Trondheim	Bachelor	35					
Musikkteknologi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	25					
Musikkvitenskap - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	30					
Medievitenskap - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	40					
Nordisk og litteraturvitenskap - bachelorstudium m/studieretninger	Trondheim	Bachelor						
Allmenn litteraturvitenskap	Trondheim	Bachelor	15					
Nordisk språk og litteratur	Trondheim	Bachelor	15					
Norsk som andrespråk	Trondheim	Bachelor	5					
Religionsvitenskap - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	20					
Bachelor i tegnspråk og tolking	Trondheim	Bachelor	25					
Logopedi - erfaringsbasert masterstudium	Trondheim	Erfaringsbasert master	20					
Humanistiske fag - emnestudier	Trondheim	Årsstudium	20					
Fransk (Caen) - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	20					
Tegnspråkutdanning	Trondheim	Årsstudium	20					
Allmenn litteraturvitenskap - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	10					
Drama og teater - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	10					
Engelsk - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	55					
Filosofi - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	30					
Filmvitenskap - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	20					
Fransk - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	25					
Historie - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	70					
Kirkemusikk - ettårig studium	Trondheim	Årsstudium	5					
Kunsthistorie - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	25					
Latin - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	10					
Likestilling og mangfold - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	25					
Musikkvitenskap - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	10					
Medievitenskap - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	40					
Nordisk språk og litteratur - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	35					
Religionsvitenskap - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	30					
Spansk - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	30					
Studier av kunnskap, teknologi og samfunn (STS) - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	30					
Tysk - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	20					
Ufordelte studieplasser HF	***Trondheim***	***Ufordelt***	***80***					
		Totalt HF	**1634**					
Fakultet for arkitektur og design								
Fine Art (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	15	5	5			
Master in Interaction Design	Gjøvik	2-årig int. master	30	7	7			
Master in Interaction Design - part time *	Gjøvik	2-årig int. master, DELTID						
Urban Ecological Planning (Master's Programme)	Trondheim	2-årig int. master	20	10	5			
Industrial Design Engineering (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	8	1	3			x
Sustainable Architecture (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	20	5	10			
Arkitektur - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	20					
Eiendomsutvikling og -forvaltning - masterstudium	Trondheim	2-årig master	20					
Fysisk planlegging - masterstudium	Trondheim	2-årig master	20					
Arkitektur - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	80					
Industriell design - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	40					x
Bachelor i grafisk design	Gjøvik	Bachelor	30					
Billedkunst - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	15					
Bachelor i webutvikling	Gjøvik	Bachelor	30					
Bachelor i tradisjonelt bygghåndverk og teknisk bygningsvern	Trondheim	Bachelor	0					
Bachelor i interaksjonsdesign	Gjøvik	Bachelor	30					
Årsstudium i webdesign	Gjøvik	Årsstudium	15					

Opptaksrammer fordelt på fakultet, studiested, nivå og studieprogram	Studiested	Nivå	Ramme 2017/18	Herav int. utenfor EU	Herav int. innenfor EU	Evt. våropptak (av totalramme)	Garanti	Studier under FUS
		Totalt AD	**393**					
**Studieplassene fordeles mellom heltid og deltid under opptaksprosessen*								
Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk								
Master in Applied Computer Science	Gjøvik	2-årig int. master	40	10	10			
Master in Applied Computer Science-deltid *	Gjøvik	2-årig int. master, DELTID						
Color in Science and Industry (COSI)*	Gjøvik	2-årig int. master						
Master in Information Security	Gjøvik	2-årig int. master	60	15	15			
Master in Information Security - deltid*	Gjøvik	2-årig int. master, DELTID						
Embedded Computing Systems (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	7					x
Electric Power Engineering (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	13	3	3			x
Electronic Systems Design	Trondheim	2-årig int. master	26	6	11			x
Information Systems (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	12	6	6			x
Mathematical Sciences (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	28	3	5			
Telematics - Communication Networks and Networked Services (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	15	6	3			x
Wind Energy (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	6					x
Master i visualisering og simulering	Ålesund	2-årig master	22	5	5			
Mastergradsstudium i IKT-basert samhandling	Trondheim	2-årig master	20					
Datateknologi - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	22					x
Energibruk og energiplanlegging - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	22					x
Industriell kybernetikk - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	15					x
Informatikk - masterstudium m/studieretninger:	Trondheim	2-årig master						
Databaser og søk	Trondheim	2-årig master	20					
Interaksjonsdesign	Trondheim	2-årig master	20					
Kunstig intelligens	Trondheim	2-årig master	15					
Programvaresystemer	Trondheim	2-årig master	20					
Kybernetikk og robotikk - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	24					x
Master i visualisering og simulering - deltid	Ålesund	2-årig master, DELTID	0					
Lektorutdanning i realfag - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	70					
Datateknologi - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	140					x
Elektronisk systemdesign og innovasjon - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	79					x
Energi og miljø - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	140					x
Kommunikasjonsteknologi - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	45					x
Kybernetikk og robotikk - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	130					x
Høgskolekandidat i ingeniørfag, elektro	Trondheim	Annet	0					
Bachelor i ingeniørfag - Data	Ålesund	Bachelor	15					
Bachelor i ingeniørfag - data, Y-VEI	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	15					
Bachelor i ingeniørfag - Data. TRES	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	10					
Bachelor i ingeniørfag - Elkraft	Ålesund	Bachelor	4					
Bachelor i ingeniørfag - Elkraft, Y-VEI	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	2					
Bachelor i ingeniørfag - Elkraft, TRES	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	2					
Bachelor i ingeniørfag - Automatiseringsteknikk	Ålesund	Bachelor	15					
Bachelor i ingeniørfag - Automatiseringsteknikk, Y-VEI	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	15					
Bachelor i ingeniørfag - Automatiseringsteknikk, TRES	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	10					
Bachelor i ingeniørfag - data	Gjøvik	Bachelor	20					
Bachelor i ingeniørfag - data, TRES**	Gjøvik	Bachelor, Y-Vei/Tres	10					
Bachelor i ingeniørfag - data, Y-VEI**	Gjøvik	Bachelor, Y-Vei/Tres						
Bachelor i ingeniørfag - elektro	Gjøvik	Bachelor	10					
Bachelor i ingeniørfag - elektro, TRES**	Gjøvik	Bachelor, Y-Vei/Tres	35					
Bachelor i ingeniørfag - elektro, Y-VEI**	Gjøvik	Bachelor, Y-Vei/Tres						
Informatikk - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	130					
Bachelor i IT-drift og informasjonssikkerhet	Gjøvik	Bachelor	60					
Matematiske fag - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	45					
Bachelor i programmering [Spill | Applikasjoner]	Gjøvik	Bachelor	45					
Bachelor i ingeniørfag, elektro	Trondheim	Bachelor	122					
Bachelor i informatikk med spesialisering i informasjonsbehandling	Trondheim	Bachelor	35					
Bachelor i informatikk med spesialisering i drift av datasystemer	Trondheim	Bachelor	40					
Bachelor i IT-støttet bedriftsutvikling	Trondheim	Bachelor	55					
Bachelor i ingeniørfag, data	Trondheim	Bachelor	75					
Bachelor i ingeniørfag - elektro, deltid	Gjøvik	Bachelor, DELTID	5					
Experience-based Master in Information Security	Gjøvik	Erfaringsbasert master, DELTID	20					
Forkurs for ingeniør og maritime fag	Ålesund	Forkurs	80					
Forkurs for ingeniørutdanning	Trondheim	Forkurs	300					
Realfagskurs 1/2 årig	Trondheim	Forkurs	150			150		
Videreutdanning i elkraft, deltid	Gjøvik	Videreutdanning	15			15		
Matematiske fag - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	100					
Årsstudium i informatikk	Gjøvik	Årsstudium	15					
		Totalt IE	**2466**					
**Studieplassene fordeles mellom heltid og deltid under opptaksprosessen*								
***Studieplassene fordeles mellom Tres og Y-veg i opptaksprosessen*								
Fakultet for ingeniørvitenskap								
Hydropower Development (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	13	5	5			x
Cold Climate Engineering***	Trondheim	2-årig int. master	5	0	2			x
Coastal and Marine Engineering and Management (Master s Programme)****	Trondheim	2-årig int. master	15					x
Environmental Engineering (Master s Programme)***	Trondheim	2-årig int. master	11					x
Petroleum Engineering (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	13	10	1			x
Petroleum Geosciences (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	10	8	1			x
Natural Gas Technology (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	6	3	1			x
Geotechnics and Geohazards (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	13	5	4			x
Global Manufacturing Management (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	17	4	3			x
Industrial Ecology (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	15	5	5			x
Marine Technology (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	10	6	4			x
Maritime Engineering (Nordic Master s Programme)***	Trondheim	2-årig int. master	4	2	2			x
Reliability, Availability, Maintainability and Safety (RAMS) (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	15	8	2			x
Sustainable Energy (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	6	6	0			x
Master in Sustainable Manufacturing	Gjøvik	2-årig int. master	25	6	6			
Master in Sustainable Manufacturing, deltid*	Gjøvik	2-årig int. master, DELTID						
Master i Produkt og systemdesign	Ålesund	2-årig master	12	4	3			
Master i Produkt og systemdesign, deltid	Ålesund	2-årig master, DELTID	0					
Master i Skipsdesign	Ålesund	2-årig master	9	3	2			
Master i Skipsdesign - deltid	Ålesund	2-årig master, DELTID	0					
Geologi - masterstudium m/studieretninger	Trondheim	2-årig master						
*Berggrunns- og ressursgeologi******	Trondheim	2-årig master	12				C	
*Arktisk geologi******	Trondheim	2-årig master						
Miljø- og geoteknologi	Trondheim	2-årig master	8				C	
Bygg- og miljøteknikk - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	79				C	x
Marin teknikk - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	19				C	x
Petroleumsfag - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	5				C	x
Produktutvikling og produksjon - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	40				C	x
Undervannsteknologi - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	21				C	x
Bygg- og miljøteknikk - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	190					x
Ingeniørvitenskap og IKT - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	62					x
Marin teknikk - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	95					x
Petroleumsfag - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	25					x
Produktutvikling og produksjon - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	145					x
Tekniske geofag - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	28					x
Høgskolekandidat i ingeniørfag, bygg og anlegg	Trondheim	Annet	0					
Høgskolekandidat i ingeniørfag, maskin	Trondheim	Annet	0					
Bachelor i ingeniørfag - Bygg	Ålesund	Bachelor	15					
Bachelor i ingeniørfag - bygg, Y-VEI	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	15					
Bachelor i ingeniørfag - bygg, TRES	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	10					
Bachelor i ingeniørfag - Produkt og systemdesign	Ålesund	Bachelor	24					

Opptaksrammer fordelt på fakultet, studiested, nivå og studieprogram	Studiested	Nivå	Ramme 2017/18	Herav int. utenfor EU	Herav int. innenfor EU	Evt. våropptak (av totalramme)	Garanti	Studier under FUS
Bachelor i ingeniørfag - Produkt og systemdesign, Y-VEI	Ålesund	Bachelor, Y-vei/Tres	2					
Bachelor i ingeniørfag - Produkt og systemdesign, TRES	Ålesund	Bachelor, Y-vei/Tres	1					
Bachelor i nautikk	Ålesund	Bachelor	20					
Bachelor i nautikk, Y-VEI	Ålesund	Bachelor, Y-vei/Tres	20					
Bachelor i Shipping management	Ålesund	Bachelor	45					
Bachelor i ingeniørfag - Vann- og miljøteknologi	Ålesund	Bachelor	7					
Bachelor i ingeniørfag - Vann- og miljøteknologi, Y-VEI	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	4					
Bachelor i ingeniørfag - Vann- og miljøteknologi, TRES	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	4					
Bachelor i ingeniørfag - Skipsdesign	Ålesund	Bachelor	17					
Bachelor i ingeniørfag - Skipsdesign, Y-VEI	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	2					
Bachelor i ingeniørfag - Skipsdesign, TRES	Ålesund	Bachelor, Y-Vei/Tres	1					
Bachelor i geomatikk	Gjøvik	Bachelor	15					
Geologi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	25					
Bachelor i ingeniørfag - bygg	Gjøvik	Bachelor	35					
Bachelor i ingeniørfag - bygg, TRES	Gjøvik	Bachelor	35					
Bachelor i ingeniørfag - bygg, Y-VEI**	Gjøvik	Bachelor						
Bachelor i ingeniørfag - bygg, nettbasert	Gjøvik	Bachelor	10					
Bachelor i ingeniørfag - fornybar energi	Gjøvik	Bachelor	20					
Bachelor i ingeniørfag - maskin	Gjøvik	Bachelor	15					
Bachelor i ingeniørfag - maskin, TRES	Gjøvik	Bachelor	20					
Bachelor i ingeniørfag - maskin, Y-VEI**	Gjøvik	Bachelor						
Bachelor i teknologidesign og ledelse	Gjøvik	Bachelor	20					
Bachelor i ingeniørfag, bygg	Trondheim	Bachelor	103					
Bachelor i ingeniørfag, fornybar energi	Trondheim	Bachelor	40					
Bachelor i ingeniørfag, logistikk	Trondheim	Bachelor	29					
Bachelor i ingeniørfag, maskin	Trondheim	Bachelor	71					
Bachelor i bærekraftige byggeprosesser, deltid	Gjøvik	Bachelor, DELTID	20					
Bachelor i ingeniørfag - maskin, deltid	Gjøvik	Bachelor, DELTID	10					
Master i produkt og systemdesign, erfaringsbasert	Ålesund	Erfaringsbasert master	5					
Master i Skipsdesign - erfaringsbasert	Ålesund	Erfaringsbasert master	4					
Master of Science in Oil and Gas Technology	Trondheim	Erfaringsbasert master	20					
Veg og jernbane - masterstudium	Trondheim	Erfaringsbasert master	10					
Ledelse av krevende maritime operasjoner	Ålesund	Erfaringsbasert master, DELTID	25					
Master i produkt og systemdesign, erfaringsbasert, deltid	Ålesund	Erfaringsbasert master, DELTID	3					
Master i Skipsdesign - erfaringsbasert, deltid	Ålesund	Erfaringsbasert master, DELTID	2					
Shippingledelse	Ålesund	Årsstudium	12					
Årsstudium i BuildingSMART - Intelligent modellering	Gjøvik	Årsstudium	15					
Årsstudium i GIS	Gjøvik	Årsstudium	10					
Årsstudium i GIS-nettbasert	Gjøvik	Årsstudium	25					
Årsstudium i landmåling	Gjøvik	Årsstudium	10					
Årsstudium i landmåling	Gjøvik	Årsstudium	25					
Årsstudium i teknologidesign og ledelse	Gjøvik	Årsstudium	10					
		Totalt IV	**1759**					
**Studieplassene fordeles mellom heltid og deltid under opptaksprosessen*								
***Studieplassene fordeles mellom Tres og Y-veg i opptaksprosessen*								
****N5T, rammen gjenspeiler ønsket ramme for studenter med første opptak på NTNU*								
*****Erasmus+, ingen kvoter, søknadsprosess definert av Internasjonal seksjon*								
******12 plasser fordeles mellom de 2 studieretningene i opptaksprosessen*								
Fakultet for medisin og helsevitenskap								
Molecular Medicine (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	30	11	4			
Neuroscience (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	20	6	4			
Exercise Physiology and Sport Sciences (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	20	6	4			
Public Health (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	20	7	3			
Master i aktivitet og bevegelse	Trondheim	2-årig master	25					
Bevegelsesvitenskap - masterstudium	Trondheim	2-årig master	20					
Farmasi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	20					
Helsevitenskap - masterstudium	Trondheim	2-årig master	20				B	
Klinisk helsevitenskap - masterstudium m/studieretninger	Trondheim	2-årig master						
Anvendt klinisk forskning	Trondheim	2-årig master	15					
Fedme og helse	Trondheim	2-årig master	15					
Smerte og palliasjon	Trondheim	2-årig master	10					
Master i psykisk helsearbeid	Trondheim	2-årig master	20					
Master i klinisk sykepleie - spesialisering i allmennsykepleie, deltid	Gjøvik	2-årig master, DELTID	30			30		
Master i klinisk sykepleie - supplering 3. og 4. studieår, deltid	Gjøvik	2-årig master, DELTID						
Master i klinisk sykepleie - spesialisering i anestesisykepleie, deltid	Gjøvik	2-årig master, DELTID	5			5		
Videreutdanning i anestesisykepleie*	Gjøvik	Videreutdanning						
Master i klinisk sykepleie - spesialisering i intensivsykepleie, deltid	Gjøvik	2-årig master, DELTID	8			8		
Videreutdanning i intensivsykepleie**	Gjøvik	Videreutdanning						
Master i klinisk sykepleie - spesialisering i operasjonssykepleie, deltid	Gjøvik	2-årig master, DELTID	8			8		
Videreutdanning i operasjonssykepleie***	Gjøvik	Videreutdanning						
Bachelor i sykepleie	Ålesund	Bachelor	130					
Bevegelsesvitenskap - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	100					
Bachelor i ergoterapi	Gjøvik	Bachelor	30					
Bachelor i radiografi	Gjøvik	Bachelor	25					
Bachelor i sykepleie , heltid	Gjøvik	Bachelor	150					
Bachelor i audiologi (audiograf)	Trondheim	Bachelor	40					
Bachelor i ergoterapi	Trondheim	Bachelor	85					
Bachelor i fysioterapi	Trondheim	Bachelor	75					
Bachelor i vernepleie	Trondheim	Bachelor	100			0		
Bachelor i radiografi	Trondheim	Bachelor	45					
Bachelor i sykepleie	Trondheim	Bachelor	238					
Bachelor i sykepleie, desentralisert Gudbrandsdal, deltid****	Gjøvik	Bachelor, DELTID	12					
Bachelor i sykepleie, desentralisert Hadeland, deltid****	Gjøvik	Bachelor, DELTID	12					
Bachelor i sykepleie, desentralisert Valdres, deltid****	Gjøvik	Bachelor, DELTID	12					
Bachelor i sykepleie, deltid****	Gjøvik	Bachelor, DELTID	19					
Master i avansert klinisk sjukepleie - somatikk, erfaringsbasert	Ålesund	Erfaringsbasert master	10					
Master i Avansert klinisk sjukepleie - psykisk helse, erfaringsbasert	Ålesund	Erfaringsbasert master	0					
Master i avansert klinisk sjukepleie - somatikk, erfaringsbasert, deltid	Ålesund	Erfaringsbasert master, DELTID	10					
Master i avansert klinisk sjukepleie - psykisk helse, erfaringsbasert, deltid	Ålesund	Erfaringsbasert master, DELTID	10					
Master i gerontologi , erfaringsbasert, deltid	Gjøvik	Erfaringsbasert master, DELTID	30			10		
Enkeltemne gerontologi; kroppslig aldring og helseger.*****	Gjøvik	Erfaringsbasert master, DELTID						
Master i helsefremmende lokalsamfunnsarbeid, erfaringsbasert, deltid	Gjøvik	Erfaringsbasert master, DELTID	30					
Medisinstudiet	Trondheim	Profesjon	135					
Videreutdanning, helsesøster	Trondheim	Videreutdanning	33					
Videreutdanning, kreftsykepleie deltid	Trondheim	Videreutdanning	25					
Videreutdanning, psykisk helsearbeid	Trondheim	Videreutdanning	45					
Tverrfaglig videreutdanning i Rehabilitering 1 og 2	Ålesund	Videreutdanning	30					
Intensivsjukepleie, videreutdanning	Ålesund	Videreutdanning	16			16		
Anestesisjukepleie, videreutdanning	Ålesund	Videreutdanning	10			10		
Operasjonssjukepleie, videreutdanning	Ålesund	Videreutdanning	10			10		
Tverrprofesjonell veiledning 1 og 2, videreutdanning	Ålesund	Videreutdanning	30					
Ledelse i helse- og sosialtjenesten, videreutdanning	Ålesund	Videreutdanning	0					
Ledelse i helse- og sosialtjenesten del 2, videreutdanning******	Ålesund	Videreutdanning	50					
Helsesøsterutdanning med folkehelseperspektiv, videreutdanning	Ålesund	Videreutdanning	0					
Videreutdanning i kreftsykepleie	Ålesund	Videreutdanning	0					
Etikk i praksis for helse- og sosialtjenesten, videreutdanning	Ålesund	Videreutdanning	30			30		
Flerkulturell forståelse, videreutdanning	Ålesund	Videreutdanning	60					
Videreutdanning i demensomsorg	Ålesund	Videreutdanning	30					
Videreutdanning i dialogiske praksiser, nettverksmøter og relasjonskompetanse	Gjøvik	Videreutdanning	30					
Videreutdanning i oppmerksomt nærvær	Gjøvik	Videreutdanning	25					
Further Education Programme in MBSR-MBCT Teacher Training	Gjøvik	Videreutdanning	20			20		

Opptaksrammer fordelt på fakultet, studiested, nivå og studieprogram	Studiested	Nivå	Ramme 2017/18	Herav int. utenfor EU	Herav int. innenfor EU	Evt. våropptak (av totalramme)	Garanti	Studier under FUS
Videreutdanning i palliativ omsorg - helhetlig lindring i livets sluttfase	Gjøvik	Videreutdanning	30					
Videreutdanning i tverrfaglig veiledning	Gjøvik	Videreutdanning	30					
Nasjonal Paramedic-utdanning for ambulansepersonell, videreutdanning	Gjøvik	Videreutdanning	40			40		
		Totalt MH	**2128**					
**praksisplasser (deler 5 plasser med master spes i anestesi)*								
***praksisplasser (deler 8 plasser med master spes, deltid)*								
****praksisplasser (deller 8 plasser med spes., deltid)*								
*****Egne klasser, samme program*								
******Deler 30 plasser med master i gerontologi*								
*******Forutsetter godkjenning i studieutvalget/fakultetet ved NTNU Ålesund*								
Fakultet for naturvitenskap								
Aquatic Food Production - Safety and Quality (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	7	2	2			
Biology (Master s Programme) * skal ha direkte opptak til studieretninger	Trondheim	2-årig int. master	25	5	5			
Biotechnology (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	20	5	5			
Chemistry (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	15	2	3			
Chemical Engineering (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	17	10	3			x
Environmental Toxicology and Chemistry (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	25	5	5			
Innovative Sustainable Energy Engineering (Nordic Master s Programme) (NST)*	Trondheim	2-årig int. master	6	2	3			x
Marine Coastal Development (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	25	5	5			
Materials Science and Engineering* skal ha direkte opptak til studieretninger	Trondheim	2-årig int. master	4	2	1			x
Natural Resources Management (Master s Programme) m/studieretninger:	Trondheim	2-årig int. master						
Biology	Trondheim	2-årig int. master	12	6	2			
Geography	Trondheim	2-årig int. master	20	5	5			
Physics (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	25	4	5			
Polymer Technology (Nordic Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	6	2	3			x
Master i Mat og teknologi	Trondheim	2-årig master	20					
Industriell kjemi og bioteknologi - masterstudium (2-årig)*skal ha direkte opptak til studieretninger	Trondheim	2-årig master	12					x
Materialteknologi - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	13					x
Bioteknologi - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	35					
Fysikk og matematikk - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	115					x
Industriell kjemi og bioteknologi - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	115					x
Materialteknologi - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	36					x
Nanoteknologi - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	40					x
Høgskolekandidat i ingeniørfag, kjemi/prosess*	Trondheim	Annet	0					
Bachelor i Biomarin Innovasjon	Ålesund	Bachelor	30					
Bachelor i Bioteknologi	Ålesund	Bachelor	15					
Bachelor i Bioingeniørfag	Ålesund	Bachelor	30					
Biologi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	75					
Fysikk - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	50					
Kjemi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	40					
Bachelor i ingeniørfag, kjemi	Trondheim	Bachelor	23					
Bachelor i ingeniørfag, materialteknologi	Trondheim	Bachelor	28					
Bachelor i ingeniørfag, olje- og gassteknologi	Trondheim	Bachelor	24					
Bachelor i bioingeniørfag	Trondheim	Bachelor	66					
Bachelor i matteknologi	Trondheim	Bachelor	50					
Bachelor i biomarin innovasjon - Y-veg	Ålesund	Bachelor, Y-veg/Tres	0					
Medisinsk og marint årsstudium	Ålesund	Årsstudium	20					
Årsstudium i kjemi og bioteknologi	Trondheim	Årsstudium	10					
Biologi og kjemi - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	20					
Ufordelte studieplasser NV	***Trondheim***	***Ufordelt***	***45***					
		Totalt NV	**1119**					
**Eksternfinansiert studium*								
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap								
Childhood Studies (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	15	5	5		B	
Development Studies (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	10	4	3		B	
Globalization, Transnationalism and Culture (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	20	5	5		B	
Master i barnevern	Trondheim	2-årig master	25				C	
Master i matematikkdidaktikk 1.-7. trinn	Trondheim	2-årig master	10					
Master i matematikkdidaktikk 5.-10. trinn	Trondheim	2-årig master	10					
Master i norskdidaktikk 1.-7. trinn	Trondheim	2-årig master	10					
Master i norskdidaktikk 5.-10. trinn	Trondheim	2-årig master	10					
Entreprenørskap, innovasjon og samfunn - masterstudium	Trondheim	2-årig master	15				B	
Fag- og yrkesdidaktikk og lærerprofesjon - masterstudium m/studieretninger:	Trondheim	2-årig master						
Naturfag	Trondheim	2-årig master	15				B	
Samfunnsfag	Trondheim	2-årig master	10				B	
Engelsk og fremmedspråk	Trondheim	2-årig master	8				B	
Kunstfag	Trondheim	2-årig master	10				B	
Yrkesfag	Trondheim	2-årig master	5				B	
Lærerprofesjon, utviklingsarbeid og veiledning	Trondheim	2-årig master	5				B	
Funksjonshemming og samfunn - masterstudium	Trondheim	2-årig master	10				B	
Geografi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	15				B	
Idrettsvitenskap - masterstudium	Trondheim	2-årig master	20				B	
Medier, kommunikasjon og informasjonsteknologi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	20				B	
Pedagogikk - masterstudium m/studieretninger	Trondheim	2-årig master						
Spesialpedagogikk - 1. studieår	Trondheim	2-årig master	25				B	
Spesialpedagogikk - 2. studieår	Trondheim	2-årig master	10				B	
Spesialpedagogikk - FLT	Trondheim	2-årig master	15					
Spesialpedagogikk - NORD	Trondheim	2-årig master	5				B	
Utdanning og oppvekst	Trondheim	2-årig master	15				B	
Statsvitenskap - masterstudium	Trondheim	2-årig master	40				B	
Psykologi - masterstudium m/studieretninger	Trondheim	2-årig master						
Arbeids- og organisasjonspsykologi	Trondheim	2-årig master	25				B	
Læring - hjerne, atferd, omgivelser	Trondheim	2-årig master	25				B	
Rådgivningsvitenskap - masterstudium	Trondheim	2-årig master	29					
Sosialantropologi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	10				B	
Sosialt arbeid - masterstudium	Trondheim	2-årig master	20				B	
Sosiologi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	23				B	
Voksnes læring - masterstudium	Trondheim	2-årig master	15				B	
Grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn	Trondheim	5-årig master	180					
Grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn:	Trondheim	Profesjon						
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn med matematikk	Trondheim	5-årig master	120					
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn med norsk	Trondheim	5-årig master	70					
Lektorutdanning i geografi - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	15					
Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	30					
Lektorutdanning i samfunnsfag - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	35					
Afrikastudier - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	15					
Geografi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	40					
Pedagogikk - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	60					
Statsvitenskap - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	90					
Psykologi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	180					
Rådgivning og voksnes læring - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	25					
Samfunns- og idrettsvitenskap - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	50					
Sosialantropologi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	70					
Sosiologi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	70					
Yrkesfaglærerutdanning - bachelorstudium m/studieretninger:	Trondheim	Bachelor						
Bygg- og anleggsteknikk	Trondheim	Bachelor	10					
Helse- og oppvekstfag	Trondheim	Bachelor	15					
Resturant- og matfag	Trondheim	Bachelor	10					
Elektrofag	Trondheim	Bachelor	10					
Teknikk og industriell produksjon	Trondheim	Bachelor	10					
Bachelor i barnevern (barnevernspedagog)	Trondheim	Bachelor	90			0		

Opptaksrammer fordelt på fakultet, studiested, nivå og studieprogram	Studiested	Nivå	Ramme 2017/18	Herav int. utenfor EU	Herav int. innenfor EU	Evt. våropptak (av totalramme)	Garanti	Studier under FUS
Bachelor i sosialt arbeid (sosionom)	Trondheim	Bachelor	90			0		
Bachelor i arkiv- og samlingsforvaltning	Trondheim	Bachelor	45					
Praktisk-pedagogisk utdanning - deltid	Trondheim	PPU	135					
Praktisk-pedagogisk utdanning - heltid	Trondheim	PPU	135					
Psykologutdanning, 6-årig løp	Trondheim	Profesjon	78					
Veileidningspedagogikk for praksislærere og mentorer	Trondheim	Videreutdanning	30					
Samfunnsvitenskapelige fag - emnestudier	Trondheim	Årsstudium	15			15		
Afrikastudier - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	15					
Geografi - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	17					
Pedagogikk - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	125					
Statsvitenskap - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	30					
Psykologi - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	165					
Sosialantropologi - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	18					
Sosiologi - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	35					
Ufordelte studieplasser SU	***Trondheim***	***Ufordelt***	***70***					
		Total SU	**2698**					
	Fakultet for økonomi							
MSc in Entrepreneurship	Trondheim	2-årig int. master	7	3	4			x
Project Management (Master s Programme)	Trondheim	2-årig int. master	24	7	10			x
Master in International Business and Marketing	Ålesund	2-årig master	50	10	10			
Entreprenørskap - masterstudium m/studieretninger:	Trondheim	2-årig master						
Realfaglig profil	Trondheim	2-årig master	5					
Samfunnsvitenskapelig profil	Trondheim	2-årig master	10					
Finansiell økonomi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	25					
Helse, miljø og sikkerhet - realfaglig - masterstudium	Trondheim	2-årig master	10				B	
NTNUs Entreprenørskole - masterstudium i entreprenørskap (2-årig)	Trondheim	2-årig master	31					x
Helse, miljø og sikkerhet - masterstudium (2-årig)	Trondheim	2-årig master	15					x
Samfunnsøkonomi - masterstudium	Trondheim	2-årig master	25				B	
Master i ledelse av teknologi	Trondheim	2-årig master	40					
Master i økonomi og administrasjon	Trondheim	2-årig master	85					
Samfunnsøkonomi (5-årig) - masterstudium	Trondheim	5-årig master	20					
Industriell økonomi og teknologiledelse - masterstudium (5-årig)	Trondheim	5-årig master	150					x
Bachelor i Markedsføring og ledelse	Ålesund	Bachelor	50					
Bachelor i logistikk	Gjøvik	Bachelor	20					
Politisk økonomi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	25					
Samfunnsøkonomi - bachelorstudium	Trondheim	Bachelor	85					
Bachelor i økonomi og ledelse	Gjøvik	Bachelor	47					
Bachelor i Økonomi og administrasjon	Ålesund	Bachelor	50					
Bachelor i regnskap og revisjon	Trondheim	Bachelor	0					
Bachelor i økonomi og administrasjon	Trondheim	Bachelor	310					
Bachelor i økonomi og ledelse	Gjøvik	Bachelor, DELTID	32					
Master in International Business and Marketing, erfaringsbasert, deltid	Ålesund	Erfaringsbasert master, DELTID	0					
Master of Public Administration, erfaringsbasert, deltid	Trondheim	Erfaringsbasert master, DELTID	35			35		
Økonomi og ledelse	Ålesund	Årsstudium	30					
Årsstudium i økonomi og ledelse	Gjøvik	Årsstudium	30					
Samfunnsøkonomi - årsstudium	Trondheim	Årsstudium	45					
		Total ØK	**1256**					
Ufordelte studieplasser FUS	***Trondheim***	***Ufordelt***	***182***					
		Total NTNU	**13635**					
Trinndelte norskkurs HF*	Trondheim	Annet	1290			650		

**Fordeling på kvoter og kategorier som i vedlegg 3*

Der det står 0 i innmeldingen er det i hovedsak med bakgrunn i at det ikke skal være opptak til studieåret 2017/18.

NTNU

Rektor

Trondheim 22.11.16

Referanse 2016/25438

Opptakstekniske føringer for studieåret 2017/18

- Dersom opptaksrammen ikke blir fylt på et program kan overskytende plasser supplere opptaksrammen på andre program dersom fakultet selv ønsker det.
- Opptaket av de internasjonale søkerne foretas før opptaket av de norsk/nordiske søkerne. Eventuelle ubesatte plasser overføres til opptaksrammen for de norsk/nordiske søkerne. De blir tatt opp i det ordinære opptaket.
- Fakultetene har frist 1.juli til å melde inn forslag til plassering av de ufordelte plassene.
- Studieprogram som ikke blir fylt ved opptak i høstsemesteret kan suppleres gjennom opptak til vårsemesteret. Det gjelder særlig 2-årige masterprogram og emnestudier. Det gjør at fakultetenes totale utdanningskapasitet blir utnyttet.
- Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap har B-garanti, og det humanistiske fakultet har C-garanti, på flere av sine 2-årige masterprogram. Dette innebærer at søkere som har denne karakteren eller bedre i sitt opptaksgrunnlag til masterprogrammet, er garantert plass. Der det er angitt garanti på et internasjonalt program gjelder dette for norsk/nordiske kvote. Dette blir det tatt hensyn til i opptaksprosessen ved at slike søkere blir plassert på sitt studieprogram før de ufordelte plassene på fakultetene blir fordelt.

Postadresse
NTNU, Studieavdelingen
Hovedbygningen
N-7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
http://www.ntnu.no/
E-post: ken.steberglokken@ntnu.no

Besøksadresse
Hovedbygningen
Høgskoleringen 1
N-7491 Trondheim

Saksbehandler
Ken Stebergløkken
Tlf: 735 95245
Mobtlf + 47 91 78 62 24

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Rektor

Trondheim 22.11.16

Referanse 2016/25438

Trinndelte norskkurs studieåret 2017/18

Opptaket til de trinndelte norskkursene gjennomføres uavhengig av opptakene til grunnutdanning og til høyere grads utdanning ved NTNU. Opptaksrammen for de trinndelte norskkursene er for studieåret 2017/18 på 1290 plasser. Rektor får fullmakt til å sette endelig fordeling.

De 1290 plassene til de trinndelte kursene fordeles som følger:

- Det settes av 640 til høst 2017 og 650 til vår 2018.
- 300 plasser settes hvert semester av til NTNU-søkere med finansiering. Disse søkerne har krav på plass, og skal derfor ikke konkurrere i opptaket.
- Av de resterende plassene, henholdsvis 340 høst 2016 og 350 vår 2017, tas det begge semestrene opp 20 studenter til trinn 4.
- Øvrige plasser fordeles på kortkurs, trinn 1, trinn 2 og trinn 3 på en slik måte at kapasiteten utnyttes best mulig.
- Både høst 2017 og vår 2018 settes det av en kvote på 55 plasser for søkere uten NTNU-tilknytning til fordeling på trinn 2 og 3.

Postadresse
NTNU, Studieavdelingen
Hovedbygningen
N-7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
http://www.ntnu.no/
E-post: ken.steberglokken@ntnu.no

Besøksadresse
Hovedbygningen
Høgskoleringen 1
N-7491 Trondheim

Saksbehandler
Ken Stebergløkken
Tlf: 735 95245
Mobtlf + 47 91 78 62 24

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Rektor

Trondheim 22.11.16

Referanse 2016/25438

Rangeringsregler for masterprogram i entreprenørskap

Rangeringsregler for enkelte masterprogram skal fastsettes av styret med hjemmel i Forskrift om opptak til studier ved NTNU, § 31, 3. ledd. Rangeringsreglene som beskrevet skal gjelde for følgende tre masterprogram i entreprenørskap:

NTNUs entreprenørskole (master i teknologi/siv.ing)
Master i entreprenørskap -studieretning for realvitenskapelig profil
-studieretning for samfunnsvitenskapelig profil
Master of Science in Entrepreneurship

Opptak til toårige masterprogram i entreprenørskap skjer etter en helhetlig vurdering av samtlige søkere som oppfyller kravene i opptaksgrunnlaget.

Rangeringen skjer etter følgende fremgangsmåte:

1. Interesserte kandidater sender en skriftlig søknad inneholdende motivasjon for å søke, karakterutskrift, arbeidserfaring og annen relevant erfaring. I tillegg må søkerne beskrive eventuelle forretningsideer de kan tenke seg å videreutvikle under studiet.

2. Opptakskomiteen foretar en foreløpig vurdering av søkere som tilfredsstiller opptaksgrunnlaget. Den foreløpige vurderingen foretas med hensyn til:
   a. Gjennomsnittskarakter
   b. Tidligere erfaringer/engasjement
   c. Motivasjon og eventuell vedlagte forretningsidé

3. På bakgrunn av den foreløpige vurderingen vil aktuelle søkere bli invitert til å komme på intervju for å klargjøre personlig motivasjon og evne til å kunne kommersialisere kunnskapsbaserte forretningsideer.

4. Opptakskomiteen foretar deretter opptaket basert på en helhetlig vurdering av søkerne.

Postadresse
NTNU, Studieavdelingen
Hovedbygningen
N-7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
http://www.ntnu.no/
E-post: ken.steberglokken@ntnu.no

Besøksadresse
Hovedbygningen
Høgskoleringen 1
N-7491 Trondheim

Saksbehandler
Ken Stebergløkken
Tlf: 735 95245
Mobtlf + 47 91 78 62 24

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
29.11.2016
Arkiv: 2016/24367
Saksansvarlig: Berit Kjeldstad
Saksbehandler: Kjersti Møller

S-sak 87/16

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Forslag til ny fellesemneordning ved NTNU

Tilråding:

1) Alle studieprogram som fører til lavere grad og integrerte studieprogram som fører til høyere grad eller profesjonsgrad, skal inneholde to fellesemner:
    a. Examen philosophicum på 7,5 studiepoeng.
    b. Områdeemne på 7,5 studiepoeng.
2) Rektor får fullmakt til å vedta nærmere bestemmelser for fellesemnene.
3) Rektor får fullmakt til å fastsette unntak for enkelte studieprogram.
4) Den nye ordningen for fellesemner skal være implementert i studiene senest fra og med studieåret 2019/20.

Bakgrunn
Som ledd i NTNUs arbeid med porteføljeutvikling og faglig integrasjon ble det nedsatt et bredt sammensatt utvalg med følgende mandat fastsatt av prorektor for utdanning 24.02.16:

> Utdanningsinstitusjonene står i henhold til universitets- og høyskoleloven fritt til å innføre ex.phil./ex.fac. eller tilsvarende emner i studieløp der slike emner ikke inngår i dag. Gruppa får i mandat å kartlegge nå-situasjonen. I dette ligger det å se på gjeldende retningslinjer/politikker ved NTNU og de tidligere høyskolene, herunder de som følger av nasjonale føringer. Gruppa skal videre utrede de faglige og økonomiske konsekvenser av å innføre/ikke innføre ett eller flere av disse innførings- og fellesemnene i alle studieprogram ved NTNU. Det avleveres innstilling fra gruppen til prorektor for utdanning innen 1. mai 2016.

Utvalget som ble ledet av prodekan Svein Gladsø leverte sin rapport 15. september 2016. Styret hadde saken til orientering 16.06.16, jf. s-sak 42/16.

Kartlegging av nå-situasjonen – intensjoner og praksis
Kunnskapsdepartementet kan vedta at bestemte emner på inntil 20 studiepoeng skal inngå i en grad, jf. uhl. § 3-2 (3). Dette er så langt ikke eksplisitt fastsatt annet enn i brev av 05.10.01, hvor det fremgår at institusjonene står fritt til å utforme sammensetning av bachelorgraden og innføre ex.phil./ex.fac. eller tilsvarende emner i studieløp der slike emner ikke inngår på dette tidspunktet. Utvalget har kommet frem til at NTNU har betydelig frihet i å avgjøre hvorvidt slike fellesemner skal inngå i en grad, hvor emnene skal plasseres i graden og hvilket innhold emnene skal ha. Hverken HiST, HiG eller Hials hadde innført fellesemneordninger i sine studieprogram ved fusjonstidspunktet.

Fellesemner ved NTNU før fusjon ble regulert i NTNUs studieforskrift, jf. § 13 nr 4:

Alle studieprogram som fører til lavere grad og integrerte studieprogram som fører til høgre grad eller profesjonsgrad, skal inneholde tre fellesemner:

a) Ex.phil. på 7,5 studiepoeng. 2/3 av ex.phil. skal være likt for alle studenter ved NTNU. Ex.phil tilpasses ulike fagområder gjennom varianter der inntil 1/3 av innholdet er forskjellig. Det går frem av studieplanen hvilken variant som inngår i studieprogrammet.
b) Examen facultatum på 7,5 studiepoeng som er fakultetsspesifikt. Emnet kan inngå som del av hovedprofilen og skal legges til første studieår.
c) Perspektivemne på 7,5 studiepoeng, som skal ha et faglig perspektiv ut over studieprogrammets hovedprofil.

Som det fremgår av kapittel 5 i rapporten har utvalget benyttet ex.phil., ex.fac. og perspektivemnet ved tidligere NTNU som referansepunkt i sin kartlegging.

Utvalget har kommet frem til at ex.phil. er et fundament i dagens fellesemneordning hva angår funksjon og betydning, og anbefaler at dette emnet videreføres med visse justeringer.

Utvalget er imidlertid sterkt kritisk til ex.fac.- og perspektivemneordningen slik denne har fått utvikle seg ved NTNU. Utvalget viser at ex.fac. med få unntak har blitt et rent faglig innføringsemne innenfor programmenes hovedprofil. Når det gjelder perspektivemnet konstaterer utvalget at intensjonen om å gi studentene et innblikk i en annen vitenskapelig tradisjon og arbeidsmetode ikke er fulgt opp, med de følger at innholdet er lite faglig forankret, samtidig som at valgfriheten har blitt så stor at hele ordningen i praksis er utvannet. Det er vanskelig å se hvordan emnet bidrar til å oppfylle studieprogrammenes ønske om perspektivering i noen form.

Med grunnlag i sin kartlegging finner utvalget det vanskelig å anbefale at fellesemneordningen slik den har eksistert ved tidligere NTNU skal videreføres etter fusjon. Utvalget anbefaler at ordningen erstattes med en områdebasert tilnærming.

Utvalgets anbefaling
Den områdebaserte modellen innebærer en revidering av fellesemneordningen slik den har eksistert ved tidligere NTNU og en helt ny ordning for de tidligere høyskolene. Utvalget mener det er strategisk riktig å gjøre ordningen universell, ut fra behovet om å etablere en felles ramme rundt NTNUs portefølje, bidra til en NTNU-identitet knyttet til porteføljen, samt etablere faglige forbindelser og faglig fellesskap i et nytt NTNU. Integrasjonstanken er tenkt gjeldende gjennom et sett foreslåtte overordnede tematikker.

Modellen skal inneholde ex.phil. på 7,5 studiepoeng og et områdeemne på 7,5 studiepoeng. Det totale omfanget av fellesemnene reduseres med dette fra 22,5 studiepoeng til 15 studiepoeng. Det foreslås at ex.phil. som hovedregel plasseres i 1.- 3. semester og det nye områdeemnet i 4. - 6. semester.

Examen philosophicum
Utvalget foreslår at ex.phil. skal beholdes i sin nåværende form, med en fellesdel på 2/3 og 1/3 som er tematisk vinklet mot spesifikke fagområder. Det må likevel tas sikte på en bedre tilpasning mellom variantene og deres tilhørende områder.

Områdeemnet
Områdeemnets rammeverk er basert på at studieprogrammene ordnes i syv studieområder med et faglig fellesskap. Hvert studieområde utvikler et gitt antall områdeemner (1-4) ut fra en liste generiske tematikker beskrevet gjennom overordnede læringsutbyttebeskrivelser. Områdeemnet karakteriseres altså av tilhørighet til et studieområde, og er utviklet for dette studieområdets programmer med grunnlag i de overordnede NTNU-tematikkene. Slikt sett er områdeemnet «fagnært», men samtidig av en mer «allmenn» karakter enn programmenes fagspesifikke emner. Utvalget er tydelig på at valg av tematikker ikke kan foregripes, men nevner likevel noen eksempler for å illustrere sin tankegang. En av fellesnevnerne kan være «arbeidslivsrelevans» som er tematisert på mange måter i studieprogrammene, og formålet med den videre utviklingen av områdeemner i den forbindelse kan være å bygge på eksisterende kompetanse i ulike arbeidsrelaterte temaer som entreprenørskap, verdibasert yrkespraksis, fagpolitikk, medborgerskap o.lign.

Studenter fra ulike fag- og profesjonskulturer i et studieområde møtes i områdeemnet, lærer av hverandre og vinner innsikt i beslektede og tilstøtende fagtradisjoner som de kan forvente å møte i yrkesutøvelse. En slik tenkning vil etter utvalgets mening samsvare med fellesemnetenkningen slik den foreligger innen mange av de rammeplanstyrte utdanningene, i tillegg til at den viderefører en identitets- og perspektivtilnærming som har vært en sentral begrunnelse for fellesemneordninger ved tidligere NTNU.

Hvilke program skal ordningen omfatte?
Utvalget mener at ordningen i utgangspunktet skal omfatte alle studieprogram som fører til lavere grad og integrerte studieprogram som fører til høyere grad eller profesjonsgrad. Det er umiddelbart lettest å se implementering av ny fellesemneordning innen disiplinstudiene, selv om mange av disse også har preg av en sterk en-faglig form som vil kreve tilpasninger av både faglig, økonomisk og studieadministrativ karakter.

Når det gjelder rammeplanstyrte utdanninger er utvalget imidlertid mer forsiktig og peker på at en innføring vil måtte være gjenstand for en grundig utredning i samspill med aktuelle fagmiljø, jf. kapittel 4 i rapporten. Flere rammeplaner inneholder krav om program- og profesjonsovergripende kompetanser som tilsier at det ligger åpninger for å bygge videre på en faglig og institusjonell profil. Utvalget er av den formening at rammeplanene i seg selv åpner for en fellesemnetematikk som bør kunne benyttes som et incitament i en revisjon av NTNUs gjeldende fellesemneordning, men at dette mulighetsrommet for mange rammeplanstyrte studier nok kan synes snevert. Utvalget mener imidlertid at det er for tidlig på nåværende tidspunkt å identifisere hvilke program som eventuelt skal unntas fra innføring av en fellesemneordning.

Forvaltning av ordningen
Utvalget hevder det er en kritisk suksessfaktor at konsistens i forståelse og praktisering av ny ordning sikres gjennom opprettelse av et overordnet råd eller forvaltningsorgan.

Økonomiske konsekvenser
Utvalget har presentert økonomiske konsekvenser av å innføre ex.phil. og ett områdeemne i alle studieprogram som omfattes av utredningen. Det påpekes at de økonomiske utredningene er på et overordnet nivå.

Høringsinnspill
Utvalgets rapport ble sendt på høring til fakultetene, forvaltningsutvalgene og Studenttinget. Samtlige har kommet med innspill i høringsrunden. Sammendrag av høringsinnspillene finnes vedlagt i tabellform og samtlige høringsinnspill er også lagt ved styresaken for de som ønsker å nærlese disse.

Generelt
Et flertall av høringsinstansene er enige i at rapporten danner et godt grunnlag for videre arbeid, og gir sin tilslutning til en områdebasert tilnærming hvor omfanget av fellesemner skal tilsvare 15 studiepoeng, hvorav ex.fac. og perspektivemnet erstattes med et områdeemne. En ordning med et gitt antall vedtatte NTNU-tematikker, med tilhørende overordnede læringsmål innen rammen av studieområder, fremstår for mange som et godt grep med hensyn til faglig integrasjon, og anses å kunne være et viktig bidrag til større samfunnsrelevans i de ulike studieprogrammene.

Til tross for en generell tilslutning til rapportens hovedanbefalinger reises det også en rekke kritiske innvendinger, og i noen tilfeller ser vi at skillelinjene, som ventet, går mellom fagmiljø fra «gamle»-NTNU og de tidligere høyskolene, men det finnes også en rekke felles ankepunkt.

Rammeplanstyrte studier
Fusjonen bringer med seg studieprogram som er regulert av nasjonale rammeplaner som er bygget opp mot kompetanser og yrker og hvor det er avsatt lite plass til fellesemner både med hensyn til faglig innhold og organisering. De fleste høringsinstansene påpeker at den nye fellesemneordningen må utvikles i tråd med kravene i de ulike rammeplanene og at man må belyse dette spesielt i det videre arbeidet.

Helse- og sosialfagene er som det påpekes i utvalgets utredning gjenstand for fremtidige endringer som vil ha betydning for arbeidet med NTNU-interne emner. Det antas at det vil ta et par år før Kunnskapsdepartementets nye styringsmodell vil være avklart. Fagmiljøene som berøres av dette er generelt positive til at UHRs foreslåtte ordning med kompetanseområder kan gi en inngang til å drøfte både ex.phil. og områdeemner, det samme gjelder gjeldende «felles innholdsdel». Lektorutdanningen påpeker at et områdeemne må utformes innenfor det mulighetsrommet som rammeplanen gir, hvis ikke medfører dette en begrensning for faglig fordypning og spesialisering. Innspillet må sees i sammenheng med lektorutdanningens bekymring for en svekkelse av det disiplinfaglige. Den samme skepsis gjør seg gjeldende innenfor grunnskolelærerutdanningen som avviser ordning med fellesemner begrunnet i faglige hensyn og organisatoriske forhold. Ingeniørutdanningene er skeptiske til å innføre en fellesemneordning fordi de mener den ikke kan tilpasses rammeplanenes retningslinjer, hverken i form eller i innhold. Dette gjelder spesielt ex.phil.

Examen philosophicum
De høringsinstanser som allerede har ex.phil. som del av sin portefølje i dag stiller seg positive til å beholde ex.phil, mens tilbakemeldingene varierer når det gjelder grad av nødvendig revidering. Flere påpeker også at ex.phil. berører grenseflater til utdanninger som i dag ikke har emnet i sine studieplaner, men som likevel har et innhold som gjenspeiler tematikk i ex.phil. Fra flere hold understrekes viktigheten av å ivareta overføringsverdien til profesjonsfagene og yrkesutøvelse.

Nedleggelse av ex.fac og perspektivemnet
Det gis tilslutning til at ordningen med ex.fac. og perspektivemner ikke har fungert og av den grunn ikke bør videreføres.

Områdeemner med generiske tematikker
Høringsinstansene påpeker at det å fastsette generiske tematikker er avhengig av hvilke, hvor mange og hvem som skal styre innholdet i disse. Å utforme disse blir utfordrende, både prosessuelt og innholdsmessig etter høringsinstansenes mening, men disse har potensiale til å danne en god ramme for fellesemner ved NTNU. Det anbefales at man utviser skjønnsomhet i utarbeidelsen av områdeemnene slik at de ikke blir irrelevante, generelle og så programovergripende at de mister substans. Selv om intensjonen synes god må studieprogrammene innen et studieområde ha så mye til felles at et område kan synes tilstrekkelig interessant og skape faglig engasjement. Flere høringsinstanser fremhever ønsket om at fagmiljøer skal kunne levere områdeemner til andre enn sitt eget. Dette vil stille store krav til en godt utviklet prosedyre når det gjelder valg av tematikker. Siv.ing.-miljøene er for eksempel særlig opptatt av at områdeemnet må koordineres av FUS.

Inndeling i studieområder
Med dagens brede fakultetsstruktur kan høringsinstansene, i likhet med utvalget, vanskelig se for seg at fakultetsorganiseringen kan utgjøre det eneste grunnlaget for definering av studieområder, men forankring må likevel skje på fakultetsnivået. I hovedsak gis det tilslutning til utvalgets foreslåtte studieområdeinndeling, men med noen unntak. En ny gjennomgang av inndelingen anbefales, slik at man bedre håndterer de fagmiljø som befinner seg i skjæringspunktet mellom to områder. Dette gjelder spesielt «teknologi, naturvitenskap og arkitekt» pga store forskjeller i læringsmål mellom siv.ing.- og realfagsstudiene, og «medisin, helse og bevegelsesvitenskap» som fremstår som for uensartet. Målet slik høringsinstansene ser det må være å finne logiske grupperinger av studier (studieområder) som har de fellestrekk som gir en områdebasert tilnærming mening, og hvor også rammeplanføringer blir et sentralt punkt.

Overordnet styringsorgan
Med få unntak anser høringsinstansene at det ikke er behov for å opprette et organ for å regulere bruk og innhold av fellesemnene da dette anses som uforenlig med forankring i fagmiljøene. Sentralnivået kan utarbeide de overgripende intensjonene med områdeemnet, men bør overlate utforming til fagmiljøene.

Flere påpeker at ordningen kan ivaretas etter samme modell som EiT, noe som medfører at Utdanningsutvalget vil være det sentrale styringsorganet. Dette gir rom for å se fellesemneordningen i en større sammenheng.

Organisatoriske utfordringer (plassering og rekkefølge)
Det understrekes med tyngde at en stram føring for plassering av fellesemnene vil være meget krevende, og at det er behov for størst mulig fleksibilitet i den sammenheng. Dette begrunnes i hovedsak av organisatoriske og faglige årsaker. Rammeplanstyrte studier er f.eks. progresjonsbaserte og i samarbeid med praksisfeltet gjør behovet for fleksibilitet seg gjeldende. Flere høringsinstanser er også bekymret for sprengt romkapasitet ved NTNU, spesielt med tanke på at flere områdeemner vil få svært mange studenter.

Økonomiske konsekvenser
Store fellesemner medfører at økonomistrømmen flyttes. Dels fra miljøer som i dag gir fellesemner (ex.fac. og perspektivemner), og dels fra de miljøene som ikke har fellesemner, over til de miljøer som får i oppdrag å gi nye fellesemner, noe enkelte av høringsinstansene ber om at tas høyde for i det videre avklaringsarbeidet. Dette gjelder spesielt dersom NTNUs økonomimodell skal være orientert mot å gi resultatincentiver basert på studiepoengproduksjon og gjennomstrømming. Mange studier har store bachelorkull, lav basisfinansiering koplet opp mot sterke resultatavhengige budsjettincentiver, noe som gjør at den økonomiske siden av en slik endring blir et viktig aspekt å håndtere fremover. Innføring av ny fellesemneordning kan medføre behov for økte administrative og vitenskapelige ressurser og gi en mer komplisert logistikk (flere læresteder).

Rektors vurdering
Rektor takker for utvalgets rapport og det grundige arbeidet som er gjort. Rektor anser en områdebasert tilnærming slik utvalget skisserer som et godt virkemiddel i en faglig integrasjonstankegang i det nye NTNU og et viktig bidrag til å heve kvaliteten i studieprogramporteføljen.

Examen philosophicum var gjenstand for en større revisjon i 2010 (jf. s-sak 23/10), noe som blant annet ga rom for fagovergripende varianter. Rektor er enig i utvalgets anbefaling om å beholde ex.phil. som en inngang til den kunnskapskultur et universitet utgjør og som et emne som bidrar til allmenndannelsen av studenter innen akademia. Ex.phil. er både et universelt fellesemne, samtidig som det er fagområdetilpasset. Denne dobbeltheten ønsker rektor å beholde som utgangspunkt for en tilpasning til nye studier. Rektor fremhever også ex.phil. som et viktig referansepunkt for en gjennomgående studietråd i etikk i studieprogrammene. Rektor vil nedsette et utvalg som vil få i oppdrag å påse at ex.phil. tilpasses utdanningene hvor nye og/eller reviderte varianter skal optimalisere relevansen mellom ex.phil. og studieprogrammene. I tillegg må den praktiske organiseringen sikre et fullverdig pedagogisk tilbud for alle studenter uavhengig av campustilhørighet.

Rektor støtter utvalget og høringsinstansene i sin vurdering av at ex.fac. og perspektivemnet ikke har oppfylt sin intensjon, og av den grunn finner det vanskelig å anbefale en videreføring av disse to emnene i det nye NTNU. Rektor følger utvalgets tankegang når det gjelder den områdebaserte tilnærmingen som befinner seg et sted i spennet mellom faglige fellesnevnere (områdekonsept) og overordnede tematikker (en NTNU-identitet). Slik Rektor ser det vil områdeemnet kunne bidra til å øke studienes relevans innen profesjons-, arbeids- og samfunnsliv og finner de tematiske inngangene som er grovt skissert i utvalgets rapport interessante. Selv om man ikke vil foregripe utviklingen av de generiske tematikkene, mener rektor at ny fellesemneordning har potensial til, og bør sikte på, å utvikle studentenes etiske bevissthet sett i sammenheng med kompetent yrkesutøvelse. Rektor oppfordrer også til å vektlegge dannelsesaspekter- og perspektiver i den videre tilnærmingen.

Det videre arbeidet med områdekonseptet må være et faglig utviklingsarbeid. Rektor vil nedsette et utvalg som arbeider videre med inndeling i studieområder og utarbeidelse av overordnede tematikker med foreliggende rapport som retningsgivende. Rektor tar til etterretning høringsinstansenes skepsis til et overfakultært forvaltningsorgan, men vil be utvalget om å foreslå hvordan ordningen best kan forvaltes.

Rektor anerkjenner at det er for tidlig å fastslå om ny fellesemneordning kan tilfredsstille faglige og organisatoriske innholdskrav i for eksempel de rammeplanstyrte studiene. Dette må belyses parallelt med pågående arbeid med realisering av ny fellesemnemodell. Rektor er likevel innstilt på at terskel for eventuelt fritak vil være høy og gjør samtidig oppmerksom på at det også i rammeplanene gis rom for både nyskapning og institusjonell tilpasning.

Utvalget har presentert de økonomiske konsekvensene av å innføre ex.phil. og områdeemne i alle studieprogram ved NTNU som faller inn under fellesemneordningen. Beregningene er beheftet med en del forbehold og usikkerheter. Dette gjelder blant annet studentgrunnlaget, omfanget av revisjon av ex.phil., ressursbehov knyttet til antall vitenskapelige stillinger og administrativ støtte, lokalisering av undervisningsressurser og mulige satellittmodeller, samt utviklings- og driftskostnader knyttet til områdeemnene. Dette betyr at det må foretas ytterligere utredninger før det økonomiske er avklart. Dette arbeidet bør også vies oppmerksomhet i det videre utvalgsarbeidet.

Rektor mener at rapporten sammen med høringsinnspillene danner et godt grunnlag for det videre arbeidet med å sikre det faglige (og det prosessuelle) knyttet til realiseringen av en ny fellesemneordning. Siden det fremdeles gjenstår en rekke avklaringer settes innføringstidspunktet til senest 2019/2020, noe som vil gi tilstrekkelig tid til å tilpasse seg ny modell, gjennomføre planlagte endringer og utarbeide en faglig godt forankret fellesemneordning ved NTNU.

Vedlegg:

1. Utvalgets rapport «Fellesemner ved NTNU – en ny modell»
2. Sammendrag av alle høringsuttalelser (tabell)
3. Samtlige høringsuttalelser

Rapport

Fellesemner ved NTNU – en ny modell

Foto: Kim Nygård

Fra arbeidsgruppen «ex.phil, ex.fac. og perspektivemnet»

15. september 2016

Fellesemner – en ny modell

Innhold

Innhold 1
1 Sammendrag 3
2 Innledning 3
2.1 Mandat for arbeidsgruppen 3
2.2 Arbeidsgruppens sammensetning 4
2.3 Arbeidsprosessen 5
3 Redegjørelse for de juridiske rammebetingelsene 5
3.1 Nasjonalt lovgrunnlag for fellesemner 5
3.2 Forskrift og retningslinjer ved tidligere NTNU 6
3.3 Forskrifter og retningslinjer ved de tidligere høgskolene 6
3.4 Forskrifter og retningslinjer ved dagens NTNU 7
3.5 Arbeidsgruppens vurdering 7
3.5.1 Omfatning/utbredelse 7
3.5.2 Innhold/utforming 7
3.5.3 Emneomfang 7
3.5.4 Plassering 8
3.5.5 Utskillbarhet 8
4 Fellesemneproblematikken i lys av rammeplaner 8
4.1 Kort om rammeplanbegrepet 9
4.2 Helse- og sosialfaglige utdanninger 9
4.3 Ingeniørstudier 10
4.4 Lærerutdanningen 11
4.5 Økonomi og administrasjon 12
4.6 Arbeidsgruppens vurdering 13
5 Intensjoner og praksis – fellesemner 14
5.1 Ex.phil. – intensjoner og praksis 14
5.1.1 Gjeldende retningslinjer for ex.phil. 14
5.1.2 Gjeldende praksis 14
5.1.3 Arbeidsgruppens vurdering av intensjoner og praksis 15
5.2 Ex.fac. – intensjoner og praksis 16

5.2.1 Gjeldende retningslinjer for ex.fac. ... 16
5.2.2 Gjeldende praksis ... 16
5.2.3 Arbeidsgruppens vurdering av intensjoner og praksis ... 17
5.3 Perspektivemnet – intensjoner og praksis ... 17
5.3.1 Retningslinjer for perspektivemnet ... 17
5.3.2 Gjeldende praksis ... 18
5.3.3 Arbeidsgruppens vurdering av intensjoner og praksis ... 18
6 En revidert modell for fellesemner ved NTNU ... 19
6.1 Hvordan avgrense studieområdene? ... 20
6.2 Studieområder i en ny modell for fellesemner ... 21
6.2.1 Antall studenter fordelt på studieområder og campus ... 22
6.3 Forholdet mellom studieområder, tematikker og områdeemner – prosessen ... 23
6.4 Råd for områdeemner ... 24
6.5 Eksempler på områdeemner med overordnede læringsutbyttebeskrivelser ... 24
7 Arbeidsgruppens anbefalinger ... 26
8 Økonomiske konsekvenser ... 27
8.1 Ex.phil. ... 28
8.1.1 Forutsetninger for beregning av inntekter og kostnader for gjennomføring av ex.phil. ... 29
8.1.2 Beregning av kostnader for ny ex.phil.-variant i økonomisk/administrative fag ... 30
8.1.3 Forutsetninger for beregning av kostnader til utvikling av ny ex.phil.-variant ... 30
8.1.4 Forutsetninger for beregning av kostnader knyttet til gjennomføring av ny ex.phil.-variant ... 31
8.2 Områdeemne ... 31
8.2.1 Forutsetninger for beregning av kostnader til utvikling av områdeemne ... 32
8.2.2 Forutsetninger for beregning av kostnader knyttet til gjennomføring av områdeemne ... 32

1 Sammendrag

Arbeidsgruppen foreslår at det utvikles en ny modell for fellesemner ved NTNU som skal omfatte alle studieprogrammer som fører til lavere grad og integrerte studieprogrammer som fører til høyere grad eller profesjonsgrad.

Ny modell innebærer en revidering av fellesemneordningen slik den har eksistert ved tidligere NTNU og en helt ny ordning for de tidligere høgskolene.

Det totale omfanget av fellesemner reduseres fra 22,5 studiepoeng til 15 studiepoeng.

Ex.phil. (7,5 sp) beholdes i sin nåværende form, med en fellesdel på 2/3 og en 1/3 som er tematisk vinklet mot mer spesifikke tematikker hentet fra utvalgte fagområder. I lys av fusjonen er det naturlig å diskutere om det er behov for flere ex.phil.-varianter, og om nåværende varianter kan og bør revideres. Ex.fac. og perspektivemnet erstattes av det arbeidsgruppen omtaler som et områdeemne (7,5 sp).

Områdeemnet har sin begrunnelse i en områdetenkning som trekker på tidligere, men ikke implementerte, begrunnelser for perspektivemnet og er tenkt å være kompletterende og perspektiverende. Emnet baserer seg på at studieprogrammene ordnes i et lite antall studieområder med et klart faglig fellesskap og hvor fakultetene blir bedt om å etablere 1-4 områdeemner knyttet til overordnede tematikker som er beskrevet gjennom overordnede læringsutbyttebeskrivelser.

Arbeidsgruppen foreslår at områdeemnet skal tas etter avlagt ex.phil. Arbeidsgruppen foreslår ikke en endring av gjeldende styrevedtak angående plassering av ex.phil., men anbefaler at fellesemnene avvikles innen de tre første årene i studieløpet.

Arbeidsgruppens forslag til ny modell for fellesemner ved NTNU vil innebære økonomiske endringer. Gruppen gir en presentasjon av økonomiske kalkyler i kapittel 8.

Arbeidsgruppen anser det som strategisk riktig å gjøre ordningen universell, ut fra behovet for å etablere en felles ramme rundt NTNUs portefølje, bidra til en NTNU-identitet knyttet til porteføljen og ut fra behovet for å etablere faglige forbindelser og faglig fellesskap i nytt NTNU.

2 Innledning

Arbeidsgruppen er nedsatt som et av flere ledd i NTNUs arbeid med porteføljeutvikling og faglig integrasjon. Målgrunnlaget både for studieporteføljeutviklingen og den faglige integrasjonen hviler på tre akser: Styresak 52/15 *Årsplan for 2016, samt langtidsutsikter 2017-2019,* fusjonsplattformen og SAK (samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon).

Prosjekteiere og prosjektstyre er prorektor for utdanning og prorektor for faglig integrasjon.

2.1 Mandat for arbeidsgruppen

Arbeidsgruppen er gitt følgende mandat, fastsatt av prorektor for utdanning 24.02.16:

> Utdanningsinstitusjonene står i henhold til universitets- og høyskoleloven fritt til å innføre ex.phil./ex.fac. eller tilsvarende emner i studieløp der slike emner ikke inngår i dag.

> Gruppa får i mandat å kartlegge nå-situasjonen. I dette ligger det å se på gjeldende retningslinjer/politikker ved NTNU og de tidligere høyskolene, herunder de som følger av nasjonale føringer. Gruppa skal videre utrede faglige og økonomiske konsekvenser av å innføre/ikke innføre ett eller flere av disse innførings- og fellesemnene i alle studieprogram ved NTNU. Det avleveres innstilling fra gruppen til prorektor for utdanning innen 1. mai 2016.
>
> Etter styremøtet 16.06.16 avklares behovet for om gruppa skal fortsette sitt arbeid høsten 2016.

Arbeidsgruppen bes om å sette faglige konsekvenser i fokus, det vil si fordeler og ulemper ved ulike løsninger og valg. Økonomiske konsekvenser bes også vurdert.

Arbeidsgruppen har etter avklaringer med prosjekteier foretatt en overordnet kartlegging av status før fusjon, både ved tidligere NTNU og ved høgskolene. Vi har tatt utgangspunkt i NTNUs begrepsbruk fra tidligere studieforskrift (ex.phil., ex.fac. og perspektivemne), og har hatt disse fellesemnene som referansepunkt i vårt arbeid. Kartleggingen vi har foretatt har i hovedsak hatt fellesemneordningen slik denne oppstod i 2010 som sitt primære utgangspunkt. Vi har innen den tid som har vært avsatt, og med grunnlag i arbeidsgruppens sammensetning, ikke hatt mulighet til å foreta dybdeanalyser av dagens rammeplaner eller foretatt en detaljert studie av NTNUs omfattende studieportefølje. Mange av de anbefalinger vi kommer med har av den grunn kun et retningsgivende preg. Kartleggingen inneholder heller ingen vurdering av programeieres eventuelle holdninger til en innføring av en ny fellesemneordning. Innføringen av ny fellesemneordning vil være gjenstand for en høringsprosess.

Slik arbeidsgruppen ser det foreligger det ikke grunnlag for å anta at disiplinstudiene ved de tidligere høgskolene skiller seg vesentlig ut fra disiplinstudiene ved tidligere NTNU og det antas at det derfor heller ikke er noe som tilsier at de skal behandles annerledes. Hvordan og i hvilken takt fellesemnene skal innføres må utredes nærmere, både med tanke på faglig innhold og struktur, samt hvilke økonomiske konsekvenser dette vil måtte få. Utfordringene knyttet til inkludering av de rammeplanstyrte utdanningene er derimot viet en del oppmerksomhet i vår rapport.

Arbeidsgruppen har avgrenset sitt arbeid til å ikke omfatte en nærmere vurdering av EiT som også kan sies å være et fellesemne. Det samme gjelder k-emneordningen i sivilingeniørutdanningen.

2.2 Arbeidsgruppens sammensetning

Arbeidsgruppeleder	Prodekan Svein Gladsø, HF
Faglige medlemmer	Lars Johan Materstvedt, IFR-HF
	Toril Forbord, ISV-FHS
	Kristin Viggen, IAS-FHS
	Mads Nygård, IDI-IME
	Jon A Støvneng, IFY-NT
	Torbjørn Kravdal, TØL, NTNU i Gjøvik
	Marianne Frilund, AHF, NTNU i Ålesund
Studenttinget	Ingvild M. Sørlie
Administrative medlemmer	Hans Martin Tunaal, DMF
	Grete Lillemyr, HHiT
Sekretariat	Kjersti Møller, stab prorektor for utdanning
	Marianne Løvdal, HF
	Elin Steen, SVT
Controller	Lars Gunnar Indreiten, HF

2.3 Arbeidsprosessen

Arbeidsgruppen startet sitt arbeid med første møte 16.03.16 og har i alt hatt fem arbeidsmøter i perioden 16.03.2016-31.08.16.2016. I tillegg har vi hatt avklarende møter med gruppen for EiT og en gruppe som arbeider med komplementæremner i sivilingeniørutdanningen (k-emner) for å sikre nødvendig avgrensning. I tillegg har det vært løpende kontakt innad i sekretariatet og mellom arbeidsgruppeleder og sekretariat. Vi har også hatt to avklaringsmøter med prosjekteier, samt presentert forslag til ny fellesemneordning for studiedirektørene ved de tidligere høgskolene og NTNU. Forslag til revidert fellesemneordning ble presentert for Utdanningsutvalget 19.05.16. Rektor orienterte Styret i notat av 08.06.16 om skisserte hovedanbefalinger.

Arbeidsgruppen har bestått av ressurspersoner som til sammen har representert erfaring og kompetanse innen sentrale fagområder. Samtlige av fusjonspartnerne har vært representert. Det har naturlig nok ikke vært mulig å sikre full representativitet fra alle utdanningsområder eller foreta en utdypende kartlegging i den korte perioden arbeidsgruppen har hatt til rådighet, men gruppen antar at nødvendig forankring i institusjonen vil sikres i den videre høringsprosessen.

3 Redegjørelse for de juridiske rammebetingelsene

Hva er de overordnede juridiske rammebetingelsene? I dette kapittelet følger en overordnet redegjørelse for hvilke politikker og retningslinjer som ligger til grunn for hvordan fellesemneordningen (ex.fac., perspektivemnet og ex.phil.) gjennomføres ved dagens NTNU.

I kapittel 5 gis det en utdypende beskrivelse av det enkelte fellesemnets historie, intensjon, rasjonale og praksis slik det har eksistert ved tidligere NTNU.

3.1 Nasjonalt lovgrunnlag for fellesemner

Etter universitets- og høyskoleloven § 3-2 (3) kan Kunnskapsdepartementet fastsette at bestemte emner på inntil 20 studiepoeng skal inngå i en grad. Denne bestemmelsen gir blant annet departementet hjemmel til å fastsette at en lavere grad skal omfatte emner tilsvarende ex.phil. og ex.fac.

Departementet har så langt ikke eksplisitt fastsatt slikt krav til innhold i grad. I brev av 05.10.01 om overgang til ny gradsstruktur, henvises det til hvordan departementet mener institusjonene skal forholde seg til det som omtales som et «innføringsstudium». Brevet er å anse som en instruks til institusjonene. Departementet viser til innstillingen fra Stortinget (Innst. S. nr. 37, 2000-2001): «Stortinget ber regjeringen utforme regelverket slik at institusjonene skal ha frihet til selv å utforme innholdet i bachelorgraden utover de første 20 studiepoengene (ex.phil./ex.fac).» Dette må ses i sammenheng med departementets forslag i St.meld. nr 27, der det presiseres at «med den nedkorting av studietiden som vil finne sted for flere studiers vedkommende, er det ikke aktuelt å pålegge denne type innføringskurs for utdanninger som ikke har noe slikt krav i dag». Videre fremgår det av brevet at med den frihet institusjonene er gitt til «å etablere og nedlegge studietilbud av inntil tre års varighet og til selv å bestemme sammensetningen av bachelorgraden, står de også fritt til å innføre ex.phil./ex.fac. eller tilsvarende emner i studieløp der slike emner ikke inngår i dag.»

Det må bemerkes at det er ex.phil. og ex.fac. som er eksplisitt nevnt i brevet av 05.10.01. NTNU har selv definert og innført perspektivemneordningen slik denne beskrives i kapittel 5.

Universitets- og høyskoleloven § 3-2 (3) sier utelukkende at departementet kan fastsette at bestemte emner inntil 20 studiepoeng skal inngå i en grad. Det er da den enkelte institusjon som gir forskrifter om innholdet i disse emnene, der det mest vanlige er 10 studiepoeng examen philosphicum og 10 studiepoeng examen facultatum i nasjonal sammenheng.

3.2 Forskrift og retningslinjer ved tidligere NTNU

NTNU opprettet fellesemnene ex.phil., ex.fac. og perspektivemnet ved innføringen av Kvalitetsreformen i 2003[i]. Som vi gjør nærmere rede for i kapittel 5, ble særlig ex.phil. og til dels perspektivemnet imidlertid gjenstand for betydelige endringer i 2010 som et resultat av blant annet påtrykk fra Studenttinget, siv.ing.-evalueringen av 2008, ulike studentevalueringer og endelig Borg-utvalgets utredning om ex.phil av 2009. Dette resulterte i en forskriftsendring i styrevedtak av 23/10 og 53/10 som blant annet ga rom for fagovergripende ex.phil.-varianter.

Fellesemner ved NTNU før fusjonen 01.01.2016 ble regulert, i forskrift av 07.12.2005 om studier ved Norges teknisk naturvitenskapelige universitet (NTNU) jf. § 13 nr. 4:

Alle studieprogram som fører til lavere grad og integrerte studieprogram som fører til høgre grad eller profesjonsgrad, skal inneholde tre fellesemner:

a) Ex.phil. på 7,5 studiepoeng. 2/3 av ex.phil. skal være likt for alle studenter ved NTNU. Ex.phil. tilpasses ulike fagområder gjennom varianter der inntil 1/3 av innholdet er forskjellig. Det går frem av studieplanen hvilken variant som inngår i studieprogrammet.
b) Examen facultatum på 7.5 studiepoeng som er fakultetsspesifikt. Emnet kan inngå som del av hovedprofilen og skal legges til første studieår.
c) Perspektivemne på 7,5 studiepoeng, som skal ha et faglig perspektiv ut over studieprogrammets hovedprofil.

Rektor fastsetter nærmere bestemmelser for fellesemnene etter forslag fra Utdanningsutvalget.

Rektors fullmakt til å fastsette når bestemmelsen i pkt a) skal settes i verk, opprettholdes i tråd med vedtaket i S-sak 23/10. Endringen i punkt c) gjelder fra og med studieåret 2011-2012.

3.3 Forskrifter og retningslinjer ved de tidligere høgskolene

Arbeidsgruppen har vært i kontakt med studiedirektørene ved de tidligere høgskolene for å avklare hvorvidt deres institusjoner har hatt ordninger med bruk av fellesemner slik det åpnes for i universitets- og høyskoleloven.

NTNU i Gjøvik har tidligere forskriftsfestet ex.phil. og ex.fac, jf. § 18 (2) i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Høgskolen i Gjøvik:

> Utdanningen kan inneholde examen philosphicum eller tilsvarende filosofiske emner på minimum 10 studiepoeng, og examen facultatum eller tilsvarende vitenskapsteoretiske emner på minimum 10 studiepoeng.

Dette er imidlertid en *kan*-bestemmelse. Det viser seg at ingen av studieprogrammene har emnene som del av sine studieplaner og ordningen har aldri vært hverken implementert eller forsøkt gjennomført.

NTNU i Ålesund har ingen krav om ex.phil./ex.fac. i sin tidligere studieforskrift og har heller ikke hatt forsøksordninger. Det samme gjelder ved tidligere Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST).

3.4 Forskrifter og retningslinjer ved dagens NTNU

Bestemmelsen om at alle studieprogram som fører til lavere grad og integrerte studieprogram, skal inneholde de tre fellesemnene ex.phil., ex.fac. og et perspektivemne ble vedtatt å fortsatt gjelde etter fusjonen var gjennomført for studieprogram som tidligere var en del av NTNUs portefølje. Men da kun som en overgangsbestemmelse, begrunnet i at høgskolene ikke hadde tilsvarende ordninger.

I NTNUs studieforskrift av 15.12.2015 § 2-3 (c) og § 2-6 gjeldende fra 01.01.2016, fremgår det at institusjonenes bestemmelser om emnestørrelse og fellesemner som gjaldt før fusjonsdato gjelder inntil annet er bestemt og uten nærmere spesifikasjon.

3.5 Arbeidsgruppens vurdering

Lovreguleringen som vi viser til over har reist en rekke spørsmål knyttet til dagens ordning med fellesemner ved NTNU og hvor stort handlingsrom NTNU har til å gjøre eventuelle endringer.

3.5.1 Omfatning/utbredelse

Slik arbeidsgruppen leser brevet av 05.10.01 foreligger det ikke et krav om at samtlige bachelorgrader skal ha ex.phil. og/eller ex.fac. (jf. for eksempel rammeplanstyrte profesjonsutdanninger). Spørsmålet er hva som nå forventes av fusjonerte institusjoner? Vi tolker det dithen at det ligger en implisitt forventning til en innføring, men at de «bestemte emnene» lovteksten omtaler ikke nødvendigvis må være f.eks. ex.phil. og ex.fac. i nåværende form. Både typen emner og bruken av disse må tilpasses de enkelte studieprogrammene, noe som også har vært tilfelle til nå. Dette er også en tolkning arbeidsgruppen har avklart i møte med prosjekteier.

3.5.2 Innhold/utforming

Institusjonene i Norge opererer i dag med ulike tilnærminger til fellesemner/innføringsemner. Dette ser vi blant annet i de ulike variantene av ex.phil., de ulike konkretiserende beskrivelsene av læringsutbytter som eksisterer, samt ulik tilnærming til mere fagspesifikke opplegg og omfang. Dette illustrerer det faktum at institusjonene gis betraktelig frihet til å selv bestemme innholdet i de emnene som skal være felles for de studieprogram som innfører ordningen. Nasjonalt fagråd kom med en uttalelse 08.10.15[1] når det gjelder ex.phil.:

> Fagrådet ønsker ingen nasjonal styring eller strømlinjeforming av innholdet i examen philosophicum, men innholdet i ex.phil.-definerte emner bør likevel favne et felles minimum, og ikke være ex.phil. i navn alene. Ex.phil. bør derfor være et emne som gir studentene kunnskap om sentrale trekk ved vitenskapenes felles historiske og systematiske bakgrunn i filosofien og om etikk. Derigjennom får studentene både et grunnlag for å forholde seg reflektert til vitenskapene i dag og for å reflektere over etiske problemer som de vil støte på som studenter, i yrkesliv og i samfunnet for øvrig.

3.5.3 Emneomfang

Hvor bundet er vi av omfangsbestemmelsen i loven? Departementets brev om kvalitetsreformen viser til institusjonenes frihet til å utforme innholdet utover «de første 20 studiepoengene». I universitets- og høyskoleloven § 3-2 (3) vises det imidlertid til «bestemte emner inntil 20

[1] http://www.uhr.no/documents/referat_fagrad_filosofi_og_idehistorie_8_10.pdf

studiepoeng». Arbeidsgruppen antar, etter konsultasjoner med prosjekteier, at et omfang på 15 studiepoeng vil tilfredsstille omfangskravet da lovens ordlyd går foran en instruks, jf. trinnhøydeprinsippet. Arbeidsgruppen underbygger også muligheten til å endre omfanget ved å vise til NTNUs tidligere praksis hvor både ex.fac. og perspektivemnet i noen sammenhenger har «talt dobbelt» i enkelte studieprogram, både som fordypningsemne og del av fellesemneordningen, jf. kapittel 5. Basert på gjeldende praksis anser arbeidsgruppen det som fullt mulig å redusere omfanget av fellesemner til 15 studiepoeng. Når det gjelder omfang av det enkelte fellesemne, vil resultatet fra arbeidsgruppa som ser på emnestørrelse selvsagt kunne medføre endringer i omfang.

3.5.4 Plassering

Arbeidsgruppen har diskutert hvorvidt lovverket gir bestemte føringer for plassering av de enkelte fellesemnene i studieprogrammet. Begrepsbruken og begrunnelsene for plassering oppleves som skiftende. Departementet henviser til «innføringsstudium», mens NTNU innførte betegnelsen «fellesemner» i styresak S-sak 31/04, uten at det har medført reaksjoner fra departementshold, etter det arbeidsgruppen kjenner til. I dette legger arbeidsgruppen at de politiske føringene også i dag gir en viss fleksibilitet i plassering av emnene i løpet av studiet, og at man her må finne en fornuftig avveining mellom faglige hensyn og administrativt rammeverk. Igjen henviser også arbeidsgruppen til universitets- og høyskolelovens ordlyd som refererer til «bestemte emner», snarere enn «de første» slik det refereres i 3.5.3.

Senere i denne utredningen vil arbeidsgruppen gi noen føringer for plassering av emnene i form av et rekkefølge-prinsipp.

3.5.5 Utskillbarhet

Arbeidsgruppen har endelig diskutert hvorvidt det legges bestemte føringer fra departementshold om hvorvidt emnene skal være utskillbare, eller om tematikk kan inngå som bestemte «studietråder». Oppfølging av fellesemnenes tematikk kan enten bygges langs aksen egne eller felles emner, eller programintegrerte gjennomgående opplegg. Ordlyden i universitets- og høyskoleloven om «bestemte emner», underbygger at fellesemnene bør være utskillbare. Arbeidsgruppen støtter seg til dette og ønsker uansett at fellesemnene skal ha form som definerte emner med egne læringsutbyttebeskrivelser.

Arbeidsgruppen tar som utgangspunkt at NTNU sentralt gjør de nødvendige politiske avklaringene av om ny modell tilfredsstiller lovmessige krav dersom vi går over i en konkretiserende fase og om prosessen ender i en modell som avviker mye fra nåværende. Uansett må NTNU kunne forvente at fusjonen åpner for nye premisser rundt fellesemnetenkningen og at denne i seg selv gir en viss frihet i tilnærmingen. Dette anser arbeidsgruppen også å ligge som et premiss i mandatet.

4 Fellesemneproblematikken i lys av rammeplaner

NTNUs tilnærming til fellesemneordningen vil påvirkes av en rekke nasjonale føringer, både nåværende og fremtidige. Under følger en kort redegjørelse for det som arbeidsgruppen har identifisert som viktige premissgivere for det fremtidige implementeringsarbeidet. Redegjørelsen har ikke som ambisjon å være uttømmende, men vil være retningsgivende for det videre utredningsarbeidet og etablering av en ny og alternativ fellesemnemodell som inkluderer ex.phil. og det som arbeidsgruppen betegner som et «områdeemne».

4.1 Kort om rammeplanbegrepet

Jf. uhl § 3-2 (2) kan departementet fastsette nasjonal rammeplan for enkelte utdanninger. Rammeplanen angir mål og formål for utdanningene, viser utdanningenes omfang og innhold og gir retningslinjer for organisering, arbeidsmåter og vurderingsordninger. Rammeplanen er forpliktende for institusjonene, de tilsatte, studentene og representantene for praksisopplæringen og skal sikre et nasjonalt likeverdig faglig nivå slik at utdanningene fremstår som enhetlige og gjenkjennelige, uavhengig av institusjon.

Med utgangspunkt i rammeplanene utarbeider institusjonene studieplaner som viser hvordan de organiserer og tilrettelegger studieprogrammene innenfor de grenser rammeplanen fastsetter.

NTNU har tradisjonelt ikke vært regulert av rammeplaner, med unntak av den ettårige praktisk-pedagogiske utdanningen (PPU), treårig yrkesfaglærerutdanning og femårig lektorutdanning. Etter fusjon er imidlertid situasjonen annerledes, og NTNU tilbyr nå en rekke utdanninger regulert av nasjonale rammeplaner, innen ingeniørstudiene, helse- og sosialfagene og lærerutdanningen.

Under følger en kort redegjørelse for rammeplaner som har betydning for vårt videre arbeid og med en kort oppsummering av mulighetsrommet når det gjelder innhold og struktur som arbeidsgruppen har identifisert.

4.2 Helse- og sosialfaglige utdanninger

Barnevern, bioingeniør, ergoterapeut, fysioterapeut, radiograf, sykepleie, sosionom, og vernepleie er alle rammeplanstyrte helse- og sosialfaglige utdanninger som fører til en bachelorgrad som tilbys av NTNU. Dette er brede grunnutdanninger, med en velferdsfaglig plattform, og med innslag av tverrprofesjonell læring. Med brede grunnutdanninger menes utdanninger som er bredt sammensatt faglig, og som orienterer seg mot flere ulike tjenesteområder, oppgaver og brukergrupper i yrkesfeltet.

Alle helse- og sosialfaglige utdanninger[2] har en felles innholdsdel på 30 studiepoeng som er inndelt som følger:

1. Vitenskapsteori, forskningsmetode og etikk (15 sp) med henholdsvis vitenskapsteori og forskningsmetode (6 sp) og etikk (9 sp)
2. Samfunnsfaglige emner (15 sp) med henholdsvis stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk (9 sp), kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning (6 sp).

Det er utarbeidet egne mål for felles innholdsdel som nærmere spesifiserer innholdet. Det legges også til grunn i rammeplanen at det skal legges til rette for felles undervisning på tvers av utdanningene der dette er mulig.

I tillegg til felles innholdsdel inneholder rammeplanen en del som er spesifikk for den enkelte utdanning. Den spesifikke delen har ofte et innhold som berører det spesifikke fagets faglige og vitenskapelige grunnlag og samfunnsvitenskapelige emner utover det som ligger i felles innholdsdel, og evne til samarbeid og økt forståelse og respekt for andres fagfelt vektlegges.

Studieplanene for utdanningene er ulike oppbygd hvor kunnskap fra de ulike kunnskapsområdene er integrert i studienes emner på forskjellige vis.

[2] Med unntak av bioingeniørutdanningen hvor fellesinnholdet tilsvarer 15 studiepoeng

Det er imidlertid viktig å være klar over at helse- og sosialfagene er gjenstand for mulige endringer i nær fremtid. Stortingsmeldingen Meld St nr 13 (2011-2012) *Utdanning for velferd. Samspill i praksis (Samspillsmeldingen)* er et resultat av et tverrdepartementalt samarbeid med et «utenfra-perspektiv» på profesjonsutdanningene i UH-sektoren, og omtales ofte som en utdanningspolitisk retningsmelding. I oppfølgingen av Samspillsmeldingen har departementet bedt Universitets- og høgskolerådet (UHR) ta ansvar for organisering og gjennomføring av tre nasjonale utviklingsprosjekter: Sosialfagprosjektet[3], Kvalitet i praksisstudiene og Felles innhold i helse- og sosialfagutdanningene.

Sistnevnte prosjekt vil kunne ha betydning for arbeidet med utviklingen av en ny modell for fellesemner. Oppdraget har bestått i å levere et begrunnet forslag til hvilke kunnskapsområder som hører inn under et felles innhold som skal innarbeides i alle helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger og hvordan disse kan sees i sammenheng med tverrprofesjonell samarbeidslæring i studieprogrammene.

UHR-utvalget har fremmet et forslag om ni kompetanseområder med formulering av læringsutbyttebeskrivelser for hver av disse ni kompetanseområdene. Dersom departementet innfører et nytt styringssystem for fastsetting av kompetansekrav til alle helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger vil dette berøre NTNUs arbeid med fellesemner. De foreslåtte kompetanseområdene er:

- Etikk og verdiforankret praksis
- Relasjon-, kommunikasjons- og veiledningskompetanse
- Kulturkompetanse
- Helse- og sosialpolitisk innsikt og systemforståelse
- Folkehelsearbeid og arbeidsinkludering
- Tverrprofesjonell samhandlingskompetanse
- Kompetanse om sosiale og atferdsmessige risikofaktorer
- Profesjonell handlingskompetanse og kunnskapsbasert praksis
- Innovasjons- og endringskompetanse

Når departementet har bearbeidet forslaget til felles innhold i grunnutdanningene vil dette sendes på høring. Status for hvor langt man har kommet i dette arbeidet er imidlertid ennå uklart.

Det er vanskelig for arbeidsgruppen på nåværende tidspunkt å gi en fullgod analyse av hva disse endringene vil bety for innføring av en ny fellesemnemodell ved NTNU, men slik arbeidet er kjent for gruppen nå anses dette, på samme måte som nåværende rammeplan, som vel forenlig med vår skisserte løsning både med tanke på ex.phil. og innføringen av et «områdeemne» slik vi beskriver dette i kapittel 6. Kompetanseområdene gir oss blant annet en inngang til å drøfte både innplassering av ex.phil. og områdeemner gjennom sin opplisting av program- og profesjonsovergripende kompetanser.

4.3 Ingeniørstudier

Kunnskapsdepartementet fastsatte ny forskrift om rammeplan for ingeniørutdanning 03.02.2011 etter en evaluering av ingeniørutdanningen i 2008. Forskriften definerer de nasjonale rammene for ingeniørutdanningene. Bachelorgraden i ingeniørfag har fire emnegrupper (30 sp fellesemner som legger basis for ingeniørfaget, 50 sp programemner som legger grunnlaget for fagfeltet og

[3] Omfatter BSV-utdanningene: barnevernspedagog, sosionom og vernepleier

som består av tekniske fag, realfag og samfunnsfag, 70 sp tekniske spesialiseringsemner som legger grunnlaget for fagområdet, og 30 sp valgfrie emner som skal gi et fundament for ønsket profilering og mobilitet). Utdanningen omfatter etiske og miljømessige perspektiver så vel som økonomisk og internasjonal kompetanse.

Et viktig aspekt i utdanningen er ingeniørdisiplinens rolle for teknologi- og samfunnsutviklingen både i fremtidig og historisk perspektiv. Vitenskapelig tekning og metode inngår som en del av utdanningen og studentene skal utvikle analytiske, metodiske og praktiske ferdigheter. Tverrfaglig samarbeid og problemløsning utgjør viktige læringsformer for studentene, det samme gjelder også muntlig og skriftlig kommunikasjon og formidling. Kreativitet, innovasjon og entrepenørskap er integrerte elementer av utdanningen. Dette betegnes som «ingeniørdannelse» og utvikles gjennom fagkunnskap og bevisst anvendelse. Utdanningen skal bidra til samfunnsansvarlighet, miljøbevissthet, etisk ansvarlighet og forståelse for konsekvenser av teknologi, samt respekt for andre fagområder. Arbeidsgruppen har merket seg at spesielt etikk er et viktig element av utdanningen, jf. forskriftens formålsparagraf: «Teknologiske, realfaglige og samfunnsfaglige temaer skal integreres og ses i sammenheng. Utdanningen skal tilrettelegge for og ivareta samspillet mellom etikk, miljø, teknologi, individ og samfunn».

Basert på en gjennomlesning av forskrift for rammeplan og nasjonale retningslinjer for ingeniørutdanningen mener arbeidsgruppen at det også i ingeniørutdanningen kan være rom for en fellesemnemodell slik arbeidsgruppen skisserer i denne utredningen. Ingeniørutdanningen beskrives ved kjennetegn og tilhørende indikatorer, hvorav blant annet tverrfaglighet, innovasjon og entrepenørskap, samt ingeniørdannelse kan utgjøre en inngang til å nærmere drøfte ex.phil. og områdeemnets plass i studieprogrammene. Arbeidsgruppen ser likevel at krav til emnestørrelser på minimum 10 studiepoeng kan bli en utfordring.

4.4 Lærerutdanningen

NTNU tilbyr i dag følgende lærerutdanning som er rammeplanstyrt: Grunnskolelærerutdanning (GLU) 1-7 og 5-10, lektorutdanning 8-13, treårig yrkesfaglærerutdanning og ettårig praktisk-pedagogisk utdanning (PPU).

Ulike deler av lærerutdanningen styres av ulike nasjonale retningslinjer og forskrifter. Grunnskolelærerutdanningen 1-7 og 5-10 har en sterk nasjonal styring gjennom til dels detaljerte rammeplaner. Rammeplanene for lektorutdanningen 8-13 og yrkesfaglærerutdanningen gir også stramme føringer for disse utdanningene, men ikke med samme detaljeringsnivå. Imidlertid har alle utdanningene flere felles læringsutbyttebeskrivelser og målsettinger som arbeidsgruppa mener kan relateres til fellesemnetematikk, blant annet knyttet til stikkord som profesjonsforståelse og -etikk, kritisk refleksjon, demokratisk deltakelse, entreprenørskap, vitenskapsteori og metode.

I dag stilles det krav om fellesemner i femårig lektorutdanning 8-13 ved NTNU, men ikke i den fireårige grunnskolelærerutdanningen 1 – 7 og 5 – 10. Dette er i tråd med tidligere studieforskrift ved henholdsvis NTNU og HiST.

Arbeidsgruppen har merket seg at det gjennomføres en prøveordning, godkjent av Kunnskapsdepartementet, ved Universitetet i Tromsø, hvor ex.phil. er et eget emne i femårig integrert grunnskolelærerutdanning for 1-7 og 5-10. Grunnskolelærerdanningene er satt sammen av profesjonsfaget (som i gjeldende forskrift for den nasjonale grunnskolelærerutdanningen heter pedagogikk og elevkunnskap), fire/tre skolefag, ex.phil. og praksis. På forespørsel har arbeidsgruppen imidlertid fått tilbakemelding fra UiT om at denne prøveordningen med ex.phil.

som del av grunnskolelærerutdanningen antagelig ikke vil bli videreført i nye studieplaner etter innføring av nye rammeplaner.

Kunnskapsdepartementet fastsatte 7. juni d.å. forskrifter om rammeplaner for femårige grunnskolelærerutdanninger for 1-7 (GLU 1-7) og 5-10 (GLU 5-10). Nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanningene er også nylig utarbeidet av Universitets- og høgskolerådet ved Nasjonalt råd for lærerutdanningen. Departementet har i fastsetting av forskriftene lagt vekt på at rammeplanene skal gjøres mindre detaljstyrende og mer overordnet. I de nye forskriftenes omtale av programplan og nasjonale retningslinjer (§4) sies det: «Det skal åpnes for et spenn mellom retningslinjene og det lokale planverket, med *rom for nyskapning og institusjonell tilpasning*» (vår kursiv).

NTNU er nå i gang med et omfattende arbeid knyttet til utformingen av det faglige innholdet i utdanningene innenfor rammene gitt i forskrift. Dette arbeidet er ikke sluttført, men arbeidsgruppen kjenner til at fagmiljøet er i gang med å modellere differensierte studier innen skolefag, samt profesjonsrettet pedagogikk og spesialpedagogikk.

Det understrekes fra arbeidsgruppens side at det er for tidlig å ha en kvalifisert mening om mulighetsrommet i studieløpene, men ut fra rammeplanene er det komponentene «pedagogikk og elevkunnskap (PEL) og fag III (5-10) og fag IV (1-7) som gir det eventuelle handlingsrommet. PEL er allerede pålagt å inkludere 15 studiepoeng religion, livssyn og etikk for å «styrke lærerkompetansen i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn», jf. rammeplanene. Rammeplanene åpner også for at studenter i begge utdanninger kan velge 30 studiepoeng i et såkalt skolerelevant fag. Et skolerelevant fag skiller seg fra et ordinært undervisningsfag ved at det er relevant for å jobbe som lærer i skolen, men at det ikke er et fag studentene skal undervise elevene i. Slik sett inviterer dette «fagrommet» til en drøfting av hva skolerelevans er innenfor rammen av institusjonell tilpasning, og hvilke volumer som er relevante for oppfylling av dette rommet.

Arbeidsgruppen er imidlertid også oppmerksom på at begge rammeplaner åpner for at pedagogikk eller spesialpedagogikk kan velges som skolerelevant fag, noe som kan ha betydning for fellesemneordningen. Om pedagogikk eller spesialpedagogikk er valgt som masterfag må fag III/IV være et undervisningsfag.

4.5 Økonomi og administrasjon

Samtlige bachelorprogram i økonomi og administrasjon ved NTNU følger anbefalt plan for bachelor i økonomi og administrasjon, vedtatt av Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA) vedtatt 17.10.11. NRØA er sektorovergripende og har som oppgave å samordne og styrke høyere utdanning og forskning innenfor økonomisk-administrativ utdanning. Dette er ikke en rammeplan i lovens forstand, men arbeidsgruppen behandler den som dette i sitt arbeid, jf. at anbefalingene følges av institusjonene.

Planen understreker at studiet skal gi kandidatene en bred kompetanseplattform for å kunne se de ulike fagområdene i sammenheng, slik at de kan bruke kunnskaper og ferdigheter på et bredt spekter av økonomiske og administrative problemstillinger.

Det er et krav om at minst 120 studiepoeng skal være innenfor de økonomisk-administrative fagområdene, og ulike studiemodeller kan benyttes for å oppfylle disse kravene. I tillegg til de 120 sp, består programmet av 60 sp som institusjonene står friere til å fylle, men formålet skal fortsatt være å gi studentene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som gjør dem bedre i

stand til utføre økonomisk-administrative funksjoner i en organisasjon. Det skal derfor være tilbud til studentene om ytterligere fordypning i de økonomisk-administrative fagområdene (inkl. metodefag), men det kan også gis tilbud i andre fagområder som er relevante for å utvikle studentene i denne retningen.

Det er satt et minimumskrav til etikkundervisning (Etikk og samfunnsansvar) på minimum 5 studiepoeng. Det anbefales at undervisningen organiseres i form av et eget emne, men dette kan eventuelt integreres i andre emner, dog kreves det en dedikert studiesekvens i etikk. I planen fremgår det at «undervisningen kan gis som en del av ex.phil./ex.fac.»

Rammeplan i regnskap og revisjon (fastsatt 27. juni 2012) skal i tillegg tilfredsstille de relevante nasjonale og internasjonale kravene til revisorutdanning. Planen inneholder 90 sp fra de obligatoriske emnene i BØA-planen, inklusive minst 5 studiepoeng i etikk og samfunnsansvar. I tillegg kommer profileringsemnene på 90 sp som i hovedsak består av fordypningsemner, inklusive emner med avsluttende revisoreksamen. De valgfrie emnene skal gi et fundament for at institusjonene kan velge en profil på sitt studium og er satt til 10 sp.

Basert på gjennomgang av struktur og innhold antar arbeidsgruppen at det også innen disse studiene kan åpnes for en modell med fellesemner slik dette skisseres i denne utredningen.

4.6 Arbeidsgruppens vurdering

Rammeplanbaserte studier er i mange tilfeller tettpakkede løp hvor studiets organisering er et resultat av solid faglig forankring og profesjonsrettet kompetanse. Som vi har vist varierer det i hvilken grad institusjonene har frihet til å organisere selve studiemodellen og hvor stor grad av faglig styring det legges opp til og dermed i hvor stor grad det er «plass» til fellesemner på til sammen 15 sp. Selv om detaljeringsgraden varierer i ulike rammeplaner, innebærer dette at friheten til å innarbeide temaer i rammeplanstyrte studier er mer begrenset enn for studier som ikke er styrt av nasjonal rammeplan.

Kartleggingen som arbeidsgruppen har gjennomført viser at det finnes et mulighetsrom for at en del, om ikke alle, studier med forskriftsfestet rammeplan, kan innarbeide emner som gir innføring i vesentlige vitenskapsteoretiske- og dannelsesperspektiver, samt grunnleggende etiske og forskningsmetodiske spørsmål. Arbeidsgruppen har merket seg at flere rammeplanstyrte studier ved Universitetet i Stavanger har innført ex.phil., blant annet innen barnevern, sykepleie, sosionom, samt regnskap og revisjon. Ved Universitetet i Tromsø inngår ex.phil. og ex.fac. i den integrerte lærerutdanningen 1.-7. og 5.-10. Denne ordningen ser imidlertid ikke ut til å bli videreført når utdanningen revideres i tråd med nye rammeplaner.

Henvisning til blant annet kompetanseområder, kunnskapsområder og kjennetegn som i stor grad omhandler program- og profesjonsovergripende kompetanser slik disse beskrives i rammeplanene arbeidsgruppen har forholdt seg til, tilsier at arbeidsgruppen har tro på at disse åpner for en mulighet til å drøfte både innplassering av ex.phil., men også områdeemnet som identifiserbare innslag. I flere av rammeplanene ligger det åpninger for å kunne bygge ut en faglig og institusjonell profil.

Arbeidsgruppen anser det likevel som overveiende sannsynlig at det vil være store utfordringer forbundet med å finne rom til fellesemner i enkelte rammeplanstyrte studieprogrammer og gjør igjen oppmerksom på at tilnærming til tematikken i hovedsak har bestått av en nærlesning av rammeplanene uten å gå nærmere inn i de enkelte studieplaner.

5 Intensjoner og praksis – fellesemner

Arbeidsgruppen har sett nærmere på de tre emnene ved NTNU som til sammen oppfyller universitets- og høyskolelovens bestemmelse, og som etter hvert ble betegnet som *fellesemner* ved NTNU. Ett år etter Kvalitetsreformen, i 2004, endret NTNU betegnelsen «innføringsemner» til «fellesemner», jf. styresak 31/04. Fellesemnene skulle ses på som en integrert del av fagstudiet og plasseres ut fra hensynet til studieplanstruktur og en helhetlig vurdering av fellesemnets funksjon i studieprogrammet. Ex.phil. skulle primært legges til 1. semester, men dette kunne fravikes dersom faglige hensyn tilsa det. Ex.fac skulle legges til første studieår.

Den nåværende fellesemnekonstellasjonen ble innført i 2003, men ble gjenstand for endringer i 2010, noe vi gjør nærmere rede for under. Se vedlegg 1 for oversikt over fellesemnenes historikk ved tidligere NTNU.

5.1 Ex.phil. – intensjoner og praksis

Examen philosophicum (ex.phil.) har historisk hatt en studieforberedende rolle, og skal bidra til allmenndannelsen av studenter innen akademia. Emnet har hatt ulikt omfang, men ved innføringen av Kvalitetsreformen i 2003 fikk ex.phil. sitt nåværende omfang på 7,5 sp. Emnet lå i utgangspunktet i første semester, men dette kunne fravikes med begrunnelse i faglige hensyn.

5.1.1 Gjeldende retningslinjer for ex.phil.

Ex.phil. slik det fremstår i dag har sitt rasjonale i styresak 23/10. Ved revisjon i 2010 (etter en evaluering initiert av Studenttinget og gjennomført av Borg-utvalget 2009) ble det henvist til St.meld. 27 i 2001 (Kvalitetsreformen) hvor det fremgikk at alle utdanninger skal «inneholde elementer av etiske, forskningsmetodiske og vitenskapsteoretiske emner knyttet til utdanningens formål og egenart». Basert på høringsuttalelser, fagpolitiske vurderinger og økonomiske beregninger foreslo Borg-utvalget at det ble opprettet seks innholdsmessige unike varianter av ex.phil. [4], tilpasset ulike fagområder. Det ble også åpnet for større fleksibilitet vedrørende plassering i studiet.

I styrevedtaket fra 18.03.2010 heter det at:

> 2/3 av ex.phil. skal være likt for alle studenter ved NTNU. Ex.phil. tilpasses ulike fagområder gjennom varianter der inntil 1/3 av innholdet er forskjellig. (…)
> Ex.phil. plasseres ut fra hensynet til studieplanstrukturen og en vurdering av emnets funksjon i studieprogrammet.

5.1.2 Gjeldende praksis

I tråd med styrets vedtak, ble det i 2010 utviklet fire ex.phil.-varianter ved NTNU (altså ikke like mange som Borg-utvalget foreslo).

Innhold/utforming
Ex.phil. som emne kan sies å hvile på tre «søyler»; ontologi og epistemologi, etikk og politisk

[4]Borg-utvalget foreslo tre varianter for sivilingeniør-, sivilarkitekt- og realfagsstudiene fordelt på de tre fakultetene IME, IVT og NT (sivilarkitektstudiet (AB) ble knyttet opp mot IVT-varianten, og sivilingeniørstudiene ved SVT fulgte plassering for sin teknologiretning). Det ble videre foreslått en variant for HF, en variant for SVT-fakultetet, og en variant for medisinstudiene ved DMF.

filosofi og vitenskapens utvikling, herunder vitenskapsteori. Emnets fellesdel utgjør 2/3 av det faglige innholdet. Her gis et utvidet perspektiv på universitetsstudier ved NTNU gjennom en innføring i filosofi og vitenskapshistorie, vitenskapsteori, etikk og politisk filosofi av relevans for studenter knyttet til den spesifikke variantdelen. Emnet trekker linjer fra antikkens verdensbilde til diskusjoner i vår egen samtid. Det tar opp ulike syn på natur, vitenskap, håndverk/kunst, moral, politikk, samfunn, rasjonalitet og argumentasjon fra både en historisk og systematisk synsvinkel. Den siste 1/3 av emnet (og pensum) er tilpasset fagområdet.

Ex.phil er i dag delt inn i følgende fire fagovergripende varianter:

1. **Naturvitenskap og teknologi,** hvor det legges vekt på etikk både som systematisk teori og i et anvendt perspektiv med særlig fokus på forholdet mellom naturvitenskap/teknologi og etikk.
2. **Utøvende kunst og musikk,** hvor det legges spesiell vekt på estetikk (kunstteori)
3. **Humaniora og samfunnsvitenskap,** hvor det legges vekt på politisk filosofi, estetikk, modernitet og kjønnsperspektiv samt hermeneutikk.
4. **Medisin og bevegelsesvitenskap,** hvor det legges vekt på etikk generelt og medisinsk etikk spesielt.

Læringsmål for de fire variantdelene er utviklet slik at relevansen og koblingen til fagområdene skal være tydelig. På grunn av felles kjernepensum, godkjennes ex.phil.-variantene på tvers av studieprogrammer[5]. Utdypende informasjon om ex.phil., læringsutbyttebeskrivelser, de fire variantene og pensum er vedlagt denne utredningen, jf vedlegg 2.

Plassering
Ex.phil. plasseres ut fra hensyn til studieplanstruktur og en vurdering av emnets funksjon i studieprogrammet. Dette har medført at ex.phil. ligger i alt fra første semester til niende semester i studieprogrammer ved NTNU. Eksempelvis ligger ex.phil. i første semester i lektorprogrammet i samfunnsfag, mens i profesjonsstudiet i psykologi ligger det i åttende eller niende semester.

Etter en gjennomgang av studieprogrammene og retningene som i dag inneholder ex.phil., ser vi at emnet ligger i første studieår (første eller andre semester) i halvparten av studieløpene. I den andre halvparten av studiene er ex.phil. lagt senere i løpet. Femte semester skiller seg ut, nesten 1 av 5 studier (ca. 18 %) har ex.phil. plassert i femte semester.

5.1.3 Arbeidsgruppens vurdering av intensjoner og praksis

Med grunnlag i ovennevnte har arbeidsgruppen kommet frem til følgende:

- De grunnleggende faglige intensjonene, som utgjør grunnstammen for ex.phil., gjør at emnet fortsatt har sterk legitimitet som fellesemne ved NTNU. Dette gjelder uavhengig av opprettelsen av fagrelevante varianter og plassering. NTNUs variantmodell av ex.phil. er resultat av en grundig evaluering og revidering av ex.phil. i 2009/2010. Denne variantmodellen har slik arbeidsgruppen ser det minst like stor relevans innenfor det fusjonerte NTNU. På bakgrunn av dette har gruppa ikke sett det som nødvendig å diskutere store endringer i innholdet i emnet ved full utrulling ved NTNU.

[5] Det finnes også en såkalt distriktsvariant av ex.phil. (privatistemne) på 10 sp, som ikke har noen spesifikk faginnretning. Tilsvarende distriktsvariant av ex.fac. (10 sp) finnes også, og sammen gir disse to emnene fullt fritak for fellesemnene ved NTNU.

- Ex.phil. har en studieforberedende funksjon, og det gjør at emnet av faglige grunner bør plasseres tidlig i et studieløp. NTNU har imidlertid ikke vedtatt en slik plassering av ex.phil., jf. styrevedtaket av 18.03.2010. I rapporten *Kartlegging og vurdering av innslagene fra Kvalifikasjonsrammeverkets generelle kompetanse i undervisningen ved NTNU*[6] trekkes ex.phil. frem som et felles referansepunkt for etikkundervisning i studiene ved tidligere NTNU, og som et viktig grunnlag for en gjennomgående studietråd i etikk innenfor studieprogrammene. Arbeidsgruppa vurderer på bakgrunn av dette at ex.phil. bør plasseres tidlig i et studieløp.

- Dersom ex.phil. blir innført i studieprogrammer innenfor flere studieområder ved NTNU, vurderer gruppen at det kan være behov for en revidering og/eller økning av antall fagovergripende varianter.

5.2 Ex.fac. – intensjoner og praksis

Ex.fac. skulle opprinnelig være et fakultetsspesifikt supplement til ex.phil. Daværende universitetsråd anbefalte høsten 1996 et slikt suppleringsemne. Universitetet i Oslo utviklet ex.fac. som supplementsemne og NTNU adopterte denne konstruksjonen. Ex.fac. ble et obligatorisk innføringsemne ved NTNU i forbindelse med kvalitetsreformen (S-sak 61/02), og allerede da ble det angitt at ex.fac. kan inngå som del av hovedprofilen i et studieprogram. Arbeidsgruppa har allikevel registrert at i studieplan for 2002-2003 ved SVT-fakultetet og HF er ex.fac.-emnene beskrevet som «perspektiverende»/«med flerfaglige perspektiver».

5.2.1 Gjeldende retningslinjer for ex.fac.

I S-sak 53/10 fastholdes det at ex.fac. skal være fakultetenes egne introduksjonsemner til fagstudiet eller studieområdet som de enkelte studieprogrammene tilhører, og det er derfor forutsatt at emnet skal komme tidlig i studieløpet. I motsetning til ordningen med ex.phil. og perspektivemnet ble ikke ex.fac. endret i 2010 uten videre diskusjon. Emnet på 7,5 sp skulle fortsette å være fakultetsspesifikt, og legges til første studieår. Emnet kan inngå i hovedprofilen/fordypningen.

5.2.2 Gjeldende praksis

Arbeidsgruppen har kontaktet samtlige fakultet som har vært omfattet av NTNUs forskriftsfestede fellesemneordning. Gruppen ba om en uformell tilbakemelding om status for ex.fac.-emnene (hvilke emner man tilbyr i dag og hva som gjør dem til ex.fac.-emner). Av tilbakemeldingene fra fakultetene fremgår det at ex.fac.-ordningen praktiseres ganske likt.

Innhold/utforming
I de aller fleste programmer er betegnelsen ex.fac. knyttet til et av innføringsemnene i studentens fag, som inngår i den faglige fordypningen i graden.

Plassering
Samtlige fakultet oppgir at ex.fac. er plassert i første semester.

[6] Rapport levert av Program for anvendt etikk, NTNU, ved Tom Andreassen og May Thorseth, etter bestilling fra prorektor. Datert 1. januar 2016.

5.2.3 Arbeidsgruppens vurdering av intensjoner og praksis

Med grunnlag i ovennevnte har arbeidsgruppen kommet frem til følgende:

- Ex.fac. oppstod med overgripende programaspekter som referanse for innholdet. Gjeldende praksis viser at dette nå er endret til at ex.fac. i de fleste programmer er et rent faglig innføringsemne innenfor programmets hovedprofil. Det er rimelig å anta at betegnelsen ex.fac. i disse tilfellene ikke har noen selvstendig betydning for innholdet i emnene, eller emnets plassering. Denne praksisen er klart i tråd med føringene i styresak 53/10, der det er angitt at ex.fac. kan være et faglig introduksjonsemne.

- Det kan også innvendes at en forankring av et (felles)emne i organisasjonstenkning, her i betydning *fakultet*, kan være problematisk i seg selv, særlig i en tid da grensene mellom faglige enheter er i bevegelse.

- Gruppa antar videre at innføringsemner som nå har merkelappen ex.fac. i mange tilfeller vil videreføres også uten ex.fac-betegnelse. Dette vil det imidlertid være opp til programeierne å vurdere.

5.3 Perspektivemnet – intensjoner og praksis

I S-sak 61/02 ble det innført krav til tverrfaglig samarbeid i studieprogrammene. Dette ble konkretisert blant annet gjennom innføringen av Emne 2: «En modul på 7,5 studiepoeng, som […] representerer en annen studiekultur enn det studieprogrammet studenten er opptatt på». Dette utgjør opptakten til dagens perspektivemne.

5.3.1 Retningslinjer for perspektivemnet

I S-sak 31/04 i 2004 ble betegnelsen perspektivemne innført, og i sak 53/10 vedtok NTNUs styre dagens bestemmelse om perspektivemnet. I dette vedtaket fremgår det at perspektivemnet på 7,5 sp «skal ha et faglig perspektiv ut over studieprogrammets hovedprofil». Rektor fikk fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser for fellesemnene etter forslag fra Utdanningsutvalget.

Rektor fastslo i fullmaktsvedtak av 19.11.10 etter behandling i Utdanningsutvalget 03.11.10 følgende bestemmelser for forvaltning og bruk av perspektivemnet ved NTNU:

1. I alle bachelorprogram, integrerte 5-årige masterprogram og tilsvarende studieprogram med normert studietid på 5 år eller mer inngår et perspektivemne som et av de obligatoriske fellesemnene. Perspektivemnet er på 7,5 studiepoeng, og skal ha et faglig perspektiv ut over studieprogrammets hovedprofil. Emnet skal bidra til at studenten styrker grunnlaget for å kunne reflektere over egenarten til og metodebruken i sitt eget fagstudium, og samtidig øke forståelsen for andre fags egenart og vitenskapelige tradisjon. Perspektivemnet skal styrke grunnlaget for tverrfaglig samarbeid og tverrfaglig kommunikasjon.
2. Alle emner ved NTNU på 7,5 studiepoeng kan være perspektivemne dersom emnet ikke krever spesielt opptaksgrunnlag eller er begrenset av faglige, fysiske eller andre opptaksregulerte måter, slik at det ikke er tilgjengelig for andre studenter enn dem som er på det studieprogrammet emnet ordinært tilhører.
3. Programleder for studieprogrammet foreslår perspektivemner for sitt program. Programleder skal godtgjøre hvordan det foreslåtte emnet eller de foreslåtte emnene oppfyller intensjonen som perspektivemne, slik det er beskrevet i pkt. 1, og hvordan perspektivemnene bidrar til å oppfylle studieprogrammets læringsmål.
4. Fakultetet eller det aktuelle forvaltningsutvalget fastsetter gjennom det årlige studieplanarbeidet hvilket emne eller hvilke emner som skal være de enkelte studieprogrammenes perspektivemner. Dersom det er fastsatt mer enn ett emne som perspektivemne for studieprogrammet, kan studentene på programmet velge blant dem.

5.3.2 Gjeldende praksis

Arbeidsgruppen har kontaktet samtlige fakultet innenfor dagens fellesemneordning, for å få tilbakemelding om hvordan de har praktisert perspektivemneordningen.

Innhold/utforming
Ved HF er det fastsatt at hvert studieprogram kan inneholde inntil fire perspektivemner, hvorav to må hentes fra fakultetets egen emneportefølje. De andre fakultetene oppgir at alle - eller enkelte av - studieprogrammene deres opererer med lange lister med anbefalte/forhåndsgodkjente perspektivemner. Og at studentene kan få godkjent andre emner dersom de ønsker det, så lenge det aktuelle emnet ligger utenfor studentens eget fagfelt. Det varierer altså hvordan programeier forholder seg til gjeldende kriterier fra rektor, når de vurderer om et emne faktisk oppfyller kriteriene for perspektivemnet (slik de er angitt i rektors vedtak av 19.1010). De fleste fakultetene har basert sin praksis på en vid tolkning/forståelse av gjeldende retningslinjer fra rektor. Det som ligger fast er begrensningen om at perspektivemnet ikke kan ligge innenfor studieprogrammets hovedprofil.

Noen studieprogrammer skiller seg ut med strengt definerte perspektivemner, både når det gjelder innhold og plassering. For sivilingeniørutdanningen er det vedtatt at perspektivemnet skal være TIØ4258 Teknologiledelse[7]. Dette perspektivemnet inngår i et strukturert hierarki av emner, såkalte IKKE-TEK-emner, med tydelige krav til innhold, relevans og nivå, angitt av Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS). IKKE-TEK-emnene er ordnet i fire trinn: 1) Ex.phil - felles for NTNU, 2) Perspektivemnet - felles for sivilingeniørutdanningen, 3) K-emner (komplementære emner) - felles for hvert studieprogram, og 4) felles pr studieretning. Arbeidsgruppa har fått oppgitt at TIØ4258 Teknologiledelse er et emne som innholdsmessig har vært en del av siv.ing.- studiet også før perspektivemneordningen oppstod.

Også de rammeplanstyrte lektorprogrammene ved NTNU har ett felles perspektivemne: PPU4601 Pedagogikk 1, som utgjør en del av profesjonsfagets 60 sp. Dette perspektivemnet ligger i 1. år av lektorprogrammene.

Det gis lite fritak for nevnte perspektivemner for siv.ing.- og lektorutdanningene, da emnene oppfattes å være obligatoriske deler av studieprogrammene. Disse to eksemplene illustrerer på hver sin måte muligheter og utfordringer vi ser i perspektivemnet.

Plassering
Retningslinjene for perspektivemnet sier ikke noe om plassering. Det at perspektivemnet skal bidra til å sette studentens eget fag i perspektiv, tilsier at perspektivemnet skal plasseres sent i studieløpet. Vi har sett at det ligger så sent som i 10. eller 11. semester (profesjonsstudiet i psykologi). I lektorprogrammene ligger perspektivemnet imidlertid i 1. studieår.

5.3.3 Arbeidsgruppens vurdering av intensjoner og praksis

Med grunnlag i ovennevnte har arbeidsgruppen kommet frem til følgende:

- Arbeidsgruppen konstaterer at det er stor avstand mellom intensjon og praksis for perspektivemnet. I retningslinjene ligger det en intensjon om at perspektivemnet skal være et bidrag til NTNUs tverrfaglighet og sette studentens eget fag i perspektiv. Videre er det en føring at de faglig ansvarlige skal godkjenne perspektivemner for programmet som del av den

[7] Med unntak av master i industriell økonomi og teknologiledelse, hvor et fysikkemnet som tilhører teknologiretningen er programmets perspektivemne.

årlige studieplanrevisjonen. På den måten skal perspektivemnet i et program legitimeres av en sammenheng med læringsutbyttebeskrivelsen for programmet, koblet opp mot intensjonene med perspektivemnet. Imidlertid synes hovedtendensen å være at innholdet i perspektivemnet er lite faglig forankret i de enkelte studieprogrammene, valgfriheten er stor, med romslige fritaksordninger. Det gjør at det er vanskelig å se hvordan perspektivemnet faktisk bidrar til å oppfylle studieprogrammenes læringsutbyttebeskrivelse.

- Gjennomgangen av praksis viser at få av begrunnelsene i retningslinjene for perspektivemnet følges helhetlig opp av programeierne. Arbeidsgruppa ser det som sannsynlig at praksisen som er avdekket kan skyldes at formålene for perspektivemnet slik de er formulert i fullmaktsaken er såpass ulike og lite konkrete at det gir programeier lite initiativ til å iverksette dette lokalt.

- I enkelte strengt programmerte studieprogram kan en lite konkret perspektivemneordning ha fått flere tilleggsfunksjoner som blant annet å gi studentene valgfrihet og mulighet til å velge etter egne interesser, og gjøre det lettere for studentene å finne emner i utlandet som kan godkjennes. Motsatt kan en strengt definert studiestruktur også å ha ført til en streng perspektivemneordning, med kun ett fagnært obligatorisk emne, uten mulighet for fritak.

- For siv.ing.utdanningene kan ordningen med IKKE-TEK-emner sees som en utvidelse og tydeliggjøring av fellesemneordningen, både når det gjelder innhold og plassering/struktur.

- Perspektivemnet har utviklet seg i mange retninger og forsøket på å justere dette i styresaken i 2010 ser ikke ut til å ha lykkes. I forslaget om områdeemne, som presenteres i neste kapittel, vil arbeidsgruppa videreføre sentrale elementer fra perspektivemnet og tydeliggjøre begrunnelse og betingelser i et nytt fellesemne, for å styrke utgangspunktet for implementering.

6 En revidert modell for fellesemner ved NTNU

Som vist i tidligere kapitler vurderer arbeidsgruppen at det er manglende samsvar mellom intensjoner og praksis både når det gjelder ex.fac. og perspektivemnene. Vi observerer også sterk overlapp mellom begrunnelse for disse to emnene, uten at vi vil gjøre dette til et argument for å erstatte disse to emnene med ett. En grunn til dagens noe tvetydige praksis later til å være at man har etablert et svært bredt spekter av mulige begrunnelser og at gjennomføringsansvaret i for stor grad har vært overlatt til fakultets- og instituttnivå.

Unntaket gjelder der et forvaltningsutvalg er gitt godkjenningsmyndighet. Her har en til gjengjeld utviklet områdespesifikke (dvs. programoverbyggende) forståelser. Disse områdepraksisene har arbeidsgruppen sett på med interesse, selv om deler av disse praksisene også kan diskuteres opp mot emnenes opprinnelige intensjoner (gjelder særlig lektorutdanningenes bruk av perspektivemner).

Et viktig utgangspunkt for en ny modell vil, etter arbeidsgruppens mening, være at den baserer seg på en lignende områdetenkning som for ex.fac. og perspektivemnene, men at den underlegges en sterkere styring enn tilfellet er i dag. Vi foreslår at det etableres en ny fellesemne-kategori – *områdeemne*. Med områdeemne mener vi i denne sammenhengen et emne som er felles for programmer innenfor et studieområde ved NTNU. Vi kommer tilbake til hvordan studieområder avgrenses, men et områdeemne karakteriseres altså av tilhørighet til et studieområde, og det er utviklet *for* dette studieområdets programmer med grunnlag i

overordnede NTNU-tematikker, jf. kapittel 6.3 og 6.5. I kraft av å være et fellesemne for et antall programmer, tenkes et slikt fellesemne å fange opp en felles tematikk for dette området. Slik sett er områdeemnet «fagnært», men samtidig av en mer «allmenn» karakter enn programmenes fagspesifikke emner.

En sterkere styring vil etter arbeidsgruppens mening samsvare godt med fellesemnetenkningen slik denne nå ser ut til å utvikle seg innenfor rammeplanstyrte utdanninger, men da med en noe annen begrunnelse enn den identitets- og perspektivbegrunnelsen som har vært sentral for gamle NTNU. Intensjonene bak eksisterende fellesemneordning (i gamle NTNU) har vært å utvikle en felles identitet på tvers av flere programmer/studiekulturer. Denne intensjonen forvaltes, og bør etter arbeidsgruppens mening, stadig forvaltes gjennom emner som ex.phil., Eksperter i Team[8] og de nye områdeemnene. Fellesemnene bør etter vårt syn fornyes innenfor den nye konteksten som gis av fusjonen og ny faglig organisering, og i den sammenheng foreslår altså arbeidsgruppen et nytt emne basert på en ny områdetenkning.

6.1 Hvordan avgrense studieområdene?

Det er en rekke områdeforståelser i sirkulasjon i UH-sektoren. Det mest nærliggende i en utdanningssammenheng er de kategoriene som har sin opprinnelse fra Samordna opptak, hvor følgende kortnavn og omfatning er gitt (basert på Søkerhandboka):

ESTETISK:	Estetiske fag, kunst, design, håndverk, musikk m.m.
HELSEFAG:	Helsefag, medisin, odontologi, sykepleie, sosionom, barnevernspedagog, vernepleier, farmasi, bioingeniør, ortopediingeniør, radiograf, tannpleie m.m.
HISTORIE:	Historie, religion, idéfag, filosofi, arkeologi
IDRETT:	Idrettsfag, kroppsøving og friluftsfag
INFOTEK:	Informasjonsteknologi og informatikk
JUS:	Juridiske fag, rettsvitenskap, politiutdanning
LANDBRUK:	Landbruk, husdyrfag, fiskeri, akvakultur, skogbruk, jordbruk
LÆRER:	Lærer, allmennlærer, førskolelærer, faglærer, lektorutdanning
MEDIEFAG:	Mediefag, journalist, bokbransjefag, bibliotekar, film og TV
PEDFAG:	Pedagogiske fag
REALFAG:	Matematikk, kjemi, biologi, fysikk
REISELIV:	Reiselivsfag, hotellfag
SAMFUNN:	Samfunnsfag, psykologi
SPRÅK:	Språk, litteratur
TEKNO:	Teknologiske fag, ingeniør, sivilingeniør, arkitekt, maritim/nautikk
ØKADM:	Økonomi, administrasjon, ledelse

Disse kategoriene er (selv om en renser områdene for fag som ikke finnes ved NTNU) på enkelte områder for omfattende som områder betraktet, om en skal etablere et tilstrekkelig fagnært fellesskap for arbeid med fellesemner (f.eks. utdanningene innenfor den store kategorien HELSEFAG).

På den andre siden kan resultatene av den faglige organiseringen og profilering av NTNUs programmer tilsi at utdanninger som her er adskilt bør betraktes som del av samme område

[8] Betegnelsen 'fellesemner' brukes i den tidligere studieforskriften (§ 13) ved NTNU om ex.phil., ex.fac. og perspektivemne (jfr kap. 3.4). Men som nevnt i kapittel 2.1 kan Eksperter i team (EiT) også sies å være et fellesemne, da det er et masteremne som er felles ved NTNU (dette under forutsetning av at ordningen med EiT videreføres og utvides til å bli felles for hele NTNU).

(f.eks. språk og litteratur, mediefag, historie og estetiske fag). Omvendt er utdanningsområdene altså i enkelte tilfeller for «smale» for vårt formål.

Arbeidsgruppen har argumentert for at ex.phil. skal bestå i sin eksisterende form, men med utvidelser i retning av nye fagområder, hvorav økonomi og sosialfag synes å være sterke kandidater. Ved ex.phil.-revisjonen i 2010 ble det foreslått seks varianter, tre for realfag-, sivilingeniør- og sivilarktektstudiene, en for studiene ved HF, en for studiene ved SVT og en for medisinstudiet ved DMF. Styret falt imidlertid ned på disse fire:

1. Naturvitenskap og teknologi
2. Utøvende kunst og musikk
3. Humaniora og samfunnsvitenskap
4. Medisin og bevegelsesvitenskap

Selv om en skulle føye til en variant i økonomi og en i sosialfag (gitt at helsefagene, i tråd med fakultetsgrensene, inkluderes i variant 4) vil denne inndelingen være for grov for andre formål enn undervisningen i ex.phil. Vi foreslår derfor *ikke* å bruke ex.phil.-inndelingen som grunnlag for en NTNU-spesifikk områdeinndeling.

6.2 Studieområder i en ny modell for fellesemner

Arbeidsgruppen vil her lansere et forslag til studieområder som tar utgangspunkt i ovenstående, men som er tilpasset vårt øvrige forslag om revisjon av fellesemneordningen. Denne områdetenkningen har fellesemneordningen som begrunnelse, og presenteres her som et grunnlag for videre arbeid. Vi er kjent med at andre arbeidsgrupper opererer med andre områdeskiller ut fra andre perspektiver. Følgende er vårt forslag til studieområder (vi kommenterer kort mulige tilpasninger):

1. Utøvende kunst (inkl. billedkunst). Bør avklares mot musikkvitenskap/musikkteknologi
2. Humaniora (historie, språk/litteratur, religion, kultur, filosofi, film, kunsthistorie, medier (sistnevnte bør avklares mot SUVs mediefag))
3. Lærerutdanning (GLU og lektor)
4. Samfunnsvitenskap (inkl. psykologi, sosialfag og pedagogikk)
5. Teknologi og naturvitenskap (inkl. siv.ing. og ingeniør, realfag og matematikk), arkitekt
6. Medisin, helse og bevegelsesvitenskap
7. Økonomi, ledelse og administrasjon

I utgangspunktet er dette er ren fagbasert inndeling, men den har et par viktige avvik for å kunne tilpasses konteksten:

- Helse- og sosialfagene skilles. Vi har tidligere berørt forholdet mellom helse- og sosialfagene i kapitlet om rammeplanene (kapittel 4), hvor områdene ses i sammenheng ut fra en profesjonsfaglig begrunnelse. I NTNU-sammenheng er det foretatt et skille gjennom fakultetsinndelingen (et skille som også er faglig begrunnet) og vi velger å følge dette.
- Vi foreslår å samle all lærerutdanning for akkurat dette formålet, ut fra behovet for å styrke relasjonene mellom NTNUs ulike lærer- og lektorutdanninger.

6.2.1 Antall studenter fordelt på studieområder og campus

Studieområde	**Gjøvik**	**Ålesund**	**Trondheim**	**Sum NTNU**
1. Utøvende kunst	0	0	45	45
2. Humaniora	0	0	611	611
3. Lærerutdanning	0	0	725	725
4. Samfunnsvitenskap	57	0	893	950
5. Teknologi og naturvitenskap	329	265	2558	3152
6. Medisin, helse og bevegelsesvitenskap	260	130	833	1223
7. Økonomi, ledelse og administrasjon	102	100	571	773
Sum studenter	**748**	**495**	**6236**	**7479**[9]

Denne oversikten viser at studieområdene har svært ulikt studentvolum, dvs. både når det gjelder antall involverte programmer og antall studenter. Som en ser vil de ulike områdene, med den foreslåtte områdeinndelingen, også involvere flere campuser i ulik grad. For eksempel vil Teknologi og naturvitenskap, Medisin, helse og bevegelsesvitenskap og Økonomi, ledelse og administrasjon omfatte alle tre campuser, mens Samfunnsvitenskap vil omfatte to campuser. Når det gjelder programmer på hver campus viser vi til vedleggene om økonomiske beregninger. Områdedefinisjonen innebærer også at flere fakulteter vil måtte forholde seg til andre fakulteter i utarbeidelsen av felles områdeemner, fordi fakultetsgrensene ikke følger studieområder. Selv om studieområdene representerer den faglige overbygningen over områdeemnene, er det fakultetene, som eiere av programmene, som i denne modellen får ansvaret for utviklingen av enkeltemner, alene eller i partnerskap.

Studenttallet vil i seg selv representere en utfordring slik områdene nå er definert. Et studentomfang på over 3000 studenter vil by på ressursmessige og logistiske utfordringer selv om en utvikler fire emner innen et område. Fordeling på flere studiebyer vil redusere omfanget noe, men områdeemne(ne) for studieområdet teknologi og naturvitenskap vil uansett måtte romme ca. 2500 studenter i Trondheim. Arbeidsgruppen erkjenner at praktisk gjennomføring kan bli utfordrende, både når det gjelder romkapasitet og undervisningsressurser. Arbeidsgruppen har ikke gjort kalkyler på alternativer med parallell avvikling av samme emne(r), med samme eller forskjellig personale, med emner på flere campuser etc. Vi har heller ikke hatt mulighet til å estimere gevinster ved gjenbruk og/eller konvertering av eksisterende emner.

Vi ser for oss at nettopp områdeinndelingen vil stå sentralt i den videre utredningen (faglige grenser, eierskap, omfang etc.) Med utgangspunkt i campussituasjonen og den nye fakultetsinndelingen vil en imidlertid ikke komme unna kryssende område- og fakultetsgrenser om tanken om fellesemner med en faglig forankring skal realiseres. Derfor blir prosessen fram mot implementering av fellesemneordningen viktig.

Arbeidsgruppen mener at den nye ordningen bør underlegges sterkere styring enn tilfellet var for ex.fac. og perspektivemnene, men dette må balanseres mot nødvendigheten av reell forankring i fagmiljøene, både av selve områdeforståelsen og utformingen av enkeltemner som skal fylle et rom i en rekke programmer. I det videre skisserer vi en modell hvor styringen skjer gjennom den

[9] I beregninger av økonomiske konsekvenser av modellen for fellesemner i kapittel 8 er det lagt til grunn en frafallsprosent på 10 %, og rundet av til 6700 studenter.

overordnede områdedefinisjonen (og etableringen av et Råd for områdeemner), men også gjennom det som lett kan oppfattes som en faglig overstyring, nemlig tematikker som arbeidet med områdeemner forutsettes å forholde seg til. Dette er et mindre antall tematikker felles for hele NTNU som er beskrevet gjennom overordnede læringsutbytter. Arbeidsgruppen mener at denne form for tematisk tenkning er en god analogi til utviklingen og forvaltningen av Eksperter i Team, og vi mener at utviklingen av en ny ordning for fellesemner bør ha denne form for styring for at en ikke på nytt skal oppleve en forvitring av fellesemneordningen. Vi vil også mene at utviklingen av nye fellesemner må harmoniseres på tvers av områder og fakulteter for å unngå ulik oppfatning av hva områdeemnene er og kan være, og for at de skal fylle den ønskede rollen som «signatur»-emner for NTNUs programmer. Dette kan altså gjøres gjennom kravet om å forholde seg til visse overordnede og generiske tematikker. Hvordan disse tematikkene utformes tar vi ikke klar stilling til, en kan se for seg en avgrenset del av den større implementerings-prosessen rundt disse tematikkene, som i seg selv bidrar til forankring av den nye modellen. Når vi nedenfor skisserer et antall tematikker med faglige beskrivelser ned på læringsutbyttenivå, er det for å illustrere karakteren av slike generiske tematikker, ikke for å foregripe utvikling av tematikkene.

6.3 Forholdet mellom studieområder, tematikker og områdeemner – prosessen

Gitt at NTNU følger våre anbefalinger, ser arbeidsgruppen for seg, på grunnlag av et styrevedtak om revisjon av fellesemneordningen som omfatter prinsippet om en områdebasert tilnærming, at Rektor utformer en bestilling til fakultetene. Fakultetene blir da bedt om å bidra til etablering av 1–4 områdespesifikke emner knyttet til et tilsvarende antall overordnede tematikker; fellestematikker som er beskrevet gjennom overordnede læringsutbytter. Disse tematikkene vil nødvendigvis ha et nedslagsfelt i flere studieområder, men utformingen av konkrete områdeemner må likevel ses på som en områdespesifikk affære. Etableringen av listen av tematikker krever en egen prosess. Arbeidsgruppen vil (se nedenfor) foreslå at det opprettes et eget råd eller forvaltningsutvalg for områdeemner, og at et slikt organ bør ha en sentral rolle allerede i implementeringsfasen, som premissleverandør og godkjenningsinstans, for å kunne ivareta den ønskede harmoniseringen.

Arbeidsgruppen anser det strategisk riktig å gjøre ordningen universell, ut fra behovet for å etablere en felles ramme rundt NTNUs portefølje, bidra til en NTNU-identitet knyttet til porteføljen, og etablere faglige forbindelser og faglig fellesskap i nytt NTNU.

Fakultetene bør selv kunne bestemme om de ønsker å tilby studenter flere områdeemner, innenfor en eller flere tematikker.

Vi ser for oss at hvert enkelt områdeemne som utvikles må forholde seg til en minimumsbeskrivelse av læringsutbytter definert for en gitt tematikk (se eksemplene nedenfor). Det er naturlig at det kan finnes flere områdeemner under de fleste tematikker, men samtlige emner må gis områdespesifikk utforming og konkretisering.

Det bør være opp til fakultetene å avgjøre om, og i så fall i hvilken grad, studenter på enkelte programmer kan velge fritt blant studieområdets områdeemner, og hvorvidt det skal legges føringer av faglige og/eller praktiske grunner. Arbeidsgruppen tar ikke stilling til hvilke unntaks- og fritaksbestemmelser som med rimelighet bør etableres. Like fullt vil vi anbefale at man legger seg på en streng praksis i disse spørsmålene. I motsatt fall vil det bli problematisk å bevare oppleggets konsistens.

6.4 Råd for områdeemner

Til tross for at fakultetene i denne modellen gis en sentral rolle, vil arbeidsgruppen anbefale at det opprettes et råd eller et forvaltningsutvalg for det nye områdeemnet for å sikre god forvaltning av intensjoner og praksis i en slik ordning. Oppgavene og mandatet til et slikt råd/utvalg vil være noe avhengig av om det kun har oppgaver knyttet til dette emnet, eller om en ønsker å samle forvaltningen av begge fellesemner under en og samme paraply. Arbeidsgruppen har på dette tidspunktet ikke oppfatninger om plasseringen av et eventuelt slikt organ.

6.5 Eksempler på områdeemner med overordnede læringsutbyttebeskrivelser

I det følgende gir vi eksempler på tematikker. Vi presiserer at bestemmelsen av disse tematikkene må være gjenstand for en egen prosess, og at disse eksemplene derfor kun er av illustrerende art.

Arbeidsgruppen har vært inne på tanken om at det kun skal finnes ett fellesemne i tillegg til ex.phil., og at dette emnet skal tematisere NTNUs teknologiske hovedprofil. Det finnes imidlertid andre åpenbare og godt begrunnede tematiske innganger til hva som er profilerende og karakteriserende fellesgods ved NTNUs utdanninger: innovasjon, tverrfaglighet, arbeidslivsrelevans, etisk bevissthet, global bevissthet, internasjonalisering m.fl. Vi har i denne omgang valgt å eksemplifisere gjennom et spekter av tematikker som hver på sin måte kan fungere som en invitasjon til forvaltere av studieområder på NTNU.

Læringsutbyttebeskrivelsene er forsøkt utformet slik at de forutsetter tilegnelse av kunnskaper med bred relevans (av noe generell art), samt med spissing i kunnskaper og spesielt ferdigheter inn mot eget fagområde.

Innovasjon og entreprenørskap
Emner som dekker innovasjon, entreprenørskap, jobbskaping, produktutvikling, sosialt entreprenørskap, entreprenørskap i skolen, offentlig virkemiddelapparat etc.

Kunnskaper
- Studenten har grunnleggende kunnskap om teorier rundt, og perspektiver på, innovasjon og entreprenørskap
- Studenten har innsikt i områderelevant teori og praksis rundt innovasjon og/eller entreprenørskap

Ferdigheter
- Studenten kan beskrive og analysere egen kompetanse opp mot arbeidsmarkedets behov og utfordringer
- Studenten kan skissere en strategi for å skape sin egen arbeidsplass / forme sin egen karriere

Etikk og verdibasert praksis
Emner som dekker verdibasert ledelse, etiske dilemmaer innen helse, velferd og organisasjonsliv, organisasjonskultur, etiske utfordringer i flerkulturelle sammenhenger etc.
Kunnskaper
- Studenten har grunnleggende kunnskap om profesjonsetiske problemstillinger
- Studenten har innsikt i områdespesifikke utfordringer og perspektiver rundt profesjonsetiske forhold

Ferdigheter

- Studenten kan beskrive og analysere problemer av profesjonsetisk art som oppstår i eget fagfelt
- Studenten kan resonnere etisk på en selvstendig og systematisk måte stilt overfor profesjonstypiske utfordringer

Fag og teknologi
Emner som dekker forholdet mellom teknologi og samfunn, teknologi og kjønn, teknologihistorie, den digitale revolusjonen, medieteknologi etc.
Kunnskaper
- Studenten har kunnskap om teknologi som begrep og praksis
- Studenten har innsikt i teknologiers betydning for samfunnsutviklingen (omfatter områder som kunst, håndverk, kommunikasjon, vitenskap og industri)
- Studenten har innsikt i hvordan eget fag baserer seg på, og er påvirket av, «teknologier» for fagets eksistens og utvikling

Ferdigheter
- Studenten kan beskrive og analysere eget fags utfordringer i møte med vår tids teknologiske utvikling

Fagpolitikk og systemforståelse
Emner som dekker forholdet mellom fag og politikk, profesjonshistorie, fag og offentlig forvaltning, utdannings- og forskningspolitikk, kultur- og mediepolitikk etc.
Kunnskaper
- Studenten har kunnskap om eget fags politiske, juridiske og økonomiske rammebetingelser, historisk og i vår egen tid
- Studenten har innsikt i hvordan eget fag (i forskning og undervisning) speiler, og står i dialog med, sine samfunnsmessige rammebetingelser

Ferdigheter
- Studenten kan beskrive og analysere utfordringer knyttet til forvaltningen av eget fag stilt overfor skiftende legitimeringer og konjunkturer

Ledelse og organisasjon
Emner som dekker ledelse innenfor ulike virksomheter, endrings- og utviklingsprosesser, organisasjonskulturer, personalledelse, arbeidsrett etc.
Kunnskaper
- Studenten har generell organisasjonsforståelse
- Studenten har ha innsikt i ledelsesutfordringer under ulike rammebetingelser, og spesielt inn mot eget fagområde

Ferdigheter
- Studenten kan kunne anvende organisasjonsteoretiske perspektiver i analyse av eget fag- eller virksomhetsfelt

Relasjoner og kommunikasjon
Emner som dekker kommunikasjon som samhandling, arbeidslivskommunikasjon, helsekommunikasjon, samtale- og diskursanalyse, kommunikasjon i tverrfaglige team, kjønn og kommunikasjon etc.
Kunnskaper
- Studenten har kjennskap til relevant forskning innenfor språk, kommunikasjon og ledelse
- Studenten har innsikt i betydningen av språk, retorikk og dialog på arbeidsplassen

Ferdigheter

- Studenten kan gjennomføre analyser innenfor eget profesjons- eller fagfelt av hvordan kommunikative valg påvirker samhandling

Tverrfaglig samhandling

Emner som dekker arbeid i tverrfaglige team, arbeid med brukere med sammensatte behov, tverrfaglig prosjektarbeid, samspill og kreativitet etc.

Kunnskaper

- Studenten har generell kunnskap om gruppeprosesser og hva som fremmer samhandling og kreativitet
- Studenten har kunnskap om hvordan ulike kontekster setter ulike krav til fasilitering av gode gruppeprosesser

Ferdigheter

- Studenten kan gjøre rede for forutsetninger for godt tverrfaglig teamarbeid, og bidra til endring av samhandlingsmønstre

Medborgerskap

Emner som dekker «service learning», community-rettede prosjekter, menneskerettigheter og borgerrettigheter, aksjonsrettet faglig arbeid, «frigjørende» pedagogikk etc.

Kunnskaper

- Studenten har kunnskap om teori og tverrfaglig forskning om demokrati, medborgerskap og menneskerettigheter
- Studenten har kunnskap om metoder og praksiser anvendt på eget fag- eller virksomhetsområde

Ferdigheter

- Studenten kan analysere og fasilitere prosesser der målet er økt medvirkning

7 Arbeidsgruppens anbefalinger

Basert på arbeidsgruppens mandat og den gjennomførte kartlegging og vurdering av 1) det lovmessige grunnlaget, 2) eksisterende og prospektive rammeplaner og 3) nåværende praksis ved gamle og nye NTNU, vil arbeidsgruppen gi følgende oppsummering og anbefalinger:

1. NTNU skal ha fellesemner innenfor rammen av lover og forskrifter. En justering av nåværende fellesemneordning bør ta utgangspunkt i de beste sidene ved nåværende ordning, og i den grad det er mulig og meningsfylt videreføre eksisterende ordninger. Dette bør skje samtidig som en tar høyde for faglige og studieadministrative forutsetninger som ligger til grunn for programmene ved NTNU. I den grad det er mulig bør en revisjon bygge på, og støtte opp under, former for fellesfaglig praksis i disse programmene.

2. Det er umiddelbart lettest å se implementering av NTNUs fellesemneordning innenfor disiplinstudier, men mange disiplinstudier har også en sterk en-faglig karakter som byr på utfordringer for innpassing av 15 sp nye emner. Vi har konstatert utfordringer knyttet til studier som baserer seg på rammeplaner, men særlig to grunner taler for at et fellesemneregime også skal omfatte disse:

a. Det er strategisk riktig å gjøre ordningen universell, ut fra behovet for å etablere en felles ramme rundt NTNUs portefølje, bidra til en NTNU-identitet knyttet til porteføljen og etablere faglige forbindelser og faglig fellesskap i nye NTNU. De foreslåtte tematikkene er uttrykk for en slik integrasjonstenkning.
b. Flere rammeplaner (som styrer mange av de innfusjonerte programmene) åpner i seg selv for en fellesemnetematikk som bør kunne brukes som et incitament i en revisjon av NTNUs fellesemneordning.

3. Arbeidsgruppen mener at NTNUs nåværende fellesemnepraksis er moden for revisjon. Sett i lys av fusjonens inkludering av mange nye programmer er det viktig å finne et format og en innholdstenkning som lar en fellesemneordning bli en integrert del av studieprogrammet og som også tilfredsstiller behovene for oppdatering og fornyelse innenfor programmene ved tidligere NTNU.

4. Arbeidsgruppen anbefaler en nytt fellesemneordning (som i utgangspunktet skal gjelde for alle programmer som omfattes av denne utredningen) bygd på en del forutsetninger:
   a. Det totale omfanget av fellesemner bør reduseres til 15 sp.
   b. Fellesemner ved NTNU bør bestå av to separate og distinkte emner på 7,5 sp; ex.phil. og et nytt områdeemne.
   c. Ex.phil. gjennomgås med sikte på bedre tilpasning mellom variantene og de tilhørende studieområdene. Ex.phil. representerer fundamentet i dagens fellesemneordning og arbeidsgruppen mener at det er viktig å videreføre dette fundamentet.
   d. Et nytt områdeemne bør basere seg på et lite antall studieområder (arbeidsgruppen har skissert syv områder) som hvert utvikler et lite antall (1–4) områdeemner ut fra en gitt liste av overordnede tematikker. Etablering av studieområder skal gi de tilhørende områdeemnene et bredt nedslagsfelt og derigjennom samle studenter fra flere programmer.
   e. Ut fra karakteren til ex.phil. som introduserende, universitært fellesemne og områdeemnet som et mer kompletterende og perspektiverende fellesemne, vil en optimal og foretrukket plassering av ex.phil., etter arbeidsgruppens mening, være i 1.–3. semester, og det nye områdeemnet i 4.–6. semester.

5. For å sikre konsistens i forståelsen og praktiseringen vil ordningen, etter vedtak på sentralt hold, være forankret på fakultetsnivå (som eiernivå og som inngang til studieområdene), men samtidig styrket gjennom opprettelsen av et overordnet råd eller forvaltningsorgan.

8 Økonomiske konsekvenser

Som vist i tidligere kapitler, foreslår arbeidsgruppen å videreføre ex.phil., å fase ut nåværende ex.fac. og perspektivemneordning, og isteden innføre områdeemnet.

Denne rapporten inneholder ikke kalkyler av økonomiske konsekvenser av utfasing av ex.fac.- og perspektivemner. Arbeidsgruppen vurderer at en kartlegging av kostnader knyttet til bortfall av inntekter fra ex.fac.-emner ikke er nødvendig, fordi vi finner det rimelig å anta at innholdet i disse introduksjonsemnene vil bli videreført også uten ex.fac. som etikett. Oppløsning av eksisterende partnerskap og eventuell nyutvikling av introduksjonsemner på tilsvarende steder antas å kunne håndteres innenfor nåværende porteføljeregime. Den samme vurderingen gjelder etter vårt syn

også for mange av perspektivemnene. Selv om mange institutter har inntekter av å levere perspektivemner til andre programmer innenfor og utenfor eget fakultet og institutt, anser arbeidsgruppen at det ligger i marginalen av gruppens mandat å beregne bortfallet av slike inntekter. En gjennomgang av alle perspektivemner med sikte på å avdekke differansen mellom utgifter/inntekter med/uten perspektivemnestatus ville dessuten krevd ressurser ut over det arbeidsgruppen har disponert i denne arbeidsperioden.

Forutsetningene som vi har hatt som utgangspunkt for å vurdere de økonomiske konsekvensene av å innføre ex.phil. og områdeemne, er i stor grad sammenfallende. Det gjøres i hovedsak rede for disse forutsetningene i avsnittet om inntekter og kostnader ved å gjennomføre ex.phil.

Med dette som bakteppe vil arbeidsgruppen presentere følgende økonomiske vurderinger av å innføre ex.phil og områdeemne i alle studieprogram ved NTNU som fører frem til lavere grad og integrerte studieprogrammer som fører til høyere grad eller profesjonsgrad:

8.1 Ex.phil.

I NTNU sin gjeldende inntektsfordelingsmodell (IFM) gis det uttelling i form av basis- og resultatbevilgning for følgende fire ex.phil.-varianter (gjelder gamle NTNU før fusjon med høgskolene):

- Ex.phil. – Utøvende kunst- og musikkstudenter
- Ex.phil. – Humaniora og samfunnsvitenskap (HumSam)
- Ex.phil. – Naturvitenskap og teknologi (NatTek)
- Ex.phil. – Medisin og bevegelsesvitenskap

For å kunne gi et bilde av inntekts- og kostnadsnivå for gjennomføring av ex.phil., både før og etter fusjon mellom NTNU og høgskolene i Gjøvik, Ålesund og Høgskolen i Sør-Trøndelag, har arbeidsgruppa utarbeidet en økonomisk beregning av inntekter og kostnader[10] for «gamle NTNU» og «nye NTNU».

[10] Gjeldende IFM-modell ved NTNU er benyttet for beregning av inntekter (Ny RFM-modell skal benyttes fra 2018). Ved beregning av kostnader er den nasjonale TDI-modellen (Tid, Direkte og Indirekte kostnader innført i 2013) benyttet for beregning av lønnskostnader. Det er ikke beregnet påslag for indirekte kostnader da disse kostnadene er dekket inn i grunnbevilgningen til NTNU. Ved beregning av øvrige kostnader er budsjettall for 2016 og vurderinger av ressursbehov fra Institutt for filosofi og religionsvitenskap (IFR) lagt til grunn.

	Gamle NTNU	Nye NTNU
Studentgrunnlag pr år som gjennomfører Exphil	2 800	6 700
INNTEKTER		
Basisbevilgning	800 000	1 000 000
Resultatbevilgning	6 000 000	16 000 000
Sum inntekter	**6 800 000**	**17 000 000**
KOSTNADER		
Fastlønn, vitenskapelige stillinger	4 710 000	9 420 000
Fastlønn, administrativ støtte	1 260 000	3 150 000
Variabel lønn (læringsassistenter, timelærere, vit. assistenter	870 000	2 100 000
Sensur	500 000	1 200 000
Driftskostnader (reise, opphold, materiell osv)	100 000	400 000
Sum kostnader	**7 440 000**	**16 270 000**
Resultat	**-640 000**	**730 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

8.1.1 Forutsetninger for beregning av inntekter og kostnader for gjennomføring av ex.phil.

Utfyllende tallgrunnlag for disse økonomiske beregningene ligger som vedlegg 3 til denne rapporten. Her vil vi gjøre rede for viktige forutsetninger for den økonomiske kalkylen av inntekter og utgifter knyttet til å innføre ex.phil. i alle de studieprogram bortsett fra årsstudium og 2-årige masterprogram:

- *Studentgrunnlag*
  For beregningene for «Nye NTNU» er det lagt til grunn at 6 700 studenter vil gjennomføre ex.phil, hvorav 3 400 studenter fra «Gamle NTNU» og 3 300 studenter fra de tidligere høgskolene. Studentgrunnlaget er beregnet ut fra opptaksrammer for NTNU i studieåret 2016/17 for alle studieprogram, bortsett fra årsstudium og 2-årige masterprogram (hvor ex.phil. og områdeemner ikke gjennomføres). Fra tallene i opptaksrammene er det trukket fra 10% på grunn av antatt frafall (ikke møtt på eksamen, stryk på eksamen eller sluttet underveis i studiet). 6 700 studenter utgjør dermed antatt inntektsgrunnlag for ex.phil for «Nye NTNU».

- *Ny ex.phil.variant*
  Basert på arbeidsgruppens forslag om å vurdere å innføre en ny ex.phil.-variant, eksempelvis for økonomisk/administrative fag, er det lagt inn en økning i basisbevilgningen for ex.phil. ved «Nye NTNU» på kr 200 000. Vi gjør senere rede for beregning av kostnader for en slik ny ex.phil.-variant.

- *Ressursbehov, vitenskapelige stillinger og administrativ støtte*
  Institutt for filosofi og religionsvitenskap (IFR) er faglig ansvarlig for gjennomføringen av ex.phil. ved NTNU. I denne økonomiske beregningen er det lagt inn som forutsetning at alle vitenskapelige stillinger ligger hos IFR i Trondheim. IFR har skissert at forslaget innebærer en økning i ressursbehov fra 6 til 12 årsverk for vitenskapelige stillinger, og et økt ressursbehov fra 2 til 5 årsverk i administrativ støtte (3 årsverk i Trondheim, 1 i Gjøvik

og 1 i Ålesund). Vi går ikke her inn på fordeler og ulemper knyttet til geografisk lokalisering av undervisningsressursene for ex.phil, men konstaterer at slik lokalisering vil ha konsekvenser for reiseutgifter for de ansatte og organisering av undervisningen på de ulike campusene. Videre konstaterer vi at ex.phil. i dag er et ressurskrevende emne, fordi det vektlegger seminarundervisning, og tilbys til en stor gruppe studenter. Undervisninga underdimensjoneres i dag på grunn av sprengt romkapasitet. Den foreslåtte utvidelsen av ex.phil vil unektelig bety utfordringer, men beregningene gjort i denne rapporten kan tyde på at det økte inntektsgrunnlaget kan utløse et bedre økonomisk handlingsrom for ex.phil.

- *Øvrige kostnader*
  For variabel lønn og sensur i beregningen er det lagt inn en økning i kostnader tilsvarende økning i studenttall. For driftskostnader skyldes økningen hovedsakelig økte reise- og oppholdskostnader for undervisning i Gjøvik og Ålesund.

8.1.2 Beregning av kostnader for ny ex.phil.-variant i økonomisk/administrative fag

Som del av forslaget om å innføre ex.phil. i hele bredden av NTNUs portefølje, har arbeidsgruppen foreslått å vurdere både dagens inndeling i ex.phil.-varianter, og å innføre en ny ex.phil.-variant. For å illustrere økonomiske konsekvenser av dette forslaget, har gruppen stipulert hva det vil koste å utvikle og gjennomføre en ny økadm-variant av ex.phil. Denne beregningen er kun ment som et eksempel, uten at gruppa tar stilling til om det er denne nye varianten som bør realiseres.

1. Kostnader ved utvikling av ny exphil-variant (7,5 stp) i økonomisk/administrative fag

Lønnskostnader	65 000
Drift	25 000
Sum utviklingskostnader	**90 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

8.1.3 Forutsetninger for beregning av kostnader til utvikling av ny ex.phil.-variant

- Kostnader til utvikling av et nytt emne vil variere avhengig av om man må utvikle et emne helt på nytt fra grunnen av, eller om man kan bygge på noe som allerede eksisterer.

- Det finnes i dag ingen felles norm for beregning av kostnader ved å utvikle et emne ved NTNU. Denne beregningen er derfor basert på forutsetninger hentet fra eksempler fra ulike emner som er utviklet ved NTNU de siste par årene. Lønnskostnadene er beregnet ut fra en 20%-stilling i ett semester (5 måneder) for en førsteamanuensis (ltr 68). Driftskostnadene skal dekke eventuelle kostnader til å avholde seminar/workshops og materiell til å utvikle emnet (det forutsettes at emnet ikke skal utvikles som et nettbasert studium).

- En ny ex.phil.-variant i økonomisk/administrative fag vil inneholde en felles del (2/3) som allerede er utviklet, mens det må utvikles en ny del (1/3) for økonomi/administrasjonsstudiet.

2. Kostnader ved gjennomføring av ny exphil-variant (7,5 stp) i økonomisk/administrative fag

	Gjøvik	*Ålesund*	*Trondheim*	*Sum*
Undervisning	75 000	75 000	75 000	225 000
Seminar	15 000	15 000	15 000	45 000
Øvingsoppgaver	25 000	25 000	77 000	127 000
Sensur	35 000	35 000	95 000	165 000
Drift (reise/opphold)	37 000	49 000	0	86 000
Sum gjennomføringskostnader	**187 000**	**199 000**	**262 000**	**648 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

8.1.4 Forutsetninger for beregning av kostnader knyttet til gjennomføring av ny ex.phil.-variant

- Kostnader til undervisning er beregnet ut fra timelønn for en førsteamanuensis-stilling (forutsetter 4 timer forelesning i uka med vekting 4 i 10 uker i ett semester).

- Kostnader til seminar er beregnet ut fra timelønn for en førsteamanuensis-stilling (forutsetter 2 timer i uka med vekting 4 som utføres 4 ganger i ett semester).

- Kostnader til øvingsoppgaver er beregnet ut fra timelønn til en vitenskapelig assistent (forutsetter en time pr student).

- Kostnader til sensur er beregnet ut fra timelønn for en førsteamanuensis-stilling (45 minutter pr student eller 0,75 timer). Beregningen inkluderer ikke kostnader knyttet til klage på sensur.

- Driftskostnader er beregnet ut fra egne satser for reise- og opphold til Gjøvik og Ålesund.

- Studentgrunnlag, økonomisk/administrative fag[11]:
    - Gjøvik: 100
    - Ålesund: 100
    - Trondheim: 310 (Dette tallet inkluderer ikke studenter som er tatt opp på studieprogrammene innenfor industriell økonomi og teknologiledelse og samfunnsøkonomi ved «Gamle NTNU», da disse forutsettes videreført med eksisterende ex.phil.-varianter)

8.2 Områdeemne

Arbeidsgruppen har også foretatt beregninger på hva det vil koste å utvikle og gjennomføre områdeemner. De økonomiske beregningene er utført ut i fra samme forutsetninger som det er gjort rede for i beregningen av utgifter knyttet til utvikling og innføring av en ny ex.phil.-variant. Utfyllende tallgrunnlag for de økonomiske beregningene ligger som vedlegg til rapporten.

[11] Opptaksrammer for studieåret 2016/2017

1. Kostnader ved utvikling av et nytt områdeemne (7,5 stp)

Lønnskostnader	65 000
Drift	25 000
Sum utviklingskostnader	**90 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

8.2.1 Forutsetninger for beregning av kostnader til utvikling av områdeemne

Kostnader til utvikling av et områdeemne vil nødvendigvis variere, avhengig av om man utvikler et nytt emne fra grunnen av, eller om man bygge på noe som allerede eksisterer. Som tidligere nevnt, er beregningen av kostnadene knyttet til utvikling av et områdeemne gjort ut i fra samme forutsetninger som beskrevet under beregning av utviklingskostnader for ny ex.phil.-variant. Som tidligere vist er det en del forutsetninger som må avklares før en ordning med områdeemne kan iverksettes. Vi har heller ikke gått inn på de spesielle utfordringene knyttet til store studieområder fordelt på mange program og flere campuser. Arbeidsgruppen har ikke beregnet eventuelle kostnader knyttet til arbeidet innenfor et studieområde for å utforme en felles policy for områdeemnet, forut for utvikling av selve emnebeskrivelsen for et områdeemne.

2. Kostnader ved gjennomføring av et nytt områdeemne (7,5 stp)

Scenario med ulikt antall studenter pr emne	*50*	*100*	*200*	*300*
Undervisning	75 000	75 000	75 000	75 000
Seminar	15 000	15 000	15 000	15 000
Øvingsoppgaver	12 000	25 000	50 000	75 000
Sensur	17 000	35 000	70 000	105 000
Drift	10 000	10 000	10 000	10 000
Sum gjennomføringskostnader	**129 000**	**160 000**	**220 000**	**280 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

8.2.2 Forutsetninger for beregning av kostnader knyttet til gjennomføring av områdeemne

Forutsetningene for beregning av undervisning, seminar, øvingsoppgaver og sensur er de samme som beskrevet under beregning av gjennomføringskostnader for ny ex.phil.-variant. Imidlertid forutsettes det her at undervisning ved alle campusene utføres av personell som har tilhørighet der undervisningen foregår.

På bakgrunn av dette er det lagt inn en relativ lav andel kostnader til drift for gjennomføring av et områdeemne. Se også avsnittet om forutsetninger for beregning av kostnader knyttet til utvikling av områdeemner.

VEDLEGG 1

HISTORIKK – FELLESEMNER VED NTNU FREM TIL 2010

Historikk: Fellesemner ved NTNU fram til 2010

Fram til studieåret 1997/1998 var Ex.phil. på 7 vekttall/21 studiepoeng, og emnet var forbeholdt de allmennvitenskapelige studiene.

Ex.phil. ble fra studieåret 1998/1999 felles innføringsemne for hele NTNU. Samtidig ble emnet inndelt i modul 1 og 2, hver av disse på 2,5 vt/7,5 sp. Modul 1 besto av tradisjonelt ex.phil.-innhold, konsentrert rundt filosofi og vitenskapsfilosofi. Modul 2 hadde en tverrfaglig og anvendt vinkling, med fagmiljø fra samfunnsfag, humaniora og delvis teknologi involvert. Ex.fac. (to emner på til sammen 5 vt/15 sp) inngikk i tillegg i bachelorgradene ved HF og SVT.

Endringer i forbindelse med Kvalitetsreformen i 2003

I forbindelse med Kvalitetsreformen, det vedtatt tre obligatoriske innføringsemner i alle bachelorstudier og integrerte masterstudier ved NTNU, med navnene emne 1, emne 2 og emne 3. Hvert av emnene var på 7,5 sp.

Emne 1 tilsvarte ex.phil. modul 1 (modul 2 ble lagt ned). Emne 3 var ex.fac. (ved HF og SVT var det altså ikke lenger krav om å velge to ex.fac.-emner). Studentene valgte emne 2 (som etter hvert fikk betegnelsen perspektivemne) fra en meny fra de ulike fakultetene. Emnene var ment å bidra til å perspektivere studiekulturene ved NTNU, og å være en del av tydeliggjøringen av NTNU som et tverrfaglig universitet.

Premissene for innføringsemnene ble tydeliggjort i S-sak 31/04 i 2004, og innføringsemnene ble omdøpt til *fellesemner*. Betegnelsene ex.phil., ex.fac. og perspektivemne ble tatt i bruk. Perspektivemnene ble definert som bestemte emner fastsatt av rektor, som skulle representere en annen studiekultur enn studentens eget studieprogram. I etterkant av styrevedtaket fastsatte Utdanningsutvalget fem studiekulturer ved NTNU som perspektivemnene skulle sorteres innenfor: teknologi og realfag, humaniora og samfunnsvitenskap, medisin og psykologi, arkitektur og billedkunst, utøvende musikk. Videre ga Utdanningsutvalget i 2004 fakultetene og forvaltningsutvalgene ansvar for hvilke emner som skulle godkjennes som perspektivemner i sine programmer.

Dagens ordning

Neste revisjon av fellesemnene ble gjort i 2010, etter en evaluering initiert av Studenttinget og gjennomført av Borg-utvalget 2009. I styresak 23/10 ble Ex.phil delt inn i fire fagspesifikke varianter, slik ordningen fortsatt er i dag. På fullmakt vedtok rektor dagens retningslinjer for perspektivemnet.

VEDLEGG 2

EMNEBESKRIVELSER – DAGENS EX.PHIL.-VARIANTER

EXPH0002- Examen philosophicum for utøvende kunst- og musikkstudenter

Vurderingsordning

Vurderingsordning: Oppgave
Karakter: Bestått/Ikke bestått

Vurderingsform	Vekting	Varighet	Hjelpemidler
Oppgave	50/100		
Oppgave	50/100		

Faglig innhold

Ved NTNU er det fire ex.phil.-varianter. Variantene har en felles kjernedel som utgjør ca. 2/3 av emnet og en spesifikk variantdel på ca. 1/3. Hver variant utgjør likevel en integrert enhet.

Emnet gir et utvidet perspektiv på universitetsstudier ved NTNU gjennom en innføring i filosofi- og vitenskapshistorie, vitenskapsteori, etikk og politisk filosofi med vinkling mot utøvende kunst- og musikkstudenter. I emnets fellesdel trekkes linjer fra antikkens verdensbilde til diskusjoner i vår egen samtid. Ulike syn på natur, menneske, viten, vitenskap, håndverk/kunst, etikk, politikk, samfunn, rasjonalitet og argumentasjon tas opp fra både en historisk og systematisk synsvinkel. I variantdelen legges det spesiell vekt på estetikk (kunstteori) fra antikken fram til i dag.

Læringsmål

Kunnskap

- Studenten skal ha innsikt i grunnleggende begrep, viktige tenkere og posisjoner i filosofi- og vitenskapshistorien og i moderne vitenskapsteori samt ha innsikt i noen grunnleggende begrep i logikk og argumentasjonslære.
- Studenten skal ha innsikt i viktige linjer i kunstfilosofi og estetikk fra antikken til i dag

Ferdigheter

- Studenten skal kunne gjengi og drøfte argumentasjonen i sentrale problemstillinger i filosofi- og vitenskapshistorien og i moderne vitenskapsteori.
- Studenten skal kunne relatere de ulike tidsepokene/temaene til hverandre og forstå sammenhengen i tenkningens historie.
- Studenten skal kunne reflektere over de filosofiske og kulturelle forutsetningene for dagens kunstteoretiske debatter, og å anvende disse innsiktene i egne skriftlige arbeider.

Generell kompetanse

- Studenten skal kunne forholde seg reflektert til sitt eget kunstfaglige fagområde samt til vitenskapene generelt.

- Studentene skal ha tilstrekkelig faglig bakgrunn til å kunne forholde seg kritisk til aktuelle diskusjoner omkring kunst og estetiske uttrykk.

Læringsformer og aktiviteter

Undervisningen består av forelesninger over ett semester. Alle utøvende kunst- og musikkstudenter skal skrive to essay på 4-6 sider. Emnet er bestått med godkjent på begge essay.

Spesielle vilkår

Krever opptak til studieprogram:
Billedkunst (BBK)
Musikk, utøvende (BMUSK)
Musikk, utøvende (BMUSP)
Musikkvitenskap (BMUSV)

Anbefalte forkunnskaper

Ingen

Forkunnskapskrav

Adgang til emnet forutsetter opptak til et av følgende bachelorprogram: Billedkunst, musikkvitenskap eller utøvende musikk (3- eller 4-årig).

Kursmateriell

Pensum finnes på www.ntnu.no/exphil

Studiepoengreduksjon

Emnekode	Reduksjon	Fra	Til
EXH001	7.5	01.09.2013	
EXH0210	7.5	01.09.2013	
EXPH0001	7.5		
EXPH0003	7.5	01.09.2013	
EXPH0004	7.5	01.09.2013	
EXPH0005	7.5	01.09.2013	
EXPH6001	7.5	01.09.2013	
EXPH6002	7.5	01.09.2013	

EXPH0003- Examen philosophicum for humaniora og samfunnsvitenskap

Vurderingsordning

Vurderingsordning: Skriftlig eksamen
Karakter: Bokstavkarakterer

Vurderingsform	Vekting	Varighet	Hjelpemidler
Skriftlig eksamen	100/100	4 timer	D

Faglig innhold

Ved NTNU er det fire ex.phil. varianter. Variantene har en felles kjernedel som utgjør ca. 2/3 av emnet og en spesifikk variantdel på ca. 1/3. Hver variant utgjør likevel en integrert enhet.

Emnet gir et utvidet perspektiv på universitetsstudier ved NTNU gjennom en innføring i filosofi- og vitenskapshistorie, vitenskapsteori, etikk og politisk filosofi av relevans for studenter innenfor humaniora og samfunnsfag. I emnets fellesdel trekkes linjer fra antikkens verdensbilde til diskusjoner i vår egen samtid. Ulike syn på natur, menneske, viten, vitenskap, håndverk/kunst, moral, politikk, samfunn, rasjonalitet og argumentasjon tas opp fra både en historisk og en systematisk synsvinkel. I variantdelen legges det vekt på politisk filosofi, hermeneutikk, estetikk, modernitet og kjønnsperspektiv.

Læringsmål

Kunnskap

- Studenten skal ha innsikt i grunnleggende begrep, viktige tenkere og posisjoner i filosofi- og vitenskapshistorien og i moderne vitenskapsteori samt ha innsikt i noen grunnleggende begrep i logikk og argumentasjonslære.
- Studenten skal ha innsikt i ulike tradisjoner i politisk tenkning, slik som liberalismen og dens kritikere, i noen utvalgte temaer innenfor kunstfilosofi og estetikk, modernitet og kjønnsperspektiv, samt i hermeneutiske problemstillinger knyttet til vitenskap, kultur og samfunn.

Ferdigheter

- Studenten skal kunne gjengi og drøfte argumentasjonen i sentrale problemstillinger i filosofi- og vitenskapshistorien og i moderne vitenskapsteori.
- Studenten skal kunne relatere de ulike tidsepokene/temaene til hverandre og forstå sammenhengen i tenkningens historie.
- Studenten skal kunne reflektere over og drøfte problemstillinger innenfor politisk tenkning, estetiske diskusjoner, modernitet og kjønnsperspektiv, samt hermeneutiske aspekter ved egen kulturforståelse.

Generell kompetanse

- Studenten skal kunne forholde seg kritisk og reflekterende til sitt eget fagområde samt til vitenskapene generelt.
- Studenten skal ha faglig bakgrunn for å forstå viktige aktuelle spørsmål innenfor politikk, estetikk og kjønnsdebatt samt utvise forståelse for ens egen tids hermeneutiske bakgrunn.

Læringsformer og aktiviteter

Undervisningen består av forelesninger og seminarer. To øvingsoppgaver må være besvart og godkjent for å kunne gå opp til eksamen. Forelesningene tar for seg de store linjene i pensum og gir en grunnleggende historisk og systematisk innføring i begreper og tenkere/posisjoner. Seminarene er undervisning i mindre grupper, der studentene arbeider med øvingsoppgaver under veiledning. Øvingsoppgavene skal helst skrives i grupper på 3-5 personer, men kan også skrives parvis eller enkeltvis. Gjennom diskusjoner og oppgaveskriving skal studentene øves i vitenskapelig og filosofisk argumentasjon i så vel muntlig som skriftlig form.

Obligatoriske aktiviteter

- Øvingsoppgave 2
- Øvingsoppgave 1

Spesielle vilkår

Vurderingsmelding krever godkjent undervisningsmelding samme semester. Obligatorisk aktivitet fra tidligere semester kan godkjennes av instituttet.

Krever opptak til studieprogram:
Afrikastudier (BAFR)
Afrikastudier (ÅAFR)
Allmenn litteraturvitenskap (ÅALIT)
Arkeologi (BARK)
Biologi og kjemi (ÅBIKJ)
Dansevitenskap (BDANS)
Drama og teater (BDRAMA)
Drama og teater (ÅDRAMA)
Engelsk (ÅENG)
Europastudier med fremmedspråk (BEUROP)
Film- og medievitenskap (ÅFM)
Film- og videoproduksjon (BFVPROD)
Filmvitenskap (BFV)
Filmvitenskap (ÅFV)
Filosofi (BFI)
Filosofi (ÅFI)
Fonetikk (BFON)
Fransk (ÅFRAN)
Fremmedspråk (BFS)
Geografi (BGEOG)
Geografi (ÅGEOG)
Historie (BHIST)
Historie (ÅHIST)

Humanistiske fag (EMNE/HF)
Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (ÅKRL)
Kulturminneforvaltning (BKULMI)
Kunnskap, teknologi og samfunn (STS) (ÅSTS)
Kunsthistorie (BKUH)
Kunsthistorie (ÅKUH)
Latin (ÅLAT)
Lektorutdanning i geografi (MLGEOG)
Lektorutdanning i historie (MLHIST)
Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag (MLKIDR)
Lektorutdanning i samfunnsfag (MLSAM)
Lektorutdanning i språkfag (MLSPRÅK)
Likestilling og mangfold (ÅLIMA)
Matematiske fag (ÅMATSTAT)
Medievitenskap (BMV)
Medievitenskap (ÅMV)
Musikkvitenskap (ÅMUSV)
Nordisk og litteraturvitenskap (BNORDLIT)
Nordisk språk og litteratur (ÅNORD)
Pedagogikk (BPED)
Pedagogikk (ÅPED)
Politisk økonomi (BPOLØK)
Psykologi (BPSY)
Psykologi (ÅPSY)
Psykologutdanning, 6-årig løp (CPSY6)
Religionsvitenskap (BRVI)
Religionsvitenskap (ÅRVI)
Rådgivning og voksnes læring (BRVL)
Samfunns- og idrettsvitenskap (BSAMIDR)
Samfunnskunnskap (ÅSAM)
Samfunnsvitenskapelige fag (EMNE/SV)
Samfunnsøkonomi (BSØK)
Samfunnsøkonomi (MSØK/5)
Samfunnsøkonomi (ÅSØK)
Sosialantropologi (BSANT)
Sosialantropologi (ÅSANT)
Sosiologi (BSOS)
Sosiologi (ÅSOS)
Spansk (ÅSPANSK)
Språk og litteratur (BSPRÅL)
Statsvitenskap (BPOL)
Statsvitenskap (ÅPOL)
Tysk (ÅTYSK)

Anbefalte forkunnskaper

Ingen

Forkunnskapskrav

Krever opptak til et bachelor- eller lektorprogram i humanistiske eller samfunnsvitenskapelige fag, eller til emnestudier i humaniora eller samfunnsvitenskap, eller årsstudium i filosofi.

Kursmateriell

Pensum finnes på www.ntnu.no/exphil

Studiepoengreduksjon

Emnekode	Reduksjon	Fra	Til
EXH001	7.5	01.09.2013	
EXH0210	7.5	01.09.2013	
EXPH0001	7.5	01.09.2013	
EXPH0002	7.5	01.09.2013	
EXPH0004	7.5	01.09.2013	
EXPH0005	7.5	01.09.2013	
EXPH6001	7.5	01.09.2013	
EXPH6002	7.5	01.09.2013	

EXPH0004- Examen philosophicum for naturvitenskap og teknologi

Vurderingsordning

Vurderingsordning: Skriftlig eksamen
Karakter: Bokstavkarakterer

Vurderingsform	Vekting	Varighet	Hjelpemidler
Skriftlig eksamen	100/100	4 timer	D

Faglig innhold

Ved NTNU er det fire ex.phil.-varianter. Variantene har en felles kjernedel som utgjør ca. 2/3 av emnet og en spesifikk variantdel på ca. 1/3. Hver variant utgjør likevel en integrert enhet.

Emnet gir et utvidet perspektiv på universitetsstudier ved NTNU gjennom en innføring i filosofi- og vitenskapshistorie, vitenskapsteori, etikk og politisk filosofi av relevans for studenter innenfor realfag og teknologi. I emnets fellesdel trekkes linjer fra antikkens verdensbilde til diskusjoner i vår egen samtid. Ulike syn på natur, menneske, viten, vitenskap, håndverk/kunst, etikk, politikk, samfunn, rasjonalitet og argumentasjon tas opp fra både en historisk og systematisk synsvinkel. I variantdelen legges det vekt på etikk både som systematisk teori og i et anvendt perspektiv med særlig fokus på forholdet mellom naturvitenskap/teknologi og etikk.

Læringsmål

Kunnskap

- Studenten skal ha innsikt i grunnleggende begrep, viktige tenkere og posisjoner i filosofi- og vitenskapshistorien og i moderne vitenskapsteori samt ha innsikt i noen grunnleggende begrep i logikk og argumentasjonslære.
- Studenten skal ha innsikt i både systematisk (teoretisk) og praktisk rettet (anvendt) etikk.

Ferdigheter

- Studenten skal kunne gjengi og drøfte argumentasjonen i sentrale problemstillinger i filosofi- og vitenskapshistorien og i moderne vitenskapsteori.
- Studenten skal kunne relatere de ulike tidsepokene/temaene til hverandre og forstå sammenhengen i tenkningens historie.
- Studenten skal kunne anvende etiske prinsipp og begrep på moralske problemstillinger innen sitt fagområde og i samfunnet for øvrig.

Generell kompetanse

- Studenten skal kunne forholde seg kritisk og reflekterende til sitt eget fagområde samt til vitenskapene generelt.
- Studentene skal ha faglig bakgrunn til å ta etiske hensyn i både yrkesliv og i livet for øvrig.

Læringsformer og aktiviteter

Undervisningen består av forelesninger og seminarer. To øvingsoppgaver må være besvart og godkjent for å kunne gå opp til eksamen. Forelesningene tar for seg de store linjene i pensum og gir en grunnleggende historisk og systematisk innføring i begreper og tenkere/posisjoner. Seminarene er undervisning i mindre grupper, der studentene arbeider med øvingsoppgaver under veiledning. Øvingsoppgavene skal helst skrives i grupper på 3-5 personer, men kan også skrives parvis eller enkeltvis. Gjennom diskusjoner og oppgaveskriving skal studentene øves i vitenskapelig og filosofisk argumentasjon i så vel muntlig som skriftlig form.

Obligatoriske aktiviteter

- Øvingsoppgave 1
- Øvingsoppgave 2

Spesielle vilkår

Vurderingsmelding krever godkjent undervisningsmelding samme semester. Obligatorisk aktivitet fra tidligere semester kan godkjennes av instituttet.

Krever opptak til studieprogram:
Arkitektur (MAAR)
Biologi (BBI)
Biologi og kjemi (ÅBIKJ)
Bioteknologi (MBIOT5)
Bygg- og miljøteknikk (MTBYGG)
Datateknologi (MTDT)
Elektronikk (MTEL)
Energi og miljø (MTENERG)
Filosofi (BFI)
Fysikk (BFY)
Fysikk og matematikk (MTFYMA)
Geologi (BGEOL)
Industriell design (MTDESIG)
Industriell kjemi og bioteknologi (MTKJ)
Industriell økonomi og teknologiledelse (MTIØT)
Informatikk (BIT)
Ingeniørvitenskap og IKT (MTING)
Kjemi (BKJ)
Kommunikasjonsteknologi (MTKOM)
Kybernetikk og robotikk (MTTK)
Lektorutdanning i realfag (MLREAL)
Marin teknikk (MTMART)
Matematiske fag (BMAT)
Matematiske fag (ÅMATSTAT)
Materialteknologi (MTMT)
Nanoteknologi (MTNANO)
Petroleumsfag (MTPETR)
Produktutvikling og produksjon (MTPROD)
Tekniske geofag (MTTEKGEO)

Anbefalte forkunnskaper

Ingen

Forkunnskapskrav

Krever opptak til studieprogram ved NT-, IME- og IVT-fakultetene, samt AB-fakultetet (med unntak av billedkunst som skal ta EXPH0002).

Kursmateriell

Pensumliste finnes på www.ntnu.no/exphil

Studiepoengreduksjon

Emnekode	Reduksjon	Fra	Til
EXH001	7.5	01.09.2013	
EXH0210	7.5	01.09.2013	
EXPH0001	7.5	01.09.2013	
EXPH0002	7.5	01.09.2013	
EXPH0003	7.5	01.09.2013	
EXPH0005	7.5	01.09.2013	
EXPH6001	7.5	01.09.2013	
EXPH6002	7.5	01.09.2013	

EXPH0005- Examen philosophicum for medisin og bevegelsesvitenskap

Vurderingsordning

Vurderingsordning: Skriftlig eksamen
Karakter: Bokstavkarakterer

Vurderingsform	Vekting	Varighet	Hjelpemidler
Skriftlig eksamen	100/100	4 timer	D

Faglig innhold

Ved NTNU er det fire ex.phil.-varianter. Variantene har en felles kjernedel som utgjør ca. 2/3 av emnet og en spesifikk variantdel på ca. 1/3. Hver variant utgjør likevel en integrert enhet.

Emnet gir et utvidet perspektiv på universitetsstudier ved NTNU gjennom en innføring i filosofi- og vitenskapshistorie, vitenskapsteori, etikk og politisk filosofi av relevans for studenter i medisin og bevegelsesvitenskap. I emnets fellesdel trekkes linjer fra antikkens verdensbilde til diskusjoner i vår egen samtid. Ulike syn på natur, menneske, viten, vitenskap, håndverk/kunst, etikk, politikk, samfunn, rasjonalitet og argumentasjon tas opp fra både en historisk og systematisk synsvinkel. I variantdelen legges det vekt på etikk generelt samt medisinsk etikk og idrettsetikk.

Læringsmål

Kunnskap

- Studenten skal ha innsikt i grunnleggende begrep, viktige tenkere og posisjoner i filosofi- og vitenskapshistorien og i moderne vitenskapsteori samt ha innsikt i noen grunnleggende begrep i logikk og argumentasjonslære.
- Studenten skal ha innsikt i etisk teori, anvendt medisinsk etikk og idrettsetikk.

Ferdigheter

- Studenten skal kunne gjengi og drøfte argumentasjonen i sentrale problemstillinger i filosofi- og vitenskapshistorien og i moderne vitenskapsteori.
- Studenten skal kunne relatere de ulike tidsepokene/temaene til hverandre og forstå sammenhengen i tenkningens historie.
- Studentene skal kunne anvende etiske prinsipp og begrep på moralske problemstillinger innen sitt fagområde og i samfunnet.

Generell kompetanse

- Studenten skal kunne forholde seg kritisk og reflekterende til sitt eget fagområde samt til vitenskapene generelt.
- Studenten skal ha faglig bakgrunn til å kunne foreta etiske vurderinger både i yrkesliv og i livet for øvrig.

Læringsformer og aktiviteter

Undervisningen består av forelesninger og seminarer. To øvingsoppgaver må være besvart og godkjent for å kunne gå opp til eksamen. Forelesningene tar for seg de store linjene i pensum og gir en grunnleggende historisk og systematisk innføring i begreper og tenkere/posisjoner. Seminarene er undervisning i mindre grupper, der studentene arbeider med øvingsoppgaver under veiledning. Øvingsoppgavene skal helst skrives i grupper på 3-5 personer, men kan også skrives parvis eller enkeltvis. Gjennom diskusjoner og oppgaveskriving skal studentene øves i vitenskapelig og filosofisk argumentasjon i så vel muntlig som skriftlig form.

Obligatoriske aktiviteter

- Øvingsoppgave 1
- Øvingsoppgave 2

Spesielle vilkår

Vurderingsmelding krever godkjent undervisningsmelding samme semester. Obligatorisk aktivitet fra tidligere semester kan godkjennes av instituttet.

Krever opptak til studieprogram:
Bevegelsesvitenskap (BBEV)
Medisinstudiet (CMED)

Anbefalte forkunnskaper

Ingen

Forkunnskapskrav

EXPH0005 tilbys kun for studenter ved Det medisinske fakultetet.

Kursmateriell

Pensum finnes på www.ntnu.no/exphil

Studiepoengreduksjon

Emnekode	Reduksjon	Fra	Til
EXH001	7.5	01.09.2013	
EXH0210	7.5	01.09.2013	
EXPH0001	7.5	01.09.2013	
EXPH0002	7.5	01.09.2013	
EXPH0003	7.5	01.09.2013	
EXPH0004	7.5	01.09.2013	
EXPH6001	7.5	01.09.2013	
EXPH6002	7.5	01.09.2013	

VEDLEGG 3

ØKONOMISKE BEREGNINGER

VEDLEGG - ØKONOMISKE BEREGNINGER

EXPHIL

Inntekter og kostnader ved gjennomføring av Exphil ved NTNU

	Gamle NTNU	Nye NTNU*
Studentgrunnlag pr år som gjennomfører Exphil	2 800	6 700
INNTEKTER		
Basisbevilgning	800 000	1 000 000
Resultatbevilgning	6 000 000	16 000 000
Sum inntekter	**6 800 000**	**17 000 000**
KOSTNADER		
Fastlønn, vitenskapelige stillinger	4 710 000	9 420 000
Fastlønn, administrativ støtte	1 260 000	3 150 000
Variabel lønn (læringsassistenter, timelærere, vitenskapelige assistenter)	870 000	2 100 000
Sensur	500 000	1 200 000
Driftskostnader (reise, opphold, materiell osv)	100 000	400 000
Sum kostnader	**7 440 000**	**16 270 000**
Resultat	**-640 000**	**730 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

Forutsetninger ved beregning for nye NTNU*

Eksisterende IFM-modell benyttet for beregning av inntekter (ny RFM-modell skal benyttes fra 2018)

Studentgrunnlag basert på at alle studenter fra de tidligere høgskolene tar ex.phil i samme studieår.

Studentgrunnlaget inkluderer alle studieprogram eksklusiv årsstudium og 2-årige masterprogram.
Økning i nye vitenskapelige stillinger: 4 i Trondheim, 1 i Ålesund og 1 i Gjøvik
Økning i nye administrative stillinger: 1 i Trondheim, 1 i Ålesund og 1 i Gjøvik

Kostnader ved utvikling av ny Exphil-variant (7,5 stp) i økonomisk/administrative fag

Lønnskostnader	65 000
Drift	25 000
Sum utviklingskostnader	**90 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

Forutsetninger:
Kostnader til utvikling av et nytt emne vil variere avhengig om man må utvikle emnet helt på nytt, eller om man kan bygge på noe som allerede eksisterer.
En ny ex.phil-variant i økonomisk/administrative fag vil delvis inneholde en felles del som allerede er utviklet, mens det må utvikles en ny del for økonomi/administrasjons-studiet.
Lønnskostnadene er beregnet ut fra en 20%-stilling i ett semester (5 måneder) for en førsteamanuensis-stilling (ltr 68).
Driftskostnader skal dekke eventuelle kostnader til å avholde seminar/workshops og materiell til å utvikle emnet.

Kostnader ved gjennomføring av ny Exphil-variant (7,5 stp) i økonomisk/administrative fag

	Gjøvik	*Ålesund*	*Trondheim*	*Sum*
Undervisning	75 000	75 000	75 000	225 000
Seminar	15 000	15 000	15 000	45 000
Øvingsoppgaver	25 000	25 000	77 000	127 000
Sensur	35 000	35 000	95 000	165 000
Drift (reise/opphold)	37 000	49 000	0	86 000
Sum gjennomføringskostnader	**187 000**	**199 000**	**262 000**	**648 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

Forutsetninger:

Kostnader til undervisning, seminar og sensur er beregnet ut fra timelønn for en førsteamanuensis-stilling
Kostnader til øvingsoppgaver er beregnet ut fra timelønn for en vitenskapelig assistent
Kostnader for sensur inkluderer ikke kostnader knyttet til klage på sensur

Grunnlag, studenttall:

Gjøvik	100
Ålesund	100
Trondheim	310

OMRÅDEEMNE

1. Kostnader ved utvikling av et nytt områdeemne (7,5 stp)

Lønnskostnader	65 000
Drift	25 000
Sum utviklingskostnader	**90 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

Forutsetninger:
Kostnader til utvikling av et nytt områdeemne vil være avhengig om man må utvikle emnet helt på nytt, eller om man kan bygge på noe som allerede eksisterer.
Lønnskostnadene er beregnet ut fra en 20%-stilling i ett semester (5 måneder) for en førsteamanuensis-stilling (ltr 68). Driftskostnader skal dekke eventuelle kostnader til å avholde seminar/workshops og materiell til å utvikle emnet.

2. Kostnader ved gjennomføring av et nytt områdeemne (7,5 stp)

Scenario med ulikt antall studenter	*50*	*100*	*200*	*300*
Undervisning	75 000	75 000	75 000	75 000
Seminar	15 000	15 000	15 000	15 000
Øvingsoppgaver	12 000	25 000	50 000	75 000
Sensur	17 000	35 000	70 000	105 000
Drift	10 000	10 000	10 000	10 000
Sum gjennomføringskostnader	**129 000**	**160 000**	**220 000**	**280 000**

(Alle tall avrundet til nærmeste tusen)

GRUNNLAGSDATA - STUDENTER

Studentgrunnlag med opptaksrammer 2016/2017

(Inkluderer alle studieprogram eksklusiv årsstudium og 2-årige masterprogram hvor ex.phil og områdeemner ikke gjennomføres)

Gamle NTNU

Opptaksrammer fordelt på fakultet, nivå og studieprogram	Nivå	Studiested	Foreslått områdevariant	Ex.phil-variant	Studentopptak 2016/17	Studentgrunnlag, resultatbevilgning	Estimert resultatbevilgning (Beløp i 1 000)
Billedkunst - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	KunstMus	KunstMusikk	15	13	31
Arkitektur - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	80	72	173
Bevegelsesvitenskap - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Helse	Medisin	100	90	216
Medisinstudiet*	Profesjon	Trondheim	Helse	Medisin	135	122	292
Arkeologi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	40	36	86
Drama og teater - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	30	27	65
Europastudier med fremmedspråk – engelsk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	30	27	65
Europastudier med fremmedspråk – fransk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	8	7	17
Europastudier med fremmedspråk – spansk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	15	13	31
Europastudier med fremmedspråk – tysk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	8	7	17
Film- og videoproduksjon - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	20	18	43
Filmvitenskap - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	25	23	53
Filosofi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	25	23	53
Fonetikk - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	5	4	10
Engelsk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	55	49	117
Fransk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	10	9	22
Spansk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	10	9	22
Tysk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	5	4	10
Antikkens kultur og klassiske fag	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	15	13	31
Historie	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	80	72	173
Kulturminneforvaltning - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	15	13	31
Kunsthistorie - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	15	13	31
Medievitenskap - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	65	58	139
Musikk, utøvende - bachelorstudium (3-årig og 4-årig)	Bachelor	Trondheim	KunstMus	KunstMusikk	30	27	65
Musikkteknologi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	25	23	53

Musikkvitenskap - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	KunstMusikk	30	27	65
Allmenn litteraturvitenskap	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	15	13	31
Nordisk språk og litteratur	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	15	13	31
Norsk som andrespråk	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	5	4	10
Religionsvitenskap - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Hum	HumSam	20	18	43
Lektorutdanning i historie - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	Lærer	HumSam	25	23	53
Lektorutdanning i språkfag - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	Lærer	HumSam	90	81	194
Informatikk - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	NatTek	NatTek	140	126	302
Matematiske fag - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	NatTek	NatTek	40	36	86
Datateknologi - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	117	105	252
Elektronisk systemdesign og innovasjon - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	76	68	163
Energi og miljø - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	126	113	271
Kommunikasjonsteknologi - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	36	32	77
Kybernetikk og robotikk - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	117	105	252
Lektorutdanning i realfag - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	Lærer	NatTek	70	63	151
Geologi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	NatTek	NatTek	25	23	53
Bygg- og miljøteknikk - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	167	150	359
Industriell design - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	33	30	72
Ingeniørvitenskap og IKT - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	50	45	108
Marin teknikk - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	100	90	216
Petroleumsfag - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	29	26	61
Produktutvikling og produksjon - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	138	124	297
Tekniske geofag - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	25	23	53
Biologi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	NatTek	NatTek	75	67	161
Fysikk - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	NatTek	NatTek	50	45	108
Kjemi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	NatTek	NatTek	40	36	86
Bioteknologi (5-årig) - masterstudium	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	35	32	77
Fysikk og matematikk - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	99	90	216
Industriell kjemi og bioteknologi - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	107	96	230
Materialteknologi - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	36	32	77
Nanoteknologi - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	NatTek	NatTek	32	29	69
Afrikastudier - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	15	13	31
Geografi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	40	36	86
Pedagogikk - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	60	54	129
Politisk økonomi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	ØkAdm	HumSam	25	23	53
Psykologi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	180	162	388

Rådgivning og voksnes læring - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	25	23	53
Samfunns- og idrettsvitenskap - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	45	41	98
Samfunnsøkonomi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	ØkAdm	HumSam	85	77	184
Sosialantropologi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	70	63	151
Sosiologi - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	70	63	151
Statsvitenskap - bachelorstudium	Bachelor	Trondheim	Sam	HumSam	90	81	194
Yrkesfaglærerutdanning – Bygg- og anleggsteknikk	Bachelor	Trondheim	Lærer	Ikke aktuelt	10	0	0
Yrkesfaglærerutdanning – Helse- og sosialfag	Bachelor	Trondheim	Lærer	Ikke aktuelt	10	0	0
Yrkesfaglærerutdanning – Restaurant- og matfag	Bachelor	Trondheim	Lærer	Ikke aktuelt	10	0	0
Yrkesfaglærerutdanning – Elektrofag	Bachelor	Trondheim	Lærer	Ikke aktuelt	10	0	0
Yrkesfaglærerutdanning – Teknikk og ind.produksjon	Bachelor	Trondheim	Lærer	Ikke aktuelt	10	0	0
Industriell økonomi og teknologiledelse - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	ØkAdm	NatTek	131	118	283
Lektorutdanning i geografi - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	Lærer	HumSam	15	13	31
Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag - masterstudium (5-å	5-årig master	Trondheim	Lærer	HumSam	20	18	43
Lektorutdanning i samfunnsfag - masterstudium (5-årig)	5-årig master	Trondheim	Lærer	HumSam	30	27	65
Samfunnsøkonomi (5-årig) - masterstudium	5-årig master	Trondheim	ØkAdm	HumSam	20	18	43
Psykologutdanning, 6-årig løp*	Profesjon	Trondheim	Sam	HumSam	78	70	168
	Sum "Gamle NTNU"				**3873**	**3437**	**8221**

NTNU ÅLESUND

Studieprogram	Nivå	Studiested	Foreslått områdevariant	Exphil-variant	Studentopptak 2016/17	Studentgrunnlag, resultatbevilgning	Estimert resultatbevilgning (Beløp i 1 000)
Sykepleie Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	Helse	>Medisin	130	117	280
Byggingeniør Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	25	22	53
Nautikk Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	20	18	43
Produkt- og systemdesign Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	18	14	34
Skipsdesign Bachelor, Ålesund	Master	Ålesund	NatTek	>NatTek	14	13	31
Vann- og miljøteknikk Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	15	13	31
Shipping management Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	45	39	93
Automatiseringsteknikk Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	25	22	53
Dataingeniør Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	25	22	53
Elkraftsystemer Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	8	7	17
Bioteknologi Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	15	13	31
Bioingeniør Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	30	27	65

Biomarin innovasjon Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	NatTek	>NatTek	25	22	53
Markedsføring og ledelse Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	ØkAdm	NYTT*	50	45	108
Økonomi og administrasjon Bachelor, Ålesund	Bachelor	Ålesund	ØkAdm	NYTT*	50	45	108
SUM ÅLESUND					**495**	**439**	**1 053**

*En ny ex.phil-variant for økonomisk-administrative fag forutsetter samme uttelling som de eksisterende ex.phil-variantene

NTNU GJØVIK

Studieprogram	Nivå	Studiested	Foreslått områdevariant	Exphil-variant	Studentopptak 2016/17	Studentgrunnlag, resultatbevilgning	Estimert resultatbevilgning (Beløp i 1 000)
Mediedesign Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	Sam	>HumSam	25	22	53
Medieproduksjon og medieledelse Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	Sam	>HumSam	32	29	69
Ergoterapi Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	Helse	>Medisin	30	27	65
Radiografi Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	Helse	>Medisin	25	22	53
Sykepleie Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	Helse	>Medisin	205	184	441
Byggingeniør Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	50	45	108
Bærekraftige byggeprosesser Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	20	18	43
Fornybar energi Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	20	18	43
Geomatikk Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	15	13	31
Maskiningeniør Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	25	22	53
Teknologidesign og ledelse Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	29	26	62
Programmering [Spill | Applikasjoner] Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	45	40	96
IT-drift og informasjonssikkerhet Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	60	54	129
Webutvikling Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	25	22	53
Dataingeniør Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	20	18	43
Elektroingeniør Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	NatTek	>NatTek	20	18	43
Logistikk Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	ØkAdm	NYTT*	20	18	43
Økonomi, ledelse og bærekraft Bachelor, Gjøvik	Bachelor	Gjøvik	ØkAdm	NYTT*	82	74	177
Sum GJØVIK					**748**	**670**	**1 605**

Tidligere HIST

Studieprogram	Nivå	Studiested	Foreslått områdevariant	Exphil-variant	Studentopptak 2016/17	Studentgrunnlag, resultatbevilgning	Estimert resultatbevilgning (Beløp i 1 000)
Tradisjonelt bygghåndverk og teknisk bygningsvern Bachelor, Trondheir	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	24	22	53
Audiologi Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Helse	>Medisin	40	36	86
Ergoterapi Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Helse	>Medisin	95	85	204
Fysioterapi Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Helse	>Medisin	85	76	182
Radiografi Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Helse	>Medisin	40	36	98
Sykepleie Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Helse	>Medisin	238	214	513
Vernepleie Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Helse	>Medisin	100	90	216
Tegnspråk og tolking Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Hum	>HumSam	25	22	53
Bioingeniør Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	66	59	141
Byggingeniør Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	103	93	223
Elektroingeniør Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	122	110	264
Fornybar energi Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	40	98	55
Kjemiingeniør Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	23	21	50
Logistikkingeniør Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	29	26	62
Maskiningeniør Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	71	64	153
Materialteknologi Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	28	25	60
Matteknologi Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	50	45	108
Olje- og gassteknologi Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	24	22	53
Informatikk, drift av datasystemer Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	40	36	86
Informatikk, informasjonsbehandling Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	35	31	74
IT-støttet bedriftsutvikling Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	55	49	117
Dataingeniør Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	NatTek	>NatTek	75	68	163
Barnevernspedagog Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Sam	>HumSam	90	81	194
Sosialt arbeid - Sosionom Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Sam	>HumSam	85	76	182
Yrkesfaglærerutdanning Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Lærer	>HumSam	55	49	117
Grunnskolelærer, fireårig, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Lærer	>HumSam	370	333	798
Arkiv og samlingsforvaltning Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	Sam	>HumSam	45	40	96
Regnskap og revisjon Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	ØkAdm	NYTT*	20	18	43
Økonomi og administrasjon Bachelor, Trondheim	Bachelor	Trondheim/H	ØkAdm	NYTT*	290	261	625
SUM HiST					**2 363**	**2 186**	**5 069**

INNTEKTER FOR EXPHIL (BASIS- OG RESULTATBEVILGNING GJENNOM GJELDENDE IFM-MODELL) I 2016 VED GAMLE NTNU

Emne	Antall oppmeldte kandidater	Antall bestått	Antall stryk	Grunnlag resultatbevilgning	Resultatbevilgning (beløp i 1 000)	Basisbevilgning (beløp i 1 000)	Sum basis- og resultabevilgning (beløp i 1 000)
EXPH002-1, Exphil - Utøvende kunststudenter	53	53	0	53	127	171	298
EXPH003-1, Exphil - HumSam	1 159	696	211	904	1 853	228	2 081
EXPH004-1, Exphil - NatTek	1 968	1 467	198	1 652	3 664	285	3 949
EXPH005-1, Exphil - Medisin	180	151	16	167	376	114	490
Sum	**3 360**	**2 367**	**425**	**2 776**	**6 020**	**798**	**6 818**

Oversikt over studentgrunnlag fordelt på studieområder og campus

Studieområde	Gjøvik	Ålesund	Trondheim	Sum NTNU
1. Utøvdende kunst	0	0	45	45
2. Humaniora	0	0	611	611
3. Lærerutdanning	0	0	725	725
4. Samfunnsvitenskap	57	0	893	950
5. Teknologi og naturvitenskap	329	265	2 558	3 152
6. Medisin, helse og bevegelsesvitenskap	260	130	833	1 223
7. Økonomi, ledelse og administrasjon	102	100	571	773
Sum studenter	**748**	**495**	**6 236**	**7 479**

GRUNNLAGSDATA - ANNET

Satser og andre beregningsgrunnlag

REISEKOSTNADER			
Enhetspris per dags reise Ålesund/Gjøvik:	**Ålesund**	**Gjøvik**	
Hotell:	1 500	1 500	
Kost:	568	568	Statens sats for reise inkl. overnatting - gjør fratrekk for frokost, antar inkludert i hotell
Reise T/R (Fly Å, tog/buss G):	4 500	2 000	Fly til Ålesund varierer fra 1800 og oppover
Avspasering reisetid:	3 250	3 250	8 t reise, hel dags avspasering
Sum	9 818	7 318	

Eksempel på 10 turer pr semester med to netter overnatting for ett semester
(Forutsetter at samme person foreleser for alle ex.phil-varianter)

Reisekostnader, undervisningspersonell	**Ålesund**	**Gjøvik**
Reisekostnad	90 000	40 000
Hotell/kost	41 360	41 360
Avspasering, reisetid	65 000	65 000
Sum reisekostnader (årskostnad)	**196 360**	**146 360**
Kostnader pr ex.phil-variant for ett semester (4 stk inkludert ny øk.adm-variant)	49 090	36 590

LØNN	**Årsverkspris**	**Timepris**
Professor (ltr 79)	1 004 000	643
Førsteamanuensis (ltr 68)	785 000	465
Seniorkonsulent (ltr 56)	630 000	409
Vitenskapelig assistent (ltr 43)	512 000	248

(Ihht gjeldende TDI-modell, men inkluderer ikke dekning av indirekte kostnader)

Eksempel på gjennomføring av en ex.phil-variant (7,5 stp):	
Undervisningstimer (4 t forelesning i uka med vekting 4 i 10 uker)	160
Seminartid (2 t i uka med vekting 4, utføres 4 ganger)	32
Øvingsoppgaver (1 time pr student)	1
Sensur (45 min pr student)	0,75

Studentgrunnlag, økonomisk/administrative fag (opptakstall 2016/2017)	
Gjøvik	100
Ålesund	100
Trondheim	310

Ressursbehov i årsverk for gjennomføring av ex.phil

	Gamle NTNU 2016	**Nye NTNU**	**Merknader**
Vitenskapelige stillinger	6	12	Økning med 6 årsverk (4 med undervisning i Trondheim, 1 i Gjøvik og 1 i Ålesund)
Administrativ støtte	2	5	Økning med 3 årsverk (1 i Trondheim, 1 i Gjøvik og 1 i Ålesund)

Fakulteter ved «gamle NTNU» - høringssvar (fellesemner)

	AB	HF	DMF	IME	IVT	NT	SVT
Bygge videre på anbefalt modell?	**Støtter i hovedsak utvalgets anbefaling.** Ser gode muligheter til å gjøre sine utdanningstilbud bedre gjennom områdebasert modell.	**Støtter i hovedsak utvalgets anbefaling.** Gjennomgang av ex.phil er nødvendig. Lektorprogrammet må vies særskilt oppmerksomhet.	**Ja.**	**Støtter i hovedsak utvalgets anbefaling.** Unntak for lektorutdanning 8-13 (områdeemne).	**Støtter i hovedsak utvalgets anbefaling.** Fraråder likevel innføring av ex.phil. i ingeniørutdanningen; vil gå på bekostning av læringsmålene.	**Støtter i hovedsak utvalgets anbefaling**. Fraråder likevel å innføre ordningen for ingeniørutdanningen (og yrkesrettede bachelorutdanninger). Ønsker å utvide valgfriheten innen realfag (antall områdeemner).	**Støtter i hovedsak utvalgets anbefaling.** Det må likevel vurderes hvorvidt det er formålstjenlig at treårige program med sterk yrkesinnretning og rammeplan skal innføre ordningen. Studietilsynsforskrift (§ 2-2) og rammeplaner legger strenge føringer. Konsekvenser for innhold og oppbygging må utredes nærmere. Ordningen vil medføre økte administrative kostnader, store undervisningsressurser, samt mer komplisert logistikk. Er dette forsvarlig jf. større krav til studiekvalitet? Siv.ing. kritisk til skissert studieområdeinndeling og det er ikke ønskelig å innføre fellesemneordning i YFL. Lektorutdanningen kritisk til at faglig fordypning svekkes med bortfall av ex.fac – må kompenseres.
Ex.phil.		Støtter forslaget om å beholde ex.phil, men ikke nødvendigvis i nåværende form.		Revisjon av ex.phil. er ønskelig	Beholdes i nåværende form med større vekt på etikk.	Beholdes i nåværende form.	Ex.phil. bør gjennomgås (varianter). Skal ex.phil innføres i de rammeplanstyrte utdanningene?
Område-emnet		Må ikke bli så generelt og programovergripende at det mister relevans. Faglig forankring kritisk. Fagmiljø bør få levere områdeemner til andre områder enn sitt eget. Representerer innføring av områdeemner en dreining vekk fra det disiplinfaglige i lektorutdanningen?		God idé å utvikle tematikker som karakteriserer NTNUs utdanninger. Uklart hvorfor områdetenkningen er bedre enn et fritt valg av bestemt utvalg emner (jf K-ordningen). Områdeemnet har for vag taksonomi p.t.	Bør koordineres av FUS (siv.ing.)	Ønsker en utvidelse av valgbarhet (realfagene), for siv.ing. er forslaget godt. Ordning med kun 4 områdeemner for smalt.	FUL og FUS må involveres (lektor- og sivilingeniørutdanningen). Unngå at generiske tematikker legger føringer på innhold slik at emnet oppleves som lite relevant. Faglig forankring kritisk. PLU er kritisk til innføring av områdeemnet dersom det går på bekostning av den faglige fordypningen.
Studie-områder		Endelig vedtak om inndeling må fattes med god faglig medvirkning.		Støttes. Grenseoppganger må avklares.	Støttes.	Skeptisk til forslag til studieområdeinndeling (ingeniørutdanningene). Må sees i sammenheng med føringer fra FUS. Anbefaler å skille realfag og teknologi.	Tiltredes i hovedsak, men anbefaler en deling av «teknologi, naturvitenskap og arkitekt» jf store forskjeller siv.ing./ realfag.. Siv.ing. må betraktes som eget område hvor områdeemne koordineres av FUS.. Dersom svært uensartede studieprogram blir begrenset til få områdeemner medfører dette faglig dårligere løsning og praktiske problemer.
Styrings-organ?	Nei	Ja.		Nei	Nei	Nei.	Nei.
Andre innspill		Støtter anbefalt progresjon (med unntak for lektorutd.), men plassering må være fleksibel. Faglig forankring, kostnader og miljøbelastning tilsier at ressurser og kompetanseoppbygging må skje i alle tre studiebyer. Behov for harmonisering av emnestørrelse.			Områdeemneordning bør koordineres av FUS. Innpassingsregler må utarbeides.	Ønsker ikke at ordningen skal bli obligatorisk for ingeniørutdanningen og 3-årige yrkesrettede bachelorutdanninger.	Ønsker størst mulig fleksibilitet ved plassering. Mulig nasjonal endring i rammeplanene for helse- og sosialfaglige utdanninger kan ha betydning for NTNUs innretning av fellesemnene.

		Sprengt romkapasitet en fare for store områdeemner. Allokering av undervisningsressurser med tilstrekkelig kompetanse og ressurser kan bli en utfordring.					
Økonomi							Bekymret for flytting av pengestrøm (gitt resultatincentiver basert på studiepoengproduksjon og gjennomstrømming) til mindre spesialtilpassede emner. Bør vurdere nye resultatincentiver (modell EiT). Mange varianter av ex.phil. og områdeemner vil være ressurskrevende.

Fakulteter ved «gamle HiST» - høringssvar (fellesemner)

	Fakultet for helse- og sosialfag	Fakultet for teknologi	Fakultet for lærer- og tolkeutdanning	Handelshøyskolen i Trondheim
Bygge videre på anbefalt modell?	**Støtter i hovedsak anbefaling.** Rammeplanføringer må overholdes og overføringsverdi til profesjonsutdanning og yrkesutøvelse må ivaretas i det videre arbeidet.	**Støtter i hovedsak ikke anbefaling, med noen unntak.** Umulig å tilby ex.phil. pga begrensninger i rammeplan for ingeniørfag. Krav til emnestørrelse er også utfordrende Ex.phil. vil svekke yrkesrelevans for ingeniørutdanningen. Andre bachelorutdanninger ved fakultetet vil få svekket sin yrkesrelevans med innføring av ex.phil. Bioingeniør ser potensiale i modellen gitt tilpasning til rammeplanens føringer.	**Støtter ikke anbefaling.** Anser det som problematisk å innføre ordningen i grunnskolelærerutdanningen av faglige og organisatoriske hensyn. *Faglig:* GLU ivaretar deler av innholdet i ex.phil. og områdeemnet allerede. *Organisatorisk:* Rammeplanforskriftene impliserer begrensninger. Innføring av ordningen medfører begrensning av studentenes valgfrihet (4/3 skolefag) og begrensninger i kandidatenes faglige bredde. Studieretningene spesialpedagogikk og profesjonspedagogikk vil ikke kunne gjennomføres.	**Delvis tiltredelse.** Bachelor i regnskap og revisjon har varslede nasjonale endringer i lovgivning og rammebetingelser som vil få betydning for en evt innføring av modell. NRØA-baserte studieprogram er allerede tverrfaglige og eklektiske i sin natur.
Ex.phil.	Tilpasses nye utdanninger. Revidering nødvendig.	Umulig å kombinere med krav i rammeplan for ingeniørfag. Må ha en profesjonsbasert tilnærming hvis emnet skal være aktuelt for BIOING.		Bør revideres. Har lagt ved forslag til revisjon.
Område-emnet		«Ingeniørfaglig systemtenkning» kan innføres som områdeemne på 10 sp. i ingeniørutdanningen.		Kan passe som skissert, men fleksibilitet viktig mht rekkefølge og innpassing. Bør bygge på allerede eksisterende emner.
Studie-områder	Studieområdet «medisin, helse og bevegelsesvitenskap» er svært omfattende og uensartet. Det bør vurderes å lage et eget område for «helsefag».	Studieområdeinndeling bør være lik for emnestørrelse og fellesemneordningen. Bioingeniørfag må selv vurdere egen plassering.	Støttes, men det er utfordrende at NTNU har ulik kategorisering av studieområder.	Støttes.
Styrings-organ?	Ja	Nei	Nei	Nei
Andre innspill	Fleksibilitet mtp plassering og rekkefølge er kritisk.	Emnestørrelser må samordnes.		Videre prosess må sees i sammenheng med faglig integrasjon. Fleksibel rekkefølge og plassering
Økonomi		Endring av programportefølje har økonomiske konsekvenser. Konsekvenser for studiepoengproduksjon ved bortfall av egne emner.		Store bachelorkull, lav basisfinansiering koplet til sterke budsjettincentiver er utfordrende. Områdeemnene bør bygge på eksisterende emner.

Andre – høringssvar (fellesemner)

	NTNU i Gjøvik	NTNU i Ålesund	FUS	FUL	FUI	STi
Bygge videre på anbefalt modell?	**Støtter i hovedsak anbefaling.** Rammeplanstyrte utdanninger (helsefag og ingeniørfag) må vies ekstra oppmerksomhet. Innføring av modellen forutsetter at læringsutbytte i «Felles innholdsdel» (helsefag) og fellesemnet «Innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder» oppfylles. Nasjonalt krav til emnestørrelse (ingeniørutdanningen) står fast. Sikre faglig forankring i undervisningen (helsefag) jf. felles innholdsdel med egne innfallsvinkler.	**Sprikende uttalelse uten å ta overordnet standpunkt.** Må tilpasses krav i rammeplan (bioing., sykepleie) og internasjonale konvensjoner (nautikk). Innføring av fellesemner medfører at spesialiserte emner tilpasset profesjon kan gå tapt. AIB positive. Ingeniørfag avviser modellen. Kan ikke gjennomføres iht rammeplan, vil fortrenge andre fag i et profesjonsrettet studium hvor emnetrengselen er stor, vil ikke oppnå læringsutbytte, kostbar å forvalte og drifte og flytte. Deler av målsetting i hovedsak oppfylt i dagens rammeplan	**Støtter i hovedsak anbefaling.** Ex.phil. i ingeniørutdanning medfører dog svekkelse av studiet.	**Støtter i hovedsak anbefaling.** Disiplinfaglig svekkelse (tap av ex.fac) må vies oppmerksomhet.	**Støtter ikke anbefaling..** Nødvendig å hensynta særskilte forhold som styrer rammeplanstyrte utdanninger, i særdeleshet ingeniørutdanningen. Emnestørrelses-problematikk.	**Støtter i hovedsak anbefaling.** Antall områdeemner bør ikke begrenses til 4. Bekymret for rammeplanstyrte studier.
Ex.phil.	Ex.phil. må bl.a. erstatte fellesemnet «Innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder» operasjonalisert i nasjonale retningslinjer. Må revideres for å tilpasses nye utdanninger.	Avvises av ING. AIB og sykepleierutdanningen positive til emnet, men må tilpasses nye utdanninger..		Kan videreføres i lektorutdanningen	Avvises med grunnlag i rammeplan og nasjonale retningslinjer.	Flere, mer spesifiserte versjoner av ex.phil. Alle studenter ved NTNU bør avlegge ex.phil.
Område-emne	Bør åpne for at et områdeemne kan gjennomføres for flere studieprogram fra flere studieområder. Tematikk fra felles innholdsdel i enkelte rammeplaner må legges til områdeemnet (helsefag).	AIB mener områdeemnet kan bli et signaturemne som kjennetegner økonomiutdanningene ved NTNU.	Anser dagens «Teknologiledelse»-emnet som et godt utgangspunkt.	Disiplinfaglig grunnopplæring en komponent, alternativt områdeemnet et pedagogikk- og profesjonsetikkemne	Støttes under forutsetning av endring i emnestørrelse. Er negative til å fastlegge overordnede tema for områdeemnene.	
Studie-områder	Støttes, men det oppleves som utfordrende at det opereres med ulike studieområder ved NTNU			Støttes.	Problematisk med ulike områdeinndelinger ved NTNU.	Usikkert om inndelingen ivaretar interne ulikheter
Styrings-organ?	Nei		Nei		Nei	Ja
Andre innspill	Sterkt behov for fleksibilitet vedrørende plassering og organisering. Romkapasitet er utfordrende. Urealistisk med implementering 2018/19. Ytterligere utredningsarbeid må påregnes. Masseforelesninger av omreisende forelesere ikke ønskelig.	Det bør bygges opp stedlig lokal kompetanse for å sikre faglig likeverdige tilbud. Romkapasitet kan bli utfordrende		Fleksibel plassering av fellesemner viktig.	Manglende samkjøring med utredning av emnestørrelse.	Fleksibel plassering og rekkefølge.
Økonomi	Behov for fremtidsrettede, nettbaserte pedagogiske løsninger som gir fleksibilitet og er besparende. Behov for økt administrativ kapasitet.	Kostnader må fordeles jevnt mellom Trondheim og distriktscampus. Det fremstår som uklart hvordan budsjettmodell for gjennomføring skal være, og hvordan kostnadene skal dekkes (for eksempel reisekostnader).				

NTNU

Fakultet for arkitektur og billedkunst

Dato	Referanse
02.11.2016	2016/24367/ESI

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for arkitektur og billedkunst

Høring - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

Høringsuttalelse fra AB-fakultetet om fellesemner

Fakultet for arkitektur og billedkunst støtter arbeidsgruppens forslag, slik disse fremkommer i sammendraget av rapporten.

AB ser gode muligheter for å gjøre sine utdanningstilbud bedre gjennom en modell med områdebasert tilnærming.

En ordning hvor områdeemnet erstatter exfac og ordning med perspektivemne anses som fullt ut faglig forsvarlig for våre studieprogrammer.

AB kan ikke se noe sterkt behov for et overordnet forvaltningsorgan for arbeid med fellesemneordninger. Dette ligger innenfor rammen av hva fakultetene selv kan forvalte.

Hilsen

Erik Sigvaldsen
Seksjonsleder studieseksjonen AB-fakultetet

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
fak-adm@ab.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Alfred Getz vei 3

Telefon
+47 73 55 02 75

Telefaks
+47 73 59 50 94

Saksbehandler
Erik Sigvaldsen
Tlf: +47 73 59 79 03

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Det medisinske fakultet

Dato	Referanse
01.11.2016	2016/24367/HMT

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	Det medisinske fakultet

Høringssvar fra DMF; Høring - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

Sluttrapporten om fellesemner ved «nye NTNU» har vært på høring ved samtlige av DMFs institutter.

Fakultetet slutter seg i store trekk til punktene i rapporten/ forslaget om ny ordning for fellesemner som arbeidsgruppa har skissert. DMF har ingen spesielle kommentarer eller synspunkter til forslagene ut over det som fremkommer i rapporten.

Postadresse
Postboks 8905
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
dmf-post@medisin.ntnu.no

http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Medisinsk teknisk forskningssenter, Olav Kyrres gt 9

Telefon
+47 72 82 07 00

Telefaks
+47 73 59 88 65

Saksbehandler
Hans Martin Tunaal

Tlf: +47 73 59 89 93

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Det humanistiske fakultet

Dato	Referanse
01.11.2016	2016/24367/MAJO

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	Det humanistiske fakultet *Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur*

Høringsinnspill fra Det humanistiske fakultet: Sluttrapport fra arbeidsgruppe fellesemner NTNU

Det humanistiske fakultet viser til invitasjon til høring av sluttrapporten fra gruppa som har arbeidet med fellesemner i nye NTNU. De fleste instituttene ved HF har levert innspill, og saken har i tillegg vært diskutert på et instituttledermøte ved fakultetet. Disse innspillene er tatt hensyn til i fakultetets høringssvar. Svaret vårt er strukturert rundt fire hovedområder: ex.phil., områdeemnene, styrings-/forvaltningsorganet og praktiske utfordringer (sistnevnte helt kort).

Noen av HFs institutter har besvart hele rekken av spørsmål; det gjelder særlig Institutt for kunst- og medievitenskap (journalpost 12) og Institutt for språk og litteratur (journalpost 15). I disse responsene ligger det svar på høringas enkeltspørsmål som fakultetet stiller seg bak.

Høringsspørsmålene berører både faglige, strukturelle, strategiske, studieadministrative og praktiske/økonomiske forhold. Instituttene har i ulik grad gått dypt inn i enkelte forhold, og særlig når det gjelder det faglige (spørsmål 1) drøfter enkelte institutter grundig konsekvensene for egen faglig utvikling som vil bli viktig i oppfølginga av saken (og i videre porteføljeprosesser), men som vi ikke vil legge stor vekt på i vår uttalelse. Vi vil likevel peke på den grundige problematiseringa av områdekonseptet, med tanke på forholdet mellom profesjons- og disiplinfag, levert av Institutt for språk og litteratur (ISL). Instituttet argumenterer med at skillet mellom lektorutdanninga i språkfag og øvrige studieprogram i språkfag vil stille spørsmål ved om det er den disiplinfaglige eller den profesjonsfaglige delen av utdanninga som mest grunnleggende definerer lektorutdanninga. Innspillet fra Institutt for tverrfaglige kulturstudier (KULT) om ex.phil. (som vi viser til nedenfor) krever også å bli behandlet særskilt i det videre arbeidet med den fremtidige utformingen av dette fellesemnet.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@hf.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Bygg 2, nivå 5, Dragvoll

Telefon
+47 73 59 65 95

Telefaks
+47 73 59 10 30

Saksbehandler
Marianne Løvdal
Tlf: +47 73 59 83 68

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Fakultetets holdning til arbeidsgruppas forslag kan oppsummeres i følgende:

Fakultetet støtter forslaget om å beholde ex.phil., og innføre emnet i alle grunnstudier ved NTNU, men ikke nødvendigvis i sin nåværende form. Fakultetet støtter arbeidsgruppas (rapporten side 15-16 og 27) og våre egne institutters forslag om en gjennomgang av ex.phil.

Fakultetet støtter forslaget om nedlegging av ex.fac. og perspektivemnet, og innføring av områdeemner. Fakultetet støtter dermed også reduksjonen av fellesemnevolumet fra 22,5 til 15 studiepoeng og den anbefalte progresjonen (men med et nødvendig forbehold for lektorutdanninga).

Videre følger detaljer rundt fakultetets innspill.

EX.PHIL.

Fakultetet mener ex.phil. bør videreføres som fellesemne i nye NTNU. Vi mener imidlertid emnet er modent for revisjon, og vi ønsker at det gjennomgår ei grundig utredning, med videreutvikling som mål. Flere institutter etterlyser endring av ex.phil.s innhold, og Institutt for tverrfaglige kulturstudier (KULT) har altså levert et forslag til en solid begrunnet innholdsrevisjon som fakultetet ønsker skal tas med videre i prosessen. KULTs høringsinnspill er lagt ved fakultetets notat.

De fleste instituttene peker på behovet for en grundig gjennomgang, og forutsetter at denne gjøres i god dialog med fagmiljøene. Manglende motivasjon og utsettelser brukes som indikatorer på at emnet ikke fungerer optimalt, og KULT leverer en analyse av utfordringene ved ex.phil som tar utgangspunkt både i behovet for ei «tidsmessig» oppgradering og ei tilpassing til fusjonens inkludering av profesjonsutdanninger. Sentralt i dette forslaget står supplering av filosofihistorie og vitenskapsteori med kunnskap om kontroverser knyttet til forskning, profesjonell kunnskap og innovasjon i en verden i stadig endring, og rettet inn mot mange profesjonskulturers behov. I KULTs forslag ligger også, som en følge av fusjonen og NTNUs nye, brede fagspekter, ei problematisering av eierskap og plassering/forankring av emnets fagpersonale.

Vi anser KULTs innspill (strategisk, faglig og organisatorisk) som en selvfølgelig del av ei kommende utredning. Men allerede nå vil vi hevde at faglig forankring, kostnader og miljøbelastning tilsier at ressursene og kompetanseoppbygginga bør skje i alle de tre studiebyene.

OMRÅDEEMNENE

Fakultetet støtter innføring av områdeemner i grunnstudiene. Modellen med et gitt antall vedtatte NTNU-tematikker med tilhørende overordnede læringsmål, samt vedtatte studieområder, framstår som et adekvat grep med hensyn til faglig integrasjon og faglig forankring. Men det er ei forutsetning at områdeemnene oppleves som relevante for studentene, og at de framstår som uttrykk for reelle faglige fellesskap for fagmiljøene. Det er derfor viktig at fakultetene (og studentene) blir godt involvert i prosessen fram mot vedtak av NTNUs overordnede områder og tematikker.

Vi viser særlig til uttalelsen fra ISL når det gjelder forholdet mellom generisk karakter og faglig substans i områdeemnene. Instituttet påpeker at det er svært viktig med en grundig prosess på institutt- og fakultetsnivå, som sørger for at tematikkene oppfattes som områderelevante. Ut av denne typen vurderinger stiger også instituttenes ønske om å bidra på et tidlig tidspunkt til utforming og

leveranse av områdetematikker. Forslag om mer «spissede» tematikker er allerede lansert i høringsrunden.

Fakultetet synes videre det er naturlig at det åpnes for at fagmiljøer kan levere områdeemner til andre områder enn sitt eget. Dette reflekterer et ønske om å bringe videre en etablert tverrfaglig kompetanse og utvekslingskultur. Dette vil stille krav til prosedyrene rundt valg av tematikker, men må kunne håndteres. Men det vil også fordre en harmonisering av emnestørrelse på NTNU, og vi viser til HFs høringsuttalelse om emnestørrelse, der vi påpeker at ulik emnestørrelse vil gjøre denne typen emneutveksling vanskelig.

Når det gjelder selve områdeinndelinga, er det viktig at også denne blir gjenstand for medvirkning før vedtak. Vi har fagmiljøer som befinner seg i skjæringspunktet mellom to områder. IKM påpeker at flere studier ligger i grenseområdet mellom humaniora og estetiske fag. ISL peker på at lektorutdanninga ikke er plassert i de respektive disiplinenes områder, men i et felles lærer- og lektorområde, noe som kan svekke det disiplinfaglige. Fakultetet ser likevel at det kan være en fordel med et læreområde, med tanke på strukturutfordringene for lektorutdanninga som forslaget medfører (lektorutdanninga vil måtte beholde det emnet som nå fyller plassen til perspektivemnet, fordi dette er en del av profesjonsfaget. Det blir derfor utfordrende å finne plass til det nye områdeemnet). Lærerutdanningsområdet kan kanskje gi muligheter for et mer tilpasset områdeemne for disse utdanningene. Vi støtter imidlertid bekymringa fra vertsmiljøet for lektorutdanninga (ISL) om svekket disiplintilknytning, og forutsetter at de nødvendige avveiningene gjøres med god medvirkning fra de involverte fagmiljøene

FORVALTNINGSORGAN FOR OMRÅDEEMNENE/FELLESEMNENE

Arbeidsgruppa foreslår å opprette et råd eller forvaltningsutvalg for områdeemnet og eventuelt fellesemnene som helhet på NTNU.

Et par av instituttene er skeptisk til et slikt organ, men fakultetet støtter i utgangspunktet forslaget. Med utgangspunkt i hvordan perspektivemneordninga utviklet seg bort fra sin opprinnelige intensjon, anerkjenner vi behovet for ei sterkere sentral styring og samordning av fellesemner.

Vi mener diskusjonen om hvorvidt organet også skal forvalte ex.phil. bør bero til emnet er ferdig utredet.

Det er videre viktig at forvaltningsorganet har et tydelig mandat. Fakultetet vil ikke på dette tidspunktet ha noen sterk mening om sammensetninga av et slikt utvalg. Dette vil være svært avhengig av mandat og oppgaver; i hvilken grad utvalget vil være et utvalg med i hovedsak faglig-strategiske oppgaver (vurdering av områdetilhørighet, behandling av overordnede tematikker og overordnede læringsmål etc.) eller av mer operativ art (vurdering av emnebeskrivelser, behandling av evalueringer, søknader om fritak etc.). Vi vil derfor be om anledning til å spille inn på sammensetninga av et forvaltningsorgan i forbindelse med arbeidet med mandat og oppgaver for organet. Forvaltningsordninga bør evalueres etter et gitt tidsrom, for eksempel tre år.

PRAKTISKE UTFORDRINGER

Av praktiske utfordringer ser fakultetet noen få: Den sprengte romkapasiteten på Dragvoll kan bli ei utfordring dersom alle humaniorastudenter skal delta på undervisninga i ett emne/få emner. Videre kan vi på kort sikt møte på utfordringer når det gjelder undervisningsressurser inntil tilstrekkelig med ressurser og kompetanse er allokert.

Høringsinnspill fra KULT til om rapporten «Fellesemner ved NTNU – en ny modell»

Arbeidsgruppa (Gladsø-utvalget) som har utredet ny modell for fellesemner ved NTNU foreslår å beholde ex.phil. i sin nåværende form, mens den ønsker å erstatte ex.fac. og perspektivemnet med et nytt «områdeemne» (7,5 sp). I den sammenhengen ønsker de å gruppere alle NTNUs studieprogram i såkalte studieområder, og hvert program innenfor de enkelte studieområdene skal tilby 3-4 «områdeemner» som studentene så kan velge mellom.

HF har i sin høringsinvitasjon bedt oss om å utale oss om åtte ulike punkter knyttet til denne rapporten. Vi velger imidlertid å dele vårt høringssvar i to deler. Først vil vi knytte noen kommentarer til høringsinvitasjonens *pkt. 2 «Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?»* Deretter vil vi kommentere det nye konseptet «områdeemner», og i den sammenhengen foreslå flere nye slike emner som KULT (i kraft av å arbeide tverrfaglig og med ekspertiseproblematikk og tverrfaglighet) kan tenke seg å tilby for de ulike studieområdene.

DEL 1

Ad pkt. 2 i høringsbrevet; *«Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?»*

KULT mener at fusjonen, både som *anledning* og i kraft av sitt *innhold*, bør føre til en nytenking av ex.phil som et introduksjonsemne i et moderne universitet. Så vel kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen som rektor Gunnar Bovim har påpekt at vi nå trenger er kompetanse for en «skiftende fremtid» og at «omstilling er den nye normalen».[1] Samtidig vektlegger NTNUs strategi frem mot 2020 at våre utdanningstilbud skal fremme «innovasjon» og «tverrkulturell forståelse».[2] I denne sammenhengen er det åpenbart tid for å tenke nytt om hva et ex.phil bør være og bidra med, både i forhold til 'tradisjon og bevaring', men ikke minst i forhold til vår tid, fremtid og vårt nye universitets oppdrag.

Isaksen og Bovims syn sammenfaller i med en voksende akademisk bevegelse i Europa og USA som bruker begrepet *Anthropocen* for å beskrive at jorda har beveget seg over i en ny tidsalder. De stemmene som hevder dette kommer fra geologi og andre naturvitenskaper så vel som fra humaniora og samfunnsvitenskapene, og de påpeker at menneskelig aktivitet nå har påvirket jorda på fundamentalt vis. Resultatet er at planeten slår tilbake på uventede måter. Med ett unntak er konsekvensene usikre: fremtiden vil bestå av mer uforutsigbarhet (Clive Hamilton et.al. 2015)

---

[1] http://www.ntnu.no/blogger/rektoratet/2015/08/kompetanse-for-en-skiftende-fremtid-hva-trengs/
[2] https://www.ntnu.no/ntnu-2020

I lys av dette er det for oss naturlig å tenke at en felles introduksjon til studier ved NTNU bør være noe mer enn filosofihistorie og vitenskapsteori. I tillegg bør kunnskap om kontroverser knyttet til forskning, profesjonell kunnskap og innovasjon i en verden i stadig endring, løftes frem som en del av grunnopplæringen av alle NTNU-studenter. I den sammenhengen trengs også en strategi for å sikre inkludering, slik at ikke (nye) sosiale skiller oppstår når dette kontinuerlig må omformateres. Det handler altså om hvordan vi må lære oss å forvalte kunnskap og leve med nye teknologier, uten at vi ødelegger oss selv og planeten.

Hva bør dette bety for et universitet med visjonen «kunnskap for en bedre verden» og som også inkluderer en bred vifte av profesjonsutdanninger? Vi vil foreslå en videreutvikling av ex.phil i tre deler: en tredel kan bestå av 'tradisjonell filosofihistorie og vitenskapsteori' som i dag, en tredel kan bestå av en områdespesifikk etikkdel og en tredjedel som KULT ønsker å videreutvikle, kan bestå av følgende tema:

(1) *Teknologi, vitenskap og ekspertise*: Hvordan forstå prosesser som utspilles mellom forskning, forskningsbasert ekspertise (formidlet i profesjonsutdanninger), teknologi og innovasjon i et stadig skiftende samfunn og arbeidsliv?

(2) *Tverrfaglig- og tverrkulturelt samarbeid*: Hvordan arbeide for tverrfaglig og tverrkulturelt samarbeid i en verden preget av økt internasjonal mobilitet?

Begge disse temaene vil kunne inkludere «ansvarlighet i forskning og innovasjon» (Responsible research and innovation- RRI)[3]

Dette er problemstillinger som dagens studenter vil møte og måtte håndtere i fremtidas arbeidsliv, enten de blir teknologer, realister, samfunnsvitere, helse- og sosialarbeidere eller lærere. De bør derfor inngå som et tredje bein i et nytt ex.phil/fellesemne for alle studenter ved NTNU.

Begrunnelsen for våre forslag er knyttet til ex.phils historie ved NTNU:
Ex.phil har vært et introduksjonsemne for universitetsstudier i Norge siden 1903, og har siden den gang hatt filosofihistorien som sin kjerne. Da NTH og AVH fusjonerte i 1996 og ble til NTNU, ble ulike varianter av ex.phil utredet. Høibraaten-utvalget la frem en innstilling med et forslag til et reformert ex.phil som skulle være mer tilpasset en moderne tid og et «nytt», teknologitungt universitet, under mottoet «teknologi, natur, samfunn og kultur». Dette utvalget argumenterte derfor også for en tredeling av ex.phil der Senter for teknologi og samfunn (nå innlemmet i KULT) skulle tilby en ny bit: «Vitenskap, teknologi, miljø og kultur», som skulle utgjøre 30% av emnet, og bringe nye og mer *dagsaktuelle* perspektiver på teknologi og vitenskap inn i ex.phil. Dette forslaget ble imidlertid aldri realisert[4], og det er dette forslaget vi vil hente frem igjen, men formatert ganske annerledes nå 20 år senere.

---

[3] Et krav om samfunnsansvarlighet er et satsingsområdet både i NFR og EUs forskningssystem
Se f.eks http://www.universitetsavisa.no/ytring/2016/09/20/Dragvoll-og-Gl%C3%B8shaugen-trenger-hverandre-59784.ece

[4] Resultatet den gang ble imidlertid en todeling av Ex.phil i en modul 1 (tradisjonell vitenskapsfilosofi og filosofihistorie) og en modul 2, som ble et sted hvor 'alles' interesser skulle presses inn, og som derfor kom til å inneholde 'litt om alt'. Dette viste seg definitivt ikke å fungere. Ex.phil modul 2 ble derfor nedlagt og konvertert til en flora av ulike perspektivemner.

Helt siden 1996, da ex.phil ble implementert også i Gløshaugen-studiene, har det tidvis kommet frem sterk misnøye med emnet. Det er derfor overraskende at det har «overlevd» såpass lenge i Norge, i motsetning til i Sverige og Danmark.[5] NTH ønsket primært ikke å innføre ex.phil i 1996, og misnøyen både på Gløshaugen og Dragvoll ble etter hvert så sterk at Borg-utvalget (etter en evaluering ev emnet) i 2010 krevde en reform. Denne handlet om å tilpasse 1/3 av emnet til fire ulike fagområder (1) humaniora og samfunnsfag, (2) teknologi og naturvitenskap, (3) medisin og (4) estetiske fag. Reformen er ikke evaluert, likevel antar Gladsø-utvalget at revisjonen har lyktes, noe den relativt heftige diskusjonen i Universitetsavisa våren 2016 langt fra tyder på. Kjernen i ex.phil pr. i dag er fremdeles filosofihistorien[6]. Selv om revisjonen etter Borg-utvalget resulterte i at en tredel av emnet skulle ha en fagspesifikk innretning, trenger ex.phil etter vårt syn en ny revisjon,[7] både for å være bedre tilpasset vår tids utfordringer, og ikke minst bedre tilpasset det universitetsformatet som NTNU etter fusjonen nå har.

Ex.phils funksjon har helt siden starten, vært av allmenndannende karakter knyttet til *«det kunnskaps-, holdnings- og assosiasjonsfelleskap som universitetstradisjonen representerer»* (Høibraaten 1997, Universitetsforlaget 1974). I det fusjonerte NTNU utgjør profesjonsutdanninger som sykepleie, fysioterapi, sosialt arbeid, ingeniør mm., et stort tyngdepunkt og målsetningen med et «nytt» ex.phil bør derfor være utviklingen av en ny *felles* identitet. Det er derfor viktig at alle ekspertiseformer tematiseres. Studentene bør også lære noe om hvordan relasjoner mellom vitenskap, profesjon og ekspertise kontinuerlig endres, og ikke minst trenes i å se inkluderings- og ekskluderingsmekanismer. Et universitet for vår tid må være i kontinuerlig dialog med sine omgivelser (jf. perspektiv omkring kunnskapstriangelet; Trippe helix'- og Modus 2), både nasjonalt og internasjonalt.

Vi argumenterer med andre ord for at det ikke bare er *universitetets* kunnskapstradisjoner (og «assosiasjonsfellesskap») som skal tematiseres i ex.phil, men også de ulike profesjonenes (tidligere høyskolene). Og ikke minst mener vi at de nye tverrfaglige samspillsprosessene mellom disse, hvis vi flytter blikket ut av utdanningsinstitusjonen og til arbeids- og samfunnslivet, er viktig å tematisere. Ved siden av filosofihistorie og områdespesifikk etikk, er kunnskap om ulike former for ekspertise i profesjonelt arbeid, kombinert med kulturelt mangfold og inkluderingsmekanismer, et nødvendig tredje bein i det fusjonerte NTNUs ex.phil. Dette kan samtidig fungere som en felles identitetsskaper og en «branding» av det nye NTNU-universitetet.

DEL 2
Ad. områdeemner.

---

[5] i Danmark og Sverige er ex.phil for lengst avviklet.

[6] Lenke til Materstvedt publisering av sin forelesningsplan i Universitetsavisa: http://www.ntnu.no/documents/398323/1267450572/Fremdriftsplan+Materstvedt+v%C3%A5r+2016.pdf/bec9c3f1-2526-4db9-8ddd-9cbfbb30c72d

[7] Vi har gjort en gjennomgang av «ytre» forhold som pensum, hva som er gitt som øvingsoppgaver og som eksamensoppgaver (ligger på åpent nett), og vi kan vi ikke se at revisjonen har vært særlig omfattende. Det brukes samme grunnbok som pensum, og gis samme typer øvings- og eksamensoppgaver.

Ad. Spørsmål 1 og 3 i HFs høringsinvitasjon om den nye konstruksjonen «områdeemner»
KULT synes områdetilnærmingen er god fordi ex.phil er tilstrekkelig som et generisk fellesemne for hele nye NTNU. Det bør imidlertid åpnes for at flere enn studieområdene selv kan spille inn forslag til emner. For KULTs del har vi spesiell kompetanse på overordnede spørsmål omkring forskning, ekspertise, profesjon og inkludering og vi kan derfor tenke oss å utvikle emner for flere områder (se tentative forslag under).

Ad. Spørsmål 4 i HFs høringsinvitasjon
Vi registrerer at «Humaniora» er foreslått som eget studieområde. KULT har i dag to perspektivemner for dette området som vi ønsker å videreføre som områdeemner (og gjerne også for andre studieområder, eventuelt i tilpasset form).

Ad. Spørsmål 6 i HFs høringsinvitasjon
Vi ser i rapporten at utvalget foreslår et nytt styringsorgan for fellesemneordningen ved NTNU, men vi er usikre på om dette er heldig. Erfaringen fra styringsorganet for fellesemnene ex.phil Modul 1 og modul 2 fra 1997 og fremover var at dette raskt utviklet seg til kamparena og fungerte derfor mindre produktivt som styringsorgan.

Ad. Spørsmål 7 i HFs høringsinvitasjon
Vi synes det er merkelig at utvalget foreslår at ex.phil skal bygges ut og styrkes kun gjennom faglige ansettelser av nye personer i Trondheim. Med tanke på klimautfordringene virker det «gammeldags» å legge opp til å reise rundt til de andre campusene. Det bør heller vurderes om det ikke også skal ansettes fagpersoner lokalt. Digitale løsninger bør for øvrig også utforskes og utredes.

Forslag til konkrete områdeemner:

KULT 1101 «Digitale kulturer» og KULT 1102 «Innovasjon, kultur næring» er to perspektivemner vi ønsker videreutvikle til nye område-emner for HF/Humaniora, og eventuelt også tilpasset flere studieområder

Eksempel på *noen* nye områdeemner som KULT kan tenke seg å utvikle:

NTNU 1910-2020: Mellom vitenskap, teknologi, profesjon og samfunn
Rettet mot ingeniørfag og naturvitenskap

Kulturelle perspektiver på helse og omsorg
Rettet mot Medisin, helse og bevegelsesvitenskap

Likestilling og mangfold i skole og utdanning
Rettet mot lærerutdanningene

Kultur for likestilling og inkludering. Kjønn, makt og ledelse i organisasjoner og samfunn:
Rettet mot Økonomi, ledelse og administrasjon
Referanser:

Clive Hamilton et.al. (2015) *The Anthropocene and the Global Environmental Crisis. Rethinking Modernity in a New Epoch*, 2015).

Høibraaten, Helge (1997): Innstilling fra Komiteen til utredning av felles innføringsemne ved NTNU. 1997.
Universitetsforlaget (1974): *Debatt om filosofikum*

Kjersti Møller

Fra: Anne Marit Skancke
Sendt: fredag 28. oktober 2016 08.06
Til: Marianne Løvdal
Emne: FW: Fellesemner

From: Jørgen Langdalen
Sent: Friday, October 28, 2016 6:24 AM
To: Svein Gladsø <svein.gladso@ntnu.no>; Anne Marit Skancke <anne.marit.skancke@ntnu.no>
Subject: Fellesemner

Her er momenter fra hhv. musikkvitenskap og musikkteknologi til høringsuttalelsen om fellesemner ved NTNTU:

MUSIKKVITENSKAP

Vi ser postitivt reduksjonen av fellesemnene fra 22,5 til 15 studiepoeng. Dette gir oss mulighet til å benytte de resterende 7,5 sp. til fagspesifikke emner, noe som igjen vil gi oss muligheter til å styrke den musikkvitenskapelige profilen ytterligere.

At ex.phil. beholdes med varianten Utøvende kunst og musikk (s. 15) ser vi postitivt på, og har forståelse for at denne bør legges til et av de første tre semestre av bachelorgraden.

Vi ser også prinsipielt sett positivt på at det opprettes et fellesemne/områdeemne i siste del av bachelorstudiet, f.eks. i 4. semester. En basisforutsetning er imidlertid at emnet vil bli oppfattet som relevant for studentene. I praksis betyr dette at emnet vel nok bør legge til rette for at studentene får mulighet til å løfte blikket utover det som tradisjonelt sett oppfattes som egne faggrenser. Men samtidig må det være såpass klart relatert til studentenes fagfordypning at det oppfattes som meningsfullt.

I nåværende ex.fac går musikkvitenskap sammen med musikkteknologi om et felles opplegg. Tanken bak dette er at disse to programmene er så forskjellige at et samarbeid er i tråd med intensjonene bak ex.fac som fagorvergripende tiltak. Vi mener denne tenkningen bør tas med inn i den event. nye ordningen. Primært bør det fruktbare samarbeidet mellom musikkteknologi og musikkvitenskap etter vårt syn kunne fortsette innenfor de nye rammene.
(Det nærmeste vi kommer denne tanken i sluttrapporten er vel kombinasjonen mellom utøvende kunst (inkl. billedkunst), slik det antydes på s. 21).

Uansett må det understrekes at musikk i seg selv er et så bredt fenomen i vår tidsalder at dette fagets perspektiver åpner seg for svært mange samfunnsområder. Musikk og samfunn (både med henblikk på musikkens omfattende nedslagsfelt og NTNUs krav om universitetet og studienes samfunnsrelevans) bør dermed etter vår mening være et meget relevant områdeemne. Musikk og globalitet et annet , og med blikk på musikkens store betydning for mennesket i alle kulturer og i alle dets livsfaser: Musikk og hjernen (framhevingene viser til perspektiveringene som hever seg over studieprogrammenes tradisjonelle faggrenser.)

MUSIKKTEKNOLOGI

1. Områdebasert tilnærming kan styrke samarbeid på tvers av programmer som naturlig samarbeider. Vi ved musikkteknologi ser gjerne at det etableres gode møtesteder relativt tidlig i studiet.
2. Ingen formening.
3. Der det skal være noe poeng med strukturerte fellesemner, bør det være en form for samordnet styring. Etablering av tematikker oppfattes som et greit grep, og det er vårt håp at det kan føre til en tydeligere motivasjon for slike fellesemner. Tematikk som entreprenørskap og organisasjon/produksjon er sterkt etterlengtet. De kan gis en områdepreget overbygging, kombinert med fagspesifikk fordypning.
4. For Musikkteknologi er det svært naturlig å identifisere seg med Utøvende kunst
5. Ja. Dagens ordning oppleves som et rent pliktløp som ikke lenger oppfyller sin målsetning. Et nytt områdeemne med klar intensjon og faglig innhold som følger opp dette, vil være en forbedring.
6. Hvis man i det hele tatt skal ha fellesemner, bør det være en overordnet styring av form og tematikk. Så blir det opp til fagmiljøene/områdene å utforme og tilpasse innholdet til fagnære problemstillinger.
7. Områder på tvers av fakulteter og institutter er fortsatt vil sannsynligvis – til tross for alle årene med fokus på tverrfaglighet – utgjøre et administrativt problem knyttet til ansvar og personalressurser. Det burde ikke være slik, men erfaring tilsier at det blir det.
8. Ingen formening.

NTNU

Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Dato
25.10.2016

Referanse
2016/24367/SNS

Notat

Til:	Det humanistiske fakultet
Fra:	Institutt for språk og litteratur

Høringsinnspill fra ISL – Ny modell for fellesemner ved NTNU

Institutt for språk og litteratur viser til høringsinvitasjon fra HF vedrørende ny modell for fellesemner ved NTNU. Arbeidsgruppa som har gjennomgått eksisterende fellesemneordning og foreslått en ny modell, foreslår å beholde ex.phil. i sin nåværende form, mens ex.fac. og perspektivemnet foreslås erstattet av et nytt «områdeemne» (7,5 studiepoeng). Forslaget innebærer dermed at fellesdelen (fellesemnene) i bachelorgrader fra NTNU blir redusert fra 22,5 studiepoeng til 15 studiepoeng. Høringsinvitasjonen ber instituttet om synspunkter på selve modellen med ex.phil. og områdeemne, organiseringen av modellen, og innspill til hvordan og i hvilken takt fellesemnene eventuelt skal innføres.

Innspill

Institutt for språk og litteratur er svært positive til å redusere fellesdelen i bachelorgrader fra NTNU til 15 studiepoeng, forutsatt at reduksjonen av fellesemnene fører til en styrket fagfordypning: De 7,5 studiepoengene som ikke lenger skal være knyttet til fellesdelen kan med fordel benyttes til å utvide fordypningen i bachelorgrader i språk og litteratur, enten ved å styrke basisemnene i graden med 7,5 studiepoeng, eller ved å legge inn et ekstra påbyggingsemne i graden. Fagfordypningen vil dermed kunne utvides fra 82,5 studiepoeng til 90 studiepoeng. Dette kan gjøres ved å bruke allerede eksisterende emner. Vi ser dermed reduksjonen av fellesemnenes andel i bachelorgraden som en god anledning til å gi graden et kvalitetsmessig løft ved at fagstudiene kan få en bredere plass.

Nedenfor vil vi svare spesifikt på spørsmålene som stilles i høringsinvitasjonen.

1. Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?

ISL er i utgangspunktet positive til en områdebasert tilnærming, spesielt sett i forhold til den eksisterende ordningen med perspektivemner, som har fungert dårlig over flere år. Innføringen av eventuelle områdeemner som skal bygge på et faglig fellesskap vil, med forbehold om at noen av de generiske tematikkene felles for hele NTNU som skal ligge bak emnene er relevante for språk- og litteraturstudier, kunne styrke den helhetlige humanistiske profilen til bachelorgradene i noen grad.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
	E-post:	Bygg 3, 4, 10, Dragvoll	+47	Silje Nes Skrede
7491 TRONDHEIM	isl@hf.ntnu.no		Telefaks	
	http://www.ntnu.no		+47	Tlf: +47 73 59 68 25

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

En viktig forutsetning for at ordningen skal fungere slik vil imidlertid være at områdeemnene ikke utformes så generelle og programovergripende at de mister substans. Det vil kunne medføre uheldige faglige konsekvenser, som at emnene blir oppfattet som enkle selvstudiumsemner uten større faglige krav, slik enkelte perspektivemner tidligere har fremstått, eller at verken studenter eller fagmiljø er i stand til å se emnets relevans for studieprogrammet som helhet.

ISL forventer at fagmiljø og institutter som har særlig kompetanse innenfor de generiske tematikkene som blir valgt som utgangspunkt for områdeemnene, vil få ansvaret for å utvikle forslag til områdeemner for de ulike studieområdene ved NTNU. Arbeidsgruppa har blant annet skissert «Relasjoner og kommunikasjon» som en mulig overgripende tematikk. Dette er et område der fagmiljø ved ISL allerede har solid kompetanse, og der vi er i ferd med å bygge opp ytterligere kompetanse i tilknytning til et nytt *Senter for faglig kommunikasjon i arbeidsliv og høyere utdanning* fra neste år. Dette senteret vil fungere som et ressurssenter for NTNU når det gjelder skrive- og kommunikasjonstjenester på både engelsk og norsk. Instituttet ser derfor mange faglige muligheter for utvikling av spennende områdeemner innenfor denne typen tematikk dersom det blir aktuelt. Samtidig vil avviklingen av perspektivemneordningen gjøre det nødvendig med en grundig faglig diskusjon omkring hvilken funksjon og hvilken målgruppe innføringsemnene i fremmedspråk (0500-emnene), og emnene innen kommunikasjon og fagstudier som ISL i dag tilbyr som perspektivemner, skal ha i fremtiden.

Arbeidsgruppa tar ikke stilling til om ex.fac. bør videreføres i en annen form i den foreslåtte nye modellen (der ex.fac. ikke lenger vil være å regne som et fellesemne). Vi gjør oppmerksom på at hvorvidt ex.fac. videreføres eller ikke på mange måter er langt mer avgjørende for hvilke utfordringer og muligheter av faglig art den nye modellen representerer enn den områdebaserte tilnærmingen i seg selv. Dersom ex.fac. legges ned, vil emnet enten måtte videreføres som programspesifikt emne, eller erstattes av andre emner i bachelorprogrammene i språk og litteratur ved ISL. Det siste vil kunne åpne for en styrking av fagligheten i programmene gjennom en utvidelse av bachelorfordypningen, slik vi skisserte innledningsvis. Dersom ex.fac. blir tatt ut av det første semesteret av bachelorgraden, vil det for eksempel kunne gi oss rom til å øke andelen fagemner i det første semesteret av bachelorstudiet, der hele 15 av 30 studiepoeng med dagens ordning er fellesemner. Dette er det mulig å gjøre uten å opprette nye emner, for eksempel ved å inkludere emner som per i dag inngår i årsstudium, men ikke i bachelorprogram, også i de treårige gradene, eller ved å øke kravet til antallet påbyggingsemner som skal inngå i bachelorfordypningen.

Dersom ex.fac. videreføres som et felles programspesifikt emne også i den nye modellen, vil det reise prinsipielle spørsmål rundt emnetilbudet og emnekombinasjonene tilknyttet disiplinfagene i lektorutdanningen i språkfag sammenlignet med bachelorprogrammene i språk og litteratur: Mens det vil være rom for å beholde ex.fac. i bachelorgraden, vil det i utgangspunktet ikke være rom for ex.fac. i lektorutdanningen i språkfag om det nye områdeemnet skal innføres uten at det samtidig gjøres endringer i profesjonsfaget, der dagens perspektivemne inngår (som emnet *Pedagogikk 1*). Det vil heller ikke være rom for å inkludere flere disiplinfag-emner i lektorutdanningen. I og med at arbeidsgruppa foreslår at lektorutdanningen skal tilhøre et annet studieområde enn bachelorstudier i humanistiske fag når det gjelder områdeemner, mens ex.fac. har fungert som et programspesifikt fellesemne for alle utdanninger i språk og litteratur, representerer innføringen av områdeemner en dreining vekk fra det disiplinfaglige i lektorutdanningen til fordel for et mer generelt og profesjonsfaglig orientert emne: En slik ordning vil undergrave den disiplinfaglige styrken i

lektorprogrammene, og dette er en utvikling instituttet ikke kan støtte. Tvert imot bør områdeemnene organiseres på en slik måte at også lektorstudentenes disiplinfaglige kompetanse blir styrket.

2. Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?

Rapporten fra arbeidsgruppa og de vedlagte emnebeskrivelsene for ex.phil. gir for lite grunnlag til at instituttet ønsker å uttale seg om det er behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet i dette emnet. Vi konstaterer like fullt at mange av våre studenter på program i språk og litteratur strever med å se relevansen av ex.phil. for egne studier og sine valgte fordypninger. Dette gjelder kanskje spesielt for studenter som tar ex.phil tidlig i studieløpet, der de fleste av våre studieprogram har lagt ex.phil., og der arbeidsgruppa foreslår at ex.phil skal inngå i den nye modellen.

Forslaget til arbeidsgruppa antyder at det kan bli behov for å øke antallet fagovergripende varianter av emnet. Dette vil medføre et betydelig behov for nye ressurser til ex.phil. ISL mener det er grunn til å stille spørsmål ved om det er riktig prioritering av ressurser å bygge ut et enkelt emne i så mange versjoner.

3. Arbeidsgruppa foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne(r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?

Vi har ingen prinsipielle innvendinger mot at områdeemnene, i egenskap av fellesemner for alle studieprogram på lavere grad ved NTNU, utvikles utifra et antall generiske tematikker. I denne forbindelse er det imidlertid svært viktig at det blir gjennomført en grundig prosess på institutt- og fakultetsnivå som sørger for at minst én av de til slutt utvalgte tematikkene er relevant og gjenkjennbar for alle studieprogram som skal omfattes av ordningen. Jo flere fagområder som skal dekkes av et emne eller en overordnet tematikk, jo større er risikoen for at tematikken blir så generell og vag at den oppfattes som lite relevant og uten substans. Tematikkene må derfor være konkrete nok til at de er karakteriserende for studieområdet humaniora, og mer spesifikt for studier i språk, litteratur og kulturhistorie. På den annen side kan bruken av felles tematikker på tvers av studieområder og felles områdeemner innenfor bredt definerte studieområder også legge til rette for økt tverrfaglighet.

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?

Alle bachelorprogram og årsstudier ved ISL vil, ifølge arbeidsgruppas forslag til inndeling, høre inn under studieområdet humaniora. Derimot blir lektorutdanningen i språkfag plassert under et annet studieområde, nemlig lærerutdanning. Dette ser vi som svært uheldig. Ettersom de foreslåtte områdeemnene i praksis vil erstatte ex.fac. som fellesemne i lektorutdanningen (gitt at perspektivemnet i lektorutdanningen i dag er en obligatorisk del av profesjonsfaget), vil dette forslaget innebære at et felles programspesifikt emne tilknyttet disiplinfaget i lektorprogrammet må utgå, trolig til fordel for et mer generelt emne med tematikk knyttet nærmere opp mot profesjonsfaget (områdeemne for lærerutdanning). I tillegg til den prinsipielle diskusjonen rundt en eventuell videreføring av ex.fac. i lektorprogrammet og bachelorprogram i språk og litteratur som den nye modellen vil føre med seg, setter dette skillet mellom lektorutdanningen i språkfag og øvrige

studieprogram i språkfag spørsmål ved om det er den disiplinfaglige eller profesjonsfaglige delen av utdanningen som mest grunnleggende definerer lektorutdanningen. Instituttet er svært skeptisk til å svekke den disiplinfaglige delen av utdanningen.

5. Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

Fellesemneordningen slik den fremstår i dag har over lengre tid slitt med store utfordringer. Dette gjelder spesielt perspektivemneordningen, som over flere år har blitt stadig mer utvannet. Opprinnelig var dette emnet ment å skulle gi studentene et innblikk i en annen vitenskapelig tradisjon og arbeidsmåte enn de ble kjent med innenfor fagfeltet de selv hadde valgt å fordype seg i (illustrert av emner som for eksempel «Matematikk for ikke-matematikere»). De senere årene har derimot perspektivemnene stadig oftere blitt hentet fra fagfelt som i vitenskapelig tilnærming ligger langt nærmere fagfordypningen i studieprogrammet emnet inngår i. Perspektivemnet fungerer ikke lenger i tråd med den opprinnelige intensjonen, men bidrar heller ikke til å styrke fagfordypningen i programmet. Instituttet har ingen motforestillinger mot å legge ned denne ordningen.

ISL har også gjort seg erfaringer med utfordrende sider ved fellesemneordningen i tilknytning til ex.fac.-emnet i språk og litteratur. Dette emnet skal imøtekomme behov for innføring i språk- og litteraturstudier på universitetsnivå fra en meget bredt og variert gruppe studieprogram innenfor språk og litteratur, der allmenn litteraturvitenskap og fonetikk representerer ytterpunkter i det faglige spennet. Vi har lagt ned mye arbeid i å revidere ex.fac-emnet, slik at emnet oppfattes som relevant for disse varierte studieprogrammene. Emnet er per i dag godt gjennomarbeidet med henblikk på undervisningsformer, obligatoriske aktiviteter, pensum, læringsmål, eksamensform – og den indre sammenhengen mellom disse. Det ser altså ut til å fungere svært godt i sin nåværende form. Emnet kan dessuten per i dag defineres som et eksempel på et vellykket «områdeemne». Det integrerer ulike studieområder og perspektiver – språkstudier, litteraturstudier, innføring i humaniora, akademisk skriving –, og det dekker et behov som ikke fylles i de fagspesifikke studieforløpene

En ordning der de ulike elementene i emnet kan gjøres mer fagnære – altså en utvidelse av fagfordypningen der vi tar inn viktige elementer fra ex.fac. som passer de ulike studieprogrammene – vil for oss likevel være aller best. Som nevnt ovenfor, er det derfor viktig at områdeemnet ikke blir så generelt at det blir uten substans og lite relevant for studieløpet studentene har valgt.

6. Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

ISL har forståelse for at arbeidsgruppa foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen. Erfaringene med blant annet perspektivemneordningen tilsier at sterkere sentral styring er nødvendig for å hindre at hensikten bak emnet vannes ut, slik at emnet mister relevans. Vi er likevel i tvil om det er nødvendig at opprette et eget forvaltningsorgan for å ivareta dette. Per i dag er det kun (sivil)ingeniørutdanningene og lektorutdanningen ved NTNU som har egne forvaltningsorgan. Dette er svært store og kompliserte program, både når det gjelder antall emner og studenttall, som gjør det nødvendig med overordnet styring. Det bør ikke legges opp til at de nye områdeemnene, selv om det utvilsomt vil bli behov for et større antall slike emner, skal ha behov for den samme omfattende

forvaltningen som store flerårige studieprogram. En mindre stab med ansvar for organiseringen av emnet etter modell av Eksperter i Team-staben virker derimot rimelig.

7. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

Som nevnt ovenfor, er det særlig ex.fac. som vil gi utfordringer av både faglig og praktisk og organisatorisk art dersom den nye modellen blir innført. Det gjelder særlig strukturen og det faglige innholdet i lektorutdanningen i språkfag, der det i utgangspunktet ikke vil være rom for ex.fac. om områdeemnet blir innført.

Ellers merker vi oss at arbeidsgruppa har identifisert romkapasitet og undervisningsressurser som utfordrende for den praktiske gjennomføringen. Selv om arbeidsgruppa spesielt vektlegger utfordringene for de største foreslåtte studieområdene som teknologi og naturvitenskap, vil særlig romkapasitet representere en utfordring også for studieområdene humaniora, samfunnsvitenskap og eventuelt lærerutdanning, der undervisningen i områdeemnene fortrinnsvis bør foregå på campus Dragvoll. Dragvoll har allerede i dag sprengt romkapasitet og disponerer svært få auditorier med plass til mer enn 100 studenter.

NTNU

Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Dato
24.10.2016

Referanse
2016/24367/TEG

Notat

Til:	Det humanistiske fakultet
Kopi til:	
Fra:	Institutt for kunst- og medievitenskap

Høring om fellesemner - svar fra IKM

Med henvisning til spørsmålene i høringen har IKM følgende kommentar:

1.
Utfordringer og muligheter av faglig art: Vi ser først og fremst muligheter for en mer strømlinjeformet og tydelig struktur for bachelorgraden med reduksjon av fellesemner fra 3 til 2. Dette under forutsetning av at våre fagspesifikke ex.fac emner kan videreføres som fagemner, og eventuelt slås sammen med ett eller flere av de øvrige førstesemesteremner i BA-programmene våre. Å finne den beste inndeling i områder er kanskje den største utfordring.

2.
Ex.phil. framover: Dette fellesemnet bør helst gjennomgå en mer dyptgripende endring i og med at for mange av våre studenter mislykkes med og utsetter ex.phil. i den grad at emnet i seg selv kan være til hinder for å ferdigstille bachelorgraden. En måte å modernisere ex.phil. på kunne være å tenke mer fagspesifikt eksempelvis designe et ex.phil for estetiske fag/humaniora og bygge opp innholdet i dette gjennom dialog med de aktuelle fagmiljø.

3.
Områdeemne, del 1: Å utvikle områdespesifikke emner som kan knyttes til områdeovergripende tematikker, er spennende.

4.
Områder: Det eneste problemet vi har, er at vi ikke ser hvor alle våre fag er tenkt inn. Ledermøtet ved IKM har for øvrig ulike synspunkt på hva som kan være det riktige området for våre fag. På den ene siden vil alle våre fag kunne passe inn i et humaniora-område, på den kan det hevdes at Estetiske fag gir en tydeligere avgrensning. Om Estetiske fag skal utgjøre et område, bør Utøvende kunst innlemmes i dette. Hvis ikke, kunne DT og FVP innlemmes i et område for Utøvende kunst og praktisk-estetiske fag og resten av våre program tilhøre Humaniora.

5.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
ikm-studier@hf.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Bygg 8, nivå 3, Dragvoll

Telefon
+47 73 59 18 20
Telefaks
+47 73 59 18 30

Saksbehandler
Trond Einar Garmo
Tlf: +47 73 59 65 69

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Områdeemne, del 2: Som det framgår av vårt svar under spørsmål 1 ser vi positivt på sammenslåing av de nevnte emner. Områdeemnet vil kunne erstatte dagens ex.fac og perspektivemne, og det bør vurderes om akademisk skriving skal gis rom innen et nytt områdeemne.
Vi vil samtidig signalisere sterke interesse for å være med å utvikle et nytt områdeemne. Emnet kunne da vektlegge tekst, bilde og tolkning, f.eks. under tematikken **Fag og teknologi**. Et slikt emne kunne gi rom for hermeneutiske problemer så vel som spørsmål knyttet til forskjeller og likheter mellom teknologi og humaniora (forklaring/forståelse, som også hører til hermeneutikken). Tema som er aktualisert den senere tid gjennom Humanioradebatten.

Vi vil også spille inn Verdiskapning, samhandling og formidling som et alternativ til eller utdyping av tematikken **Tverrfaglig samhandling**.

6.
Eget forvaltningsorgang: I og med at det her er snakk om en rekke emner under hvert område og dertil områdeovergripende tematikker kan det være behov for å etablere et eget forvaltningsorgan. Alternativt finner hvert område en forankring i et fakultet som igjen får ansvar for emnene under dette området.

NB! Det er viktig at KVASS-rapporteringen for områdeemnene sendes til hvert av de angjeldende programråd. For øvrig en ordning som også bør knesettes også for ex.phil. og EiT

Vi har ingen kommentar til spørsmålene om særlige utfordringer og økonomiske konsekvenser.

NTNU

Det humanistiske fakultet
Institutt for filosofi og religionsvitenskap

Dato
24.10.2016

Referanse
2016/24367/KBB

Notat

Til:	Det humanistiske fakultet
Kopi til:	
Fra:	Institutt for filosofi og religionsvitenskap

Svar fra IFR – Høring rapport om fellesemner ved NTNU

Institutt for filosofi og religionsvitenskap slutter seg i hovedtrekk til konklusjonene i rapporten.

Det har imidlertid kommet noen innvendinger fra de ansatte mot den foreslåtte organiseringen av områdeemner (i lys av et eksisterende estetikkemne) samt betenkeligheter med å fjerne exfac utfra behovet for å lære studentene akademisk skriving, tekstanalyse og elementær argumentasjonsteori.

Innspillene er i sin helhet vedlagt dette notatet og instituttet slutter seg til disse.

Vennlig hilsen
Dagfinn D. Dybvig
Instituttleder, IFR

Postadresse
7491 TRONDHEIM

Org.nr. 974 767 880
E-post:
ifr@hf.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Låven, Dragvoll Allé 40

Telefon
+47 73 59 16 18
Telefaks
+47

Saksbehandler
Kari Birgitte Berg
Tlf: +47 73 59 65 78

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Kjersti Møller

Fra: Ståle Finke <stale.finke@ntnu.no>
Sendt: torsdag 29. september 2016 16.18
Til: Kari Birgitte Berg
Emne: Re: [ifr-ansatte] Høring - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

Re: Svar til høring

Jeg oppfatter det som et problem hvordan de nye områdene og områdene er tenkt organisert. Siden vi på instituttet, og på fakultetet, har et forsett om å profilere estetikk, er det ønskelig å se for seg at vi kan tilby et områdeemne i dette fagområdet (slik som vårt nyopprettede persepektivemne). En stor andel av studentene som det ville være naturlig å tilby dette emnet til er fra utøvende kunsfag. Med den foreslåtte inndelingen av områder faller den kunstfaglige utdanning utenfor humaniora, dermed vil det ikke bli mulig å nå disse studentene. Dette virker lite hensiktsmessig, og ikke i tråd med en uttalt intensjon (fra fakultetets side) om etstetisk tverrfaglighet og utveksling mellom humanistiske fag og kunstfag. Det bør derfor tenkes igjennom hvovidt enkelte emner bør gå på tvers av områdene, eventuelt om områdene kan deles inn på en annen måte.

Hilsen

Ståle.

Den 29.09.2016 09.08, skrev Kari Birgitte Berg:

> Hei
>
> Se vedlagte høring vedrørende fellesemner ved NTNU.
>
> Skriftlige tilbakemeldinger på høringen kan sendes til meg innen mandag 10 oktober.
>
> Vennlig hilsen
>
> Kari

Kjersti Møller

Fra: Magne Reitan <magne.reitan@ntnu.no>
Sendt: onsdag 5. oktober 2016 15.43
Til: Dagfinn Døhl Dybvig
Kopi: Kari Birgitte 8erg
Emne: Kommentarer til rapporten fra gruppen om fellesemner ved NTNU

Jeg har følgende kommentarer til rapporten fra gruppen om fellesemner ved NTNU. Alle er med utgangspunkt i Exfac0008.
1. Etter å ha hatt Exfac0008 i noen år, ser jeg et sterkt behov for å videreføre kurset, også under en ny ordning. Det ville være et tap om det skulle falle ut. For:
Exfac0008 har et flerfoldig fokus: at studentene lærer kritisk lesning av akademiske tekster; at de lærer akademisk skriving; at de lærer noe elementær argumentasjonsteori (i en vid forstand) som nødvendige verktøy i analysen av tekster. Perspektivet er teori som er konkret i forhold til å analysere en tekst.
Det er også et fokus på de formale aspektene ved skriving, som å føre referanser, bruk av sitater, bruk av noter, etc. Disse håndverkmessige temaene er viktige for videre studier - studentene skal jo levere essay i de fleste emner. Det er poengfullt å samle slike temaer i ett kurs som tas helt i starten av studiene. Det er ikke rasjonelt for instituttet å ta opp slike temaer innenfor hvert eneste emne eller som en nødhjelp nå og da.
Den beste løsning er da å plassere dette kurset i første semester.
2. Hver høst registrerer også studenter fra andre institutter / fakulteter seg på Exfac008. Men bare unntaksvis har det vært laget et tilpasset opplegg for slike. De fleste av disse studentene faller nok fra. Jeg har derfor hatt en tanke om å lage et mer gerelt opplegg for disse studentene, men det har aldri blitt noe annet enn med tanken.
Kurset er åpenbart relevant ikke bare for HF og SVT studenter, men også for studenter ved andre fakulteter. Men det må få en liten fornyelse som et generelt kurs.
3. Et etterutdanningskurs. I flere land tilbys kurs i kritisk tenkning på det kommersielle marked, og jeg kan ikke se noen grunn til å ikke forsøke dette også hos oss. Jeg har kontakt med folk i Amsterdam som gjør dette med suksess. Jeg forestiller meg da at man tilpasser kurset som fjernundervisning, eller kanskje nedskallerer kurset noe for denne gruppen. Uansett er det viktig at et slikt kurs har rot i en regulær aktivitet hos oss med regulære studiepoeng.
4. Betegnelsen. Betegnelsen "områdeemne" er ikke informativ. I tråd med Aristoteles er alle emner hos oss, bortsett fra logikken, områdeemner.
Man bør derfor beflitte seg på å finne en mer egnet fellesbetegnelse på slike emner. Da kan gjerne "fellesemne" duge.

NT-fakultetet har i sin høringsuttalelse tatt utgangspunkt i de spørsmål som stiles i oversendelsesbrevet fra prorektor. Spørsmålene er besvart nedenfor.

1. Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?

   Innføring av områdeemne med kun 1-4 emner vil begrense valgmulighetene, særlig innenfor realfagene og dette er ikke ønskelig. Begrensningen oppfattes som ganske dramatisk, man går fra ca 20 emner til 4. Skal alle bli like? Det oppfattes som bra å ha mange valgmuligheter. Kan valgbarheten ivaretas innenfor de 3-4 utdanningsområdene og dermed unngå dette problemet? Kan man være mer offensiv og utvide emnetilbudet innenfor utdanningsområdene?

   Dersom ordningen med områdeemner innføres må de emnene som tilbys må oppfattes som spennende og relevante.

2. Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten?

   Ja

3. I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?

   For NT-fakultetet er den versjon av Exphil som tilbys (EXPH0004) for realfags- og teknologistudenter også brukbar for de nye studieprogrammene som blir del av NV-fakultetet.

4. Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?

   Forslaget passer godt innenfor siv. ing.-programmene, men for realfagsprogrammene ønsker vi større valgbarhet.

5. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?

   Skepsis til studieområdeinndeling slik den er framlagt fordi ingeniørutdanningene er strengt rammplanstyrt. Siv. ing.-programmene har en god del føringer pålagt av FUS, men realfagstudiene er relativt sett frie studier.

6. Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

Ordningen med bare 4 områdeemner blir for smal. Om mulig burde man være mer offensiv og tilby flere emner å velge mellom. Det er tenkbart at man kan ha flere ulike emner å velge mellom innenfor hvert fagområde, men dette forutsetter at man opprette mer enn et emne for hvert fagområde, noe som igjen kan føre til at emnene innenfor samme fagområde blir for like.

Ex. fac. kan fases ut, dette fungere ikke etter intensjonen.

7. Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

   Det er helt klart at NT-fakultetet ikke ser behov for et nytt overfakultært styringsorgan for å ivareta den foreslåtte fellesemneordningen. Siv. ing.-studiene ivaretas av FUS, realfagsstudiene håndteres av programråd/institutt/fakultet og ingeniørutdanningene har klare føringer gjennom nasjonale rammeplaner.

8. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

   Hensynet til de rammeplanstyrte ingeniørutdanningene veier tungt. Disse studiene har i dag en ordning som innebærer 15 + 15 studiepoeng med fellesemner. Mange av disse emnene er knyttet opp mot økonomi (?) og etikk relevant for profesjonen den aktuelle utdanningen fører fram til. NT-fakultetet ønsker ikke at Exphil og perspektivemnet blir obligatorisk for ingeniørutdanning og 3-årige yrkesrettede bachelorutdanninger.

   Ingeniørutdanning og 3-årige yrkesrettede bachelorutdanninger er praktisk rettede universitetsutdanninger. Exphil representerer en viktig del av dannelsesprosessen ved de klassiske universitetsstudiene. NT-fakultetet mener at NTNU bør opprettholde tydelige forskjeller mellom disse to utdanningstradisjonen og dermed ikke innføre exphil i de yrkesrettede bachelorutdanningene.

9. Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?

   Nei

NTNU

Fakultet for naturvitenskap og teknologi

Dato	Referanse
31.10.2016	2016/24367/KOMR

Notat

Til:	Sigurd Håkon Madsen
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for naturvitenskap og teknologi

Svar på høring - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner fra Studieprogram for industriell kjemi og bioteknologi

Studieprogram for industriell kjemi og bioteknologi tar sluttrapporten fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner til etterretning uten spesielle kommentarer. Programrådet støtter at ex.phil består uforandret.

Forslaget om å erstatte ex.fac og perspektivemnet med et områdeemne (7.5 sp) som underlegges sterkere føringer enn tidligere støttes av programrådet.

Vennlig hilsen
Kristin Omre
På vegne av programrådet, MTKJ

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@nt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Realfagbygget D1,
Høgskoleringen 5

Telefon
+47 73 59 41 97
Telefaks
+47 73 59 14 10

Saksbehandler
Kristin Omre
Tlf: +47 73 59 68 57

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for naturvitenskap og teknologi

Dato	Referanse
27.10.2016	2016/24367/SBR

Notat

Til:	Sigurd Håkon Madsen
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for naturvitenskap og teknologi

Høring - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner - MSNARM

Programrådet for det 2 årige masterprogrammet Natural Resources Management (MSNARM) har ingen spesielle vurderinger i forbindelse med sluttrapporten vedrørende fellesemnene for lavere grad. Dette gjelder også Eksperter i Team (EiT) som ikke er et obligatorisk emne innen MSNARM. RFEL3081 Interdisciplinary course er blitt godkjent av Styret som erstatning for EiT slik at MSNARM er ikke berørt av dette i denne høringen.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@nt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Realfagbygget D1,
Høgskoleringen 5

Telefon
+47 73 59 41 97

Telefaks
+47 73 59 14 10

Saksbehandler
Siri Bremdal
Tlf: +47 73 59 45 52

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for naturvitenskap og teknologi

Dato	Referanse
27.10.2016	2016/24367/BWM

Notat

Til:	Sigurd Håkon Madsen
Kopi til:	
Fra:	Studieprogramråd nanoteknologi

Svar på høring - Sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU - MTNANO

Studieprogramråd Nanoteknologi har ingen har spesielle kommentar til sluttrapporten «Fellesemner ved NTNU – en ny modell». Det vurderes som uproblematisk at ex.phil. beholdes i sin nåværende form.

Når det gjelder synspunkt på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten, så støtter programrådet arbeidsgruppens forslag.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@nt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Realfagbygget D1,
Høgskoleringen 5

Telefon
+47 73 59 41 97

Telefaks
+47 73 59 14 10

Saksbehandler
Brit Wenche Meland
Tlf: +47 73 55 12 02

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk

Dato 31.10.2016

Referanse 2016/24367/RV

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk

Svar på høring - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU - IME

IME-fakultetet er svært tilfreds med at problematikken rundt fellesemner er blitt grundig behandlet. Det har naturligvis vært nødvendig å ta dette opp i lys av fusjonen, men arbeidet har vist at det har vært nyttig og nødvendig å rydde opp i et system som ikke kan sies å ha fungert helt etter hensikten i de seineste årene. Rapporten har vært sendt på høring til institutt og studieprogram ved fakultetet. Det er kommet inn to svar, ett fra Studentrådet og ett fra Lektorprogrammet i realfag, begge er vedlagt. Fakultetet vil spesielt be om at Lektorutdanningens synspunkter blir brakt videre og hensyntatt, kravene gitt av Nasjonal rammeplan er svært vanskelig å kombinere med innføring av et områdeemne.

Svar på spørsmålene

1. *Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?*

   En løsning med områdeemner er interessant og kan ha flere positive konsekvenser slik det utredes i rapporten. Forslaget er i det store og hele godt mottatt ved fakultetet. Men noen kritiske kommentarer har også framkommet:
   Det er ikke helt klart hvorfor et slikt system med områdebaserte emner er bedre enn for eksempel at studieprogrammene velger fritt en undermengde fra et større utvalg. Et slikt system brukes for eksempel i K-emneordningen for sivilingeniørstudiet, og ser ut til å fungere rimelig greit. Med områder innfører man en taksonomi som i beste fall har en vag definisjon og som savner velbegrunnede avgrensninger. Det kan også være slik at det for enkelte studieprogrammer er mest meningsfylt å ha et lite antall emner å velge blant, mens for andre kan en større diversitet være mer naturlig. Studieprogramrådene vil da selv kunne drøfte hva som passer beste for eget program og velge ut fra dette.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@ime.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Elektrobygget E2

Telefon
+47 73 59 42 02
Telefaks
+47 73 59 36 28

Saksbehandler
Vegard Rønning
Tlf: +47 73 59 42 05

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

2. *Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?*

   Dersom det blir overlapp mellom innhold av ex.phil. og enkelte områdeemner er det naturligvis grunn til å se nærmere også på form og innhold av ex.phil. Fakultetet noterer seg at Studentrådet ved IME synes å være meget kritiske til dagens ex.phil. (se vedlagte høringsuttalelse). IME mener det er grunn til å ta denne kritikken på alvor, særlig det som rapporteres om dårlige holdninger til emnet og sviktende motivasjon blant studentene.

3. *Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?*

   Det er i utgangspunktet en god idé å utvikle tematikker som er karakteriserende for NTNUs utdanninger.

4. *Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?*

   Gitt at den totale porteføljen skal deles inn i studieområder, så virker ikke den foreslåtte inndelingen urimelig. Det vil imidlertid alltid finnes studier som hører hjemme i grenseland mellom to eller flere studieområder. Se ellers svar på 1.

5. *Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?*

   Det er fornuftig å fjerne ex.fac. som etter vårt skjønn har lite å gjøre både med dagens perspektivemne og det foreslåtte områdeemnet. Det kan virke som om ex.fac. av noen studieprogrammer er blitt brukt som et helt standard disiplinfag, en slags salderingspost for å få studieplanen til å gå opp. Vi ser at det nye områdeemnet er et forsøk på å lage et perspektivemne med en viss relevans for en gruppering av utdanninger, og dette kan være en fornuftig idé.

6. *Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?*

   Det virker unaturlig å innføre et forvaltningsorgan for fellesemneordningen. For strategiske formål kan fellesemnene gjerne ligger under det sentrale utdanningsutvalget, muligens med en person fra nivå 1 som ansvarlig for å administrere ordningen. En bør for all del unngå å innføre unødvendig byråkrati rundt ordningen, det er kostbart i form av ressursbruk å drive et forvaltningsutvalg som også vil trekke faglige ressurser vekk fra primæroppgavene.

7. *Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?*

   Ordningen bør være mulig å administrere og organisere på en grei måte uten innføring av forvaltningsorgan eller andre typer utvalg.

8. *Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?*

   Nei.

Vedlegg: 2 (Høringssvar fra studentene og studieprogramråd for lektorutdanning i realfag)

Høringssvar Fellesemner ved NTNU

Til: Studenttinget, IME-fakultetsadministrasjon

Fra: Studentrådet IME

Gjelder: Fellesemner ved NTNU

Studentrådet IME

Svarer til invitasjon om å kommentere sluttrapport for arbeidet med fellesemner ved NTNU. Studentrådet beklager sent svar. Høringen har blitt diskutert i Studentrådet IME, sammen med alle instituttillitsvalgte og fakultettillitsvalgte ved IME fakultetet. Svaret er basert på den diskusjonen i møtet.

1. Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?

Studentrådet mener det er en spennende forslag til ny modell med områdebaserte emner. Illustrasjonene som er listet opp i rapporten viser tematikker som vil være nyttig og relevant for studentene.

2. Kan ex.phil beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken gra er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organisering?

Studentrådet IME mener at ex.phil ikke kan beholdes slik den er i dag. Dette er fordi faget har eksistert over en lang periode, og opparbeidet seg et dårlig rykte og omdømme blant studenter og undervisere. Vi ser at valiteten og spesielt motivasjonen til å arbeide med faget har blitt meget redusert grunnet dårlige holdninger til faget. Det er viktig å skape en ny holdning rundt dette emnet og Studentrådet foreslår å gjøre tiltak som navneendring, og plassere emnet midt i studieløpet.
Studentrådet IME ønsker at etikk i arbeidslivet skal være en del av utdanningsløpet, og ser absolutt nytten av et fag som ex.phil, men i en annen form. Faget burde fokusere på etikk, og vi ser helst at temaene er fagrettet mot de forskjellige fagområdene i mer spesifikk grad enn i dag. Vi ser det også nyttig om faget ikke er så generelt som det er i dag. En tanke hadde vært om faget ble undervist på instituttnivå, og fått faget til å omhandle historie og etikk på et spesifikt fagområde.

3. Arbeidsgruppa foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemner ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger.

Studentrådet mener dette kan være en god ordning dersom områdeemnene ikke blir for for generelle slik at det dannes et omdømmeproblem slik vi opplever at ex.phil har dannet seg dag.

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndeling slik den beskrives i rapporten?

Studentrådet IME synes at forslaget til studieområdeinndeling er for generell. Ser for seg at en mer spesifikk inndeling vil være mer nyttig for faget og studentene, da en får flere relasjoner til et mer fagnært innhold.

5. Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

Studentrådet ser at områdeemner kan være en god erstatning for dagens ordning, så lenge det fokuseres på skape emner med færre studenter enn foreslått. Vi mener teknologiområdeinndelingen vil skape et for stort og generelt emne, som vil stå i fare for å få et enormt omdømmeproblem dersom emnet blir gjennomført på en dårlig måte de første gangene. Et slikt omdømmeproblem kan unngås ved å skape mindre emner men noe lik tematikk, som ikke deler undervisning eller eksamen.

6. Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

Studentrådet vekter en reel forankring i respektive fagmiljø svært mye tyngre enn en sterk styring av emner ved bruk av et overordnet forvaltningsorgan.

Med vennlig hilsen
Studentrådet IME

Vedrørande ny modell for fellesemner i utdanningar og innføring av eit områdeemne.

Eg ber med dette om at lektorutdanninga i realfag 8-13 ikkje blir pålagt å ha noko områdeemne.

Grunngjeving

Dette står i rammeplanen for lektorutdanninga 8-13

Fullført lektorutdanning skal kvalifisere for undervisning på trinn 8-13. Utdanningen skal utgjøre 300 studiepoeng og gir mastergrad. Lektorutdanningen omfatter tre fag, og det stilles følgende minstekrav til omfang av studiepoeng i hvert fag:

- Fag I: minst 160 studiepoeng i et fag som gir undervisningskompetanse på trinn 8-13
- Fag II: minst 60 studiepoeng i et fag som gir undervisningskompetanse på trinn 8-13
- Profesjonsfag: minst 60 studiepoeng, fordelt med minst 30 studiepoeng pedagogikk og minst 30 studiepoeng fagdidaktikk.

Fagdidaktikk skal være tilpasset og relevant for studentenes fag I og fag II. Den enkelte institusjon fordeler selv inntil 20 studiepoeng på ett eller flere av de tre fagene.

På NTNU er minst 160 stp. i Fag 1 tolka som 165 stp. Dermed har vi 15 studiepoeng til å fordele. Desse 15 studiepoenga går med til Ex.phil og TDT4110/4105 for 4 av 5 studieretningar på lektorutdanninga i realfag. Studieretningen Matematikk og informatikk har det naturleg nok i fag 1 eller fag 2. Informasjonsteknologi grunnkurs er ikkje pålagt ifølgje rammeplanen, men heilt nødvendig for alle studieretningane ved lektorutdanninga i realfag. Vi har såleis ikkje plass til eit områdeemne i lektorutdanninga i realfag.

NTNU

Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk
Institutt for telematikk

Dato 21.10.2016

Referanse 2016/24367/LP

Notat

Til:	Vegard Rønning
Kopi til:	
Fra:	Institutt for telematikk

Svar fra inst. for telematikk vedr. sluttrapport for arbeidet med fellesemner ved NTNU

Inst. for telematikk har ingen kommentar til rapporten «Fellesemner ved NTNU – en ny modell». Vår tolkning er at modellen som er foreslått ikke påvirker siv.ing. studiene; Ex.Phil. foreslås uendret og strengere regler definert av FUS gjelder uansett for siv.ing. studiene ift. fellesemner.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@item.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Rom B-211, O. S. Bragstads plass 2 b

Telefon
+47 73 59 43 24

Telefaks
+47 73 59 69 73

Saksbehandler
Laurent Paquereau
Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi

Dato	Referanse
01.11.2016	2016/24367/GGS

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi

Høringssvar fra IVT - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi viser til høring om sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner. Høringsinvitasjonen er sendt til våre institutt og studieprogram, i tillegg til at rapporten er drøftet i Utdanningskomiteen ved fakultetet. Innspill fra institutt og studieprogram er sammenfattet i dette høringssvaret, i tillegg til at svarene i sin helhet er vedlagt dette notatet. Fakultetet er positiv til utredningen som er gjort, og vårt svar på spørsmålene følger nedenfor.

1) Fakultetet er positiv til den områdebaserte tilnærmingen.
2) Ex.phil. kan i hovedsak beholdes i sin nåværende form, men etikk kan med fordel vies større oppmerksomhet for teknologifagene. Ikke alle studenter opplever ex.phil. som relevant, noe som kan ha med perspektiv og modning å gjøre, og emnet kan gjerne flyttes høyere opp i studiet enn 1.-3. semester.

   Ingeniørutdanningen har ikke rom for ex.phil. i sin rammeplan, og fakultetet fraråder innføring av dette, siden det vil gå på bekostning av læringsmålene for ingeniørutdanningen.
3) For siv.ing.-utdanningen bør områdeemnene koordineres (f.eks. via FUS).
4) Studieområdeinndelingen er OK, men under dette bør siv.ing.-området koordineres.
5) Områdeemnet kan erstatte dagens ex.fac. og perspektivemne i våre 5-årige integrerte program. Dagens ex.fac.-emne er pr. i dag i stor grad et faglig introemne til programmene.
6) Fakultetet mener vi bør unngå å opprette flere forvaltningsorganer, og i stedet benytte de vi allerede har, f.eks. FUS og FUI.
7) Det må defineres retningslinjer for studenter som fra tidligere har «områdeemne» fra annet program/område.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@ivt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Høgskoleringen 6,
Geologibygget, Gløshaugen

Telefon
+47 73 59 45 01
Telefaks
+47 73 59 37 90

Saksbehandler
Gunnhild Sekkenes Hatlen
Tlf: +47 73 59 55 03

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU
Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi
Institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk

Dato 2016-10-20 Referanse

Notat –

Til: IVT

Kopi til:

Fra: Jørn Vatn/ Instituttleder ved IPK

Signatur:

HØRINGSUTTALELSE FRA IPK:

Det vises til «Høring ved IVT - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU»

Her er uttalelsene fra IPK

Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?

Ingen spesielle kommentarer

Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?

Ex.phil bør flyttes til slutten av studiet. Studentene er ikke modne og åpne for å diskutere f eks etikk og bedrifter sitt samfunnsansvar tidlig i studiet. Alternativt kan ex.phil flyttes til 6 semester slik at det blir synkronisert med Bachelor-utdanningen, forventer også at de har et ex.phil emne. Studentene rapporterer at ex.phil. i dagens form ikke synes særlig relevant. Tema slik som «barnearbeid», «korrupsjon», «oljeforskning», «forskning på våpen» osv blir mer relevant på slutten av studiet. Det beste ville vært å ha et slikt kurs i 9.ende semester, men da blir det vanskelig å samkjøre med evt Bachelor.

Postadresse 7491 Trondheim
Org.nr. 974 767 880
E-post: iipk-instituttkontor@ivt.ntnu.no
http://www.ivt.ntnu.no/ipk/
Besøksadresse S.P. Andersens v. 5 Valgrinda
Telefon + 47 73 59 38 00
Telefaks + 47 73 59 71 17
Instituttleder Jorn Vatn
Tlf: + 47 41473730

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?

OK

Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?

OK, området Teknologi og naturvitenskap (inkl. siv.ing. og ingeniør, realfag og matematikk), arkitekt er relevant for oss.

Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

Ex.fac er et av emnene vi har i PuP-strengen vi har i dag. Vi forutsetter at dette emnet fortsetter i PuP strengen selv om det ikke betegnes «ex.fac». Dagens perspektivene er «Teknologiledelse». I den nye strukturen med områdeemne ønsker vi å bytte ut «Teknologiledelse» og legge inn et emne i programmering. Vi mener at emnet TDT4202 «Procedural and Object-Oriented Programming» er et emne som naturlig kan tilbys som «områdeemne» i 4de semester. For ingeniørvitenskap sin side kan det argumenteres med at programmeringsspråk (c++) og innhold i TDT4202 ikke er helt optimalt. Ønsket om spesialisering av et programmeringsemne for ulike retninger innen «området» kan være berettiget, men kanskje svekke ideen om et *felles* områdeemne. En utredning må foretas. På IPK har vi kompetanse og ressurser til å tilby et programmeringsemne for ingeniører om det skulle bli aktuelt.

Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

Vi er skeptiske til for mange forvaltningsorgan som er til hinder for at fagmiljøene får sine argumenter hørt.

Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

Ingen spesielle kommentarer.

Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?

Ingen spesielle kommentarer.

NTNU

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi
Institutt for petroleumsteknologi og anvendt geofysikk

Dato	Referanse
24.10.2016	2016/24367/LIHU

Notat

Til:	Gunnhild Sekkenes Hatlen
Kopi til:	
Fra:	Institutt for petroleumsteknologi og anvendt geofysikk

Svar fra IPT - Høring ved IVT - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

Institutt for petroleumsteknologi og anvendt geofysikk har følgende innspill til høringen om sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU:

1. Tanken om å samle studieprogram i områder virker i utgangspunktet grei, men vi frykter at områdeemnene vil få svært mange studenter og at dette vil være uheldig for studentenes opplevde kvalitet i emnet.

2. Ex.phil. må evalueres jevnlig, og tilpasses studieprogrammene det tilbys i.

3. Arbeidsgruppens forslag om generiske tematikker virker spennende. Vi kan ikke helt se hvordan dette vil bli for sivilingeniørprogrammene, som også har K-emner. De overordnede læringsmålene for K-emner (http://www.ntnu.no/utvalg/fus/dok/K-emner-2010-Retningslinjer.pdf) og listen med tilgjengelige K-emner for inneværende studieår ser ut til å ha stor grad av overlapp med de angitte eksemplene på læringsutbyttebeskrivelser. Ved en innføring av områdeemner antar vi at Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS) vil ønske stor grad av styring på emnevalget, slik at det bare blir et fåtall emner, om noen, å velge i for sivilingeniørstudentene.

4. Områdeinndelingen virker fornuftig. Vi antar at FUS vil legge sterke føringer for siv.ing.programmene.

5. Vi regner med at dagens ex.fac. vil bli videreført som «ordinært innføringsemne» i vårt femårige program. Områdeemnet vil prinsipielt kunne være en god erstatning for perspektivemnet, det avhenger av områdeemnets innhold.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim	E-post: ipt-info@ivt.ntnu.no	S. P. Andersens vei 15 a, Valgrinda	+47 73 59 49 25	Lisbeth Hultmann
	http://www.ntnu.no		Telefaks +47 73 94 44 72	Tlf: +47 73 59 49 75

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

6. Våre studieprogram hører til under FUS. Vi ønsker ikke at det opprettes noe eget forvaltningsorgan for fellesemnene, men at FUS fortsatt har ansvar for helheten i sivilingeniørprogrammene (og tilhørende teknologiske program). Områdeemnene må gjerne styres gjennom overordnede tematikker, men vi ser ikke behov for et eget forvaltningsorgan.

7. Vi kan ikke se noen spesielle utfordringer knyttet til våre studieprogram.

8. Når det gjelder økonomiske konsekvenser, virker utviklingskostnadene å være forbundet med stor grad av usikkerhet. Fellesemner vil muligens være kostnadseffektive, ved at det er mange studenter i hvert emne.

NTNU

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi
Institutt for vann- og miljøteknikk

Dato	Referanse
14.10.2016	2016/24367/ANNO

Notat

Til:	Gunnhild Sekkenes Hatlen
Kopi til:	
Fra:	Institutt for vann- og miljøteknikk

Høring ved IVT - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU – Svar fra IVM

Institutt for vann- og miljøteknikk har følgende kommentarer til sluttrapporten om fellesemner:

1. IVM ser ingen spesielle utfordringer ved den skisserte områdeinndelingen.
2. Ja. Det det bør samtidig vurderes å vie etikk større oppmerksomhet i ex.phil for teknologifagene.
3. IVM støtter arbeidsgruppens forslag.
4. IVM støtter arbeidsgruppens forslag.
5. For sivilingeniørutdanningen vil ikke dette medføre noen større endringer, og vil derfor heller ikke by på spesielt store utfordringer. Bortfall av perspektivemnet betyr ikke at sivilingeniørutdanningen må fjerne ordningen som en mulighet, samtidig åpner det for muligheten for økt fordypning eller bredde i fag da det frigjøres 7,5 stp. i studieplanen
6. For å ivareta ordningens identitetsskapende hensikt er det nok lurt å hindre at det utvikler seg veldig avvikende praksis ved de forskjellige fakultetene. God forankring i fagmiljøene er viktig for å sikre interesse og satsning på god undervisning i disse emnene, som vel må være ganske vide og grunne i innhold.
7. Ved overgang/omvalg vil en kunne oppleve at studenter har fellesemner fra annet studieområde. Det bør være veldig klare retningslinjer for om disse skal kunne innpasses i sin helhet eller ikke.
8. Nei.

Med hilsen

Geir Walsø (sign)
Instituttleder

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim	E-post: ivm-info@ivt.ntnu.no	S. P. Andersens vei 5, Valgrinda	+47 73 59 47 51	Andreas Noteng
	http://www.ntnu.no		Telefaks +47 73 59 12 98	Tlf: +47 73 59 47 60

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi
Institutt for petroleumsteknologi og anvendt geofysikk

Dato 24.10.2016

Referanse 2016/24367/LIHU

Notat

Til:	Gunnhild Sekkenes Hatlen
Kopi til:	
Fra:	Institutt for petroleumsteknologi og anvendt geofysikk

Svar fra IPT - Høring ved IVT - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

Institutt for petroleumsteknologi og anvendt geofysikk har følgende innspill til høringen om sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU:

1. Tanken om å samle studieprogram i områder virker i utgangspunktet grei, men vi frykter at områdeemnene vil få svært mange studenter og at dette vil være uheldig for studentenes opplevde kvalitet i emnet.

2. Ex.phil. må evalueres jevnlig, og tilpasses studieprogrammene det tilbys i.

3. Arbeidsgruppens forslag om generiske tematikker virker spennende. Vi kan ikke helt se hvordan dette vil bli for sivilingeniørprogrammene, som også har K-emner. De overordnede læringsmålene for K-emner (http://www.ntnu.no/utvalg/fus/dok/K-emner-2010-Retningslinjer.pdf) og listen med tilgjengelige K-emner for inneværende studieår ser ut til å ha stor grad av overlapp med de angitte eksemplene på læringsutbyttebeskrivelser. Ved en innføring av områdeemner antar vi at Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS) vil ønske stor grad av styring på emnevalget, slik at det bare blir et fåtall emner, om noen, å velge i for sivilingeniørstudentene.

4. Områdeinndelingen virker fornuftig. Vi antar at FUS vil legge sterke føringer for siv.ing.programmene.

5. Vi regner med at dagens ex.fac. vil bli videreført som «ordinært innføringsemne» i vårt femårige program. Områdeemnet vil prinsipielt kunne være en god erstatning for perspektivemnet, det avhenger av områdeemnets innhold.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
ipt-info@ivt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
S. P. Andersens vei 15 a,
Valgrinda

Telefon
+47 73 59 49 25
Telefaks
+47 73 94 44 72

Saksbehandler
Lisbeth Hultmann
Tlf: +47 73 59 49 75

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

6. Våre studieprogram hører til under FUS. Vi ønsker ikke at det opprettes noe eget forvaltningsorgan for fellesemnene, men at FUS fortsatt har ansvar for helheten i sivilingeniørprogrammene (og tilhørende teknologiske program). Områdeemnene må gjerne styres gjennom overordnede tematikker, men vi ser ikke behov for et eget forvaltningsorgan.

7. Vi kan ikke se noen spesielle utfordringer knyttet til våre studieprogram.

8. Når det gjelder økonomiske konsekvenser, virker utviklingskostnadene å være forbundet med stor grad av usikkerhet. Fellesemner vil muligens være kostnadseffektive, ved at det er mange studenter i hvert emne.

NTNU
Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi
Institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk

Dato 2016-10-20 Referanse

Notat –

Til: IVT

Kopi til:

Fra: Jørn Vatn/ Instituttleder ved IPK

Signatur:

HØRINGSUTTALELSE FRA IPK:

Det vises til «Høring ved IVT - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU»

Her er uttalelsene fra IPK

Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?

Ingen spesielle kommentarer

Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?

Ex.phil bør flyttes til slutten av studiet. Studentene er ikke modne og åpne for å diskutere f eks etikk og bedrifter sitt samfunnsansvar tidlig i studiet. Alternativt kan ex.phil flyttes til 6 semester slik at det blir synkronisert med Bachelor-utdanningen, forventer også at de har et ex.phil emne. Studentene rapporterer at ex.phil. i dagens form ikke synes særlig relevant. Tema slik som «barnearbeid», «korrupsjon», «oljeforskning», «forskning på våpen» osv blir mer relevant på slutten av studiet. Det beste ville vært å ha et slikt kurs i 9.ende semester, men da blir det vanskelig å samkjøre med evt Bachelor.

Postadresse 7491 Trondheim
Org.nr. 974 767 880
E-post: iipk-instituttkontor@ivt.ntnu.no
http://www.ivt.ntnu.no/ipk/
Besøksadresse S.P. Andersens v. 5 Valgrinda
Telefon + 47 73 59 38 00
Telefaks + 47 73 59 71 17
Instituttleder Jorn Vatn
Tlf: + 47 41473730

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?

OK

Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?

OK, området Teknologi og naturvitenskap (inkl. siv.ing. og ingeniør, realfag og matematikk), arkitekt er relevant for oss.

Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

Ex.fac er et av emnene vi har i PuP-strengen vi har i dag. Vi forutsetter at dette emnet fortsetter i PuP strengen selv om det ikke betegnes «ex.fac». Dagens perspektivene er «Teknologiledelse». I den nye strukturen med områdeemne ønsker vi å bytte ut «Teknologiledelse» og legge inn et emne i programmering. Vi mener at emnet TDT4202 «Procedural and Object-Oriented Programming» er et emne som naturlig kan tilbys som «områdeemne» i 4de semester. For ingeniørvitenskap sin side kan det argumenteres med at programmeringsspråk (c++) og innhold i TDT4202 ikke er helt optimalt. Ønsket om spesialisering av et programmeringsemne for ulike retninger innen «området» kan være berettiget, men kanskje svekke ideen om et *felles* områdeemne. En utredning må foretas. På IPK har vi kompetanse og ressurser til å tilby et programmeringsemne for ingeniører om det skulle bli aktuelt.

Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

Vi er skeptiske til for mange forvaltningsorgan som er til hinder for at fagmiljøene får sine argumenter hørt.

Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

Ingen spesielle kommentarer.

Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?

Ingen spesielle kommentarer.

NTNU

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi
Institutt for vann- og miljøteknikk

Dato 14.10.2016

Referanse 2016/24367/ANNO

Notat

Til:	Gunnhild Sekkenes Hatlen
Kopi til:	
Fra:	Institutt for vann- og miljøteknikk

Høring ved IVT - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU – Svar fra IVM

Institutt for vann- og miljøteknikk har følgende kommentarer til sluttrapporten om fellesemner:

1. IVM ser ingen spesielle utfordringer ved den skisserte områdeinndelingen.
2. Ja. Det det bør samtidig vurderes å vie etikk større oppmerksomhet i ex.phil for teknologifagene.
3. IVM støtter arbeidsgruppens forslag.
4. IVM støtter arbeidsgruppens forslag.
5. For sivilingeniørutdanningen vil ikke dette medføre noen større endringer, og vil derfor heller ikke by på spesielt store utfordringer. Bortfall av perspektivemnet betyr ikke at sivilingeniørutdanningen må fjerne ordningen som en mulighet, samtidig åpner det for muligheten for økt fordypning eller bredde i fag da det frigjøres 7,5 stp. i studieplanen
6. For å ivareta ordningens identitetsskapende hensikt er det nok lurt å hindre at det utvikler seg veldig avvikende praksis ved de forskjellige fakultetene. God forankring i fagmiljøene er viktig for å sikre interesse og satsning på god undervisning i disse emnene, som vel må være ganske vide og grunne i innhold.
7. Ved overgang/omvalg vil en kunne oppleve at studenter har fellesemner fra annet studieområde. Det bør være veldig klare retningslinjer for om disse skal kunne innpasses i sin helhet eller ikke.
8. Nei.

Med hilsen

Geir Walsø (sign)
Instituttleder

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post
ivm-info@ivt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
S. P. Andersens vei 5, Valgrinda

Telefon
+47 73 59 47 51
Telefaks
+47 73 59 12 98

Saksbehandler
Andreas Noteng
Tlf: +47 73 59 47 60

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

Dato	Referanse
28.10.2016	2016/24367/PST

Notat

Til:	Rektor
Kopi til:	Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, Program for lærerutdanning, Institutt for samfunnsøkonomi, Sosialantropologisk institutt, Psykologisk institutt, Geografisk institutt, Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Institutt for pedagogikk og livslang læring
Fra:	Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur

Høring - Fellesemner ved NTNU - en ny modell - SVT-fakultetet

Fakultetet vil først rose utvalget for en grundig rapport som gir et godt grunnlag for det videre arbeidet. Flere av forslagene oppfattes som en forbedring av dagens ordning og fakultetet slutter seg til at omfanget av fellesemner reduseres til 15 studiepoeng. Videre at Ex.phil beholdes og at perspektivemnet erstattes med et områdeemne. Det er imidlertid enkelte punkter som må kommenteres, og dette er organisert i en generell del som munner ut i tre spørsmål. Det gis deretter kommentarer til punktene i notatet fra Rektor av 20.09.16.

- NTNU har hatt en mangeartet studieprogramportefølje som leder fram til mange ulike yrker og kompetanser. Dette har igjen gitt programmene ulikt innhold og ulik struktur som er tilpasset de ulike behov. De fleste har imidlertid vært innenfor en «universitetstradisjon» hvor fellesemner har vært en naturlig og nødvendig del av studiene. Fusjonen bringer med seg studieprogram som er regulert av nasjonale rammeplaner, og som igjen er innrettet mot mange andre yrker og kompetanser enn det NTNU tidligere har hatt. De er bygget opp og satt sammen med tanke på disse kravene og det er ikke avsatt plass til fellesemner. Tatt i betraktning den sammensatt og uensartede studieprogramporteføljen ved NTNU, vil det være formålstjenlig at alle studieprogram skal ha et eller flere felles element ?
- Fra KD og politikere stilles det stadig sterkere krav om at studiene skal ha et innhold som gir tydeligere relevans, noe som legger strammere føringer på innholdet. Det vises i denne forbindelse til den nye studietilsynsforskriften hvor det står «Studiet skal ha tydelig faglig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv:» (§ 2-2, punkt 2) Det settes videre krav til oppbygging av studiene og utforming av læringsutbyttebeskrivelser som etter hvert legger sterkt press på hvilke emner og innhold i emnene som det er plass til i studieprogrammene.

Postadresse 7491 Trondheim
Org.nr. 974 767 880 E-post: postmottak@svt.ntnu.no http://www.ntnu.no
Besøksadresse Paviljong C, NTNU Dragvoll
Telefon +47 73 59 19 00
Telefaks +47 73 59 19 01
Saksbehandler Per Stene Tlf: +47 73 59 19 04

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Dette gjelder særlig program med tre års varighet. Hvilke konsekvenser bør dette få for innhold og oppbygging av de fellesemner som inngår i studieprogrammene ?

- Det forventes en forbedring av studiekvaliteten, og sentralt i den forbindelse er en bedre oppfølging av den enkelte student. Dette vil kreve økte undervisningsressurser og større konkurranse om hva ressursene brukes til. Fellesemner i flere studieprogram og på flere læresteder vil også kreve økte administrative ressurser til en mer komplisert logistikk. Nye styringsorgan for felles emner vil også gi behov før økte admnistrative ressurser. Hvor store undervisningsressurser vil det kunne forsvares å sette av til fellesemner ?

1. Utfordringer og muligheter ved en områdebasert tilnærming

Fakultetet slutter seg til forslaget som medfører at Ex.phil har flere varianter tilpasset ulike studieområder og at det opprettes egne områdeemner for nærmere definerte fagområder. Dette vil kunne gi fellesemnene større relevans innenfor ulike studieprogram. Mange varianter av Ex. phil og stort utvalg av områdeemner vil imidlertid være ressurskrevende.

2. Ex.phil.som før ?

Ex.phil kan beholdes i sin nåværende form, men de ulike variantene kan gjennomgås på nytt og gjerne i samarbeid med de fagmiljø som skal benytte emnet. Dette for å skape større relevans innenfor de ulike studieområdene. Det bør videre vurderes om det skal kreves Ex.phil i alle studieprogram. Dette gjelder spesielt for korte treårige program med rammeplaner og sterk yrkesinnretning.

3. Områdeemner med generiske tematikker

I rapporten gis det forslag til noen generiske tematikker, og det åpnes for flere. Fakultetets syn på dette er avhengig av hvilke, hvor mange og hvem som styrer innholdet i de generiske tematikkene. Det er spesielt to studieområder ved fakultetet som er kritiske til dette forslaget og det kan til en viss grad belyse problematikken. Lektorutdanningen har hatt et perspektivemne PPU4601 Pedagogikk I (7,5 sp) som er del av det rammeplanfestede profesjonsfaget (pedagogikk, fagdidaktikk og praksis) på til sammen 60 studiepoeng. Sivilingeniørstudiene har hatt TIØ 4258 som et perspektivemne og dersom dette emnet ikke kan godkjennes som et områdeemne vil de også få problemer med sine studieplaner. Dersom FUL og FUS får adgang til å fastsette generiske tematikker for disse studiene kan kanskje dette problemet løses.

De to ovennevnte studiene er kanskje de som tydeligst viser problemstillingen. Generelt kan generiske tematikker legge føringer på innholdet i emner slik at de oppleves lite relevant for studieprogram. Det vil være viktig at de fagmiljø som skal benytte områdeemnene deltar og blir eiere av de generiske tematikkene som velges. Med få emner og mange studenter kan det videre bli en utfordring å gi tilstrekkelig kvalitet på emnene.

4. Inndeling i studieområder

Fakultetet støtter forslaget om inndeling i studieområder og i store trekk den foreslått inndeling. Det bør imidlertid vurderes å splitte opp studieområdet «teknologi, naturvitenskap og arkitekt» da det er store forskjeller mellom læringsmål og -planer i siv.ing- og realfagsstudiene.

5. Områdeemnet som erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning

Fakultetet slutter seg til at dagen ordning med at ex.fac. og perpektivemner legges ned og erstattes av områdeemner. Dette vil kunne gi emner som har større relevans for de ulike studieprogrammene og deres læringsmål. Det vises for øvrig til reservasjonene i punkt 3 ovenfor.

6. Overordnet styring av fellesemneordningen

Fakultetet kan ikke se at det er behov for å opprette et eget organ for å regulere bruken og innholdet i fellesemnene Dette vil for øvrig kreve økte administrative ressurser. Styringen av fellesemnene kan ivaretas på samme måte som for EiT. Dette vil medføre at det sentrale Utdanningsutvalget med prodekaner fra samtlige fakultet vil være styringsorganet for disse emnene. Det vil også gi muligheter for å se fellesemnene i en større sammenheng.

7. Organisatoriske utfordringer

Det foreslås at Ex.phil skal inn i 1.-3. semester og områdeemne inn i det 3.- 6. semester av studiet. Dette vil skape problem for en rekke program ved fakultetet og være ødeleggende for den bachelormodellen fakultetet har valgt. Argumentasjonen for dette forslaget synes å være at Ex.phil skal være et grunnlag for videre fagstudier, men det kan også argumenteres for at Ex.phil skal gi et videre og dypere perspektiv på den fagkompetansen studentene har ervervet seg igjennom studiet. Struktur og innhold i eksisterende program skal tilfredsstille mange krav, og er et resultat av flere års erfaringer. Stramme krav til innplassering av fellesemner vil derfor være svært krevende og det anbefales derfor størst mulig fleksibilitet ved innplassering av fellesemnene.

8. Økonomiske konsekvenser

Store fellesemner betyr at penger flyttes fra miljøer som i dag gir disse emnene til nye miljøer som får i oppdrag å gi fellesemnene (med mindre det velges en EiT-løsning der alle miljøene bidrar med landsbyer med egen emnekode). Da flyttes også penger fra emner som er vel tilpassede til studieprogrammene og over på emner som er mindre spesialtilpasset. Dette er generelt uheldig, og antallet slike emner bør derfor reduseres til det absolutt nødvendige, i praksis Ex.phil. Hvis områdeemnene blir slike emner, vil det være svært uheldig og forstyrre pengestrømmene til studieprogrammene. Dette under forutsetning av at økonomimodellen fortsatt vil være orientert mot å gi resultatincentiver basert på studiepoeng-produksjon og gjennomstrømming av kandidater. Hvis økonomimodellen ikke har resultatincentiver eller disse blir betydelig redusert, har endringen mindre å si for pengestrømmene.

Høringssvar vedrørende fellesemner ved NTNU

Fra: Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse

Konklusjon:

I hovedsak berører ikke denne utredningen våre studieprogram i særlig grad. Vi har imidlertid følgende synspunkter:

- Endringen fra ex-phil + ex fac + perspektivemne til ex-phil + områdeemne øker fleksibiliteten for studieprogrammene og virker derfor fornuftig.
- Områdene kan IKKE inndeles slik rapporten foreslår. For insituttets del er det spesifikt intet ønske om å koordinere oss med disiplinorienterte realfag. Disse har helt andre hensyn å ta i forhold til læringsmål og timeplaner enn vi har innenfor siving.programmene, og instituttet antar at lignende tilfeller kan finnes innenfor mange av de foreslåtte syv områdene. Vi støtter prinsipielt forslaget om områdeemner, men kun **under forutsetning av at siving betraktes som et eget område der områdeemnet til siving koordineres av FUS.**
- Muligheten til å plassere ex-phil litt senere i studiet enn første to semester virker både godt fundert og faglig fornuftig, men en forutsetning for å unngå praktiske utfordringer med timeplanen for vårt 5-årige studieprogram er at **det innenfor siv.ing.studiet finnes en felles løsning på plasseringen.**

Bakgrunn:

Høringssvaret er et svar til fakultetet fra IØT på høring vedrørende fellesemner ved NTNU.

Studieleder har jobbet med saken fordi den i utgangspunktet ikke får store konsekvenser for våre studieprogram. De 2-årige master-utdanningene berøres ikke av forslaget, og det fem-årige sivilingeniørstudiet i industriell økonomi og teknologiledelse vil oppleve større fleksibilitet hvis forslaget blir stående. Vi har derfor ikke ansett det nødvendig å ha en større involvering i arbeidet.

Utkastet har blitt behandlet av ledergruppen i ledermøte. Der inngår også representanter for studentene.

Studieleders vurderinger:

Studieleder har organisert sine tanker i henhold til strukturen på de spørsmål som er gitt i høringsutsendelsen. De viktigste synspunktene er oppsummert i konklusjonen over.

Re 1: Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?

Instituttet anser at dette prinsipielt sett blir en faglig bedre modell, i og med at beslutningene om obligatoriske emner gjennom dette vedtaket vil ligge nærmere de enkelte fagmiljøene og det derfor vil være lettere å kunne ta hensyn til helheten i studieprogrammene.

Re 2: Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten?

Instituttet er generelt av den mening at innholdet i ex.phil i mye større grad bør dreies bort fra filosofihistorie og over mot praktisk bruk av vitenskapsfilosofi og etikk i forskning og næringsliv. Det å legge emnet litt senere i studiet bør dessuten kunne gi muligheter for mer og bedre tilpasning til det enkelte studieområdets egenart. Samtidig må det passes på at det ikke blir for mange varianter av emnet.

Re 3: Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne(-r). Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?

Instituttet ønsker kun å uttale seg om organiseringen av sivilingprogrammene. Her ønsker vi helt klart at ansvaret for å diskutere gode ordninger for områdeemnet må legges til FUS. FUS forvalter alle andre felles løsninger for siving-programmene og det vil derfor være unaturlig om fellesemnene skulle administreres av et eget sentralt utvalg eller av de enkelte fakultetene. Ikke alle områder har slike egne utvalg, så det må finnes egne løsninger for de øvrige områdene. Her bør man derfor lytte til hvilke ordninger de fagmiljøene det gjelder ønsker seg.

Re 4: Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til områdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?

Rapporten foreslår syv områder. Dette forslaget skiller ut noen spesifikke profesjonsstudier (for eksempel lærer- og lektorutdanningen) som spesielle nok til å få et eget område, mens andre steder er profesjonsprogrammer med egne forvaltningsutvalg (sivingprogrammene har FUS og ingeniørprogrammene har FUI) slått sammen med disiplinstudier innenfor realfag. Videre er mange områder tverrfakultære, men ikke alle. Det er også stor størrelsesforskjell på områdene, og noen områder er også spredt ut geografisk.

Områdeinndelingen som er foreslått er derfor relativt ubrukelig hvis hensikten er at hvert område kun skal ha et lite antall områdeemner å velge mellom. I stedet bør det være flere og mer enhetlige områder, og der det finnes eksisterende koordinerende enheter bør disse brukes (for eksempel de eksisterende forvaltningsutvalgene FUS, FUL og FUI). Hvis ikke vil en i utgangspunktet fornuftig reform ende i et morass av praktiske problemer med timeplankollisjoner, ulike fritaksordninger for ulike grupper og emner som er dårlig tilpasset (noen av eller alle) studieprogrammenes læringsmål.

Med hensyn på ex.phil.variasjoner kan den foreslåtte områdeinndelingen fungere bedre, slik at vi slipper for mange varianter av ex.phil.

Re 5: Kan områdeemnet slik det beskrives i rapporten utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

Faglig sett mener vi i prinsippet et ubetinget ja, men det kommer som nevnt over an på hvordan områdene deles inn og det nye områdeemnet organiseres. Hvis områdene blir som foreslått, og det bare skal være noen få felles områdeemner, vil svært uensartete studieprogram bli begrenset til noen få områdeemner som umulig kan bli tilpasset studieprogrammenes læringsmål, og løsningen blir da faglig sett betydelig dårligere enn den vi har i dag, i tillegg til de praktiske problemene den vil skape.

Re 6: Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

Opprettelse av et sentralt forvaltningsorgan for fellesemnene er etter vår mening IKKE forenlig med forankring i fagmiljøene. Hvis vi skal kunne ta ut faglige gevinster av områdeemnet, må forvaltningen

av områdeemnet legges mye nærmere fagmiljøene i organisasjonen, for sivilingeniørprogrammenes del til FUS. Sentralmiljøet kan vedta en overgripende beskrivelse av intensjonene med områdeemnet, noe i likhet med det vi hadde for perspektivemnene, men bør overlate utformingen av selve emnene til organer lenger nede i organisasjonen.

Re 7: Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

Rapporten legger opp til en kraftig sentralstyring av områdeemnet som skal gjøre dette til et emne som skaper en felles kultur på tvers av eksisterende studiekulturer. Det er imidlertid liten grunn til å tro at virkningen blir slik med det opplegget som skisseres. I stedet er faren reell for å få et sett med emner som er dårlig tilpasset studieprogrammene, som har liten forankring i fagmiljøene (bortsett fra de som gir emnene) og som generelt mislikes og oppleves som «fremmede» og «fremmedgjørende» av store grupper av studenter. Innenfor sivingprogrammene, som er de vi kan si noe om, har man etter hvert kommet til gode og veltilpassede løsninger for ex.fac. og perspektivemnene. En reduksjon av krav utenfra gjennom å ta bort ex.fac. vil øke fleksibiliteten. Hvis perspektivemnet og ex.fac. derimot skal erstattes med et områdeemne som i tillegg skal være felles med disiplinorienterte realfag vil dette absolutt ikke bli sett på som positivt, og vil heller ikke være enkelt å få til praktisk med hensyn på timeplaner, emneansvar og geografisk plassering av en del teknologi- og realfagsstudier.

Re 8: Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?

Generelt skal man være klar over at store fellesemner betyr at penger flyttes fra miljøer som i dag gir disse emnene til nye miljøer som får i oppdrag å gi fellesemnene (med mindre det velges en EiT-løsning der alle miljøene bidrar med landsbyer med egen emnekode). Da flyttes også penger fra emner som er vel tilpassede til studieprogrammene og over på emner som er mindre spesialtilpasset. Dette er generelt uheldig, og antallet slike emner bør derfor reduseres til det absolutt nødvendige pålagt av «lov», noe som i praksis betyr til ex.phil. Hvis områdeemne blir et slikt emne, vil det være svært uheldig og forstyrre pengestrømmene til studieprogrammene. Dette selvfølgelig forutsatt at økonomimodellen fortsatt vil være orientert mot å gi resultatincentiver basert på studiepoengsproduksjon og gjennomstrømming av kandidater. Hvis økonomimodellen ikke har resultatincentiver eller disse blir betydelig redusert, har endringen mindre å si for pengestrømmene.

Saksbehandler: Studieleder Tim Torvatn

NTNU

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Institutt for samfunnsøkonomi

Dato 27.10.2016

Referanse 2016/24367/ALV

Notat

Til:	Per Stene
Kopi til:	
Fra:	Institutt for samfunnsøkonomi

Svar fra ISØ - Høring - Fellesemner ved NTNU - en ny modell

Beklager at svaret kommer etter fristen.

ISØ mener, i likhet med andre institutt, at det er uheldig at ex.phil skal inn i 1.-3. semester. Dette passer ikke inn i modellen som er lagt for gjennomføring av bachelorgrad på det nåværende SVT-fakultetet, og for ISØs del vil det måtte føre til uønsket endring i emneporteføljen. Ex.phil i 1.-3. semester kan være en anbefaling, men må ikke bli et krav.

Dagens perspektivemne ligger i siste halvdel av studieløpet, og det virker fornuftig å plassere områdeemnet på samme måte – når studentene har fått god kjennskap til eget fags særpreg. Ut over dette tenker vi at det er viktig at emnet blir noe annet enn et breddeårsemne.

Vennlig hilsen

Anne B Johannesen
instituttleder

Anne Larsen
kontorsjef

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
econ@svt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Bygg 7, nivå 5, NTNU
Dragvoll

Telefon
+47 73 59 19 40
Telefaks
+47 73 59 69 54

Saksbehandler
Anne Larsen
Tlf: +47 73 59 16 62

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Studentrådene
HF og SVT

Notat

Til:	Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Fra:	Studentrådet SVT
Kopi til:	
Gjelder:	Høringssvar om fellesemner
Saksbehandler:	Emily C. F. Jackson

Dato: 25.10.16 Signatur: Arkiv: 29/16/2.4/ECFJ

Studentrådet SVT diskuterte saken om fellesemner ved NTNU på møte den 18.10.2016

Studentrådet SVT ser at de nye områdeemnene, slik de blir beskrevet i høringen, er for generelle og hvis det skal etableres nye områdeemner må disse være mer spisset. Når fagområdene innenfor et institutt går i forskjellige retninger, synes Studentrådet SVT at det blir for generelt med et områdeemne som skal dekke et helt fakultet. Vi stiller oss spørrende til hvordan et områdeemne kan ha mer relevans til de enkelte fagfeltene samtidig som de må omfavne alle. Det er da heller ønskelig at områdeemnene favner et mindre antall fagområder og blir mer relevant.

Slik studentene på SVT i dag opplever det fungerer ex.fac. som et slags historisk innføringsemne i fagfeltet. Studentrådet SVT mener at hvis dette nye områdeemne skal erstatte dagens ex.fac. og perspektivemne kan det føre til at man får mindre kunnskap om historien til eget fagfelt. Ved å ta bort perspektiv emnet vil man ikke ha muligheten til å få bredden i utdannelsen perspektivemnet gir. Samtidig opplever studentene at flere perspektivemner i dagens ordning ikke fungerer. Antall emner som er mulige å ta blir sterkt redusert av obligatorisk oppmøte i andre fag, og at antall relevante perspektivemner er lavt. Det oppleves som frustrerende å ikke ha muligheten til å ta et relevant fag.

Studentrådet SVT mener at ex.phil. i sin nåværende form burde komme mye tidligere i løpet. Det er på grunn av at det senere i løpet kan komme tyngre filosofisk stoff og at ex.phil da heller burde fungere som en introduksjon. Ex.phil. oppleves også som lite fagspesifikt og relevant selv om det kan være et godt verktøy for å lære akademisk skriving og vår egen tankers historie. I tillegg til at det kan gi en innsikt i hvordan å være kritisk i forskningen. Hvis dette er hensikten med faget er det imperativt at det kommer tidligere i løpet og ikke, som i noen tilfeller, på niende semesteret. Studentrådet SVT mener også at ved å innføre ex.phil. som et førstesemesterfag vil det danne et felles kunnskapsgrunnlag og -utgangspunkt for alle studentene ved NTNU.

Studentrådet SVT syns det er bra å få en historisk innføring i eget fagfelt og er skeptiske til utføringen og innholdet hvis det blir mer generelt i et nytt områdeemne. Derimot ser vi at det kan være hensiktsmessig at ex.fac. deles opp der fagfeltene ved samme institutt er for forskjellige. Samtidig er vi også skeptiske til hvor spisset faget kan være, med tanke på fagfelt, hvis det skal etableres et nytt områdemne. På en side kan man få et mer holistisk samfunnsvitenskapelig blikk på

egen utdanning og på den andre siden kan det føre til en mindre forståelse av og kjennskap til eget fagfelt.

NTNU

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Psykologisk institutt

Dato 26.10.2016

Referanse 2016/24367/TJO

Notat

Til:	Per Stene
Kopi til:	
Fra:	Psykologisk institutt

Psykologisk institutt - høring - Fellesemner ved NTNU - en ny modell

Arbeidsgruppens forslag til ny ordning for fellesemner ved NTNU virker grei og gjennomarbeidet, men gitt at anbefalingene om plassering av fellesemnene i studieløpet skal håndheves strengt (uten unntak), med krav om plassering av Ex. Phil mellom 1 – 3 semester / forslaget om et nytt områdeemne mellom 3 – 6 semester, så vil Psykologisk institutt få noen utfordringer sett i lys av hvordan dagens studieplan for Profesjonsstudiet i Psykologi er sammensatt. Profesjonsstudiets første tre år og bachelorstudiet er i stor grad satt sammen av de samme emner, og det er ikke mulig å gjøre endringer i denne delen av programmene uten at det har store konsekvenser for resten av profesjonsstudiet. Eventuelle endringer må utredes meget nøye. Det vil også kunne skape problemer for samkjøring av emner i studieplanen for bachelor/ årsstudiet gitt kravet om plassering av et nytt områdeemne innenfor 3 – 6 semester.

Psykologiemnene er satt sammen som kunnskaps-pakker som bygger videre på hverandre fra første semester og det er ikke åpenbare rom for å gjøre endringer slik høringen legger opp til – uten at dette skaper problem for sammensetting av fagplanen. Psykologisk institutt ønsker å beholde sammensetning av studieplan for profesjonsstudiet og bachelor/ årsstudiet som det er. Eventuelle større studieplanendringer bør komme som resultat av en større gjennomgang og evaluering av studieplanen heller enn som resultat av at NTNU gir et felles pålegg om plassering av fellesemner.

Med vennlig hilsen

Magne Arve Flaten
Instituttleder
Psykologisk institutt

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
psykologi@svt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Bygg 12, nivå 5, NTNU
Dragvoll

Telefon
+47 73 59 19 60
Telefaks
+47 73 59 19 20

Saksbehandler
Terje Johansen
Tlf: +47 73 59 09 57

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap

Dato 25.10.2016

Referanse 2016/24367/HHH

Notat

Til:	Per Stene
Kopi til:	
Fra:	Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap

Svar fra ISH - Høring - Fellesemner ved NTNU - en ny modell

Ny modell for fellesemner ved NTNU har vært diskutert ved Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap. I utgangspunktet er det positivt med en ny gjennomgang av fellesemnenes størrelse og funksjon.

Vi må imidlertid vise til rapportens kapittel fire (s. 9-10), som handler om fellesemneproblematikken i lys av rammeplaner. Helse- og sosialfagene er gjenstand for mulige endringer i nær framtid. Særlig arbeidet med Felles innhold i helse- og sosialfagutdanningene (prosjekt i UHR) vil få følger for arbeidet med NTNU-interne fellesemner. Det er foreslått noen felles «kompetanseområder» som skal dekkes i alle helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger. Arbeidsgruppen sier selv i rapporten at det ikke er mulig på dette tidspunktet i prosessen å ha full oversikt over konsekvensene for NTNUs tenkning rundt områdeemner.

Det ideelle ville da være om områdeemner kunne dekke opp noen av de nevnte kompetanseområdene, som jo skal være felles for flere utdanninger. Vi må imidlertid avvente UHR-utvalgets arbeid før vi kan se alle mulighetene her.

Av samme grunn som det over, må det legges inn tilstrekkelig fleksibilitet når det gjelder hvor i studieløpet (hvilket semester) fellesemnene plasseres. Dette må kunne tilpasses kravene i nasjonale rammeplaner.

Riina Kiik
instituttleder

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
ish@svt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Bygg 11, nivå 5, NTNU
Dragvoll

Telefon
+47 73 59 19 30
Telefaks
+47 73 59 18 85

Saksbehandler
Hallgerd Hoff Helgetun
Tlf: +47 73 59 57 57

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Program for lærerutdanning

Dato 22.10.2016

Referanse 2016/24367/CGA

Notat

Til:	Per Stene
Kopi til:	
Fra:	Program for lærerutdanning

Innspill til høring om ny modell for fellesemner ved NTNU

Program for lærerutdanning viser til høringsinvitasjon om sluttrapporten fra arbeidsgruppen som har kartlagt fellesemner ved NTNU og foreslått ny modell for fellesemner ved NTNU. Vi uttaler oss i hovedsak med tanke på hvilke konsekvenser forslagene i rapporten har for lærerutdanningene ved NTNU.

Vi har følgende innspill til forslagene i rapporten:

1. Utfordringer og muligheter ved en områdebasert tilnærming

Vi ser det ikke som hensiktsmessig å innføre en fellesemneordning som skal gjelde alle studier ved NTNU. Dersom ordningen som foreslås i rapporten innføres, må det være rom for å vurdere hvorvidt fellesemneordningen er i tråd med de faglige kravene i den enkelte utdanningen og om det er behov for eventuelle tilpasninger til de faglige kravene i studiet. Dette gjelder spesielt rammeplanstyrte studier.

2. Ex.phil.

Det er ikke ønskelig å innføre ex.phil. i lærerutdanninger hvor ex.phil. ikke allerede er en del av studiet, for eksempel treårig yrkesfaglærerutdanning. Fra vårt ståsted er det ikke behov for å endre innhold eller organisering av dagens ex.phil.

Dersom det blir aktuelt å tilpasse dagens ex.phil. til lektorutdanningen, bør utviklingen av emnet gjøres i samarbeid med den profesjonsfaglige delen av utdanningene, slik at vi sikrer helhet og sammenheng i programtilbudene innenfor lektorutdanningene.

3. Områdeemner med generiske tematikker

Postadresse
Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postplu@plu.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Jonsvannsveien 82, Trondheim

Telefon
+47 73 59 19 90
Telefaks
+47 73 59 10 12

Saksbehandler
Charlotte Gaertner
Tlf: +47 73 59 19 12

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Vi er svært kritiske til forslaget om å innføre et nytt områdeemne for lærerutdanningene. Rammeplanene for lærerutdanningene legger strenge føringer for innholdet i studiene. Et pålegg fra NTNU om å innføre et områdeemne vil beslaglegge en betydelig del av det handlingsrommet som rammeplanene gir. Ordningen vil dermed ytterligere begrense mulighetene for faglig fordypning og spesialisering i disse utdanningene.

Arbeidsgruppen skriver i sin rapport at lektorutdanningene allerede har innført fellesemneordningen slik den er i dag. På hvilken måte dette er gjort, er det imidlertid behov for å presisere:

- Perspektivemnet utgjøres av emnet PPU4601 *Pedagogikk 1* (7,5 sp). Dette emnet er samtidig en del av det rammeplanfestede profesjonsfaget (pedagogikk, fagdidaktikk og praksis) på til sammen 60 studiepoeng.
- Ex.fac. utgjøres av et innføringsemne i programmets fag 1 (faget studenten senere skal ta sin mastergrad innen). I lektorutdanningen i geografi er dette for eksempel GEOG1000 *Menneske og sted* (7,5 sp).
- Ex.phil. (7,5 sp) ligger i 1., 6., 7. eller 9. semester i programmene.

Rammeplanen til lektorutdanningen gir 20 studiepoeng som institusjonene kan fordele mellom fagene slik de finner det hensiktsmessig. Ved NTNU er 7,5 av disse fordelt til ex.phil. De resterende 12,5 studiepoengene er fordelt til studentens fag 1 i form av et fagnært ex.fac., som er et innføringsemne i faget, og ytterligere 5 studiepoeng til fordypning i faget. Et områdeemne slik arbeidsgruppen foreslår vil ikke kunne erstatte PPU4601 uten at det bryter med føringene i forskrift om rammeplan i lektorutdanningen. Områdeemnet vil dermed innebære at den faglige fordypningen i disse programmene reduseres med 7,5 studiepoeng.

4. Inndeling i studieområder

Dersom lærerutdanningene blir pålagt å innføre et områdeemne, vil det være hensiktsmessig å la lærerutdanningene utgjøre et studieområde. Dette studieområdet vil i så fall også omfatte treårig yrkesfaglærerutdanning.

5. Områdeemnet som erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning

Områdeemnet slik det er foreslått av arbeidsgruppen vil etter vår forståelse ikke kunne erstatte dagens ex.fac. og perspektivemne i lektorutdanningen, men føre til at muligheten for faglig fordypning i utdanningene innskrenkes.

For de øvrige lærerutdanningene, som per i dag ikke er omfattet av fellesemneordningen, vil innføringen av et områdeemne innebære et tillegg til de rammeplanfestede kravene til innhold og organisering av studiene.

6. Overordnet styring av fellesemneordningen

Vi kan ikke se at det er behov for overordnet styring av et eventuelt områdeemne for lærerutdanningene. Dette er hovedsakelig begrunnet i to forhold: For det første vil områdeemnet måtte utformes innenfor det mulighetsrommet som rammeplanene for lærerutdanningene gir. For det andre vil alle lærerutdanningene ved NTNU være organisert under samme fakultet og institutt fra 1. januar 2017, noe som gir gode muligheter for en instituttintern styring av innhold og organisering av et eventuelt områdeemne for lærerutdanningene.

For de øvrige studiene, hvor områdeemnet vil brukes på tvers av enheter, vil det kunne være hensiktsmessig med et overordnet forvaltningsorgan.

7. Organisatoriske utfordringer

Utfordringen for lærerutdanningene er først og fremst knyttet til de begrensningene som gis i rammeplanene, både med hensyn til innhold og organisering av studiene. Vi ser det som svært utfordrende å innføre et områdeemne innenfor disse rammene.

8. Økonomiske konsekvenser

Vi har ingen kommentarer til denne delen av rapporten.

NTNU

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Dato 20.10.2016

Referanse 2016/24367/MOFJ

Notat

Til:	Per Stene
Kopi til:	
Fra:	Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Svar fra ISS - Høring - Fellesemner ved NTNU - en ny modell

Institutt for sosiologi og statsvitenskap viser til høringsinvitasjon fra SVT angående ny modell for fellesemner ved NTNU. Vi har følgende kommentarer:

1. På den ene siden mener ISS at områdeemner kan være mer faglig relevant for studieprogrammene enn dagens perspektivemner. Selv om vi anser intensjonen som god, er vi på den andre siden skeptisk til hvordan kvaliteten på områdeemnene vil bli? Spørsmål vi stiller knyttet til dette, er om noen av instituttene vil ha eierskap til emnet. I tillegg er vi også bekymret for kapasiteten. Det anslås at fakultetet skal opprette 1-4 områdeemner. Med rundt 950 studenter fordelt på samfunnsvitenskap per i dag, vil det bli svært mange studenter på hvert områdeemne.

2. ISS mener at ex.phil. kan beholdes slik det er i dag og slik det er beskrevet i rapporten. Vi ser ingen behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen.

3. Perspektivemneordningen har ikke fungert i tråd med hensikten, og vi mener (som nevnt i punkt 1) at forslaget om områdeemner kan være mer faglig relevant for studieprogrammene enn dagens perspektivemner, men i stedet for å erstatte perspektivemnet med et områdeemne, kan en og vurdere å ta ut perspektivemnet fra programmene og heller beholde ex.phil. og ex.fac. slik det er i dag. Selv om det er et visst slektskap mellom fag lagt under de ulike områdene, har ikke fagene nødvendigvis nok til felles til at man kan lage ett felles emne som skal være interessant og relevant for alle fagretningene innad i området. I tillegg er det vanskelig å se for seg at dette vil skape engasjement i fagmiljøene, og det vil kunne gå utover kvaliteten. Hvis emnet blir svakt faglig sett, kan det også være bedre å beholde perspektivemneordningen hvor studentene får muligheten til å ta et emne innen et faktisk fag, (det er et mindretall av perspektivemnene som kun er perspektivemner. Mange av dem er ordinære emner).

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
iss@svt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Bygg 9, nivå 5, NTNU
Dragvoll

Telefon
+47 73 59 17 04
Telefaks
+47 73 59 15 64

Saksbehandler
Mona Fjellvær
Tlf: +47 73 59 17 05

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

4. ISS mener at studieområdeinndelingen slik den beskrives i rapporten ser ok ut.

5. Det kan utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac og perspektivemneordning, men som nevnt tidligere er vi skeptiske til om instituttene vil føle eierskap til emnene, videre til kvaliteten på emnene og også til kapasiteten med så mange studenter fordelt på så få emner. Siden det ikke er et krav at en grad må inneholde både ex.phil., ex.fac. og perspektivemne, kan altså et forslag også være å beholde ex.phil. og ex.fac. slik det er i dag (ex.fac. som del av et innføringsemne) og heller fjerne perspektivemnet/ områdeemnet fra programmene. Dette skaper rom for heller å utvide den faglige fordypningen i studieprogrammet studenten er tatt opp til.

6. Et mulig problem et at instituttene ikke vil få et sterkt eierskap til et slikt områdeemne så lenge det ikke primært sett utvikles i fagmiljøet. Dette kan føre til dårlig kvalitet. God forankring i fagmiljøene er derfor særs viktig for å sikre god undervisning i områdeemnene. Samtidig er det viktig å sikre lik praksis ved alle fakultet. Dette kan ivaretas gjennom et eget forvaltningsorgan.

7. Ex.phil. foreslås lagt til 1. til 3. semester og områdeemnet til 4. til 6. semester. I alle våre program ligger ex.phil. i 5. semester. ISS mener at dette må være kun en anbefaling og ikke et krav, da det i tilfelle vil bety at vi må endre oppbygningen av alle våre studieprogrammer. Dette vil være både utfordrende og ressurskrevende, og samtidig uheldig da det betyr at vi må flytte innføringsemner til 5. semester. I tillegg vil vi trekke frem lektorutdanningene våre i samfunnsfag og kroppsøving og idrett. I lektorutdanningene er det ikke plass til områdeemnet annet enn i 5. semester. En må da bytte det ut med emnet SAM1020 *Medborgerutdanning* (lektor i samfunnsfag) eller IDRSA1015 *Treningslære; prestasjon og helse* (lektor i kroppsøving og idrett). Dette anser vi som svært uheldig da det vil gå utover fag 1. Vi ønsker ikke å innføre et generelt emne for alle fremfor et spesifikt og relevant emne for lektorstudentene. Studentene vil da miste det ene spesielle emnet de har på sitt lektorprogram, og man tar da ut noe av stor verdi.

8. Ingen kommentarer.

Med hilsen

Kristen Ringdal
instituttleder

Mona Fjellvær
seniorkonsulent

NTNU

Fakultet for lærer- og tolkeutdanning

Dato 01.11.2016

Referanse 2016/24367/OYSTEIWO

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for lærer- og tolkeutdanning

Høring - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU - innspill fra FLT

Fakultet for lærer- og tolkeutdanning (FLT) viser til utsendt høring av sluttrapporten fra arbeidsgruppen for fellesemner ved NTNU og takker for invitasjon til å komme med innspill. Vår uttalelse avgrenser seg hovedsakelig til betydningen av en fellesemneordning for grunnskolelærerutdanningene (GLU). Vi vil i det følgende gjøre rede for våre innspill til rapportens forslag.

Utfordringer og muligheter ved en områdebasert tilnærming
FLT anser det ikke som hensiktsmessig å innføre en fellesemneordning som skal gjelde alle studier ved NTNU. Gitt at det fastsettes en ordning med fellesemner i alle studier, bør dette være en ordning hvor kan gis unntak for studier hvor bruk av fellesemner ikke er mulig eller er uhensiktsmessig, for eksempel på grunn av rammeplanmessige begrensninger.

Dersom ordningen som foreslås i rapporten innføres, må det være rom for å vurdere hvorvidt fellesemneordningen er i tråd med de faglige kravene i den enkelte utdanningen og om det er behov for eventuelle tilpasninger til de faglige kravene i studiet. Dette gjelder spesielt rammeplanstyrte utdanninger.

Forslag om fellesemneordning med ex.phil. og områdeemne
FLT anser at det vil være svært problematisk for grunnskolelærerutdanningene å innføre en ordning med ex.phil. og områdeemne som felles obligatorisk ordning for alle studier ved NTNU. Dette synet bygger i hovedsak på to aspekt. Ut fra *faglige hensyn* anser vi det som uhensiktsmessig og

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
	E-post:	Rotvoll allé 1	+47 73 55 98 50	Øystein Wormdal
7491 TRONDHEIM	postmottak@flt.ntnu.no		Telefaks	
	http://www.ntnu.no		+47	Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

unødvendig å inkludere ex.phil. og områdeemne i grunnskolelærerutdanningene, fordi temaene som vil behandles i ex.phil. og i områdeemnet i stor grad allerede behandles i grunnskolelærer-utdanningens fellesfag pedagogikk og elevkunnskap (PEL)[1] og i øvrige fag i utdanningen. Blant annet blir temaer som grunnleggende vitenskapelig tenkning, danning og grunnleggende filosofi behandlet i PEL-faget. Videre blir temaer knyttet til vitenskapsteori og vitenskapelig tenkemåte behandlet i alle fag, og de har en særskilt behandling i tilknytning til den obligatoriske FoU-oppgaven i studiets tredje studieår. FLT mener derfor at grunnskolelærerutdanningene allerede ivaretar det vesentlige av innholdet i både ex.phil. og områdeemne.

Det andre aspektet angår organisatoriske forhold knyttet til grunnskolelærerutdanningen og dens oppbygging. Faglig innhold i og sammensetning av grunnskolelærerutdanningen er fastsatt i forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 1-7 og tilsvarende forskrift for grunnskole-lærerutdanning 5-10. Rammeplanforskriftene gir også visse føringer for studienes oppbygging og progresjon. Rammeplanforskriftene impliserer klare begrensninger når det gjelder muligheter for å legge til emner i form av ex.phil. og områdeemne. Vi ser det som svært utfordrende å innføre et områdeemne innenfor disse rammene, og vi minner om at rammeplanenes innhold forutsetningsvis er basert på faglige vurderinger knyttet til utdanningens formål og henger sammen med arbeids-markedets kompetansebehov.

De to forskriftene fastsetter at utdanningene skal bestå av henholdsvis tre til fire (GLU 1-7) og to til tre (GLU 5-10) skolefag. Tidligere var det fastsatt at utdanningene *normalt* skulle bestå av henholdsvis fire og tre skolefag, og at ett skolefag (forutsetningsvis unntaksvis, jamfør normal-begrepet) kunne erstattes av et skolerelevant fag eller ytterligere fordypning i skolefag. Prinsippet om at utdanningene skal bestå av henholdsvis tre til fire og to til tre skolefag, henger sammen med arbeidsmarkedets behov for en bredde i lærernes kompetanse. Dette behovet er størst på barnetrinnet. Prinsippet om faglig bredde i utdanningen er gjort rede for i stortingsmelding 11 2008-2009 Læreren – rollen og utdanningen (s. 63ff), som ligger til grunn for prinsippet om henholdsvis fire og tre skole-fag i grunnskolelærerutdanningene. FLT kan ikke se at de vurderinger som er gjort i denne stortings-meldingen med hensyn til faglig bredde er erstattet av nye vurderinger ved beslutning om å innføre femårige grunnskolelærerutdanninger. Flere grunnskoler har behov for lærere med god bredde i fagsammensetning, dette er et særlig stort behov ved skoler med få elever, som vi har mange av i Norge. Ved NTNUs studiemodell for grunnskolelærerutdanning er det lagt opp til mulighet for å erstatte skolefag med skolerelevant fag i femte semester (høstsemesteret tredje studieår).

Å erstatte et skolefag med et skolerelevant fag er, slik FLT ser det, eneste mulige handlingsrom for å ta inn egne eksplisitte emner for ex.phil. og områdeemne i grunnskolelærerutdanning. Det har imidlertid ikke, slik vi oppfatter det, vært forutsatt at studentene som hovedmodell skal ha et skole-relevant fag i sin utdanning, men at dette skal kunne velges av de studentene som ønsker det. Dersom

[1] FLT gjør for ordens skyld oppmerksom på at termen profesjonsfag er brukt feilaktig i rapporten s. 11. I rapporten omtales faget pedagogikk og elevkunnskap (PEL) som profesjonsfag*et* (sic, utheving her). I grunnskolelærerutdanningen består alle skolefag av disiplinfag og fagdidaktikk, og alle fag i grunnskolelærerutdanningen er dermed profesjonsfag.

NTNU beslutter en ordning med obligatoriske fellesfag hvor grunnskolelærerutdanningene er underlagt, vil dette ha følgende konsekvenser:

- Studentene mister mulighet til å ta en grunnskolelærerutdanning som inneholder fire (GLU 1-7) og tre (GLU 5-10) skolefag. En fellesemneordning vil dermed begrense studentenes valgfrihet.
- Begrensninger i faglig bredde hos kandidatene vil kunne ha konsekvenser for skoleverkets muligheter til å dekke kompetansebehovet i skolen.

Et annet problem relatert til grunnskolelærerutdanningens oppbygging gjelder studentenes valg av masterstudieretning. NTNUs styre vedtok 26. oktober (jf. S-sak 62/16) å opprette femårig grunnskolelærerutdanning for henholdsvis 1.-7. og 5.-10. trinn, begge med ti studieretninger hvor valg av masterfag avgjør studieretningen. To av masterfagene er skolerelevante: Spesialpedagogikk og profesjonsrettet pedagogikk. For å kunne ta master i spesialpedagogikk eller profesjonspedagogikk må studentene ta et fordypningsfag i henholdsvis spesialpedagogikk eller profesjonspedagogikk i studiets femte semester. Dette faget regnes som skolerelevant og erstatter det fjerde (GLU 1-7) og det tredje (GLU 5-10) undervisningsfaget for disse studentene.

Dersom NTNU beslutter en ordning med obligatoriske fellesfag som grunnskolelærerutdanningene er underlagt, vil en konsekvens av dette være at de nylig vedtatt opprettede studieretningene i spesialpedagogikk og profesjonspedagogikk ikke vil kunne gjennomføres. Det er, om enn noe usikkert, grunn til å forvente at de to studieretningene vil bli populære blant studentene, især studieretning spesialpedagogikk. Kompetanse i spesialpedagogikk er også etterspurt i arbeidsmarkedet.

Dersom det, på tross av våre innvendinger, blir besluttet en ordning med ex.phil. og områdeemne som omfatter grunnskolelærerutdanningen, bør utvikling og tilpasning av emnene til grunnskolelærerutdanningen skje i samarbeid med de profesjonsfaglige delene av utdanningene, slik at vi sikrer helhet og sammenheng i tilbudene innenfor grunnskolelærerutdanningene.

Forslag om inndeling i studieområder

Dersom lærerutdanningene blir pålagt å innføre et områdeemne, anser FLT det som hensiktsmessig å la lærerutdanningene utgjøre et studieområde. FLT vil likevel gjøre oppmerksom på at fag- og studieområdene som er foreslått, er andre enn de som er foreslått i og brukes i andre sammenhenger, for eksempel studieområdene som benyttes i Samordna opptak og i FS-sammenhenger og de foreslåtte fagområdene foreslått i arbeidet med utredning av emnestørrelse i NTNU. Vi mener de administrative og kommunikasjonsmessige sidene ved å operere med ulike fag- og studieområder i ulike sammenhenger bør tas i betraktning.

Overordnet styring av fellesemneordningen

FLT ser det ikke som hensiktsmessig med en overordnet styring av et eventuelt områdeemne for lærerutdanningene. Dette har en todelt begrunnelse: Områdeemnet måtte utformes innenfor det mulighetsrommet gitt i rammeplanene for lærerutdanningene. Videre vil alle lærerutdanningene ved NTNU være organisert under samme fakultet og institutt fra 1. januar 2017, hvilket vil gi gode muligheter for en instituttintern styring av innhold og organisering av et eventuelt områdeemne for lærerutdanningene.

NTNU

Fakultet for teknologi

Dato 31.10.16

Referanse elincb

Notat

Til: Rektor

Kopi til:

Fra: Fakultet for teknologi

Signatur:

Høringssvar fra Fakultet for teknologi – fellesemner ved NTNU

Rapporten fra arbeidsgruppen med forslag om ny modell for fellesemneordningen i NTNU er helt ny for oss som tidligere høgskole. Vi har ikke tidligere hatt krav om dette i våre studieprogram.

Fakultet for Teknologi har behov for å presisere at rapportens kapittel 4.3 Ingeniørstudier diskuterer begrensninger i rammeplan på en lite dekkende måte. I kap 4.3, 2. avsnitt står det: «Vitenskapelig tekning og metode inngår som en del av utdanningen og studentene skal utvikle analytiske, metodiske og praktiske ferdigheter». Rammeplan sier ikke dette og vi lurer derfor på hvor denne påstanden er hentet fra. Videre er det i rammeplanen angitt 30 studiepoeng fellesemner fordelt på 10 SP matematikk og til sammen 20 SP «innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder» og «ingeniørfaglig systemtenkning».

Innholdet i disse emnene er beskrevet i detalj i retningslinjene for rammeplanen for ingeniørutdanning. Det vurderes slik at emnet ex.phil ikke kan dekke disse læringsutbyttene og derfor vil være umulig å innføre i de rammeplanstyrte ingeniørutdanningene.

Det er helt nødvendig at det totale omfanget av fellesemner reduseres til 15 studiepoeng, noe som likevel vil være svært problematisk og egne seg dårlig for den rammeplanstyrte ingeniørutdanninger. Innen denne rammeplanen for ingeniørutdanning er det identifisert tre fellesemner, grunnleggende matematikk, ingeniørfaglig systemtenkning og innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder.

Rammeplanen krever også en emnestørrelse på minimum 10 studiepoeng, noe som vil bli en stor utfordring i denne modellen, for ikke å si umulig.

Postadresse
NTNU

NTNU, Fakultet for teknologi
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880

postmottak@ft.ntnu.no
https://www.ntnu.no/ft

Besøksadresse
"Brygghuset", E.C. Dahls gt. 2

Telefon
73 55 94 50

Saksbehandler

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

Bachelorgraden i ingeniørfag har allerede emner som dekker behovet for ingeniørdannelse, og vi ser derfor liten grunn til å innføre flere slike emner i våre studieprogram. Dette vil gå på bekostning av rammeplanens programemner (50 studiepoeng) og tekniske spesialiseringsemner (70 studiepoeng). Noe som igjen svekker ingeniørutdanningens yrkesrelevans.

Vi har også andre korte, yrkesrettede bachelorutdanninger, f.eks Bachelor i matteknologi, som kjennetegnes av yrkesrelevans og profesjonsnærhet hvor kandidatene kan gå rett ut i arbeidslivet og dekke de behovene arbeidslivet har. Det er lite rom for å fjerne teknologiske emner, realfag og ikke minst praksisstudier i disse utdanningene uten å redusere deres yrkesrelevans i betydelig grad.

Vi foreslå derfor at den 3-årige ingeniørutdanningens egne fellesemner dekker «områdeemne», og at ex.phil ikke innføres på våre studieprogram.

Høringsbrevet stilte 8 spørsmål hvor vi har følgende kommentarer:
1. Vi ser det umulig å tilby ex.phil innenfor de foreslåtte områdene. Angående områdeemnet kan vi se for oss at fellesemnet «ingeniørfaglig systemtenkning» kan benyttes for de rammeplanstyrte ingeniørutdanningene uten å komme i konflikt med bestemmelsene i rammeplanen.
2. Å innføre emnet ex.phil er umulig å kombinere med kravene i rammeplanen for ingeniørutdanning.
3. Vi mener det vil være mulig å videreutvikle emnet «Ingeniørfaglig systemtenkning» til et områdeemne for ingeniørutdanningene som beskrevet i rapporten. Det er en forutsetning at emnet er på 10 SP.
4. Det er en parallell høring om emnestørrelse med en annen inndeling i studieområder. Vi mener inndelingen bør være lik for de to områdene.
5. Fakultet for Teknologi mener det er positivt å opprette et områdeemne på bekostning av ex.fac og perspektivemne.
6. Vi mener at det ikke er nødvendig å opprette et eget forvaltningsorgan for å styre fellesemneordningen. Dagens strukturer funger godt med hensyn til faglig styring og en ser ikke behov for et ytterligere organ.
7. Det foreslås 2 emner på 7.5 SP. Dette er ikke konsistent med forslaget i forbindelse med emnestørrelse hvor en foreslår flere mulige varianter av emnestørrelser. Rammeplanen for ingeniørutdanning gjør det i tillegg umulig å ha emner på 7,5 SP.
8. Ingen kommentarer.

Mvh
Terje R. Meisler
dekan

NTNU
Fakultet for teknologi
Institutt for bioingeniørfag

Dato 31-10.2016

Referanse

Høringssvar

Til:	Rektor ved NTNU, Prorektor for utdanning NTNU
Kopi til:	Prodekan utdanning Fakultet for teknologi
Fra:	Fakultet for teknologi, Institutt for bioingeniørfag

Signatur: R.H

Fakultet for teknologi har til høring mottatt en sluttrapport om fellesemner ved NTNU (fra Rektor, ved Prorektor for utdanning, Berit J. Kjeldstad),

Rapporten er utarbeidet av en arbeidsgruppe som foreslår at to fellesemner skal inngå i alle studieprogram ved NTNU. De foreslåtte fellesemnene er henholdsvis «ex.phil.» på 7,5 studiepoeng og et «områdeemne» på 7,5 studiepoeng. «Områdeemne» skal utarbeides på fakultetsnivå. Arbeidsgruppen foreslår at fellesemnene skal forvaltes av et eget råd eller forvaltningsorgan.

Kunnskapsdepartementet kan, ifølge universitets- og høgskoleloven § 3-2, fastsette at bestemte emner på inntil 20 studiepoeng skal inngå i en grad. Arbeidsgruppen tolker det slik at «ex.phil.» ikke nødvendigvis må være ett av de «bestemte emner». Arbeidsgruppen spør derimot om ikke «ex-phil» bør inngå i alle universitetsstudium, om enn i en form som er tilpasset det enkelte studieprogram.

Rektor ønsker synspunkter på selve *modellen med «ex.phil.» og områdeemner,* om *organiseringen av modellen,* og innspill til *hvordan* og *i hvilken takt* fellesemnene eventuelt skal innføres.

Prorektor for utdanning ber høringsinstansene besvare følgende konkrete spørsmål i forbindelse med høringssvaret til rektor:

1. *Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?*

   Bioingeniørutdanningen er en rammeplan-styrt utdanning der Kunnskapsdepartementet setter sterke føringer til innhold. Studiet skal inneholde henholdsvis 75 studiepoeng i naturfaglige emner, 90 studiepoeng i medisinsk laboratorieteknologi og 15 studiepoeng i samfunnsfag/humanistiske emner. Rammeplanen er forpliktende og skal sikre et nasjonalt likeverdig faglig nivå, slik at

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
NTNU		Erling Skjalgssons gate 1, Laboratoriesenteret, 2. et. Øst	73 41 22 59	Randi Utne Holt
Institutt for bioingeniørfag	postmottak@ft.ntnu.no			randi.utne.holt@ntnu.no
7491 Trondheim	https://www.ntnu.no/ibio			Tlf: +47 73412259 / 41243052

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

utdanningene fremstår som enhetlige og gjenkjennelige, uavhengig av institusjon. Dette er viktig i helsemyndighetenes arbeid med autorisasjon av bioingeniører.

Utfordring:
Dersom to fellesemner skal inkluderes i utdanningen på bekostning av profesjonsspesifikke emner kan dette i ytterste konsekvens få betydning for kandidater fra NTNU sin mulighet til å oppnå offentlig autorisasjon som bioingeniør.

Muligheter:
Det ligger muligheter til vekst og forbedring i det å diskutere innhold og undervisningsformer med andre, kanskje spesielt innen samme utdanningsområde.

2. *Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?*

   Institutt for bioingeniørfag er i utgangspunktet positiv til innholdet i emnet «ex.phil.» og mener at visse tema i emnet passer godt inn i et Bioingeniørstudium. En vesentlig del av faget «ex.phil.» inngår per i dag i bioingeniørutdanningen og da integrert i en profesjonssammenheng. Bioingeniørutdanningen kan se for seg et «ex.phil.»-emne med en profesjonsbasert tilnærming som sikrer relevans til profesjonen. Fortrinnsvis undervist av instituttets egne ansatte. Det vil kunne være rom for forbedringer og mulig å inkludere noe mer av en tradisjonell «ex.phil.» i vår studieportefølje. I så fall vil det være hensiktsmessig å gjøre det innenfor de rammene vi har per i dag, slik at de samfunnsvitenskapelige /filosofiske emnene er godt integrert i studiet og resten av fagene innen bioingeniørutdanningen. Dette er en modell som Bioingeniørutdanningen ved Universitetet i Agder har jobbet seg frem til og er godt fornøyd med.

3. *Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?*

   Departementet har fastsatt hvilke kompetanseområder som skal være felles for alle de 19 profesjonsrettede utdanningene som kvalifiserer til arbeid i helse- og velferdstjenestene. Bioingeniørutdanningen er definert som en helsefagutdanning og har i mange år hatt 15 studiepoeng felles med alle helsefagutdanninger, hvor blant annet vitenskapsteori, forskningsmetode, etikk, kommunikasjon, samhandling, konfliktløsning, lover og regelverk er inkludert. De nevnte tema er i dag fordelt hovedsakelig på to ulike fag; «Samhandling og etikk» HBIO106P (5 sp, 1 studieår) og «Forskning og etikk» HBIO2008 (6 studiepoeng 2 studieår). I tillegg er noen av de nevnte tema (og studiepoeng) inkludert i flere av studiets emner innen «medisinsk laboratorieteknologi». Som et ledd i å utdanne dyktige bioingeniører med god og reflektert yrkesutøvelse, er det viktig at disse tema er godt integrert i hele studieforløpet. Dette er tilfellet per i dag, ved at temaene er fordelt på ulike tidspunkt i utdanningen og er spesielt knyttet tett opp imot ekstern studiepraksis.

   Slik vi ser det bør de nevnte tema videreføres i bioingeniørutdanningen ved NTNU

4. *Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?*

   Den enkelte profesjonsutdanning bør i denne sammenheng kunne medvirke til avgjørelsen om hvilket studieområde som best kan ivaretar profesjonens interesser

5. *Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?*

   En prosjektgruppe har utarbeidet en rapport (levert KD 2015) som har sett nærmere på «Felles innholdsdel» av helseprofesjonsstudiene. Prosjektgruppen beskriver bl.a. utfordringene i morgendagens helse- og velferdstjenester. Departementet påpeker at fremtidens organisering og arbeidsmåter i helse og sosialtjenesten vil kreve både en profesjonsfaglig kompetanse av høy kvalitet og evne til samarbeid på tvers av profesjoner, tjenester og forvaltningsnivå. Dette må sammenfalle med en god forståelse av helheten i tjenesten, og kunnskap om helheten i tjenestetilbudet.

   Med bakgrunn i disse uttalelsene, og for å kunne innfri disse kravene, så ser Institutt for bioingeniørfag betydningen av at de ovenfor nevnte tema inkluderes i et «områdeemne» for bioingeniørutdanning, uavhengig av om emnet utarbeides av fakultetet.

6. *Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?*

   Dette er et organ vi ikke har noen erfaring med. Henviser ellers til svar under punkt 3

7. *Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?*

   Dette vil avhenge av om tema integreres i profesjonsstudiets eksisterende emner og studiepoeng, eller om endringene vil påvirke hele studieforløpet. Dersom vi skulle få et separat «ex.phil.» på 7,5 studiepoeng, vil dette skape store utfordringer i forhold til organiseringen av utdanningen vår slik den er per i dag

8. *Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?*

   Vi ser for oss betydelige økonomiske konsekvenser i form av en redusert studiepoengproduksjon ved instituttet om 7,5 studiepoeng skal tas fra instituttet portefølje og plasseres inn i et annet fakultet/ institutt. Videre vil det kreve store økonomiske ressurser å endre hele studieforløpet om dette blir konsekvensen av å innføre nye fellesemner.

Hilsen Randi Utne Holt

Institutt for bioingeniørfag, Fakultet for teknologi

NTNU
Handelshøyskolen i Trondheim

Dato 01.11.2016
Referanse 2016/24367/RANDILEI

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	Handelshøyskolen i Trondheim

Høringssvar fra Handelshøyskolen i Trondheim -Sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

Vi vil i vårt høringssvar følge de åtte nummererte spørsmålene i høringsbrevet, etter noen overordnete bemerkninger.

Selve modellen med ex.phil og områdeemne representerer for Handelshøyskolen i Trondheim (HHiT) noe nytt – slike fellesemner hadde vi ikke innenfor rammen av HiST. En slik modell innebærer dermed en økning fra 0 til 15 studiepoeng fellesemner, i motsetning til sammendragets omtalte reduksjon fra 22,5 studiepoeng. For oss med store Bachelorkull, og lav basisfinansiering koplet med sterke resultatavhengige budsjettincentiver, er derfor den økonomiske siden av summen av endringer fusjonen medfører et viktig aspekt å håndtere.

Vi vil også, som arbeidsgruppens rapport gjør, peke på programmet Bachelor i regnskap og revisjon (BRR) som et rammeplanstyrt studieprogram (med sterk tilknytning til Bachelor i økonomi og administrasjon(BØA)) som vi holder utenom diskusjonen – også fordi det er varslede nasjonale endringer i lovgivning og rammebetingelser som tilsier at dette programmet neppe består i nåværende form for opptak i 2018 (eller senere), som vi legger til grunn er tidligste innfasing av omarbeidede studieplaner som reflekterer faglig integrasjon etter fusjonen. Vårt høringssvar har dermed hovedsakelig ståsted innen fagområdet økonomi og administrasjon.

NRØA-baserte studieprogrammer har som bærende prinsipp at ulike teorier og perspektiver har naturlig og nødvendig plass. Slike studieprogrammer er tverrfaglige i natur, og eklektisk i forhold til ulike teoritradisjoner. Ut fra dette har studieprogram hos oss kan hende mindre gevinst av en innføring av fellesemner enn tradisjonelle disiplintunge studieprogrammer.

Organisering og innfasing: Det kan hende at en viss overordnet koordinering er på sin plass når områdeemner skal utvikles. Fleksibilitet er et nøkkelord når ulike studieplaner skal måtte ta opp i seg fellesemnene – og vi ser ingen grunn til å låse rekkefølgen mellom et ex.phil. og et områdeemne: Det kan være gode grunner til en fleksibel rekkefølge mellom disse elementene, så lenge det overordnete målet om gjennomføring i løpet av tre første år overholdes. Vi ser det som lite aktuelt å presentere ex.phil. allerede i første kull, knyttet både til våre studenters motivasjons- og frafallsproblematikk.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
	E-post:	Klæbuveien 72	+47 73 55 99 50	Randi Leikvold
7491 TRONDHEIM	postmottak@hhit.ntnu.no		Telefaks	
	http://www.ntnu.no		+47	Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Inspirert av arbeidsgruppens utkast til illustrerende områdeemner, har vi i vedlegg til vårt høringsbrev en skisse til opplegg for 7,5 studiepoeng ex.phil. tilpasset vårt område (lagt opp som fjorten forelesninger med angitt tematikk). Vi håper det kan være en inspirasjon til nytenkning.

Så til spørsmålene i høringsbrevet:

1. En områdebasert tilnærming gir mulighet for kontekstualisering, tilpasning til studieprograms behov og pedagogisk/didaktisk tilpasning, jamfør vedlagte planskisse. Vi støtter at området økonomi, ledelse og administrasjon defineres som sådan.
2. Vi er skeptiske til at ex.phil bør beholdes i sin nåværende form – relevans og pedagogikk/didaktikk bør studieområdene ha størst mulig grad av påvirkning på. Vi viser til vedlagte planskisse for et ex.phil. som er tilpasset studieprogrammet her på en annen måte enn dagens opplegg.
3. Vi er åpne for at områdeemner kan fungere godt slik det er skissert, men gjentar fleksibilitet som viktig ifht rekkefølgelogikker og innpassing i studieplaner.
4. Vi støtter at området økonomi, ledelse og administrasjon defineres som studieområde.
5. I vårt perspektiv er alt dette nytt, og ingen erstatning eller nedgang i fellesemneomfang.
6. Nennsom koordinering i innføringsfasen er på sin plass, men reell forankring er viktigst.
7. Studieplaner kan ikke endres år om annet, så det er vesentlig at det gis rom for prosesser som tar opp i seg summen av endringer som følger av faglig integrasjon, herunder fellesemner – og at man oppnår en smidig innfasing av nye planer der fellesemner er tatt inn. Dette er spesielt viktig for studieprogram forankret i tidligere høyskolemiljø, hvor disse komponentene er nye.
8. Vi mener områdeemnene må kunne bygge på eksisterende emner, ellers blir omkostningene for høye. Noen må ha et samlet blikk for de økonomiske konsekvensene for miljøer som «rammes» av denne type samordning – som nevnt er Handelshøyskolen et eksempel på et fagmiljø som er sterkt avhengig av sin studiepoengproduksjon (tilhørende lav basisfinansiering).

1 vedlegg.

Vedlegg

Ex.phil – økonomivariant

Forelesninger:

1. **Hva er ex.phil og hvorfor?** Om fag, ytringsfrihet og refleksjon
2. **Filosofi og vitenskap 1**: Verdensbilder og forklaringstyper
3. **Filosofi og vitenskap 2**: Menneskesyn og rasjonalitet
4. **Etikk og politikk 1**: Dyder og verdifellesskap
5. **Etikk og politikk 2**: Plikter, nytte og liberale samfunn
6. **Saklighet, logikk og argumentasjon 1**: Tanke, språk og virkelighet
7. **Saklighet, logikk og argumentasjon 2**: Begreper og definisjoner
8. **Saklighet, logikk og argumentasjon 3**: Klar tenkning og saklig argumentasjon
9. **Økonomiske ideer og fagutvikling** 1: Fra Aristoteles og økonomi som klok husholdning til Adam Smith og smart arbeidsdeling
10. **Økonomiske ideer og fagutvikling 2**: Nyklassikere og institusjoner
11. **Økonomiske ideer og fagutvikling 3**: Bedriftsøkonomiske teorier
12. **Filosofi og økonomisk praksis 1**: Miljø og rettferdig fordeling
13. **Filosofi og økonomisk praksis 2**: Moderne organisasjoner og ansvar
14. **Avslutning og oppsummering**: Om flerfaglighet og kommunikasjon

NTNU

Dato 31.10.16 Referanse

Notat

Til: Rektor

Kopi til:

Fra: Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Signatur:

Høring om emnestørrelse og fellesemner (ex.phil + områdeemne)

Emnestørrelse

Fakultet for helse og sosialvitenskap støtter at emnestørrelsen på masternivå standardiseres til 7,5 eller 15 studiepoeng.

Fakultetet støtter også tilsvarende emnestørrelse for bachelorutdanningene. Det er likevel knyttet flere utfordringer til denne standardiseringen for profesjonsutdanningene. Emnene i mange profesjonsutdanninger er progresjonsbaserte, bygget på hverandre og med gradvis avansering i taksonomi, og tilpasset den enkelte profesjon. Emnestørrelsen har også betydning for opplegget for praksisstudiene.

Synspunkter på selve modellen med ex.phil og områdeemne, organisering av modellen og innspill til hvordan og i hvilken takt fellesemnene eventuelt skal innføres.

1. Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?

   Fellesemnet ex.phil har et stort mulighetsrom, og gir en god introduksjon til vitenskapelig tenkning og utvikling av kritisk tenkning. Med det er usikkerhet knyttet til hvor disse studiepoengene skal hentes fra for rammeplanstyrte utdanninger (helse- og sosialfaglige utdanningers rammeplaner er viktig som grunnlagsdokument for distribusjon av studiepoeng og tema i utdanningen). Vi forutsetter at læringsutbyttene dekker «Felles innholdsdel» for helsefaglige utdanningers rammeplan. Rammeplanstyringen av helse- og sosialfaglige utdanninger er under endring. Denne endringen må det tas til ved mer konkret planlegging av både eks.phil og områdeemner (så vidt vi vet vil KD's nye styringsmodell for våre utdanninger være avklart innen 2 år).

   Det bør gjøres et utredningsarbeid i lys av helsefagenes rammeplan, jf. pnk 4. s. 8 i rapporten.

Postadresse | Org.nr. 974 767 880 | Besøksadresse | Telefon | Saksbehandler

vw

aysedeliktas@akdeniz.edu.tr

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

2. Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?

   En variant tilpasset helse- og sosialfagutdanninger anbefales, men det forutsetter at læringsutbyttene dekker «Felles innholdsdel» for helsefaglige utdanningers rammeplan. Overføringsverdien til profesjonsutdanning og yrkesutøvelse må ivaretas.

3. Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?

   Et områdeemne som berører utdanninger/studieprogram med mange fellestrekk/ felles utfordringer i den fremtidige yrkesutøvelse er aktuelt. Aller viktigst for et slikt områdeemne blir å utvikle læringsutbyttebeskrivelser som fremhever mål om kompetanse innen tverrfaglig samarbeid, da gjerne gjennom tverrprofesjonell samlæring og seminarvirksomhet.

   Også UHR- utvalgets forslag om ni komponentområder med læringsutbyttebeskrivelser innen helse- og sosialfagene bør implementeres i områdeemnene (http://www.uhr.no/documents/ferdig_rapport_Felles_innhold_290515_1500.pdf).

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?

   Studieområdeinndelingen («Medisin, helse og bevegelsesvitenskap») slik den er skissert i rapporten er svært omfattende. Mange profesjoner/studieområder har selvsagt en del fellestrekk, men varighet på studier og ikke minst samfunnsoppdraget er svært forskjellig. Bevegelsesvitere skal f.eks. ikke behandle pasienter/brukere. Alle andre som nevnes inn i det opprinnelige «Helsefag» slik det er hentet fra Samordna opptak, har i hvert fall det til felles. Studieområdet oppfattes i forslaget å være større enn det som var eksemplifisert fra Samordna opptak, og det til tross for at rapporten selv påpeker at «Helsefag» er for omfattende. Her må det være mulig å lage et studieområde for helsefagene som har 3-årig bachelor og praksisutdanning for å gi et områdeemne som gir et godt faglig utbytte for disse.

5. Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

   Gitt at studieområdene blir mindre og mer enhetlig i fht samfunnsoppdraget skissert i rammeplanene til de 3-årige helsefagene (inkludert felles innholdsdel), vil dette kunne utgjøre en god erstatning.

6. Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

   En sterkere styring av fellesemneordning er nødvendig for en vellykket innføring. Samtidig er det svært viktig at den faglige styringen av fellesemneordningen har tydelig forankring i de fagmiljøene som skal inngå. Studentenes oppnådde læringsutbytter knyttet til fellesemner er sterkt assosiert med fortløpende dialog med vitenskapelige ansatte fra de respektive institutt/fakultet.

7. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

   De fleste helse- og sosialfaglige utdanninger er rammeplanstyrte. Enkelte profesjons - utdanninger gir en beskyttet yrkestittel etter endt utdanning, og NTNU er ikke førende premissleverandør for hvordan f.eks en fysioterapeututdanning er sammensatt. Utdanningene har forpliktelse til å reflektere nasjonale og internasjonale forventninger til innhold i studiet for å kommunisere mobiliteten i yrket.

   Andre utfordringer er knyttet til at gjennomføring, innhold og grupperinger av fellesemner må reflektere studentenes behov for felles plattform innenfor studieområder. Konkretisering av innhold, pedagogiske virkemidler og innpassing/plassering av fellesemnene blir vesentlig. Dersom det blir sterke føringer på hvilket semester/uker emnene skal gå på, så har dette betydning for plasseringen av andre emner i studiet. Profesjonsutdanningene er progresjonsbasert og emner er plassert ut fra dette. Også plassering av praksis og samarbeid med praksisfeltet gjør at profesjonsutdanningene har behov for en viss fleksibilitet i plasseringen av fellesemner. Føringer for hvor fellesemner skal plasseres må komme så raskt som mulig, ettersom flere helseutdanninger skal utarbeid felles studieplaner som en konsekvens av fusjonen.

   Hvordan skal et slikt emne speile utfordringene de møter i yrkeslivet? Primærhelsetjeneste - meldingen gir indikasjon på dreiningen i mange av helsefagenes virke. Et områdeemne for helsefagene må være forankret i de viktige dokumentene som beskriver de fremtidige utfordringene. Det er grunn til å minne om at de ulike helsefagene har ulike arenaer der de hovedsakelig virker. For f.eks. fysioterapi er det en klar økning av aktivitet og stillinger i primærhelsetjeneste, mens bildet er motsatt for spesialisthelsetjenesten. Vi må rustes til å møte utfordringene på brukernære arenaer. Profesjonsutdanningene har en oppbygning som bærer preg av integrering av kunnskap gjennom tre år. Det setter store krav til kronologi i kompetansebyggingen og derav krav til de formulerte læringsutbytter. Kompleksiteten i emnene tiltar gjennom de tre årene. Et områdeemne som utfordrer «til feil tid» og ikke relateres tydelig nok inn mot f.eks. fysioterapifaget vil derfor kunne oppleves lite formålstjenlig for studentene. Dette antas å være opplevd på samme vis for andre profesjonsutdanninger innen helse.

8. Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?

   Gitt at studieområdene blir mer hensiktsmessig inndelte og evt med flere varianter av fellesemner, vil dette kunne øke kostnadene knyttet til gjennomføring og administrering. Dette vil imidlertid kunne heve det faglige utbyttet/kvaliteten på emnet og fjerne «transport-etappe-opplevelsen» slik det fremstår for mange studenter i dagens NTNU. Hvis fellesemner skal gjennomføres, må det være en forutsetning at kvaliteten heves.

Mvh

Solrun Johanne Valen
Dekan ved Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Vigdis Kristiansen
Seniorrådgiver, FHS

Vedlegg: Høringsuttalelser fra:

- Radiografutdanningen BA
- Ergoterapeututdanningen, BA
- Fysioterapeututdanningen, BA
- Master i aktivitet og bevegelse
- Master i MR

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Dato 01.11.2016 Referanse 2016/24367

Notat

Til:	Prorektor for utdanning (postmottak@adm.ntnu.no)
Kopi til:	Kjersti Møller
Fra:	Viserektor Gjøvik
Signatur:	JW

Høringsinnspill - sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

NTNU i Gjøvik har innhentet høringsinnspill fra de tre avdelingene, og har sammenfattet følgende synspunkter på forslag til fellesemner slik det foreligger i rapporten:

1. **Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?**

Den største utfordringen sett fra NTNU i Gjøviks ståsted, er for studieprogram som er underlagt nasjonale rammeplaner, noe som også rapporten er inne på.

For **rammeplan for ingeniørutdanning** er det flere utfordringer ved innføring av ex.phil/områdeemne:

- Emnestørrelsen skal ifølge forskrift til rammeplan for ingeniørutdanning være minimum 10 stp. Dette gjør den foreslåtte emnestørrelsen på ex.phil og områdeemne problematisk
- Fellesemnet Innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder skal i hht rammeplanen fungere som innføringsemne for ingeniørstudentene. Nasjonale retningslinjer for ingeniørutdanning (vedtatt av NRT) operasjonaliserer temaer og LU for emnet, og et såpass sentralt temaer for ex.phil som vitenskapsfilosofi er ikke med her. Derimot er etikk, vitenskapelig arbeidsmetode og teknologihistorie vektlagt, i tillegg til ingeniørprofesjonen. Fellesemnet for ingeniørutdanning oppfyller således allerede flere av intensjonene med ex.phil som beskrevet i høringsutkastet s. 14. En forutsetning for innføring av ex.phil vil derfor være at dette emnet kan erstatte Innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder både i innhold, læringsutbytte m.m.

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Helsefagutdanningene på bachelornivå er også styrt av rammeplaner, og det pekes på følgende utfordringer ved den foreslåtte modellen:

- Innføring av modellen vil forutsette at læringsutbyttene i emnene dekker «Felles innholdsdel» for helsefaglige utdanningers rammeplan. Det bør gjøres et utredningsarbeid i lys av helsefagenes rammeplan, jf. punkt 4. s. 8 i sluttrapporten.
- P.t. er fellesemnenes studiepoeng (gitt av rammeplanene) fordelt og integrert i flere emner i disse studieprogrammene, og læringsmålene er formet slik at de skal være relevante for det enkelte studieprogram, det enkelte faget og den fremtidige profesjonen vi utdanner studentene til. Ved en framtidig fellesemnemodell blir en viktig utfordring å sikre den faglige forankringen i undervisningen. Bachelorstudentene trenger relevante eksempler og fagkunnskap som bidrar til at de ser sitt fags innfallsvinkel innen sin utdanning og framtidig yrke, selv om emnet er felles for flere profesjonsutdanninger.

2. **Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?**

Hvis emnet skal innføres for ingeniørstudenter, må det som nevnt tidligere tilpasses rammeplan og nasjonale retningslinjer, både i form og innhold. Vi er p.t. ikke kjent med at noen andre ingeniørutdanninger i Norge har innført ex.phil som erstatning eller i tillegg til innføringsemnet som er gitt av rammeplanen.

For helsefagstudentene kan ex.phil beholdes i nåværende form såfremt læringsutbyttene dekker «Felles innholdsdel» for helsefaglige utdanninger fra rammeplanene, som vi er forpliktet å følge. I rapporten er det da foreslått 7,5 studiepoengs emner x 2. Vi antar at dette ikke gir binding på emnestørrelse på 7,5 og multiplum av dette, og henviser til høringsinnspill om emnestørrelse. Det er også avgjørende hvordan undervisningsopplegget skal være; felles undervisning på campus, nettbasert undervisning? Samme periode for alle studentene, eller differensiert ut fra studieprogram, heltid/deltid etc?

3. **Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?**

Svært mange av våre bachelorprogram innen det foreslåtte studieområdet teknologi og naturvitenskap inneholder i dag minst ett emne som enten er valgfritt eller som ikke inngår i hovedprofilen til programmet. Dette gjelder også ingeniørutdanningene, der et helt semester (30 stp.) er satt av til valgbare emner. Tanken bak dette er delvis overlappende med tankegangen bak perspektivemnet (slik denne presenteres i rapporten), nemlig å tilby studentene et faglig perspektiv ut over studieprogrammets hovedprofil. I tillegg har mange av disse emnene gått på tvers av studieprogram, noe som har bidratt til tverrfaglighet. En innføring av et områdeemne vil kunne erstatte et slikt valgbart emne

Bachelorutdanningene innen helsefag på Gjøvik støtter forslaget om innføring av områdeemne. UHR-utvalgets forslag om ni komponentområder med læringsutbyttebeskrivelser innen helse- og sosialfagene bør implementeres i områdeemnet, og det anbefales derfor å avvente departementets avklaring av dette. Utfordringen med å lage fellesopplegg på tvers av profesjonsutdanninger, er ulikheter i organisering av studiet (inklusiv praksis) og ulik fagprogresjon. For ikke å binde opp uforholdsmessige stor del av studieprogrammene i fellesemner, bør en også se på hvilke temaer fra «Felles innholdsdel» i de enkelte rammeplaner som kan legges til områdeemnet.

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?

Det oppleves i utgangspunktet som noe utfordrende med ulike studieområder/utdanningsområder i de to høringene om emnestørrelse og fellesemner.

Helsefagene støtter modellen med et studieområde under Fakultet for medisin og helsevitenskap. Samtidig ønsker fagmiljøet å gi et innspill om at et områdeemne på 7.5 stp. også bør kunne gjennomføres for flere studieprogram fra ulike studieområder, ved en felles modell. Dette vil kunne ivareta tverrfaglighet og lokale studieprogramprofiler, mot andre fagmiljøer på samme campus. Dette har vært gjennomført på Gjøvik med gode resultater for bachelor i ergoterapi og bachelor i teknologidesign og ledelse, med temaer som universell utforming, velferdsteknologi, innovasjon og prosjektledelse.

NTNU i Gjøvik har også erfaringer med tverrfaglig gjennomføring av Idelab24/Innovasjon. Her samarbeider 2. års studenter på alle bachelorutdanningene om et prosjekt innen innovasjon med tverrfaglig fokus. Disse erfaringen kan være et innspill til hvordan et framtidig områdeemne kan gjennomføres på NTNU Gjøvik, ut fra en mer tverrfaglig modell.

5. Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

Dette spørsmålet er vanskelig å svare på, da NTNU i Gjøvik ikke har hverken ex.fac. eller perspektivemne pr i dag. Ut fra arbeidsgruppens rapport kan det synes som en slik erstatning vil kunne fungere bedre etter intensjonen med fellesemner.

6. Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

Vi har tidligere pekt på utfordringer med fellesemner på tvers av profesjonsutdanninger innen helsefag. Det skal passe inn i hver utdanning sin faglige og pedagogiske profil, samt progresjonen i

studieprogrammet. Dersom det blir sterk sentral styring av fellesemner, av innhold og plassering i studiet, kan det bli vanskelig å lage en god studieplan for egen utdanning. Med 3-årige studieprogram oppleves rammene for fellesemner som nokså trange. Som tidligere nevnt forutsettes det at temaer fra «Felles innholdsdel» i de enkelte rammeplaner legges til områdeemnet.

7. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

Vi forventer utfordringer knyttet til innpassing/plassering av de to fellesemnene, igjen spesielt for studieprogram styrt av rammeplaner. Dersom det blir sterke føringer på hvilket semester og hvilke uker emnene skal gå, vil dette ha betydning for organisering og plassering av alle andre emner i studieprogrammene. Profesjonsutdanningene er progresjonsbaserte og er avhengig av en viss rekkefølge i sine emner. I tillegg gjør eksterne praksisstudier denne kabalen ekstra krevende for helseutdanningene. Utdanningen samarbeider med kommuner og helseforetak, samt andre helseprofesjoner om plassering av praksisemner. Dette gjør at vi har behov for fleksibilitet i plasseringen av fellesemnene. Se også høringsinnspill om emnestørrelse.

Samtidig gir rasjonaliseringsgevinster i form av samkjøring av flere studieprogram utfordringer i forhold til romkapasitet. Pr i dag finnes ikke store nok auditorier for samkjøring av forelesninger for helsefagstudentene ved NTNU i Gjøvik. Arbeidet med å etablere studieområder og utvikle områdeemner vil sannsynligvis ta tid. Samtidig får dette store konsekvenser for samordning av studieplaner for parallelle studieprogram. En beslutning om eventuelt implementering i studieåret 2018/2019 er dermed ikke realistisk.

Fagmiljøet ved helsefagene i Gjøvik stiller seg også noe undrende til at man tenker å kjøre masseforelesninger med omreisende forelesere. Vi foreslår at man i stedet utreder muligheter for mer fremtidsrettede, nettbaserte pedagogiske løsninger, som igjen må forankres og integreres lokalt.

8. Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?

- Forslag: Gjennomføring av ex.phil og områdeemnet som digitale emner (nettemner). Dette gir faglig fleksibilitet ved de ulike studieprogram og campus, samtidig rasjonelt og besparende for NTNU
- Det vil få økonomiske konsekvenser hvis emneansvarlige skal administrere fellesemner. Vi har per i dag minimal administrativ støtte
- Øvrige økonomiske konsekvenser som er skissert i rapporten er ikke vurdert.

NTNU
Viserektor i Ålesund
Studie- og forskningsseksjonen

Dato 26.10.2016 Referanse

Notat

Til: Rektor

Kopi til:

Fra: NTNU Ålesund

Høring – Fellesemner ved NTNU

NTNU Ålesund er nokså heterogen. Derfor ser vi det mest hensiktsmessig å sende alle avdelingers høringssvar.

Mvh Bente Alm
Kvalitetsleder

Postadresse
Postboks 1517
6025 Ålesund

Org.nr. 974 767 880
postmottak@alesund.ntnu.no

Besøksadresse
Larsgårdsvegen 2
6009 Ålesund

Telefon
+47 73 59 50 00
Telefaks
Tlf:

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU
Avdeling for avdeling for biologiske fag

Dato 24.10.16 Referanse th

Notat

Til:	Bente Alm
Kopi til:	Marianne Synnes, Marianne Vinje
Fra:	Avdeling for biologiske fag
Signatur:	Tove Havnegjerde

Høringssvar fra ABF på sluttrapport fra arbeidsgruppe fellesemner NTNU

Avdeling for biologiske fag (ABF) har behandlet temaet fellesemner ved NTNU i avdelingsmøte 21. oktober 2016 samt sendt notatet på høring til alle ansatte.

Ved ABF har bachelor i bioingeniørfag egen rammeplan som er tydelig på emnestørrelser. Bachelor i bioteknologi og bioingeniør har vært igjennom en faglig integrasjonsprosess og har en stor del fellesemner, rammeplanen for bioingeniør er styrende for størrelsen på fellesemnene. Rammeplanen sier at bioingeniørstudiet skal ha totalt 15 studiepoeng med samfunnsvitenskapelige og humanistiske emner. Dermed vil ex.phil og områdeemne utgjør hele denne delen og innholdet i emnene må tilpasses rammeplanen. I de rammeplanbestemte samfunnsvitenskapelige og humanistiske emner inngår også temaer som yrkesidentitet og yrkesetiske retningslinjer for profesjonen noe som vanskelig kan inngå i felles emner med andre studier.

Bachelorstudiet biomarin innovasjon består av naturvitenskapelige emner og økonomi/innovasjonsemner. Her må de 15 studiepoengene med ex.phil og områdeemne erstatte emner fra fagområdet økonomi/innovasjonsfag.

Endringen med å innføre fellesemner vil medføre for alle bachelorstudiene at hele studieplanen må endres med alle de ekstra utgifter og utfordringer det medfører. Det kan

medføre at spesialiserte emner som inngår i studiene og er tilpasset profesjonen må fjernes på bekostning av ex.phil og områdeemne. Vi må unngå at vi taper i konkurransen om studenter på grunn av at vi mister 15 studiepoeng spesialiserte profesjonsfag til ex.fil og områdeemner. Tilsvarende profesjonsstudier i landet (også de som blir undervist på universiteter som Agder og Tromsø) har ikke disse fagene i sine studieplaner. Dette gjelder spesielt studier som er profesjonsrettet bachelorutdanninger.

Som det nevnes i rapporten kan fellesemner være positivt for å skape en felles kultur, tverrfaglighet og det er positivt for studenter som ønsker å gå videre på master.

Dersom alle studier skal ha ex.phil er det viktig at det tilpasses de enkelte profesjoner og rammeplaner. Dersom ex.phil plasseres veldig tidlig i studiet kan det komme på bekostning av profesjonsretta emner og dermed kan det ta tid før studentene får et innblikk i profesjonsemnene. Det er viktig at det tilbys områdeemner som dekker kravene i rammeplanene. De fleste forslagene til områdeemner er generiske og passer for avdelingens studier, men kravene i rammeplanen må bli tatt hensyn til.

De største utfordringene med innføring av emnene er at dersom flere studieprogram skal ha felles undervisning får vi store utfordringer med å tilrettelegge timeplaner og auditorier for fellesundervisning er en utfordring. Når emnene skal undervises for studentgrupper i Ålesund bør det være av en lokalt vitenskapelig ansatt i faget som er tilgjengelig for studentene også utenom forelesningene. Dette gjelder også områdeemner som må være lokalt utvikla og undervist lokalt. Organiseringen av fagene må av praktiske grunner også gjøres lokalt. Når det gjelder fordeling av kostnader mellom Trondheim og campuser i distriktet kommer det ikke frem hvordan dette skal fordeles, men det forventes en likebehandling.

NTNU

Dato 20.10.2016 Referanse

Notat

Til: Elin Aasen

Kopi til:

Fra: Bente Schei Skagøy

Signatur:

Emnestørrelse

Bachelor i sykepleie ved NTNU i Ålesund har diskutert høringen på lunsjmøte, samt på møte med årsansvarlige og fagseksjonsleder.

1. BA sykepleie i Ålesund foreslår at emnene som tilbys skal kunne være på både 7,5 – 15 – 22,5 osv, og en skal også ha mulighet for å bruke skalaen 5 – 10 -15. Sykepleierutdanning er sammensatt av 50% praksis og 50% teoristudier. Kravene i Rammeplan for sykepleierutdanning tilsier at det er behov for fleksibilitet innen emnestørrelser for å kunne utvikle et faglig og pedagogisk godt lokalt og tverrcampusbasert studieprogram i NTNU. Fleksibilitet i emnestørrelse vil være viktig for å kunne dekke utfordringene på tre ulike campus. Det er ulike lokale tilpasningsbehov på de ulike campus særlig med tanke på tilpassing til lokale praksisfelt. Fleksibilitet på emnestørrelse kan være avgjørende for et faglig og pedagogisk godt studieprogram.

2. Dersom det for studieprogrammet bachelor i sykepleie blir gitt mulighet for fleksibilitet vil disse variantene være tilstrekkelig.
3. Vi ser behov for og fordeler med felles emnestørrelser, men vi har behov for å kunne bruke begge skalaene for emnestørrelser.
4. Felles emnestørrelse innen et utdanningsområde – slik utdanningsområde er foreslått i høringen – er en fordel. Fellesemner (som ex phil/områdeemner) vil være interessant å ha felles innen utdanningsområder. I Ålesund kan det foreslås et utdanningsområde: Helse (bachelor) med to studieprogram som kan dele fellesemner; Bioingeniør og Sykepleie. Disse fellesemnene bør ha lik emnestørrelse, men en bør likevel ha fleksibilitet til at de to studieprogrammene kan velge ulike emnestørrelser (ha fleksibilitet til å bruke begge emnestørrelse-skalaene) for inndeling av de øvrige emnene i programmene som ikke er felles.
5.

Postadresse Org.nr. 974 767 880 Besøksadresse Telefon Høringssvar - Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse og fellesemner

bente.s.skagoy@ntnu.no Telefaks

Tlf:

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

6. Det støttes at det innføres ex.phil og ex.fac i bachelorutdanningen, men en må ha grundige diskusjoner om hva som skal innbefattes i områdeemnet for bachelor i sykepleie. Denne diskusjonen må tas både lokalt ved det enkelte campus og som felles diskusjon i arbeidsgrupper for faglig integrasjon mellom de ulike utdanningsstedene.

Det bør bygges opp kompetanse ved NTNU i Ålesund og Gjøvik som kan gi et likeverdig tilbud som gis i Trondheim. Viktig å bygge opp kompetanse lokalt, og at en ikke blir avhengig av å kjøpe denne kompetansen fra Trondheim. Det bør jobbes med å skape fagmiljø for ex.phil tema/emner lokalt for å kunne tilby studentene noe mer enn bare undervisning på de ulike campus. Det bør være et fagmiljø lokalt også fr disse emnene. Det må diskuteres hvor i studiet disse emnene skal komme.
Ex.fac emner kan gjerne være fellesemner med f eks bachelor i bioingeniørfag.

NTNU
Avdeling for helsefag
Fagseksjon videreutdanninger og Master i avansert klinisk sykepleie

Dato 18.10.2016
Referanse 2016/23815

Notat

Til: Dekan Elin Aasen

Kopi til: Kvalitetsleder Bente Alm

Fra: Fagseksjonsleder Ralf Kirchhoff

Signatur:

Høring – Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse og fellesemner

Vi viser til utsendt høringssak om ovenforstående sak. Saken ble sendt ut på intern høring i fagseksjon for videreutd./Master den 17. oktober 2016. Med bakgrunn i innkomne svar fra fagmiljøer og interne diskusjoner, ønsker vi å gi følgende høringssvar:

AHF tilbyr pr. dags dato emner tilknyttet våre videreutdanninger og Master som normalt ligger på 7.5 STP, 15 STP og 30 STP. *Fagseksjonen anbefaler at valg av emnestørrelse, det vil si 7.5, 15 eller 30 STP, bør begrunnes ut fra fagets og studieprogrammets egenart.* Vi tror at en oppsplitting av emner i 7.5 STP i noen sammenhenger kan være faglig uhensiktsmessig, og i andre sammenhenger hensiktsmessig. Eksempler der oppsplitting i 7.5 STP-emner kan være ugunstig, vil være studieprogram der man ønsker å fremme perspektiv, faglig integrasjon og identitetsbygging som går på tvers av fag og profesjoner (f.eks. rehabilitering, ledelse i helse- og sosialtjenestene eller lign. studier). Samtidig er det også eksempler der en slik oppsplitting kan være hensiktsmessig, f.eks. ved AIOBK-videreutdanningene og emner i masterløp (f.eks. felles metodeemner). *Uavhengig av forannevnte bør derfor valg av emnestørrelse ved nye NTNU være forankret i faglige diskusjoner og læringsmål for respektive utdanninger/studieprogram.*

Det bør tas høyde for at oppsplitting av emner, kan føre til økt ressursbruk (to eksamen) og press på time-/romplanlegging, som igjen vil kunne gå utover fag. Endringer i emnestørrelse ved NTNU, kan også føre til mindre fleksibilitet for studenten, f.eks. hvis hun/han ønsker overgang til andre universitet/høgskoler (og som opererer med emnestørrelser på 5, 10 etc.).

Når det gjelder saken om fellesemner/ex.phil. m.m., så anbefaler vi at nye NTNU bygger opp kompetanse for fellesemner/ex.phil. i hhv. Ålesund og Gjøvik. Slik kan studenter i Ålesund og Gjøvik få et likeverdig tilbud, og som samsvarer med det Trondheims-studenter får. Vi tror at dette kan føre til at slike nye emner lettere forankres i fagmiljøene i hhv. Ålesund og Gjøvik. Vi er således uenig i at all kompetanse av denne typen bør være ha sitt

Postadresse
Postboks 1517
6025 Ålesund

Org.nr. 974 767 880
postmottak@alesund.ntnu.no

Besøksadresse
Larsgårdsvegen 2
6009 Ålesund

Telefon
+47 73 59 50 00
Telefaks

Fagseksjonsleder
Ralf Kirchhoff
rk@ntnu.no
Tlf: 70161478

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

utspring i Trondheim. Vi tror at det ressursmessig er mindre effektivt å betale for lærere som må pendle mellom Trondheim og Ålesund/Gjøvik.

NTNU
Avdeling for internasjonal business

Dato Referanse

Notat

Til:	Viserektor
Kopi til:	
Fra:	Avdeling for internasjonal business (AIB)
Signatur:	Siv Marina F. Grimstad

INNFØRING AV FELLESEMNER VED NTNU

Avdeling for internasjonal business (AIB) har behandlet temaet fellesemner ved NTNU i ledermøte med studenttillitsvalgte 11. oktober, i studieprogramråd 20. oktober 2016 samt sendt notatene ut på høring til alle ansatte.

AIB er positive til at det legges opp til at *Ex.phil* inkluderes også i profesjonsstudiene innenfor økonomisk administrative fag, men er skeptiske til at emnet i sin helhet skal gjennomføres av ett institutt. AIB er positive til innføring av et *Områdeemne* på 7.5 studiepoeng og håper at Områdeemnet for våre utdanninger kan være et signalemne som kjennetegner økonomiutdanningene ved NTNU.

Notatet omtaler også kostnader ved gjennomføring av emnene med eget vedlegg til dette. Her kommer det frem at det særlig vil være dyrt å gjennomføre Ex.phil. i Ålesund grunnet høye drifts- og reisekostnader. Det er selvsagt vesentlig for vårt campus at ikke kostnadene belastes våre institutter/ studier i sær.

Innføring av ex.phil:

AIB har i dag et obligatorisk emne første semester i bachelorutdanningene der etikk utgjør 5 studiepoeng. I tråd med anbefalinger fra NRØA kan dette emnet tilbys gjennom Ex.phil. AIB er

derfor i utgangspunktet positive til Ex.phil.-emnet. Studentene ved AIB har også en oppfatning av at det er naturlig at man som student ved et universitet må ta Ex.phil.

Vi stiller imidlertid spørsmål til gjennomføring av emnet som skal være samlingsbasert og forankret i ett institutt i Trondheim. Vi forstår det slik at ett institutt skal dra rundt på hele NTNU for å undervise dette ene emnet. Studentene ved AIB opplever at det er viktig at emnet skal være mest mulig likt på tvers av studier og campuser. Samtidig ser AIB at her blir det trolig praktiske utfordringer vi ikke har oversikt over i dag. I Ålesund har vi allerede en svært vanskelig romkabal, med for lite undervisningsarealer i forhold til antall studenter. Ytterligere tilpasninger i forhold til samlingsbasert storgruppeundervisning kan bli svært vanskelig.

Så vidt vi oppfatter rapporten vil en tredel av emnet være studieområdespesifikt, der AIB sine studier vil høre til i gruppen *Økonomi, ledelse og administrasjon*. Det er viktig at utarbeidelse av læringsmål i denne delen gjøres i tett samarbeid med fagmiljøet (herunder Fakultet for økonomi). Det er uklart i rapporten hvordan forankring i fagmiljø skal skje og det oppfattes som en forutsetning for at emnet skal være relevant for profesjonsretta bachelorutdanninger.

Områdeemner som erstatning for Perspektivemne og Ex.fac.

AIB forstår det slik at Områdeemnet skal erstatte to emner (Perspektivemne og Ex.fac) som ikke har fungert etter hensikten. Det er vanskelig for AIB å mene noe om erstatningen er bedre enn dagens alternativer siden vi ikke har vært omfattet av ordningen. AIB har diskutert begrepet Områdeemne og det er ikke helt enkelt å skjønne hva som ligger i dette. AIB er imidlertid positive til tanken om å kunne utvikle et Områdeemne som kan få være et «signalemne» for økonomiutdanningene i NTNU.

Det legges opp til et overordna forvaltningsorgan, samtidig som emnet forankres og gjennomføres på fakultet- og instituttnivå. Som ved Ex.phil. er det viktig for AIB at man passer på å la emnet være godt forankra i fagmiljøene slik at det kan gjøres mest mulig relevant for våre profesjonsutdanninger.

NTNU

Dato Referanse

Notat

Til: Marianne Vinje

Kopi til:

Frå: AIR

Signatur:

FELLESEMNER VED NTNU – EN NY MODELL. HØRINGSFRÅSEGN AIR

AIR har 5 bachelor ingeniørstudier og eitt masterstudium i ingeniørfag som alle vil bli ramma dersom det kjem krav om fellesfag etter foreslått modell.

AIR avviser modellen som arbeidsgruppa foreslår at relevante tema i forslaget blir innarbeidd i fellesemner for bachelor ingeniørstudia. Dette fordi

1. modellen ikkje kan gjennomførast innanfor gjeldande rammeplan for ingeniørutdanning som er fastsett av kunnskapsdepartementet i forskrift av 2011-02.03.
2. den vil fortrenge andre fag i profesjonsretta studium der situasjonen er at «emnetrengselen» er for stor.
3. modellen vil ikkje sette dei profesjonsretta ingeniørstudier i betre stand til å oppfylle rammeplanfesta læringsutbytter for studia.
4. Modellen vil flytte ressursar over til filosofifag frå ingeniørfaglige miljø som i utgangspunktet ikkje har meir fagfolk enn det ein må innan mange fag og emneområde.
5. Modellen er ekstremt kostbar å forvalte og drifte administrativt, samanlikna med ressursbruken vi brukar på tilsvarande oppgåver i Ålesund

Rammeplan for ingeniørutdanning seier i §§ 3:

§ 3.*Struktur og innhold*

For å oppnå graden bachelor i ingeniørfag må kandidaten ha bestått minst 180 studiepoeng bestående av følgende emnegrupper:

- 30 studiepoeng *fellesemner* som består av grunnleggende matematikk, ingeniørfaglig systemtenking og innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder. Emnene i fellesemner er felles for alle studieprogram.
- 50 studiepoeng *programemner* som består av tekniske fag, realfag og samfunnsfag. Programemner er felles for alle studieretninger i et studieprogram.
- 70 studiepoeng *tekniske spesialiseringsemner* som gir en tydelig retning innen eget ingeniørfag, og som bygger på programemner og fellesemner.

Postadresse Postboks 1517 6025 Ålesund
Org.nr. 974 767 880 postmottak@alesund.ntnu.no
Besøksadresse Larsgårdsvegen 2 6009 Ålesund
Telefon +47 73 59 50 00
Telefaks
Dekan Geirmund Oltedal
Tlf:

All korrespondanse i samband med saksbehandling skal adresserast til den aktuelle eininga ved NTNU og ikkje direkte til einskildpersonar. Ved kontakt ver vennleg og gi opp referanse.

-30 studiepoeng *valgfrie emner* som bidrar til faglig spesialisering, enten i bredden eller dybden. Et emne skal ha et omfang på minimum 10 studiepoeng.

En bacheloroppgave er obligatorisk for alle og skal inngå i tekniske spesialiseringsemner med 20 studiepoeng. Oppgaven skal være forankret i reelle problemstillinger fra samfunns- og næringsliv eller forsknings- og utviklingsarbeid og bidra til innføring i vitenskapsteori og metode.

Institusjonene skal legge til rette for et internasjonalt semester og et internasjonalt perspektiv i utdanningen.

Utdanningene skal ha tett kontakt med relevant nærings- og arbeidsliv. Utdanningen skal gjennom laboratoriearbeid og praksis vise teknologiens anvendelser og utfylle den teoretiske delen av utdanningen. Studiepoenggivende praksis som er relevant i forhold til studentens tekniske spesialisering, kan inngå i valgfrie emner, eller med inntil 10 studiepoeng i tekniske spesialiseringsemner.

Fellesemner som foreslått vil måtte innpassast i gruppa fellesemner. Her definerer forskrifta 3 emne kvart på 10 stp: grunnleggende matematikk, ingeniørfaglig systemtenking og innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder. Emnene i fellesemner er felles for alle studieprogram. Ein del av temaene som utgreiinga foreslår i fellesfaga er pr. i dag inkludert eller kan inkluderast i fellesemna jfr veileder til rammeplan.

Fagtrengselen er stor i programplan for bachelor ingeniørutdanningane. Utdanninga skal gje eit solid grunnlag i realfag. Den skal gje eit solid basisfundament i teknologiske fag samstundes som den skal henge med i teknologisk utvikling og behov i arbeidslivet for nye emne. Her er ikkje rom for å definere nye fellesemne.

Ressursane som arbeidsgruppa meiner er behov for er store. Vi antar dei må hentast som eit spleiselag av ressursar som blir trekt frå løyvingane til ingeniørutanningane. Her er mange emneområde i ingeniørutdanninga der det er store behov for å styrke bemanninga. Å trekke ressursar ut til fellesfag vil svekke institutta sine evne til å styrke fagområda. Behovet for administrativ oppfølging er hinsides det vi kan tillate oss i andre 15 stp fellsfag. Skulle smae tenking leggast til grunn skulle vi hatt minimum 12 administrativt tilsette for å gølge opp førsteklassefaga i Ålesund. For å sette dette i perspektiv, så tilsvarer det 35% av all adminisatrasjon ved Høgskolen i Ålesund i 2015.

For masterutdaningane i ingeniørfag gjeld mykje av same argumenta med unntak av dei som heng på rammeplan. Dei som tar master etter 3+2 modell vil ha hatt mange av forslåtte emn i bachelorutdanninga. Det er etter vår meining ikkje behov for gjentak.

NTNU

Avdeling for maritim teknologi og operasjoner

Dato 22.10.16

Referanse

Notat: Høring fellesemner - AMO

Til: Studieadministrasjonen

Kopi til:

Fra: Hans Petter Hildre

Signatur:

Høring om fellesemner

Første kommentar er at rapporten er unødig tung å lese. I det etterfølgende kommer høringssynspunkter på de 8 punkt rektor har bedt om.

1. *Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?*

Vi mener at en områdebasert tilnærming er absolutt nødvendig, spesielt for de profesjonsorienterte utdanningen vi har i Ålesund. På denne måten kan vi ha håp om å sikre relevans.
Vi ser noen utfordringer knyttet til rammeplan for BSc i ingeniørfag hvor aspekt fra både ex.phil og områdeemne allerede er tatt inn i en helhet og BSc i Nautisk utdanning som er detaljstyrt at internasjonale konvensjoner.

2. *Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?*

Kunnskapsdepartementet fastsatte ny nasjonal forskrift om rammeplan for ingeniørutdanning i 2011. Bachelorgraden i ingeniørfag har fire emnegrupper

- 30 sp fellesemner som legger basis for ingeniørfaget
- 50 sp programemner som grunnlaget for fagfeltet (består av tekniske fag, realfag og samfunnsfag)
- 70 sp tekniske spesialiseringsemner, og
- 30 sp valgfrie emner.

Et viktig aspekt i rammeplanen er ingeniørdisiplinens rolle for teknologi- og samfunnsutviklingen både i fremtidig og historisk perspektiv. Vitenskapelig tekning og metode inngår som en del av utdanningen og studentene skal utvikle analytiske, metodiske og praktiske ferdigheter. Tverrfaglig samarbeid og problemløsning utgjør viktige læringsformer for studentene, det samme gjelder også muntlig og skriftlig kommunikasjon og formidling. Kreativitet, innovasjon og entrepenørskap er integrerte elementer av utdanningen. Dette betegnes som «ingeniørdannelse» og utvikles gjennom

Postadresse Postboks 1517 6025 Ålesund
Org.nr. 974 767 880 postmottak@alesund.ntnu.no
Besøksadresse Larsgårdsvegen 2 6009 Ålesund
Telefon +47 73 59 50 00

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

fagkunnskap og bevisst anvendelse. Utdanningen skal bidra til samfunnsansvarlighet, miljøbevissthet, etisk ansvarlighet og forståelse for konsekvenser av teknologi, samt respekt for andre fagområder.

Teknologiske, realfaglige og samfunnsfaglige temaer skal integreres og ses i sammenheng. Utdanningen skal tilrettelegge for og ivareta samspillet mellom etikk, miljø, teknologi, individ og samfunn.

En betydelig del av målsettingen med ex.phil og områdeemne er med andre ord allerede innbakt i dagens rammeplan! Å legge til to ytterligere obligatoriske blir fullstendig galt. I første semester er det derimot lagt inn et obligatorisk emne med tittelen «introduksjon til ingeniørfaget». En mulighet er å gi dette noe strammere rammer til å i større grad inkludere tema fra ex.phil.

Områdeemne er lettere å inkludere da dette kan erstatte eller inkluderes i eksisterende emner. 5 semester er et god mulighet til emner som teknologiledelse. NB! Alle fag skal være på 10 stp i henhold til rammeplan for ingeniørfag.

Nautisk utdanning er underlagt internasjonale krav (IMO) med klare beskrivelse av tema og antall timer innenfor en rekke tema. Studieplanen er «trang» og det er krevende, om ikke umulig, å finne plass til to helt nye fag.

3. *Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?*

Dette virker fornuftig.

4. *Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?*

Forslaget virker fornuftig. Tilbakemeldinger fra næringslivet peker på at studentene skulle hatt bedre grunnlag i prosjektledelse.

5. *Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?*

Vi har ikke erfaringer med ex.fac og perspektivemneordning, men det som er beskrevet for områdeemne virker fornuftig.

6. *Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?*

Et eget forvaltningsorgan kan være hensiktsmessig, men det blir viktig å finne pragmatiske løsninger om kan fungere i hverdagen. Det blir viktig at forvaltningsorganet får klart mandat i å finne praktiske løsninger og nødvendige tilpasninger mot ulike studieprogram. Vi ser spesielle utfordringer innen BSc ingeniørfag og BSc Nautikk hvor vi må finne praktiske løsninger, spesielt for ex.phil.

7. *Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?*

Et forvaltningsorgan for innhold, læremål osv. kan være hensiktsmessig, men vi forstår ikke at undervisningen nødvendigvis skal komme fra Trondheim og da trolig også fra et gitt institutt. En slik organisering blir for stiv og vil trolig se miljø som kanskje klan bli for opptatt av å beskytte sitt domene i stedet for å finne praktiske løsninger og tilpasninger til unike behov.

8. *Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?*

Det står ikke noe om budsjettmodell og hvilken budsjettpost som skal dekke kostnadene. Det er åpenbart at kostnadene ved gjennomføring i Ålesund er betydelige og vi finner det urettferdig å belaste instituttenes budsjetter.

Hans Petter Hildre

From: Gjermund Kvernmo Langset
To: Bente Alm
Subject: VS: Høring - fellesemner og emnestørrelse
Date: 24. oktober 2016 09:39:43

Frå: Henrique Lemos <henriquenorl@gmail.com>
Sendt: 24. oktober 2016 07:58
Til: Gjermund Kvernmo Langset
Emne: Re: Høring - fellesemner og emnestørrelse

Hei Bente!

Under er vidaresendt mail frå Henrique om fellesemner og emnestørrelsar.

Gjermund

Hei god morgen,

Da jeg var i NTNUVI hadde vi diskusjoner om Ex fil. Vi ble enige om at emne var av stor betydning men mange studenter ikke tar emne seriøs. Vi mente at problemet var i evalueringsmetode. Derfor jeg tror et prosjekt med presentasjon kan være en form for mer effektiv evaluering enn enkel skriftlig prøve. Studentene vil få mer oppmerksomhet og skal lære mer.

Et mulig problem er at emne utgjør 7,5 poeng. En måte å øke poeng på emne er å prøve å legge mer innhold som vi kan bruke i løpet av kurset. De kan vare blant anna den vitenskapelige metode eller et godt stort og viktig prosjekt. På denne måten kan vi forvandle emne til 10 poeng. Et eksempel på ex Fil 10 poeng er ved Universitetet i Bergen.

Gruppearbeid er en svært viktig faktor både for kurs på universitetet og på videre jobb. Det er mange studenter som kommer fra skoler der elevene ofte jobbet i faste grupper. Disse gruppene kan vare i opptil tre år eller mer. Dette fører til en mangel på kompetanse hos de nye studentene i gruppearbeid med ukjente mennesker som kan gi seg utslag i løpet av studiet og senere i arbeidslivet. Jeg foreslår å bruke Ex fil for å kunne lære nye studenter til å fungere best i en gruppe med ukjente mennesker.

For alle kursene som ville ha ex fil.

Jeg favoriserer:

I styrevedtaket fra 18.03.2010 heter det at:

2/3 av ex.phil. skal være likt for alle studenter ved NTNU. Ex.phil. tilpasses ulike fagområder gjennom varianter der inntil 1/3 av innholdet er forskjellig. (...) Ex.phil. plasseres ut fra hensynet til studieplanstrukturen og en vurdering av emnets funksjon i studieprogrammet.

Jeg tror det er svært aktuell å ha et studie av "ren filosofi". Det kan hjelpe elevene i prosessen med tanke, kritikk, evaluering og bruk av etikk på uventede tidspunkt. Hvis vi spesialiserer for mye risikerer vi å ta den grunnleggende ideen i en filosofiskstudie som er å lære å tenke på egen hånd i kritiske tilfeller ved å bruke de ressursene som man har på en etisk måte.

Det er ikke universitetets sitt oppgave å pålegge "sannheter" til studenter. Det universitetet sitt oppgave gir verktøy for studenter, slik at de kan komme fram til sine egne konklusjoner over "sannheter". Poenget med filosofi er å lære å tenke for seg selv. Hvis vi begynner å legge for mye fokus på konkrete situasjoner som for eksempel miljø risikerer vi å indoktrinere i stedet for å lære. Filosofi har i sin base utfordringen sin ideer og tanker på en etisk måte, slik at folk kan være mer fleksibel og mer menneskelig i sitt arbeidesdag.

Har en finn dag. :)

Mvh,
Henrique Rocha Lemos
Fag og forskning
+47 95 48 16 26
henriquenorl@gmail.com

17. oktober 2016 kl. 14.24 skrev Gjermund Kvernmo Langset <gjermund.k.langset@ntnu.no>:

Frå: Bente Alm
Sendt: 3. oktober 2016 14:29
Til: Astrid Engelsen; Siv Marina Flø Grimstad; Elin Margrethe Aasen; Geir Harry Halsvik; Geirmund Oltedal; Hans Petter Hildre; Gjermund Kvernmo Langset; Marianne Synnes; Marianne Vinje; Per-Vidar Sæhaug; Roar Tobro; Tove Havnegjerde; Webjørn Rekdalsbakken
Kopi: Bente Alm
Emne: Høring - fellesemner og emnestørrelse

Hei,

Viser til Sak 112/16 og 113/16 som ble presentert på ledermøtet i dag.

Legger ved dokumentasjon for høring som gjelder fellesemner og høring som gjelder emnestørrelse.
Presentasjonen fra ledermøtet er også vedlagt.

Begge høringer sendes i separate filer på epost til undertegnede innen 24. oktober.
Våre høringssvar vil bestå av et samledokument med innspill fra avdelingene.

Mvh Bente Alm
Kvalitetsleder
NTNU i Ålesund
Tlf:70 16 14 57
http://www.ntnu.no/ansatte/bente.alm

NTNU

Rektor

Dato	Referanse
31.10.2016	2016/24367/NRB

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	Rektor

Svar fra FUS på høring om sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

FUS behandlet saken i møte 21. oktober. Protokollen nedenfor utgjør høringssvaret fra FUS.

«FUS støtter anbefalingene i rapporten, men har et par innspill:

- *Med forbehold om at videre utredninger identifiserer spesielle behov, tror FUS det kan være like hensiktsmessig at ny fellesemneordning forvaltes gjennom dagens forvaltningsregime som å opprette et eget forvaltningsorgan.*
- *Rammeplanen for bachelor ingeniørfag-studier gir lite rom for nye eller andre emner. Å ta inn ex.phil.-emnet i disse studiene er derfor studieplanteknisk vanskelig og kan føre til en betydelig svekkelse av den ingeniørfaglige delen av studiet.*

Som områdeemne for de 5-årige sivilingeniørprogrammene anser FUS dagens «Teknologiledelse»-emne (tidligere «Samfunn og bedrift») for å være et godt utgangspunkt.»

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@adm.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Høgskoleringen 1,
Hovedbygningen

Telefon
+47 73 59 80 11
Telefaks
+47 73 59 80 90

Saksbehandler
Nils Rune Bodsberg
Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Rektor

Dato 01.11.2016

Referanse 2016/24367/OLVEH

Notat

Til: Kjersti Møller

Kopi til:

Fra: Rektor

Svar fra FUI på høring om fellesemner ved NTNU

Høring – rapport Fellesemner ved NTNU – en ny modell

Forvaltningsutvalget for ingeniørutdanningen behandlet høring om rapport om fellesemner ved NTNU under sak 19/2016 i sitt møte 24.okt 2016. FUI finner at rapporten svarer på det gitte mandatet og gir en bakgrunn for at enhetene kan gi tilstrekkelige uttalelser i høringsrunden. NTNU vil på bakgrunn av denne prosessen deretter kunne foreta en beslutning vedrørende fellesemner uten ytterligere høringsrunder.

FUI vil innledningsvis kommentere at kapittel 4.3 Ingeniørstudier ikke er dekkende for hvilke muligheter og begrensninger som ligger i ingeniørutdanningene med forskrift om rammeplan for ingeniørutdanningen og tilhørende nasjonale retningslinjer. FUIs medlemmer, som har deltatt i den brede og inkluderende nasjonale prosessen med utviklingen av nåværende rammeplan i frem mot vedtak i 2011 og i prosessen med utviklingen av de nasjonale retningslinjene gjennom NRT, ser at rapporten grovt underkommuniserer forskriftens bestemmelser samt de nasjonale retningslinjer. Her vises det særskilt til forskriften § 3 Struktur og innhold bestemmelse «*For å oppnå graden bachelor i ingeniørfag <u>må</u> kandidaten ha bestått minst 180 studiepoeng bestående av følgende emnegrupper: 30 studiepoeng fellesemner som består av grunnleggende matematikk, ingeniørfaglig systemtenkning og innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder*», samme paragraf «*Et emne <u>skal</u> ha et omfang på minimum 10 studiepoeng*», samt forskriftens bestemmelse i § 5 første ledd siste punktum «*Det kan <u>ikke</u> gis fritak for fellesemner*» (vår kursiv og understreking). Det vises også til de nasjonale retningslinjer kap 6.3 med vedlegg 4 og 5 for krav til innhold i fellesemner. De 30 sp fellesemner er inndelt i matematikk (10sp), og i emnene Innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder (IYA) og Ingeniørfaglig systemtenkning (IS). Innenfor IYA heter det at:

> *Studentene skal <u>lære ingeniørprofesjonen å kjenne</u> gjennom å bli kjent med <u>ingeniørers arbeidsområder og arbeidsmåter</u>, og dermed bli bevisst på å se konsekvenser av ulike teknologiske løsninger. En viktig hensikt er å motivere studentene gjennom at de ser ingeniørfaget i en større sammenheng, og utvikler en helhetlig, åpen og nysgjerrig tilnærming til viten.*
>
> *Studentene skal introduseres til ingeniørers måte å arbeide på både når det gjelder nytenkning, problemformulering, analyse, spesifikasjon, valg av metode, løsningsgenerering, evaluering og*

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@adm.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Høgskoleringen 1,
Hovedbygningen

Telefon
+47 73 59 80 11
Telefaks
+47 73 59 80 90

Saksbehandler
Olve Holaas
Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

rapportering. Studentene skal få innblikk i at ingeniører både må arbeide analytisk, strukturert, målrettet og innovativt, og at de må være bevisst konsekvenser av teknologiske løsninger både fra et samfunnsmessig, miljømessig og etisk perspektiv. Studentene skal også få trening i skriftlig og muntlig kommunikasjon, både på norsk og engelsk. Dette danner et viktig grunnlag for videre selvstendig læringsprosess. Opplæringen skal kreve høy studentaktivitet og legge grunnlaget for at studentene jobber mye og godt gjennom hele studiet.

Studentene skal bli kjent med studenter på eget program og andre ingeniørprogrammer og utvikle faglig tilhørighet, trygghet og sikkerhet i studiesituasjonen. Det skal legges til rette for at studentene utvikler god studieteknikk og gode arbeidsvaner.

(Vår understreking) FUI ser ikke at rapporten tar høyde for disse kravene i de nasjonale retningslinjer.

Innenfor IS heter det at:

Systemer som samhandler er et viktig trekk i et moderne samfunn. Å arbeide tverrfaglig med basis i sitt fagområde er derfor sentralt i ingeniørfaglige virke. Modellering og helhetlig systemtenkning er sentrale og grunnleggende kvalifikasjoner i ingeniørprofesjonen. De danner basis for å kunne anvende ervervede kvalifikasjoner innen teknologi, realfag, og samfunnsfag for å løse komplekse teknologiske oppgaver, i tverrfaglig samarbeid. En solid basis i modelleringsteknikker er derfor sentral i hele ingeniørutdanningen og for ingeniørprofesjonen. Forenkling gjennom modeller er viktig for å analysere systemer og for at ingeniørene selv skal være i stand til å generere nye tekniske løsninger.

"Ingeniørfaglig systemtenkning" er et av de nye faglige elementene i rammeplanen og skal bidra til å gjøre studentene i stand til å arbeide helhetlig og tverrfaglig. Ingeniørfaglig systemtenkning er yrkesforberedende og forutsetter at studentene har ervervet seg ingeniørfaglige kvalifikasjoner innen sitt fagområde slik at det må komme sent i studiet. Ingeniørfaglig systemtenking skal oppøve studentene slik at de evner å arbeide ut fra en systemmessig helhet, fra enkle til komplekse systemer. Ingeniørfaglig systemtenkning skal også gi studentene et bedre grunnlag for å forstå livsløpstankegang, miljømessige og samfunnsmessige konsekvenser av teknologi og for utvikling av ingeniørdannelse. Ingeniørfaglig systemtenkning skal danne et grunnlag for å gjennomføre en ingeniørfaglig bacheloroppgave, forankret i reelle problemstillinger.

Aktuelle temaer som kan bidra til læringsutbytte er: Forenklet representasjon av komplekse systemer, delsystemer, kvalitetssystemer, miljøsystemer, masse- og energibalanser, anvendelse av strategianalyse og usikkerhet, risikoanalyse, konsepter, konseptvurdering, konseptevaluering, styringssystemer (tekniske, økonomiske og administrative), flytskjema, funksjonalitet, helse- miljø og sikkerhet (HMS). Forskriftens beskrivelse av utdanningens læringsutbytte krever at utdanningens emner integreres og ses i helhetsperspektiv og sammenheng. Det vil være naturlig og nødvendig også å bringe disse temaene inn i andre aktuelle emner i de enkelte studieprogram for å oppnå det totale læringsutbytte.

(Vår understreking) FUI ser ikke at rapporten tar høyde for disse kravene i de nasjonale retningslinjer.

Fellesemner under rammeplan for ingeniørutdanning fokuserer på den ingeniørfaglige yrkesutøvelsen og de verktøy som trengs for å imøtekomme de krav som det private og offentlige næringslivet stiller til ingeniører. NTNU ønsker å fortsatt utdanne Norges beste ingeniører, den jobben starter med å følge rammeplan og nasjonale retningslinjer der bestemmelser ikke gir rom for tolkning, samt å sørge for at NTNUs utdanning ikke faller bak andre utdanningsinstitusjoner i å forberede våre studenter på den faktiske hverdagen som

ingeniører møter, der yrkesrelevans, teknisk kompetanse og praktisk innrettelse på utdanningen er de sentrale element. FUI ser ikke at rapporten imøtekommer disse kravene.

Høringsbrevet stiller åtte spørsmål som FUI vil adressere direkte.

1. Den områdebaserte tilnærmingen skissert i rapporten gir større utfordringer av faglig art for ingeniørutdanningen enn hva som er formålstjenlig. Det foreslås syv områder. Samtidig med denne høringen foregår det en annen, om emnestørrelse. Her foreslås det også å dele inn studiene i syv utdanningsområder. Dette er dog syv andre enn hva som foreslås i denne høringen om fellesemner. Det er uheldig for NTNU å operere med altfor mange ikke-komplementære inndelinger. FUI ser at denne høringen sin inndeling ikke er formålstjenlig for institusjonen, med sammenslåing i område med utdanninger som tilbyr emner på 7.5 sp der ingeniørutdanningene er bundet til å tilby emner på 10 sp. Inndelingen under fellesemner bør følge forslag gitt i rapport om emnestørrelse. Alternativet er å droppe våre egne inndelinger og følge de som gjøres i DBH. Det er faglig umulig å skulle ha emner som er for små til å godkjennes under rammeplanen som en del av utdanningen, dette gjør at den ingeniørfaglige utdannelsen blir svakere. Et annet element er krav om at læringsutbytter skal være gjennomgående i studier. NOKUT er tydelig på at emner skal være integrert i utdanningene, ingen emner skal stå fritt uten å gripe inn i hverandre (faglig progresjon) og å være representert i studiets totale læringsutbytte. Å legge inn emner som ikke er tilpasset ingeniørstudiene rammeplanstyrte egenart, er faglig svært uforsvarlig. Her vises det til pkt 6.1 i nasjonale retningslinjer. Det er ikke åpenbart at rapporten reflekterer over slike kongruenskrav mellom emner og studier.

2. Ex.phil vil ikke kunne være en mulig løsning for ingeniørutdanningen. FUI med sitt mandat forholder seg derfor ikke til om ex.phil. er mulig å tilby ved resten av NTNU. Læringsutbyttene for fellesemnet ex.phil er svært langt fra de krav som stilles for fellesemner i rammeplan og nasjonale retningslinjer, samt for fagfeltene i ingeniørutdanningen (se over). Rapporten nevner at tverrfaglighet, innovasjon og entreprenørskap, samt ingeniørdannelse gir inngang til å diskutere ex.phil inn i utdanningen. Det er en grov feiltolkning av relativt klar ordlyd i rammeplan med nasjonale retningslinjer. Fellesemner i ingeniørutdanningen skal gi studenten kompetanse innen ingeniørers arbeidsområder og arbeidsmåter gjennom å bli bevisst å se konsekvensene av teknologiske løsninger. De foreslåtte læringsutbyttebeskrivelser i vedlegg 4 til nasjonale retningslinjer tydeliggjør dette, IYA er et introduksjonskurs til ingeniørfaget og svært profesjonsnært. Herunder skal også gjentas at kravet om 10 sp gjør at ex.phil ikke kan anvendes i ingeniørutdanningen. NTNU har et klart samfunnsoppdrag i å utdanne konkurransedyktige kandidater i ingeniørfag, det er FUIs klare mening at det vil være å utvanne utdanningen og å snu seg gradvis vekk fra samfunnsoppdraget å innføre ex.phil. som fellesemne i ingeniørutdanningen.

3. FUI støtter at det utarbeides områdeemner som gir muligheten for at studenter under et gitt område kan møte andre nært beslektede profesjoner og disipliner og derved utvikle et bedre perspektiv på yrkesutøvelse og disiplinens plass i samfunnet. Å opprette et mindre antall (1-4) generiske tema / emner for hvert område, som er unikt for området og gir valgmuligheter for studenter på studieprogram under området, støttes av FUI. Dette forutsetter at vår kommentar under punkt 1 følges: FUI ser ikke at det er faglig mulig å være i et studieområde med 5-årig integrert masterstudium i teknologi (siv.ing.) med krav om 7.5 sp emner; det vil ikke være mulig for ingeniørstudier å ha områdeemne på under 10 sp. Det skal her pekes på at FUI kan se for seg en videreutvikling av det rammeplanstyrte emnet Ingeniørfaglig systemtenkning (IS), slik at det kan imøtekomme flere av kravene som områdeemne, slik som med tema rundt teknologi og ingeniørfagets rolle i industrien, men må tilbys som 10 sp emne. Her vil bachelorprogram i teknologi som ikke tilbys som ingeniørstudier kunne velge områdeemne sammen med de 3-årige ingeniørstudier. IS knyttes uløselig opp til modelleringsteknikker og at det skal være yrkesforberedende. Dette er noen av de element som NTNU må ta inn i et områdeemne for å kunne tilby det til ingeniørstudenter.

4. FUI finner ikke at den beskrevne inndelingen i studieområde imøtekommer ingeniørutdanningens behov og forskriftsbaserte krav. Det vises over til FUIs ønske om at inndelingen fra rapport om emnestørrelse brukes.

5. FUI støtter den foreslåtte endringen fra ex.fac og perspektivemne til områdeemne. FUI ser dette som positivt både i form av bruken av studiepoeng, hvor profesjonsstudiet ingeniørutdanning er sterkt avhengig av å følge kravene i en svært stram rammeplan med inndeling i hva som kan være felles emner (30 sp) og hva som må være særskilt for det enkelte ingeniørfag, men også i form av det faglige innholdet i studiet. Det beskrives i rapporten at dagens ordning ikke imøtekommer de krav som NTNU har til fellesemneordningen, da må NTNU revidere denne. Overgangen til områdeemne vil kunne ivareta de institusjonelle hensyn som beskrives i rapporten.

6. FUI er negative til å fastlegge overordnede tema for områdeemnene. Dette vil være en ekstern styring av områdeemner som ikke vil være forenelig med ideen som ligger bak studieområdene. Studieområder opprettes for at det er beslektede hensyn som ses som sentrale innen det enkelte område, og da må studieområdet kunne tilby de områdeemner som internt vurderes som faglig relevant. Disse områdeemnene må også kunne endres slik at studentene får det mest oppdaterte læringsutbytte i emnet. FUI ser overhodet ikke behovet for et forvaltningsorgan eller råd som skal forvalte denne ordningen. Slik FUI forstår ideen med et forvaltningsorgan eller råd, vil dette være et organisatorisk ledd som ikke gir effektivitet i prosessen. Studiene ved NTNU er under god faglig styring og ledelse gjennom studieprogramleder og ved studieprogramråd, og i linja med instituttleder og dekanatet til rektorat. Behov for forvaltningsorgan er ved særskilte faglige utfordringer for å gi råd til rektor om videreutvikling av porteføljen ved NTNU og lede det faglig integrasjonsarbeidet innenfor fagnære studier. Hva et forvaltningsorgan for områdeemner skal tilføre som ikke allerede håndteres svært bra ved NTNU er vanskelig å lese ut fra rapporten. Den faglige forankring, som et områdeemne er totalt avhengig av for å ivareta studenters og studiers tydelige behov, er godt ivaretatt gjennom eksisterende strukturer.

7. Det er vanskelig for FUI å se at rapporten behandler på en kvalitativt god nok måte de rent praktiske og administrative samt forvaltningsrettslige utfordringer i å innføre felles emner på totalt 15 sp for alle utdanninger og å binde emnene opp til 7,5 sp hver. Det er ikke berørt hvordan det skal løses med manglende overenstemmelse mellom områder i rapport for emnestørrelse og denne rapport for fellesemner, slik at det i det enkelte studieområde ihh til fellesemner vil være studier som er bygd opp etter ulike krav til studiepoeng pr emne. FUIs klare syn er at områder som beskrevet i rapport om emnestørrelse må følges også for fellesemner. Forslaget i rapporten om å bryte forskrift om rammeplans krav om 10 sp som minstekrav til emner er ikke gjennomgått på en god nok måte. FUIs lange erfaring med utvikling, forvaltning og implementering av rammeplanen og de nasjonale retningslinjer gjør at FUI ser en svært høy risiko ved ikke å følge de skriftlige bestemmelser, enten i forskrifts, rundskriv eller retningslinjers form. Det må være et klart krav i denne prosessen å få skriftliggjort fra Kunnskapsdepartementet konsekvensene av at NTNU eventuelt fyller ingeniørutdanningen med fellesemner på under 10 sp og fraviker rammeplanens krav om emnene med fastlagt innhold Innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder (10sp) og Ingeniørfaglig systemtenkning (10sp), samt å ikke forholde seg til de foreslåtte læringsutbyttebeskrivelsene for emnene.

8. FUI har ingen kommentarer til de økonomiske konsekvenser som skisseres i rapporten.

FUI mener med bakgrunn i de kommentarer som vises til i vår høringsuttalelse at NTNU ikke bør starte med fellesemner i henhold til skisse i rapporten. NTNU må ta større hensyn til de særskilte forhold som styrer rammeplanstyrte utdanninger, i særdeleshet ingeniørutdanningen.

NTNU

Rektor

Dato	Referanse
26.10.2016	2016/24367/CJS

Notat

Til:	Kjersti Møller
Kopi til:	
Fra:	FUL

Svar fra FUL på høring om sluttrapport fra arbeidsgruppe vedrørende fellesemner ved NTNU

FUL behandlet saken i møte 25. oktober og høringssvaret oppsummerer her fordeler og ulemper med de foreslåtte løsninger, sett i lys av lektorutdanningene.

FUL støtter i hovedsak anbefalingen om en ordning med to fellesemner på til sammen 15 sp (Ex.phil og et områdeemne). Ex.phil. som danningsfag anbefales videreført i lektorprogrammene. Modellen for lektorutdanningene på NTNU bygger på krav i rammeplan for lektorutdanning 8 – 13. Per i dag fyller et obligatorisk emne i profesjonsfaget rollen som perspektivemne, mens fagdisiplinære innføringsemner fungerer som ex.fac-emner. Overgang til å inkludere et områdeemne, skaper derfor noen utfordringer. Strengt tatt er det kun Ex.fac som kan vike for eller endres til et områdeemne, og dette gir fare for at faglig innføring svekkes.

Rapporten anbefaler å samle GLU og lektorutdanning som fellesområde, og dette synes fornuftig. Med et slikt områdefellesskap er det viktig å skape et innhold som tjener begge typer lærerutdanning. Innhold i områdeemner for lærerutdanning må balanseres mellom behovet for faglig innføring og profesjonsrelevante tema.

Kravene i rammeplanen og lektorutdanningens struktur gjør at det ikke er realistisk at lektorutdanningene kan få plassert Ex.phil og område-emnet der det er anbefalt i rapporten. For å opprettholde god faglig progresjon i studieløpet, vil lektorutdanningene ha behov for større frihet for plassering av fellesemner enn det som er skissert i rapporten.

Det er svært mange yrkesrelevante tema som egner seg godt for et felles områdeemne for GLU- og lektorstudenter, for eksempel profesjonsetikk, mobbing, psykisk helse, lærevansker etc. Samtidig tror FUL at faglig innføring (som ligger i dagens ex.fac-emner) ikke kan reduseres uten at kvaliteten svekkes. Det er altså behov for å inkludere disiplinfaglig grunnopplæring i områdeemnene, eller å

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@adm.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Høgskoleringen 1,
Hovedbygningen

Telefon
+47 73 59 80 11
Telefaks
+47 73 59 80 90

Saksbehandler
Christina Jenkins Slutås
Tlf: +47 73 59 79 46

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

kompensere på annet vis. Med GLU og lektorutdanning som eget område, tilsier dette at det må opprettes flere områdeemner knyttet til ulike fagområder. Rapporten anbefaler 1 – 4 områdeemner per område.

Et alternativ som ikke krever at områdeemnet må tilpasses de ulike fagretninger innebærer å gjøre områdeemnet til ett pedagogikk- og profesjonsetikkemne som utgjør en del av profesjonsfaget. Med en slik løsning unngår vi å svekke grunnopplæringen i disiplinfaget i lektorutdanningene. Det kunne for eksempel være et emne for GLU1-7, et for GLU 5-10 og et for lektorutdanningene. De som forvalter de ulike programmene kan ha dialog om hvilke utdanningselementer som egner seg best i forhold til områdeemnenes tenkte funksjon og mulige plasseringer i programmene.

Oppsummert støtter FUL forslaget, men understreker at rammeplanstyrte utdanninger som lektorutdanningen må ha noe større frihet i valg av plassering av fellesemnene og mulighet til å etablere flere enn ett områdeemne for GLU/lektorutdanning og anledning til å tilpasse innholdet slik at det ivaretar kvaliteten i faglig progresjon i alle tre typer lærerutdanning.

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
29.11.2016
Arkiv: 2016/23185
Saksansvarlig: Berit Kjeldstad
Saksbehandler: Hege Barreth Jacobsen

S-sak 88/16

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Emnestørrelse ved NTNU

Tilråding:

Styret vedtar fastsettelse av emnestørrelse ved NTNU og tidsplan for implementering:

1. Emnene som tilbys skal være på 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette.
2. Rektor kan i særskilte tilfeller innvilge unntak fra dette.
3. Felles emnestørrelse skal være implementert i studiene senest studieåret 2019/2020

Bakgrunn

Rektor oppnevnte våren 2016 et bredt sammensatt utvalg med formål å utrede faglige og økonomiske konsekvenser av innføring vs. ikke innføring av felles emnestørrelse for alle studier ved NTNU. Følgende mandat lå til grunn for arbeidet:

> Gruppa får i mandat å kartlegge nå-situasjonen. I dette ligger det å se på gjeldende forskrifter/retningslinjer/politikker ved NTNU og de tidligere høyskolene, herunder også føringer som følger av nasjonale rammeplaner. Gruppa skal videre utrede faglige og økonomiske konsekvenser av å innføre/ikke innføre felles emnestørrelse for alle studier ved NTNU. Et eksempel på slike faglige konsekvenser er hva det vil si for bredden om mulighetene for spesialisering i sivilingeniørprogrammene dersom en skulle gå over fra emnestørrelse på 7,5 studiepoeng og et multiplum av dette til minsteenhet på 10 studiepoeng. Det avleveres innstilling fra gruppa til prorektor for utdanning innen 1. mai 2016.
>
> Arbeidet er en viktig rammefaktor for arbeidsgruppene faglig integrasjon.

Øyvind W. Gregersen, prodekan for utdanning og formidling ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi ledet arbeidsgruppen.

Utvalget leverte endelig rapport september 2016.

Kartlegging av nå-situasjonen

Utskrift: 30.11.16 15:04~~29.11.16 21:32~~23.11.16 ~~17:13~~ c:\ephorte\docs\ephorte\1570324.docx~~m:\styresaker\2016\7.12\8 8.16 emnestørrelse.docx~~~~m:\a sr\faglig integrasjon\emnestørrelse\styresak\emnestørrelse styret 7.12.16.docx~~

Utvalget har gjennomgått bestemmelser hos fusjonspartnerne og funnet at hverken tidligere HiST eller Hials hadde forskriftsfestet emnestørrelse. Tidligere HiG har hatt bestemmelse om at et emne skal være delelig med 5 og angis i hele tall, minste emnestørrelse bør normalt være på 10 studiepoeng (sp). NTNU hadde før fusjonen forskriftsfestet emnestørrelse på 7,5 sp eller multiplum av dette.

Rammeplaner
Forskrift til rammeplaner gjeldende for nye NTNU opererer med ulike krav til samlet størrelse på tematisk innhold i studiet, men det er kun forskrift til rammeplan for ingeniørutdanning som gir eksplisitte føringer på emnestørrelse; denne fastslår at «et emne skal ha et omfang på minimum 10 studiepoeng» (§3).

Aktive emner og studieprogram
Av totalt 6744 aktive emner ved NTNU våren 2016 er 512 emner på 5 sp, 3011 emner på 7,5 sp og 958 emner er på 10 sp. 168 og 420 emner er på hhv 15 og 30 sp. De siste 675 emnene fordeler seg på emnestørrelser utover de som er nevnt ovenfor (jf. rapport emnestørrelse ved NTNU, side 7, tabell 1). Det er i hovedsak studieprogrammene ved de tidligere høgskolene, HiG, HiST og Hials, som per i dag ikke har emner på 7,5 sp eller multiplum av dette. For HiST gjelder dette for om lag 50% av emnene.

Av totalt 561 studieprogram har 278 studieprogram et flertall av emner på 7,5 sp eller multiplum av dette. 159 studieprogram har et flertall av emner på 5 sp eller multiplum av dette. 124 studieprogram har kun emner på 15, 30, 60 og 120 sp (jf. rapport emnestørrelse ved NTNU, side 9, tabell 2).

Nasjonal deleksamen
NOKUT har besluttet at det skal gjennomføres nasjonale deleksamener i årsregnskap (15 sp) i bachelor i revisjon og regnskap, matematikk (0 sp) i grunnskolelærerutdanningen og anatomi, fysiologi og biokjemi (12 sp) i bachelor i sykepleier.

Økonomiske beregninger av endringer
Økonomiske beregninger viser at det er kostnadskrevende å endre emner i et studieprogram. Et studieprogram må restruktureres med ny studiemodell/emnevegg og det utføres endringer i det enkelte emnet. Dette arbeidet vil være en engangskostnad som i hovedsak vil falle på programledelse, emneansvarlige og studieadministrasjon. En omlegging vil kunne ta like lang tid som studieprogrammets lengde. I rapporten er det gitt et regneeksempel der 184 masteremner på 5 og 10 sp gjøres om til 198 emner på 7,5 sp. Det anslås at en slik endring vil beløpe seg på 30-70 arbeidstimer per emne. I tillegg antas omforming av 25 studieprogram å koste i snitt om lag 1000 arbeidstimer. I tillegg kommer arbeidsbelastning på administrasjonen.

Til dels store faglige og administrative kostnader knyttet til omlegging er en viktig årsak til at arbeidsgruppen anbefaler differensiert emnestørrelse.

Arbeidsgruppens anbefaling

Arbeidsgruppen anbefaler at studieprogram tilordnes et utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse: (1) Helse (2) Historie, språk, estetikk og mediefag (3) Realfag og landbruk (4) Samfunn, lærer, pedfag og idrett (5) Tekno – ingeniør (6) Tekno – sivilingeniør (7) Økadm. Arbeidsgruppa sier videre at der det er tvil skal ansvarlig dekan tilordne studieprogrammet det utdanningsområdet det er mest sannsynlig at samarbeidet på emnenivå vil foregå.

Innenfor bachelorutdanningene ved NTNU skal studieprogrammets emnestørrelse samordnes innen gitte utdanningsområder:

Emnene som tilbys skal være 7,5 sp eller multiplum av dette

Eller

Antall studiepoeng for emnet skal være delelig på 5 og angis i hele tall. Minste emnestørrelse bør normalt være på 10 sp.

Alle studieprogram innenfor et utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse skal ha samme emnestørrelse.

På *masterutdanninger* skal studieprogrammets emnestørrelse innenfor et utdanningsområde være på 7,5 sp eller multiplum av dette.

Høringsinnspill

Rapporten ble sendt på høring til fakultetene, NTNU i Gjøvik og Ålesund, forvaltningsorgan og Studenttinget. Det kom inn høringssvar fra samtlige høringsinstanser innen høringsfristen 1.11.16. Sammendrag av høringsinnspillene ligger vedlagt i tabellform. Vedlagt ligger også samtlige høringsinnspill.

Emnestørrelse

(1) HHiT, NT, IVT, IME og DMF og FUS gir sin tilslutning til arbeidsgruppens forslag om differensiert emnestørrelse mellom utdanningsområder. Disse fakultetene har i dag hovedtynge av emner på 7,5 sp eller multiplum av dette. DMF mener det kan være fornuftig at også sosialfagene tilordnes samme utdanningsområde som helse.

(2) FHS støtter forslag om emnestørrelse på 7,5 sp og 15 sp, men presiserer samtidig viktigheten av at emnene på bachelornivå tilpasses krav som stilles til progresjon og praksis i rammeplan. Fakultetet har i dag ikke fast emnestørrelse og må endre denne på sine studieprogrammer etter et eventuelt vedtak om felles emnestørrelse.

(3) NTNU i Ålesund er delt i sin tilbakemelding. Ingeniør- og økonomimiljøene støtter forslaget. Helsemiljøet ønsker i utgangspunktet emnestørrelse på 7,5 sp eller multiplum av dette, samtidig ønsker fagmiljøet at det åpnes for emner som er delelig på 5 i samme studieprogram.

(4) FT, ingeniørmiljøene ved NTNU i Gjøvik og Ålesund og FUI gir sin tilslutning til forslaget. De rammeplanstyrte ingeniørutdanningene har emner med omfang på minimum 10 sp. FUI kommenterer at det er de som må ha myndighet til å bestemme studieområdets basisenhet og ikke dekan. NTNU i Gjøvik foreslår at NTNU søker dispensasjon fra krav om emnestørrelse gitt i rammeplan.

(5) Hverken FLT eller helsemiljøet ved NTNU i Gjøvik ønsker andre føringer i emnestørrelse enn de føringer nasjonale rammeplaner gir. FLT legger til at emnestørrelse må være basert på faglige hensyn snarere enn organisatoriske.

(6) AB, HF og Studenttinget er omforente om at alle studieprogram, på alle nivå, må ha samme basis emnestørrelse. Både HF og Studenttinget begrunner dette med et ønske om at NTNU skal framstå enhetlig. Studenttinget er opptatt av at det opprettes en ordning som sikrer tverrfaglighet og fleksibilitet for studentene. AB og Studenttinget ønsker emnestørrelse på 7,5 sp eller multiplum

av dette. Med bakgrunn i ønske om større grad av nasjonalt samarbeid og nasjonal samordning, foreslår HF at NTNU vedtar felles emnestørrelse med basis i 5 og 10 sp, gjerne med 10 sp som minste enhet. Til orientering har Universitetene i Bergen og Oslo basis emnestørrelse på 5sp, mens Universitetet i Tromsø hadde 10 sp som basis før fusjonen. SVT tar også til ordet for at det på sikt utarbeides felles modell for emnestørrelse nasjonalt.

Utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse

(7) Det er flere fakultet og forvaltningsorgan som problematiserer forslaget om å opprette utdanningsområder som rammeverk for bestemmelse av emnestørrelse. FLT mener det er uheldig at det opereres med ulike tilnærminger til fag- og studieområder i ulike sammenhenger, blant annet i «DBH/FS-sammenheng og i interne sammenhenger». FUI peker på at det foreslås ulike inndelinger i utdanningsområder i denne saken og i sak om fellesemner, det er lite formålstjenlig med flere ikke-komplementære inndelinger.

SVT mener at det vil være utfordrende med utstrakt samarbeid på tvers av de foreslåtte utdanningsområdene. Eksempel på tilbud som gis på tvers av de foreslåtte utdanningsområdene er blant annet integrert lektorutdanning og yrkesfaglærerutdanningen. Fire av de nye fakultetene ved fusjonerte NTNU og tre av de foreslåtte utdanningsområdene vil levere emner til lektorutdanningen. Modellen kan gi utfordringer dersom det blir krav om samordning mellom utdanningsområder uten faglig vurdering og hvis disse velger ulik emnestørrelse. FUL presiserer viktigheten av at alle emner som inngår som obligatorisk eller valgbart emne i lektorutdanningen har samme emnestørrelse, 7,5 eller 15 sp uavhengig av inndeling i utdanningsområder. Yrkesfaglærerutdanningen vil få tilsvarende problemstilling dersom forslaget til arbeidsgruppa vedtas.

HF kommenterer at kostnadene knyttet til et system basert på utdanningsområder er noe underkommunisert i rapporten. Plassering av studieprogram innen utdanningsområder, framtidige revisjoner av utdanningsområder, med påfølgende ny klassifisering vil på kort og lang sikt medføre økt ressursbruk.

SVT påpeker i sitt høringssvar at emnestørrelse bør reguleres ut fra faglige hensyn og ikke områdehensyn. De sier videre at en ikke må risikere at enkelte program må bytte emnestørrelse fordi en havner i et gitt utdanningsområde. AB på sin side omtaler den foreslåtte inndelingen i utdanningsområder som rigid og at det vanskelig vil la seg gjøre å finne en inndeling som reduserer behovet for spesialtilpassede løsninger i grenseflater mellom utdanningsområder. Fakultetet presiserer videre viktigheten av at fakultetets studieprogram må ha samme emnestørrelse selv om de, etter forslaget, vil grupperes i to forskjellige utdanningsområder.

Faglig integrasjon

Rektor oppnevnte i februar 2016 seks faglige integrasjonsgrupper. Arbeidsgruppene skal levere sin tilråding til rektor 31.12.16. Flere av arbeidsgruppene har etablert undergrupper som arbeider med gjennomgang av parallelle studieprogram. Undergruppene gir signaler om at de vil fremme anbefalinger om kortsiktige og langsiktige samordningsforslag av studieprogram. Dette innebærer blant annet utarbeidelse av felles læringsutbyttebeskrivelser på studieprogramnivå, forslag til samordning og etablering av emner med påfølgende felles emnevegg/studiemodell og opprettelse av felles studieprogramråd. Beslutningen om emnestørrelse vil ha direkte innvirkning på deres arbeid.

Flere av nevnte arbeidsgruppene faglig integrasjon har videre signalisert at de vil tilråde endringer til emnestørrelser på 7,5 sp eller multiplum av dette. Dette gjelder flere

teknologi/realfag/naturvitenskapelige utdanninger fra de tidligere høgskolene, med unntak av ingeniørutdanningene. Det samme gjelder økonomiutdanningene ved NTNU i Gjøvik og Ålesund. Økonomiutdanningen ved tidligere HiST har allerede emner på 7,5 sp eller multiplum av dette. Grunnskolelærerutdanningen har per i dag emner i hovedsak på 15 og 30 sp. Det fleste helseutdanningene planlegger også samordning av studietilbud med påfølgende endringer av emnestørrelser. De foreslåtte endringene vises i vedlagte tabell, jf. vedlegg 1.

Rektors tilråding

Emnestørrelse
Tidligere NTNU har gjennom mange år hatt emner på 7,5 sp eller multiplum av dette. Høringsinnspill og kunnskap om arbeidet som foregår i forbindelse med faglig integrasjon, viser at emnene i et stort flertall av studieprogrammene fra de tidligere høyskolene foreslås endret. Flere tilrår endring til emnestørrelse på 7,5 sp eller multiplum av dette.

Når det viser seg at endringene likevel planlegges gjennomført, tilrår rektor at det fastsettes én felles emnestørrelse på 7,5 sp eller multiplum av dette for alle studieprogram ved NTNU, uavhengig av nivå og utdanningsområde. Det tilrådes videre at det åpnes for at rektor, i særskilte tilfeller, skal kunne gi unntak fra bestemmelsen om emnestørrelse. Unntak kan for eksempel gis for nasjonal deleksamen og emner på 0 studiepoeng som brukes for å registrere og synliggjøre praksis, obligatoriske HMS-kurs, o.l.

NTNU må forholde seg til forskrift til rammeplan for ingeniørutdanning hvor det fastslås at et emne skal ha et omfang på minimum 10 sp. Rektor vil søke dispensasjon fra denne bestemmelsen slik at ingeniørutdanningene gis mulighet til å ha samme emnestørrelse som resten av NTNU.

Tidsplan og implementering
Implementering av felles emnestørrelse ved NTNU er viktig for arbeidet som foregår i faglig integrasjonsgruppene. Flere faglig integrasjonsgrupper ønsker samordning av studieprogram med virkning fra 2018/19. Rektor tilrår implementering av felles emnestørrelse senest studieåret 2019/2020.

I styremøtet 7.12.2016 behandles forslag om fellesemneordning. Vedtak om emnestørrelse foreslås nedfelt i studieforskriften i samme møte.

Vedlegg:

1. Tabell: oversikt over endringer som foreslås gjennomført som følge av faglig integrasjonsprosjektet
2. Utvalgets rapport, inkl. vedlegg
3. Sammendrag av høringsinnspill
4. Samtlige høringsuttalelser

Utskrift: 30.11.16 15:04~~29.11.16 21:32~~23.11.16 17:13 c:\ephorte\docs\ephorte\1570324.docx~~m:\styresaker\2016\7.12\88.16 emnestørrelse.docx~~~~m:\asr\faglig integrasjon\emnestørrelse\styresak\emnestørrelse styret 7.12.16.docx~~

Vedlegg 1

Oversikt over endringer som foreslås gjennomført som følge av faglig integrasjonsprosjektet

	Forskrifts-festet emne-størrelse før fusjon	**Fagområde**	**Emnestørrelse per 2016/17**	**Høringssvar**	**Faglig integrasjon: - planlagt endring /Størrelse**
NTNU i Ålesund	Nei	Helse	Har emner i alle størrelser	Ønsker 7,5, men også mulighet til 5	ja
		Økonomi	Har emner i alle størrelser	Ønsker 7,5	ja / 7,5 sp
		Teknologi/ naturvitenskap/realfag	Har emner i alle størrelser	Ønsker 7,5	ja /7,5 sp
		Ingeniør	Emner à 10 sp	-	
NTNU i Gjøvik	Ja	Helse	Emner i hovedsak delelig med 5	Ønsker ikke fast størrelse	ja
		Økonomi	Emner i hovedsak delelig med 5	Ønsker 7,5	ja /7,5 sp
		Teknologi/ naturvitenskap/realfag	Emner i hovedsak delelig med 5	Ønsker 7,5	ja /7,5 sp
		Ingeniør	Emner à 10 sp	-	
gHiST	Nei	Helse	Har emner i alle størrelser	Ønsker 7,5	Ja
		Økonomi	Økonomi: multipel 7,5	Har 7,5	
		Teknologi/ naturvitenskap/realfag	Har emner i alle størrelser	Ønsker 7,5	ja /7,5 sp
		Ingeniør	Emner à 10 sp	-	nei /10 sp
		Lærer	Lærer har 15 og 30 i dag (multipel 7,5)	Ønsker ikke fast størrelse	
gNTNU	Ja		Emner multipel av 7,5	Alle med unntak av HF ønsker å behold 7,5	

Rapport

Emnestørrelse ved NTNU

Fra arbeidsgruppa emnestørrelse

12. september 2016

Innhold

Innledning / sammendrag 3
Styrende dokumenter og dagens situasjon 3
Faglig og økonomiske konsekvenser 3
Arbeidsgruppens anbefalinger 3
Mandat 4
Arbeidsgruppen: 4
Definisjoner 4
Faglig og kvalitativ vurdering av hva NTNU kan oppnå med samordning av emnestørrelser 5
Argumenter for samordning av emnestørrelse 5
Fordeler ved felles bruk av emner i flere studieprogram 5
Ulemper ved felles bruk av emner i flere studieprogram 6
Emnestørrelser 6
- Før fusjon, 31.12.2016 6
- Etter fusjonen, 1.1.2016 6
Styrende dokumenter 9
Rammeplaner 9
Nasjonale deleksamener 9
UH-loven 10
Instruks fra departementet – overgang til ny gradsstruktur, kvalitetsreformen 10
NTNUs studieforskrift 10
Arbeidsgrupper Eksperter i team og ex.phil., ex.fac. og perspektivemner 11
Arbeidsgruppe ex.phil., ex.fac. og perspektivemner 11
Arbeidsgruppe for Eksperter i team 11
Emnestørrelser nasjonalt/internasjonalt 11
Nasjonalt 11
Internasjonalt 13
Anslått arbeidsbelastning 13
Erfaringer / forskning størrelser på emner 14
Scenario: Konsekvenser av overgang fra 7,5 studiepoengsemner til 10 studiepoengsemner på sivilingeniørutdanningen 14
Eksempel: - Sivilingeniørstudiet Industriell kjemi og bioteknologi (MTKJ) 14
Oppsummering av eksempel 16
Erfaringer fra omlegging av ingeniørutdanningene til 10 studiepoeng 16
Økonomiske konsekvenser 17
Overslag over engangskostnader ved endring av emnestørrelse i et studieprogram 17

Erfaring fra omstrukturering av studieprogram der endring av emnestørrelse inngår. 17
Besparelser ved samordning av emnestørrelse og/eller endring av gjennomsnittlig emnestørrelse 18
Beregningscase for endring av emnestørrelse til 7,5 studiepoeng basis i alle masterprogram 18
Utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse 18
Utdanningsområder i UH-sektoren 18
Tilordning av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse 19
Arbeidsgruppens anbefaling 20
Bachelorutdanninger 20
Masterutdanninger 20
Studieområder 20
Unntak på enkeltemnenivå innen studieprogram 21
Evaluering 21
Vedlegg 22

Innledning / sammendrag

Rapport emnestørrelse beskriver arbeidet arbeidsgruppen for emnestørrelse har utført etter mandat fra prorektor for utdanning. Rapporten vurderer styrende dokumenter som har innvirkning på emnestørrelse og gir et bilde av situasjon per i dag. Videre har arbeidsgruppen vurdert faglige og økonomiske konsekvenser av felles emnestørrelse, som til sist munner ut i arbeidsgruppens anbefalinger.

Styrende dokumenter og dagens situasjon

Av styrende dokumenter er «Forskrift til rammeplan for ingeniørutdanning» eneste dokument som eksplisitt setter krav til emnestørrelse. For de studieprogram rammeplanen gjelder for (3-årige ingeniørutdanninger), skal emnestørrelsen ha et omfang på minimum 10 studiepoeng. Det er ingen styrende dokumenter som på samme måte regulerer emnestørrelser på masternivå.

Ved nye NTNU er det en overvekt av emner på 7,5 studiepoeng. Av totalt 6744 aktive emner i FS er henholdsvis 3011 og 958 på 7,5 og 10 studiepoeng. Brutt ned til masternivå er det av totalt 2238 aktive emner i FS, hvorav 1281 på 7,5 studiepoeng og 112 på 10 studiepoeng.

Bortsett fra Universitetet i Agder, hvor også emner på 7,5 studiepoeng forekommer, er emnestørrelsen ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø i hovedsak på 10 studiepoeng. Internasjonalt ser bildet mer variert ut, hvor også emner på mindre enn 7,5 studiepoeng er vanlig.

Faglig og økonomiske konsekvenser

Arbeidsgruppen ser flere faglige gevinster med å samordne emnestørrelse. Det vil øke bruk av samme emne i flere studieprogram, stimulere til tverrfaglighet, øke fleksibiliteten for studentene, effektivisere undervisningsressurser, skape mobilitet mellom studiesteder og harmonisere krav og faglig innhold. Dog kan utstrakt bruk av samme emner i flere studieprogram gi utfordringer med time- og eksamensplanlegging og ved at studieprogramidentitet svekkes.

En omlegging av emner fra 7,5 studiepoeng til 10 studiepoeng vil ha betydelige kort- og mellomlangsiktige økonomiske kostnader, i rapporten estimert til mellom 36-84 timer per emne. Faglig omkostning er eksemplifisert med 5-årig integrerte masterprogram, hvor omlegging fra 7,5 til 10 studiepoeng kan gå på bekostning av programmets spesialisering og/eller utstrakt etablering av emner som er faglig inhomogene. I praksis vil det bety en total omlegging av emneporteføljen for berørte program. I tillegg kommer overgangskostnader.

Langsiktige besparelser er at dublering av emner unngås, antall underviste emner går ned og kvalitetssikringssystemet for utdanningen vil kreve færre emnerapporter.

Arbeidsgruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen ser muligheten til å nå faglige gevinster uten for store økonomiske kostnader, ved at studieprogrammenes emnestørrelse samordnes innen gitte utdanningsområder.

Anbefalingen er å identifisere utdanningsområder for bestemmelse av emnestørrelse som består av et antall studieprogram som er faglig beslektet og hvor studieprogrammene har helt eller delvis overlappende enkeltemner. Arbeidsgruppen foreslår følgende utdanningsområder for bestemmelse av emnestørrelse: (1) Helsefag (2) Historie, estetikk, språk og mediefag (3) Realfag og landbruk (4)

Samfunn, lærer, pedfag og idrett (5) Tekno – ingeniør (6) Tekno – Sivilingeniør og (7) Økonomi og administrasjon.

For bachelorutdanningene anbefales det at studieprogrammenes emner enten er på *7,5 studiepoeng eller et multiplum av dette*, eller at *antall studiepoeng skal være delelig med 5 og angis i hele tall. Minste emnestørrelse bør normalt være på 10 studiepoeng*.

For masterutdanningene skal studieprogrammenes emner som hovedregel være på *7,5 studiepoeng eller et multiplum av dette*, men der hvor det *finnes tungtveiende grunner for å bruke emnestørrelser som er delelig på 5, kan dette benyttes innenfor studieområdet. Minste emnestørrelse bør normalt være på 10 studiepoeng.*

Mandat

Gruppa får i mandat å kartlegge nå-situasjonen. I dette ligger det å se på gjeldende forskrifter/retningslinjer/politikker ved NTNU og de tidligere høyskolene, herunder også føringer som følger av nasjonale rammeplaner. Gruppa skal videre utrede faglige og økonomiske konsekvenser av å innføre/ikke innføre felles emnestørrelse for alle studier ved NTNU. Et eksempel på slike faglige konsekvenser er hva det vil ha å si for bredden og mulighetene for spesialisering i sivilingeniørprogrammene dersom en skulle gå over fra emnestørrelse på 7,5 studiepoeng og et multiplum av dette til minsteenhet på 10 studiepoeng. Det avleveres innstilling fra gruppa til prorektor for utdanning innen 1. mai 2016. Etter styremøtet 16.06.16 avklares behovet for om gruppa skal fortsette sitt arbeid høsten 2016.

Arbeidsgruppen:

Øyvind W. Gregersen	Leder av arbeidsgruppen, Prodekan for utdanning og formidling, professor, NT
Lars T. Grønflaten	Rådgiver, DMF fakultetsadministrasjonen
Skender E. Redzovic	Instituttleder, FHS Institutt for anvendt sosialvitenskap.
Gunn M. Rognstad	Studie- og forskningsdirektør, Studie- og forskningsseksjonen
Arve Sletten	Rådgiver, HHiT fakultetsadministrasjonen
Kristian Hovd Sjøli	Studentdemokratisk ansvarlig, Studenttinget, Student lektorutdanningen
Kjell I. Tomren	Konstituert dekan, programansvarlig, AIR program for dataingeniørstudiet
Trond Aalberg	Studieprogram leder, IME institutt for data og informasjonsvitenskap.
Peder K. Brenne	Sekretariat, Seniorkonsulent, NT Institutt for fysikk
Hege Barreth Jacobsen	Sekretariat, Seniorrådgiver, rektors stab utdanning

Definisjoner

Emne: jf. NTNUs studieforskrift § 1,2

> «Den minste enheten som gir studiepoeng, som en student vurderes i, og som fører til en sluttkarakter».

NOKUT definerer emne slik: Den minste enheten som godkjennes og inngår i et studieprogram. Emnenes omfang måles i studiepoeng.

Et emne kan bestå av en eller flere delvurderinger. Studenten(e) kan klage først når endelig karakter for emnet er kunngjort, jf. NTNUs studieforskrift §6-2(6).

Samordning av emnestørrelse: Emnestørrelsen defineres til samme basis, for eksempel 5, 10, 15 studiepoeng eller 7,5, 15, 22 studiepoeng. Programmenes oppbygging og struktur gjennomgås slik at det legges til rette for samarbeid om undervisning av enkeltemner og bruk av samme enkeltemne i flere program der dette er naturlig.

Studieprogram: Med studieprogram menes en studieenhet som består av en samling emner med totalt læringsutbytte som tilbys studenter å søke på og bli tatt opp til. Et studieprogram kjennetegnes ved at det ikke er nødvendig å søke nytt opptak for å ta nye emner innenfor studieprogrammet, jf. DBH og NTNUs studieforskrift §1.2.

Studieområde: Et studieområde kjennetegnes ved at det består av et antall studieprogram som er faglig tilgrensende og der disse studieprogrammene har helt eller delvis overlappende enkeltemner.

Faglig og kvalitativ vurdering av hva NTNU kan oppnå med samordning av emnestørrelser

Argumenter for samordning av emnestørrelse

1. Bruk av samme emne i ulike studieprogram. Dette gir mulighet for god kvalitet, her definert som godt kvalifiserte emneansvarlige og tilstrekkelige veiledningsressurser.
2. Gi mulighet for tverrfaglighet i studieprogram ved at emner fra ulike fagdisipliner kombineres.
3. Fleksibilitet sett fra studentenes synsvinkel. Et valgbart emne er utbyttbart med et annet valgbart emne.
4. Bidra til å gjøre overgangen fra bachelor- til masterutdanning enklere. På enkelte masterprogram stilles gitte forkunnskapskrav. Dette gjelder for eksempel opptak til to-årig master innenfor teknologiutdanningene. Ingeniørstudenter kan fylle disse kravene gjennom å velge gitte emner fra andre studieprogram som valgbar del av sin utdanning
5. Mulighet for å opprettholde undervisning innen fagfelt som ellers ikke ville hatt tilstrekkelig studentantall fra noe enkelt studieprogram.
6. Reduksjon av dobbeltarbeid og dermed effektiv gjennomføring av undervisning. Gevinsten ved dette er å kunne frigjøre tid til andre oppgaver.
7. Mobilitet mellom studiesteder innen et studieprogram eller mellom tilgrensende studieprogram blir mindre komplisert for student og administrasjon når emnestørrelser og -innhold er samordnet.
8. Harmonisering av faglig innhold og krav mellom studieprogram og enkeltemner.

Fordeler ved felles bruk av emner i flere studieprogram

1. Innen samme studieområde (for eksempel sykepleierutdanning, ingeniørutdanning, lærerutdanning, master i teknologi, økonomi osv.) der det er mange (nesten) like emner med ulikt studiested er samarbeid om emnebeskrivelse, pensum, nettressurser og lignende ønskelig.
2. Når valgbare emner fra andre fagfelt tas inn i et studieområde, er det gunstig at disse emnene har samme størrelse som de allerede eksisterende emnene i studieområde.
3. Økt samarbeid og/eller samordning mellom tilgrensende studieområdet og studieprogram, dette kan gjelde innenfor medisin og helse- og sosialvitenskap, ingeniør og sivilingeniør, sivilingeniør og realfagsutdanning, grunnskolelærer og lektor, samfunnsøkonomi og økonomi, osv. Enkeltemner kan undervises felles mellom studieområde og studieprogram.

Dette kan forbedre faglig kvalitet og sikre at forskningsbasert kunnskap og oppdatert praksis tas inn i undervisningen.

Ulemper ved felles bruk av emner i flere studieprogram

1. Utstrakt felles bruk av emner i mange studieprogram kan gi utfordringer med timeplanlegging og det kan bli vanskelig å planlegge undervisning og eksamen kollisjonsfritt (lektorstudentene ved NTNU har per i dag betydelige utfordringer knyttet dette).
2. Felles bruk av emner i flere studieprogram kan gi svak studieprogramtilhørighet blant studentene fordi de i liten grad har emner bare sammen med studenter på samme program.
3. Felles bruk av emner gir begrensede muligheter til å skreddersy emner med eksempelbruk og pedagogisk opplegg som er relevant for det enkelte studieprogram.

Emnestørrelser

- Før fusjon, 31.12.2016

Ved **Høgskolen i Ålesund** var det ikke fattet eksplisitt vedtak knyttet til samordning av felles emnestørrelse.

Høgskolen i Gjøvik innførte felles emnestørrelse, størrelsen beskrives i egen *Veiledning og mal for studie- og fagplaner med emnebeskrivelse*. Denne sier, s 11:

> «Antall studiepoeng for emnet skal som utgangspunkt være delelig med 5 og angis i hele tall. Minste emnestørrelse bør normalt være på 10 studiepoeng. Studieforskriften [HiG] åpner for unntak i forbindelse med nasjonale rammeplaner og ved spesielt begrunnede behov.»

Høgskolen i Sør-Trøndelag hadde innført egen studieplanmal, denne gav imidlertid ingen føringer for størrelse på emner.

NTNU diskuterte emnestørrelser i forbindelse med fusjon av Universitetet i Trondheim og Norges tekniske høgskole i 1995. Virksomhetskomiteen I og II behandlet blant annet dette spørsmålet.

Krav til emnestørrelse har vært forskriftsfestet i NTNUs studieforskrift. Dette antas gjort gjeldene samtidig som departementet vedtok overgang fra vekttall til studiepoeng i 2003. Ny studieforskrift ble vedtatt i sak 12/03, 02.11.2003, jf. NTNU styret protokoll 20030211, i § 13-3 heter det:

> «Studieprogrammene bygges opp av emner. Emnene som tilbys skal være 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette. Emnene kan være obligatorisk eller valgfrie i studieprogrammet»

- Etter fusjonen, 1.1.2016

NTNU har per februar 2016 6744 aktive emner registrert i FS, fordelt på emnestørrelser fra 0-60 studiepoeng. Tabellen nedenfor viser at 6184 av disse emnene er på 5, 7,5, 10, 15, 30, 45 eller 60 studiepoeng. Den viser videre at om lag 44% av alle aktive emner er på 7,5 studiepoeng. Det er 2238 aktive emner på masternivå[1], 57% av disse emnene er på 7,5 studiepoeng.

[1] Tallene omfatter 4.- og 5.-årsemner integrert master og emner på 2-årig og erfaringsbasert master.

***Tabell 1**: Aktive emner registret i FS per februar 2016, fordelt på studiepoengsenheter. Kilde: FS*

Studiepoeng	Antall emner på alle nivå per februar 2016	Antall emner masternivå per februar 2016
5	512	72
7,5	3011	1281
10	958	112
15	1168	390
30	420	211
45	46	44
60	69	64

Det er om lag 1000 flere aktive emner i FS i februar 2016 enn rapporterte emner med resultat i DBH for hele 2015. Begrunnelsen for denne forskjellen *kan* være at emner ikke avsluttes i FS selv om det ikke undervises i /avlegges eksamen i gjeldende semester/studieår. Emner avsluttes ikke i FS selv om det er semester/år mellom hver gang det arrangeres. Et emne avsluttes i FS først når det ikke skal arrangeres mer, blant annet som følge av at det er erstattet med et annet.

Figur 1 og 2 nedenfor viser henholdsvis fordelingen av emner alle nivå og på masternivå per februar 2016.

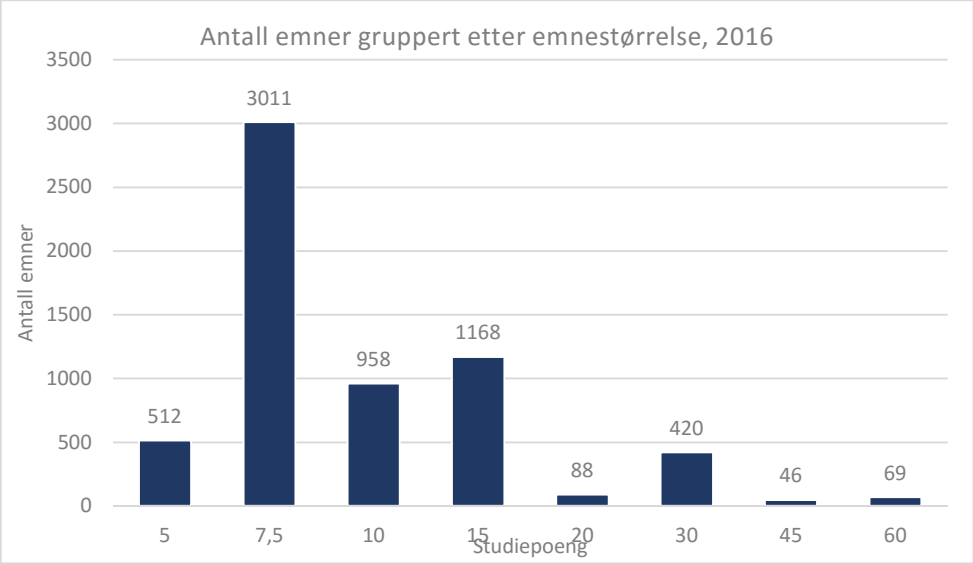

***Figur 1:** Alle aktive emner i FS per februar 2016, fordelt på studiepoengsenheter. Kilde: FS*

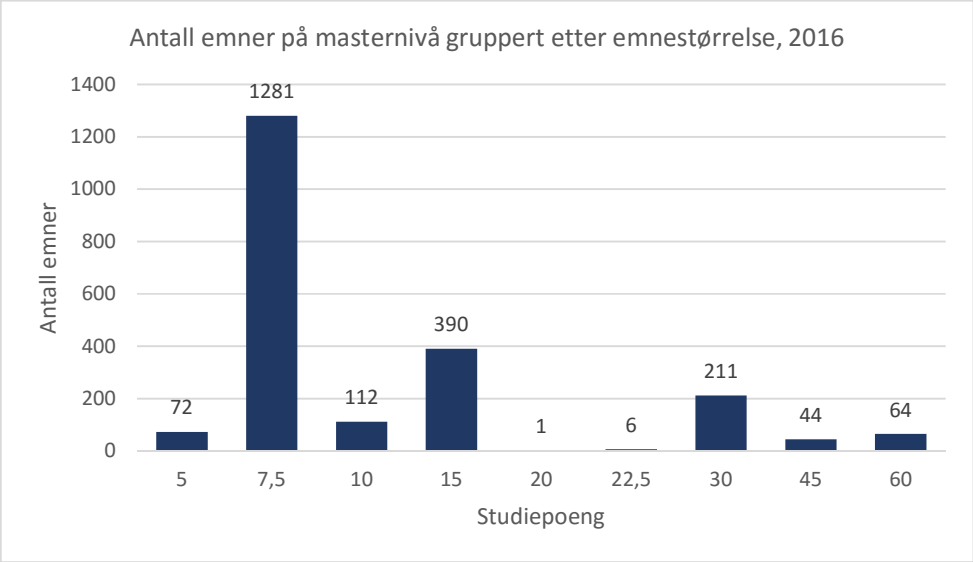

Figur 2: *Aktive emner i FS på masternivå per februar 2016, fordelt på studiepoengsenheter. Kilde: FS*

Arbeidsgruppen har hentet ut informasjon som viser studiepoengproduksjon som funksjon av emnestørrelse. Informasjon om dette vises i figur 3. Denne viser forholdet mellom årsenheter og antall emner.

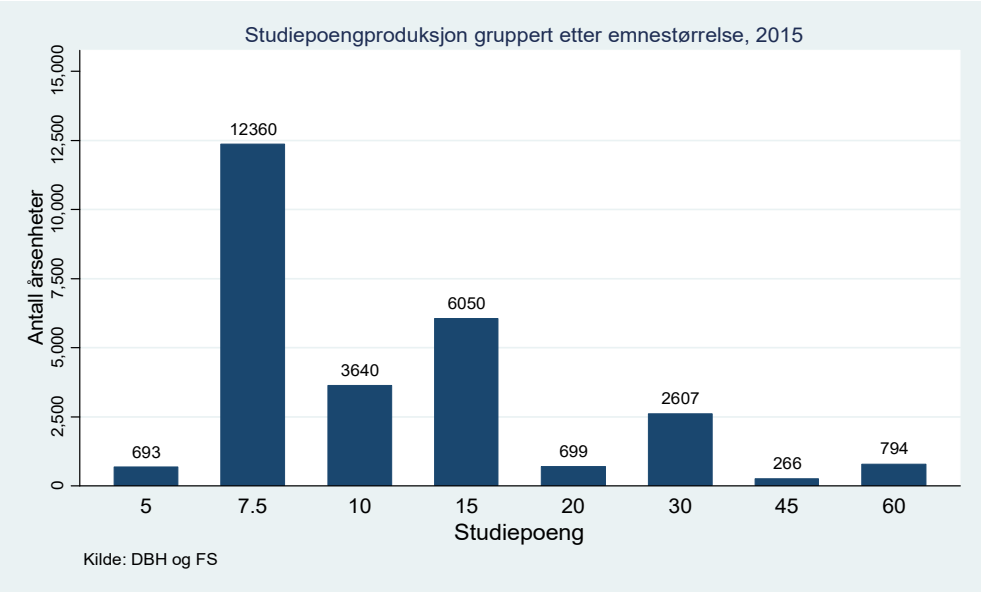

Figur 3: *Studiepoengproduksjon gruppert etter emnestørrelse, 2015. Kilde: DBH og FS.*

Emnene fordeler seg på ulike studieprogram. I tabellen nedenfor framgår det hvor mange studieprogram som har flertall av emner på 7,5 studiepoeng (inkl. multipler av 7,5), hvor mange som har flertall av emner på 5 studiepoeng (inkl. multipler av 5) og hvor mange som kun har emner som er multipler i begge gruppene. Hvert studieprogram inngår kun i én av de tre gruppene. Tabellen nedenfor viser at det på NTNU er 561 registrerte studieprogram hvorav 176 av disse er masterprogram.

Tabell 2: *Emnefordeling studieprogram ved NTNU. Kilde FS*

	Antall studie-program (totalt)	**Antall studie-program (master)**
Studieprogram med et flertall av emner på 7,5 studiepoeng og/eller multippel av dette (3,75 - 7,5 - 22,5 - 52,5), samt emner med "overlappende" multippel (2,5 - 15 - 30 - 60 - 120 - 150)	278	133
Studieprogram med et flertall av emner på 5 studiepoeng og/eller multippel av dette (2,5 - 5 - 10 - 20 - 25 - 40 - 45), samt emner med "overlappende" multippel (2,5 - 15 - 30 - 60 - 120 - 150)	159	25
Studieprogram som kun har emner med "overlappende" multippel (2,5 - 15 - 30 - 60 - 120 - 150)	124	18
Totalt antall studieprogram	**561**	**176**

Styrende dokumenter

Universitets- og høyskoleloven har ingen bestemmelser knyttet til emnestørrelse.

Rammeplaner

Departementet har fastsatt nasjonale rammeplaner for enkelte utdanninger. Utdanningsinstitusjonene plikter å følge disse. En endring av rammeplanene vil være en forskriftsendring med krav om forutgående høring.

For utdanninger som ikke er rammeplanbaserte, er det institusjonen ved styret eller den styret delegerer til som fastsetter emnestørrelse.

NTNU har 23 rammeplanbaserte utdanninger, vedlegg 1. Dette gjelder ti bachelorutdanninger innenfor regnskap og revisjon, helse og sosialfag og ingeniørutdanning, fire lærerutdanninger og ni videreutdanninger. I tillegg til disse vedtok UHR NRØA i 2011 en anbefalt plan innenfor bachelor i økonomi og administrasjon.

Rammeplanene opererer med ulike krav til samlet størrelse på tematisk innhold i studiet, men sier samtidig at institusjonene kan beslutte organisering av studiet innenfor rammene. Det betyr i praksis at de ikke gir ufravikelige føringer for fellesstørrelse på emner. Unntak er Forskrift til rammeplan for ingeniørutdanning. Denne gir en entydig føring forstørrelse på et emne, i§3 står det:

> «Et emne skal ha et omfang på minimum 10 studiepoeng.»

Nasjonale deleksamener

NOKUT har besluttet at det skal gjennomføres fire timers nasjonal deleksamen[2] minimum fram til 2017 i følgende emner:

- Årsregnskap: Bachelor i revisjon og regnskap, 15 studiepoeng, Trondheim
- Matematikk: Grunnskolelærerutdanningen, 0 studiepoeng, Trondheim
- Anatomi, fysiologi og biokjemi: Bachelor i sykepleierutdanning 12 studiepoeng

[2] Informasjon om Nasjonal deleksamen finnes NOKUTS nettsider.

Utdanningene som deltok, har hatt forskjellige læringsutbyttebeskrivelser og pensum. For emnet anatomi, fysiologi og biokjemi har det også vært ulik studiepoengsuttelling fra 8-16 studiepoeng.

Høsten 2015 deltok Høgskolen i Sør-Trøndelag på pilot i årsregnskap og matematikk mens Høgskolene i Ålesund og Gjøvik deltok i anatomi, fysiologi og biokjemi. I 2016 vil alle berørte utdanninger ved NTNU delta

I fagfelt der det finnes nasjonale deleksamener, kan det være praktisk om emnet gis samme størrelse som den nasjonale størrelsen. Dette kan bidra til en felles fagutvikling og utvikling av felles metoder. Til nå er det imidlertid bare innen revisjon og regnskap at størrelsen på eksamen (15 studiepoeng) gir føringer på emnestørrelse.

UH-loven

Etter uh-loven § 3-2 (3) kan «departementet fastsette at bestemte emner på inntil 20 studiepoeng skal inngå i en grad». Bestemmelsen gir KD hjemmel til å fastsette at lavere grad skal omfatte emner tilsvarende f.eks. ex.phil. og ex.fac. KD har ikke fastsatt nærmere bestemmelser til denne paragrafen. I departementets brev av 05.10.01, om overgang til ny gradsstruktur, beskrives hvordan institusjonene skal forholde seg til innføringsemner. Dette brevet er å anse som en instruks fra departementet til institusjonene.

Instruks fra departementet – overgang til ny gradsstruktur, kvalitetsreformen

I brevet, omtalt ovenfor, viser departementet til innstillingen fra Stortinget (Innst. S. nr. 337, 2000-2001) i forbindelse med innføringen av ny gradsstruktur hvor det står:

> «Stortinget ber regjeringen utforme regelverket slik at institusjonene skal ha frihet til selv å forme innholdet i bachelorgraden utover de første 20 studiepoengene (ex.phil./ex.fac.).»

Samtidig sier departementet at med den nedkortingen av studietiden som ny gradsstruktur medførte på lavere grad (fra cand.mag. til bachelor) så vil det ikke være aktuelt å pålegge denne type innføringsemner for utdanninger som på det tidspunktet ikke hadde noe slikt krav. Dette innebærer at det ikke vil være krav om at for eksempel rammeplanstyrte utdanninger skal inneholde ex.phil. /ex.fac. Føringene fra departementet legger ikke bestemte krav på størrelsen på innføringsemner.

NTNUs studieforskrift

Den gamle studieforskriften ved tidligere NTNU hadde bestemmelser i § 13 (4) om at alle studieprogram på lavere grad og integrerte studieprogram som fører frem til høyere grad eller profesjonsgrad, skulle inneholde tre fellesemner: ex.phil., ex.fac. og perspektivemne, hver på 7,5 studiepoeng. I ny felles studieforskrift, gjeldende fra 01.01.16, står det i § 8-2 (4) om overgangsbestemmelser at institusjonenes bestemmelser om emnestørrelse og fellesemner/innføringsemner som gjaldt før 01.01.16 gjelder inntil annet er bestemt.

Arbeidsgrupper Eksperter i team og ex.phil., ex.fac. og perspektivemner

Arbeidsgruppe ex.phil., ex.fac. og perspektivemner

Arbeidsgruppen innføringsemner avventer forslag til vedtak om størrelse på ex.phil., ex.fac. og perspektivemner til arbeidsgruppe emnestørrelse har lagt fram sin innstilling.

Arbeidsgruppe for Eksperter i team

Det er ønskelig at tverrfagligheten i Eksperter i team ivaretas ved at studenter fra alle masterprogram kan settes sammen i grupper. Per i dag er Eksperter i team et emne på 7,5 studiepoeng. Det kan synes mest hensiktsmessig at Eksperter i team er et emne på 7,5 studiepoeng for alle program. Arbeidsgruppen emnestørrelse anbefaler, på bakgrunn av dette, at alle masterprogram der Eksperter i team skal inngå må lage en åpning i studieprogrammet på 7,5 studiepoeng, for eksempel ved at minst et annet emne i samme semester også er på 7,5 studiepoeng.

Emnestørrelser nasjonalt/internasjonalt

Nasjonalt

Universitetene i Oslo og Bergen har vedtatt at emner skal være delelig med 5, og at minste emnestørrelse skal være på 5 studiepoeng Universitetet i Agder har vedtatt emnestørrelser på 5, 7,5, 10, 15, 20, 25 eller 30 studiepoeng Universitetet i Tromsø opererer i hovedsak med emner på 10 studiepoeng.

Universitetet i Oslo

Ved Universitetet i Oslo er emnestørrelse fastsatt i Forskrift om studier og eksamener ved UiO, § 3.1 Begreper i tilknytning til studier og studieenheter;

> «Antallet studiepoeng for et emne skal ordinært være delelig med 5. Minste emnestørrelse skal ordinært være 5 studiepoeng. Studieprogram til de fem- eller seksårige gradene kan fravike reglene i dette punktet.»

Tabell 3: *Antall aktive emner ved Universitetet i Oslo (ca. tall). Kilde uio.no*

Studiepoeng	Antall aktive emner per 2016
5	220
10	2430
15	45
20	170
30	130
60	100
Total	**3095**

Universitetet i Bergen

Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, kapitel 3 §3.1. Studiestruktur og studieplan (4), sier følgende om emnestørrelse:

> «Antallet studiepoeng for et emne skal ordinært være delelig med 5. Minste emnestørrelse skal ordinært være 5 studiepoeng. Emnene til de fem- eller seksårige gradene, samt emner på ph.d.-nivå kan fravike reglene i dette punktet.»

Tabell 4: *Antall aktive emner ved Universitetet i Bergen (ca. tall). Kilde uib.no*

Studiepoeng	Antall aktive emner per 2016
5	340
10	920
15	660
20+25	70
Total	**1990**

Universitetet i Tromsø

Universitetet i Tromsø har ingen nedfelte retningslinjer om emnestørrelse. Universitetet har omlag 4000 aktive emner. Før fusjon hadde universitetet emner på i all hovedsak på 10 studiepoeng, mens størrelsene varierer mer etter fusjon.

Universitetet i Agder

Universitetet i Agder har forskriftsfestet emnestørrelse i forskrift om studier og eksamen, kap. 3, Fag-/programplaner og studieplaner. Generelle bestemmelser om emner, vurderingsform og karakterskala, § 13 Emnestørrelse står det:

> «Emnene skal ha et omfang på 5, 7,5, 10, 15, 20, 25 eller 30 studiepoeng. Masteroppgaver kan være på inntil 60 studiepoeng. Til grunn for fastsettelse av emnestørrelse skal det beregnes et forventet arbeidsomfang for studenten på 1 600 timer pr. studieår eller 27 timer pr. studiepoeng. Styret kan etter søknad tillate annen emnestørrelse i den grad dette er nødvendig av hensyn til nasjonal rammeplan eller formalisert samarbeid med andre institusjoner. Bestemmelser om emnestørrelse gjelder ikke for oppdragsstudier.»

Universitetet i Agder har totalt ca. 1400 aktive emner.

Erfaringer fra Universitetet i Agder

Fordi Universitetet i Agder (UiA) har emnestørrelser som inkluderer 7,5 studiepoeng i tillegg til emner delelig på 5, hadde arbeidsgruppen en kort samtale med Anne Marie Sundberg, seniorrådgiver studieavdelingen (5. april 2016) for å høre om de hadde gjort seg noen spesielle erfaringer med bruk at disse ulike emnestørrelsene.

Sundberg ble spurt om det generelt kunne sies noe om hvilke erfaringer de har med ulike emnestørrelser. Sundberg jobber primært med godkjenning av studieplaner og presiserte at hun har begrenset innsikt i eventuelle utfordringer fagmiljøene har. Hennes erfaring er at det stort sett fungerer greit med ulike emnestørrelser og at dette sjelden er et tema. Relativt fastsatte studieløp gjør at de ikke har stort gjenbruk av emner.

Sundberg viste til et tidligere studieprogram innen økonomi og matematikk hvor emnestørrelse var relevant. Emnestørrelser innen realfag på 10 studiepoeng ved UiA, mens økonomiemner er på 7,5 studiepoeng. I studieplanene for dette studieprogrammet (økonomi og matematikk) ble det, etter

hva Sundberg erfarte, etablert ulike versjoner av emner som ble gjenbrukt i andre studieprogram. Hun kjente lite til om dette skapte spesielle utfordringer for fagmiljøene. Det aktuelle studieprogrammet er nå lagt ned, ikke på grunn av utfordringer knyttet emnestørrelse, men på grunn av dårlig rekruttering og lav gjennomstrømning.

Ved UiA er ex.phil. og ex.fac. hver på 10 studiepoeng. Arbeidsgruppen har fått forståelse for at enkelte rammeplanbaserte studieprogram har fritak fra ex.phil., og at de ikke har noen 7,5 studiepoengvariant av emnet.

Internasjonalt

Arbeidsgruppen finner ikke klare trender når det gjelder emnestørrelser for Sverige og Danmark. Kontroll av enkelte universitet og høgskoler i landene viser at Universitetet i København har i hovedsak emner på 7,5 og 15 ECTS, men også noen på 20 og 10 ECTS. Danmarks tekniske universitet (DTU) har hovedsakelig emner på 5 og 10 ECTS. I Sverige har Chalmers tekniska högskolan emner på 7,5 og 15 hp/ECTS, men vi finner også emner på 3 og 4,5 hp/ETCS. Stockholms universitet har emner på 7,5 og 15 hp/ECTS. Kungliga Teknsika högskolan har varierte emnestørrelser (9, 6, 7,5 og også noen på 1,5 hp/ECTS). Emnestørrelsene ser dermed ut til å variere mellom lærested, men også innad ved lærested.

De fleste land i Europa, utenfor Norden, har mindre emnestørrelser enn vi har i Norge. Variasjonene er store, emnene kan være på 5 eller 6 ECTS, eller så lite som 1.5 eller 2 ECTS.
I USA har emnene ofte et omfang på 3 credits som på bachelornivå vil tilsvare 6 studiepoeng (ved lærested med semestersystem), men som på masternivå vil tilsvare 7,5 studiepoeng. Sør-Korea ligner USA. Japan har lavere størrelse per emne, ved innpassing av emner på masternivå gis normalt høyere uttelling på emner. På National University of Singapore har hvert emne et omfang på 4 credits, dette tilsvarer 6 studiepoeng. I Sør-Amerika varierer det fra institusjon til institusjon. Australia og New Zealand har større emnestørrelser, ca. 7,5 studiepoeng. Det er dermed vanskelig å konkludere når det gjelder trender for størrelse på emner internasjonalt annet enn at mange universitet bruker mindre emnestørrelser enn 7,5 ECTS

Anslått arbeidsbelastning

I forslag til ny veileder for studieplaner og emnebeskrivelser ved NTNU er inndeling av studieåret og arbeidsbelastning konkretisert. Veilederen skal være i tråd med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, European Qualification Framework og Bolognaprosessen.

Det norske studieåret er fastsatt til 10 måneder jf. uhl §3-8(1).

I utkast til veileder for utvikling av studieplaner og emnebeskrivelser, som ble er levert prorektor for utdanning for videre behandling 18.4.16, beskrives en students anslått arbeidsbelastning ved studiet per uke og/eller studieår.

I Norge er studieåret 40 uker og ved NTNU bygges studieplaner opp slik at arbeidsbelastningen er minimum 1600 timer, og normalt ikke mer enn 1800 timer. Normal belastning er 60 studiepoeng per 40 uker, et studieår. Forventet arbeidsinnsats fra studentene er brutt ned til:

- 40 – 42,5 timer pr uke (gjennomsnitt for studieåret).
- 26 – 29 timer pr studiepoeng (gjennomsnitt for studieåret)
- En -1- ukes arbeid tilsvarer ca. 1,5 studiepoeng

- Et emne på 5 studiepoeng tilsvarer ca. 3,3 ukers arbeid.

Erfaringer / forskning størrelser på emner

Et kort litteratursøk og en kontakt med fagmiljøet på UNIPED avdekket at det ikke finnes studier som behandler sammenheng mellom emnestørrelse i et studieprogram og læringsutbytte. Det er dermed ikke forskningsmessig belegg for å si at noen bestemt emnestørrelse fungerer bedre enn andre. Reidar Lyng, leder UNIPED, gav imidlertid en vurdering der han sier at en emnestørrelse på 5 studiepoeng er for liten for mange fagfelt fordi omfanget av de ferdighetene og den kompetansen det er naturlig at studenten lærer innen området er for omfattende til å passe i et så lite emne. For profesjonsstudier kan en emnestørrelse på 10 studiepoeng føre til at man får mange hybridemner fordi man da må pakke tema som ikke er nær beslektet inn i samme emne for å oppnå alle læringsmålene til studieprogrammet som helhet. Lyng argumenterte også for at der det finnes gode pedagogiske grunner, bør det være mulig å avvike fra den standardiserte emnestørrelsen som gjelder for programmet ellers.

Arbeidsgruppen anbefaler at det gjennomføres en grundigere pedagogisk studie av sammenhengen mellom emnestørrelse og læringsutbyttet til studentene.

Scenario: Konsekvenser av overgang fra 7,5 studiepoengsemner til 10 studiepoengsemner på sivilingeniørutdanningen

Eksempel: - Sivilingeniørstudiet Industriell kjemi og bioteknologi (MTKJ)

Tabell 5, nedenfor, viser dagens obligatoriske emner i de to første studieårene i MTKJ og hovedinndeling av studiet gjennom de 3 siste studieårene. Emnene er på 7,5 studiepoeng. Studieretning velges fra høst 3. studieår, og studentene kan velge mellom 4 ulike studieretninger. Hvert av de fire instituttene ved Fakultet for Naturvitenskap og teknologi (NT), har hovedansvar for hver sin studieretning, men emner tas fremdeles på tvers av instituttene. Også i høstsemester i det tredje studieåret er det stort overlapp mellom emnene i de ulike studieretningene. Tabell 6 viser en mulig studieplan for dette studieprogrammet basert på emner med størrelse 10 studiepoeng.

MTKJ er, som mange andre studieprogram innen teknologiområdet, preget av at studieplanen de første studieårene representerer en avveining mellom matematisk-naturvitenskapelige basisemner og ingeniørfaglige emner. I tillegg har studieprogrammet en relativt stor faglig bredde gjennom spesialisering både innen ulike kjemiområder, materialteknologi, prosessteknologi og bioteknologi. Dette reflekteres i dagens studieplan der den siste store endringen var å tydeliggjøre det industrielle aspektet gjennom Prosessteknikk i første studieår og Strømning og varmetransport i andre studieår og sikre at alle studenter i studiet hadde en basis i bioteknologi, gjennom emnet Bioteknologi i andre studieår. Ideelt burde Statistikk vært lagt i løpet av de to første studieårene, men er valgt lagt i tredje studieår for å få plass til å dekke den faglige bredden som studieprogrammet representerer de to første studieårene, som det også framgår av Tabell 5.

Tabell 5: *Studieplan for MTKJ slik den foreligger i dag. Emnene er angitt for de to første studieårene mens de tre siste studieårene er vist mer skjematisk fordi studiet da er delt i fire ulike studieretninger.*

SEMESTER	**EMNER**			
Vår 5. år	Masteroppgave			
Høst 5. år	Fordypningsemne	Fordypningsprosjekt		K-emne
Vår 4. år	Eksperter i team	Ingeniøremne / K-emne	*Studieretnings-emne*	*Studieretnings-emne*
Høst 4. år	*Studieretnings-emne*	*Studieretnings-emne*	*Studieretnings-emne*	Komplementær(K) - emne
Vår 3. år	Teknologiledelse	*Studieretnings-emne*	*Studieretnings-emne*	*Studieretnings-emne*
Høst 3. år	Statistikk	Kjemisk reaksjonskinetikk	Separasjonsteknikk/ Materialteknologi	*Studieretnings-emne*
Vår 2. år	Grunnleggende termodynamikk	Bioteknologi	Strømning og varmetransport	Matematikk 4N
Høst 2. år	Kjemisk binding, spektr. og kinetikk	Fysikk	Organisk kjemi GK	Generell og org.kjemi lab
Vår 1. år	Matematikk 2	Matematikk 3	Prosessteknikk	Uorganisk kjemi
Høst 1. år	IT grunnkurs	Matematikk 1	Generell kjemi	Ex.phil.

I tabell 6 er de første to og et halvt studieårene av MTKJ med utgangspunkt i emner på 10 studiepoeng tentativt skissert. Overgang fra 7,5 studiepoeng til 10 studiepoeng vil bety en omfordeling av studiepoeng mellom ulike emner, og fordelingen vil være noe som må vurderes. I tabellen er det indikert hvilke konsekvenser en omlegging vil få for dagens emner. Emner som vil øke i studiepoeng er uthevet, og emner som får redusert omfang er vist i kursiv. I dag er det fire matematikkemner på til sammen 30 studiepoeng i alle teknologistudier med unntak av Industriell design. En overgang til 10 studiepoeng vil bety at dette kan endres til tre emner med opprettholdelse av det totale antallet studiepoeng. Statistikkemnet vil imidlertid måtte utvides med 2,5 studiepoeng.

En gjennomgang av den tentative planen viser følgende hovedtrekk: Kjemiinnholdet i studiets to første studieår vil svekkes (totalt med 7,5 studiepoeng), og dette vil svekke grunnlaget for spesialisering innen materialteknologi, bioteknologi og prosessteknologi i studieprogrammet, blant annet som følge av endret emnestørrelse og dermed vektlegging av ulike emner. Hvordan laboratorieundervisning skal inngå i studiet vil måtte revurderes. Ingeniøremner vil måtte flyttes senere i studiet, noe som kan svekke studentenes motivasjon. Det vil ikke være plass til bioteknologi i planen de to første studieårene. I praksis vil studieretningsvalget måtte utsettes med minst ett semester. Emner som er faglig inhomogene vil i noen grad kunne kompensere for dette, men er krevende motivasjonsmessig for studentene og administrativt for emneansvarlig. I praksis er hybridemner krevende å drive. NT fakultetet har noe erfaring med denne typen emner. En endring til en minimumsstørrelse på 10 studiepoeng vil innebære omlegging av samtlige teknologiemner ved fakultetet.

Tabell 6. *En tentativ studieplan for MTKJ de første studieårene basert på emner à 10 studiepoeng. Uthevet skrift indikerer økt antall studiepoeng og kursiv betyr redusert antall studiepoeng innen temaet.*

SEMESTER	EMNER		
Vår 5. år	Masteroppgave		
Høst 5. år	*Fordypningsprosjekt og fordypningsemne*		
Vår 4.år	**Eksperter i team**		
Høst 4. år			
Vår 3. år Tidligste semester for studieretningsvalg	**Teknologiledelse**		
Høst 3. år	**Statistikk**	**Bioteknologi**	**Strømning og varmetransport**
Vår 2. år	**Ex.phil**	**Kjemisk binding, spektr. og kinetikk**	**Grunnleggende termo-dynamikk**
Høst 2. år	Matematikk C	*Organisk kjemi*	**Fysikk**
Vår 1. år	Matematikk B	*Uorganisk kjemi*	**Prosessteknikk**
Høst 1. år	Matematikk A	**IT-grunnkurs**	*Generell kjemi*

Med utgangspunkt i eksempelet fra MTKJ vurderes en overgang til minsteenheter på 10 studiepoeng å medføre at sivilingeniørprogrammene må settes sammen helt på nytt. Siden så å si alle emner knyttet til sivilingeniørstudiene er på 7,5 studiepoeng betyr dette en total omlegging av emneporteføljen. Breddeperspektivet i studiene representert med komplementære emner og Eksperter i team vil også måtte vurderes i denne sammenheng. Dette er et omfattende arbeid, og det viktige spørsmålet er om det er tilstrekkelige faglige gevinster som kan motivere en slik endring utover eventuelle muligheter for å ta emner på tvers av bachelorstudier i ingeniørfag og sivilingeniørstudiene. Det krever i så fall en nøye utredning. En omlegging vil minimum ta 5 år å gjennomføre. Erfaringen med omleggingen til 5-årig sivilingeniørstudium der emnestørrelse på 7,5 studiepoeng ble innført, som startet i 1997 tilsier at overgangsperioden vil bli lengre som følge av overgangsordninger. I tillegg må det forventes betydelige revideringer underveis. Dette er en omstillingskostnad som ikke står i forhold til gevinsten i og med at sivilingeniørprogrammene allerede har felles emnestørrelse og utstrakt bruk av samme emner på tvers av studieprogram.

Oppsummering av eksempel

En overgang til 10 studiepoengemner ville føre til dårligere muligheter for spesialisering i studieprogram innen sivilingeniørutdanningen. Mulige konsekvenser av dette er tap av faglig dybde i programmene og behov for å dele eksisterende program for å ivareta spesialiseringer. En slik fragmentering er ikke en ønsket utvikling særlig ut fra perspektivet at sivilingeniører bør ha en bred faglig basis som spesialiseringen bygger på. En omlegging fra emner på 7,5 studiepoeng til 10 studiepoeng vil være svært arbeidskrevende, trolig meget kontroversiell i fagmiljøene og måtte strekke seg over minst fem år. Om det legges om til tre emner pr semester, vil dette potensielt kunne påvirke arbeidstiden studentene legger inn i studiene. En slik omlegging vil gi en reduksjon i antall emner tilbudt. Den vil også trolig gi reduserte kostnader for eksamensavvikling.

Erfaringer fra omlegging av ingeniørutdanningene til 10 studiepoeng

Da alle norske ingeniørutdanninger ble omarbeidet til emner med 10 studiepoeng, gjorde høgskolene seg en del verdifulle erfaringer. Den viktigste var at for å kunne oppnå alle læringsmålene for programmet som helhet ble man nødt til å legge inn noen faglig inhomogene emner slik som «Fysikk og kjemi» som et enkelt emne på 10 studiepoeng. Denne typen emner får svært svak indre logisk sammenheng og er krevende administrativt for universitetet og motivasjonsmessig for studentene.

Økonomiske konsekvenser

En endring av emnestørrelsene innen et studieprogram fører til to typer engangskostnader. Først må det utføres en restrukturering av studieprogrammet som helhet. Læringsmålene må gjennomgås og det må vurderes hvordan de enkelte emnene skal bidra til disse læringsmålene og hvilken størrelse og hvilken rekkefølge enkeltemnene skal ha. Deretter må det gjøres et arbeid med hvert enkelt emne. Dette vil inkludere utvalg av hvilke læringsmål som passer i det nye emnet, valg av læringsaktiviteter, deler av læremateriell må trolig omformes eller lages på nytt.

Dette arbeidet vil være en engangskostnad som i hovedsak vil falle på programledelse, eneansvarlige, det øvrige kollegiet og studieadministrasjonen. Nedenfor er det forsøkt estimert hvor mye arbeid dette utgjør per emne og per studieprogram.

Undervisning har en fast løpende kostnad per år. Samordning av emnestørrelse vil kunne påvirke denne kostnaden. De to faktorene som særlig kan påvirke denne kostnaden er om enkeltemner kan undervises felles for flere studieprogram. I tillegg vil en endring i gjennomsnittlig emnestørrelse påvirke antall emner som foreleses. Undervisningsarbeidet vil ikke påvirkes mye av en slik endring, men de administrative kostnadene kan gå noe ned om emnestørrelsen endres slik at færre emner undervises

Overslag over engangskostnader ved endring av emnestørrelse i et studieprogram

- Et emne har ca. 10-14 uker x 3-5 t forelesninger/lab/øving pr uke = 30-70 timer med levert undervisning.
- Anslår at ca. 20% av dette må omarbeides, lages nytt ved en endring av emnestørrelse, dvs. 6-14 undervisningstimer/emne.
- For å omarbeide/lage ny undervisning anslås ca. 6 arbeidstimer pr time undervisning. Totalt 6-14 undervisningstimer/emne * 6 timer/undervisningstime = 36-84 timer/emne.

Erfaring fra omstrukturering av studieprogram der endring av emnestørrelse inngår.

Det er kostnadskrevende å gjennomføre større endringer av et studieprogram. Dette gjelder både vitenskapelig og administrativt. Endring av studieprogram kan omfatte enten (1) alle studentene på gitte studieprogram fra og med en gitt dato, eksempel økonomi og administrasjon, eller (2) kun studenter tatt opp etter en gitt dato (overgang fra allmennlærerutdanning til grunnskolelærerutdanning). Omleggingen ta minst like lang tid som studieprogrammet, dvs. tre år for bachelorutdanning, fire år for grunnskolelærerutdanning osv.

Eksempel fra tidligere omlegging av ingeniør- og sivilingeniørutdanninger viser at det er lagt ned om lag henholdsvis 1000 og 3000 arbeidstimer totalt i omleggingsperioden. Dette er blant annet ressursbruk knyttet til endring av innhold og oppbygging av ny studieplan og endring av innhold og størrelser på emner. Aktuelle faglærere, administrativt tilsatte og studenter skal informeres og sette seg inn i endringen. I overgangsperioder vil de kunne være nødvendig å dublere tilbudet av emner. Administrasjonen skal blant annet opprette nytt studieprogram med emner i FS og tilrettelegge individuell utdanningsplan for alle studenter som får endring i studieløpet sitt. I tillegg vil studenter som av ulike årsaker er forsinket i studieløpet må ha tilpasning utover dette. Forsinkede studenter kan risikere å måtte fremstille seg til vurdering i emner med flere studiepoeng enn det studieprogrammet i utgangspunktet krever.

Besparelser ved samordning av emnestørrelse og/eller endring av gjennomsnittlig emnestørrelse

- Bruk av samme emne i flere studieprogram slik at dublering unngås
  - Forelesningstid og administrasjon spares (øvingsveiledning, lab o.l. er ca. proporsjonalt med studenttall). Anslår at besparelsen er ca. 3 forelesninger/uke*14 uker/semester*4 arbeidstimer/forelesning= 168 arbeidstimer per to emner som slås sammen per semester.
  - Redusert antall eksamener (pga. gjenbruk av emner). Faglærer reduserer tid brukt på eksamensplanlegging, produksjon av oppgavetekst mv.

- Om gjennomsnittlig emnestørrelse går opp, så vil antall emner undervist måtte gå ned.
  - Dette vil ikke nødvendigvis påvirke det total undervisningsarbeidet
  - Administrativ tid kan reduseres ved økt gjennomsnittlig emnestørrelse ved at færre emner skal vedlikeholdes i FS. Totale kostnader knyttet til gjennomføring av vurdering kan øke eller synke som følge av endret emnestørrelse. Det er imidlertid sannsynlig at større emner har flere vurderingsenheter enn mindre emner.

- Kvalitetssikring av utdanning
  - Ved hver gjennomføring av et emne skal emneansvarlig gjennomføre en emneevaluering. Evalueringen skal inneholde en studentevaluering og resultere i en emnerapport. Ved reduksjon av antall emner, vil institusjonen få en langsiktig gevinst. Eksempel: 2500 gjennomførte emner á 7,5 studiepoeng betyr 2500 gjennomførte emneevalueringer. Hvis vi endrer disse emnene til 10 studiepoeng enheter vil måtte gjennomføre 1875 emneevalueringer. Dette vil gi en gevinst/besparelse i tid for emneansvarlig, studentene og ledere, tilsvarende tiden en bruker på å evaluere 625 emneevalueringer. I tillegg til skrivetiden for emneansvarlig, skal/bør rapportene også legges i Doq, og leses av studieprogramleder, medlemmer i studieprogramrådet og instituttleder. Besparelsen vil vises gjennom hele linjen.

Beregningscase for endring av emnestørrelse til 7,5 studiepoeng basis i alle masterprogram

Omlegging av alle program og emner på masternivå ved NTNU til å ha basis på 7,5 studiepoeng NTNU har 184 emner på 5 og 10 studiepoeng på masternivå, dette tilsvarer 198 emner på 7,5 studiepoeng. I følge anslaget over, vil det koste 30-70 arbeidstimer å legge om undervisningen per emne. Dette vil tilsvare 3,5-8,2 fulltids årsverk. I tillegg kommer arbeid med å omforme 25 studieprogram, der vi antar at dette i snitt vil koste ca. 1000 arbeidstimer per studieprogram som gir 14,7 årsverk for dette arbeidet. Total omstillingskostnad for omlegging av alle masteremner til basis på 7,5 studiepoeng anslås til 18-23 fulltids årsverk. I tillegg kommer administrativ kostnad ved omlegging og overgangskostnader i de årene man skifter fra gammel til ny basis for emnestørrelse.

Utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse

Utdanningsområder i UH-sektoren

Det er en rekke områdeforståelser i sirkulasjon i UH-sektoren. Det mest nærliggende i en utdanningssammenheng er kategoriene fra Samordna opptak, hvor følgende kortnavn og omfatning er gitt (basert på den såkalte søkerhåndboka):

ESTETISK:	Estetiske fag, kunst, design, håndverk, musikk m.m.
HELSEFAG:	Helsefag, medisin, odontologi, sykepleie, sosionom, barnevernspedagog, vernepleier, farmasi, bioingeniør, ortopediingeniør, radiograf, tannpleie m.m.
HISTORIE:	Historie, religion, idéfag, filosofi, arkeologi
IDRETT:	Idrettsfag, kroppsøving og friluftsfag
INFOTEK:	Informasjonsteknologi og informatikk
JUS:	Juridiske fag, rettsvitenskap, politiutdanning
LANDBRUK:	Landbruk, husdyrfag, fiskeri, akvakultur, skogbruk, jordbruk
LÆRER:	Lærer, allmennlærer, førskolelærer, faglærer, lektorutdanning
MEDIEFAG:	Mediefag, journalist, bokbransjefag, bibliotekar, film og TV
PEDFAG:	Pedagogiske fag
REALFAG:	Matematikk, kjemi, biologi, fysikk
REISELIV:	Reiselivsfag, hotellfag
SAMFUNN:	Samfunnsfag, psykologi
SPRÅK:	Språk, litteratur
TEKNO:	Teknologiske fag, ingeniør, sivilingeniør, arkitekt, maritim/nautikk
ØKADM:	Økonomi, administrasjon, ledelse

De samme utdanningsområdene brukes også i FS for sortering av studium.

Tilordning av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse

Arbeidsgruppen anbefaler at studieprogram tilordnes et utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse. Der det er tvil, skal ansvarlig dekan tilordne studieprogrammet det utdanningsområdet det er mest sannsynlig at undervisningssamarbeid på emnenivå vil foregå. Dette betyr i praksis at både faglige og geografiske hensyn må tas. For eksempel kan det være naturlig at en bachelorutdanning innen informatikk enten regnes til ingeniørområdet eller til realfagområdet avhengig av hva som gir best samarbeidsmuligheter ved hvert studiested.

Det foreslås å benytte samme utdanningsområder og kategorinavn som samordna opptak men samtidig slå sammen noen av disse slik at vi får færrest mulig områder og størst mulighet for at studieprogram kan samarbeide om emner på tvers av program.

Samtidig som flere områder foreslås slått sammen, foreslår arbeidsgruppen å dele opp utdanningsområdet «tekno» i to; ett teknoområde for ingeniør og ett teknoområde for sivilingeniør. Tidligere i rapporten er det argumentert for at sivilingeniørutdanningene beholder emnestørrelse på 7,5 studiepoeng samtidig som ingeniørutdanningene følger rammeplan med krav om minimumsstørrelser på 10 studiepoeng. Dette er begrunnelse for forslaget om å skille mellom disse i to ulike utdanningsområder.

Arbeidsgruppen foreslår at «infotekn» ikke etableres som egen kategori, men at gjeldende studieprogram sorteres under den kategorien innenfor et av teknoområdene eller realfag som gjeldende fakultet anser som mest hensiktsmessig for undervisningssamarbeidet.

Arbeidsgruppen foreslår følgende inndeling av utdanningsområder for bestemmelse av emnestørrelse, i alfabetisk rekkefølge:

(1) Helse
(2) Historie, språk, Estetikk og Mediefag
(3) Realfag og landbruk
(4) Samfunn, lærer, pedfag og idrett
(5) Tekno – ingeniør
(6) Tekno – sivilingeniør
(7) Økadm

Arbeidsgruppens anbefaling

Arbeidsgruppen anbefaler følgende:

Bachelorutdanninger

1. Innenfor bachelorutdanningene ved NTNU skal studieprogrammets emnestørrelse samordnes innenfor gitte utdanningsområder.

   Emnene som tilbys skal være 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette

Eller

   Antall studiepoeng for emnet skal være delelig med 5 og angis i hele tall. Minste emnestørrelse bør normalt være på 10 studiepoeng.

Unntak er emner på 0 studiepoeng som brukes for å registrere og synliggjøre praksis, obligatorisk HMS-kurs ol.

Masterutdanninger

2. Innenfor masterutdanningene ved NTNU skal studieprogrammets emnestørrelser samordnes innenfor gitte utdanningsområder.

   Emnene som tilbys skal som hovedregel være 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette. For masterprogram der det finnes tungtveiende grunner for å bruke emnestørrelser som er delelig på 5, kan dette benyttes innenfor utdanningsområdet. Minste emnestørrelse bør da normalt være på 10 studiepoeng.

Arbeidsgruppen anbefaler videre at emnet Eksperter i team blir på 7,5 studiepoeng. Masterprogram som skal bruke eksperter i team må enten ha 7,5 studiepoeng som basis, eller sørge for at det lages en plass på 7,5 studiepoeng til Eksperter i team ved at minst et annet emne i samme semester i masterprogrammet er på 7,5 studiepoeng.

Utdanningsområder

For utdanningsområder med studieprogram fra ulike fakultet bestemmer de berørte dekaner i fellesskap om studieområdet skal ha 5 eller 7,5 studiepoeng som basisenhet.

3. Alle studieprogram skal tilordnes et utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse. Der det er tvil, skal studieprogrammet tilordnes det utdanningsområdet det er mest sannsynlig at

undervisningssamarbeid på emnenivå vil foregå. Dette betyr at både faglige og geografiske hensyn må tas hensyn til.

Utdanningsområdene for bestemmelse av emnestørrelse anbefales delt inn som følger:

(1) Helse
(2) Historie, språk, estetikk og mediefag
(3) Realfag og landbruk
(4) Samfunn, lærer, pedfag og idrett
(5) Tekno – ingeniør
(6) Tekno – sivilingeniør
(7) Økadm

Unntak på enkeltemnenivå innen studieprogram

Rektor kan, etter søknad, tillate annen emnestørrelse i den grad dette er nødvendig av hensyn til nasjonal rammeplan eller formalisert samarbeid med andre institusjoner eller mellom studieprogram ved NTNU

Evaluering

4. Det anbefales at bruken av emnestørrelser ved NTNU evalueres i 2023 (etter fem år i ordinær drift etter *fusjonen*).

Vedlegg

Vedlegg 1: Oversikt over gjeldende rammeplaner ved NTNU

Lenke, vedtatt årstall	Rammeplan	Krav til emnestørrelse	Tall = antall studiepoeng – Hovedemne (tall i parantes – antall delemner det enkelte hovedemnet er delt opp i)
2012. 27.06. nr 687	Forskrift til rammeplan for bachelor i regnskap og revisjon	Nei	Fellesemner: 30, 25, 15, 20 Fordypningsemner: 25, 12,5 Fordypningsemner med avsluttende nasjonal eksamen: 15, 15, 15, 7,5*
2011.02.03 nr 107:	Forskrift til rammeplan for ingeniørutdanning	JA Et emne skal ha et omfang på min 10 sp	Fellesemner: 30 Programemner: 50 Tekniske spesialiseringsemner: 70 Valgfrie emner: 30
2010.03.01 nr 295:	Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn, 240 sp	Nei	Fellesfag: 60 GLU1-7: Undervisningsfag*, f.eks.: 60+30+30+30+30 eller 60+30+30+60 GLU5-10: Undervisningsfag*: 3x60 Integrert praksis
2013.03.18 nr 288	Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13	Nei	Fag I som gir undervisningskompetanse 8-13: 160 Fag II som gir undervisningskompetanse 8-13: 60 30+30 profesjonsfag Integrert praksis
2006.01.10 nr 017:	Forskrift til rammeplan for yrkesfaglærerutdanning	Nei	Ped 60 Faglig breddekompetanse 60 Faglig dybdekompetanse 60 Integrert praksis
2008. 25.01. nr 128	Forskrift til rammeplan for sykepleierutdanning	Nei	Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag 33 (9+9+6+9) Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget 72 (36+36) Medisinske og naturvitenskapelige emner 45 (12*+24+9) Samfunnsvitenskapelige emner 30 (9+6+6+9) Hvorav praksis 90
2005.12.01 nr 1373:	Forskrift til rammeplan for bioingeniørutdanning	Nei	Naturvitenskapelige emner: 75 (15+20+15+15+10) Samfunnsvitenskapelige og humanistiske emner 15 (3+6+6) Medisinske laboratorieemner: 90 (65+25) Hvorav praksis 90 (20 eksternt)
2005.12.01 nr 1374:	Forskrift til rammeplan for ergoterapeututdanning	Nei	30 (15+6+9) 75 (15+33+15+12)

			30 (15+15) 45 (9+18+9+9) Inkl fordypningsoppgave på minimum 12 sp. Hvorav praksis og ferdighetstrening 75
2005.12.01 nr 1375:	Forskrift til rammeplan for fysioterapeututdanning	Nei	36 (21+15) 45 (9+6+6+9+6+9) 24 (6+12+6) 75 (6+12+42+15) Inkl fordypningsoppgave på minimum 12 sp. Hvorav praksis og ferdighetstrening 75
2005.12.01 nr 1376:	Forskrift til rammeplan for radiografutdanning	Nei	Naturvitenskapelige emner 45 (15+12+6+6+6) Samfunnsvit.skap. og humanistiske emner: 45 (6+9+9+6+9+6) Radiogr.bildeframstilling og behandling 90 (18+9+15+6+12+21+9) Hvorav praksis og ferdighetstrening 69
2005.12.01 nr 1377:	Forskrift til rammeplan for barnevernspedagogutdanning *Se eksempel på studiemodell sist i dokumentet*	Nei	Samfunnsvitenskapelige emner 33 (15+6+12) Juridiske emner 15 (9+6) Psykologiske emner 33 (15+12+6) Pedagogiske emner 24 (12+12) Sosialped. arbeid med barn og unge 75 (12+15+9+15+15+9) Inkl fordypningsoppgave på minimum 12 sp. Hvorav praksis og ferdighetstrening 42
2005.12.01 nr 1378:	Forskrift til Neirammeplan for sosionomutdanning	Nei	Samfunnsvitenskapelige emner 55 (15+12+15+6+6) Juridiske emner 18 (9+9) Psykologiske emner 18 (12+6) Sosial arbeid- grunnelementer 33 (9+12+18) Sosial arbeid – arbeidsmåter 51 (24+27) Inkl fordypningsoppgave omfang tilsvarende 12 sp. Hvorav praksis og ferdighetstrening 42
2005.12.01 nr 1379:	Forskrift til rammeplan for vernepleierutdanning	Nei	Samfunnsvitenskapelige og juridiske emner 42 (12+12+12+6) Psykologiske og pedagogiske emner 24 (12+12) Helsefaglige emner 45 (20+15+10) Miljøarbeid m.m. 69 (15+18+12+9+15) Inkl fordypningsoppgave på minimum 12 sp Hvorav praksis og ferdighetstrening 60

2005.12.01 nr 1381:	Forskrift til rammeplan for helsesøsterutdanning 60 sp	Nei	Angitte studiepoeng: 12, 6, 12, 30 (12+12+6)
2005.12.01 nr 1383:	Forskrift til rammeplan for videreutdanning i aldring og eldreomsorg 60 sp	Nei	12 (6+6), 18, 30 (6+9+9+6) Det skal avlegges to prøver som til sammen skal omfatte kunnskaper fra hele studiet. Høgskolen fastsetter om fordypningsoppgaven skal inngå som en av prøvene.
2005.12.01 nr 1384:	Forskrift til rammeplan for videreutdanning i psykisk helsearbeid 60 sp	Nei	Fellesdel 30 (12+9+9) Fordypningsdel 30 Det skal avlegges en prøve i felles innholdsdel og en avsluttende prøve som skal omfatte kunnskaper fra hele studiet. Eksamensformen skal reflektere arbeidsformene som er brukt i studiene.
2005.12.01 nr 1385:	Forskrift til rammeplan for videreutdanning i operasjonssykepleie 90 sp	Nei	15+30+45 Videreutdanning i operasjonssykepleie skal bestå av følgende hoved- og delemner med angitte studie, minimum praksis 45, maks 54
2005.12.01 nr 1386:	Forskrift til rammeplan for videreutdanning i barnesykepleie 90 sp	Nei	15+30+45 Det skal avlegges tre eksamener hvorav to individuelle eksamener. Kunnskap fra alle hovedemnene skal prøves, og eksamensformen må sikre at studenten dokumenterer tilstrekkelige kunnskaper på områder som innebærer delegert legeansvar.
2005.12.01 nr 1387:	Forskrift til rammeplan for videreutdanning i kreftsykepleie. 60	Nei	15+30+15 Inkl praksis 18-24 sp Det skal avlegges to individuelle eksamener. Kunnskap fra alle hovedemnene skal prøves
2005.12.01 nr 1388:	Forskrift til rammeplan for videreutdanning i anestesisykepleie 90	Nei	15+30+45 Praksis 45-54 Det skal avlegges tre eksamener hvorav to individuelle eksamener
2005.12.01 nr 1389:	Forskrift til rammeplan for videreutdanning i intensivsykepleie	Nei	15+30+45 Hvorav praksis 45-54 Det skal avlegges tre eksamener hvorav to individuelle eksamener.
2005.12.01 nr 1390:	Forskrift til rammeplan for jordmorutdanning 120	Nei	70+10+10+30 Hvorav praksis minimum 60
2005.12.13 nr 1449:	Forskrift til rammeplan for allmennlærerutdanning	Nei	Utgått, erstattet av rammeplan for grunnskolelærerutdanningene 1-7 og 5-10

2005.12.13. nr 1454	Forskrift til rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning	Nei	30+30 Integrert praksis
2013.03.18 nr 289	Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8-13_	Nei	30+30 Integrert praksis

* NOKUT gjennomfører pilotprosjekt om nasjonal deleksamen i grunnskolelærer-, sykepleie- og revisjonsutdanninger.
Ett emne innenfor hvert studie. Nasjonale deleksamener har ikke fastsatt emnestørrelse.
Revisjon: Årsregnskap 15 stp (rammeplan sier at studiet skal inneholde emne årsregnskap 15 sp. Emnet kan deles i flere emner)
Sykepleie: Anatomi, fysiologi og biokjemi (rammeplan sier at studiet skal inneholde emne Anatomi, fysiologi og biokjemi 12sp)
GLU: Matematikk 15 sp

I mange rammeplaner står følgende tekst: *Bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger utover det som følger av rammeplanen, fastsettes av institusjonens styre og tas inn i fagplanen* og *Eksamen skal omfatte alle hovedemner i rammeplanen, men en eksamen kan omfatte emner fra flere hovedemner.*
Utdanningene beslutter selv organisering av studiet innenfor de krav som stilles i rammeplan.
Dvs at rammeplanenes hoved og delemner slås sammen og deles opp.
Eksempel på studiemodell:

BACHELOR I BARNEVERN - KULL 2016

Studiets emnebeskrivelser vedtas og publiseres for ett år av gangen. Endringer i studiemodellen kan forekomme.

		STUDIEPOENGBELASTNING						
Emne	**Avsl. Eks.**	**SP**	**2016 Høst**	**2017 Vår**	**2017 Høst**	**2018 Vår**	**2018 Høst**	**2019 Vår**
HBVE1003 Kunnskapsgrunnlaget for barnevernspedagoger	2016-11-04	20	20					
HBVE1004 Kommunikasjon, relasjon og aktiviteter i sosialpedagogisk arbeid		10	10					
HBVE102P Sosialpedagogisk praksis på barn og unges arena		15		15				
HBVE1005 Oppvekstforhold og forebyggende sosialpedagogisk arbeid med utsatte barn og unge		15		15				
HBVE2003 Psykiske lidelser hos barn og unge		10			10			
HBVE2004 Hjelpetiltak og barnevernfaglig saksbehandling	2016-12-14	20			20			
HBVE2006 Kulturforståelse, vitenskapelig metode og prosjektarbeid		10				10		
HBVE2005 Behandling og omsorg i barnevernsfaglig tiltaksarbeid		20				20		
HBVE302P Barnevernsfaglig praksis i tjenester og tiltak for utsatte barn og unge		27					27	
HBVE3002 Barnevernspedagogers yrkeskompetanse og Bacheloroppgave	2017-05-11 2017-06-06	33						33
Sum		180	30	30	30	30	27	33

Enhet:	Kommentarer	1. Støtter modellen på BA?	2. Nok antall varianter	3. Større samordning enn foreslått?	4. Utdannings-områder	5. Støtter modellen på master	6. Utfordringer	7. Annet?
Studenttinget	Økt kvalitet og en felles identitet er blant effektene av en samordning av emnestørrelser på tvers av fagomr og studiebyer. Bekymret for studier på tvers av foreslåtte utdanningsområde. Lektorutd gjenbruker emner fra 4 fakultet, dette tilsvarer 3 av de foreslåtte studieomr.	NEI. MÅ ha felles system for emnestørrelse for hele NTNU for å sikre tverrfaglighet og fleksibilitet for stud. Ulik størrelse vanskeliggjør studier på tvers. Anbefaler størrelse 7,5. NTNU bør søke dispens for ing utd.						
FUL	Slutter seg til rapportens anbefalinger. Forutsetter at alle som leverer emner til lektorutdanningen har emner på 7,5/15 sp. Nødvendig for å opprettholde tverrfagl oppbygn av lektorprogr.	Ja med forutsetninger						
FUS	Ulemper ved ulikhet ing. og siv.ing, men de er å leve med. Større gjenbruk av emner = større utfordring timeplanl.	Ja						
FUI	NTNU bør følge anbefalingene i rapporten. Implementering 2018	Delvis. Rammeplan er ufravikelig	ja	NEI	FUI må ha myndighet til å bestemme om studieområdet skal ha 7,5 eller 10 sp som basisenhet og ikke dekaner. FUI viser til at FUS har denne myndigheten	Denne høringens inndeling er formålstjenelig for FUI. Uheldig at NTNU skal operere med for mange ikke-komplementære inndelinger.		
HHiT	Samordning en forutsetning for smidig samarbeid innad i NTNU og på tvers av institusjoner. Emnestr bør være konsistent innen utdanningsområder og nivå.	Ja						
FHS	Emner er progresjonsbaserte, bygget på hverandre med gradvis avansering i taksonomi, tilpasset det enkelte profesjon. Emnestr har betydning for praksisopplegg.	Ja				Ja		
FT	Viktig for NTNU å ta ut synergier og bli mer effektiv på utd. området. Minner om rammeplan. Ing. Og krav om emnestørrelse på minimum 10sp	Ja			JA. Dekan bør kunne avgjøre kategori tilknytning			
FLT	Emnestørrelse - basert på faglig hensyn heller enn organisatoriske. Implementering 2017 for krevende. Vurdere avvente endring til organisasjonen har kommet mer på plass	Må ta hensyn til tilpasningsbehov grunnet føringer i nasjonale rammeplaner			Uheldig at det opereres med ulike fag- og studieområder i ulike sammenhenger. DBH/FS vs internt			

Enhet:	Kommentarer	1. Støtter modellen på BA?	2. Nok antall varianter	3. Større samordning enn foreslått?	4. Utdannings-områder	5. Støtter modellen på master	6. Utfordringer	7. Annet?
NTNU i Gjøvik		**Helse:** NEI Ikke nødvendig med felles størrelse innen helsefag. Rammen bør være krav om at programmet avgir 60 sp/år. Ytterligere begrensning gir for lite fleksibilitet. Ønsker ikke andre føringer enn rammeplan. **Teknologi:** JA bør ha grense på 7,5. med unntak for ing. på 10.	Ja og nei	Ja og nei	**Helse:** Tror ikke standardisering vil bidra til økt samarbeid. Dagens størrelse hensyntar lokale utfordringer. Viktig med samordning innad i like program, eks sykepleie **Teknologi:**Anbefaler å slå sammen de to teknologiområdene til ett fotutsatt søknad og godkjenning om dispensasjon fra krav i ing.rammeplan	JA (helse og teknologi)	Felles undervisning -Utfordring med store nok undervisningsrom - ped utfordring m store emner - avlønning på tvers av enheter krever standardisering av rutiner - administrere tilgang LMS på tvers	
HF	Ønsker samordning. Ser at ulik emnestørrelse på tvers av utdannigsområder kan være uheldig. En samordning er viktigst. Fortrinnsvis på 10 sp med mulighet for emner på 5 stp. Advarer mot ulike størrelser på ulike nivåer på ulike områder. Jobbe for nasjonal samordning for å oppmuntre til samarbeid og mobilitet på tvers.	NEI. Ønsker emner deleldig på 5. System med stor forskjell synes å stå i strid med prinsipiell tanke om at et nytt NTNU skal framstå enhetlig. Samordning = større mulighet for gjenbruk faglig samarbeid, større, fleksibilitet for stud.	Rapporten gir ikke et tilstrekkelig grunnlag for å fastlå at emner på 5 sp er for små mens 10 er for store.		Kostnadene knytte til system basert på utdanningsområder noe underkommunisert i rapporten. Plassering av studieprogram innen utdanningsomr, framtidige revisjoner av utdanningsomr, med påfølgende ny klassifisering vil på kort og lang sikt medføre ressursbruk.		Særs viktig å gi mulighet for å søke unntak. Svært uheldig hvis område 2 og 4 ender om med ulik emnestr grunnet stor samarbeid og mobilitet på tvers. Ønske med eget område for kunstutdanninger. Lektor må ha samme størrelse på tvers av utdanningsområder.	Det kan bli uoversiktlig dersom ntnu opererer med flere sett utdanningsomr. Advarer mot ulike emnestørrelser på ulike nivåer og i ulike områder
SVT	Ideelt sett fornuftig med felles modell for emnestørrelse på NTNU og også nasjonalt. Bør på sikt av hensyn til mobilitet og internasjonalisering.	Utfordringer hvis det blir krav om samordning av utdanningsomr uten faglig vurdering. Gjelder tverrfalige program: YFL (lærer/teknologi/helse)	JA Forslaget, rektor kan tillate avvik, dette er spesielt relevant for en del videreutd. Og eksterne føringer eks. KD	Ideelt: ensartet emnestørrelse, både på NTNU og nasjonalt. Dette fremmer faglig og smidig samarbeid. P.t. for store omkostninger	Emnestørrelse bør reguleres ut fra faglige hensyn og ikke områdehensyn på enkelte program. Må ikke risikere at enkelte program må bytte emnestørrelse pga man havner i et gitt utdanningsområde. Dette gjelder spesielt 5-årig lektor + 3-årig yrkesfaglærer. Det har også stor betydning for våre andre program	ja	YFL (5 stp enheter) og Lektor (7,5stp) I en tid preget av store endringer elles bør ikke dette være førsteprioritet. Ber derfor om om at det i større grad åpnes for unntak fra samordning.	
NT	Emner som inngår i lektor bør ha felles størrelse på 7,5	JA Forutsetter at ing og NVs øvrige program kan ha ulike emnestørrelse.	Ja	Forslaget gir en god balanse mellom synergieffekter og omstillingskostnader	Inndelingen er god og representerer en god avveiing mellom arbeidskostnad ved omstilling og oppnådd synergieffekt	ja	Vurdere om NTNU skal gå inn for at nasjonal rammeplan for ingeniørutdanningene endres.	
IVT	Forutsetter at siv.ing blir på 7,5	Ja				Ja	Bør unngå for mange parallelle emner med ulike emnestørrelse	Etterlyser diskusjon om emnestørrelser EVU og ph.d.
IME	Støtter forslaget og at ordningen evalueres i 2023	JA Fakultetet legger vekt på at den foreslåtte løsningen har en relativt lav risiko.	Ja	Ikke behov på nåværende tidspkt	Manglende harmonisering vil føre til reduserte mulgheter til å velge på tvers av utd.omr. Det er et godt forslag til løsning	Ja		NEI

Enhet:	Kommentarer	1. Støtter modellen på BA?	2. Nok antall varianter	3. Større samordning enn foreslått?	4. Utdannings-områder	5. Støtter modellen på master	6. Utfordringer	7. Annet?
DMF	Ideelt sett fornuftig med felles model lfor emnestørrelse for alle emner v. NTNU, gjerne også m andre institusjoner (kostnad overstiger gevinst). Vil finne gode løsninger for samarbeid på tvers!	Ja	JA Støtter også forslag om at rektor kan tillate avvik. Kan være viktig for EVU emner m behov for fleksibilitet og nasjonal deleksamen sykepl.	Ja	JA Det vil være fornuftig om sosialfagene tilordnes helseområdet	Ja	DMF har emner som brukes av studenter i psykologi, biologi, datateknologi og kybernetikk og robotikk. I tilfeller der utdanningsomr går over flere fakultet bør det gis føringer for hvordan dette skal vedtas og hvilken modell som skal brukes.	Etterlyser føringer/ diskusjon om emnestørrelser EVU og ph.d. bla fordi enkelte emner inngår i mastergrad. Fakultet er usikre på hvorvidt det er fornuftig med strenge rammer men anbefaler nærmere avklaring
AB	Vil opprettholde dagens modell.	NEI. Inndeling i utdanningsområde er rigid. Vil ikke la seg gjøre å finne en inndeling som redusererer behov for spesialtilpasset løsninger i grenseflater mellom områder	Hvis mindre emner enn 7,5 må det gis tak på antall emner per semester	Alle bør ha felles modulsystem	AD vil romme to utdanningsområder. Disse må ha samme størrelse	JA Dersom erfaringsbasert master omfattes kreves endring. Dette er overkommelig.	Ikke problem forutsatt fast emnestørrelse på 7,5	nei
VM	Ikke mottatt							
NTNU i Ålesund	Ikke mottatt en samlet omforent høringsuttalelse. Begrunnes i at svar er "nokså heterogen"… **Sykepleie:** Fleksibilitet er avgjørende for faglig og pedagogisk studieprogr. Master miljøet mener emnestørrelse forankres i faglige diskusjoner og læringsmål for respektive progr. **Økonomi:** Krav til emnestørrelse må ikke hindre tilbud på tvers.	**Biologiske fag:** felles emnestørrelse må ikke bli et mål i seg selv. Ønsker ikke legge om, grunnet 1. fare for etabl av kunstige emner for å få tall til å gå opp og 2. kostnader **Sykepleie:** foreslår kun 7,5 og multipel av dette, men med mulighet for emner som er delelig med 5. Rammeplan krever felksibilitet. **Økonomi:** JA	**Sykepleie:** Ja forutsatt atprogrammet gis mulighet for fleksibilitet	**Sykepleie:** Nei, har behov for å bruke begge skalaer. **Maritim:** Ønsker kun 7,5 og multepel av dette. Rammeplan ing oppleves for rigid	**Sykepleie:** Felles emnestørrelse innenfor utdanningsområder støttes	**Sykepleie:** JA, men ser en del utfordringer med emner på 7,5 **Maritim:** JA. Har intensivtilbud på 3,75 som ønskes opprettholdt	**Økonomi:** "fakuletet" leverer emner til andre program / fakultet der ledelsesfag inngår. Faste størrelser kan føre til "tvangstrøye og igjen dublisering av emner. **Maritim:** Unntak må tillates	

Emnestørrelser – høringssvar

Studenttinget
FLT Fakultet for lærer- og tolkeutdanning
FT Fakultet for teknologi
HHiT Handelshøyskolen i Trondheim
FHS Fakultet for helse- og sosialvitenskap
NTNI i Gjøvik
NTNU i Ålesund
AB Fakultet for arkitektur og billedkunst
DMF Det medisinske fakultet
HF Det humanistiske fakultet
IME Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk
IVT Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi
NT Fakultet for naturvitenskap og teknologi
SVT Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
FUS Forvaltningsorganet for sivilingeniørutdanningen
FUI Forvaltningsorganet for ingeniørutdanningen
FUL Forvaltningsorganet for de 5-årige lektorutdanningene

NTNU
STUDENTTINGET
- studentens stemme

NTNU
v/Felles postmottak

Vår dato 01.11.2016	Ref.nr. 45/2016	Saksbehandler: Kristian Sjøli, Jone Trovåg

Høringssvar emnestørrelse

Studenttinget NTNU takker for muligheten til å svare på høringen om emnestørrelser og ønsker å svare på høringen med en redegjørelse for våre synspunkter. Denne mener vi dekker spørsmålene i høringen.

NTNU er og skal være et breddeuniversitet. Dette fører med seg et ansvar for å sikre studentene ved institusjonen så gode forutsetninger for tverrfaglighet som mulig. Studenttinget mener at et system for emnestørrelser med varierende størrelser mellom forskjellige utdanningsområder vanskeliggjør den lange tverrfagligheten og i for liten grad gir studentene den fleksibiliteten et breddeuniversitet bør gi. Det er synd at arbeidsgruppen ikke anbefaler et felles system for emnestørrelser for hele NTNU.

Manglende faglig samarbeid om emner, mindre gjenbruk av disse og vanskeligere tilgjengelig faglig bredde på grunn av ulike emnestørrelser vil stå i veien for universitetets evne til å ta ut gevinstene av fusjonen. Det bør legges til rette for studier på tvers av studiebyene, og ulike emnestørrelser vil vanskeliggjøre dette. Spesielt utsatt blir studenter ved de innfusjonerte høgskolene som tradisjonelt har hatt en annen emnestørrelse enn et NTNU. Økt kvalitet og en felles identitet er blant effektene av en samordning av emnestørrelser på tvers av fagområder og studiebyer.

Studenttinget er bekymret for konsekvensene av ulike emnestørrelser for studier som går på tvers av fagområdene anbefalt av arbeidsgruppen. Lektorutdanningen gjenbruker i dag emner fra fire fakulteter ved NTNU, dette tilsvarer tre av fagområdene i rapporten. Den femårige lærerutdanningen ved det nye SU-fakultetet kan også dra nytte av å gjenbruke fag fra andre områder enn område 4 i rapporten. Studenttinget mener studieprogramoppbygging, gjenbruk av emner og studentenes mulighet til å ta emner på tvers av utdanningsområder vil bli svekket av rapportens forslag.

Postadresse:
Studenttinget NTNU
Alfred Getz' vei 3
N- 7491 Trondheim

Besøksadresse:
Sem Sælands vei 5
«Gamle Fysikk»
Gløshaugen

Telefon:
73 59 32 88

E- post:
sti@studenttinget.no
Hjemmeside:
www.studenttinget.no

NTNU
STUDENTTINGET
- studentens stemme

Kostnaden for omstilling til en felles emnestørrelse kan ikke få stå i veien for å sikre studentene det best mulige utdanningstilbudet og tilgangen på den bredden de selv ønsker. Det vil også være svært synd om andre faglige gevinster gjennom blant annet samarbeid om og gjenbruk av emner går tapt på grunn av ulike emnestørrelser.

Studenttinget mener rapporten legger opp til for mange ulike emnestørrelser, og ønsker at alle studieprogram skal ha samme multiplum og emnestørrelser i samme stige. Dette også på masternivå. Minste tillatte emnestørrelse bør hovedsakelig være på 7,5stp, men med unntak der dette er hensiktsmessig. Skulle NTNU går for en emnestørrelse på 7,5stp bør det opprettes et påbygningsemne til Ex.phil. på 2,5 stp. Dette for å gjøre innpass ved andre institusjoner i Norge lettere.

Ved en eventuell endring av emner er det viktig at dette ikke bare blir en sammenslåing av allerede eksisterende emner, men at man har sterkt fokus på å ta ut de faglige effektene. Det må gjøres gjennom å omstrukturere nye emner med sikte på at de skal passe inn i de studieprogrammene de hører inn i. Normene for omfang av et studiepoeng og en students arbeidsår fra Bologna-prosessen må legges til grunn i et arbeid med endringer av emner. Dette for å unngå at man f.eks. slår sammen to emner på 5stp til et nytt på 7,5stp med en arbeidsmengde som i realiteten tilsvarer 10stp.

Om nasjonale rammeplaner med krav til minimum emnestørrelse blir et hinder for å gå over til en hensiktsmessig felles norm for emnestørrelse ved NTNU bør universitetet søke å få dispensasjon fra disse.

Postadresse:
Studenttinget NTNU
Alfred Getz' vei 3
N- 7491 Trondheim

Besøksadresse:
Sem Sælands vei 5
«Gamle Fysikk»
Gløshaugen

Telefon:
73 59 32 88

E- post:
sti@studenttinget.no
Hjemmeside:
www.studenttinget.no

NTNU

Fakultet for lærer- og tolkeutdanning

Dato 01.11.2016

Referanse 2016/23815/OYSTEIWO

Notat

Til:	Hege Barreth Jacobsen
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for lærer- og tolkeutdanning

Høring - Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse NTNU – innspill fra Fakultet for lærer- og tolkeutdanning

Fakultet for lærer- og tolkeutdanning (FLT) viser til utsendt høring av sluttrapporten fra arbeidsgruppen for emnestørrelse ved NTNU og takker for invitasjon til å komme med innspill.

FLT anser i utgangspunktet at emnestørrelse skal være basert på faglige hensyn snarere enn organisatoriske. Vi ser i utgangspunktet ikke at en ordning med krav relatert til fag- eller studieområde nødvendigvis vil ivareta de ulike faglige behov. FLT presiserer at det uavhengig av valgt løsning må finnes gode og fleksible løsninger som ivaretar tilpasningsbehov på grunn av føringer i nasjonale rammeplaner.

På generelt grunnlag vil FLT problematisere at det opereres med ulike fag- og studieområder i ulike sammenhenger, blant annet i DBH/FS-sammenheng og i interne sammenhenger. Dette har uheldige administrative og kommunikasjonsmessige sider og bør også vurderes i lys av kravene til effektivisering.

NTNU bør vurdere omkostningene ved større omlegginger av studieprogram for å ivareta prinsipper om lik emnestørrelse. Videre bør det vurderes når et eventuelt arbeid med implementering skal igangsettes. 2017 blir et krevende år for NTNU på grunn av andre store organisatoriske endringer og øvrige endringer knyttet til faglig integrasjon og utvikling, og det bør derfor vurderes om et eventuelt arbeid med endring av studieprogram bør avvente at organisasjonen har kommet mer på plass.

Postadresse
7491 TRONDHEIM

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@flt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Rotvoll allé 1

Telefon
+47 73 55 98 50

Telefaks
+47

Saksbehandler
Øystein Wormdal
Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Fakultet for teknologi

Dato 31.10.16

Referanse elincb

Notat

Til: Rektor

Kopi til:

Fra: Fakultet for teknologi

Signatur:

Høringssvar fra Fakultet for teknologi – emnestørrelse NTNU

Fakultet for teknologi ser mange fordeler ved samordning av emnestørrelse i NTNU, og stiller seg bak arbeidsgruppens argumenter for dette.

Vi mener også at det er tilstrekkelig antall varianter av emnestørrelser for virksomheten, og at det er viktig for NTNU etter fusjonen å kunne ta ut synergier og bli mer effektiv på utdanningsområdet. Dette gjelder spesielt samarbeidet mellom Gjøvik, Ålesund og Trondheim. Et av flere slike virkemidler er felles emnestørrelser.

Inndeling av utdanningsområde er ok, men dekan bør kunne avgjøre hvilken kategori en mener seg mest tilknyttet.

For øvrig må rammeplanen for ingeniørutdanning følges. Denne stiller et krav om emnestørrelse på minimum 10 studiepoeng.

Mvh
Terje R. Meisler
dekan

Postadresse
NTNU

NTNU, Fakultet for teknologi
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880

postmottak@ft.ntnu.no
https://www.ntnu.no/ft

Besøksadresse
"Brygghuset", E.C. Dahls gt. 2

Telefon
73 55 94 50

Saksbehandler

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

NTNU
Fakultet for teknologi
Institutt for bioingeniørfag

Dato 31/10-16 Referanse

Høringssvar

Til:	Rektor ved NTNU, Prorektor for utdanning NTNU
Kopi til:	Prodekan utdanning Fakultet for teknologi
Fra:	Fakultet for teknologi, Institutt for bioingeniørfag

Signatur:
R.U.H

Fakultet for teknologi har til høring mottatt en sluttrapport om emnestørrelse NTNU (fra rektor, ved Prorektor for utdanning, Berit Johanne Kjeldstad),

Rapporten er utarbeidet av en arbeidsgruppe. Arbeidsgruppen anbefaler at alle studieprogram i ett og samme utdanningsområde velger samme størrelse på sine emner. Emner på bachelornivå skal være av størrelse delelig med 7.5 studiepoeng (sp). Alternativt av størrelse delelig med 5, hvor minste størrelse er 10 studiepoeng med unntak for noen spesifikke emner.
Dekan skal ha beslutningsmyndighet i saken.

Rektor ønsker å få høringsinstansenes synspunkter på rapportens forslag til emnestørrelser, samt innspill til *hvordan og i hvilken takt* størrelsene skal innføres. Bioingeniørutdanningen finner det utfordrende å svare på de fremsatte enkeltspørsmål, men foretrekker å komme med følgende høringssvar:

Bioingeniørutdanningen har i dag en stor variasjon av emnestørrelser. Dette er en ordning som gjennom mange år har vært uproblematisk for både utdanningen, fakultetet og for institusjonen HiST. Å endre emnestørrelse vil innebære bruk av betydelige ressurser uten at vi ser noen umiddelbar gevinst som kan rettferdiggjøre disse kostnadene. Vi ser det i dag som ressursmessig mer gunstig for bioingeniørutdanningen å beholde emnestørrelsene slik de i dag foreligger. Å endre å emnestørrelsene er derfor ikke noe vi vil kreve eller ha noen umiddelbare ønsker om. Vi vil imidlertid gjøre vårt beste for å følge de pålegg som måtte komme fra vår dekan.

Dersom emnene må endre størrelse, har bioingeniørutdanningen i instituttmøte valgt å gå inn for emner av størrelser av 7,5 studiepoeng (og multiple størrelser av 7,5). Begrunnelsen

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
NTNU		Erling Skjalgssons gate 1, Laboratoriesenteret, 2. et. Øst	73 41 22 59	Randi Utne Holt
Institutt for bioingeniørfag	postmottak@ft.ntnu.no			randi.utne.holt@ntnu.no
7491 Trondheim	https://www.ntnu.no/ibio			Tlf: +47 73412259 / 41243052

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

for valget på 7,5 studiepoeng er av hensyn til studentene. Ansatte er av den oppfatning at studenten vil foretrekke å avlegge en eksamen på 7,5 studiepoeng fremfor eksamen på 10 studiepoeng.

Det er ikke gjort beregninger med hensyn til hvilke ressursutfordringer en eventuell omlegging av emnestørrelser vil kreve. Det er heller ikke tatt stilling til om utfordringene vil påvirkes av hvilken modell for emnestørrelse som for fremtiden velges.

Det som vil være av stor betydning for bioingeniørutdanningen er at eventuelle endringer blir grundig gjennomtenkt og planlagt. Videre må alle år av studiet sees i en helhetlig kontekst og planlegges ut i fra dette. Eventuelle endringer i ett studieår vil kunne få følger for hele bachelorutdanningen, og slik medføre at noen tema med stor sannsynlighet må flytte plass i studieforløpet.

Med hilsen

Randi Utne Holt
Institutt for bioingeniørfag
Fakultet for teknologi

NTNU

Handelshøyskolen i Trondheim

Dato	Referanse
28.10.2016	2016/23815/ARVE

Notat

Til:	Hege Barreth Jacobsen
Kopi til:	
Fra:	Handelshøyskolen i Trondheim

Svar fra Handelshøyskolen i Trondheim - Høring - Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse NTNU

Handelshøyskolen i Trondheim viser til høringsinvitasjon i forbindelse med sluttrapporten fra arbeidsgruppen som har utredet emnestørrelse ved NTNU, og gir sin tilslutning til dens anbefalinger. Vi ser samordning av emnestørrelser som en forutsetning for et smidig samarbeid innad ved NTNU, og på tvers av institusjoner innen sektoren. Emnestørrelsen bør være konsistent innen utdanningsområder og nivå, som foreslått.

Espen Gressetvold
dekan
Handelshøyskolen i Trondheim

Arve Sletten
rådgiver

Postadresse
7491 TRONDHEIM

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@hhit.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Klæbuveien 72

Telefon
+47 73 55 99 50

Telefaks
+47

Saksbehandler
Arve Sletten
Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Dato 31.10.16 Referanse

Notat

Til: Rektor

Kopi til:

Fra: Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Signatur:

Høring om emnestørrelse og fellesemner (ex.phil + områdeemne)

Emnestørrelse

Fakultet for helse og sosialvitenskap støtter at emnestørrelsen på masternivå standardiseres til 7,5 eller 15 studiepoeng.

Fakultetet støtter også tilsvarende emnestørrelse for bachelorutdanningene. Det er likevel knyttet flere utfordringer til denne standardiseringen for profesjonsutdanningene. Emnene i mange profesjonsutdanninger er progresjonsbaserte, bygget på hverandre og med gradvis avansering i taksonomi, og tilpasset den enkelte profesjon. Emnestørrelsen har også betydning for opplegget for praksisstudiene.

Synspunkter på selve modellen med ex.phil og områdeemne, organisering av modellen og innspill til hvordan og i hvilken takt fellesemnene eventuelt skal innføres.

1. Hvilke utfordringer og muligheter av faglig art representerer den foreslåtte modellen med sin områdebaserte tilnærming?

   Fellesemnet ex.phil har et stort mulighetsrom, og gir en god introduksjon til vitenskapelig tenkning og utvikling av kritisk tenkning. Med det er usikkerhet knyttet til hvor disse studiepoengene skal hentes fra for rammeplanstyrte utdanninger (helse- og sosialfaglige utdanningers rammeplaner er viktig som grunnlagsdokument for distribusjon av studiepoeng og tema i utdanningen). Vi forutsetter at læringsutbyttene dekker «Felles innholdsdel» for helsefaglige utdanningers rammeplan. Rammeplanstyringen av helse- og sosialfaglige utdanninger er under endring. Denne endringen må det tas til ved mer konkret planlegging av både eks.phil og områdeemner (så vidt vi vet vil KD's nye styringsmodell for våre utdanninger være avklart innen 2 år).

   Det bør gjøres et utredningsarbeid i lys av helsefagenes rammeplan, jf. pnk 4. s. 8 i rapporten.

2. Kan ex.phil. beholdes i sin nåværende form slik emnet gis i dag og slik det er beskrevet i rapporten? I hvilken grad er det behov for en ny gjennomgang og tilpasning av innholdet og organiseringen?

   En variant tilpasset helse- og sosialfagutdanninger anbefales, men det forutsetter at læringsutbyttene dekker «Felles innholdsdel» for helsefaglige utdanningers rammeplan. Overføringsverdien til profesjonsutdanning og yrkesutøvelse må ivaretas.

3. Arbeidsgruppen foreslår at studieområdene skal utvikle områdeemne (-r) ut i fra et mindre antall generiske tematikker tenkt å være karakteriserende for NTNUs utdanninger. Hvilke synspunkt har høringsinstansene på dette?

   Et områdeemne som berører utdanninger/studieprogram med mange fellestrekk/ felles utfordringer i den fremtidige yrkesutøvelse er aktuelt. Aller viktigst for et slikt områdeemne blir å utvikle læringsutbyttebeskrivelser som fremhever mål om kompetanse innen tverrfaglig samarbeid, da gjerne gjennom tverrprofesjonell samlæring og seminarvirksomhet.

   Også UHR- utvalgets forslag om ni komponentområder med læringsutbyttebeskrivelser innen helse- og sosialfagene bør implementeres i områdeemnene (http://www.uhr.no/documents/ferdig_rapport_Felles_innhold_290515_1500.pdf).

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til studieområdeinndelingen slik denne beskrives i rapporten?

   Studieområdeinndelingen («Medisin, helse og bevegelsesvitenskap») slik den er skissert i rapporten er svært omfattende. Mange profesjoner/studieområder har selvsagt en del fellestrekk, men varighet på studier og ikke minst samfunnsoppdraget er svært forskjellig. Bevegelsesvitere skal f.eks. ikke behandle pasienter/brukere. Alle andre som nevnes inn i det opprinnelige «Helsefag» slik det er hentet fra Samordna opptak, har i hvert fall det til felles. Studieområdet oppfattes i forslaget å være større enn det som var eksemplifisert fra Samordna opptak, og det til tross for at rapporten selv påpeker at «Helsefag» er for omfattende. Her må det være mulig å lage et studieområde for helsefagene som har 3-årig bachelor og praksisutdanning for å gi et områdeemne som gir et godt faglig utbytte for disse.

5. Kan områdeemnet, slik det beskrives i rapporten, utgjøre en god erstatning for dagens ex.fac. og perspektivemneordning?

   Gitt at studieområdene blir mindre og mer enhetlig i fht samfunnsoppdraget skissert i rammeplanene til de 3-årige helsefagene (inkludert felles innholdsdel), vil dette kunne utgjøre en god erstatning.

6. Arbeidsgruppen foreslår en sterkere styring av fellesemneordningen blant annet gjennom overordnede tematikker og opprettelsen av et eget forvaltningsorgan, samtidig som det er viktig å sikre reell forankring i de respektive fagmiljø. Har høringsinstansene synspunkter på dette?

   En sterkere styring av fellesemneordning er nødvendig for en vellykket innføring. Samtidig er det svært viktig at den faglige styringen av fellesemneordningen har tydelig forankring i de fagmiljøene som skal inngå. Studentenes oppnådde læringsutbytter knyttet til fellesemner er sterkt assosiert med fortløpende dialog med vitenskapelige ansatte fra de respektive institutt/fakultet.

7. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

   De fleste helse- og sosialfaglige utdanninger er rammeplanstyrte. Enkelte profesjons - utdanninger gir en beskyttet yrkestittel etter endt utdanning, og NTNU er ikke førende premissleverandør for hvordan f.eks en fysioterapeututdanning er sammensatt. Utdanningene har forpliktelse til å reflektere nasjonale og internasjonale forventninger til innhold i studiet for å kommunisere mobiliteten i yrket.

   Andre utfordringer er knyttet til at gjennomføring, innhold og grupperinger av fellesemner må reflektere studentenes behov for felles plattform innenfor studieområder. Konkretisering av innhold, pedagogiske virkemidler og innpassing/plassering av fellesemnene blir vesentlig. Dersom det blir sterke føringer på hvilket semester/uker emnene skal gå på, så har dette betydning for plasseringen av andre emner i studiet. Profesjonsutdanningene er progresjonsbasert og emner er plassert ut fra dette. Også plassering av praksis og samarbeid med praksisfeltet gjør at profesjonsutdanningene har behov for en viss fleksibilitet i plasseringen av fellesemner. Føringer for hvor fellesemner skal plasseres må komme så raskt som mulig, ettersom flere helseutdanninger skal utarbeid felles studieplaner som en konsekvens av fusjonen.

   Hvordan skal et slikt emne speile utfordringene de møter i yrkeslivet? Primærhelsetjeneste - meldingen gir indikasjon på dreiningen i mange av helsefagenes virke. Et områdeemne for helsefagene må være forankret i de viktige dokumentene som beskriver de fremtidige utfordringene. Det er grunn til å minne om at de ulike helsefagene har ulike arenaer der de hovedsakelig virker. For f.eks. fysioterapi er det en klar økning av aktivitet og stillinger i primærhelsetjeneste, mens bildet er motsatt for spesialisthelsetjenesten. Vi må rustes til å møte utfordringene på brukernære arenaer. Profesjonsutdanningene har en oppbygning som bærer preg av integrering av kunnskap gjennom tre år. Det setter store krav til kronologi i kompetansebyggingen og derav krav til de formulerte læringsutbytter. Kompleksiteten i emnene tiltar gjennom de tre årene. Et områdeemne som utfordrer «til feil tid» og ikke relateres tydelig nok inn mot f.eks. fysioterapifaget vil derfor kunne oppleves lite formålstjenlig for studentene. Dette antas å være opplevd på samme vis for andre profesjonsutdanninger innen helse.

8. Har høringsinstansene kommentarer til de økonomiske konsekvensene som skisseres i rapporten?

   Gitt at studieområdene blir mer hensiktsmessig inndelte og evt med flere varianter av fellesemner, vil dette kunne øke kostnadene knyttet til gjennomføring og administrering. Dette vil imidlertid kunne heve det faglige utbyttet/kvaliteten på emnet og fjerne «transport-etappe-opplevelsen» slik det fremstår for mange studenter i dagens NTNU. Hvis fellesemner skal gjennomføres, må det være en forutsetning at kvaliteten heves.

Mvh

Solrun Johanne Valen
Dekan ved Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Vigdis Kristiansen
Seniorrådgiver, FHS

Vedlegg: Høringsuttalelser fra:

- Radiografutdanningen BA
- Ergoterapeututdanningen, BA
- Fysioterapeututdanningen, BA
- Master i aktivitet og bevegelse
- Master i MR

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Dato 01.11.16 Referanse 2016/23815

Notat

Til:	Berit Kjeldstad, prorektor for utdanning (postmottak@stadm.ntnu.no)
Kopi til:	Hege Barreth Jacobsen
Fra:	Jørn Wroldsen, viserektor Gjøvik
Signatur:	JW

Høringsinnspill - Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse NTNU

NTNU i Gjøvik har innhentet høringsinnspill fra de tre avdelingene, og har sammenfattet følgende synspunkter på forslag til emnestørrelse slik den foreligger i rapporten:

1. Er den foreslåtte modellen å anbefale?

Samlet tilbakemelding fra fagmiljøene i Gjøvik er at foreslåtte modell ikke er å anbefale. Dette begrunnes nærmere ut fra ulike fagområder:

For helsefagene ser man på bachelornivå ikke nødvendigheten av at alle utdanninger innen utdanningsområdet helsefag må/bør ha lik emnestørrelse. Den overordnede rammen burde i hovedsak være at alle studieprogram avgir 60 studiepoeng pr studieår. Det å begrense disse bachelorutdanningene til å velge enten - eller vil gi for lite fleksibilitet til å oppnå det som er målet med modellen, nemlig å få til mer fleksibilitet/utveksling mellom studieprogrammer.

Disse utdanningene styres av rammeplaner, der ulike hovedemner er gitt en studiepoengsfordeling. Innenfor hvert hovedemne er det flere delemner med varierende studiepoengsbelastning, eksempelvis 6, 9 12, 15, 18 og 21 stp. Inntil 50% av bachelorutdanningene i helsefag er praksisstudier, og disse studiepoengene fordeles utover studieløpet i praksisperioder av ulik lenge og belastning (studiepoengsvekting).

Våre bachelorprogram i helsefag (radiografi, ergoterapi og sykepleie) er profesjonsstudier med studierettskrav, og man kan av den grunn anta minimal utveksling av studenter på tvers av helsefagene innad i NTNU. Emner som sett utenfra ser like ut, som for eksempel «Anatomi og fysiologi» og er vinklet mot og inneholder aspekter fra profesjonen, slik at fokus i emnet er

Postadresse
Postboks 191
2802 Gjøvik

Org.nr. 974 767 880
postmottak@gjovik.ntnu.no

Besøksadresse
Teknologivegen 22
2815 Gjøvik

Telefon
61 13 54 00
Telefaks
Tlf:

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

annerledes ved sykepleieutdanningen enn ved ergoterapi- og radiografutdanningen. I tillegg til dette kommer progresjonskrav (via taksonomi innad i programmet) som også er studieprogramspesifikke. Det er derfor ikke mulig å ta emner i bachelor sykepleie, ergoterapi og radiografi uten å være tatt opp som student ved gjeldende studieprogram.

Ut fra kravene til progresjonen i profesjonsstudiene og utfordringer med avvikling av praksisstudier, er det fra dette fagmiljøets synspunkt behov for fleksibilitet i emnestørrelser. Det er derfor ønskelig å kunne velge emnestørrelse uavhengig av andre føringer enn de som gis av rammeplanene.

For masterprogrammene innen helse vil foreslått modell for masternivå med 7.5 studiepoeng eller et multiplum av dette kunne fungere godt. Dette er også i tråd med pågående arbeid i undergrupper for faglig integrasjon innen sykepleiefaglige videreutdanninger og master i klinisk sykepleie. Fagmiljøet ser både faglige og økonomiske gevinster i å innføre felles emnestørrelse, og mener det også kan bidra til økt kvalitet og bedre utnyttelse av kompetanse og undervisningsressurser. Også administrative ressurser kan utnyttes bedre.

Studieprogram innen foreslåtte utdanningsområde Tekno- ingeniør gir delte tilbakemeldinger. Deler av miljøet mener arbeidsgruppen burde gått lenger i sin anbefaling og foreslått emnestørrelse på 7.5 stp. (eller multiplum) for alle utdanningsområder og nivå. Dette hadde forenklet samarbeid på tvers av studieprogram/evt. utdanningsområder, med de gevinster som er omtalt i arbeidsgruppens rapport.

For ingeniørutdanningene gis emnestørrelsen av Forskrift til rammeplan for ingeniørutdanning, der det er presisert at et emne skal ha et omfang på minimum 10 studiepoeng. En nasjonal evaluering av implementeringen av rammeplanen er nå i gang, der det er ventet at blant annet emnestørrelse blir et tema. Dette må hensyntas i den videre prosessen.

For masterprogram innen dette utdanningsområdet er felles emnestørrelse på 7.5 enten allerede eller i ferd med å innføres.

2. Er det tilstrekkelig antall varianter av emnestørrelse for virksomheten?

Også på dette punktet er det delte oppfatninger, fra at det er for mange varianter, til at det er ønskelig å kunne velge fra alle variantene, altså både 7,5 (15) og 5, 10 og 20.

3. I hvilken grad bør utdanningene i større grad en foreslått i rapporten ha felles emnestørrelse?

Som tidligere nevnt, varierer tilbakemeldingene her mellom at en i veldig stor grad bør ha 7.5 stp. som felles emnestørrelse, til at man ikke ser noen fordeler ved dette.

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til inndeling av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse på bachelornivå?

Er inndelingen i utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse som internt skal ha felles basis for emnestørrelse en god avveining mellom arbeidskostnaden det vil representere å gi alle emner ved NTNU felles basis for emnestørrelse og gevinsten vi kan oppnå ved økt samarbeid om undervisning med felles emnestørrelse?

Deler av teknologiområdet mener det mest hensiktsmessige hadde vært å slå sammen de to teknologiområdene til ett, herunder ved behov søke dispensasjon fra kravet til emnestørrelse i rammeplan for ingeniørutdanning.

Helsefagene tror ikke en standardisering av emnestørrelse innenfor utdanningsområder vil bidra til økt samarbeid om undervisning innen profesjonsutdanningene i helse. Bakgrunnen for dette er at emnene er progresjonsbaserte, spisset, tar hensyn til studieprogresjon og er tilpasset den enkelte profesjon. Erfaringer fra samarbeid om undervisning er at dette er svært ressurskrevende å planlegge, finne felles møtepunkter m.m.

Dagens studieplaner og gjennomføringen av studieprogrammene hensyntar ulike organisatoriske faktorer på campus, som romkapasitet/størrelse, tilgang til ferdighetstreningsfasiliteter og kapasitet i praksisstudier. Dette styrer igjen sekvensering av studieprogrammet. Andre utfordringer ved å kjøre felles undervisning for store studentgrupper (flere program) er av pedagogisk art. Fra fagmiljøene side er det ønskelig å kunne bruke varierte undervisningsformer framfor å være bundet til for mange forelesninger i store grupper.

Det er imidlertid ønskelig med felles emnestørrelse i bachelorprogrammene ved de 3 campus, og dette arbeides det med via grupper for faglig integrasjon. Innen bachelor i sykepleie er det eksempelvis enighet mellom fagmiljøene i hhv Trondheim, Ålesund og Gjøvik om at en ønsker å gå for en «hybridmodell», der det åpnes for å kunne velge fra alle emnestørrelsesvariantene.

5. Kan den anbefalte emnestørrelsen på 7,5 sp og multiplum av dette på masternivå gjennomføres på alle studieprogram?

Som nevnt under spørsmål 1, så kan dette gjennomføres på masternivå.

6. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

Rammeplan for ingeniørutdanning er nevnt. Så lenge denne betinger emnestørrelse på minimum 10 stp., vil dette ut fra foreslåtte modell medføre at andre studieprogram innen samme utdanningsområde (forutsatt at beslektede studieprogram som ikke er ingeniørutdanninger blir tilhørende utdanningsområdet tekno- ingeniør) må forholde seg til dette.

Av andre utfordringer kan nevnes følgende:

- lokaliteter tilpasset aktiviteten (store nok auditorier til forelesninger, store nok rom til gruppevis aktiviteter i for eksempel ferdighetstrening, eller mange nok små grupperom)
- tilstrekkelig antall forelesningssaler som er dimensjonert til felles undervisning på tvers av utdanninger
- pedagogiske utfordringer ved undervisning/forelesning i store grupper
- avlønning av forelesere på tvers av studieprogram krever standardisering av rutiner
- administrering/tilgang til LMS (Blackboard) på tvers av studieprogram

7. Har høringsinstansene kommentarer utover spørsmålene ovenfor?

Økonomiske utfordringer er ikke vurdert utover det som framkommer i rapporten.

NTNU
Viserektor i Ålesund
Studie- og forskningsseksjonen

Dato 26.10.2016 Referanse

Notat

Til: Rektor

Kopi til:

Fra: NTNU Ålesund

Høring – Emnestørrelse ved NTNU

NTNU Ålesund er nokså heterogen. Derfor ser vi det mest hensiktsmessig å sende alle avdelingers høringssvar.

Mvh Bente Alm
Kvalitetsleder

Postadresse
Postboks 1517
6025 Ålesund

Org.nr. 974 767 880
postmottak@alesund.ntnu.no

Besøksadresse
Larsgårdsvegen 2
6009 Ålesund

Telefon
+47 73 59 50 00
Telefaks
Tlf:

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU
Avdeling for avdeling for biologiske fag

Dato 24.10.16 Referanse th

Notat

Til:	Bente Alm
Kopi til:	Marianne Synnes, Marianne Vinje
Fra:	Avdeling for biologiske fag
Signatur:	Tove Havnegjerde

Høringssvar fra ABF på sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse NTNU

Avdeling for biologiske fag (ABF) har behandlet temaet emnestørrelser ved NTNU i avdelingsmøte 21. oktober 2016 samt sendt notatet på høring til alle ansatte.

Ved ABF har bachelor i bioingeniørfag egen rammeplan som er tydelig på emnestørrelser. Bachelor i bioteknologi og bioingeniør har vært igjennom en faglig integrasjonsprosess og har en stor del fellesemner, rammeplanen for bioingeniør er styrende for størrelsen på fellesemnene. De fleste emner er på et multiplum av 5, noen av fellesemnene er også levert fra ingeniørfag (AIR). Bachelor i Biomarin innovasjon inneholder flere emner fra AIB som har tradisjon for 7,5 studiepoengsemner. Da vi samarbeider om emner på tvers av fagområder og fakulteter så har ABF emnestørrelser både på multiplum av 5 og 7,5.

Det er viktig å ikke lage hinder for utdanninger som samarbeider om emner på tvers av fakulteter. Dersom utdanningsområder skal ha valgfrihet på emnestørrelse er det en fordel at man ikke begrenser emnestørrelsen innad i et fakultet, men at men ser hva som er mest hensiktsmessig for det enkelte studium. Felles emnestørrelser må ikke bli et mål i seg selv. Det viktigste er å tilby godt faglig sammensatte studier og man må være oppmerksom på at felles emnestørrelser kan medføre at man mister profesjonsfokus i emnene. Det er også en fare for å få kunstig sammensatte emner for å oppnå riktig emnestørrelse. Med store felles emner mister man mulighet til faglig fordypning som ivaretar spesialisering i de ulike profesjoner.

Det er mange utfordringer ved å innføre felles emnestørrelser blant annet vil det medføre store omlegginger av studieplaner som kan komme i konflikt med rammeplaner. Det blir også økte kostnader med eksamensavvikling (siste gangs eksamener) samt organisatoriske utfordringer med doble studieløp. Spesielt med studenter som av ulike grunner må gjennomføre emner i både gammel og ny plan. Dersom omleggingen har til hensikt at flere fag skal undervises samlet for flere studieprogram medfører det også timeplan og klasserom utfordringer.

NTNU

Dato 20.10.2016 Referanse

Notat

Til: Elin Aasen

Kopi til:

Fra: Bente Schei Skagøy

Signatur:

Emnestørrelse

Bachelor i sykepleie ved NTNU i Ålesund har diskutert høringen på lunsjmøte, samt på møte med årsansvarlige og fagseksjonsleder.

1. BA sykepleie i Ålesund foreslår at emnene som tilbys skal kunne være på både 7,5 – 15 – 22,5 osv, og en skal også ha mulighet for å bruke skalaen 5 – 10 -15. Sykepleierutdanning er sammensatt av 50% praksis og 50% teoristudier. Kravene i Rammeplan for sykepleierutdanning tilsier at det er behov for fleksibilitet innen emnestørrelser for å kunne utvikle et faglig og pedagogisk godt lokalt og tverrcampusbasert studieprogram i NTNU. Fleksibilitet i emnestørrelse vil være viktig for å kunne dekke utfordringene på tre ulike campus. Det er ulike lokale tilpasningsbehov på de ulike campus særlig med tanke på tilpassing til lokale praksisfelt. Fleksibilitet på emnestørrelse kan være avgjørende for et faglig og pedagogisk godt studieprogram.

2. Dersom det for studieprogrammet bachelor i sykepleie blir gitt mulighet for fleksibilitet vil disse variantene være tilstrekkelig.
3. Vi ser behov for og fordeler med felles emnestørrelser, men vi har behov for å kunne bruke begge skalaene for emnestørrelser.
4. Felles emnestørrelse innen et utdanningsområde – slik utdanningsområde er foreslått i høringen – er en fordel. Fellesemner (som ex phil/områdeemner) vil være interessant å ha felles innen utdanningsområder. I Ålesund kan det foreslås et utdanningsområde: Helse (bachelor) med to studieprogram som kan dele fellesemner; Bioingeniør og Sykepleie. Disse fellesemnene bør ha lik emnestørrelse, men en bør likevel ha fleksibilitet til at de to studieprogrammene kan velge ulike emnestørrelser (ha fleksibilitet til å bruke begge emnestørrelse-skalaene) for inndeling av de øvrige emnene i programmene som ikke er felles.
5.

Postadresse Org.nr. 974 767 880 Besøksadresse Telefon Høringssvar - Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse og fellesemner

bente.s.skagoy@ntnu.no Telefaks

Tlf:

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

6. Det støttes at det innføres ex.phil og ex.fac i bachelorutdanningen, men en må ha grundige diskusjoner om hva som skal innbefattes i områdeemnet for bachelor i sykepleie. Denne diskusjonen må tas både lokalt ved det enkelte campus og som felles diskusjon i arbeidsgrupper for faglig integrasjon mellom de ulike utdanningsstedene.

Det bør bygges opp kompetanse ved NTNU i Ålesund og Gjøvik som kan gi et likeverdig tilbud som gis i Trondheim. Viktig å bygge opp kompetanse lokalt, og at en ikke blir avhengig av å kjøpe denne kompetansen fra Trondheim. Det bør jobbes med å skape fagmiljø for ex.phil tema/emner lokalt for å kunne tilby studentene noe mer enn bare undervisning på de ulike campus. Det bør være et fagmiljø lokalt også fr disse emnene. Det må diskuteres hvor i studiet disse emnene skal komme.
Ex.fac emner kan gjerne være fellesemner med f eks bachelor i bioingeniørfag.

NTNU
Avdeling for helsefag
Fagseksjon videreutdanninger og Master i avansert klinisk sykepleie

Dato 18.10.2016
Referanse 2016/23815

Notat

Til: Dekan Elin Aasen

Kopi til: Kvalitetsleder Bente Alm

Fra: Fagseksjonsleder Ralf Kirchhoff

Signatur: Ralf Kirchhoff

Høring – Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse og fellesemner

Vi viser til utsendt høringssak om ovenforstående sak. Saken ble sendt ut på intern høring i fagseksjon for videreutd./Master den 17. oktober 2016. Med bakgrunn i innkomne svar fra fagmiljøer og interne diskusjoner, ønsker vi å gi følgende høringssvar:

AHF tilbyr pr. dags dato emner tilknyttet våre videreutdanninger og Master som normalt ligger på 7.5 STP, 15 STP og 30 STP. *Fagseksjonen anbefaler at valg av emnestørrelse, det vil si 7.5, 15 eller 30 STP, bør begrunnes ut fra fagets og studieprogrammets egenart.* Vi tror at en oppsplitting av emner i 7.5 STP i noen sammenhenger kan være faglig uhensiktsmessig, og i andre sammenhenger hensiktsmessig. Eksempler der oppsplitting i 7.5 STP-emner kan være ugunstig, vil være studieprogram der man ønsker å fremme perspektiv, faglig integrasjon og identitetsbygging som går på tvers av fag og profesjoner (f.eks. rehabilitering, ledelse i helse- og sosialtjenestene eller lign. studier). Samtidig er det også eksempler der en slik oppsplitting kan være hensiktsmessig, f.eks. ved AIOBK-videreutdanningene og emner i masterløp (f.eks. felles metodeemner). *Uavhengig av forannevnte bør derfor valg av emnestørrelse ved nye NTNU være forankret i faglige diskusjoner og læringsmål for respektive utdanninger/studieprogram.*

Det bør tas høyde for at oppsplitting av emner, kan føre til økt ressursbruk (to eksamen) og press på time-/romplanlegging, som igjen vil kunne gå utover fag. Endringer i emnestørrelse ved NTNU, kan også føre til mindre fleksibilitet for studenten, f.eks. hvis hun/han ønsker overgang til andre universitet/høgskoler (og som opererer med emnestørrelser på 5, 10 etc.).

Når det gjelder saken om fellesemner/ex.phil. m.m., så anbefaler vi at nye NTNU bygger opp kompetanse for fellesemner/ex.phil. i hhv. Ålesund og Gjøvik. Slik kan studenter i Ålesund og Gjøvik få et likeverdig tilbud, og som samsvarer med det Trondheims-studenter får. Vi tror at dette kan føre til at slike nye emner lettere forankres i fagmiljøene i hhv. Ålesund og Gjøvik. Vi er således uenig i at all kompetanse av denne typen bør være ha sitt

Postadresse
Postboks 1517
6025 Ålesund

Org.nr. 974 767 880
postmottak@alesund.ntnu.no

Besøksadresse
Larsgårdsvegen 2
6009 Ålesund

Telefon
+47 73 59 50 00
Telefaks

Fagseksjonsleder
Ralf Kirchhoff
rk@ntnu.no
Tlf: 70161478

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

utspring i Trondheim. Vi tror at det ressursmessig er mindre effektivt å betale for lærere som må pendle mellom Trondheim og Ålesund/Gjøvik.

NTNU
Avdeling for internasjonal business

Dato 23.10.16 Referanse

Notat

Til: Viserektor

Kopi til:

Fra: Avdeling for internasjonal business (AIB)

Signatur: Siv Marina F. Grimstad

FELLES EMNESTØRRELSER

Avdeling for internasjonal business (AIB) har behandlet temaet emnestørrelser ved NTNU i ledermøte med studenttillitsvalgte 11. oktober, i studieprogramråd 20. oktober 2016 samt sendt notatene ut på høring til alle ansatte.

I Fakultet for økonomi (FØ) har man alt sett behovet for at emner internt i fakultetet må ha emnestørrelser som lett kombineres. Dette gir større fleksibilitet for studenter på tvers av studieprogram og campuser, og er en viktig forutsetning for at studentene faktisk opplever at fusjonen gir et bredere tilbud og større valgmuligheter.

Emnestørrelsene som foreslås samsvarer med de tilpasningene som alt er igangsatt internt i FØ både på bachelor- og masternivå. Forslaget oppleves derfor i første omgang som gjennomførbart og klokt for AIB.

FØ gir imidlertid emner til mange studieprogram som tilhører andre fakultet. Ledelsesfag og andre økonomisk-administrative fag inngår ofte i større eller mindre grad i mange studieprogram. Det kan derfor tenkes at innføring av faste emnestørrelser kan føre til en «tvangstrøye» som ikke vil passe, noe som igjen vil generere dublisering av emner. Dette er kostbart og må unngås: For eksempel ved campus Ålesund tilbyr AIB en tredel av emnene i et studium innenfor biologiske fag (Bachelor i

biomarin innovasjon). Dette studiet består i dag av emner på blant annet 5 stp, 7,5 stp og 10 stp. I fremtiden vil man, gitt forslaget i høringen, trolig måtte strømlinjeforme studiet med emner delelige med 5. Disse studentene vil dermed ikke kunne følge de samme fagene som økonomistudentene på campus.

AIB understreker at det ikke bare er uheldig at samarbeidet bortfaller fordi dublisering av emner er kostbart, men det tverrfaglige samarbeidet oppleves dessuten som svært fruktbart. Det ville derfor være veldig uheldig om et krav om felles emnestørrelser umuliggjør tverrfaglige studier. AIB mener at det er nødvendig at nye rammer for emnestørrelser ikke forhindrer at emner kan tilbys på tvers av utdanningsområder. Samkjøring av emnestørrelse er klokt til en viss grad, men når det potensielt umuliggjør tverrfaglig samarbeid, må man sikre at man har tenkt ut gode løsninger før man innfører dette.

NTNU

Dato Referanse

Notat

Til: Marianne Vinje

Kopi til:

Frå: AIR

Signatur:

FELLESEMNER VED NTNU – EN NY MODELL. HØRINGSFRÅSEGN AIR

AIR har 5 bachelor ingeniørstudier og eitt masterstudium i ingeniørfag som alle vil bli ramma dersom det kjem krav om fellesfag etter foreslått modell.

AIR avviser modellen som arbeidsgruppa foreslår at relevante tema i forslaget blir innarbeidd i fellesemner for bachelor ingeniørstudia. Dette fordi

1. modellen ikkje kan gjennomførast innanfor gjeldande rammeplan for ingeniørutdanning som er fastsett av kunnskapsdepartementet i forskrift av 2011-02.03.
2. den vil fortrenge andre fag i profesjonsretta studium der situasjonen er at «emnetrengselen» er for stor.
3. modellen vil ikkje sette dei profesjonsretta ingeniørstudier i betre stand til å oppfylle rammeplanfesta læringsutbytter for studia.
4. Modellen vil flytte ressursar over til filosofifag frå ingeniørfaglige miljø som i utgangspunktet ikkje har meir fagfolk enn det ein må innan mange fag og emneområde.
5. Modellen er ekstremt kostbar å forvalte og drifte administrativt, samanlikna med ressursbruken vi brukar på tilsvarande oppgåver i Ålesund

Rammeplan for ingeniørutdanning seier i §§ 3:

§ 3. *Struktur og innhold*

For å oppnå graden bachelor i ingeniørfag må kandidaten ha bestått minst 180 studiepoeng bestående av følgende emnegrupper:

- 30 studiepoeng *fellesemner* som består av grunnleggende matematikk, ingeniørfaglig systemtenking og innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder. Emnene i fellesemner er felles for alle studieprogram.
- 50 studiepoeng *programemner* som består av tekniske fag, realfag og samfunnsfag. Programemner er felles for alle studieretninger i et studieprogram.
- 70 studiepoeng *tekniske spesialiseringsemner* som gir en tydelig retning innen eget ingeniørfag, og som bygger på programemner og fellesemner.

Postadresse Postboks 1517 6025 Ålesund
Org.nr. 974 767 880 postmottak@alesund.ntnu.no
Besøksadresse Larsgårdsvegen 2 6009 Ålesund
Telefon +47 73 59 50 00
Telefaks
Dekan Geirmund Oltedal
Tlf:

All korrespondanse i samband med saksbehandling skal adresserast til den aktuelle eininga ved NTNU og ikkje direkte til einskildpersonar. Ved kontakt ver vennleg og gi opp referanse.

- 30 studiepoeng *valgfrie emner* som bidrar til faglig spesialisering, enten i bredden eller dybden. Et emne skal ha et omfang på minimum 10 studiepoeng.

En bacheloroppgave er obligatorisk for alle og skal inngå i tekniske spesialiseringsemner med 20 studiepoeng. Oppgaven skal være forankret i reelle problemstillinger fra samfunns- og næringsliv eller forsknings- og utviklingsarbeid og bidra til innføring i vitenskapsteori og metode.

Institusjonene skal legge til rette for et internasjonalt semester og et internasjonalt perspektiv i utdanningen.

Utdanningene skal ha tett kontakt med relevant nærings- og arbeidsliv. Utdanningen skal gjennom laboratoriearbeid og praksis vise teknologiens anvendelser og utfylle den teoretiske delen av utdanningen. Studiepoenggivende praksis som er relevant i forhold til studentens tekniske spesialisering, kan inngå i valgfrie emner, eller med inntil 10 studiepoeng i tekniske spesialiseringsemner.

Fellesemner som foreslått vil måtte innpassast i gruppa fellesemner. Her definerer forskrifta 3 emne kvart på 10 stp: grunnleggende matematikk, ingeniørfaglig systemtenking og innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder. Emnene i fellesemner er felles for alle studieprogram. Ein del av temaene som utgreiinga foreslår i fellesfaga er pr. i dag inkludert eller kan inkluderast i fellesemna jfr veileder til rammeplan.

Fagtrengselen er stor i programplan for bachelor ingeniørutdanningane. Utdanninga skal gje eit solid grunnlag i realfag. Den skal gje eit solid basisfundament i teknologiske fag samstundes som den skal henge med i teknologisk utvikling og behov i arbeidslivet for nye emne. Her er ikkje rom for å definere nye fellesemne.

Ressursane som arbeidsgruppa meiner er behov for er store. Vi antar dei må hentast som eit spleiselag av ressursar som blir trekt frå løyvingane til ingeniørutanningane. Her er mange emneområde i ingeniørutdanninga der det er store behov for å styrke bemanninga. Å trekke ressursar ut til fellesfag vil svekke institutta sine evne til å styrke fagområda. Behovet for administrativ oppfølging er hinsides det vi kan tillate oss i andre 15 stp fellsfag. Skulle smae tenking leggast til grunn skulle vi hatt minimum 12 administrativt tilsette for å gølge opp førsteklassefaga i Ålesund. For å sette dette i perspektiv, så tilsvarer det 35% av all adminisatrasjon ved Høgskolen i Ålesund i 2015.

For masterutdaningane i ingeniørfag gjeld mykje av same argumenta med unntak av dei som heng på rammeplan. Dei som tar master etter 3+2 modell vil ha hatt mange av forslåtte emn i bachelorutdanninga. Det er etter vår meining ikkje behov for gjentak.

NTNU

Avdeling for maritim teknologi og operasjoner

Dato 22.10.16

Referanse

Notat: Høring emnestørrelser - AMO

Til: Studieadministrasjonen

Kopi til:

Fra: Hans Petter Hildre

Signatur:

Høring om emnestørrelser

AMO har følgende studieprogram

- Årsstudium i Shippingledelse
- BSc i ingeniørfag – Produkt og systemdesign
- BSc i ingeniørfag – skipsdesign
- BSC i Nautikk
- BSc Shipping og logistikk
- MSc Produkt og systemdesign
- MSc Skipsdesign
- MSc Ledelse i krevende maritime operasjoner

7.5 STP er ønsket emnestørrelse for AMO og er innført i så stor grad som mulig. Unntakene er styrt av ytre krav som rammeplan for BSc ingeniørutdanning og internasjonale regler innen BSc Nautikk.

1. *Er den foreslåtte modellen å anbefale?*

Foreslåtte modell er hensiktsmessig. Vi kan tenke oss at 7.5 stp er NTNUs standard enda klarere uttrykt.

2. *Er det tilstrekkelelig antall varianter av emnestorrelse for virksomheten?*

Det kan nevnes at AMO har noen emnemoduler på mastergradsnivå på 3,75 stp og som undervises intensivt over en uke. Eksamen er prosjektarbeid som innleveres ved semesterslutt. Det er satt av 3-4 uker hvert semester til disse emnene. Dette åpner for en effektiv utveksling mellom campuser. Vi mener dette er en god ide og vil stimulere til utveksling mellom campuser.

Postadresse
Postboks 1517
6025 Ålesund

Org.nr. 974 767 880
postmottak@alesund.ntnu.no

Besøksadresse
Larsgårdsvegen 2
6009 Ålesund

Telefon
+47 73 59 50 00

All korrespondanse som inngår i saksbehandling, skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

3. *I hvilken grad bør utdanningene i større grad enn foreslått i rapporten ha felles emnestørrelse?*

Skal en hente ut gevinsten med felles emnestørrelser er det nødvendig å handheve dette enda klarere enn det som kom frem i rapporten.

4. *Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til inndeling av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse på bachelornivå?*

7,5 stp emnestørrelser fungerer godt på BSc nivå og er absolutt å foretrekke. Vi har hatt erfaringer med 5, 6, 7.5 og nå 10 stp i BSc utdanninger. Vi mener 7.5 er det riktige kompromiss mellom det å gi nok tyngde i et emne og det at studenten får arbeide med ulike tema.

I BSc ingeniørfag er 10 stp emner standard definert av nasjonal rammeplan for ingeniørutdanning. Våre erfaringer med dette er ikke gode. Vi opplever for stor stivhet i å sette sammen gode studieplaner. Vi opplever også at det er vanskeligere å få nok intensitet i utdanningen.

I BSc Nautikk er 5 og 10 stp i hovedsak brukt, men her er det noen unntak grunnet internasjonale krav. En overgang til 7.5 stp lar seg gjøre. Det er internasjonale krav til antall timer for noen gitte tema eller emner. For å synliggjøre at vi holder oss innenfor regelverket har vi noen emner med andre belastninger. Eksempler er 3 og 6 stp.

5. *Kan den anbefalte emnestørrelsen på 7,5 sp og multiplum av dette på masternivå gjennomføres på alle studieprogram?*

Ja. Se også punkt 2 om emner på 3.75 stp for å tillate emner som blir undervist intensivt over en uke. Dette vil åpne for studenter å ta emner på ulike campuser på en enkel måte. Vi har standardisert fire gitte uker hver semester for våre MSc studenter å ta slike emner. Erfaringene er særdeles gode.

6. *Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?*

Det kan nok finnes noen tilfeller hvor 7.5 stp ikke passer. En må tillate at unntak er mulig.

7. Har høringsinstansene kommentarer utover spørsmålene ovenfor?

Nei.

Hans Petter Hildre

From: Gjermund Kvernmo Langset
To: Bente Alm
Subject: VS: Høring - fellesemner og emnestørrelse
Date: 24. oktober 2016 09:39:43

Frå: Henrique Lemos <henriquenorl@gmail.com>
Sendt: 24. oktober 2016 07:58
Til: Gjermund Kvernmo Langset
Emne: Re: Høring - fellesemner og emnestørrelse

Hei Bente!

Under er vidaresendt mail frå Henrique om fellesemner og emnestørrelsar.

Gjermund

Hei god morgen,

Da jeg var i NTNUVI hadde vi diskusjoner om Ex fil. Vi ble enige om at emne var av stor betydning men mange studenter ikke tar emne seriøs. Vi mente at problemet var i evalueringsmetode. Derfor jeg tror et prosjekt med presentasjon kan være en form for mer effektiv evaluering enn enkel skriftlig prøve. Studentene vil få mer oppmerksomhet og skal lære mer.

Et mulig problem er at emne utgjør 7,5 poeng. En måte å øke poeng på emne er å prøve å legge mer innhold som vi kan bruke i løpet av kurset. De kan vare blant anna den vitenskapelige metode eller et godt stort og viktig prosjekt. På denne måten kan vi forvandle emne til 10 poeng. Et eksempel på ex Fil 10 poeng er ved Universitetet i Bergen.

Gruppearbeid er en svært viktig faktor både for kurs på universitetet og på videre jobb. Det er mange studenter som kommer fra skoler der elevene ofte jobbet i faste grupper. Disse gruppene kan vare i opptil tre år eller mer. Dette fører til en mangel på kompetanse hos de nye studentene i gruppearbeid med ukjente mennesker som kan gi seg utslag i løpet av studiet og senere i arbeidslivet. Jeg foreslår å bruke Ex fil for å kunne lære nye studenter til å fungere best i en gruppe med ukjente mennesker.

For alle kursene som ville ha ex fil.

Jeg favoriserer:

I styrevedtaket fra 18.03.2010 heter det at:

2/3 av ex.phil. skal være likt for alle studenter ved NTNU. Ex.phil. tilpasses ulike fagområder gjennom varianter der inntil 1/3 av innholdet er forskjellig. (...) Ex.phil. plasseres ut fra hensynet til studieplanstrukturen og en vurdering av emnets funksjon i studieprogrammet.
Jeg tror det er svært aktuell å ha et studie av "ren filosofi". Det kan hjelpe elevene i prosessen med tanke, kritikk, evaluering og bruk av etikk på uventede tidspunkt. Hvis vi spesialiserer for mye risikerer vi å ta den grunnleggende ideen i en filosofiskstudie som er å lære å tenke på egen hånd i kritiske tilfeller ved å bruke de ressursene som man har på en etisk måte.

Det er ikke universitetets sitt oppgave å pålegge "sannheter" til studenter. Det universitetet sitt oppgave gir verktøy for studenter, slik at de kan komme fram til sine egne konklusjoner over "sannheter". Poenget med filosofi er å lære å tenke for seg selv. Hvis vi begynner å legge for mye fokus på konkrete situasjoner som for eksempel miljø risikerer vi å indoktrinere i stedet for å lære. Filosofi har i sin base utfordringen sin ideer og tanker på en etisk måte, slik at folk kan være mer fleksibel og mer menneskelig i sitt arbeidesdag.

Har en finn dag. :)

Mvh,
Henrique Rocha Lemos
Fag og forskning
+47 95 48 16 26
henriquenorl@gmail.com

17. oktober 2016 kl. 14.24 skrev Gjermund Kvernmo Langset <gjermund.k.langset@ntnu.no>:

Frå: Bente Alm
Sendt: 3. oktober 2016 14:29
Til: Astrid Engelsen; Siv Marina Flø Grimstad; Elin Margrethe Aasen; Geir Harry Halsvik; Geirmund Oltedal; Hans Petter Hildre; Gjermund Kvernmo Langset; Marianne Synnes; Marianne Vinje; Per-Vidar Sæhaug; Roar Tobro; Tove Havnegjerde; Webjørn Rekdalsbakken
Kopi: Bente Alm
Emne: Høring - fellesemner og emnestørrelse

Hei,

Viser til Sak 112/16 og 113/16 som ble presentert på ledermøtet i dag.

Legger ved dokumentasjon for høring som gjelder fellesemner og høring som gjelder emnestørrelse.
Presentasjonen fra ledermøtet er også vedlagt.

Begge høringer sendes i separate filer på epost til undertegnede innen 24. oktober.
Våre høringssvar vil bestå av et samledokument med innspill fra avdelingene.

Mvh Bente Alm
Kvalitetsleder
NTNU i Ålesund
Tlf:70 16 14 57
http://www.ntnu.no/ansatte/bente.alm

NTNU

Fakultet for arkitektur og billedkunst

Dato	Referanse
01.11.2016	2016/23815/GP

Notat

Til:	Hege Barreth Jacobsen
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for arkitektur og billedkunst

Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse NTNU - høringsuttalelse fra AB-fakultetet

Vi besvarer spørsmålene ett for ett:

1. ***Er den foreslåtte modellen å anbefale?***

   Vi vil ikke kunne anbefale den foreslåtte modellen. Vi ser ikke at det vil la seg gjøre å finne en inndeling i utdanningsområder som i tilstrekkelig grad kan redusere behovet for spesialtilpassede løsninger i grenseflaten mellom områdene. Vi mener det må være et mål å fjerne ordninger som er til hinder for å passere grensene mellom områdene.

2. ***Er det tilstrekkelelig antall varianter av emnestorrelse for virksomheten?***

   Vi kan se nytten av å gi rom for mindre emnestørrelser enn 7,5 sp - om en samtidig setter tak på antall emner pr semester (f. eks 3 -4).
   Dette er imidlertid ikke et så sterkt behov at vi vil anbefale å gå bort fra dagens ordning med modulstørrelse på 7,5 sp .

3. ***I hvilken grad bør utdanningene i storre grad en foreslått i rapporten ha felles emnestorrelse?***

   Alle utdanningene bør ha et felles modulsystem (x og multiplum av dette)

4. ***Hvilke synspunkter har horingsinstansene på forslag til inndeling av utdanningsområde for bestemmelse av emnestorrelse på bachelornivå?***

   Er inndelingen i utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse som internt skal ha felles basis for emnestorrelse en god avveining mellom arbeidskostnaden det

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
	E-post:	Alfred Getz vei 3	+47 73 55 02 75	Gunnar Parelius
7491 Trondheim	fak-adm@ab.ntnu.no		Telefaks	
	http://www.ntnu.no		+47 73 59 50 94	Tlf: +47 73 59 50 96

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

vil representere å gi alle emner ved NTNU felles basis for emnestorrelse og gevinsten vi kan oppnå ved økt samarbeid om undervisning med felles emnestorrelse?

Det er viktig for oss at alle program ved fakultetet får likt modulsystem for emnestørrelse. Vi ønske samarbeide på tvers av program og campus. Det kommende AD-fakultetet vil romme i de minste 2 utdanningsområder. Disse må behandles likt. Begge disse vil i tillegg få flere grenseflater mot andre utdanningsområder – som da også bør dele modulsystem med AB/AD.

Vi ser ikke at forslaget innebærer store omstillingskostnader for dagens AB og kan derfor vanskelig ta stilling til gevinstene ved å la vær å omstille.

Arbeidskostnaden ved omstilling er uansett ikke en ren utgift, da den krever en gjennomgang og refleksjon over om dagens undervisningspraksis er formålstjenlig.

Vi mangler tilstrekkelig informasjon til å vurdere dette opp mot den evt. gevinsten det ligger i å fortsette som før.

5. ***Kan den anbefalte emnestorrelsen på 7,5 sp og multiplum av dette på masternivå gjennomføres på alle studieprogram?***

   Ja, dette vil være mulig ved vårt fakultet. Dersom erfaringsbasert master tenkes omfattet av ordningen, vil det kreve noe omstilling, men ikke føre til uoverskuelige problem.

6. ***Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?***

   Eter det vi kan se vil ikke dette føre til utfordringer for dagens AB. De problem designmiljøet ved det framtidige AD, vil møte, forutsetter vi behandles i høringsuttalelsene fra deres nåværende fakultet.

7. ***Har høringsinstansene kommentarer utover spørsmålene ovenfor?***

   Nei

NTNU

Det medisinske fakultet

Dato	Referanse
31.10.2016	2016/23815/LGR

Notat

Til:	Rektor
Kopi til:	Regionalt kunnskapssenter for barn og unge-Psykisk helse og barnevern, Kavli Institute for Systems Neuroscience/Senter for nevrale nettverk, Institutt for nevromedisin, Institutt for samfunnsmedisin, Institutt for laboratoriemedisin, barne- og kvinnesykdommer, Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk, Institutt for kreftforskning og molekylær medisin
Fra:	Det medisinske fakultet

Sluttrapport fra arbeidsgruppe for emnestørrelse ved NTNU – høringssvar fra Det medisinske fakultet

Vi viser til rektors høringsinvitasjon til fakultetene vedrørende sluttrapport fra arbeidsgruppen for emnestørrelse ved NTNU. Vi takker for denne anledning til å uttale oss om saken.

Det medisinske fakultet har invitert våre institutter til å gi innspill til høringen, og fem av sju enheter har benyttet seg av denne muligheten.

1. Er den foreslåtte modellen å anbefale?

Det medisinske fakultet støtter den foreslåtte modellen.

2. Er det tilstrekkelig antall varianter av emnestørrelse for virksomheten?

Fakultetet mener at det er et tilstrekkelig antall varianter av emnestørrelse, særlig ettersom forslag åpner for at rektor kan tillate avvik for enkeltemner og studieprogram ved tungtveiende grunner. Dette er kanskje spesielt relevant for en del videreutdanningsemner, der vi kan ha behov for en viss fleksibilitet når det gjelder emnenes omfang. Det samme gjelder noen få emner der det er nasjonale føringer for emnestørrelse, slik som for nasjonal deleksamen i sykepleie.

Postadresse
Postboks 8905
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
dmf-post@medisin.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Medisinsk teknisk forskningssenter, Olav Kyrres gt 9

Telefon
+47 72 82 07 00
Telefaks
+47 73 59 88 65

Saksbehandler
Lars Trovatten Grønflaten
Tlf: +47 73 59 01 40

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

3. I hvilken grad bør utdanningene i større grad enn foreslått i rapporten ha felles emnestørrelse?

Forslagene i rapporten synes å være fornuftige.

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til inndeling av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse på bachelornivå?

Er inndelingen i utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse som internt skal ha felles basis for emnestørrelse en god avveining mellom arbeidskostnaden det vil representere å gi alle emner ved NTNU felles basis for emnestørrelse og gevinsten vi kan oppnå ved økt samarbeid om undervisning med felles emnestørrelse?

Inndelingen av utdanningsområder synes i hovedsak å være fornuftig. For MH-fakultetets del vil utdanningsområdet «helse» sannsynligvis dekke så godt som alle av våre studieprogram på bachelornivå. Det kan være fornuftig om også sosialfagene (barnevern, sosialt arbeid) tilordnes dette utdanningsområdet. Se for øvrig punkt 6 under.

Ideelt sett hadde det vært fornuftig med felles modell for emnestørrelse for alle emner ved NTNU, og gjerne også en samordning med andre institusjoner i Norge. Kostnadene som dette vil medføre overstiger likevel gevinstene. Fakultetet mener derfor at den foreslåtte modellen er en fornuftig løsning. Vi er overbevist om at vi vil kunne finne gode løsninger også ved samarbeid på tvers av utdanningsområder.

5. Kan den anbefalte emnestørrelsen på 7,5 studiepoeng og multiplum av dette på masternivå gjennomføres på alle studieprogram?

For studieprogrammene ved dagens DMF er det uproblematisk å gjennomføres dette. Med delvis unntak for et erfaringsbasert studieprogram (helseinformatikk), benyttes emnestørrelser på 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette allerede i dag. Vi vil derfor ikke måtte gjøre noen endringer i vår emneportefølje.

Under punkt 2 på side 20 i rapporten, er formuleringen som arbeidsgruppen anbefaler noe uklar. Ordet «studieområde» brukes i andre setning. Mener man «studieprogram» her, eller det snakk om «utdanningsområde» (som brukes i andre deler av rapporten)? Siste setning i samme avsnitt sier at «minste emnestørrelse bør normalt være på 10 studiepoeng». Vi antar at dette gjelder kun i de unntakstilfellene der man velger å avvike fra normalordningen med 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette. Vi anbefaler at dette tydeliggjøres, slik at det ikke blir noen tvil, f.eks. ved å sette inn et «da» mellom «bør» og «normalt».

6. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

Tverrfaglig samarbeid er en potensiell utfordring. En del emner brukes av flere studieprogram på tvers av to eller flere utdanningsområder. Eksempler ved DMF inkluderer to bacheloremner i

nevrovitenskap, som brukes av studenter i bl.a. psykologi, biologi, datateknologi og kybernetikk og robotikk. Her må det finnes gode løsninger som fungerer på tvers av utdanningsområdene.

I de tilfellene der et utdanningsområde går over flere fakulteter, bør det gis føringer for hvordan det skal vedtas hvilken modell man går for på bachelornivå. Dersom helse- og sosialfagene inngår i samme utdanningsområde, vil f.eks. MH og SU i fellesskap måtte vedta en modell.

7. Har høringsinstansene kommentarer utover spørsmålene ovenfor?

Et av våre institutt har etterlyst føringer for emnestørrelse på ph.d.-emner. Dette er bl.a. aktuelt fordi ph.d.-emner i noen tilfeller kan inngå i mastergrad. Fakultetet er usikre på hvorvidt det er fornuftig med strenge rammer her, men vi anbefaler at dette avklares nærmere.

NTNU

Det humanistiske fakultet

Dato	Referanse
27.10.2016	2016/23815/EIW

Notat

Til:	Hege Barreth Jacobsen
Kopi til:	Institutt for musikk, Institutt for tverrfaglige kulturstudier, Institutt for historiske studier, Institutt for filosofi og religionsvitenskap, Arnhild Hoelsether, Maria Aamand, Svein Gladsø, Institutt for kunst- og medievitenskap, Anne Marit Skancke, Marianne Løvdal, Institutt for språk og litteratur
Fra:	Det humanistiske fakultet

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur

Høringssvar fra HF – sluttrapport om emnestørrelser ved NTNU

Det humanistiske fakultet viser til høringsinvitasjon i forbindelse med sluttrapporten fra gruppa som har arbeidet med emnestørrelse i nye NTNU. Saken har vært sendt ut til instituttene, og i tillegg vært diskutert på et instituttledermøte ved fakultetet. Innspill herfra er bakt inn i dette dokumentet.

Vi har valgt å ikke besvare spørsmålene i bestillinga ett og ett, men i stedet delt svaret vårt inn i to hovedområder. Først vil vi si noe prinsipielt om det overordna spørsmålet, som slik vi ser det dreier seg om samordning eller ikke samordning av emnestørrelsene for hele NTNU. Videre vil vi kommentere arbeidsgruppas anbefaling om bruk av utdanningsområder som enhet for samordning. Grovt sett kan vil likevel si at første del av vårt svar dekker spørsmål 1–3, mens de øvrige punktene dekkes av andre del. Avslutningsvis vil vi så kort oppsummere våre primære standpunkter.

1. Felles eller ikke felles enheter for emnestørrelse ved NTNU

Prinsipielle synspunkter på samordning

Enhetene ved HF – og studentrepresentantene – er omforente om at det er sterkt ønskelig med en samordning av emnestørrelsen ved hele NTNU. Det er åpenbart mange gode argumenter for samordning, noe som også er behørig omtalt rapporten. Større muligheter for gjenbruk og faglig samarbeid ved NTNU samt større fleksibilitet for studenter er argumenter vi stiller oss bak, og vi vil i tillegg føye til følgende:

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@hf.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Bygg 2, nivå 5, Dragvoll

Telefon
+47 73 59 65 95
Telefaks
+47 73 59 10 30

Saksbehandler
Einar Walstad
Tlf: +47 73 59 76 07

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

- Samordning av emnestørrelsen med basis i 5- og 10-poengsemner (gjerne med 10 sp. som normalt minste enhet), kan gjøre samarbeid med UiO og UiB om felles emner enklere, og vil i tillegg forenkle mobiliteten for studentene. Vi vil legge til at vi synes det finnes gode grunner for å tenke større grad av *nasjonal* samordning av emnestørrelser, nettopp for å oppmuntre til samarbeid og mobilitet på tvers.
- Flere uttrykker at et system med stor forskjell i emnestørrelser synes å stå i strid med den prinsipielle tanken om at et nytt NTNU skal framstå *enhetlig* på så mange områder som mulig. Prinsipielle grep som å samordne emnestørrelsene kan bidra til å unngå at forskjeller mellom ulike studiesteder og miljøer sementeres eller får lov til å utvikle seg videre.

Arbeidsgruppa går i liten grad inn på prinsipielle argumenter *mot* samordning av emnestørrelsene. På side 6 omtales enkelte ulemper ved bruk av emner i flere studieprogram – utfordringer med timeplanlegging, svekket programtilhørighet og begrensede muligheter til å spisse undervisning mot ei homogen studentgruppe. Etter vårt syn er dette absolutt reelle problemstillinger – som vi også i dag opplever med denne typen emner – men det er ikke prinsipielle argumenter mot en enhetlig politikk for emnestørrelser ved NTNU.

Ressursbruk og faglige utfordringer

Slik vi leser rapporten, er argumentene for at arbeidsgruppa har valgt en løsning med delvis samordning gjennom utdanningsområder, først og fremst knyttet til at det vil kreve store ressurser å gå over fra 7,5 til 10 studiepoeng som (normalt) minste enhet. I tillegg pekes det på faglige utfordringer, og da spesielt i sivilingeniørutdanninga. HF er fullt innforstått med at en samordning på kort sikt vil medføre betydelige kostnader i form av arbeid for den enkelte fagperson, for studieprogramledelse og for administrativt ansatte. Det er naturligvis et komplekst regnestykke – blant annet siden merarbeidet vil omfatte store deler av organisasjonen – og det er også hevet over tvil at et slikt arbeid vil strekke seg over flere år før situasjonen normaliseres. Slik vi ser det, er imidlertid kostnadene med et system basert på utdanningsområder noe underkommunisert i rapporten. Plassering av studieprogram innenfor utdanningsområder, framtidige revisjoner av utdanningsområder med påfølgende ny klassifisering av studieprogram, vil både på kort og lang sikt medføre ressursbruk. Saksbehandling og veiledning som følge av utfordringer med mobilitet og innpassing, vil også kunne medføre større ressursbruk på lang sikt enn en overordnet samordning vil gjøre.

I tråd med mandatet har arbeidsgruppa sett spesielt på hvilke konsekvenser en overgang til 10-poengemner vil få for sivilingeniørutdanninga. Konklusjonen er at en slik overgang – foruten å være kontroversiell og arbeidskrevende – vil føre til dårligere muligheter for spesialisering, og at de større emnene vil kunne bli faglig heterogene med svak indre logisk sammenheng. HF ser at det har vært gjort en grundig jobb med å undersøke hvilke implikasjoner 10-poengsemner har for sivilingeniørutdanninga, og slike vurderinger bør absolutt være viktige i den endelige beslutninga. Samtidig vil jo en ordning basert på 5-gangen kunne åpne for 5-poengsemner, selv om det ikke er en normalordning. Arbeidsgruppa er inne på denne problematikken under avsnittet «Erfaringer/forskning størrelser på emner» på side 14. Her anføres det – basert på vurdering fra leder i UNIPED – at et emne på 5 studiepoeng «er for liten for mange fagfelt fordi omfanget av de ferdighetene og den kompetansen det er naturlig at studenten lærer innen området er for omfattende til å passe inn i et så lite emne». HF ser at dette er en aktuell og viktig problemstilling, men mener rapporten ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for å fastslå at emner på 5 studiepoeng er for små, mens

emner på 10 studiepoeng er for store. Mange institusjoner opererer med 10-poengsemner, og rapporten sier ingenting om hvilke erfaringer for eksempel UiO har med sin ordning.

2. Utdanningsområder som grunnlag for samordning av emnestørrelser

Arbeidsgruppa legger opp til sju utdanningsområder, hvor alle emner tilhørende bachelorprogram innenfor hvert område skal velge ett av to mulige ordninger for emnestørrelser. For masterprogram foreslås det at emnestørrelsen skal samordnes innenfor utdanningsområdet, men at hovedregelen skal være at emnene er på 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette. Samtidig åpnes det for at det skal være mulig å søke om avvikende emnestørrelse dersom det er tungtveiende grunner for det.

HF ser det som svært viktig at det er mulig å søke om unntak dersom den foreslåtte ordninga blir valgt. Muligheten ligger der også innenfor dagens system, og bidrar blant annet til å gjøre samarbeid om studieprogram med andre institusjoner lettere.

Vi har ikke mottatt mange innspill fra instituttene når det gjelder selve inndelinga, men det blir påpekt at det vil være svært uheldig dersom område 2 (historie, språk, estetikk og mediefag) og 4 (samfunn, lærer, pedfag og idrett) ender opp med ulik emnestørrelse. Dette er områder med mye samarbeid og mobilitet på tvers i dag, og det vil være svært uheldig dersom ulik emnestørrelse vil være til hinder for det. Fra institutt for musikk understrekes det at kan være ulike behov ved ulike studieprogram. For eksempel har det utøvende musikkstudiet mer til felles med Kunstakademiet enn med øvrige HF-program, og det kan derfor være ønskelig med et eget utdanningsområde for kunstutdanninger. Vi vil også understreke at lektorutdanningene nettopp baserer seg på tett integrasjon mellom disiplinemner og profesjonsemner innenfor pedagogikk/didaktikk, og at det derfor vil være nødvendig med en enhetlig emnestørrelse. Selv om lektorutdanninga vil tilhøre område 4, vil disiplinemnene gjennom sin tilknytning til et bachelorprogram potensielt kunne tilhøre område 2. Dette er, slik vi ser det, et eksempel på en problemstilling den foreslåtte ordninga vil kunne resultere i. Stort sett vil dette nok være mulig å løse, men det vil bety administrativ ressursbruk, og dessuten fort kunne oppleves som rotete og uoversiktlig av studenter.

Vi vil også peke på at ei inndeling i utdanningsområder slik det er foreslått i rapporten, kan by på utfordringer dersom disse ikke samsvarer med inndelinga for områdeemner gjort av gruppa som har arbeidet med fellesemner. Det kan bli uoversiktlig dersom NTNU opererer med to (eller flere) sett utdanningsområder, men først og fremst vil det blir utfordringer dersom det blir forskjellige emnestørrelser innenfor delvis overlappende områder. Vi kan for eksempel havne i en situasjon der ett fellesemneområde har to ulike systemer for emnestørrelse, noe som vil være vanskelig å håndtere.

Avslutningsvis ser vi at de ulike prosessene som har gått parallelt ved NTNU i høst (emnestørrelser, Eksperter i team og fellesemner) kan «låse» hverandre litt, for eksempel på den måten at ei 5-10-15-poengsordning for emnestørrelser vil kunne få konsekvenser både for fellesemner og Eksperter i team. Det er derfor svært viktig at disse rapportene ses i sammenheng, og at NTNU tar seg tid til å gå ekstra runder der hvor det er nødvendig. Vedtakene som blir resultatet av disse prosessene, vil forhåpentligvis gjelde i lang tid, og det er derfor viktig å tenke nettopp langsiktig, til tross for ressursutfordringer på kort sikt.

3. Oppsummering

Avslutningsvis vil vi kort oppsummere HFs primære standpunkter på det vi oppfatter som hovedpunktene i høringsnotatet:

- Vi ønsker ei samordning ved NTNU, og ser at ulike emnestørrelser på tvers av utdanningsområder og gradsnivå kan gi uheldige konsekvenser blant annet med tanke på tverrfaglig samarbeid. Ei samordning er viktigere enn om vi går for 7,5 eller 10 studiepoeng som basisenhet, selv om vi med tanke på nasjonalt samarbeid primært ønsker oss 10 studiepoeng kombinert med mulighet for 5-poengsemner (viktig av hensyn til tverrinstitusjonelt samarbeid).
- I forlengelsen av dette ønsker vi også at det jobbes mot ei nasjonal samordning av emnestørrelser for å lette samarbeid på tvers av institusjonene.
- Vi ser faglige og ressursmessige utfordringer med samordning – og da spesielt til et system med 10 poeng som basisenhet – men vil uansett advare mot ulike emnestørrelser på ulike nivåer og i ulike områder.

NTNU

Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk

Dato 31.10.2016

Referanse 2016/23815/RV

Notat

Til:	Hege Barreth Jacobsen
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk

Svar på høring - Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse NTNU - IME

Rapporten ble sendt på høring til alle IMEs institutter og studieprogram. Det kom inn svar fra Studentrådet og Institutt for matematiske fag, disse vedlegges.
Rapporten om emnestørrelse er et godt og grundig arbeid basert på et stort tallmateriale som bidrar til å gi en god framstilling av nåsituasjonen for nye NTNU. Problemstillingene rundt standarder for emnestørrelser i det nye NTNU byr på delikate avveininger der vektingen mellom ulike typer ønskede og uønskede konsekvenser er vanskelig. Vi mener utvalgets forslag i så måte er gjennomtenkt og kan anbefales implementert. Spesielt legger fakultetet vekt på at den foreslåtte løsningen har en relativt lav risiko, og når man etterhvert får samlet erfaringer fra bruk av denne modellen i den nye studieprogramporteføljen så vil harmonisering av emnestørrelse skje som en naturlig konsekvens over noen år. Det er da naturlig å evaluere ordningen i 2023 slik rapporten anbefaler.

1. *Er den foreslåtte modellen å anbefale?*

Ja.

2. *Er det tilstrekkelig antall varianter av emnestørrelse for virksomheten?*

Ja, for det nye IE-fakultetet er dette tilstrekkelig, det bør ikke være flere.

3. *I hvilken grad bør utdanningene i større grad en foreslått i rapporten ha felles emnestørrelse?*

Det er ikke behov for på det nåværende tidspunkt å gjøre ytterligere harmonisering av emnestørrelse i forhold til hva som er foreslått.

4. *Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til inndeling av*

Postadresse 7491 Trondheim
Org.nr. 974 767 880 E-post: postmottak@ime.ntnu.no http://www.ntnu.no
Besøksadresse Elektrobygget E2
Telefon +47 73 59 42 02
Telefaks +47 73 59 36 28
Saksbehandler Vegard Rønning Tlf: +47 73 59 42 05

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse på bachelornivå?

Er inndelingen i utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse som internt skal ha felles basis for emnestørrelse en god avveining mellom arbeidskostnaden det vil representere å gi alle emner ved NTNU felles basis for emnestørrelse og gevinsten vi kan oppnå ved økt samarbeid om undervisning med felles emnestørrelse?

Inndelingen av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse på bachelornivå ser rimelig ut. Det er mulig at manglende harmonisering vil ha noen uønskede konsekvenser når det gjelder avstengning av muligheter for å velge på tvers av utdanningsområder. Vi tror likevel det er en god løsning som er valgt og at disse uheldige konsekvensene vil kunne rettes opp etter at man har gjort seg noen flere erfaringer med den nye studieporteføljen.

5. *Kan den anbefalte emnestørrelsen på 7,5 sp og multiplum av dette på masternivå gjennomføres på alle studieprogram?*

Ved Gløshaugen er dette uproblematisk. IE-Gjøvik har allerede lagt om til 7.5 studiepoeng i sine masterprogrammer. Det resterende antall programmer ved Kalvskinnet og i Ålesund er så få i omfang at det bør kunne løses greit.

6. *Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?*

De utfordringer som vi foreløpig kan forutse er godt behandlet i rapporten

7. *Har høringsinstansene kommentarer utover spørsmålene ovenfor?*

Nei.

Vedlegg: 2 (Høringssvar fra studentene og Institutt for matematiske fag)

NTNU

Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk
Institutt for matematiske fag

Dato 21.10.2016 Referanse

Notat

Til:	IME v/Vegard Rønning
Kopi til:	
Fra:	IMF
Signatur:	Aslak Bakke Buan

Uttalelse fra IMF i forbindelse med høringssak om emnestørrelse

1. Er den foreslåtte modellen å anbefale?

Vi støtter den foreslåtte modellen. Vi mener det vil være fornuftig å legge denne modellen til grunn inntil videre, og å foreta en evaluering etter 5 år.

2 Er det tilstrekkelelig antall varianter av emnestørrelse for virksomheten?

Vi ser ikke behov for flere varianter på kort sikt.

3 og 4. I hvilken grad bør utdanningene i større grad en foreslått i rapporten ha felles emnestørrelse? Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til inndeling av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse på bachelornivå? Er inndelingen i utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse som internt skal ha felles basis for emnestørrelse en god avveining mellom arbeidskostnaden det vil representere å gi alle emner ved NTNU felles basis for emnestørrelse og gevinsten vi kan oppnå ved økt samarbeid om undervisning med felles emnestørrelse?

Vi mener det er en pragmatisk og fornuftig løsning, i hvertfall på kort sikt. Alternativet ville være å gjøre store endringer innen store utdanningsområder, som f.eks. lærerutdanning eller sivilingeniørutdanning. De stipulerte arbeidskostnadene virker fornuftige og gjennomtenkte. Disse kostnadene er i seg selv ikke avskrekkende. Men, NTNU er i en fase der mange andre større

Postadresse Sem Sælandsvei 5, 7491 Trondheim
Org.nr. 974 767 880 E-post: postmottak@math.ntnu.no http://www.math.ntnu.no
Besøksadresse Sentralbygg 2, Alfred Getz vei 1, 7034 Trondheim
Telefon + 47 73 59 35 20 **Telefaks** + 47 73 59 35 24 Tlf: + 47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

endringer i organisasjonen uansett må gjennomføres. Vi anser derfor at det vil være en risiko for at det vil bli for krevende for fagmiljøene å allokere tilstrekkelig ressurser påkrevd for det omfattende arbeid en slik omlegging vil medføre på studieplanleggingssida.

5. Kan den anbefalte emnestørrelsen på 7,5 sp og multiplum av dette på masternivå gjennomføres på alle studieprogram?

For våre utdanninger er gjenbruk av emner utbredt på masternivå (f.eks. har vi flere emner som inngår bade i lektor-, realfags- og sivilingeniørutdanningen.Fra vårt stsetd er det er derfor gunstig at alle emner i masterutdanningen har emnestørrelse delbar med 7,5.

6. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

For vårt fagmiljøs del er det stor gjenbruk av emner innen de foreslåtte utdanningsområdene (3), (4) og (6): det er flere felles emner på bachelornivå innen realfag og lektorutdanningen, og en del av disse emnene brukes også I sivilingeniørutdanningen. For vårt institutt vil det medføre en betydelig kostnad om et teller flere av områdene (3), (4) og (6) ikke lenger har emenstørrelse delelig med 7,5 stp.

7. Har høringsinstansene kommentarer utover spørsmålene ovenfor?

Hvis denne modellen implementeres, legger vi til grunn at emnestrørrelsen på utdanningsområde (5) Tekno-ingeniør blir delelig med 5 stp, mens emnestrørrelsen på utdanningsområde (6) Tekno-sivilingeniør blir delelig med 7,5 stp. Dermed vil det være uaktuelt å samkjøre grunnutdanningsemner f.eks. innen matematikk og fysikk i disse utdanningene. Dette er kompatibelt med ønskene til fagmiljøet i matematiske fag. Selv om det er stor overlapp i tema som dekkes i grunnutdanningsemnene i disse to utdanningsområdene, er det etter vårt syn i dagens situasjon store forskjeller i læringsmål og forventet læringsutbytte.

NTNU

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi

Dato	Referanse
01.11.2016	2016/23815/GGS

Notat

Til:	Hege Barreth Jacobsen
Kopi til:	
Fra:	Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi

Høringssvar fra IVT - Sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse NTNU

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi viser til høring om sluttrapport fra arbeidsgruppe emnestørrelse. Høringsinvitasjonen er sendt til våre institutt og studieprogram, i tillegg til at rapporten er drøftet i Utdanningskomiteen ved fakultetet. Innspill fra institutt og studieprogram er sammenfattet i dette høringssvaret, i tillegg til at svarene i sin helhet er vedlagt dette notatet. Fakultetet er positiv til utredningen som er gjort, og vårt svar på spørsmålene følger nedenfor.

1. Fakultetet støtter den anbefalte modellen, under forutsetning at emnestørrelse 7,5 sp består for siv.ing.-studiet, slik det argumenteres for i rapporten.
2. Antallet varianter av emnestørrelse er tilstrekkelig for fakultetets virksomhet. Vi bør unngå å opprette mange emner med tilsvarende innhold, der studentene får ulikt antall studiepoeng for tilnærmet samme innhold.
3. Større grad av felles emnestørrelse er problematisk, og det er vanskelig å se at gevinsten av dette er større enn kostnadene, både på kort og lengre sikt (slik eksempelet med MTKJ viser).
4. Inndelingen av utdanningsområder virker fornuftig og støttes.
5. For siv.ing. må emnestørrelse på 7,5 (og multiplum av dette) videreføres.
6. Vi bør unngå for mange parallelle emner med ulik emnestørrelse.
7. EVU og PhD-emner er ikke nevnes ikke i rapporten.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@ivt.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Høgskoleringen 6,
Geologibygget, Gløshaugen

Telefon
+47 73 59 45 01
Telefaks
+47 73 59 37 90

Saksbehandler
Gunnhild Sekkenes Hatlen
Tlf: +47 73 59 55 03

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NT-fakultetet har i sin høringsuttalelse tatt utgangspunkt i de spørsmål som stiles i oversendelsesbrevet fra prorektor. Spørsmålene er besvart nedenfor.

1. Er den foreslåtte modellen å anbefale?

   Ja.

   NT-fakultetet forventer at innføringen av modellen gjør at ingeniørutdanningene og NVs øvrige program vil kunne ha ulik emnestørrelse. Dette vil gjøre samarbeid på emnenivå mellom f.eks ingeniør- og siv. ing.-utdanning mer utfordrende, men etter NT-fakultetets mening lar dette seg løse.

2. Er det tilstrekkelelig antall varianter av emnestørrelse for virksomheten?

   Ja

3. I hvilken grad bør utdanningene i større grad en foreslått i rapporten ha felles emnestørrelse?

   NT-fakultetet mener at forslaget gir en god balanse mellom synergieffekter og omstillingskostnader.

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til inndeling av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse på bachelornivå?
   Er inndelingen i utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse som internt skal ha felles basis for emnestørrelse en god avveining mellom arbeidskostnaden det vil representere å gi alle emner ved NTNU felles basis for emnestørrelse og gevinsten vi kan oppnå ved økt samarbeid om undervisning med felles emnestørrelse?

   Inndelingen i utdanningsområder er god og representerer en god avveiing mellom arbeidskostnad ved omstilling og oppnådd synergieffekt

5. Kan den anbefalte emnestørrelsen på 7,5 sp og multiplum av dette på masternivå gjennomføres på alle studieprogram?

   Dette lar seg gjennomføre på alle NVs masterprogram

6. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

   Det bør vurderes om NTNU skal gå inn for at den nasjonale rammeplanen for ingeniørutdanningene skal endres.

Har høringsinstansene kommentarer utover spørsmålene ovenfor?

For kvaliteten og gjennomføringen av NTNUs lektorutdanninger vil det være ønskelig at alle disse har felles emnestørrelse på 7,5 studiepoeng. Lektorprogrammet i realfag må ha samme emnestørrelse som de andre realfagsstudiene.

NTNU

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

Dato 01.11.2016

Referanse 2016/23815/GT

Notat

Til: Rektor

Kopi til:

Fra: Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur

Svar på sluttrapport fra arbeidsgruppe for emnestørrelse ved NTNU - Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse

Vi viser til rektors høringsinvitasjon til fakultetene vedrørende sluttrapport fra arbeidsgruppen for emnestørrelse ved NTNU.

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse har invitert instituttene til å gi innspill til høringen. Det har ikke kommet mange innspill.

Ideelt sett hadde det vært fornuftig med felles modell for emnestørrelse for alle emner ved NTNU, og gjerne også en samordning med andre institusjoner i Norge. Kostnadene som dette vil medføre overstiger likevel gevinstene. Fakultetet mener derfor at den foreslåtte modellen er en fornuftig løsning. På sikt bør det av hensyn til mobilitet og internasjonalisering etableres nasjonale (europeiske) standarder. Dette vil gjøre innpassing, godkjenninger, utveksling mm mer rettferdig, enklere og mer effektivt.

1. Er den foreslåtte modellen å anbefale?

Det er viktig at den foreslåtte modellen gir rom for at studentene kan velge emner mellom utdanningsområder uten store problem. For studenter ved SVT gjelder dette emner fra HF og NT som er de som er mest brukt.

Modellen kan gi utfordringer dersom det blir krav om samordning mellom utdanningsområder, uten faglig vurdering. Dette gjelder spesielt for tverrfaglige program. Dette ser vi tydelig i forhold til treårig yrkeslærerutdanning som i dag har emner delelig på 5sp. Det blir en kostnadskrevende jobb å omlegge dette bare på grunn av at fagområdet ligger under utdanningsområdet lærer/ped.

Postadresse 7491 Trondheim
Org.nr. 974 767 880 E-post: postmottak@svt.ntnu.no http://www.ntnu.no
Besøksadresse Paviljong C, NTNU Dragvoll
Telefon +47 73 59 19 00
Telefaks +47 73 59 19 01
Saksbehandler Geir Tvedt Tlf: +47 73 59 66 08

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

2. Er det tilstrekkelig antall varianter av emnestørrelse for virksomheten?

Ja. Men det kan ideelt sett være for mange varianter av emnestørrelse.

Forslaget åpner for at rektor kan tillate avvik for enkeltemner og studieprogram ved tungtveiende grunner. Dette er kanskje spesielt relevant for en del videreutdanningsemner, der vi kan ha behov for en viss fleksibilitet når det gjelder emnenes omfang, samt eksterne føringer f.eks. fra KD.

3. I hvilken grad bør utdanningene i større grad enn foreslått i rapporten ha felles emnestørrelse?

For faglig og smidig samarbeid innad på NTNU og på tvers av institusjoner ville det vært best å ha ensartet emnestørrelse. Omkostningene med dette nå ville imidlertid bli stor.

4. Hvilke synspunkter har høringsinstansene på forslag til inndeling av utdanningsområde for bestemmelse av emnestørrelse på bachelornivå?

SVT mener at emnestørrelse først og fremst bør reguleres ut fra faglige hensyn på enkelte program.

Man bør ikke havne i den situasjonen at enkelte program må bytte emnestørrelse på grunn av at man havner i et gitt utdanningsområde. Dette gjelder spesielt for 5-årig lektor og for 3-årig yrkesfaglærer. Det har også stor betydning for våre andre program, og vi ser det som uheldig bl.a fordi det vil være ressurskrevende dersom dette er hensyn som går foran faglige hensyn.

5. Kan den anbefalte emnestørrelsen på 7,5 studiepoeng og multiplum av dette på masternivå gjennomføres på alle studieprogram?

Ved dagens SVT har alle program på masternivå emner på 7,5 eller multiplum av dette. Dette gjelder også vår portefølje på etter- og videreutdanning.

6. Finnes det utfordringer av organisatorisk, praktisk og administrativ art en bør være spesielt oppmerksom på i det videre arbeidet?

Vi ser størst utfordring i forhold til 3-årig yrkesfaglærerutdanning dersom man ikke kan ha unntak for denne innenfor utdanningsområdet lærer/ped.

I tillegg til dette er samordning av 5-årig lektor krevende å få til dersom mange av utdanningsområdene som har emner tilknyttet denne får ulik emnestørrelse.

Man bør være oppmerksom på at det er kostnadskrevende å gjennomføre endringer på emnestørrelse i et studieprogram. I en tid preget av store endringer ellers bør ikke dette være førsteprioritet.

Vi ber derfor om at det åpnes for unntak fra samordning der det ikke er meget vektige grunner for å gjennomføre så omfattende endringer jf. det vi har skrevet ovenfor.

7. Har høringsinstansene kommentarer utover spørsmålene ovenfor?

Høringen kommer før vi organisatorisk har slått oss sammen med nye samarbeidsparter. Det betyr at dette ikke har vært diskutert på utdanningsområder som pr. i dag ligger på forskjellige fakultet, men som fra nyttår blir ett nytt SU og ett nytt ØK.

NTNU

Rektor

Dato	Referanse
01.11.2016	2016/23815/NRB

Notat

Til:	Hege Barreth Jacobsen
Kopi til:	
Fra:	Rektor

Svar fra FUS på høring om emnestørrelse NTNU

FUS behandlet saken i møte 21. oktober. Protokollen nedenfor utgjør høringssvaret fra FUS.

> «FUS slutter seg til anbefalingene i rapporten hva gjelder sivilingeniørutdanningen og 2-årige masterprogram i teknologi. Det er ulemper knyttet til at emnestørrelsene i siv.ing.- og ingeniørutdanningene er ulike (hhv 7,5 og 10 studiepoeng), men disse ulempene er til å leve med. Økt gjenbruk/deling av emner mellom disse studiene ville medført at timeplanlegging av disse emnene – som er krevende nok i dag – ville blitt enda mer utfordrende.
>
> FUS støtter den foreslåtte tilnærmingen for å løse de praktiske problemene på kort sikt og også forslaget om gjøre en evaluering av emnestørrelser i 2023.»

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@adm.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Høgskoleringen 1,
Hovedbygningen

Telefon
+47 73 59 80 11
Telefaks
+47 73 59 80 90

Saksbehandler
Nils Rune Bodsberg
Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU

Rektor

Dato 01.11.2016

Referanse 2016/23815/OLVEH

Notat

Til: Hege Barreth Jacobsen

Kopi til:

Fra: Rektor

Svar fra FUI på høring om emnestørrelse NTNU

Forvaltningsutvalget for ingeniørutdanningen behandlet høring om rapport om emnestørrelse ved NTNU under sak 18/2016 i sitt møte 24.okt 2016. FUI finner at rapporten svarer på det gitte mandatet og gir en bakgrunn for at enhetene kan gi tilstrekkelige uttalelser i høringsrunden. NTNU vil på bakgrunn av denne prosessen deretter kunne foreta en beslutning vedrørende emnestørrelse uten ytterligere høringsrunder. FUI vil kort kommentere at avsnittet Erfaringer fra omlegging av ingeniørutdanningene til 10 studiepoeng gir et lite fullgodt bilde av erfaringene med omleggingen og dekker ikke de viktigste erfaringene man gjorde seg i 2011.

Høringsbrevet stiller syv spørsmål som FUI vil adressere direkte:

1. Den foreslåtte modellen støttes delvis fra FUI. NTNU deler inn sine studier i syv undergrupper hvor den ene (Nr 5) er Teknologi – ingeniør. Dette forstås som formålstjenlig når man ser utdanningsområdets heterogenitet. Det skal velges mellom alternativene «Emnene som tilbys skal være 7.5 sp eller multiplum av dette» eller «Antall studiepoeng for emnet skal være delelig med 5 og angis i hele tall. Minste emnestørrelse bør normalt være på 10 sp». Dette støttes. Forskrift om rammeplan for ingeniørutdanning er ufravikelig i sitt krav om 10 sp som minste størrelse. Deretter ligger det i modellen at for undergruppe 5 vil dekanene bestemme om studieområdet skal ha 7,5 eller 10 som basisenhet. Dette ser ikke FUI at vil være optimalt for NTNU. Forvaltningsutvalgene må ha denne myndigheten. Pr i dag har FUS en slik myndighet gjennom studieforskriften, og det er en prosess på gang for å tildele denne myndigheten også til FUI.

2. Det vurderes slik at det er foreslått tilstrekkelig antall varianter av emnestørrelse for NTNU

3. Forslaget i modellene er tilstrekkelig

4. Samtidig med denne høringen foregår det en annen, om fellesemner. Her foreslås det også å dele inn studiene i syv utdanningsområder. Dette er dog syv andre enn hva som foreslås i høring om emnestørrelse. Det er uheldig for NTNU å operere med altfor mange ikke-komplementære inndelinger. FUI ser at denne høringen sin inndeling er formålstjenlig for FUIs del. Inndelingen under fellesemner bør følge denne. Alternativet er å droppe våre egne inndelinger og følge de som gjøres i DBH.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@adm.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Høgskoleringen 1,
Hovedbygningen

Telefon
+47 73 59 80 11
Telefaks
+47 73 59 80 90

Saksbehandler
Olve Hølaas
Tlf: +47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Samtidig vil FUI vise til at NTNU har studier ved campus Gjøvik som ikke er ingeniørstudier, men 3-årige teknologistudier. Disse bør samkjøres i emnestørrelsesøyemed med de rammeplanstyrte ingeniørstudiene under undergruppe nr 5.

5. FUI har ikke mandat for å jobbe med mastergradsstudier og ønsker ikke å uttale seg om dette punktet.

6. Utfordringer som ikke er tilstrekkelig diskutert i rapporten og som NTNU ikke kan se bort fra, er forskrift for rammeplan om ingeniørutdanningen sine klare bestemmelser om emnestørrelser. Dette må NTNU følge, for å kunne utdanne ingeniører med employability; Norges beste ingeniører.

7. Det er over vist til at rapporten utelater Forvaltningsutvalgene med deres tydelige mandat. Dette må rettes opp i den videre behandlingen av emnestørrelser. Det vil være umulig å arbeide med faglig integrasjon hvis like, samsvarende og nært beslektede studier under samme rammeplan gis ulik emnestørrelse.

FUI mener at NTNU bør følge anbefalingene i rapporten og implementere disse med effekt fra og med studiestart august 2018.

NTNU

Rektor

Dato	Referanse
27.10.2016	2016/23815/CJS

Notat

Til:	Hege Barreth Jacobsen
Kopi til:	
Fra:	Rektor

Svar fra FUL på høring om emnestørrelse NTNU

FUL drøftet saken i møte 25. oktober og høringssvaret fokuserer på viktige hensyn for lektorutdanningen når det gjelder emnestørrelse.

I lektorutdanningene inngår emner fra mange ulike fagområder som styres av flere fakultet. I tillegg har lektorprogrammene en felles struktur basert på rammeplan for lektorutdanning 8 – 13. Lektorstudiet inneholder et profesjonsfag på 60 studiepoeng som er integrert i fire av fem studieår. Med fellesemner og felles programstruktur basert på rammeplanen, er det viktig at alle emner som inngår som obligatorisk eller valgbart emne har samme emnestørrelse. Per i dag har alle emner som inngår et omfang på 7,5 eller 15 studiepoeng.

FUL slutter seg til sluttrapportens anbefalinger, og forutsetter at alle fagområder som leverer emner til lektorutdanningene beholder en emnestørrelse på 7,5/15 studiepoeng. Dette er nødvendig for å opprettholde den tverrfaglige oppbyggingen av lektorprogrammene.

Postadresse
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880
E-post:
postmottak@adm.ntnu.no
http://www.ntnu.no

Besøksadresse
Høgskoleringen 1,
Hovedbygningen

Telefon
+47 73 59 80 11
Telefaks
+47 73 59 80 90

Saksbehandler
Christina Jenkins Slutås
Tlf: +47 73 59 79 46

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
22.11.2016
Arkiv: 2016/28780
Saksansvarlig: Berit Kjeldstad
Saksbehandler: Anne Marie Snekvik

S-sak 89/16

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Forslag til endringer i NTNUs studieforskrift

Tilråding:

1. Styret vedtar bestemmelser i NTNUs studieforskrift om:
-emnestørrelse
-fellesemner
-emnet Eksperter i Team (EiT)
-myndighet til rektor til å vedta studieplan, opprette og nedlegge emner, fastsette krav for tildeling av ny grad og vedta utfyllende regler til studieforskriften for den 3-årige rammeplanstyrte ingeniørutdanningen.

2. Forskrift om endring i forskrift om studier ved NTNU

I forskrift 8. desember 2015 nr. 1449 om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) gjøres følgende endringer:

§ 2-9 (3), 2. avsnitt skal lyde:

Fakultetet selv kan fastsette krav om inntil 90 nye studiepoeng for bestemte utdanninger. Rektor kan fastsette krav om inntil 90 nye studiepoeng for sivilingeniørutdanningen, de 5-årige lektorutdanningene og den 3-årige rammeplanstyrte ingeniørutdanningen.

Trer i kraft: Straks

§ 4-1 (2) skal lyde:

Fakultetet vedtar opprettelse og nedleggelse av studier på mindre enn 60 studiepoeng, herunder emner. For emner i de 5-årige lektorutdanningene skal dette skje i samråd med Rektor. Rektor oppretter og nedlegger emner i sivilingeniørutdanningen og den 3-årige rammeplanstyrte ingeniørutdanningen.

Trer i kraft: Fra studieåret 2017/18 (01.08.2017).

§ 4-2 (1), 1. avsnitt skal lyde:

Alle studieprogram skal være beskrevet i en studieplan. Det fakultetet som administrerer studieprogrammet, vedtar studieplan. Rektor vedtar studieplanen for sivilingeniørutdanningen, de 5-årige lektorutdanningene og den 3-årige rammeplanstyrte ingeniørutdanningen. Studieplanen skal gi opplysninger om eventuelle opptakskrav og rangeringsregler for studieprogrammet.

Trer i kraft: Fra studieåret 2017/18 (01.08.2017).

Ny § 4-10 skal lyde:

§ 4-10 Emnestørrelse

(1) Emnene som tilbys skal være på 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette. Rektor kan innvilge unntak fra dette.

(2) Felles emnestørrelse skal være implementert i studiene senest fra studieåret 2019/20.

Trer i kraft: Fra studieåret 2019/20 (01.08.2019)

Ny § 4-11 skal lyde:

§ 4-11 Fellesemner

(1) Alle studieprogram som fører til lavere grad og integrerte studieprogram som fører til høyere grad eller profesjonsgrad, skal inneholde to fellesemner:

a) Ex.phil. på 7,5 studiepoeng.
b) Områdeemne på 7,5 studiepoeng.

(2) Rektor vedtar nærmere bestemmelser for fellesemnene og kan fastsette unntak for enkelte studieprogram.

(3) Den nye ordningen for fellesemner skal være implementert i studiene senest fra studieåret 2019/20.

Trer i kraft: Fra studieåret 2019/20 (01.08.2019).

Ny § 4-12 skal lyde:

§ 4-12 Eksperter i team (EiT)

(1) I mastergradene og gradene cand.med. og cand. psychol. skal det inngå et emne på 7,5 studiepoeng som skal være felles for alle studentene og som skal fokusere på problembasert læring og tverrfaglig samarbeid om reelle problemstillinger for samfunn og næringsliv.

(2) Rektor vedtar organisering og emnebeskrivelse for Eksperter i team.

(3) Eksperter i team skal være innført ved alle masterprogram fra og med vårsemesteret 2021.

(4) Rektor vedtar hvilke studieprogram som kan unntas fra kravet om Eksperter i team og retningslinjer for når studenter kan fritas fra Eksperter i team.

Trer i kraft: Straks.

§ 8-1 skal lyde:

Fakultetet selv kan gi utfyllende regler til forskriften. For tverrfakultære studieprogram skal utfyllende regler godtas av alle involverte fakultet. For sivilingeniørutdanningen, den 5-årige lektorutdanningen og den 3-årige rammeplanstyrte ingeniørutdanningen vedtar rektor utfyllende regler.

Trer i kraft: Straks

Bakgrunn

Endringer i studieforskriften knyttet til emnestørrelse, fellesemner og Eksperter i team (EiT) er forskriftsfesting av forslagene i styresakene om fellesemner og emnestørrelse og O-sak 25/16 om Eksperter i team den 25.10.16.

I tillegg foreslås enkelte endringer for å gi Forvaltningsutvalget for den 3-årige ingeniørutdanningen vedtaksmyndighet i gitte tilfeller slik at dette utvalget får samme myndighet som Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS) og Forvaltningsutvalget for de 5-årige lektorutdanningene (FUL).

1. Emnestørrelse

En arbeidsgruppe ved NTNU har vurdert hvilke ordninger NTNU skal ha for størrelse på emner som tilbys. Saken har vært på høring. Rektor har foreslått at emnene som tilbys skal være på 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette. Rektor kan innvilge unntak fra regelen. Terskelen skal være høy for å innvilge unntak. Felles emnestørrelse er viktig både for samarbeid på tvers av fakultetene og for at studentene enklere kan få innpasset emner de ønsker å ta utenfor planen. Unntak kan f.eks være aktuelt der NTNU gir studieprogram i samarbeid med andre institusjoner.

I rammeplanen for den 3-årige ingeniørutdanningen, som er fastsatt av Kunnskapsdepartementet, er det krav om at emnene skal ha et omfang på minimum 10 studiepoeng. Bestemmelser i nasjonal rammeplan vil NTNU være bundet av slik at emneomfang på minimum 10 studiepoeng fortsatt vil gjelde for den 3-årige ingeniørutdanningen.

Forslag til ny bestemmelse i NTNUs studieforskrift er en oppfølgning av styresaken om emnestørrelse.

2. Fellesemner

En arbeidsgruppe ved NTNU har vurdert i hvilken grad bachelorstudiene og de integrerte studiene som fører til høyere grad ved NTNU skal ha fellesemner, dvs emner som skal inngå i studieplanen etter vedtak i NTNUs styre. Saken har vært på høring. Pr. i dag har NTNU en ordning hvor disse studiene skal ha fellesemnene ex.phil., ex.fac. og perspektivemne. Rektor foreslår at ex-phil. fortsatt skal inngå som et fellesemne, men at det i stedet for ex.fac. og perspektivemne skal inngå et områdeemne. Både ex.phil. og områdeemne foreslås å være på 7,5 studiepoeng.

De tidligere høyskolene har ikke hatt tilsvarende ordninger med felleseemner. Som overgangsordning ble vedtatt at ordningen som de respektive hadde før fusjonsdato gjelder inntil annet er bestemt. Bestemmelsen som foreslås i studieforskriften § 4-11 er en oppfølgning av styresaken om fellesemner.

3. Eksperter i team (EiT)

En arbeidsgruppe ved NTNU har vurdert innføring av Eksperter i team (EiT) ved NTNU etter sammenslåingen med høyskolene. Saken har væt på høring og ble lagt fram som O-sak i styret den 25.10.16 (O-sak 25/16). Vedtaket fra 2002 (S-sak 2/61) skal fortsatt gjelde, hvilket innebærer at det i alle mastergrader samt i psykolog- og medisinutdanningen skal inngå et emne på 7,5 studiepoeng som skal være felles for alle NTNU-studenter, og som skal fokusere på problembasert læring og tverrfaglig samarbeid om reelle problemstillinger for samfunn og næringsliv. EiT skal implementeres som obligatorisk emne i mastergradene på tvers av NTNU etter følgende opptrappingsplan: 10 % våren 2018, 30 % våren 2019 og 100 % fra og med vårsemesteret 2021. Fritaksreglene som ble revidert og vedtatt av rektor i 2015 skal fortsatt gjelde.

Rektor vedtar organisering og emnebeskrivelse for EiT. Dette ble vedtatt i S-sak 85/8 og skal fortsatt gjelde.

EiT berører en stor del av utdanningene ved NTNU, og det er behov for å ta inn en bestemmelsene i studieforskriften om emnet. Det foreslås en ny § 4-12 om EiT, men som i innhold er det samme som tidligere vedtak.

4. Forvaltningsutvalg for den 3-årige ingeniørutdanningen

For sivilingeniørutdanningen og de 5-årige lektorutdanningene har rektor opprettet forvaltningsutvalg for å ivareta den tverrfakultære koordineringen av utdanningene og utvikle felles kvalitetskrav for studieprogrammene. Studieprogrammene tilbys ved flere fakultet. I stedet for at myndigheten ligger hos fakultetet har styret delegert myndighet til rektor når det gjelder vedtakelse av studieplan, opprettelse/nedleggelse av emner (for siv.ing. utdanningen), fastsettelse av krav for tildeling av ny grad og utfyllende regler til studieforskriften. Rektor har fastsatt mandat for utvalgene og har videredelegert myndigheten til å utvalgene hva gjelder vedtakelse av studieplan og for sivilingeniørutdanningen også opprettelse/nedleggelse av emner.

Før fusjonen med høyskolene hadde ikke NTNU 3-årig ingeniørutdanning. Disse ble tilbudt både ved tidligere HiST, i Gjøvik og Ålesund. Utdanningene vil fra 01.01.17 bli organisert under tre fakultet: Fakultet for ingeniørvitenskap, Fakultet for naturvitenskap og Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk.

Rektor har opprettet Forvaltningsutvalget for ingeniørutdanningen (FUI) som et rådgivende utvalg. Det er ønskelig at dette utvalget får tilsvarende myndighet som Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS) og Forvaltningsutvalget for de 5-årige lektorutdanningene (FUL). Selv om den 3-årige ingeniørutdanningen har nasjonal rammeplan er myndighet til å vedta studieplan og opprette/nedlegge emner vesentlig for å kunne ivareta den tverrfakultære koordineringen.

De tre fakultetene og Studenttinget ble orientert om forslaget ved notat fra rektor den 04.11.16 med frist for tilbakemelding 14.11.16. Fakultetene støtter forslaget. Studenttinget har ikke gitt tilbakemelding.

Dette krever endringer i NTNUs studieforskrift slik at rektor får den myndigheten som fakultetene har pr i dag. Det foreslås at de nødvendige innarbeidelser i studieforskriften gjøres tilsvarende som for FUS og FUL. Rektor vil deretter fastsette nytt mandat for FUI. Det er foreslått ulike tidspunkt for når de ulike bestemmelsen skal tre i kraft. Dette skyldes at det ikke er hensiktsmessig at rektor får vedtaksmyndighet når det gjelder studieplan og opprettelse /nedleggelse av emner før fra neste studieår.

Lenke til NTNUs studieforskrift
https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-12-08-1449

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
21.11.2016
Arkiv: 15/11738
Saksansvarlig: Berit Kjeldstad
Saksbehandler: Anne Marie Snekvik

S-sak 90/16

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Skikkethetsnemnda - Oppnevning av leder og studentrepresentanter

---

Tilråding:

Styret oppnevner prodekan Tine Arntzen Hestbek ved Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse (SVT) som leder for skikkethetsnemnda for perioden 01.01.17 – 31.12.18.

Som studentrepresentanter for perioden 01.01.17 – 31.12.17 oppnevnes:
Siri Eskeland, 5-årig lektorutdanning
Stein Olav Romslo, 5-årig lektorutdanning

---

1. Bakgrunn

Skikkethetsvurdering skal foretas innenfor lærer- og helse- og sosialfagutdanningene. Formålet med skikkethetsvurdering er å avdekke om studenten har de nødvendige forutsetninger for å kunne utøve yrket. NTNU har vel 20 utdanninger som omfattes av skikkethetsvurdering. Dette er medisin,-psykolog- og lærerutdanningene, jordmor og en rekke 3-årige profesjonsutdanninger innenfor helse og sosialfag.

Skikkethetsvurdering skal foretas gjennom hele studiet og innebærer en helhetsvurdering av studentens faglige og personlige forutsetning for å kunne fungere som lærer, lege eller psykolog. Skikkethetsvurdering skal foretas løpende både i den teoretiske og den praktiske delen av studiet.

Hvis det er tvil om en students skikkethet, og utvidet oppfølgning og veiledning ikke medfører den nødvendige endring og utvikling hos studenten, skal saken fremmes for skikkethetsnemnda. Skikkethetsnemnda gir en innstilling til klagenemnda ved NTNU om hvorvidt studenten er skikket eller ikke for yrket og om studenten bør utestenges helt eller delvis fra den aktuelle utdanningen. Det er *en* felles skikkethetsnemnd for alle studiene.

Det er *styret selv* som skal oppnevne medlemmene i skikkethetsnemnda. Medlemmene oppnevnes for tre år, studentrepresentantene for ett år. Det skal ikke oppnevnes vararepresentanter. Nye medlemmer ble oppnevnt for perioden 2016 – 2018, jf S-sak 56/15 den 08.12.15.

Skikkethetsvurdering reguleres av universitets- og høyskoleloven § 4-10 og forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 30.06.06 med endringer sist i juli 2016.

2. Forlag til leder for nemnda

Den er en forutsetning etter forskriften at lederen er faglig leder for avdeling eller fakultet for lærerutdanningen eller helse- eller sosialfagutdanningene, eller tilsvarende funksjon.

Nåværende leder Solrun Valen, dekan ved Fakultet for helse og sosialvitenskap, vil ikke tilfredsstille disse kravene etter den nye fakultetsstrukturen fra 01.01.17. Styret må oppnevne ny leder.

Vi foreslår at prodekan Tine Arntzen Hestbek oppnevnes som ny leder for skikkethetsnemnda for resten av perioden, dvs. fra 01.01.17 – 31.12.18. Hestbek er dosent i pedagogikk, har vært prodekan ved SVT siden 2015 og har tidligere vært nestleder ved Program for lærerutdanning og leder for praktisk-pedagogisk utdanning ved PLU. Hestbek har også erfaring som lærer i grunnskolen.

3. Forslag til studentrepresentanter

For 2017 foreslås Siri Eskeland og Stein Olav Romslo. Begge er studenter ved den 5-årige lektorutdanningen i realfag og er foreslått av Studenttinget.

Siri Eskeland har erfaring som institutt-tillitsvalgt og læringsassistent i vektorprogrammet som er Norges største organisasjon som jobber for å øke interessen for matematikk og realfag blant elever i grunnskolen. Stein Olav Romslo har erfaring som tillitsvalgt for lektorutdanningen og sitter i 2016 som fag- og forskningsansvarlig i Studenttinget.

Skikkethetsnemnda består av ni medlemmer. For denne perioden er kjønnsfordelingen i nemnda 5 kvinner og 4 menn.

Lenke til rundskriv og forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-f-07-16--forskrift-om-skikkethetsvurdering-i-hoyere-utdanning/id2516838/

Informasjon om skikkethetsvurderingen ved NTNU og hvem som sitter som medlemmer i skikkethetsnemnda
https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Skikkethetsvurdering

ST 91/16 S-sak 91/16 Godkjenning av protokoll fra forrige møte

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

O-sak 29/16

Dato 23.11.2016
Saksansvarlig: Ida Munkeby
Saksbehandlere: Trond Singsaas, Jens Petter Nygård

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Omorganisering etter fusjon – gjennomføring – risikovurdering pr ultimo november

---

I O-sak 27/16 ble det lagt fram en risikovurdering for styret som pekte på fire områder der det kreves særskilt oppmerksomhet. Disse var:

Lederkommunikasjon egne ansatte

Konsekvenser av effektivisering

Lokalisering Fellesadministrasjonen

Sikker drift knyttet til endret organisasjon 01.01. og matchende IT-systemer.

Her gis en oppdatert redegjørelse for situasjonen slik den nå vurderes å være. Det vil om nødvendig bli gitt supplerende muntlig informasjon i styrets møte.

Lederkommunikasjon egne ansatte

Omstillingen er fortsatt krevende for arbeidsmiljøet. Det antas likevel at opplevd utrygghet blant ansatte er vesentlig mindre etter at alle innplasseringer i stillinger nå er foretatt. Det er et svært lite antall medarbeidere i administrative stillinger som ikke har en endelig avklaring av sine arbeidsoppgaver etter nyttår. Forventningene er at etter årsskiftet er organisasjonen i den situasjon at alle fast ansatte er formelt innplassert i stillinger. Fram til den tid er lederkommunikasjon overfor ansatte like viktig, spesielt ovenfor de som har fått nye stillinger. Dette vil også vedvare etter nyttår når en rekke medarbeidere skal starte med nye oppgaver, og i mange tilfelle med nye ledere og kolleger. Noen må også fysisk flytte på seg. Av den grunn tar rektor og øvrig ledelse opp behovet for god lederkommunikasjon fortløpende i ledermøter og ved andre anledninger. Risikobildet er likevel endret slik vurderingene ble lagt fram for styret i oktober måned.

Konsekvenser av effektivisering

Etter at alle innplasseringer er gjort er det fremdeles ubesatte administrative stillinger ved fakultetene og i avdelingene i Fellesadministrasjonen. Derved har virksomheten muligheter for å sette inn ressurser for å unngå kritiske situasjoner og utilstrekkelig administrativ innsats. Det drøftes om kunngjøringsstopp kan avvikles for å bidra til at ledige stillinger kan besettes i nødvendig grad. Dette medfører at uønskete konsekvenser av effektiviseringen anses som lave ved det nye årets inngang.

Det er på det nåværende tidspunkt ikke mulig å forutsi om den administrative kvaliteten eller det administrative tilbudet vil endres. Den planlagte gjennomgangen og effektiviseringen av flere administrative arbeidsprosesser vil være et av flere tiltak for å møte dette.

Lokalisering Fellesadministrasjonen

Både i august i muntlig redegjørelse for styret og i O-sak til styret i oktober ble dette vurdert som en risiko ut fra de planer for lokalisering av omorganiserte administrative enheter i Fellesadministrasjonen som da forelå. Nå anses dette som avklart ved at alle ansatte vil ha et arbeidssted fra første dag, og at nødvendige nye lokaliseringer som følge av omorganiseringer vil kunne gjennomføres i 1. kvartal 2017. En egen overordnet plan for dette vil drøftes og besluttes i løpet av desember. Dette tilsier at lokalisering av administrasjon nå ikke anses å ha særlig risiko, selv om enhver samlokalisering og flytting av medarbeidere skaper engasjement og krever gode prosesser.

Sikker drift knyttet til endret organisasjon 01.01. og matchende IT-systemer

Dette området vurderes som det mest kritiske fram mot nyttår og i tiden rett etter.

Ansattes og studenters organisasjonstilhørighet styrer hvilke tilganger den enkelte har til IT-tjenester og bygg. Dette endres for absolutt alle som følge av omorganiseringen som trer i kraft 1.1.2017.

Tilgangsstyringen avhenger av kjernesystemene PAGA (lønnssystemet), FS (studentdatasystemet), Organisasjonsregisteret m.fl., hvor alle endringene gjøres manuelt. Skal en bruker få korrekte tilganger første arbeidsdag 2017 må mange aktører registrere opplysninger riktig og tidsnok. Dette for at data fra kjernesystemene skal flyte riktig til alle omkringliggende systemer, både NTNU-interne og eksterne systemer. Det er vesentlig risiko knyttet til manuelle og/eller manglende endringer, samt mangelfulle testdata fra kjernesystemene og en kort testperiode. Mangelfulle testdata skyldes at pågående innplassering overlapper med den nødvendige testperioden. Produksjonssetting 1.1.17 må baseres på mangelfulle testdata.

Som følge av endringene i organisasjonstilhørighet har IT vurdert risikoen for manglende tilgang til IT-tjenestene som vesentlig (farge oransje) og har iverksatt tiltak for at denne skal være moderat+ (farge gul).

- Risikoelementer:
    - dataflyt og synkronisering mellom mange system
    - test med fullstendige datagrunnlag vil ikke være mulig
    - kort tid å rette kritiske feil som oppstår i testperioden, samt i mellomjula når komplette data foreligger
- Iverksatte tiltak:
    - detaljering av planer med dag til dag oppfølging
    - basere testing på manuelle testdata, simulering av reell dataflyt til prioriterte system
    - allokering av ressurser, - særlig fokus på kritisk periode (15.desember til 15.januar)
    - tett oppfølging av alle involverte
    - beredskapsgruppe med beslutningsmyndighet settes i kritisk periode
    - involvering av berørte systemeiere

Vedlagt følger et samlet risikobilde:

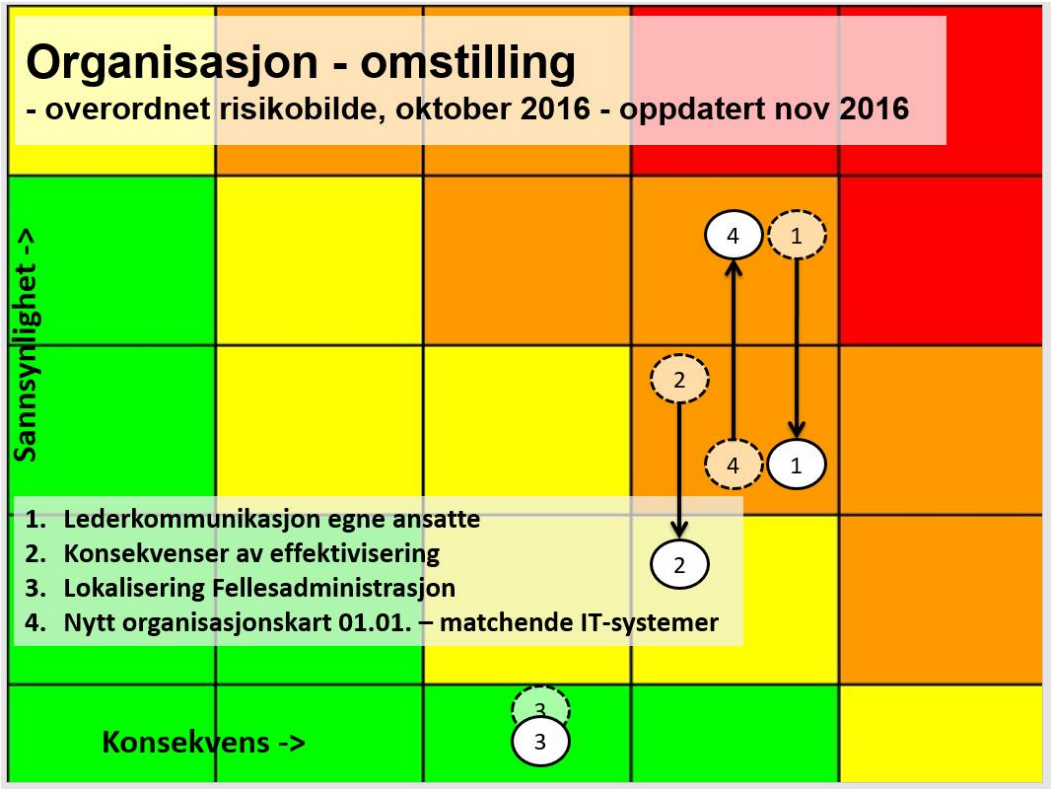

NTNU **O-sak 31/16**
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
29.11.2016
Saksansvarlig: Frank Arntsen
Saksbehandler: Lindis Burheim

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Vedlikehold og vedlikeholdsetterslep – status og planer

Hensikt

Hensikten med denne saken er å gi styret en årlig orientering om status for arbeidet med vedlikehold, utvikling og nedbygging av vedlikeholdsetterslep i NTNUs egen bygningsmasse. I tillegg gis det en kort orientering om vedlikehold og utvikling i arealer der NTNU er leietaker.

Det vises også til styresak S-sak 66/16 – Campusutvikling ved NTNU. Tiltak i vedlikeholdsplanen vil i slutten av langtidsperioden bli koordinert med fysisk plan for et samlet campus som vil foreligge i slutten av 2017.

Bakgrunn

NTNU er sammen med de øvrige store universitetene i Norge selveiende. Dette betyr eierskap til bygninger og eiendommer med tilhørende ansvar for en god og hensiktsmessig eiendomsforvaltning. NTNU eier og forvalter en bygningsmasse på ca. 530 000 kvm. Bygningenes gjennomsnittsalder er 45 år.

For NTNU er campusene og bygningsmassen sentrale virkemidler for å nå faglige strategiske mål. Samtidig pågår det politiske diskusjoner om hvordan de selveiende institusjonene ivaretar bygningsmassen. NTNU ønsker å være er en ansvarlig eier og synliggjøre dette på en god måte. Vedlikeholdsetterslep brukes ofte som et mål på tilstanden til bygningsmassen. Erfaringen viser imidlertid at vedlikeholdsetterslep ikke er et entydig begrep. Både evaluering av teknisk tilstand og om en inkluderer behovet for teknisk og funksjonell oppgradering til dagens krav er varierende. Med dette som bakgrunn ønsker NTNU å ta initiativ til å få en nasjonal standard for hvordan de selvforvaltende institusjonene beskriver sitt vedlikeholdsetterslep. På den måten kan få et mer objektivt bilde av situasjonen samlet og ved de enkelte institusjonene.

Som selvforvaltende institusjon og som en ansvarlig eier er det sentralt å ha god informasjon om bygningsmassens tilstand og gode langtidsplaner for vedlikehold og utvikling. Dette er også understreket i tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet av 18.12.2015:

«Institusjonen må sørge for tilstrekkelig informasjon om bygningsmassens tilstand og utvikling. Institusjonen må ha langtidsplaner for verdibevarende vedlikehold med tilhørende årlige budsjettavsetninger, som også bidrar til å hente inn deler av vedlikeholdsetterslepet.»

Vedlikeholdsetterslep – status

Rektor fikk i perioden 2010 – 2012 gjennomført en omfattende tilstandsregistrering av bygningsmassen ved NTNU. Kartleggingen ble gjennomført i henhold til Norsk Standard NS 3424 som definerer tekniske tilstandsgrader fra 0 til 3 der 0 tilsvarer nybygg med meget god standard uten feil og mangler og 3 bygg med omfattende skader, feil og mangler med mye slitasje. Registreringen viste en gjennomsnittlig tilstandsgrad for NTNUs bygninger på 1,2. Ingen bygninger ble vurdert til kategori 3. NTNUs strategi for vedlikehold sier at ingen bygninger skal ha lavere tilstandsgrad enn 1 som betyr god, tilfredsstillende standard med noe elde og slitasje fra nybyggstandard.

Økning i rammene til vedlikehold og oppgradering de siste årene har gitt positive resultat. Det har blitt rom for flere større vedlikeholdstiltak, og i løpet av de fem siste årene kan vi spore en begynnende reduksjon av vedlikeholdsetterslepet. En vurdering av bygningenes tilstand høsten 2016 viser at ca. 15 % av bygningsmassen har fått en bedring av tilstandsgrad fra TG2 til TG1. Status nå viser at ca. 10 % av bygningsmassen, hovedsakelig bygninger på Øya, har tilstandsgrad TG0. Det gjenstår ut fra dette å heve 19% av bygningsmassen fra TG2 til TG1 for å nå NTNUs strategi om tilstandsgrad.

Tabellen nedenfor viser hvor stor andel av bygningsmassen som ble vurdert å være i de ulike tilstandsgradene i 2011 og 2016.

ÅR	Tilstandsgrad 0	Tilstandsgrad 1	Tilstandsgrad 2	Tilstandsgrad 3
2011	10 %	56 %	34 %	0 %
2016	10 %	71 %	19 %	0 %

Det er anlegget på Tyholt og deler av bygningsmassen på Gløshaugen som har det største vedlikeholdsetterslepet. Dragvoll, Kalvskinnet og Gløshaugens søområde har en noe bedre tilstand.

Etter som årene går blir det behov for oppdatering av tilstandsregistreringene. I løpet av høsten 2016 vil det bli inngått nye rammeavtaler med rådgivere for å videreføre dette arbeidet.

Hvordan sikre tilstrekkelig budsjettmidler til vedlikehold og utvikling?

Rektor har hatt som intensjon å fjerne NTNUs vedlikeholdsetterslep i løpet av en 10 års periode. Dette er under forutsetning av at vedlikeholdsetterslepet i bygninger knyttet til campusprosjektene i foreliggende konseptvalgutredning (KVU) for framtidig lokalisering av NTNU og Oceans Space Centre (OSC) i all hovedsak finansieres utenom NTNUs ordinære rammer.

Halvveis i 10-års perioden 2011 – 2021 gjenstår noe mer enn halvparten av det registrerte vedlikeholdsetterslepet. Om NTNU skal nå målsettingen om å løfte hele bygningsmassen opp fra TG2 til TG1, trengs det fortsatt betydelig ressurser til vedlikehold også i årene framover.

NTNU har en budsjettramme i fireårsplanen (2017 – 2020) på 200 – 210 mill. kr årlig til vedlikehold og utvikling av egne bygninger. Ut fra bransjenormer i form av nøkkeltall må NTNU bruke anslagsvis 110 mill. per år til verdibevarende vedlikehold for å hindre forfall som følge av jevn og normal slitasje. Det betyr at det årlig er budsjettramme på 100 – 110 mill. kr til nedbygging av vedlikeholdsetterslepet.

Når en trekker fra vedlikeholdsetterslepet i bygningene som er berørt av campusprosjektene i KVUen og OSC var det i utgangspunktet et samlet behov på 1,3 – 1,8 mrd. kr for å fjerne det øvrige vedlikeholdsetterslepet. Under forutsetning av at NTNUs campusprosjekt realiseres, har NTNU som nevnt hatt en ambisjon om å fjerne vedlikeholdsetterslepet i løpet av 10 års periode. Det betyr et årlig behov på 130 – 180 mill. kr utover det som trengs til årlig verdibevarende vedlikehold. Dette er noe høyere enn det den årlige budsjettrammen på 100 – 110 mill. kr gir til nedbygging av vedlikeholdsetterslep.

Budsjettrammene for vedlikehold og utvikling må også dekke strategisk og funksjonell oppgradering av egen bygningsmasse som for eksempel oppgradering til mer framtidsrettet laboratorieinfrastruktur og utvikling av innovative læringsareal. I 2017 dekker f.eks. budsjettrammene også NTNUs bidrag på 25 mill. til nytt laboratoriebygg for ZEB (Zero Emission Building).

Dette betyr at det fremdeles er behov for for økonomiske omdisponeringer for å få redusert vedlikeholdsetterslepet samtidig som en har tilstrekkelig med midler til verdibevarende vedlikehold og midler til strategisk utvikling. Økonomiske omdisponeringer kan dreie seg om salg av eiendom NTNU ikke lenger har behov for, frigiving av ressurser ved effektivisering av bygningsdriften, arealeffektivisering som gir reduserte leiekostnader mm.

Planer for vedlikehold og utvikling

I dette punktet orienteres det først om arbeidet med planer i arealer til de tidligere høgskolene, der NTNU er leietaker. Deretter er det en egen orientering om planene i bygninger der NTNU er eier.

Planer for vedlikehold og utvikling i leide bygg.

NTNU disponerer ca. 206 000 kvm i leide bygninger. Rundt 65% av disse arealene er knyttet til de tidligere høyskolene. Her er det egne planer for vedlikehold og oppgradering utarbeidet av Statsbygg og de øvrige eiene av bygningene. Foruten midler fra huseier går NTNU ofte inn med egne midler innenfor sine budsjettrammer til indre vedlikehold og utvikling. Leieavtalene med Statsbygg skiller seg noe fra de øvrige eksterne leieavtalene ved at indre vedlikehold er spesifisert i leieavtalen som eiers ansvar og leietakers kostnad. For dette betaler NTNU et årlig beløp på ca. 50 kroner per kvadratmeter. NTNU vil fortsette dialogen med utleierne for å sikre et forsvarlig vedlikehold både med hensyn til det som er eiers ansvar og det som er leietakers ansvar.

For uten vedlikeholdstiltak videreføres flere større og mindre tidligere planlagte oppgraderings- og utviklingsprosjekt både ved campusene i Gjøvik, Ålesund og ved tidligere HIST i Trondheim.

Planer for vedlikehold og utvikling av bygg eid av NTNU.

NTNU har en langtidsplan for sitt arbeid med vedlikehold og utvikling av selveide bygninger. Denne tar utgangspunkt i behov for tiltak avdekket i foreliggende tilstandsregistreringer supplert med egne registreringer og strategiske tiltak i form av ombygginger. I større vedlikeholdsprosjekt er det også naturlig å ta med tekniske og funksjonell oppgraderinger for utviklingen av den faglige virksomheten i bygget.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over hvilke tiltak som ligger inne i plan for vedlikehold og utvikling i perioden 2016 – 2019 (mill. kr). Tiltak på bygninger som er definert som campusprosjekt er som nevnt ikke prioritert.

Av særskilte satsninger kan vi nevne campusutvikling med faglig integrasjon og samlokalisering etter fusjon som er tiltak ved flytting og ombygginger for å samle fagmiljø og administrative funksjoner i Trondheim, kfr også styresak S-sak 63/16 Utviklingsavtale med KD der dette er en del av avtalen knyttet til campusutvikling. Det foreligger ennå ikke eksakte planer for nødvendige tiltak så det er stor usikkerhet knyttet til kostnadene. Tiltaket levende campus – innovative læringsareal er utvikling av pilotprosjekt som også inngår i utviklingsavtalen med KD knyttet til campusutvikling.

Vedlikehold og oppgradering av Hovedbygningen er et av de store prosjektene i årene som kommer. Det dreier seg om fortsettelse av fasaderehabiliteringen og toalettutbedringer. Videre skal ventilasjon og el-infrastruktur oppgraderes i tillegg til fortsatt utvikling av møte- og læringsareal.

Samtidig ser NTNU frem til å ferdigstille Kjemiblokk 3 og Varmeteknisk med fremtidsrettede laboratorier for bioteknologi og forskning på CO2-fangst og lagring.

I slutten av 2017 vil plan for samlet campus i Trondheim foreligge. Denne er sentral for videre planlegging og prioritering av vedlikehold og utvikling av NTNUs eksisterende bygningsmasse. I tillegg til verdibevarende vedlikehold ønsker Rektor fra 2018 å prioritere vedlikeholds- og utviklingstiltak i eksisterende bygningsmasse som legger til rette for realisering av fysisk plan for samlet campus. Hva dette innebærer konkret er usikkert så lenge den fysiske planen ikke foreligger, men i foreliggende fireårsplan er det satt av midler til at en fra 2020 har rammer på rundt 100 mill kr årlig til dette formålet, kfr tiltak 6 i tabellen nedenfor. Siden fysisk plan forutsettes ferdigstilt sent i 2017 er det usikkert hvor omfattende tiltak en kan sette i gang i 2018, men planlegging kan starte. Hva dette betyr for nedbygging av NTNUs vedlikeholdsetterslep er avhengig av om hvor stort samsvar det vil være mellom bygg med utviklingsbehov og bygg med vedlikeholdsetterslep. Dette vil bli vurdert etter at fysisk plan foreligger.

	TILTAK I PERIODEN 2017 - 2020	2017	2018	2019	2020
1	HMS-tiltak	6,0	6,0	6,0	6,0
2	Bygningsmessige utbedringer – tak, fasader, drenering mm.	50,0	38,0	25,0	12,0
3	Utskiftinger og oppgraderinger av el- og vvs-anlegg	42,0	19,0	11,0	13,0
4	Utskifting/oppgradering av heiser	3,5	5,5	8,0	3,0
5	Egenproduksjon handverktjenester og tilhørende anskaffelser	21,0	21,0	21,0	21,0
6	Campusutvikling for et mer samlet og fremtidsrettet NTNU: - Faglig integrasjon – samlokalisering etter fusjon - Levende campus – innovative læringsareal og møteplasser - Utvikling av enkeltbygg – samordnet med fysisk plan	25,0	33,0	55,0	112,0
7	Hovedbygningen – vedlikehold og oppgradering	60,0	36,0	17,0	15,0
8	Kjemibygg 3 – rehabilitering og oppgradering	12,0	0,0	0,0	0,0
9	Thingvallagården – rehabilitering og oppgradering	6,0	0,0	0,0	0,0
10	Varmeteknisk lab. - oppgradering ECCSEL	10,0	0,0	0,0	0,0
11	Sletvik feltstasjon - vedlikehold	15,0	0,0	0,0	0,0
12	Nybygg ZEB-laboratorium	25,0	0,0	0,0	0,0
13	ENØK-tiltak	4,0	4,0	4,0	4,0
	SUM (mill. kroner)	**279,5**	**162,5**	**147,0**	**186,0**

Årsaken til at summene samlet er lavere enn årlige budsjettrammer til vedlikehold og utvikling, er tilbakebetaling av forskuttering av tiltak tidligere år. Erfaringsmessig blir det mindre justeringer i løpet av året.

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Saksansvarlig: Frank Arntsen
Saksbehandler Roar Tobro
24.11.2016

O-sak 32/16

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Ny rammefordelingsmodell (RFM)

Høring 2 – Innhold og resultater

Bakgrunn

Arbeidsgruppa som utreder ny RFM sendte den 24. oktober ut sitt andre høringsnotat. Her ble det lagt fram fire alternative forslag til ny rammefordelingsmodell. Formålet med dette notatet er å orientere om hovedtrekkene i svarene som er avgitt til høringsnotat 2, og status for arbeidet med ny RFM.

Hovedspørsmålene i høring 2

I tråd med anbefalingene i samtlige høringssvar i den første høringen (jfr. O-sak 24/16), baserer arbeidsgruppen sine forslag i høringsnotat 2 på at NTNUs RFM skal bygge på metodikken i Kunnskapsdepartementets reviderte finansieringsmodell for sektoren. Innenfor denne rammen er det imidlertid en rekke sentrale valg og avveininger som må gjøres, og som høringsnotat 2 behandler. De viktigste spørsmålene i høringsnotat 2 er:

1. Hvordan bør en framtidig strategi- og omstillingskomponent (SO) utformes og forvaltes?
2. Hvilke tilpasninger bør gjøres av de enkelte insentivene og indikatorene som skal inngå i en RFM basert på KDs finansieringsmodell?
3. Hvordan bør forholdet mellom basis- og resultatkomponenten i en framtidig RFM være? Hvordan bør resultatkomponenten utformes? Hvordan bør forholdet mellom resultatinsentivene for hhv. utdanning og forskning balanseres?

Høringsinstansene var de nye fakultetene, NTNU i Gjøvik og Ålesund, tjenestemannsorganisasjonene og Studenttinget. Det kom inn 15 høringssvar innen høringsfristen 21. november. Høringssvarene gir en rekke gode innspill og vurderinger som grunnlag for arbeidsgruppens endelige anbefalinger og sluttrapport. En detaljert oppsummering av de enkelte høringssvarene følger vedlagt.

Fire alternative modeller

Som støtte for diskusjonen av høringsspørsmålene la arbeidsgruppen fram fire alternative modellforslag. Modellforslagene bygger på tall fra forslaget til statsbudsjett for 2017, og for hvert av alternativene er det gjort simuleringer som viser mulige konsekvenser åtte år framover i tid.

Modell 1 – «KD-modellen»

- Samme indikatorer, åpen/lukket ramme og relative styrkeforhold mellom insentiver som i KDs modell
- Dempet resultateksponering (70%) for å opprettholde høy basisbevilgning

Modell 2 – «Åpen resultatmodell»

- Samme indikatorer og relativ styrkeforhold mellom insentiver som i KDs modell
- Åpne rammer for både utdanning og forskning (alle insentiver)
- Dempet resultateksponering (70%) for å skjerme basisbevilgningen

Modell 3 – «Åpen resultatmodell - Felles kjerneinsentiver»

- Skrur av indikator for Utveksling og BOA
- Ellers som modell 2

Modell 4 – «Åpen resultatmodell – skjermet basis»

- Åpne rammer for både utdanning/forskning
- Dempet resultatbevilgning (50% for studiepoengproduksjon, utveksling og kandidatproduksjon; 60% på de resterende, dvs. PhD-kandidater, inntekter fra EU, NFR/RFF og BOA og publisering)

Resultatet av simuleringene som er gjennomført for hver av de fire alternativene framgår av høringsnotatet 2. Selve simuleringsverktøyet som er utviklet, ble lagt ut sammen med høringsnotatet. Dette for å gi høringsinstansene mulighet for å gjennomgå og etterprøve de beregningene som er foretatt, og å lage egne, alternative forslag til modeller. Høringsinstansene ble bedt om å vurdere og rangere modellforslagene, og redegjøre for hva som er det beste valget for NTNU.

Oppsummert rangerer åtte av høringssvarene modell 1 øverst (IE, ØK, AD, NTNU Gjøvik, FHS, Studenttinget, Tekna og Forskerforbundet). To høringssvar (IV og HF) rangerer modell 2 høyest og to høringssvar (NV og Vitenskapsmuseet) rangerer modell 4 øverst. Ingen setter modell 3 øverst. Tre av høringsinstansene (SU, MH og NTNU Ålesund) rangerer eget modellforslag øverst.

Høringssvarene gir gode innspill og vurderinger av hvordan komponentsammensetningen i en framtidig RFM bør balanseres. Flertallet av høringssvarene tilrår et størrelsesforhold mellom basis- og resultatkomponenten tilsvarende KDs tildeling til NTNU. IV og HF argumenterer for en mer resultatdrevet modell. Mange av høringssvarene ønsker videre en modell som gir en basiskomponent som er forutsigbar og stabil over tid. Når det gjelder forholdet mellom utdanningsinsentiver og forskningsinsentiver, er høringssvarene delte. Fire høringssvar (IV, MH, HF og Vitenskapsmuseet) ønsker sterkere forskningsinsentiver, mens de som anbefaler modell 1, ønsker samme størrelsesforhold som i KDs finansieringssystem, dvs. en modell som i sterkere grad er utdanningsdrevet. NV tilrår at utdannings- og forskningsinsentivene bør være like store, men da inkludert også det som fordeles gjennom SO-komponenten.

Arbeidsgruppe vil i sluttrapporten legge fram nye, endelige modellforslag basert på innspillene i høring 2.

Videre framdriftsplan:
Høring 2 har gitt arbeidsgruppa viktige input på sentrale problemstillinger i forhold til hvordan en framtidig RFM bør utformes. Med grunnlag i resultatene fra de to høringene, er arbeidsgruppa i ferd med utarbeide en sluttrapport med sine endelige anbefalinger og forslag til modellalternativer. Sluttrapporten vil bli overlevert rektor, og bli framlagt til behandling i dekanmøtet i løpet av desember. Det endelige forslaget til ny RFM skal etter planen behandles i NTNUs styremøte 23. januar 2017. Ny RFM vil tre i funksjon og ha effekt fra og med budsjettåret 2018.

Vedlegg: Oppsummering av svarene på høringsnotat

Ny rammefordelingsmodell (RFM) ved NTNU – Oppsummering av høring 2

1	Informasjonsteknologi og elektroteknikk (IE)	Samfunns- og utdanningsvitenskap (SU)	Økonomi (ØK)	Ingeniørvitenskap (IV)	Medisin og helsevitenskap (MH)	Det humanistiske fakultet (HF)	Arkitektur og design (AD)
Anbefalte modeller rangert	1. Modell 1 2. Modell 12 (kandidatindikator fordeles etter bidrag)	1. Egen modell med fast basis 2. Modell 1	1. Modell 1, men med stabil basis	1. Modell 2 2. Modell 3 (uten utveksling)	1. Egen modell 2. Modell 4	1. M2 2. M3 3. M1 4. M4	1. Modell 1 2. Egen modell
Egne modellforslag	Laget egen modell 14, men fremmes ikke som forslag	Modell som lukkes mot resultat – ikke mot basis	Eget forslag: Bev = B_{t-1} (basis året før)+ S_t (nye studieplasser) + F_t (uttelling forskning) + U_t (uttelling utdanning) + ST_t (øremerkinger fra KD)	Ingen	Basisandel på ca. 70%. Resultat settes til 60 % av KDs satser for forskning, 40 % for utdanning	Ingen forslag fremmes	Eget forslag basert på modell 13: • Kandidatindikator 20% av KD • Studiepoeng 82% av KD • Åpen ramme EU, sats 60% av KD
Forholdet basis – resultat	Forholdet basis/resultat som i KDs finansieringssystem (70/30)	Som i KDs finansieringssystem. Basis stabil over tid. Nye studieplasser tilføres basis hos programeier	Som i KDs finansieringssystem. Basis stabil over tid. Ramme FA reduseres som fakultetene ved rammekutt	Basis: 50 -55% Resultat: 45-50%. Nedre grense for basis 50 %	70 % basis/ 30% resultat	Ønsker resultatdrevet modell. Ekstratildeling til musikk må videreføres i basis. Alle 8 indikatorer bør telle	Basis: 55-60% Resultat: 20-25% Støtter forslag om kalibrering/oppbygging av basiskomponenten
Lukket/åpen ramme	Som i KDs finansieringssystem.	Som i KDs finansieringssystem.	Som i KDs finansieringssystem.	Åpen ramme for alle insentiver	Som i KDs finansieringssystem.	Åpen ramme for alle insentiver	Som i KDs finansieringssystem.
Forholdet utdanning / forsking	Som i KDs finansieringssystem. Ytterligere insentiver for forskning gjennom BOA	Som i KDs finansieringssystem	Som i KDs finansieringssystem	Åpne rammer vil styrke forskning og gi bedre balanse over tid	60 % til forskning, 40 % til utdanning	Modellen bør gi vekst i forskningsinsentivene over tid.	Ikke kommentert
Glatting	3-årige gjennomsnitt for produksjon	Ikke glatting	Ikke kommentert	Ikke kommentert	Ikke kommentert	KDs metodikk på nivå 2. Fakultetene bør kunne glatte ved intern fordeling	Ikke glatting
Studiepoeng-indikator	Ikke kommentert	Støtter prinsipielt å ta ut eksternt finansiert EVU	Behold uttelling for EVU, men redusert til 50%	Advarer mot å fjerne studiepoeng for EVU. Ber om at andre alternativer utredes	Bør gis studiepoeng også for EVU	Også studiepoeng for EVU	Fraråder å fjerne studiepoeng for EVU
Utveksling	Stiller spørsmål ved om to satser er nødvendig	En sats tilstrekkelig.	Ikke kommentert	Marginal effekt økonomisk og bør vurderes strøket	Støtter forslaget (som i KDs finansieringssystem)	Bør inneholde indikator for internasjonalisering	Støtter forslaget (som i KDs finansieringssystem)
Kandidat-indikator	Fordeles andelsvis ml. Fakultet etter bidrag i kandidatproduksjonen	Fordele inntektene ml dem som har bidratt	Satsene halveres og frigjorte midler tilføres studiepoengproduksjon. Kandidatinsentiv til vertsfakultet for masteroppgaven	Umulig å viderefordele til institutt. Kommenterer ikke alternativ utforming	Ikke kommentert	Satsene halveres og frigjorte midler tilføres studiepoengproduksjon. Kandidatinsentiv ordeles mellom enhetene i tråd med deres bidrag	Overføre deler av potten til studiepoengproduksjon.
Doktorgrads-indikator	Ikke kommentert	Støtter forslaget om deling 70/30 ved tverrfakultær veiledning	Støtter forslaget om deling, men fordelingen bør endres til 80/20	Satsen er for lav	Støtter forslaget om deling 70/30 ved tverrfakultær veiledning	Ikke kommentert	Godskrives vertsfakultet – innføre rutiner/satser for internfakturering
EU-NFR-BOA-Publisering	Støtter forslagene. NTNUs policy vedr. open access bør avklares	Støtter forslagene (som i KDs finansieringssystem)	Ikke kommentert	Støtter forslagene. Nivået på satser ok.	Støtter forslagene	Ikke kommentert	Støtter forslagene (som i KDs finansieringssystem)
SO-komponent	Gradvis økning til 15%. Ønsker klare regler og prosess for tildeling. Tvil om deling i to programområder	15% SO er svakt begrunnet. Ikke for høye krav til egenfinansiering. Tidsavgrensede prosjekt	15% SO er for høyt. Transparent fordeling. To programområder	Støtter opptrapping til 15%. Må også kunne dekke investeringer i labutstyr. Støtter tydeligere rammer/varighet	Støtter forslagene. «Faste poster» knyttet til fakultetene bør øremerkes og finansieres av basis	Ingen kommentarer. Viktig med forutsigbare og åpne tildelingsprosesser	Støtter forslaget. Stjerneprogrammet bør styrkes. Triple helix-samarbeid inn som kriterium ved fordeling. Støtter innføring av utviklingsavtaler
Annet	Trekk i fakultetsrammene for felleskostnader bør avvikles	Ønsker omfordeling av basis i kalibreringsåret	-	-	-	Ekstratildeling til musikk videreføres gjennom basis	Ønsker insentiv for kunstfag fra 1. januar 2020.

2	Fakultet for Naturvitenskap (NV)	Vitenskapsmuseet (VM)	NTNU Gjøvik	NTNU Ålesund	FHS	
Anbefalte modeller rangert	1. Modell 4 2. Modell 1 3. Modell 2 4. Modell 3	1. Modell 4 2. Modell 1	1. Modell 1 2. Modell 2 3. Modell 3 4. Modell 4	1. Eget forslag 2. Modell 1 3. Modell 4 4. Modell 3 5. Modell 2	1. Modell 1	
Egne modellforslag	Eget forslag basert på modell 4: • Kandidatindikator halveres • Studiepoeng økes tilsvarende		Finansiere stipendiater over basismidler, redusere SO og styrke resultatinsentivene	Eget forslag basert på modell 1: • Kandidatindikator 20% av KD • Studiepoeng 80% av KD	Ingen	
Forholdet basis – resultat	Basis bør stabiliseres på 60% over tid.	Støtter at basis for VM holdes fast. Alle KDs insentiver, men reduserte satser for å skjerme basis	Størrelsesforhold mest mulig lik KDs modell. Stipendiater finansieres gjennom basis	60% basis. Økende resultatandel over tid. Støtter forslag om kalibrering/oppbygging av basiskomponenten, men hensyntatt husleieforpliktelser som er vedtatt	Ikke kommentert	
Lukket/åpen ramme	Ikke kommentert	Åpen ramme for alle insentiver	Ikke kommentert	Som KD. Heller tilføre økt pengemengde til rammen for indikatoren for å kunne kontrollere effekten på basis	Ikke kommentert	
Forholdet utdanning / forsking	Samlet tildeling gjennom Resultat + SO bør være like store. Tilrår utdanningsinsentiv 16% og forskningsinsentiv 9%	Resultatinsentiver utdanning nedskaleres mer enn forskning	Ikke kommentert	Samme størrelsesforhold som i KDs tildeling til NTNU	Ikke kommentert	
Glatting	Ikke glatting	Ønsker glatting	Ikke glatting	Ikke glatting	Ikke glatting	
Studiepoeng-indikator	Støtter å ta ut eksternt finansiert EVU. Tilføres midler fra kandidatindikator	Ikke kommentert	Støtter å ta ut eksternt finansiert EVU. Tilføres midler fra kandidatindikator	Som foreslått. Styrkes med midler som overføres fra kandidatindikator	Støtter å ta ut eksternt finansiert EVU. Ambisjonsnivået for EVU bør revurderes	
Utveksling	Støtter forslaget (som i KDs finansieringssystem)	Ikke kommentert	Støtter forslaget (som i KDs finansieringssystem)	Ikke kommentert	Gi gradert uttelling også for kortere utvekslinger	
Kandidat-indikator	Halveres til fordel for studiepoeng.	Ikke kommentert	Halveres til fordel for studiepoeng.	Vektes ned til fordel for studiepoeng.	Bør ikke svekkes. Heller andre mekanismer for å sikre samarbeid	
Doktorgrads-indikator	Støtter forslaget om deling ved tverrfakultær veiledning	Støtter forslaget om deling 70/30 ved tverrfakultær veiledning	Støtter forslaget om deling 70/30 ved tverrfakultær veiledning	Ikke kommentert	Støtter forslaget om deling 70/30 ved tverrfakultær veiledning	
EU-NFR-BOA-Publisering	Støtter forslagene	Støtter forslagene	Støtter forslagene	Ikke kommentert	Støtter forslagene	
SO-komponenten	Støtter forslagene. Størrelsen kan reduseres ved overflytting av faste tiltak til drift.	Støtter forslagene. Også VM bør kunne tildeles SO-prosjekt. Støtter innføring av utvekslingsavtaler	Støtter forslaget til utforming og forvaltning. NTNU Ålesund/Gjøvik bør kunne søke om midler fra SO-potten	Støtter forslaget til utforming og forvaltning av SO-midler. Antall stipendiatstillinger til tidl. HiÅ bør videreføres	Støtter forslagene, men advarer mot høye krav til egenfinansiering.	
Annet			Insentivene videreføres til nivå 3	Insentivene videreføres til nivå 3 med rom for tilpasning etter fakultenes egenart og profil	-	

3	Studenttinget	Tekna	Forskerforbundet			
Anbefalte modeller rangert	1. Modell 1	1. Modell 1	1. Modell 1 2. Modell 4 3. Modell 2			
Egne modellforslag	Eget forslag: • Kandidatindikator og BOA skrus av • Utveksling 200% • Studiepoeng 80% • EU 60% • Øvrige 70%	Ingen	Ingen			
Forholdet basis – resultat	Kalibreringsmetode bør revurderes slik at suksess ikke straffes med lav basis. Tilrår 70% basis – 30% resultat. Skru av kandidat og BOA for å opprettholde styrken på de øvrige	Høy basis	Nærmest mulig KDs tildeling til NTNU.			
Lukket/åpen ramme	Som i KDs finansieringssystem	Som i KDs finansieringssystem	Fraråder å åpne rammer som er lukkede i KDs finansieringssystem.			
Forholdet utdanning / forsking	Utdanning bør prioriteres. Fordeling resultatinsentiv utdanning/forskning 80:20	Ikke kommentert	Ikke kommentert			
Glatting	Ikke kommentert	Ønsker 3 års glatting	Ikke glatting.			
Studiepoengindikator	Støtter å ta ut eksternt finansiert EVU	Ikke kommentert	Ikke kommentert			
Utveksling	Insentivstyrken dobles. Semesterbasert differensiering heller enn geografi. Også kortere utveksling/praksis bør gis uttelling (eks halv sats)	Ikke kommentert	Ikke kommentert			
Kandidatindikator	Bør ikke innføres. Heller målrettede tiltak for redusert frafall.	Ikke kommentert	Vanskelig å viderefordele til institutt. Kommenterer ikke alternativ utforming			
Doktorgradsindikator	Støtter forslaget	Ikke kommentert	Ikke kommentert			
EU-NFR-BOA-Publisering	BOA bør ikke premieres. Noe midler bør flyttes fra EU- til NFR-indikator for å utjevne styrken på insentivene	Ikke kommentert	Ikke kommentert			
SO-komponenten	Støtter forslagene, inkl. at faste poster overføres til drift. Viktig at potten rullerer og gir rom for nye satsinger	Støtter forslagene, men 10% bør øremerkes stipendiater.	Støtter forslagene, men betinger at fakultetene har midler til egenfinansiering. Etterlyser tydeligere beskrivelse av programområde Omstilling.			
Annet	-	Gjennomgående insentiver til nivå 3. Advarer mot at det forventes fortsatt produksjonsvekst	Gjennomgående modell for de insentivene som kan neddeles til nivå 3. Rom for fakultetsvise prioriteringer.			

Rangering – Anbefalt modell

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Egen modell
IE	1	-	-	-	2
SU	2	-	-	-	1
ØK	1	-	-	-	-
IV	-	1	2	-	-
MH				2	1
HF	3	1	2	4	-
AD	1				2
NV	2	3	4	1	-
VM	2	-	-	1	-
NTNU Gjøvik	1	2	3	4	-
NTNU Ålesund	2	5	4	3	1
FHS	1	-	-	-	-
Studenttinget	1	-	-	-	?
Tekna	1	-	-	-	-
Forskerforb.	1	3	-	2	-
SUM 1. PRIO	**8**	**2**	**0**	**2**	**3**